

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

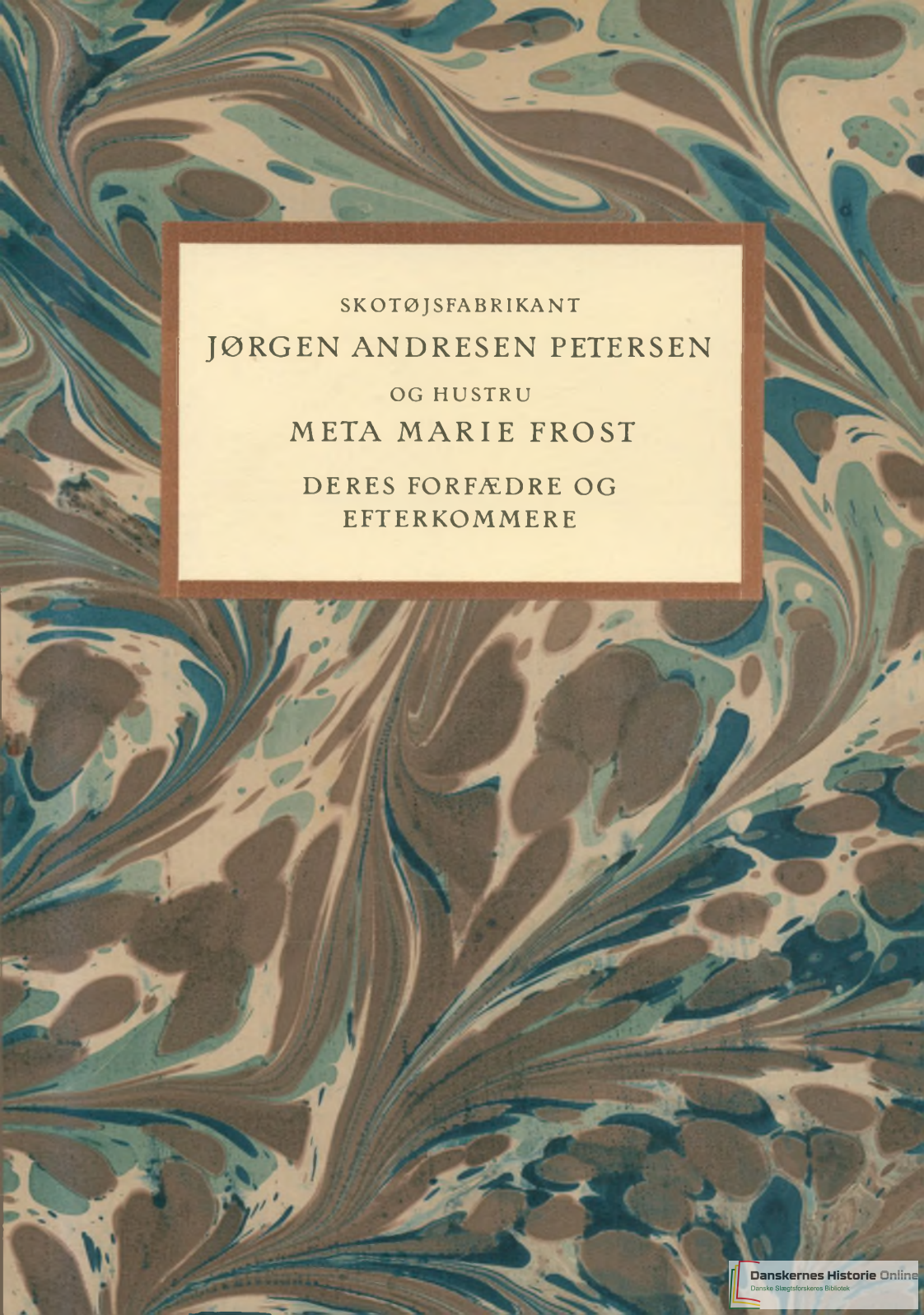
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

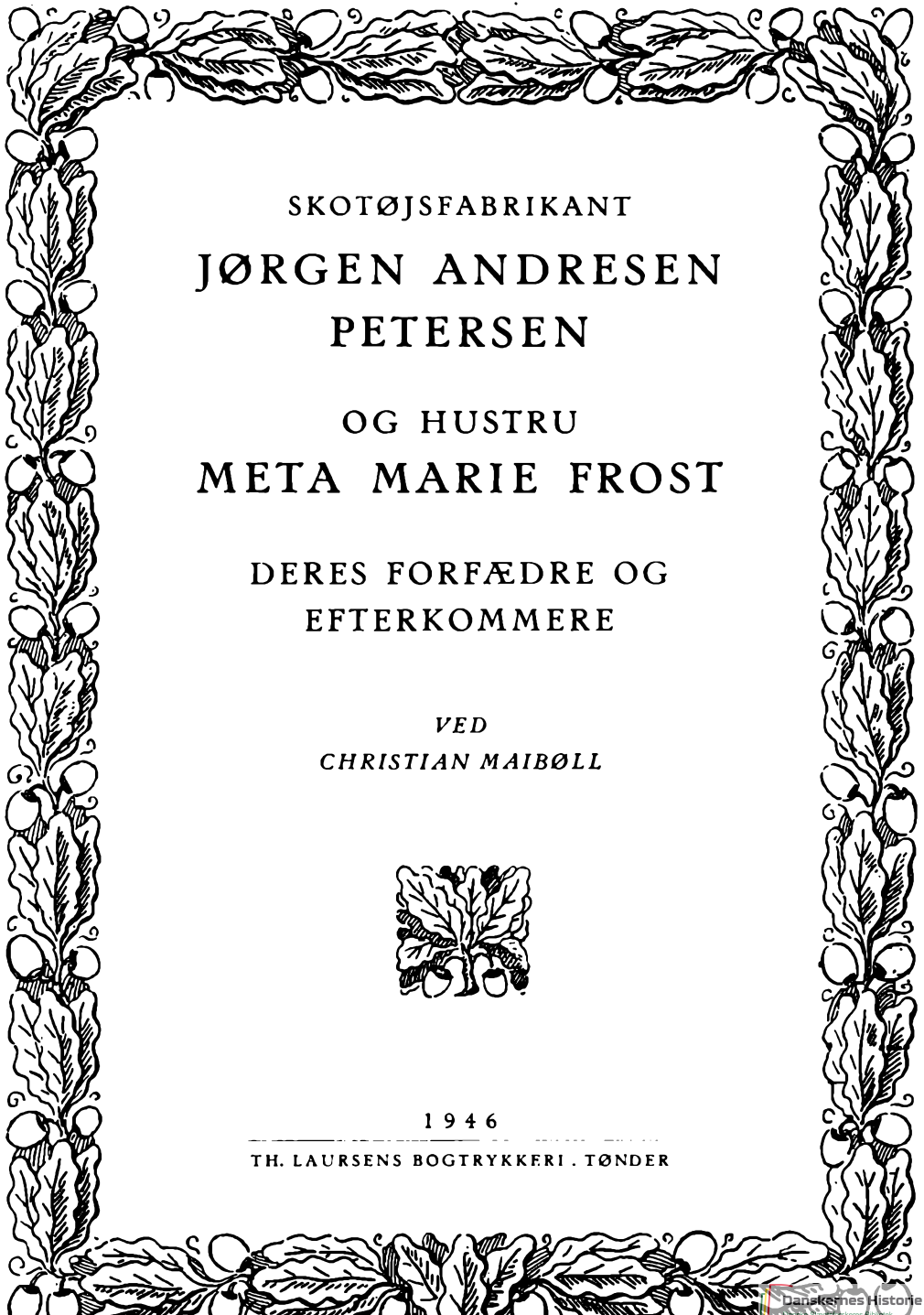

SKOTØJSFABRIKANT
JØRGEN ANDRESEN PETERSEN
OG HUSTRU
META MARIE FROST
DERES FORFÆDRE OG
EFTERKOMMERE

SKOTØJSFABRIKANT
JØRGEN ANDRESEN PETERSEN OG HUSTRU
META MARIE FROST,
DERES FORFÆDRE OG EFTERKOMMERE

*»Henfarne Slægter — forglem dem ej!
I Arv de gav dig en ædel Gave. — — —
Vil selv du fatte
dit Væsens Rod,
skøn paa de Skatte
de efterlod!«*

Johannes V. Jensen (1926).

SKOTØJSFABRIKANT
JØRGEN ANDRESEN
PETERSEN
OG HUSTRU
META MARIE FROST

DERES FORFÆDRE OG
EFTERKOMMERE

VED
CHRISTIAN MAIBØLL

1946

TH. LAURSENS BOGTRYKKERI . TØNDER

SKOTØJSFABRIKANT
JØRGEN ANDRESEN PETERSEN

I Mindet

om mine Forældre

JØRGEN ANDRESEN PETERSEN
OG META MARIE FROST

GERDA BAAGØE RIBER,
født Wedell Petersen

INDLEDNING

Bogen om Jørgen Petersen og Meta Marie Frost er ligesom »Maibøll-Slægten« et Resultat af flere Aars Samlerarbejde.

De to Anetavler er typiske for de alsiske Bondeslægter: Det store Fler-tal af Aernerne har været bosiddende i den snævre Hjemstavn, Fødesognet, og i begge Tilfælde er der kun Forbindelser med Slægter i den nærliggende Købstad Sønderborg og fire henholdsvis to Sogne i Als Sønderherred. Udenfor Herredet fødtes kun Nr. 241 Birgitte Christensdatter i Stevning, Svenstrup Sogn, Kapellan Esben Jacobsen, der optræder flere Gange, i Faaborg, og maaske ogsaa hans Hustru Anna, om hvem nærmere Oplysninger savnes.

Anetavlen er i flere Henseender interessant, først ved Forbindelsen med Forpagter Jørgen Brodersen paa Kegnæsgaard, der ligesom den nævnte Kapellan har mange betydelige Mænd blandt sine Efterkommere, og derved, at Familierne Petersen og Frost paa forskellig Maade fletter sig ind i H. P. Hanssens mødrene Slægt, idet ikke færre end ni af de elleve Gaarde og Ejendomme i Ulkebøl Sogn, som H. P. Hanssens Forfædre boede paa, har været i de fælles Aners Eje.

Anetavlen er ordnet efter det første Gang 1676 af Spanieren Hieronymus de Sosa anvendte System, der senere gik i Glemmebogen, men 1898 atter blev fundet af den udmærkede tyske Genealog Kammerherre St. Kekule von Stradonitz. Det nummererer Aernerne fortløbende og tæller Probanden (i dette Tilfælde Jørgen Petersens Døtre) selv med som Nr. 1. Probandens Fader bliver da Nr. 2, hans Moder Nr. 3, hans Farfader Nr. 4, hans Farmoder Nr. 5, hans Morfader Nr. 6, hans Mormoder Nr. 7, Farfaders Fader Nr. 8, Farfaders Moder Nr. 9 osv. til Nr. 15. Num-

rene i femte Generation (Tipoldeforældre) er 16-31, i sjette 32-63, i syvende 64-127 og saa fremdeles, saaledes at der altid tælles fra venstre til højre. Hver Anerække begynder med det lige Tal, der betegner Antallet af Aner i den paagældende Anerække (Generation). Mændene har altid lige Tal, deres Hustruer det derpaa følgende ulige, og en Fader har altid det dobbelte af sit Barns Anetal. Moderen selvfølgelig det dobbelte af Barnets Anenummer med Tillæg af 1. Nummereringen fremgaar ogsaa af de to Anetavler bag i Bogen.

Ved Arbejdet har jeg haft en god Støtte i Pastor Christian Knudsens Samlinger til en historisk-topografisk Beskrivelse af Øen Als (Ny kongelig Samling 4. 2683 og 2684, Det kongelige Bibliotek, København), men Materialet er ellers for Størstedelen samlet i Landsarkivet i Aabenraa. Jeg bringer derfor Landsarkivar *G r i b s v a d*, Arkivarerne *H v i d t f e l d t* og *I v e r s e n* samt Arkivbetjent *J u h l* min bedste Tak for den gode Hjælp, de har ydet mig ved mine Undersøgelser.

Ligeledes vil jeg gerne udtale en Tak til alle de Medlemmer af Slægterne Petersen og Frost, der har sendt Bidrag, og til alle dem, der har muliggjort, at Bogen kunde forsynes med saa mange og smukke Billeder. En særlig Tak til Gaardejer *F r e d e r i k B l a d t*, Stensgaard (Tandslet Sogn), Bibliotekar *A a g e B o n d e*, Aabenraa, Viceskoleinspektør *J. P. Christensen*, Sønderborg, Gaardejer *C h r i s t e n C l a u s e n*, Stødager, Skomagermester *H a n s J ø r g e n s e n*, Ulkebøl, Fru *A n n a L a w a e t z*, Ulkebølgaard, Landmand *P e t e r M a i b ø l l*, Ulkebøl Sten, og Kontorassistent *H. C. T h o m h a v e*, Graasten, der har skaffet gode Billeder og værdifulde Bidrag til Bogen.

Enhver Rettelse eller Tilføjelse, især Vink, der kan bidrage til at kaste nyt Lys over de mange Slægters ældste Historie, modtages med Tak.

Jejsing, Julen 1945.

Christian Maibøll.

JØRGEN ANDRESEN
PETERSEN

LEVNEDSTEGNING OG
EFTERSLÆGT

KOMAGERI hører til de ældste Haandværk, og i de fleste danske Købstæder kunde der allerede i Middelalderen oprettes særlige Lav til Varetagelse af Fagets Interesser. I Sønderborg er Skomagerlavets Skraa saaledes affattet 1488, mens Mestrene i Aabenraa samlede sig otte Aar senere. Derimod er fabriksmæssig Fremstilling af Fodtøj en forholdsvis ny Industri, der for godt hundrede Aar siden væsentlig byggede paa Arbejdsdeling og senere udvidedes, efterhaanden som der opfandtes Maskiner til flere af Arbejdets Processer. Den første Fabrik i Danmark oprettedes i 1874, men fik en krank Skæbne, da den efter faa Aar maatte lukke.

Først omkring 1880 blev der gjort nye Forsøg. Det gik dog kun langsomt, fordi Fabriksfodtøjet dengang ikke var særlig godt, og Skomagerne, der saa deres Eksistens truet, modarbejdede det af alle Kræfter, da de mente, at det gode haandsyede Fodtøj nok skulde klare sig i Konkurrencen. Desuden troede de, at det vilde være umuligt at fremstille Fabriksfodtøj, der blot nogenlunde kunde staa Maal med det haandsyede.

Det var forbavsende faa Skomagere, der saa, hvor Tiderne bar hen, og derfor selv gik over til Fabrikation. I mange Tilfælde var det fremsynede Mænd med en helt anden Uddannelse, der fra Handel med Fabriksfodtøj gik over til selv at indrette Fabrikker.

Blandt disse var en ung Mand ved Navn Jørgen Petersen, der den 30. April 1886 indregistrerede Firmaet Jørgen Petersen & Co., oprindeligt kun baseret paa en gros Handel med udenlandsk Fabriksfodtøj.

Jørgen Petersen, der ikke var uddannet i Skotøjsfaget, fødtes den 31. December 1859 paa Hesselgaard ved Augustenborg som den yngste af

tre Brødre. Som lille Dreng oplevede han Krigen 1864, under hvilken hans Fødegaard nedbrændte ved Soldaternes Uforsigtighed. Han fik sin Skolegang i Augustenborg, hvor al Undervisning foregik paa Tysk, og Sproget hang saa godt ved, at de fleste Udregninger mange Aar senere skete paa Tysk. Han var dygtig i Skolen, og Moderen haabede saa smaat paa at se ham som Præst, men allerede i Barneaarene interesserede han sig mest for Handel, og han købslog livligt med Kammeraterne, i Reglen med Fordel.

Efter Konfirmationen kom Jørgen Petersen i Handelslære, først et halvt Aar i Augustenborg og siden hos Købmand Bladt i Sønderborg. I Førstningen boede han hjemme, og da det var før Cyklernes Tid, maatte han hver Dag gaa den lange Vej frem og tilbage. Efter Soldattertjenesten rejste han til København for at gennemgaa et Kursus paa Grüners Handelsakademi. Saa fik han Plads hos Vinhandler Hans Just, men da han havde stor Lyst til at komme ud i Verden, var der snart sparet saa mange Penge sammen, at han kunde rejse til Amerika. Her tog han fat paa, hvad der frembød sig, Tallerkenvask, Grønthandel, Fiskehandel og mange andre Ting.

Da han engang var ledig, kom han ved et Tilfælde i Forbindelse med Skotøj. I Henhold til en Annonce søgte han Plads paa Lageret hos en Skotøjsgrosserer, men fik ved Besøget hos denne den Besked, at man havde bestemt sig for en anden, der formentlig trængte mere til Pladsen, da han var gift. Med denne Afvisning gik Jørgen Petersen, men kom straks efter tilbage og sagde: »De glemte at faa min Adresse«. »Hvorfor?« spurgte Grossereren. »Jo, for De bliver ikke tilfreds med ham, De har bestemt Dem for; thi en gift Mand, der vil gaa for den Løn, De byder, kan ikke være meget beventd«. »Det kan der være noget i«, sagde Chefen, og saa fik den unge Alsinger Pladsen.

Jørgen Petersen taalte ikke Klimaet derovre; han blev alvorligt syg af Gulsot og kom paa Hospitalet. En Familie Isaksen tog sig meget af ham i denne Tid, og senere fik han i København Lejlighed til at gengælde den Venlighed, de havde vist mod den unge, ukendte Landsmand. Saa snart han blev rask nok dertil, satte han atter Kursen mod Hjemmet, hvor han lige kom tidsnok til at tage den sidste Afsked med sin Moder. Nogen Tid efter fik han igen Plads hos Vinhandler Hans Just, men nu som før brugte han Fritiden flittigt til at dyrke sine Han-

delsinteresser. I denne Tid boede han i et Pensionat i Adelgade, hvor han traf sammen med den senere kendte Kunstmaler Professor Julius Paulsen, af hvem han lærte mange Ting, der kom ham til gode, da der blev Raad til at samle paa Malerier.

Det gik efterhaanden saa godt, at Jørgen Petersen i 1885 kunde holde Bryllup og begynde en selvstændig Virksomhed. De nygifte boede først i Borbergade 4, hvor der oprettedes et Lager af Fodtøj fra solide

Jørgen Petersen som Konfirmand og som tysk Soldat

udenlandske Huse, deriblandt de kendte Firmaer Eduard Rheinberger og F. L. Popper. Jørgen Petersen rejste selv ud og solgte Fodtøjet, mens Hustruen passede Hjemmet og desuden tog sig af de Kunder, der af lagde Besøg paa Lageret.

Jørgen Petersen var paa dette Tidspunkt ikke særlig kendt med Branchen, og de første Gange, han rejste ud med Prøver, var han langt fra heldig. Kunderne var meget utilfredse med, hvad han viste dem, og erklærede som Regel, at den Slags kunde de aldeles ikke bruge. Han tabte dog ikke Humøret af den Grund, men gav sig i Snak med Kunderne om, hvad der var i Vejen, og paa Grundlag af de Oplysninger, han paa denne Maade fik, gav han sine udenlandske Forbindelser nyttige Raad og Vink, saaledes at han fik Prøver, der passede til danske Forhold. Da en Repræsentant for Popper senere besøgte København,

udtalte han sin Glæde over, at han var kommet i Samarbejde med saa dygtig en Fagmand, og han blev overmaade forbavset, da Jørgen Petersen oplyste, at han dengang havde været Begynder og alt andet end Fagmand.

Det var han imidlertid blevet nu, og en dygtig Sælger havde han altid været; det var derfor intet Under, at Forretningen stadig udvidedes, og den 30. April 1886 indregistrerede han som nævnt Firmaet Jørgen Petersen & Co. som eneste ansvarlig Indehaver.

Endnu var det kun Handel, dette Firma drev, men efterhaanden som Salget steg, og Fabriksfodtøjet vandt mere og mere frem, trængte en gammel Tanke om selv at begynde Fabrikation sig stærkere og stærkere paa, og i 1891 udførtes Tanken gennem Oprettelsen af en Fabrik under meget beskedne Former i St. Kongensgade 27.

Nu maa man ikke tænke sig denne Fabrik i Lighed med den nuværende med dens lange Rader af komplicerede Maskiner. Det meste Arbejde udførtes med Haanden. Af Maskiner fandtes kun Lædervalse, Stansemaskine, Kranseskæremaskine, Saalegrovningsmaskine og Gennehmensmaskine. Sammenlignet med Haandskomageriet var der naturligvis en mere udviklet Arbejdsdeling, idet Arbejdet foregik i seks til syv Processer, der hver udførtes af en speciel Arbejder. Men det er jo kun lidt i Sammenligning med Nutiden, hvor hver Sko paa en større Fabrik maa gennem ca. 150 Par Hænder, inden den er færdig.

Fabrikens Oprettelse betød dog ingenlunde, at Handelen med det udenlandske Fodtøj blev opgivet. Man nøjedes foreløbig med at fabrikere enkelte Slags Fodtøj og indførte som hidtil det øvrige. Men som Tiden gik, vandt Fabrikens egne Varer mere og mere Udbredelse, og skønt Salget af det udenlandske ikke aftog, blev det efterhaanden en mindre og mindre Procentdel af den samlede Omsætning.

Det varede kun kort, inden Fabrikken i St. Kongensgade blev for lille, og i 1893 skete Omflytningen til Grønnegade 33, hvor Fabrikken fik Plads i Bagbygningen og Kontorerne i Forhusets første Etage, mens Sidebygningen og senere ogsaa Mellembbygningen rummede Lager og Ekspeditionslokaler.

Forretningen var i de faa Aar vokset saa stærkt, at Jørgen Petersen maatte blive hjemme og lade Repræsentanter passe Salget. 1896 sysselsatte Virksomheden allerede 40 Arbejdere, og da en ny Udvidelse var

Jørgen Petersens Ejendom Nørregade 7

paakrævet, fik en Del af Fabrikken Plads i Nyhavn 31. Ved denne Tid var Maskiner til Fræsning og Pudsning kommet frem, og disse Nyopfindelser blev naturligvis straks taget i Brug. Nogle Aar senere dukkede Pindemaskinen op, og Jørgen Petersen var den første her i Landet, der købte den til sin Fabrik.

I Tiden omkring Aarhundredskiftet var Fabriksfodtøjets Kvalitet blevet bedre, og Forbruget øgedes derfor i stigende Grad. Hele dette Merforbrug kom dog ikke de danske Fabrikker til gode, da Udlandet konkurrerede stærkt og øgede Indførslen. Denne holdt dog ikke Skridt med den danske Produktion, der støt arbejdede sig frem og erobrede større og større Dele af Markedet. Dette gjaldt ikke mindst Jørgen Petersen & Co., der var i en rivende Udvikling. Det var derfor ikke saa underligt, at man stadig mere følte Ulemperne ved at have Virksomheden spredt paa forskellige Steder. Skulde Fremgangen fortsættes, maatte det hele samles, og der maatte være Mulighed for Udvidelser. I 1905 købte Jørgen Petersen derfor Ejendommene Nørregade 5 og 7 samt Studiestræde 3. I Ejendommen Nørregade 7 havde den i hin Tid kendte Gæstgivergaard »Den forgyldte Nøgle« til Huse. Disse tre Ejendomme blev, saa snart Forholdene tillod det, nedrevet, og paa Grunden opførtes det store Kompleks Nørregade 7 og Studiestræde 3.

Det var et voveligt Foretagende, men Jørgen Petersen, der vel var dristig, var tillige ogsaa klog og sørgede for fast Grund under Fødderne. Den gamle Etatsraad Glückstadt, som allerede mange Aar forinden kendte Jørgen Petersen og saa et Lys i den driftige Mand, støttede ham med udstrakt Kredit og stod ham bi med Raad og Vejledning, naar Modet, hvad der vel kunde hænde, begyndte at glippe. I 1907 stod den store Ejendom færdigbygget, og endnu i Dag er den en Pryd i det smukke Kvarter.

Nu havde man faaet Plads. Fabriks- og Lagerlokaler spændte over et Areal af ca. 5000 Kvadratmeter, og Fabrikken blev udstyret efter alle Tidens Krav med store, gode Lokaler og med de mest moderne Maskiner og Indretninger. Der kunde rigtig tages fat, og det ikke blot med at producere mere, men ogsaa med at fremstille finere Varer. Oprindelig havde Jørgen Petersen kun tænkt paa det mere dagligdags Fodtøj, men nu optoges ogsaa Fabrikationen af finere Varer, f. Eks. det randsyede, og Fabrikken stod med Hensyn til Kvaliteten af Varerne i allerfor-

Jørgen Petersen omkring 1925

reste Række. Navnet »Wedéla« for det randsyede blev Borgen for en virkelig første Klasses Vare og »Alsboe« for den gode, solide Brugs-vare. Inden den første Verdenskrigs Begyndelse var Fabrikkens Arbejderstab øget til 165, og Tallet steg efterhaanden til 340. Om Virksomhedens ydre og indre Forhold foreligger en udførlig Beretning i Jubilæumsskriftet »Jørgen Petersen & Co. A/S., 1886, 30. April, 1936«, udsendt i sidstnævnte Aar.

I August 1927 begav Jørgen Petersen sig paa en Forretningsrejse til U. S. A. Han blev syg paa Rejsen, og Lægerne vilde have ham indlagt paa et Hospital. Det vilde han imidlertid ikke, og han genvandt nogenlunde Kræfterne og kom tilbage til Danmark i November. Ogsaa herhjemme vilde Lægerne straks have ham paa Sygehuset, men han, som muligvis anede, hvor det bar hen, sagde atter nej. Han vilde først have Fabrikkens Forhold ordnet, idet han vilde have den lavet om til et Familie-Aktieselskab. Dette fik han ogsaa gennemført, og den 1. Januar 1928 var »Jørgen Petersen & Co. A/S.« en Kendsgerning. Saa først fik han Tid til at tænke paa sig selv, men nu var det for sent; efter et kort Hospitalsophold døde han den 24. Januar 1928, kort efter at han var fyldt 68 Aar. Han begravedes under stor Deltagelse fra Frue Kirke.

Ved sit Testamente oprettede han forskellige Legater, bl. a. for trængende Skomagere og deres Efterladte, ligesom han betænkte mange af Fabrikkens ældre Funktionærer, af hvilke en Del havde været ansat i 25 Aar eller mere.

Under Overskriften »En Vens Eftermæle« fandtes i »Flensborg Avis« Nr. 28 af 2. Februar følgende Mindeord, skrevet af Kommune-gartner Larsen Grøn, Holbæk:

»Om afdøde Fabrikant Jørgen Petersen vil jeg, der ikke alene i Afstemningstiden, men ogsaa fremdeles lige til hans Død har staaet i meget nær Forbindelse med ham, gerne have Lov til i »Flensborg Avis« at sige nogle Bemærkninger.

Lige fra den første Gang, vi mødtes, »en lille Flok fra Sjællands forskellige Egne«, ved et fortroligt Møde i Roskilde i Sommeren 1919, har jeg faaet det Indtryk, at han var en varmtførende, viljestærk og evnerig Mand, og heri tog jeg ikke fejl.

For ham stod Sønderjylland som en Enhed, og, selv Nordslesviger, viste han sin Forstaaelse herfor ved først at kaste sig ind i Arbejdet for at redde den mest udsatte Del af dette, »tredje Zone«.

Et kraftigt Udslag heraf var den store Rømningsadresse, som under hans Ledelse i ganske kort Tid samlede omkring 325,000 Underskrifter, og som under hans Førerskab samme Efteraar overbragtes daværende Statsminister Zahle og Rigsdagens Formænd.

Paa sit Kontor i Nørregade oprettede og vedligeholdt han, saa længe der var Brug derfor, et særligt sønderjydsK Kontor, som en af hans le-

dende Kontordamer bestyrede, og dette Kontor stod i nøje Korrespondance med Kredsen hele Landet over. Daglig kunde man træffe nogle af Kredsens Ledere der, og mange er de Sønderjyder fra alle Egne, ikke mindst fra de sydlige, der har gæstet dette Kontor, og for dem havde Jørgen Petersen altid Tid tilovers.

Da Haabet glippede for tredje Zone, satte han hele sin Kraft saa meget mere ind paa at redde anden Zone, og efter Grænsedragningen vedblev han med aldrig svækket Interesse at følge og støtte det kulturelle Arbejde i de to Zoner, der ikke kom hjem og det blev han ved med lige til sin Død.

Han formaaede at skaffe baade Hjælpere og Midler. Mange baade smaa som store Bidrag er gaaet gennem hans Kontor, og han ydede selv mange Bidrag, saavel store som smaa; men han blev ofte misbrugt og kom selv derved ind i den Sag, som voldte ham saa stor Sorg, og som, skønt han sejrede, medvirkede til at nedbryde hans Kraft.

Fra den Tid trak han sig tilbage, ikke til Uvirksomhed, men til de Venner, han beholdt, at fortsætte, hvad der var begyndt. Vi, der kender ham, véd, hvor ofte han har hjulpet, saa i denne, saa i hin Sag. Og saa her har vi ved vore aarlige Indsamlinger haft en Post under Mærket J. P., som kun jeg ene vidste var hans.

Var der en Hjælp, som han forstod Betydningen af, var han altid rede til at være med. Var det modsatte Tilfældet, fik man et lige saa bestemt Afslag. Heller ikke denne Jul, da han selv var syg, glemte han sine trængende Landsmænd syd for Grænsen.

Besøgene i Nørregade 7 blev vel efterhaanden færre; men de hørte aldrig op, og det var sikkert hans gladeste Timer, naar en og anden af tidligere Medarbejdere gæstede ham. Da lagde han Forretningens Travlhed bag sig for ofte i baade en og to Timer at drøfte de fælles Interesser.

Det er i hvert Fald min Forvisning, at om ikke Døden havde indhentet ham, og et stort Arbejde dernede havde kaldt, da havde han atter lagt sig i Selen og taget fat med den samme Kraft, som saa mange kender ham for fra Afstemningstiden.

Han var en Handlingens Mand, med Hjertet paa det rette Sted, og som saadan vil vi bevare hans Minde«.

Da Jørgen Petersen havde været saa forsynlig at faa Fabrikkens

Fremtid ordnet, kunde Aktieselskabet uden Hindringer føre Virksomheden, der hørte til Landets største, videre. Bestyrelsen bestod af Fru Gerda Baagø Riber og Konsul J. P. Baagø Riber, Svendborg, Højesteretssagfører K. Steglich-Petersen, Overretssagfører Jakob Jakobsen samt Fabrikant Jørgen Petersen (Formand). Da han i Begyndelsen af Aaret 1928 afgik ved Døden, blev Fabrikant Ove Irgens Hansen, Svendborg, indvalgt i Bestyrelsen, for hvilken Overretssagfører Jakob Jakobsen siden har været Formand. Fabrikant Jørgen Petersen var indtil sin Død tillige Direktør for Selskabet. Senere valgtes D: Hrr. Viggo Jensen og Johannes Birk som Direktører, af hvilke førstnævnte har været ansat i Firmaet siden 1. Maj 1913, sidstnævnte siden 1. November 1923. — Højesteretssagfører K. Steglich-Petersen udtraadte af Bestyrelsen 1939, og Aaret efter indvalgtes Fru Ada Wiggers, Svendborg, som nyt Medlem.

I December 1937 paabegyndtes Opførelsen af Selskabets nye Fabriksbygning, der stod færdig til Indflytning 1938. Virksomheden er ligesom i Jørgen Petersens Tid anlagt paa Fabrikation af første Klasses Fodtøj, og dens gennem mange Aar indregistrerede Varemærker »Wedéla« og »Alsboe« er landskendte.

Jørgen Petersen var uomstridelig et stort Handelsgeni. Paa sit Felt havde han, som der er sagt om C. F. Tietgen, den Kundskab, der giver Magt, og den Vilje, der hører til for at bruge Magten. Desuden var han levende interesseret i Kunst og ikke mindst i Politik. Han elskede Musik og havde en køn Sangstemme, som i de unge Aar brugtes til sin egen og sine Venners Glæde. Hans anden Hustru, Helene, var ligeledes musikalsk, spillede og sang meget smukt.

Helt fra sine Drengaar var Jørgen Petersen en ivrig Rytter, og da han kom til København, lejede han først Heste fra kongelig Berider Clausens Stald paa Christiansborg Slot. Senere var der Raad til egen Stald, og da han havde god Forstand paa Heste, blev der altid holdt paa, at der ogsaa var gode Køreheste baade til Forretningen og til privat Brug. Dagen indleddedes gerne med en Ridetur, om Vinteren Klokken syv i Lørups Ridehus i Upsalagade og om Sommeren i Dyrehaven eller paa de mange smukke Ridestier i Københavns Omegn. Hvert Foraar begyndte med et Ophold paa Landet for at nyde Naturen, den friske Luft og Badene i Øresund eller i Vesterhavet. Sommer efter Sommer

*Jørgen Petersens
Børn: Sigrid,
Svend, Gerda
og Valborg*

flyttede Familien til Ordrup, Taarbæk og til sidst til Vedbæk. Villaen dér ejes nu af hans ældste Datter, Sigrid.

I Politik var han en meget interesseret, forudseende Mand. I den bevægede Tid efter den første Verdenskrig traadte han ivrigt i Skranken for, at Sønderjylland skulde vende helt og udelt tilbage til Moderlandet og kom derved i skarp Modstrid til H. V. Clausen og det Parti, der kun vilde have en bestemt Del af Landet tilbage; i dette Øjemed holdt han for egen Regning mange Møder i København, i Provinsen og i Sønderjylland, baade i den saakaldte første, anden og tredie Zone.

Mange kendte Mænd kom i denne Tid i Hjemmet i Stockholmsgade 55, hvor han havde stor Støtte af Fru Staun, der stod for Husstyrelsen, og hendes Veninde Frøken Riis, der var meget sønderjydsk interesseret. Desværre blev det kun første Zone, der kom tilbage til Danmark den Gang, hvilket var Jørgen Petersen en stor Skuffelse.

Han var flittig, dygtig, sparsommelig og stillede store Krav til sig

selv, men ogsaa til sine Medarbejdere. Han var en streng Mand, som Verden var haard imod paa mange Punkter; derfor blev han selv haard, men han havde et varmt og blødt Hjerte, naar man naaede derind. Lærte hans Medarbejdere ham først rigtig at kende, gik de gennem Ild og Vand for ham.

Jørgen Petersen holdt meget af at rejse, og dertil var hans Kendskab til Tysk og Engelsk et stort Plus. Paa sine ældre Dage lærte han sig ogsaa Fransk. Rejserne var som oftest en Forbindelse af Forretning og Fornøjelse; de skulde helst betale sig. I de senere Aar hørte et Februar-Ophold ved den sollyse Riviera til den faste Rejseplan. Han var ogsaa med paa det forenede Dampskibsselskabs Middelhavstur om Bord paa »Frederik VIII« og nød den som en stor Oplevelse. Den sidste Rejse førte ham igen til Amerika, hvor han vilde hilse paa de Mennesker, der havde staaet Sønnen Svend nær og ydet ham Hjælp under Sygdommen. Det Slag, Jørgen Petersen fik ved Sønnens Død i Chicago den 25. Februar 1925, kom han aldrig over. Som den Forretningsmand han var, gjorde han selvfølgelig ogsaa paa denne Tur Forretninger, og skønt han var blevet en syg Mand, fik han dog et godt Udbytte af Rejsen.

Til sin sidste Stund beholdt han sin rene Barnetro. Han døde paa Gentofte Sygehus faa Dage efter en stor Operation med Ordene: »Nu vil jeg hvile, for jeg er meget træt, men i Morgen har vi meget, vi maa drøfte. — Hvad er det for en dejlig Musik jeg hører!« Saa sov han ind, og med et lille, næsten umærkeligt Suk var alt forbi.

En af Danmarks store, stolte, dygtige Sønner var gaaet bort den 24. Januar 1928.

Jørgen Petersen efterlod sig foruden Fabrikken en stor Formue, som indtjentes paa Grundlag af de 2000 Mark, Faderen gav ham, da han efter Moderens Død tog tilbage til København. Hans Børn arvede ham, men desuden betænkte han en Del Foreninger og Institutioner med store Summer. Fru Staun fik et aarligt Bidrag paa 10,000 Kr. Hans Brødres Børn arvede hver 10,000 Kr., et Bevis paa, at Fødeøen Als og hans Familie ogsaa stod ham i Tankerne. Forhaabentlig har Pengene været medvirkende til at give disse Brødres Børn en god Start i Livet.

Fabrikant Jørgen Petersen vilde gerne sætte sig et Minde i Hjem-sognet. Han tilbød Ulkebøl Kirke Glasmalerier, men det maa Menighedsraadet aabenbart ikke have syntes om, for det blev afslaaet. Da

Sognets Ungdomsforening i Tiden før Verdenskrigen 1914—1918 under primitive Forhold begyndte med Gymnastikundervisning, hjalp Jørgen Petersen med de nødvendige Redskaber. Senere rejstes den smukke Gymnastiksal ved Ulkebøl Kirke, Foreningen blev udvidet, Huset ogsaa og dermed Gælden. Mellem Ungdomsforeningen og Jørgen

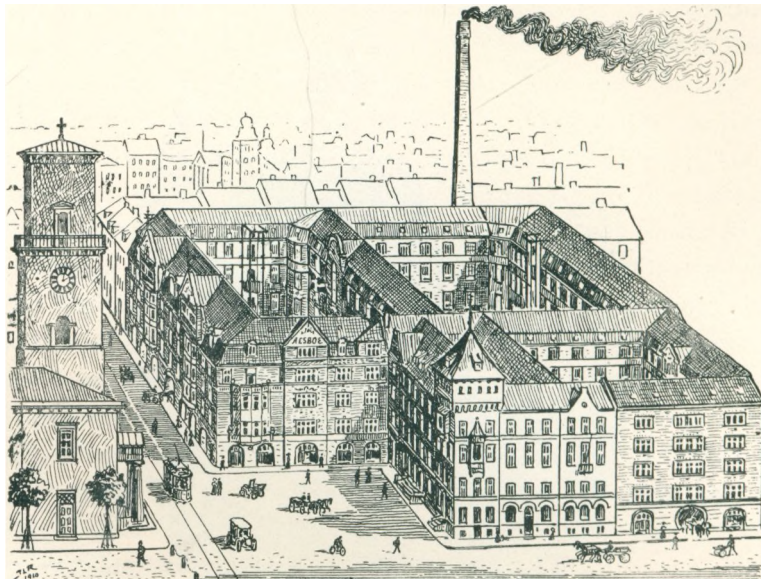
Jørgen Petersen med Sønnen Svend, 1900

gen Petersens Børn var der et Samarbejde for at udvide Bygningen, men det blev af mange Grunde umuligt i Krigsaarene 1940 til 1945. Derfor fik Foreningen i 1944 Tilbud om at faa Gælden betalt, da andre Planer paa Grund af Forbud og Restriktioner var uigennemførlige.

Fabrikant **Jørgen Andresen Petersen**, født i Hesselgaard, Ulkebøl Sogn, den 31. December 1859, Søn af Gaardejer Andreas Petersen og Hustru Cathrine Marie født Jacobsen, døbt den 22. Januar 1860, død

i København den 24. Januar 1928, begravet fra Frue Kirke paa Vestre Kirkegaard, hvor ogsaa Hustruen og Sønnen har fundet deres sidste Hvilested.

Gift første Gang i Ulkebøl den 11. Marts 1885 med *Meta Marie Frost*, Datter af Gaardejer Christen Jensen Frost og Hustru Louise Cathrine født Nielsen i Sundsmark, født den 23. November 1862, døbt

Jørgen Petersens Ejendom, Nørregade 7

i Ulkebøl den 21. December, død i København den 2. Oktober 1891; 4 Børn: 1—4.

Gift anden Gang i København den 3. Juli 1894 med *Helene Wilhelmine Pamperin*, født i København den 3. Juli 1861, død samme Steds den 17. Maj 1933, Datter af Manufakturhandler Vilhelm Rudolf Pamperin og Wilhelmine født Langballe i København — 1 Barn: 5.

1. *Louise*, født i København 1885, død 11 Maaneder gammel.

2. *Sigrid Andrea Cathrine Wedell Petersen*, født i København den 25. Januar 1887, døbt i Sct. Pauls Kirke den 20. Marts samme Aar,

*Jørgen Petersen
i 20 Aars Alderen*

*Meta Marie Petersen,
født Frost*

*Helene Wilhelmine Petersen,
født Pamperin*

*Jørgen Petersen
i 35 Aars Alderen*

Grosserer Einar Helsteen

*Sigrid Helsteen,
født W'edell Petersen*

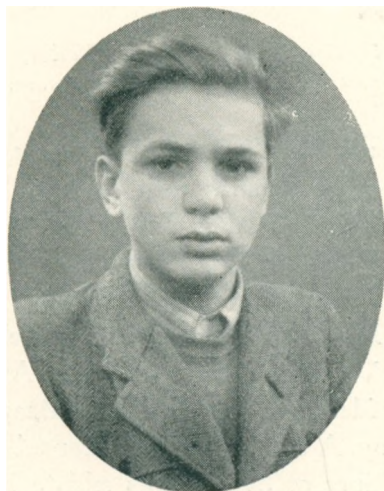
Max Helsteen

Konsul J. P. Baagøe Riber

*Gerda Baagøe Riber
født Wedell Petersen*

Jørgen Gumme Riber

gift d. 9. Febr. 1918 med Grosserer *Einar Peter Helsteen*, født i Ordrup den 11. August 1884, Søn af Brevbærer Lars Petersen og Margrethe.

En Adoptiv søn: *Max Einar Ludvig Helsteen*, født den 8. August 1918.

3. *Gerda Christine Elisabeth Wedell Petersen*, født i København den 28. April 1889, døbt i Sct. Pauls Kirke den 14. Juli samme Aar, gift den 5. Maj 1914 med Købmand *Jens Peter Baagøe Riber* i Svend-

Fabrikant Ove Irgens Hansen, 1918

*Valborg Irgens Hansen,
f. Wedell Petersen, med Datteren Ada, 1917*

borg, født samme Steds den 10. Juni 1884, Søn af Købmand, Konsul Ludvig Michael Riber og Kristine født Baagøe.

En Adoptiv søn: *Jørgen Gumme Riber*, født den 31. Januar 1931.

Jens Peter Baagøe Riber fik 1912 Borgerskab som Købmand og optoges samtidig som Medindehaver af Faderens Firma »Baagøe & Riber«. Ved Faderens Død i 1933 blev han Eneindehaver og udnævntes Aaret efter til norsk Vicekonsul for Svendborg Amt. I 1937 udskiltes Korn- og Foderstofafdelingen under Navnet Baagøe & Ribers Korn- og Foderstofforretning, A/S., for hvilket Konsul Riber er Formand. Firmaet Baagøe & Riber er Svendborgs ældste Forretning, idet den grundlagdes den 26. Februar 1744. I Anledning af 200 Aarsdagen den 26. Februar 1944 er der udsendt et smukt Jubilæumsskrift.

Natten mellem den 15. og 16. Juni 1944 fik Familien Riber i Villaen Skattergade 41 uventet Besøg af Tyskerne, der havde iværksat en større Razzia i Svendborg og herved ogsaa vilde afhente Konsul J. P. Baagøe Riber. Seks Gestapofolk og fire Soldater omringede Huset, og snart drog seks svært bevæbnede Mænd bort med en værgeløs Dansker. De fire Soldater blev for at holde Vagt over Gerda Riber, men haved en

Fabrikant Erik Bille Wiggers

Ada Wiggers, født Irgens Hansen

halv Time senere vendte de tre stadig stærkt bevæbnede Tyskere tilbage for at foretage en grundig Husundersøgelse. Efter næsten fire Timers Arbejde gik de dog alle, og det eneste Udbytte var en Konvolut med illegale Blade, der var kommet med Posten Dagen før. En halv Times Tid senere kom Konsulen tilbage til Hjemmet, men bagefter fortrød Gestapo at have løsladt ham. Nogen Tid derefter fik Modstandsbevægelsen Nys om, at Konsulen var udset til Offer for et saakaldt Clearing-Mord, og at det derfor ikke var raadeligt at blive i Svendborg. Begge Ægtefæller rejste saa til København den 30. Oktober, og Konsul Riber blev paa Sjælland, til Modstandsbevægelsen paa Fyn i Marts 1945 sendte Bud efter ham; men først efter Tyskernes Kapitulation den 5. Maj kunde han vende tilbage til Hjemmet.

*Valborg Susanne
Wiggers og Johan
Bille Wiggers*

4. *Valborg Meta Marie Wedell Petersen*, født den 5. Juni 1891 i København, døbt i Sct. Pauls Kirke den 9. Oktober samme Aar, død i Svendborg den 25. Februar 1919, gift den 17. Juni 1915 med Fabrikant *Ove Irgens Hansen*, født den 4. Oktober 1886, Søn af Konsul *Valdemar Hansen* og *Augusta* født *Irgens* i Svendborg. En Datter: A.

A. *Ada Irgens Hansen*, født i Svendborg den 14. Maj 1917, gift den 22. Februar 1938 med Fabrikant *Erik Bille Wiggers*, født i Svendborg den 22. Marts 1900, Søn af Fabrikant *Johan Bille Wiggers* og *Julie* født *Petersen*. — 2 Børn: a-b.

- a. *Valborg Susanne Wiggers*, født i Svendborg den 16. Marts 1939.
- a. *Johan Bille Wiggers*, født i Svendborg den 5. Marts 1942.

Jørgen Petersen med Sønnen Svend

5. *Svend Thorkild Wedell Petersen*, født i København den 26. April 1895, død i Chicago den 25. Februar 1925, hjemførtes og begravedes i København den 21. Marts samme Aar. Blev Student med 18 Aar, uddannedes ved Handelen i Skindfirmaet Ballin, var et Aar paa en Fabrik og rejste saa til Amerika for yderligere at dygtiggøre sig i store Fabrikker og Handelsvirksomheder. Han døde af spansk Syge, kort Tid før han vilde rejse til New York for at tage en Baad hjem til Danmark og gaa ind i Faderens Forretning.

HESSELGAARDS

HISTORIE

FRA 1650

TIL NUTIDEN

FABRIKANT Jørgen Andresen Petersen er udgaet af en alsisk Selvejrbondeslægt, der i de sidste 150 Aar har haft sit Hjem i Hesselgaard ved Augustenborg. I gammel Tid laa Gaarden ved den saakaldte Pytgade i Vollerup paa Toften, hvor nu Jens Sørensens Ejendom findes.

Landsbyen Vollerup hørte sammen med Sundsmark, otte Gaarde i Ulkebøl, Byerne Majbøl, Mjang, Hørup, Lambjerg og Lambjergskov til Ladegaards Len. Vollerup nævnes første Gang i Kong Hans' Tid og kaldes i Skattelister fra 1483 til 1486 Woldorpp og Woldorppe. I Registret over Plovskat i Sønderborg Amt 1533 findes 17 af Kronens Bønder i Vollerup, men 50 Aar senere er Tallet dalet til 15. I Tiden efter 1650 boede i Vollerup 9 Selvejrbønder, 6 Fæstebønder og 12 Kaadnere, af hvilke den ene siden 1565 var Fæster under St. Jørgens Hospital i Sønderborg og boede ved den saakaldte Vadevej. Desuden var der flere Inderster i Byen, og deres Tal øgedes stærkt efter 1700.

I Tiden mellem 1650 og 1680 ejedes Bondegården, fra hvilken Slægten Petersen har sit Udspring, af

JESPER PETERSEN,

hvis Navn findes i Jordebogen C IV Nr. 189 fra 1765. Om Jesper Petersen giver Kirkebogen ingen Oplysninger, da han maa være død før 1690, og det er derfor ikke muligt at udrede Slægtskabet mellem ham og Familiens Stamfader Peter Christensen. At der er en vis Forbindelse mellem de to, fremgaar af den Kendsgerning, at Peter Christensen, Datteren Anna og Svigersonnen Hans Matzen flere Gange er bedt som Faddere ved Jesper Petersens Børnebørn.

I Henhold til den nævnte Jordebog skulde Jesper Petersen hvert Aar udrede følgende Afgifter til Herskabet: Landgilde 2 Rdl. 24 Skil. 9 Pg., Bedesvin = 1 Rdl. 24 Skil., 2 Ørtug 10 Skæpper Byg, 4 Ørtug 11 Skæpper Havre, 2 Faar, 1 Lam, 2 Gæs, 12 Høns, 10 Æg, et Læs Hø og to Læs Halm, endvidere sammen med Naboerne Peter Thomsen, Hans Jørgensen (begge i Vollerup) og Asmus Møller, Hans Jørgensen Kock (begge i Lambjerg) et Bedelam, 4 Høns og 20 Æg.

Forholdene var i Jesper Petersens Tid meget vanskelige for Bønderne og dermed for alle Beboere. Svenskekrigen 1657 til 1659 havde sat dybe Spor i alle alsiske Sogne. Den gamle Degn Samuel Cruckow i Ulkebøl, der ogsaa havde oplevet Krigsaarene 1643 til 1645, fortæller i sin Indberetning om Embedets Indtægter 1690 om Røverier af Kvæg og Ejendele, og Præsterne klager i deres Optegnelser over øde Gaarde og Kaad i alle Sogne paa Als. Præsten Johannes Krag den ældre i Nabosognet Hørup har efterladt sig en Del Meddelelser om Landbruget, der ogsaa giver et godt Indblik i Bøndernes Kaar paa Jesper Petersens Tid. Saaledes skriver han, at der i 1661 blev stor Misvækst paa Kornet. Præsten, der havde langt mere Jord til sin Raadighed end alle Bønder i Sognet, avlede i dette Aar 42 Tønder 4 Skæpper Rug efter en Udsæd paa 12 Tønder 5 Skæpper, af Byg 25 Tdr. 3 Sk. efter 11 Tdr. 3 Sk. og af Havre kun 54 Tdr. 5 Sk. efter 36 Tdr. 5 Sk. Bøndernes Høst var tilsvarende daarlig, og det var derfor intet Under, at de ikke saa sig i Stand til at yde deres Tiendekorn til Kirken, Præsten og Degnen. Adskillige af dem maatte føres med Restancer helt til 1664 og 1665. Præsten slutter med følgende Ord: »Der var megen Dyrtid og Hunger alle Vegne«. 1662 var igen et godt, frugtbart Aar, men med en vanskelig Høst paa Grund af Regnvejr. 1669 var der efter flere daarlige Aar rigelig med Olden i Sognets Skove, saa Præsten og Bønderne fik gode Svin, men deres Køer og Kvier aad sig ihjel deraf. Pastor Krag mistede fem Køer, Kapellan Esben Jacobsen tre (omtrent hele Besætningen), Bonde Hans Kock i Lambjerg seks eller syv og Degn Peder Karstensen fire Køer. 1681 og 1694 var ligeledes gode Aar, og Præsten kunde, da han havde sørget for mere Græsland til Køerne, hvert Aar sælge fra en halv til en hel Tønde Smør, mens hans Formænd med en langt mindre Husstand (Pastor Krag havde 20 Børn) altid havde maattet købe Smør.

Hesselgaard 1938

Af Jesper Petersens Børn kendes kun Sønnen *Hans Jespersen*, der var Ejer af en anden Bondegaard i Byen og 24. p. Trin. 1695 blev viet til *Anne Sophie Jørgensdatter*. Af deres Børn nævnes følgende: Ulrich Christian, døbt 15. p. Trin. 1696, opkaldt efter Skovrider Ulrich Wulff; Kirsten, døbt Jubilate 1698; Jørgen, døbt den 28. April 1700, holdt over Daaben af Peter Christensen fra Vollerup; Hans, døbt Cantate 1701, begravet 3. Pinsedag 1704; Hans, døbt 7. p. Trin. 1705, begravet 16. p. Trin. samme Aar. (begge holdt over Daaben af Hans Matzen). Hans Jespersen opnaaede kun en Alder af 38 Aar og begraevdes den 11. November 1704. »Han døde hastelig og blev straks maalløs«. Enken indgik 21. p. Trin. 1705 andet Ægteskab med Jørgen Nielsen, Søn af Selvejrbonde Niels Matzen i Vollerup.

PETER CHRISTENSEN,

Stamfaderen til Familien paa Hesselgaard, maa have faaet Gaarden i Eje efter Jesper Petersen, maaske i Tiden omkring 1680, da han i et Brudstykke af en Jordebog for Ladegaards Len er nævnt, mens Las

Christensen og Jørgen Marcussen var Gaardmænd i Hørup. De havde deres Gaarde fra 1668 til 1695 henholdsvis 1682 til 1694. Peter Christensen svarede de samme Afgifter som Jesper Petersen eller i rede Penge 20 Rdl. 5 Skilling 3 Pg. aarlig. Peter Christensen nævnes sidste Gang i Kirkebogen Sexagesima 1711, og da han ikke findes blandt Altergæsterne 1721, maa han være død før 1715. Om hans Hustru giver Kirkebogen ingen Oplysninger, men hendes Navn har sikkert været *Anna*, da to Sønnedøtre er opkaldt efter hende. Peter Christensens Fader kendes ikke, men Moderen *Anna Christens* døde 72 Aar gammel 1704 og begravedes Quasim. Sognepræsten Niels Harboe har skrevet, at hun var til Huse i Peter Christensens Lade, hvilket lyder ret mærkeligt, men af samtidige Skifter, saaledes hos Selvejrbonde Jørgen Kaad i Mintebjerg 1708, ses det, at Aftægtsfolk paa Bøndergaardene fik deres Bolig indrettet i Laden. Særlige Aftægtshuse ved Gaardene synes først at være bleven almindelige i Tiden omkring 1750.

Fra Peter Christensens Tid haves ellers kun faa Oplysninger om Gaarden. Omkring 1700 ydede 10 af Gaardene i Vollerup Hoveri paa Sønderborg Ladegaard, mens fem, deriblandt Peter Christensen, var fritaget mod aarlig at betale 12 Rdl. Det synes, som om denne Fritagelse er bleven givet for visse Aar, da Peter Christensen 1710 indsendte et Andragende til Guvernøren, der den 29. Marts nævnte Aar tilsikrede Sønnen Andreas Petersen samme Ret. Efter Jordebogen C III Nr. 122 fra 1700 var der 6 Heste og 5 Køer paa Gaarden. Der saaedes dengang 4 Ørtug Rug*), 5 Ørtug Byg, 5 Ørtug Havre og 4 Skæpper Ærter eller Vikker. Gaardens Areal var 18 Ørtug.

Af Peter Christensens og Annas Børn kendes to Sønner og en Datter: a-c.

a) *Andreas Petersen*, Eftermand paa Gaarden.

b) *Anna*, Peter Christensens Datter i Vollerup, findes blandt Fadderne Jubilate 1694, død efter 1740; gift med Selvejrbonde *Hans Matzen* i Vollerup. Se Anetavlen Nr. 252-253.

c) *Claus Petersen*, Gaardejer i Kær, gift 3. p. Trin. 1707 med *Anna*,

*) 1 Læst Rug = 24 Ørtug = 30 Tønder = 240 Skæpper. 1 Ørt. Rug = 10 Sk.
 1 Læst Byg = 24 Ørtug = 36 Tønder = 288 Skæpper. 1 Ørt. Byg = 12 Sk.
 1 Læst Havre = 24 Ørtug = 60 Tønder = 480 Skæpper. 1 Ørt. Havre = 20 Sk. — 1 Tønde Rug, Byg eller Havre = 8 Skæpper.

Hesselgaard fra Syd

Datter af Gaardejer Jens Jensen og Ellen samme Steds. Claus Petersen overtog Svigerfaderens Gaard 1707 og efterfulgtes omkring 1740 af Sønnen Jens Clausen. Claus Petersen og Anna havde fire Børn: 1-4.

1) *Anna*, døbt Jubilate 1708, opkaldt efter Farmoderen;

2) *Jens Clausen*, døbt 2. Pinsedag 1710, død før den 17. April 1757; gift med *Marie*, født 1712, død den 5. Maj 1782; begravet den 9. Maj. Hun var gift anden Gang med *Christen Christensen Kyd*, der døde den 26. Maj 1770. Jens Clausen og Marie havde to Sønner og to Døtre:

a) *Claus Jensen*, Skrive- og Regnemester i Tønder og Degn ved Byens Kirke fra 1774, døbt i Ulkebøl den 1. April 1742, død i Tønder den 10. December 1813, gift samme Steds den 21. April 1775 med *Dorothea Spannuth*, Datter af Bymusikant *Anthon Spannuth* og *Anne Marie f. Wolgast*, født 1736, død i Ulkebøl den 26. Maj 1825. I Følge Skiftet af 24. Juni 1776 havde Claus Jensen Aaret før givet Afkald paa Gaarden i Kær. Han hørte til de første Lærere ved Seminariet i Tønder og ledede sammen med *Hinrich Petersen*, der dengang var Lærer og Økonom ved *Vajsenhuset*, Seminaristernes praktiske Øvelser i Skolegering. — b) *Maren*, døbt den 31. Maj 1744, gift med *Jens Christensen Frost*. Se Slægtsgaarden i Sundsmark. — c) *Peter*, døbt den 2. Februar

1746, død ugift den 31. Maj 1774. — d) *Anne*, døbt den 26. Januar 1749, død den 28. November 1779, gift den 13. Juli 1774 med Christen Nielsen, der 1776 overtog Gaarden efter Svigermoderen. Se Anetavle Nr. 216-217 h.

3) *Peter Clausen*, døbt den 29. Marts 1713; opkaldt efter Farfaderen Peter Christensen.

4) *Ellen*, døbt 2. p. Trin. 1716; opkaldt efter Mormoderen og holdt over Daaben af Forpagter Christian Kaads Hustru paa Rønhave.

ANDREAS PETERSEN,

født 16... og død i Tiden mellem den 28. Februar 1754 og den 16. Marts 1757, maa omkring 1711 være bleven gift med *Kjesten*, Datter af Gaardejer Christen Christensen i Vollerup, født 1691, døbt Rogate, død den 16. September 1773, begravet den 19. September. 1720 den 23. April og følgende Dage fandt en Undersøgelse af Skøder og Fæstebreve Sted paa Sønderborg Slot, men Andreas Petersen maa af en eller anden Grund ikke have kunnet give Møde, da der i Registret efter Bønderne i Vollerup er tilføjet »Andreas Petersen NB«. Det vides derfor ikke med Sikkerhed, hvornaar han har overtaget Gaarden efter Faderen. I Skødet, der er skrevet den 18. December 1728, hedder det, at han for en rum Tid har været indskreven for Faderens, sal. Peder Christensens Bondegård, og den tilskødes ham af Broderen Claus Pedersen, Gaardejer i Kær, »paa egne og fællis Paarørende Arfvingers Veigne«. Skødet, der findes i Hesselgaards Arkiv, er mærkværdigt ved sin ene Underskrift, da det er stadfæstet af Birte Catarina Lobedantz, Enke efter kongelig Amtsforvalter Mathias Lobedantz. (Han var afgaaet ved Døden den 14. September). Desuden er det paa-tegnet af Tingskriver Peter Danielsen, og de to gamle Sandemænd, Hans Sørensen fra Ulkebøl (se Anetavle Nr. 232) og Peter Christensen Duus fra Lysabild, har paatrykt deres Segl.

1718 bad Andreas Petersen om Confirmation af Friheden for Tjenesteydelser, der var blevet ham givet den 29. Marts 1710. Myndighederne imødekom hans Ønske den 30. Maj 1718, og Fritagelsen for Hoveri blev, som det hedder i det paa Tysk skrevne Svar: »hiermit in

Hesselgaard set fra Nord

allen Puncten und Clausulen bis auf anderweitige Verordnung ertheilet«. (C III 1, Nr. 7). Denne Besked maa have vakt stor Misundelse, for 1719 klagede alle Bønder under Sønderborg Ladegaard over, at Andreas Petersen, Henning Henningsen, Niels Kyd, Niels Christensen (alle Vollerup), Jørgen Kock i Lambjerg og Thomas Andersen i Hørup var fritagne for Hoveri. De fik dog ikke noget ud af deres Klage. (C III 1, Nr. 7, Side 80).

Andreas Petersen var i mange Aar blandt Sogne-Tolvmændene. 1735 var han i denne Egenskab Vidne i Sagen vedrørende Gravstedet til et Kapellanhus i Vollerup, som Borger Hans Mohr fra Sønderborg havde købt, 1744 nævnes han i Provste-Protokollen for Als Sønderherred ved Afhøringen af Vidnerne i den Sag, der førte til Afskedigelse af Kaldskapellan Christopher Lange i Ulkebøl, og hans Navn findes under Kontrakten med Skolemester Frederik Paulsen Hammer den 22. December 1747. (C IV Nr. 128).

I Følge Skyld- og Panteprotokollen laante Andreas Petersen den 23. December 1734 80 Mark Courant af Raadmand og Købmand Johan Jacob Clausen i Sønderborg.

Den 28. Februar 1754 maatte Andreas Petersen paa Grund af Alder

og Svaghed overlade Bondegaarden til den ældste Søn Peter Andresen, der i Skiftebrevet kaldes Peter Andersen. Paa Originalen, der findes i Hesselgaards Arkiv, er alle Laksegl velbevarede. Nærværende var Kapellan Peder Nicolai Ibsen fra Ulkebøl, fyrstelig Herredsfoged Jacob Willmerding, fyrstelig Husfoged Christian August Steingardt som Tingskriver, Sandemændene Jens Petersen fra Kær, Hans Petersen fra Vollerup, Christen Petersen fra Hørup og Jacob Thomsen fra Mjang, Synsmændene Lars Steffensen fra Bagmose og Jens Petersen Blad fra Lambjergskov. — Kongelig Majestæts Restanter fandtes ved denne Bondegaard fra 1675 til 1741 excl. 1626 Rdl. 31 Skil., fra 1741 til 1746 excl. 144 Rdl., i alt 1770 Rdl. 31 Skil. Denne Post synes at have staaet paa alle Boel og Bøndergaarde som en Gæld, der aldrig er bleven indbetalt, men til sidst er bleven eftergivet af Regeringen. — Udgælden var 178 Rdl. 11 ½ Skil., deriblandt et Krav fra Boelsmand Jacob Christensen i Sundsmark paa 54 Rdl. 19 Skil., flere Regninger fra Købmænd og Haandværkere i Sønderborg, et Krav fra Sønnen Peter paa 42 Rdl. 32 Skil., Løn til Sønnen Claus 25 Rdl., til Pigen Kirsten Petersdatter 2 Rdl. og Drengeløn til Claus Pedersen 1 Rdl. 16 Skil. — Som Indgæld takseredes en Del af Besætningen og Indboet, noget Korn og Bondegaarden for tilsammen 185 Rdl. 3 Skil. Der blev saaledes 6 Rdl. 39 ½ Skil. til overs, som tilfaldt de gamle Folk. Desuden skulde de have følgende Aftægtsydelser: 1) 9 Skæpper Pløjegrund paa Malmand Bierg i Søndermarken, i Ved Land paa samme Mark 2 Skæpper Land, i Nørremarken paa Almager 6 Skæpper Land, for Kyds Led en Ager 3 Skæpper Land næst Claus Andresen, to Agre i Toften 4 Skæpper Land. — 2) Til Engbund skulde de gamle have to forsvarlige Læs Hø. — 3) Til Tøjring af deres Kvæg fik de følgende: i Grøn Mosze tre Stykker ved Christen Nielsens Toft og Grønmosz Ager, nemlig den hele Ager, og i Nørremarken ved Padkier 6 Skæpper Land. — 4) Husbonden skal hvert Aar saa en halv Skæppe Hørfro og dyrke Forældrenes Grund som sin egen. — 5) Der skal sørges for Ildebrændsel, saa de ikke lider Nød. — 6) Naar Husbonden bager, skal han bage to Skæpper for Aftægtsfolkene og tillige tørre deres Korn. — 7) Et Svin skal de have fri paa Gaarden, men de føder det selv. Udi lige Maade maa en Gaas følge Husbondens i Græsset med sit Tillæg, men de føder den selv. To Faar og to Køer følger altid Husbondens.

— 8) Til Aftægt er der blevet bygget syv Fag Hus, men Sønnen skal ogsaa sørge for Plads til Forældrenes Kvæg og Korn. — 9) Desuden nyder de hvert Aar Frugten af fire Æbletræer, til Kaalgaard faar de et Stykke bag Hjelmen, 11 Favne i Længden og 9 Favne i Bredden, og Bonden skal sørge for god Indhegning. — Dersom en af de gamle døde, beholdt den efterlevende det fulde Ophold. — Endelig tilsikrede Peter Andersen sin Broder Claus Andersen et Minde, 5 Skæpper Land paa høje Langdeel, som han maatte nyde i otte Aar.

Af Andreas Petersens og Kjestens Børn kendes seks, tre Sønner og tre Døtre: a-f. (Lakune i Daabsregisteret 1729-1735 incl.)

a) *Anna*, født 1712, døbt 24. p. Trin.; holdt over Daaben af Jomfru Christine Lovise Harboe, Præstens Datter. — Gift med Selvejrbonde *Christen Thomsen* i Vollerup. Se Anetavlen Nr. 124-125.

b) *Marie*, født 1714, døbt 3. Juledag; Faddere: Karen Peders fra Sønderborg og Farbroderen Claus Pedersen, Kær. — Form. gift med Kaadner *Niels Nielsen* i Vollerup. Se Anetavle Nr. 74-75.

c) *Peder Andresen* (Andersen), født 1717. Eftermand paa Gaarden.

d) *Dorothea Margrethe*, født 1720, døbt Palmarum, død i Notmark den 18. April 1795, begravet den 26. April; gift i Notmark den 22. November 1748 med *Jørgen Nissen*, Gaardejer samme Steds, Søn af Nis Hess, der begravedes i Notmark den 25. April 1748. *Jørgen Hess*, der den 10. November 1765 var Fadder ved Hustruens Broderdatter *Anne Cathrine* i Ulkebøl, døde 1771 og begravedes 1. p. Epif. Alder mangler.

e) *Christen*, døbt den 23. April 1726; holdt over Daaben af Skovrider *Joh. Mathias Kochendorffer* i Vollerup; maa være død som Barn.

f) *Claus Andersen*, døbt den 26. Marts 1728, død som tidligere Selvejrbonde i Lambjergskov, Hørup Sogn, den 10. April 1814, begravet den 17. April, omtrent 89 Aar gammel. Han var Opholdsmand hos Bonde *Peder Pedersen Smed* og var efter Angivelse Søn af *Anders Clausen* og *Kirsten* i Vollerup. En *Anders Clausen* fandtes imidlertid dengang ikke i Byen. Han var i mange Aar i Tjeneste hos Faderen, allerede 1746, da han i Følge C III 1, Nr. 16, Side 59 af 7. Maj fik Besked om at møde til Session i Augustenborg sammen med andre værnepligtige fra Ulkebøl og Hørup Sogne. Den 14. Oktober 1760 blev han

i Hørup viet til *Helene*, Datter af Hans Christian Færgemand (Lauridsen) og anden Hustru Anne Margrethe, født ved Høruphav 1717, døbt den 6. Januar, død i Lambjergskov den 12. Maj 1807, begravet den 18. Maj. Hun havde været gift to Gange, først med Mads Jacobsen, der var Færgemand ved Høruphav i tolv Aar til sin Død 1748; han var en Søn af Kaadner Jacob Matzen i Vollerup. (Se Anetavlen 504-505 c). 1748 blev Helene gift anden Gang med Ejendomsbonde og Synsmand David Hansen i Lambjergskov. Med ham havde hun tre Sønner: Hans Davidsen, Eftermand paa Gaarden, Mads Davidsen, Gaardejer i Lambjerg, og David Davidsen, Gaardejer i Sebbelev. Sønnen af første Ægteskab, Mathias Matzen, blev omtrent 1803 myrdet om Bord paa sin Jagt sammen med Sønnen David (født den 29. Maj 1788) og Søren Lausen Beck (14 Aar gammel), Søn af Styrmand Laus Sørensen Beck ved Høruphav. I sit Ægteskab med Claus Andersen havde Helene ingen Børn. Chr. Knudsen fortæller i sine Optegnelser fra Hørup Sogn følgende: »Lene Færgekone, som hun sædvanlig kaldtes, var kun en ganske lille Kone, men meget stærk. Hun satte selv Færge over om Natten, naar der blæstes Signal; thi dengang var der endnu ingen Færgested eller Færge paa den anden Side. Naar Folk da fra Kegnæs ved Nattetide vilde sættes over til Als, blæstes der Signal i et langt Rør, og Baaden fra Høruphav kom da over og tog dem ind. Paa Bondegaarden i Lambjergskov holdtes dengang Kro, og de hentede deres Øl og Brændevin i Sønderborg hos Byens første Brændevinsbrænder Thomas Stoffer. Hendes sidste Mand Klaus Andersen holdt meget af en Snaps og havde gerne en lille Perial, naar han kom med Varerne fra Sønderborg. Lene var saa stærk, at hun selv kunde løfte en Tønde Øl op paa Skraven«. Andet Steds i Optegnelserne meddeler Chr. Knudsen, at Claus Andersen var blind i sin sidste Levetid.

PETER ANDERSEN,

Ejer af Bondegaarden i Vollerup fra 1754 til sin Død, var født 1717, døbt 16. p. Trin., og døde den 26. September 1783, begravet den 28. September. Han var før den 5. Marts 1754 blevet gift med *Kirsten*, ældste Datter af Selvejrbonde Niels Jacobsen og Karen Christensdatter i Vollerup, født i Januar 1730, død 90 Aar og fire Maaneder gammel den 23. Maj 1824. (Skifte efter Niels Jacobsen).

Udsigten fra Hesselgaard over Augustenborg Fjord mod Slottet

1738 eller 1739 var der blevet oprettet et Brandgilde paa Als, og til dette vurderedes alle Ejendomme i Ladegaards og Rønhaves Len i Maj 1754. Synsmændene Hans Petersen fra Vollerup og Jens Petersen Blad fra Lambjergskov var Vurderingsmænd for Sundsmark og Vollerup. Bondegaardens Bygninger takseredes til 1323 Mark. Der fandtes følgende Besætning: 8 Heste = 258 Mk., 8 Køer — 135 Mk., 2 Kvier — 18 Mk., 2 Kalve = 8 Mk., 7 Faar = 14 Mk., 3 Svin = 15 Mk. og 5 Grise = 6 Mk., tilsammen 1729 Mark. Den aarlige Udsæd af Korn var 3 Tønder 6 Skæpper Rug, 4 Tønder 4 Sk. Byg, 7 Tdr. 4 Sk. Havre, og der avledes 8 Læs Hø. (C III 1, Nr. 175). I Peter Andersens Tid (den 10. November 1773) solgtes et Stykke Havejord, 12 Favne langt og seks Favne bredt, til Byens Skolemester Jørgen Christensen, der hvert Aar til Jul skulde betale en Mark 8 Skilling lybsk til Bondegaardens Ejer (Kontrakt i Hesselgaards Arkiv).

Skiftet efter Peter Andersen holdtes den 16. Marts 1784 i Vollerup. Udgålden var 117 Rdl. 9 Skil., deraf 10 Rdl., som Claus Andersen endnu havde Krav paa efter det gamle Skiftebrev, og 3 Rdl., som den nye Husbonde Christen Petersen fik godtgjort for en Ager, der af Peter Andersen var overladt til Christen Christensen for yderligere to Aar som Vederlag for en Hest. Indgålden var 495 Rdl. 41 Skil., og der var saaledes 378 Rdl. 32 Skil. tilovers. Da den ældste Datter Karen allerede havde faaet sit Udstyr, skulde de to umyndige Børn, Andreas og Anna Cathrine, have samme Arvepart: det halve Bryllup = 17 Rdl., tre Køer = 30 Rdl., Brudgoms- eller Brudeklædning = 10 Rdl., en god Seng = 16 Rdl., en daglig Seng = 8 Rdl., endvidere en god Seng, som findes paa Gaarden, Egetræ og Arbejdsløn til Chatol, Kiste og Skrin = 12 Rdl., tilsammen hver 93 Rdl. Da Anna Cathrines Kiste med Seng var ringere end Broderens, fik hun som Godtgørelse 2 Rdl. Af Resten, 190 Rdl. 32 Skil., fik Enken og Sønnen hver en Søns Part eller 63 Rdl. 26 $\frac{2}{3}$ Skil. og de to Døtre hver 31 Rdl. 37 $\frac{1}{3}$ Skil. Den nye Husbonde forpligtede sig til frivillig at give yderligere 80 Rdl. til Børnene; heraf fik Sønnen 40 Rdl., de to Døtre hver 20 Rdl. — Gaardens Bygninger bestod af følgende: 10 Fag Sædehus = 200 Rdl., 9 Fag Lo og Stald = 90 Rdl., 4 Fag Vognhus = 16 Rdl., 9 Fag Bagehus og Lade = 63 Rdl., 6 Fag Hjelm — 48 Rdl., Aftægtsbygning med 4 Fag Sædehus — 48 Rdl. og 10 Fag Lo og Stald = 80 Rdl., i alt

545 Rdl. — Det blev bestemt, at Christen Petersen skulde have Bondegaarden i 16 Aar og derefter den samme Aftægt som i Skiftet af 28. Februar 1754. Det første Stykke Pløjejord i Søndermarken kaldes »Malmooszbierg«. Dersom Christen Petersen blev Enkemand, mens han var Ejer af Bondegaarden, skulde hans anden Hustru efter hans Død nyde den halve Aftægt, og ved et nyt Giftermaal som Aftægtsmand, blev Enkens Aftægt kun frit Husværelse med Kaalgaard, 4 Skæpper Rug, 4 Skæpper Byg og et Læs Brænde. — Sønnen Andreas Petersen nyder samme fulde Aftægt de sidste fire Aar, før han overtager Ejendommen. (Skiftebrev i Hesselgaards Arkiv). — Peter Andersen, der i flere Aar var Lægdsmand, havde seks Børn, tre Sønner og tre Døtre, a-f:

a) *Andreas*, døbt den 15. September 1754; holdt over Daaben af Farbroderen Claus Andersen; død 1762, begravet den 24. Oktober.

b) *Karen*, døbt den 9. November 1755, død i Vollerup den 17. September 1818, begravet den 23. September; gift den 22. Juli 1778 med Inderste *Peter Clausen* i Vollerup, Søn af Gaardejer Claus Christensen og Anna samme Steds, døbt den 12. April 1750, død den 27. December 1829. Den 5. Februar 1780 fik Bonde Peter Andersen Lov til at overlade en Byggegrund til Svigersønnen Peter Clausen. — Af deres 11 Børn døde de otte i Alderen mellem en halv Time og 14 Aar. Sønnen Peter Petersen Clausen, Inderste i Vollerup, født den 6. Oktober 1791, død den 24. December 1854, var gift den 28. Juni 1821 med Mette Cathrine, Datter af Kaadner Christian Rasmussen og Anna paa Ulkebøl Sten, født den 14. September 1792, død den 13. Juli 1864 hos Inderste Peter Clausen. Datteren Kiesten, født den 27. November 1788, død i Klinting den 18. November 1857, var gift med Enkemand, Gaardejer Christian Jørgensen Brock, født den 16. Maj 1789 i Klinting, død den 2. Juli 1872, Søn af Gaardejer Jørgen Christensen (Brock) og Anna Lene Christensdatter. Datteren Anne Marie, født den 5. August 1794, konf. 1810, synes at være fraflyttet.

c) *Kirsten* (*Kiesten*), døbt den 24. December 1758, død den 2. Maj 1777, begr. den 8 Maj.

d) *Niels*, døbt den 17. Oktober 1762; holdt over Daaben af Gartner

Christian August Schnittger fra Augustenborg; maa være død som Barn.

e) *Anna Cathrine*, død den 10. November 1765, levede ugift hos Broderen og døde paa Hesselgaard den 6. Januar 1835, begravet den 11. Januar. Hun var svagelig, og ved Kontrakten af 17. Marts 1796, da Broderen fik Gaarden som Ejendom, blev det bestemt, at hun skulde have 3 ½ Skæppe Land til sit Underhold, saalænge Stedfaderen levede, og derefter vilde Broderen sørge for hende.

f) *Andreas Petersen*, født den 4. Januar 1771; Stedfaderens Eftermand paa Bondegaarden. Se nedenfor!

CHRISTEN PETERSEN,

som den 30. Juni 1784 blev gift med Kiesten, Peter Andersens Enke, stod for Gaardens Styre fra 1784 til 1796. Han fødtes 1746 (døbt den 7. August) paa den Bondegaard i Vollerup, der ved Udskiftningen flyttedes til Abildgaard (Langdeel), som Søn af Selvejrbonde Peter Hansen og Anna og døde den 23. Januar 1826 som Aftægtsmand paa Hesselgaard. (Se Anetavle Nr. 126-127 e).

Christen Petersen var med ved Forhandlingerne vedrørende Udskiftningen af Bymarken, men Flytningen af Gaarden overlod han til Stedsønnen Andreas Petersen. Hesselgaard er derfor sikkert bleven opført i Løbet af Sommeren 1796. I Følge Separations-Protokollen af 12. Maj 1795 skulde seks af Byens Gaarde udflyttes, og det vedtoges, at de Mænd, der blev boende i Byen, skulde hjælpe Udflytterne med Penge, Tag, Træ, Kørsler og Arbejde. Christen Petersen fik 180 Rdl. og 46 Traver Tag, desuden 20 Traver til Laans, 250 Asketræs Lægter, 250 Væggestave og 250 Tagryttere. Penge, Træ, Levering osv. fordeltes paa de øvrige efter Tønde-Antal, mens Træværket leveredes lige- ligt af alle Gaarde i Byen. Som Hjælpere ved Flytningen til Hessel udpegedes Mads Brock og Christen Lassen, men sidstnævnte skulde ogsaa yde en vis Hjælp til Christen Jørgensen paa den anden Hesselgaard. Haandtjeneste og Kørsler omfattede baade gamle og nye Materialer, herunder Brøndsten. Hver Mand i Byen skulde stille en Hjælper, dog ikke i Aarets travleste Tid, og Kørslerne kunde heller ikke kræves i Høsten. I Efteraaret 1795 og 1796 fik Udflytterne Hjælp ved

Fra Augustenborg Fjord ved Hesselgaard

Gødningskørsel af Bønderne i Byen, der ved alt Arbejde maatte sørge for egen Forplejning. Ved Udskiftningen var Hesselgaards Areal 34 Tønder, 1 Skæppe, 4 Kvadratroder, 40 : 91.

En Del af Arbejdet ved Udflytningen af Gaardene til de nye Bosteder udførtes altsaa med Støtte af Bymændene og deres Folk, men til visse Arbejder maatte der søges sagkyndig Hjælp hos Egnens Haandværkere. I Aaret 1773 flyttede Hans Jørgensen Kaad (sædvanlig kaldt Hans Jørgensen Bjergmand) sin Gaard fra Majbøl til Majbølroj, og den 21. Juni blev der truffet en Overenskomst mellem ham og Tømmermændene Hans Petersen Schmidt og Christen Christensen (Skipper). I Overenskomsten, der samme Dag stadfæstedes af Hertug Frederik Christian, hedder det, at en Lade paa otte Fag allerede er flyttet. Bonden skulde selv sørge for Egetømmer, Tag, Lægter, Reb og 11 Vinduer. De to Haandværkere skulde flytte det gamle Hus (14 Fag), der udvidedes med fem Fag, tre Fag Sædehus med Tilbehør og to Fag Porthus med Porte for den ene Side (Vognskjul). Til Gengæld fik de to Tømrere hver 17 Skæpper Land af Gaarden, som de maatte bruge i tolv Aar, og hver af dem skulde have en Ko paa Efteraarsgræs i seks Uger. De fik Jorden øster paa »Kregangen« og maatte efter Byens Brug pløje i otte Aar og lade hvile i fire Aar. (C IV Nr. 458, Side 288/289).

ANDREAS PETERSEN,

Hesselgaards første Ejer, fødtes i Vollerup den 4. Januar 1771 og holdtes to Dage senere over Daaben af Overskovfoged Hans Sebbelow, Sønderskoven. Den 3. Maj 1796 viedes han til sit Næstsøskendebarn *Anna Marie*, Datter af Selvejrbonde Jacob Nielsen og *Anna Dorothea* i Vollerup, født den 2. Februar 1772, døbt den 9. Februar, død paa Hesselgaard den 25. Februar 1819, begravet den 3. Marts. Andreas Petersen indgik den 30. Juli 1819 andet Ægteskab med den afdøde Hustrus yngre Søster *Anna Dorothea*, født i Vollerup den 25. Juli 1775, døbt den 30. Juli, død paa Hesselgaard den 22. Januar 1848, begravet den 30. Januar. Andreas Petersen, der i mange Aar var Tolvmand og Skoleforstander i Ulkebøl, døde den 29. Marts 1850, begravet den 4. April.

Fra hans Tid findes i Hesselgaards Arkiv følgende Papirer: Kontrakten med Stedfaderen af 17. Marts 1796, Skødet af 20. Marts 1798,

Skiftet efter den første Hustru af 20. Juli 1819, Kontrakten med Jørgen Matzen af 25. Marts 1836 (Originalen paa Tysk og en dansk Afskrift) og Testamentet af 6. Oktober 1836, konfirmeret af Kong Frederik den Sjette den 21. Februar 1837.

Andreas Petersens og Anne Maries Gravminde, der for mange Aar siden flyttedes fra Ulkebøl Kirkgeaard til Hesselgaards Have, har følgende Indskrift:

»Hvilested for den salige Kone Anne Marie Andresen fra Hesselgaard, født Anno 1772 den 2den Februar, død 1819 den 25. Februar og levet i Ægteskab i 23 Aar.

Nyd nu Lønnen for din ømme Kærlighed, hvormed du stedse kom os i Møde. Haardt trykker os dit Tab, men det glade Haab hisset evigt at forenes med dig i Fredens Boliger, hvorved vi føler os trøstet.

Ogsaa gjemmes her de jordiske Levninger af den salige velagtede Mand Andreas Petersen fra Hesselgaard, født 1771 den 4. Januar, død 1850 den 29. Marts.

Det synlige og Møje det snarligen forgaar.
Den, som har Gud for Øje, evindelig bestaar.«

Andreas Petersen skulde ved Overtagelsen betale Stedfaderen 640 Rdl. 21 Skil. sl. holst. Courant, og der tilsikredes Søsteren Anne Cathrine 146 Rdl. 37 Skil. Moderen fik som Affindelse af Bygningerne 211 Rdl. 32 Skil., Søsteren Anne Cathrine af Bygninger og Jorder 133 Rdl. 16 Skil. og Søsteren Karen af Bygningerne 33 Rdl. 16 Skil. og af Jorderne 4 Skæpper til Ejendom mod en aarlig Afgift paa 24 Skilling pr. Skæppe. — Den 23. Maj 1798 fik Andreas Petersen Lov til at sælge sit Aftægtshus i Vollerup med en Tønde Land til Hyre-Inderste Jørgen Jørgensen samme Steds.

Efter Flytningen til Langdeel besøgte Børnene Skolen i Augustenborg, da Vejen hertil var kortere end til Ulkebøl. 1826 var der Pladsmangel i Augustenborg, og de fire Naboer, Hans Petersen, Christen Thomsen, Asmus Detlefsen og Andreas Petersen paa Langdeel, frygtede derfor, at deres Børn kunde blive henvist til Skolen i Ulkebøl. De indsendte i Fælleskab et Andragende til Hertugen, og Pastor Clausen i Ulkebøl udtalte i den Anledning, at han ikke kunde være tilfreds med, at Børnene fra Langdeel gik i den rent tyske Skole i Augustenborg,

da de levede i et dansk Land og derfor skulde have deres Religions-undervisning paa Modersmaalet. Han fandt det desuden mærkeligt, at Andreas Petersen var blandt Underskriverne, da han i mange Aar ikke havde haft Børn i Skole, men han er kendt som en Mand, der gerne indtager en Plads i en urolig Bevægelse. Hertugen afgjorde Sagen den 7. April 1826, og Børnene fik Lov til at gaa i Augustenborg Skole til det fyldte tolvte Aar. (C IV 128, Ulkebøl Skole). Sognepræstens Dom over Ejeren af Hesselgaard er i afgjort Modstrid med den Kendsgerning, at Andreas Petersen baade var Tolvmand og Byforstander i Vollerup, Vidnesbyrd om, at han har haft Sogneboernes Tillid. Pastor Clausen havde derimod mange Stridigheder, baade med enkelte Personer og store Dele af Menigheden. I Februar 1829 klagede 170 Mænd fra alle Byer i Sognet over, at Sognepræsten hindrede dem i at komme i Forbindelse med Kapellan Jedrosky, og den 14. April samme Aar var der Forhør i Sagen hos Herredsfogeden i Augustenborg. Forstander og Bonde Andreas Petersen i Vollerup, der var blandt de 13 tilkaldte Vidner, udtalte da følgende: Da Aftægtsmanden hos ham, Christen Petersen, døde, gjorde han Rigtighed med Pastor Clausen i Præstegaarden og spurgte saa, om Kapellanen var hjemme. Præsten og Fruen erklærede begge, at Jedrosky var gaaet ud. Tjenestefolkene havde imidlertid efter Spørgen givet til Svar, at Kapellanen var paa sin Stue og underviste Boelsmand Karsten Davidsens Søn fra Kær (den senere Dybbølpræst). Andreas Petersen var saa gaaet ind og havde virkelig truffet Jedrosky hjemme. — En Del andre Vidner fremsatte lignende Udtalelser. (C IV Nr. 127).

1836 ønskede Andreas Petersen og Hustru at gaa paa Aftægt, men da den eneste Søn Peter Andresen allerede var død, blev Bondegarden for et Tidsrum af 16 Aar overladt til Sønnens Enke Marie Kirstine og hendes anden Mand Jørgen Matzen. Den aarlige Afgift fastsattes til $3\frac{1}{3}$ pCt. af Taksationssummen 2352 Rdl. 40 Skilling Couraht eller 3764 Rbdlr. 51 Rbsk. Sølv mønt, hertil kom de sædvanlige Aftægtsydelser, omtrent som efter Kontrakten af 1754, men med den Forskel, at Aftægtsfolkene nu skulde have Afgrøderne af 20 Skæpper Land med 4 Skæpper i hver af de fem af Gaardens Marker, der var under Plov. Indboet og Besætningen vurderedes til 506 Rdl. 40 Skilling. I Stalden fandtes 3 Heste (76 Rdl.), 13 Stykker Hornkvæg (92

Rdl.) 2 Faar og 2 Bukke (4 Rdl. 24 Skil.), 1 So og 1 Gris (6 Rdl. 16 Skil.) og 2 Gæs (2 Rdl.). Gaardens Bygninger var følgende: 13 Fag Stuehus (364 Rdl.), 10 Fag Lo og Stald (160 Rdl.), 15 Fag Lade (180 Rdl.), 8 Fag Kornlade (80 Rdl.), Aftægtens Stuehus paa 6 Fag (120 Rdl.) og Aftægtens Lo og Stald med 5 Fag (60 Rdl.), tilsammen for Bygningerne 964 Rdl. Hertil kom 49 Tønder Land a 18 Rdl. = 882 Rdl.

Andreas Petersen havde i sit Ægteskab med Anne Marie følgende Børn: a-d.

a) *Peter Andresen*, født den 6. Juni 1799, døbt den 9. Juni, død paa Hesselgaard den 9. December 1832, begravet den 16. December; gift den 5. Juli 1827 med *Marie Kirstine*, Datter af Smedemester og Kaadner Christian Christiansen og Cathrine Madsdatter i Vollerup, født den 3. Maj 1804, døbt den 6. Maj, død paa Hesselgaard den 21. December 1882, begravet den 27. December. (Om hendes andet Giftermaal se Eftermanden paa Gaarden). De havde tre Børn: 1-3. — 1) *Anne Marie Petersen*, født paa Hesselgaard den 27. Juni 1829, døbt den 5. Juli, død i Klinting den 15. Oktober 1869. Hun var gift to Gange: a) den 20. Juni 1856 med Gaardejer Jakob Hansen Møller, Søn af Gaardejer Hans Peter Jacobsen (kaldet Møller) og Anne Marie f. Hansen i Klinting, født den 3. Maj 1825, døbt den 8. Maj, død af Svindsot den 1. April 1865; b) den 9. November 1866 med Peter Hansen, Søn af Kaadner i Stenholt Christen Hansen og Elske Marie f. Brock, født den 22. Oktober 1839, døbt den 3. November. Enkemand Peter Hansen blev den 21. Juli 1871 i Ulkebøl viet til Pige Anne Cathrine Lassen, Datter af Gaardejer Jørgen Christensen Lassen og Hustru Cathrine Marie f. Hansen i Balle, Lysabild Sogn (33 Aar gammel) Anne Mariens eneste Datter Anne Marie Hansen Møller (død i København 1926) viedes den 26. April 1877 i Lysabild til Peter Hansen Lassen, fra 1882 til 1897 Gaardejer i Mintebjerg, Søn af Gaardejer Hans Lassen i Lysabild. De efterlod to Sønner: Jakob Lassen i København og Hans Lassen i Amerika. — 2) *Andreas Petersen*, Stedfaderens Eftermand paa Hesselgaard — se nedenfor! — 3) *Cathrine Dorothea Petersen*, født den 4. April 1832 paa Hesselgaard, døbt den 8. April, død i Vollerup d. 15. Juni 1908, gift den 24. Juni 1853 med Storkaadner Jørgen Christensen Duus i Vollerup, Søn af Gaardejer Christian Rasmussen Duus og Sindet født Blad i Hørup, født den 2.

Juni 1825, døbt den 5. Juni, død i Vollerup den 11. April 1911. Deres Ejendom i Vollerup maa være det i Indledningen til Hesselgaards Historie omtalte Hospitalskaad. I Fortegnelsen C III 1, Nr. 113 af 16. Juli 1734 var Christen Jørgensen Vademand Ejer af Kaadet med 7 ½ Tønde Land i Marken, 6 Skæpper ved Huset, med to Heste, tre Køer og tre Faar. Christen Vademands aarlige Afgift til St. Jørgens Hospital i Sønderborg var 5 Mark Tjenestepenge, 2 Mark ekstra, 1 Ørtug Byg og 1 Ørtug Havre. (C III 2, Nr. 208). I Fundatsen af 23. Juni 1565 nævnes Nis Schrøder (Skrædder!) som Ejer af Kaadet i Vollerup med 1 Ørtug Byg og 1 Ørtug Havre til Hospitalet.

b) *Anne Kiestine Petersen*, født paa Hesselgaard den 2. Marts 1802, døbt den 7. Marts, død ugift den 18. April 1879, begravet den 23. April. Da hun var svagelig, havde Faderen i Testamentet tilskrevet hende 960 Rbdlr. foruden de 100 Rdl., som tilfaldt hende ved Moderens Død, og det blev ved Kontrakten af 25. Marts 1836 bestemt, at Jørgen Matzen skulde sørge for hende mod en aarlig Godtgørelse af 25 Rdl. Courant.

c) *Anne Dorothea Petersen*, født paa Hesselgaard den 27. April 1809, døbt den 30. April, død den 13. Maj samme Aar, begravet den 22. Maj.

d) *Anne Dorothea Petersen*, født paa Hesselgaard den 15. December 1813, døbt den 19. December, død paa Roigaard ved Vollerup den 14. Oktober 1864, begravet den 19. Oktober; gift den 4. Juli 1834 med Selvejerbonde *Hans Hansen* paa Roigaard, Søn af Bonde *Hans Hansen* og *Marie Kiestine Mathiasdatter* samme Steds, født den 26. Januar 1809, døbt den 29. Januar, død den 17. Maj 1864, begravet den 19. Maj. Han døde af Tyfus, der i Krigsaaret krævede flere Ofre i Ulkebøl Sogn.

JØRGEN MATZEN,

Sættemand paa Hesselgaard fra 1836 til 1852, blev den 19. Oktober 1833 gift med Peter Andresens Enke *Marie Kirstine Christiansen*. Han var født i Sebbelev, Ketting Sogn, den 10. Januar 1797, døbt den 15. Januar, og døde som Aftægtsmand paa Hesselgaard den 25. September 1870, begravet den 30. September. Hans Forældre var Gaard-

Jørgen Petersens Fæster Sophie Marie (1836-1917), gift med Gaardejer Jørgen Schmidt, Vollerup.

ejer Mads Christensen(død den 24. December 1815) og Hustru Sophie Jørgensdatter Bruhn af Bro (død den 26 Maj 1812). — Jørgen Matzen og Marie Kirstine havde fem Børn: a-e.

a) *Peter Andresen Matzen*, født den 18. September 1834, døbt den 28. September, død den 21. Februar 1836, begravet den 28. Februar.

b) *Sophie Marie Matzen*, født den 26. August 1836, døbt den 4. September, død i Vollerup den 27. Juli 1917, begravet den 1. August; gift den 7. Oktober 1864 med Gaardejer *Jørgen Jørgensen Schmidt* i Vollerup, Søn af Gaardejer Jørgen Christensen Schmidt samme Steds og Hustru Ellen, født den 29. Januar 1833, død den 27. November 1893, begravet den 1. December. De havde en Søn: Jørgen Schmidt, Gaardejer i Vollerup, gift med Anne Kyd fra Ulkebøl, der igen havde fire Børn: a) Jørgen Schmidt, gift med Mette Brock, Datter af Jens Brock i Klinting; b) Sophie Schmidt, gift med Jørgen Hansen, Parcel-list i Klinting; c) Anne Schmidt, gift med Mathias Hansen fra Stenholt, en Tid Forpagter af Christen Kyds Gaard i Ulkebøl; d) Chresten Schmidt, gift med Christine Jacobsen fra Ulkebøl.

c) *Peter Andresen Matzen*, født paa Hesselgaard den 26. Februar 1839, døbt den 20. Marts, død den 6. December 1839, begravet den 11. December.

d) *Christian Jørgensen Matzen*, født den 6. Oktober 1840, døbt den 18. Oktober, død efter 10 Dages Sygdom (Brystinflammation) den 18. Januar 1842, begravet den 23. Januar.

e) *Christian Jørgensen Matzen*, født den 25. Juli 1845, døbt den 10. August, død i Lebøl, Tandslet Sogn, den 28. Februar 1922; gift i Ulkebøl den 25. Oktober 1878 med *Marie Cathrine Clausen*, Datter af Kaadner og Bødker Jørgen Clausen og Cathrine Marie f. Nissen i Kær-Hestehave, født den 13. December 1850, døbt den 22. December, død i Lebøl den 28. Februar 1930 (nøjagtig otte Aar efter Manden). Chr. Matzen var Gaardejer i Lebøl og mangeaarig Kommuneforstander. Ved 25 Aars-Jubilæet modtog han mange Beviser paa, at han i høj Grad nød Agtelse og Tillid blandt Medborgerne i Kommunen. Den eneste Datter Marie Matzen er gift med Peter Jacobsen, Søn af Gaardejer Hans Jacobsen og Frederikke f. Paulsen fra Ulkebøl.

ANDREAS PETERSEN,

Stedsøn af Jørgen Matzen og Søn af Peter Andresen og Marie Kirstine Christiansen, var Ejer af Hesselgaard fra 1852 til 1890. Han var født den 20. Juli 1830, døbt den 25. Juli (holdt over Daaben af Farfaderen Andreas Petersen) og døde den 13 Juni 1909, begravet den 18. Juni. Den 29. April 1853 fejrede han sit Bryllup med *Cathrine Marie Jacobsen* fra Sundsmark, Datter af Fribonde Hans Christian Jacobsen og Sophie Cathrine født Beck, født den 1. Februar 1827, død paa Hesselgaard den 27. April 1881.

Andreas Petersen overtog Gaarden ved Kontrakt af 26. Marts 1852 og skulde udrede Halvdelen af Taksationssummen (1510 Rbd. 77 Rbs. Sølv mønt) til sine to Søstre Anne Marie og Cathrine Dorothea med 236 Rdl. 3 Skil. eller 377 Rbd. 67 Rbs. Sølv mønt til hver og forrente disse Beløb fra den 25. Marts 1851 af aarlig med $3\frac{1}{3}$ pCt. Stedfaderen skulde have den i Skiftebrevet af 25. Marts 1836 fastsatte Aftægt. — (Kontrakt i Hesselgaards Arkiv). — Chr. Knudsen har i sine Optegnelser fra Als samlet en Mængde Oplysninger om Forholdene paa Øen i Tiden efter 1864, væsentlig efter Dagbladet »Dannevirke«, og i XXII Bind meddeler han, at Andreas Petersens Gaard paa Langdeel brændte Tirsdag den 8. Juli 1873, og at Ejendommen ogsaa 40 Aar før var bleven ramt af Ildsvaade. 14 Dage senere nedbrændte Lysmosegaard ved

*Jørgen Petersens
Forældre: Andre-
as Petersen, Hes-
selgaard, og Ca-
thrine Marie,
f. Jacobsen*

Sønderborg, der dengang ejedes af Johan Møller. — Andreas Petersen og Cathrine Marie havde fire Sønner: a-d.

a) *Peter Andresen Petersen*, født den 20. April 1854, hjemmedøbt af Sognepræsten den 22. April paa Grund af pludselig paakommen Svaghed, død Dagen efter og begravet den 28. April.

b) *Peter Andresen Petersen*, Eftermand paa Gaarden! Se nedenfor!

c) *Hans Christian Petersen*, født paa Hesselgaard d. 29. Marts 1857, døbt den 19. April, død i Ketting den 21. April 1934; gift samme Steds den 22. Februar 1884 med *Christine Margrethe Møller*, Datter af Gæstgiver og Landmand Hans Jørgen Møller og Anne Christine født Knud-

sen (en Søster til ovennævnte Christian Knudsen, Kapellan i Egen og Sognepræst paa Avernakø).

I det sønderjydske Landsarkiv findes følgende Fæstebreve vedrørende Ejendommen i Ketting: af 10. September 1773 til Johan Peter Knudsen efter Svigerfaderen Jacob Wrang, af 2. December 1791 til den ældste Søn Knud Knudsen og af 30. December 1840 til Knud Knudsen, ældste Søn af afdøde Johan Peter Knudsen. (C IV 295, Fæstebreve under Rumohrsgaard).

Christine Margrethe Møller fødtes i Ketting Kro den 26. Oktober 1859 og døde i Ketting den 26. December 1934. Hans Christian Petersen overtog Ketting Kro med Handel, Bageri og Landbrug efter Svigerfaderen og drev det frem til en betydelig Forretning. Han solgte Ejendommen, men da Amtsbanen paa Als byggedes, opførte han Stationen i Asserballe med Korn- og Foderstofforretning og Ketting Station med Bolig, Postkontor og Sæde for Ketting og Notmark Sognes Sparekasse. — Hans Christian Petersen og Christine Margrethe havde følgende fem Børn: 1-5:

1) *Hans Georg Andreas Petersen*, født i Ketting den 13. Juli 1884, faldt som Reserve-Officer i Flandern den 26. April 1915. Han studerede Retsvidenskab og havde nedsat sig som Advokat i Sønderborg.

2) *Cathrine Christine Petersen*, født i Ketting den 4. December 1886, gift den 26. Oktober 1907 med Regeringsraad *Gustav Jagenow* fra Kolberg i Pommern. Deres Datter Charlotte Christine er født den 11. Oktober 1915.

3) *Andreas Christian Petersen*, født i Ketting den 8. September 1889, Faderens Eftermand som Leder af Sparekassen og Postekspeditionen.

4) *Anne Margrethe Cicilie Petersen*, født i Ketting den 14. Januar 1894, gift den 24. Oktober 1937 med Købmand *Einar Kronshage* i Skanderborg.

5) *Hans Christian Petersen*, Købmand i København, født i Ketting den 2. Maj 1897, død i København den 20. December 1930; gift den 28. December 1926 med *Else Margrethe Madsen*, Datter af Direktør ved Horsens Andels-Svineslagteri Niels Alfred Madsen.

d) *Jørgen Andresen Petersen*, Fabrikant i København. Se særligt Afsnit!

Familiebesøg i Ketting 1900

I Midten: Andreas Petersen, Hesselgaard, til venstre: Hans Christian Petersen med Familie, Ketting, til højre: Fabrikant Jørgen Petersen med Familie, København, bagved: Peter Andresen Petersen, Hesselgaard, med sine tre Døtre

PETER ANDRESEN PETERSEN,

Ejer af Hesselgaard fra 1890 til 1928, fødtes den 25. Maj 1855, døbt den 3. Juni, og døde den 13. Marts 1933, begravet den 18. Marts. Den 6. Februar 1879 blev han gift med sin Kusine *Sille Marie Duus*, Datter af Storkaadner Jørgen Christiansen Duus og Dorothea Marie født Petersen i Vollerup, født den 16. August 1855, død paa Hesselgaard den 8. Marts 1899, begravet den 14. Marts. Den 6. December 1900 indgik han andet Ægteskab med *Anne Marie Margrethe Kryhlmund*, Datter af Vognmand Christian Kryhlmund og Anne Marie Margrethe født Hansen i Ulkebøl, født den 7. Maj 1881.

Sammen med 17 andre fra Ulkebøl Sogn blev Peter Andresen Petersen indkaldt til tysk Soldatertjeneste i Flensborg, hvor han var Dragon ved 13. Eskadron. Efter 13 Maaneders Tjeneste blev han kaseret, da han ved et Fald med Hesten havde faaet højre Skulder af

Led. — Efter Vielsen boede de unge Folk hos Svigerforældrene i Vollerup, men i Januar 1880 forpagtede P. A. Petersen Guderup Præstegaards Jorder (36,44 ha = 66 Skattetønder) af Biskop Jørgen Hansen for et Tidsrum af 12 Aar, men med Opsigelse i Tilfælde af Biskoppens Død. Forpagteren boede i Kapellaniet, og den aarlige Afgift var 3000 Mark. Besætning og Inventar vurderedes til 5600 Mark, den bedste Ko til 200 Mk., en Hest til 450 Mark, to gamle Heste til Slagteripris, 60 Mark Stykket. Fire Aar senere udvidedes Forpagtningen med 20 Tønder Land, og P. A. Petersen paatog sig Mælkekørslen fra Guderup og Stevning til Gøllinggaard for 1400 Mark aarlig. Den 16. August 1889 døde den gamle Biskop, og Forpagterfamilien flyttede to Aar senere hjem for at overtage den gamle Slægtsgaard paa Langdeel. Ved Kontrakt af 2. Juni 1891 købtes ogsaa Hustruens Fødested i Vollerup med Besætning og Inventar for 6000 Mark og en aarlig Aftægtsyndelse, der var vurderet til 450 Mark. (Kontrakter i Hesselgaards Arkiv og Peter Andresen Petersens Optegnelser om Gaardens og Familiens Historie). En Del af disse Optegnelser er gengivet i Tilde Svenssons Bog »Fyrster og Bønder«. — Peter Andresen Petersen havde i sine to Ægteskaber 10 Børn: a-j.

a) *Cathrine Dorothea Petersen*, født i Vollerup den 25. Marts 1879, død i Sønderborg den 24. April 1942; gift med Smed *Peter Jacobsen*, født i Sundsmark den 30. Maj 1879, Søn af Gaardejer Hans Christian Jacobsen og Anne Marie født Richelsen. Cathrine var uddannet som Diakonisse og ledede i en Aarrække Børnehaven i Graasten.

b) *Margrethe Cicilie Marie Petersen*, født i Guderup Kapellani, Egen Sogn, den 4. Januar 1885, gift med Landmand *Hermann Habersaat Boysen*, født i Løjt-Kirkeby den 19. Januar 1884, Søn af Hermann Habersaat og Bodil Boysen. Ejer af Svigerfaderens Ejendom i Vollerup. 8 Børn: 1-8.

1. *Cicilie Marie Boysen*, født den 25. August 1907, gift den 28. Juli 1936 med Lærer *Arthur Sørensen* i Skræm pr. Bonderup.

2. *Jørgen Peter Boysen*, Landmand i Vollerup, født den 10. November 1909; gift den 30. September 1938 med *Thyra Jenny Jessen*, født den 12. Marts 1915 i Børsmose, Aal Sogn. Børn: Ragnhild Margrethe

Hesselgaard, Haven og Stuehuset, 1900

Boysen, født den 24. Januar 1940, og Herman Boysen, født den 25. Februar 1942.

3. *Peter Andreas Boysen*, født den 12. November 1911, Landmand i Vollerup, gift med *Anne Margrethe Aagaard*, født den 16. November 1916 i Agerskov. En Datter: Birthe Irene Boysen, født den 7. April 1942.

4. *Bothilde Dorthea Boysen*, født den 11. Januar 1914, gift med *Svend Hansen*, født i Hinnerup; Installatør i Aarhus; en Datter: Rita Hansen, født den 7. April 1942.

5. *Hermann Boysen*, Købmand, født den 27. August 1916, bosat i Brøndshøj, gift med Lilli Andersen.

6. *Andreas Boysen*, Installatør, født den 18. December 1918; gift med *Ingrid Herstrøm*, født i Norge den 1. Marts 1918; en Søn Henning Herstrøm Boysen, født i Sønderborg den 3. Marts 1945.

7. *Margrethe Kathrine Boysen*, født den 22. November 1921, død den 28. Juli 1929.

8. *Hans Boysen*, født den 14. September 1924; har besøgt Sønderborg Statsskole; Maskinarbejder, for Tiden i Vollerup.

c) *Marie Christine Petersen*, født i Guderup Kapellani den 5. Marts 1890 (nu i Sønderborg) gift med Overpostpakmester *Hans Hannibal*, født paa Aarø den 7. April 1876, død den 22. Juni 1935, Søn af Lods Niels Hansen Hannibal og Mette Cathrine født Christiansen. (Se Ane-tavle Nr. 20 - 21 d).

d) *Andreas Petersen*, Faderens Eftermand paa Hesselgaard! Se nedenfor!

e) *Christian Peter Petersen*, Købmand i Tønder, født paa Hesselgaard den 12. Marts 1905; gift den 27. Juni 1934 med *Marie Cathrine Bladt*, født i Mommark, Lysabild Sogn, den 1. September 1913, Datter af Gaardejer Hans Christian Bladt (faldt i Verdenskrigen den 21. Februar 1915) og Cathrine Marie født Clausen. En Søn: Bjørn Petersen, født i Tønder den 1. April 1944. — Christian Peter Petersen uddannes ved Handelen hos Peter Johnsen i Nordborg fra 1920 til 1924, Handelsmedhjælper hos Hans Hansen i Sønderborg til 1937, overtog Chri-

*Peter Andresen
Petersens Døtre
af første Ægteskab: Margrethe
Cicilie, Cathrine
Dorothea og Marie
Christine*

stian Schmidts Forretning »Herrehuset« den 1. April 1937, købte Ejendommen 1939 og foretog 1942—43 en større Ombygning og Modernisering.

f) *Cicilie Marie Petersen*, født paa Hesselgaard den 28. Marts 1906, gift med *Chresten Hansen*, Malermester i Ulkebøl, født i Stenholt den 13. Marts 1899, Son af Parcellist Christen Hansen og Hustru Cathrine Marie født Hansen. — Børn: 1. Gerda Hansen, født den 15. Oktober 1929; — 2. Erik Hansen, født den 21. April 1932; — 3. Bodil Hansen, født den 17. April 1938, død den 2. Maj samme Aar; — 4. Poul Sten Hansen, født den 3. Maj 1942.

Chresten Hansen blev den 17. Februar 1945 afhentet i sit Hjem af Gestapo og indsat i Arresten i Sønderborg. Efter fem Dages Forløb flyttedes han til Frøslev-Lejren, hvorfra han senere førtes til Sverige. Den 16. Maj kom han hjem og havde ikke lidt nogen legemlig Overlast. Tyskerne var paa Jagt efter en af Malersvendene, der tilhørte Modstandsbevægelsen, og da Svenden ikke var hjemme, maatte Mesteren undgælde. Man mindes uvilkaarligt Wessels Ord: »Han blader i sin Lov omhyggelig, men finder intet der for sig, hvorved forbuden er for Smed at rette Bager«.

g) *Anne Marie Margrethe Petersen*, født paa Hesselgaard den 23. Marts 1907, gift med Landmand *Christian Clausen* i Vollerup Madehus (Majhus), født samme Steds den 4. December 1898, Søn af Landmand *Andreas Clausen* og *Marie Cathrine* født *Niemer*. — Børn: *Andreas Clausen*, født den 3. Marts 1933; *Marie Clausen*, født den 11. Marts 1934.

Christian Clausen, der hørte til de danske Frihedskæmpere, blev afhentet af Tyskerne i sit Hjem Natten mellem den 19. og 20. Marts 1945 og underkastet et Forhør i Sønderborg. Herfra førtes han til Frøslev-Lejren og vendte ved Tysklands Sammenbrud den 5. Maj hjem i god Behold.

h) *Christine Dorthea Petersen*, født paa Hesselgaard den 21. Februar 1910; gift med Gaardejer *Chr. Bonde* i Stevning, Svenstrup Sogn, født samme Steds den 30. Juli 1909, Søn af Gaardejer *Peter Bonde* og *Elisabeth* født *Clausen* paa Dybbøl Mark. — Børn: *Helge Bonde*, født den 8. September 1933; *Hans Peder Bonde*, født den 29. Marts 1936; *Eli*, født den 14. Marts 1939; *Aksel*, født den 24. April 1941; *Ingelise Bonde*, født den 9. Marts 1945, døbt i Svenstrup Kirke den 22. April samme Aar.

i) *Peter Andresen Petersen*, Gaardforpagter i Tumbøl, Felsted Sogn, født paa Hesselgaard den 29. April 1916; gift med *Anne Marie Gregersen*, Datter af Landmand *Henrik Gregersen* og *Helene Dorthea* født *Olsen* i Vollerup, født den 24. Februar 1917. — En Datter: *Kirsten*.

j) *Hans Petersen*, født paa Hesselgaard den 14. September 1917, død den 11. September 1919, begravet den 16. September.

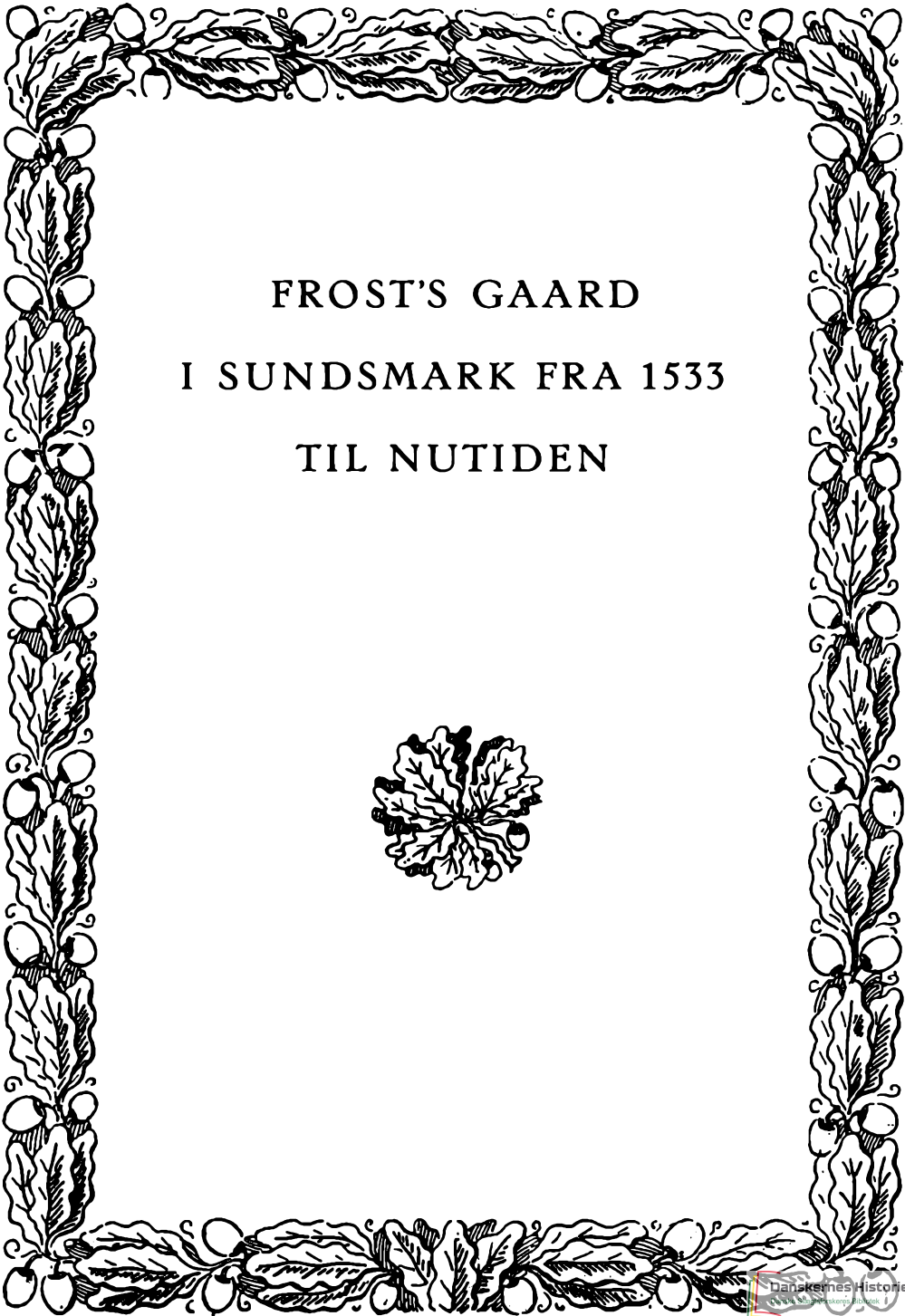
*Peter Andresen
Petersens Børn
af andet Ægte-
skab: Andreas,
Christian, Cici-
lie, Dorothea og
Anne*

ANDREAS PETERSEN,

Ejer af Hesselgaard fra 1928, født samme Steds den 22. Maj 1901, gift den 25. April 1928 med *Christine Marie Clausen*, Datter af Gaardejer Nicolai Clausen og anden Hustru Cathrine Marie f. Wolf paa Stødager, født den 5. Januar 1906. — Andreas Petersen sidder inde med flere Tillidshverv. Han er saaledes Medlem af Menighedsraadet, af Sogne- raadet og af Bestyrelsen for Andelsmejeriet i Sønderborg. Efter Gaard- ejer Hans Bladts pludselige Død valgtes han til Formand for den al- siske Brandforsikring for Løsøre. 6 Børn: a-f; alle født paa Hesselgaard:

- a) *Peter Nicolai Petersen*, født den 25. August 1929.
- b) *Svend Jørgen Petersen*, født den 10. Oktober 1931.
- c) *Cathrine Marie Petersen*, født den 17. Februar 1933.
- d) *Edith Petersen*, født den 6. Oktober 1934.
- e) *Inger Christine Petersen*, født den 28. April 1936.
- f) *Bent Petersen*, født den 12. Februar 1941.

FROST'S GAARD
I SUNDSMARK FRA 1533
TIL NUTIDEN

JØRGEN ANDRESEN PETERSENS første Hustru Meta Marie Frost tilhører en gammel alsisk Bondeslægt, der i henved 400 Aar boede paa den største Gaard i Sundsmark, Ulkebøl Sogn. Navnet Frost er sikkert af nordisk Oprindelse. Christian Knudsen, der ogsaa har samlet en Del Optegnelser fra Ulkebøl Sogn, meddeler i IX. Bind, Side 16, at Anders Frost, der levede efter 1363, blev Marsk under Valdemar Atterdag. 1433 omtales en Hans Frost som den, der burde stejles. 1453 var Anders Frost Sognepræst i Hyllerslev, og 1517 levede Lauritz Frost, der blev adlet.

Maaske er Marsken Anders Frost den samme, der omtales i Folkevisen om Niels Ebbesøn (1340). Digteren stiller overfor hinanden den kloge og mægtige Greve og den forsigtige, men dog uforsværgede jyske Herremand i følgende Samtale:

*»Hør du det, Niels Ebbesøn,
vi vil der ikke om tale;
du rid til Hr. Bugge,
om han vil mit Venskab have.*

*Hr. Bugge han har mig undsagt
og saa hin unge Povl Glob:
Hr. Anders Frost er en af dem,
er fremmest i det Raad.*

*End flere har jeg til Vilje været,
de ville mig nu forsmåa;
I lide fast paa Hr. Bugges Raad,
I ser, hvor det vil gaa!«*

*»Hr. Bugge ved jeg intet af,
hvad han agter at gøre;
Anders Frost har været eder Tjener saa tro,
aldrig skal I andet spørre.*

*Anders Frost har været eder Tjener tro,
aldrig skal I andet spørre;
vilde han Orlov af eder tage,
hvi maatte han det ikke gøre?*

*Det er saa Sæd i Danmark,
har været af gamle Dage:
ihvilken Svend som ikke vil tjene,
han maa vel Orlov have.«*

Den første af Slægten paa Als er Claues eller *Claus Frost*, hvis Navn findes i de sønderjyske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden. I Registret over Plovskat i Sønderborg Len 1533 er

CLAUS FROST

blandt Kronens Bønder i Sundsmark og skulde aarlig udrede 1 Mark 12 Skilling. Gaarden hørte til Hans Terkelsens Len, og i Jordebogen fra 1535 er Claus Frost nævnt med følgende Ydelser: Forskellige Pengeafgifter 1 Mark 13 Skilling 3 Penning, Jagtpenge 6 Skilling, 2 Ørtug 3 $\frac{1}{4}$ Skæppe Byg, 3 Ørtug 15 Skæpper Havre, 2 Skæpper 3 Fjerdingkar Hvede, 1 Trave Rug, 3 Læs Hø, 15 Læs Brænde, 6 Tønder Kul, 1 Faar, 1 Lam, 1 Gaas, 7 Høns, desuden sammen med Mats Christensen i Ulkebøl 1 Faar og 1 Lam. I Almsted, Notmark Sogn, fandtes dengang to Bærere af Navnet, Lauerens Frost og Nys Frost, der sammen med en af Byens Bønder Torkel Jensen skulde give to Gæs aarlig. Det ligger nær at antage, at Claus Frost er Stamfader til Slægten i Ulkebøl Sogn, og at han har ejet den Bondegaard i Sundsmark, der indtil det sidste Aarhundredskifte var i Familiens Eje.

PEDER FROST,

vel nok en Søn af Claus Frost, var i Tiden omkring 1589 Selvejerbonde i Sundsmark. Med dette Aar begynder Ulkebøl Kirkes ældste Regnskabsbog, og heri findes en Fortegnelse over alle Tiendeydere i Sognets Byer. Peder Frost skulde ligesom fire andre Bønder i Sundsmark levere 6 Skæpper Byg og 10 Skæpper Havre til Kirken.

HANS FROST,

muligvis en Søn af Formanden, findes paa Gaarden i Sundsmark fra 1591 til 1596. Han var Selvejerbonde og Kirkeværge. 1591 skyldte Ulkebøl Kirke i Følge Regnskabsbogen 7 $\frac{1}{2}$ Mark 4 $\frac{1}{2}$ Skilling til Hans Frost i Sundsmark. Hr. Jens (Sognepræsten Jens Ewald) betalte 6 $\frac{1}{2}$ Mark 4 Skilling, og Aaret efter fik Hans Frost Resten af Pengene. I Tiden omkring 1600 havde flere Familier bosat sig i Sønderborg. 1609 døde her Morten Frost og Hustru, og 1625 nævnes Anders Frost.

CHRISTEN FROST,

den næste kendte Ejer af Bondegarden i Sundsmark, var Kirkeværge fra 1632 til 1666 og har vel nok overtaget Hvervet efter Faderen. 1668 var han død, da Kirken nævnte Aar havde 28 Mark 11 Skilling 9 Penning til Gode hos hans Arvinger. Hans Enke Kirsten, født 1611, døde

Frost's Gaard i Sundsmark, til venstre en Del af Hovedbygningen, der brændte 1925

1705 i den høje Alder af 94 Aar, begravet Sexagesima. 1634 fandt et Mageskifte Sted mellem Sognepræsten Peter Conradi og nogle Lods-
ejere i Lysabild. Som Herredsfoged nævnes Peter Rumohr, som Sande-
mænd Christen Frost fra Sundsmark, Andreas Iversen fra Skovby,
Jørgen Petersen og Lawe Jørgensen fra Tandslet. (Se Anetavle Nr. 282
-283 a.).

JØRGEN CHRISTENSEN,

sædvanlig kaldt unge Jørgen Christensen, nævnes i Jordebogen C IV
Nr. 189 af 1765 som Ejer af Gaarden i Tiden før 1700. Han var vel
kun Sættemand og har muligvis været gift med Christen Frosts Enke
Kirsten. Jørgen Christensen var ligesom Formanden Kirkeværge og
døde 1722, 80 Aar gammel, begravet Fer. 2. Pasch.

I et Brudstykke af en Jordebog fra Tiden før 1700 i Sønderborg
Amtstue nævnes Jørgen Christensen med følgende aarlige Afgifter til
Herskabet: Landgilde 2 Rigsdaler 35 Skilling 10 Penning, Bedesvin =
1 Rdl. 24 Skil., 4 Ørtug 4½ Skæpper Byg = 8 Rdl. 36 Skil., 5 Ørtug
5½ Skæpper Havre = 6 Rdl. 28 Skil. 6 Pg., 2 Faar = 2 Rdl., 2 Lam =
36 Skil., 2 Gæs = 16 Skil., 6 Høns = 12 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg.,

1 Læs Hø = 1 Rdl. og 2 Læs Halm = 24 Skil., tilsammen 24 Rdl. 21. Skil. 10 Pg. — Gaarden, der med disse Afgifter var Byens største, havde i Følge Jordebogen C III, Nr. 122 af 1700 et Tilliggende af 18 Ørtug Land, og den aarlige Udsæd var 3 Ørtug 5 Skæpper Rug, 5 Ørtug Byg, 4 Ørtug 10 Skæpper Havre og 1½ Ørtug Ærter eller Vikker. Jørgen Christensen holdt dengang 5 Heste og 5 Køer og betalte ligesom Byens øvrige Bønder 12 Rigsdaler Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard.

JENS FROST,

Ejer af Bondegaarden i Sundsmark fra 1704 til sin Død, er sikkert en Søn af Christen Frost og Kirsten. Han fødtes 1660 og døde 1720, begravet 8. p. Trin. Efter Fadderlisterne at dømme var han en Broder til Christen Frost, der samtidig var Ejer af en Fæstegaard i Ulkebøl og Stamfader til den Gren af Slægten, der ved Udskiftningen flyttede til Ulkebølskov. 18. p. Trin. 1699 blev Jens Frost i Ulkebøl viet til *Elsabe Petersdatter* fra Sundsmark, der endnu var i Live den 11. Februar 1748, da hun holdt Sønnedatteren *Elske* over Daaben. Maaske er hun en Søster til Christen Pedersen Kaad fra Asserballeskov, der 1700 findes blandt Fadderne ved den ældste Søn Christen. Til Familiens Omgangskreds hørte ellers følgende Familier i Sønderborg: Købmand *Eichenbrock*, Smedemester *Hans Thorsen*, Raadmand *Knud Hansen*, Pastor *Severin Stenløse* og *Hans Mohr*, Købmand, senere Forpagter paa Ladegaarden. — Jens Frost og *Elsabe* havde 8 Børn: a-h.

a) *Christen Jensen Frost*, født 1700. Eftermand paa Gaarden; se nedenfor.

b) *Peder*, døbt *Palmarum* 1702; maa være død som Barn.

c) *Jørgen*, Daaben mangler i Kirkebogen; død 9 Uger gammel, begravet 2. p. Trin. 1704; opkaldt efter *Jørgen Christensen*.

d) *Zidse*, døbt *Jubilate* 1705, død i Sundsmark den 14. September 1783, begravet den 21. September (*Sidse*, salig *Christen Smeds* Enke i Sundsmark); gift før 1723 med *Christen Madsen*, Smedemester i Sundsmark, født 1694, død 78 Aar gammel 1772, begravet den 26. Januar. Af deres Børn kendes følgende: 1) *Syndet*, døbt 18. p. Trin. 1723, død som Enke efter *Christen Hansen* i Ulkebøl den 2. Juli 1809, begravet den

5. Juli. Hun var først gift med Johan Wolf fra Kegnæs, Gaardejer i Ulkebøl, død før den 21. Juni 1749, form. Søn af Wulf Johansen fra Østerby, der Exaudi 1706 i Lysabild viedes til Anna, Peter Nissens Datter fra Skovby. Johan Wolf betalte den 26. Marts 1743 18 Rdl. Fæste-
penge for Hans Jørgensens Gaard i Ulkebøl. Sidsels anden Mand, Christen Hansen, Søn af Hans Jensen i Ulkebøl, fødtes 1715, døbt 2. p. Epif., og døde den 15. August 1793 som Aftægtsmand. — 2) Christen Christensen, født 1731, død som Opholdsmand paa et Kaad i Sundsmark den 10. Januar 1812; gift den 21. Maj 1760 med Ellen Hansdatter fra Vollerup, der den 11. November 1801 pludselig døde paa sin Stol, 71 Aar 10 Maaneder gammel. Ved Datterens Død i Sønderborg den 13. Juli 1810 kaldes hun Helene født Jessen. Nævnte Datter Anne Marie var gift med Slagtermester Johannes Stender. — 3) Elske Marie, født 1733, Daabsregister mangler, død i Bagmose den 25. Februar 1789, gift den 4. Juli 1759 med Gaardejer Christen Lassen, Søn af Gaardejer Las Christensen og første Hustru Sidsel i Bagmose, døbt 3. Juledag 1722, døde af en Kræftskade i Ansigtet den 25. April 1806. — 4) Matthias Christensen, Smed i Sundsmark, født 1736, døbt den 8. Januar, død den 17. Juni 1820, gift den 24. Juni 1763 med Dorothea, Datter af Peder Andersen i Kær, døbt den 11. December 1739, død den 3. December 1806. — 5) Peter Christensen Schmidt, Klejnsmedemester i Sønderborg, døbt den 13. April 1738, død den 1. Juli 1795, gift med Anne Marie Juhler, Datter af Grubbemøller Hans Juhler og Helene født Kock, død i Sønderborg den 7. September 1800. — 6. Sidsel, døbt den 12. Februar 1741.

e) *Elske*, døbt Quasim 1710.

f) *Jens*, døbt Esto mihi 1713, død som Barn. (Lakune i Kirkebogens Begravelsesregister).

g) *Hans Jensen Frost*, Selvejrbonde og Sandemand i Sundsmark, døbt 3. Advent 1716, død den 31. December 1795, begravet den 3. Januar 1796; gift første Gang med *Karen*, Enke efter Mouritz Mouritzen (se Anetavle Nr. 194-195 a); hun døde 1760 og begravedes den 3. August. Ved Skiftet efter hende fik hvert Barn 100 Mark, hver Søn desuden en forsvarlig Seng efter Landsens Brug, en Kiste, et Skrin, et Skab, alt af Egetræ, en Messingkedel og en Kobbergyde, Datteren fik

to Senge, to Kister, et Skrin, en Kvarrtønde-Kobberkedel, to Gryder og Moderens daglige Klæder. Hans Frost, der den 30. Oktober 1759 udnævntes til Sandemand af Amtmand Grev Reuss, holdt den 17. Juni 1761 sit andet Bryllup med *Elsche Dorthe Nielsdatter*, født 1732, død 1764, begravet den 24. April, form. Datter af Selvejerbonde Niels Petersen og N. N. ved Kirken. — Hans Frost havde i sine to Ægteskaber fire Børn: 1) Jens Peter Frost, Tjener hos Kældermesteren i Augustenborg, døbt den 24. August 1749, død den 20. Marts 1790; gift i Ketting den 5. Juli 1776 med Anna Margrethe, Datter af Nis Kudsk i Augustenborg, døbt i Ketting den 20. Februar 1748, død den 1. Februar 1799 af et Slagtilfælde, efterl. to Børn: Nis Frost, født i Osbæk 1777, døbt i Ketting den 23. November, og Cathrine Frost, født i Sebbelev 1780, døbt i Ketting den 29. Oktober. — 2. Birthe Cathrine Frost døbt den 5. November 1752, død i Sundsmark den 8. Juli 1784 (i Barselseng); gift den 3. Juni 1774 med Hans Hansen Smed fra Ragebøl, Dybbøl Sogn, født 1748, død i Mølby den 6. September 1809. — 3) Nicolai Hansen Frost, Gaardejer i Varnæs, døbt den 2. Oktober 1754, død den 20. Februar 1831; gift i Ulkebøl den 18. September 1795 med Sophie Cathrine Hammer, Datter af Skoleholder Frederik Hammer og Anne i Ulkebøl, født den 20. November 1773, døbt den 23. November, død i Varnæs den 5. Oktober 1839. Nicolai Frost, der i en Del Aar var Avlskarl hos Præsten i Ulkebøl, havde fem Børn: Hans Peter Frost i Varnæs, gift med Anna Vollesen, Anna Frost, gift med Jes eller Jens Koe i Varnæs, Frederik Frost, gift med Ellen Marie Hanses, boede som Skrædder i Varnæs; Catharina Dorothea Frost, gift med Inderste Christen Thomsen i Blans, og Sophia Frost, ugift. — Frostløkke i Varnæs har sikkert Navn efter Nicolai Frost. — 4) Hans Frost, døbt den 2. Februar 1762, konfirmeret 1777, død den 13. September 1778.

CHRISTEN JENSEN FROST.

Da Jens Frost døde 1720, var den ældste Søn Christen kun 20 Aar gammel, idet han døbttes 3. p. Epif. 1700. Moderen har derfor sikkert haft Gaarden fra 1720 til omtrent 1735. Christen Jensen Frost nævnes første Gang som Ejer af Gaarden i Degnen Paul Hammers Mandtal til Fattigforsørgelsen af 11. Januar 1737. Om hans Vielser findes ingen Oplysninger i Kirkebogen, men da den næstældste Søn kaldes Mouritz,

er hans første Hustru sikkert *Maren*, Datter af Selvejrbonde Mouritz Mouritzen og Ellen Jørgensdatter i Sundsmark, døbt 17. p. Trin. 1710, død før 1757. Hans anden Hustru *Kiesten*, form. Datter af Gaardejer Niels Hansen i Sundsmark, døbt 4. p. Trin 1711, død 70 Aar 6 Maanedet gammel den 28. December 1781, begravet den 1. Januar. Christen Jensen Frost døde den 17. December 1774 og begravedes den 24. December.

1754 i Maj blev alle Ejendomme i Ladegaards og Rønhaves Len vurderede. Paa Gaarden, hvis Bygninger takseredes til 1860 Mark, fandtes dengang 9 Heste og 2 Føl (297 Mark), 9 Køer (162 Mark), 3 Kvier (27 Mark), 4 Kalve (16 Mark), 17 Faar (32 Mark), 2 Svin (11 Mark) og 6 Grise (3 Mark 8 Skilling), tilsammen 2408 Mark 8 Skilling. Ud-sæden var 3 Td. 2 Skæpper Rug, 7 Td. Byg, 10 Td. Havre, og der bjergedes aarlig 8 Læs Hø. — Christen Jensen Frost havde 9 Børn: a-i:

a) *Jens Christensen Frost*, Eftermand paa Gaarden. Se nedenfor.

b) *Maurids Christensen Frost*, Gaardejer i Vollerup, døbt den 10. Marts 1737, død den 30. Oktober 1786, begravet den 5. November; gift den 2. Oktober 1776 med *Karen*, Datter af Gaardejer Peter Christensen i Vollerup, døbt den 14. Oktober 1753, død af en tærende Sygdom den 24. April 1791, begravet den 1. Maj. Hun var gift anden Gang med Christen Jørgensen, Søn af Jørgen Hansen i Klinting, døbt den 10. Oktober 1751, død den 1. November 1822.

c) *Marie*, døbt den 21. Juli 1743; død før den 20. September 1744. Faderen kaldes her ligesom i 1737 kun Christen Jensen.

d) *Marie*, døbt den 20. September 1744, død den 9. Juni 1819, begravet fra Vibæk den 13. Juni; gift den 29. Juni 1774 med *Hans Petersen* fra Ulkebøl, (Gaarden udflyttet til Vibæk), døbt den 1. November 1746, død den 24. November 1821, Søn af Gaardejer Peter Hansen og Sidsel. (Se Anetavle Nr. 106—107 c).

e) *Anne*, døbt den 6. Februar 1746, død den 16. Marts 1828, gift med *Hans Jacobsen*, Gaardejer og Tolvmand paa Lavbrinke. Se Jacob Christensen, Anetavle Nr. 118 - 119 a.

f) *Elske*, født 1748, døbt den 11. Februar, holdt over Daaben af Farmoderen; død paa Straabjerggaard den 13. November 1816, begravet

den 20. November; gift den 12. April 1771 med Selvejrbonde *Peter Christensen Paulsen* i Sundsmark, døbt den 20. Februar 1746, død den 27. Februar 1833, Søn af Selvejrbonde Peter Christensen, ogsaa kaldt Peter Paulsen og Maren i Sundsmark.

g) *Kirsten*, døbt den 18. Maj 1750, død den 8. December 1842, gift den 3. Oktober 1777 med Selvejrbonde og Kirkeværge *Nicolai Nielsen* ved Kirken, døbt den 10. December 1752, død den 16. April 1823, Søn af Selvejrbonde Niels Petersen og Anna Dorothea samme Steds.

h) *Christen*, døbt den 17. September 1752, maa være død som Barn.

i) *Sille Marie*, døbt den 26. Januar 1755, død den 22. Februar 1826; gift den 2. Juli 1777 med Gaardejer *Nis Nissen* af Kær, ved Udskiftningen til Lykkegaard, Søn af Gaardejer Nis Clausen og Anna, døbt den 29. September 1753, død den 13. Marts 1825. (Se Anetavle 218-219 f).

JENS CHRISTENSEN FROST,

født i Maj 1735 (Daabsregistret mangler for dette Aar), døde den 17. August 1802, begravet den 22. August, 67 Aar 3 Maaneder gammel. Den 3. August 1770 viedes han til *Maren*, Datter af Gaardejer Jens Clausen og første Hustru Ellen i Kær, døbt den 31. Maj 1744, død i Barselseng den 3. Oktober 1771, begravet den 6. Oktober. Den 4. Juni 1773 indgik han andet Ægteskab med *Maren*, Datter af Gaardejer Peter Christensen og Anna i Vollerup; hun nævnes ved Skiftet efter Moderen i Skyld- og Panteprotokollen Side 723 og er maaske identisk med Marie, der døbttes den 7. Marts 1751. Hendes Dødsfald findes ikke i Kirkebogen.

Det vides ikke, hvornaar Jens Christensen Frost har overtaget Bondegaarden. Skødet udstedtes den 15. Januar 1776 af Herredsfoged Unverzagt og er desuden underskrevet af Sandemændene Peter Christensen fra Hørup og Hans Frost fra Sundsmark. (Chr. Knudsen, Bind XII, Side 173). I Følge C IV Nr. 460 bad Jens Frost 1775 om Lempelse i Mindet af Gaarden til sine Søkende ved Overdragelse af Bondegaarden. Hertugen bestemte, at de skulde indbydes til Forhandling, men om Udfaldet foreligger der ingen Oplysninger. — Den 13. August 1793 fik Inderste Mathias Petersen i Kær af Hertugen Lov til at købe 4 Skæpper Land af Bonde Jens Christensen Frost i Sundsmark

(Decretprotokol C IV Nr. 461, 1786-1794). Ved Udskiftningen 1793-1794 blev Bondegaarden liggende paa sin gamle Plads i Byen, og Jens Frost fik følgende Marker tilmaalt: Boplads og Toft 6 Tdr. 1 Skæppe, 17 Kvadratroder, 76 Kvadratfod og 0 Kvadrattommer, i Kirkemarken med Hans Jacobsens Have 20 Tdr. 4 Sk. 6 : 87 : 08, i Møllemarken 34 Tdr. 2 Sk. 21 : 50 : 38, tilsammen 61 Tdr. 0 Skæpper, 6 : 13 : 46. Han maatte afgive følgende: til Smedeland 3 Skæpper, til Kaadnere 1 Td. 6 Sk. 19 : 47 : 21, til Skoleland 1 Sk. 23 : 77 : 95 og til Byens Gadeinderster 1 Sk. 00 : 41 : 43, i alt med Gaardens Areal 63 Td. 4 Skæpper, 9 : 80 : 05. — Mathias Petersen synes ikke at have gjort Brug af den givne Tilladelse, da han døde som Aftægtsmand paa Ormstoft den 18. Maj 1816. Gaarden var ved Udskiftningen Byens største; de følgende i Rækken, Straabjerggaard og Humlehøj, nævnes i Jordebogen fra Udskiftningstiden med hver 40 Tønder. — Jens Christensen Frost havde i sine to Ægteskaber seks Børn: a-f:

a) *Christen*, født den 24. September 1771, døbt Dagen efter, død den 14. Juli 1772, begravet den 19. Juli. Han døde af Mæslinger, der sammen med Børnekopper grasserede slemt i flere Sogne paa Als.

b) *Christen Jensen Frost*, født 1774, Eftermand paa Gaarden. Se nedenfor.

c) *Feter Jensen Frost*, Gaardejer i Blans, Ullerup Sogn, født den 18. Juni 1775, døbt den 21. Juni, død i Huset hos Parcellist Johan Køhler paa Lundsgaardsmark den 22. Juni 1824, begravet den 25. Juni; gift første Gang i Ulkebøl den 21. November 1804 med *Karen*, Datter af sal. Kaadner Hans Petersen Hestehave og Anne Margrethe i Kær, født den 26. Marts 1776, døbt den 27. Marts, døde i første Barselseng og begravedes den 6. Marts 1805 paa Ulkebøl Kirkegaard. Sønnen Jens Peter Frost, født i Sundsmark den 21. Februar 1805, døde samme Steds den 3. April 1812, men Faderen var da Gaardejer i Blans. Peter Jensen Frost viedes anden Gang i Ulkebøl den 15. Maj 1805 til *Anna Dorothea*, Datter af Kaadner Peter Petersen og Kiesten ved Hestehave, født den 15. Juli 1782, døbt den 21. Juli, død paa Lundsgaards Mark i Ullerup Sogn den 22. December 1859, begravet den 27. December. I det andet Ægteskab var der følgende Børn: Peter Frost, 1859 Enkemand i Asserballeskov; Kathrine Marie, død i Sommersted, hvor hun

var gift med Hans Jensen Ibsen; Kirsten, ugift, tjente i Ullerup; Jacob, 48 Aar gammel, tjener; Jens, gift, arbejder paa Søgaard's Teglværk; Marie Kiestine, døde ugift den 11. December 1834, 20 Aar gammel; Hans, ugift, i Tjeneste hos Hans Thomsen i Avnbøl; Mathias, gift, Hyre-Inderste i Rinkenæs.

d) *Jens Frost*, født den 21. April 1780, døbt den 23. April, død den 4. Marts 1794, begravet den 9. Marts.

e) *Hans Jensen Frost*, Kaadner i Kær-Hestehave, født i Sundsmark den 20. Maj 1782, døbt den 26. Maj, død den 31. Oktober 1839, begravet den 3. November; gift den 11. April 1818 med *Anne Kirstine*, Datter af Inderste i Vollerup Christian Jørgensen og Ellen, født den 17. Marts 1791, døbt den 20. Marts, død den 3. Juli 1858 som Aftægtskone hos Sønnen, Kaadner Jens Peter Frost. Sidstnævnte var født den 4. April 1825 og dræbtes af et Træ i Skoven den 9. Februar 1885; den 10. Maj 1845 viedes han til Ingeborg Jacobsen, Datter af Kaadner Christen Jacobsen og Johanne Marie f. Jessen i Kær paa Hoved, født den 2. December 1823, død den 19. April 1899.

f) *Anne Marie Frost*, født den 8. Maj 1788, døbt den 12. Maj, død i Asserballe den 18. November 1824, begravet den 24. November; gift i Asserballe den 11. Juni 1819 med Gaardejer *Nicolai Paulsen* samme *Steds*, Søn af Gaardejer Povel Nicolaisen og Dorthe Ernstatter, født den 13. December 1794, døbt den 14. December, død som Aftægtsmand i Asserballe den 9. Juli 1865, begravet den 14. Juli. Han blev den 18. November 1825 gift anden Gang med *Dorthea*, Datter af Husmand Niels Christensen og Mette Marie Hansdatter i Asserballe, født den 4. Marts 1805, døbt Invocavit den 6. Marts, død i Asserballe den 20. Februar 1887. Ved Mandens Død anføres, at han efterlod fire Børn, to Sønner og to Døtre.

CHRISTEN JENSEN FROST,

Ejer af Slægtsgaarden i Sundsmark fra 1801 til 1839, fødtes den 22. Marts 1774 og holdtes Dagen efter over Daaben af Farbroderen Moritz Christensen Frost. Den 11. Juli 1798 fejrede han sit Bryllup med *Mette Marie*, Datter af Christen Jørgensen og Marie paa Lysmosegaard, født i Sundsmark den 2. Maj 1772, døbt den 3. Maj, død som Aftægtskone

hos Sønnen i Sundsmark den 24. Januar 1847, begravet den 31. Januar. Christen Frost, der i en Arrække var Tolvmænd og Skoleforstander, døde den 29. December 1839, begravet den 5. Januar 1840.

Skiftet efter Enken Mette Marie Frost holdtes hos Herredsfogeden i Augustenborg den 23. Juli 1847. Møblerne osv. solgtes ved Auktion for 250 Rdl. 28 Skil. Sønnen Jens Peter havde i Følge Gældsbevis af 1. April 1841 tilbagebetalt et Laan (200 Rdl.) med Renter fra 1. April 1846 ($3\frac{1}{2}$ pCt.) = 208 Rdl. 30 Skil. og havde desuden i Hænde for en Ko, der var bleven solgt, 66 Rdl. 24 Skil., tilsammen 525 Rdl. 34 Skilling. Udgifterne var følgende: til Begravelsen 33 Rdl. 37 Skil., Omkostninger ved Skiftet 22 Rdl. $20\frac{1}{2}$ Skil. og den kongelige $\frac{1}{2}$ pCt. Skat 2 Rdl. 17 Skil., tilsammen 58 Rdl. $26\frac{1}{2}$ Skil. Til Deling var saaledes 467 Rdl. $7\frac{1}{2}$ Skilling. Heraf fik de tre Sønner hver 84 Rdl. 45 Skil., de fire Døtre hver 42 Rdl. $22\frac{1}{2}$ Skil. og de tre Sønner af den afdøde Datter Marie hver 14 Rdl. $7\frac{1}{2}$ Skilling. — Christen Jensen Frost og Mette Marie havde, som nævnt, otte Børn: a-h.

a) *Marie Frost*, født den 25. April 1799, døbt den 28. April, holdt over Daaben af Marie Frost fra Sundsmark (form. Farmoderen), død i Vestermark den 7. Juli 1845 (4 Dage efter den yngre Søster Anne Marie), begravet den 10. Juli; gift den 31. Oktober 1822 med *Jacob Hansen Brock* fra Vollerup, Søn af Selvejrbonde Hans Hansen Brock og Karen Jacobsdatter, født den 16. April 1799, døbt den 19. April, død den 18. Januar 1880 som Aftægtsmand i Kær Vestermark, begravet den 24. Januar. Jacob Hansen Brock købte 1822 Gaarden af Jørgen Clausen Beck (Møllestedgaard) og beholdt den til 1857.

b) *Jens Peter Christensen Frost*, Eftermand paa Gaarden! se nedenfor!

c) *Mette Marie Frost*, født den 26. Maj 1802, døbt den 27. Maj, død den 7. November 1894 som Aftægtskone hos Sønnen, Gaardejer Christen Christensen Kyd i Ulkebøl; gift den 10. Juli 1828 med Selvejrbonde *Christen Christensen Kyd*, Søn af Selvejrbonde Christen Hansen Kyd og Anna Clausdatter Beck i Ulkebøl, født den 2. Februar 1802, døbt den 7. Februar, død den 21. Februar 1884.

d) *Anne Marie Frost*, født den 29. April 1804, døbt den 6. Maj, holdt over Daaben af Fru Raads herre Stein fra Sønderborg, død i første Bar-

selseng den 3. Juli 1845; viet i Ulkebøl den 3. Juni 1841 til Enkemand *Claus Jensen Brock*, Inderste i Vollerup, Søn af Inderste Jens Christensen Brock og Anna Clausdatter i Ulkebøl, født den 11. Januar 1807, døbt samme Dag, død som Muremester i Vollerup den 15. Juni 1862 (Lungebetændelse). Han havde først været gift med (Vielse den 27. Oktober 1838) Cathrine Marie, Datter af Inderste Alexander Alexandersen og Mette Marie Christensdatter i Vollerup, født den 22. Januar 1806, død den 10. November 1840. Den 3. Juli 1846 indgik han tredie Ægteskab med Marie Dorothea, Datter af Jørgen Petersen og Anna Cathrine Petersdatter ved Kirken, født den 24. Juli 1812, død den 21. December 1881.

e) *Christen Christensen Frost*, Grynmøller i Spang, født den 19. Juni 1806, døbt den 22. Juni, holdt over Daaben af Morfaderen Christen Jørgensen paa Lysmosegaard, død som Aftægtsmand i Spang den 27. August 1895, begravet den 1. September; viet i Ulkebøl Kirke den 8. December 1848 til *Frederikke Kirstine Christensen* fra Sundsmark, født ved Kirken den 23. September 1821, døbt den 29. September (i Kirkebogen er Datoerne omvendt), død den 9. August 1896, begravet paa Ulkebøl Kirkegaard, Datter af Inderste Christen Christensen og Dorothea Jacobs, der senere fik et Kaad i Sundsmark, hvor Manden døde den 18. April 1873, Hustruen, der vistnok stammede fra Frederikshof i Notmark Sogn, døde den 1. Marts 1864. — Grynmøllen i Spang oprettedes 1804 af Mathias Mathiesen ved Ulkebøl Kirke, der den 20. Oktober nævnte Aar af Hertugen fik Concession paa en Mølle med Hestegang, foreløbig for et Tidsrum af ti Aar mod en aarlig Recognition af 5 Rigsdaler. Der blev samtidig truffet den Bestemmelse, at Møllen skulde nedbrydes, hvis Tilladelsen efter de ti Aar ikke blev fornyet. (Decretprotokol C IV Nr. 463). Mathias Mathiesen, der stammede fra Hørup Sogn, dræbtes af en stor Sten, der faldt ned over ham, da han vilde gaa over en Stente. Senere ejedes Grynmøllen i Spang af Christian Hansen Indkild (født 1818), der maa have overladt Ejendommen til Christen Christensen Frost. Grynmøllen har været i Gang til henved 1880, men i Midten af Halvfemserne var den i en meget falddefærdig Stand. Ejendommen, der nu tilhører Gaardejer Christen Bonefeld i Vestermark, vil efter Forlydende forsvinde, naar Reguleringen af Amtsvejen gennem Spang engang bliver virkeliggjort. (Meddelt af

Amtssekretær Peter Frost). — Christen Christensen Frost og Frederikke Kirstine havde to Børn (Tvillinger). Sønnen *Christen Christensen Frost*, Musiker, født den 17. Februar 1853 i Spang, død i Refsvindinge paa Fyn den 21. August 1927, begravet den 26. August, viet den 14. Maj 1880 til Marie Cathrine, Datter af Hjuler Peter Petersen Bødker og Marie f. Frederiksen i Vibøge, Lysabild Sogn, født den 13. Juni 1852, død i Sønderborg den 16. Juni 1934, begravet paa Sønderborg Kirkegaard. De havde følgende tre Børn: a) *Christen Christensen Frost*, Skomagermester i Sønderborg, født i Spang den 16. December 1882, død den 31. Maj 1939, begravet i Sønderborg; gift med Anne Marie, f. Frederiksen; — b) *Anna*, født i Spang den 29. December 1883, gift med Landmand Christen Petersen i Oksbøl; — c) *Peter Christensen Frost*, født den 27. Juni 1887 i Vollerup, døbt den 24. Juli i Ulkebøl, Amtssekretær, ansat i Statens Tjeneste som Sekretær under Invalidenævnet i Sønderborg; viet den 16. December 1910 til Johanna Louise Maria f. Scheidmann, født den 27. August 1892 i Lägerdorf i Holsten som Datter af afdøde Værkfører Gottfried Scheidmann og Hustru, Christine f. Rimer, død i Haderslev den 25. Februar 1927, begravet den 3. Marts; gift anden Gang den 7. Juni 1928 med Paula Mathilde Caroline, f. Libnau, født den 22. November 1891 i Eckernförde som Datter af Arrestforvarer Paul Libnau og Mathilde, f. Thodt. — Christen Christensen Frosts Datter *Mette*, født i Spang den 17. Februar 1853, død i Ulkebøl Vestermark den 31. Marts 1926, var gift med Gaardejer *Peter Bonefeld*, Sønesøn af Stænderdeputeret og Danebrogsmænd Christen Bonefeld. Deres Søn Christen Bonefeld er Ejer af Slægtsgaarden Renbæk (Rindebæk) i Ulkebøl Vestermark.

f) *Cathrine Marie Frost*, født den 25. Maj 1810, døbt den 27. Maj, død i Kær den 11. Januar 1889, begravet den 18. Januar; gift den 19. November 1847 med Kaadner *Peter Petersen Duus* i Kær, Søn af Kaadner Peter Jørgensen Duus og Mette Marie samme Steds, født den 13. Februar 1817, døbt den 16. Februar, død den 27. Februar 1884, begravet den 16. Februar. Ingen Børn.

g) *Hans Peter Christensen Frost*, født den 26. Januar 1813, døbt den 31. Januar, død paa Ullerup Mark den 12. Maj 1896, var gift to Gange: a) den 4. Marts 1849 i Ulkebøl med *Anne Kirstine*, Datter af

Inderste Jørgen Clausen og Ingeborg Nicolaisdatter i Vollerup, født den 10. August 1813, døbt den 15. August, død i Ullerup Sogn den 27. Maj 1874; b) med *Anne Marie Skelgaard* fra Blans, der døde den 18. Februar 1903.

Hans Peter Frost og Anne Kirstine boede først i Sundsmark, men flyttede saa til Ullerup Mark for at overtage en Landejendom. Deres Søn, Snedkermester *Christen Frost*, fødtes i Sundsmark den 26. Juli 1850 og døde i Kær den 28. Februar 1921. Hans Hustru *Anne Marie Clausen Brock* var en Datter af Kaadner Claus Christensen Brock (død 1855) og anden Hustru Dorothea, født Duus, i Kær Hestehave, født den 24. Februar 1848, død i Kær den 19. December 1901. — Deres Søn, Bygmester *Peter Hansen Frost*, født i Kær den 19. Oktober 1885, viedes den 12. Marts 1909 til *Kathrine Marie Rasmussen*, Datter af Hans Rasmussen og Hustru Anne Kathrine Mathisen, født Spikker i Østerby, Kegnæs, født den 8. Oktober 1889. 6 Børn: 1-6.

1. Anne Marie Frost, født i Kær den 23. August 1909, gift med *Walther Winkler*, nu Sporvognskonduktør i København, to Børn: a-b: a. *Hugo Winkler*, født i København den 25. April 1936; b. *Ruth Winkler*, født i København den 23. April 1939.

2. Christine Marie Frost, født i Kær den 12. September 1911, gift med Købmand *Jørgen M. Knudsen* i Aabenraa; to Børn: a-b: a. *Villi Peter Knudsen*, født i Aabenraa den 17. November 1935; b. *Boj Knudsen*, født i Aabenraa den 1. Maj 1943.

3. Kathrine Marie Frost, født i Kær den 20. December 1912, gift med Maskinbygger *Vilhelm Niklasson*, nu i København; to Børn: a-b: a. *John Niklasson*, født i København den 8. Juli 1936. b. *Peter Niklasson*, født i København den 19. Februar 1941.

4. Christen Frost, Murer med Konstruktøreksamen; født i Kær den 20. Maj 1914, gift med *Annelise Jørgensen* fra Nørborg; en Søn: *Peter Christian Frost*, født i Nørborg den 13. August 1944.

5. Hans Frost, født den 19. Oktober 1919; ugift.

6. Dagmar Helene Frost, født den 19. Oktober 1919; ugift.

h) *Grete Marie Frost*, født den 22. Februar 1816, døbt den 3. Marts, død den 23. Juli 1884, viet i Ulkebøl den 16. Juli 1842 til Gaardejer

*Anne Frederikke Frost, født Hansen
(1811–1899)*

Nicolai Nielsen i Spang, Søn af Gaardejer og Kirkeværge Niels Nicolaisen og Dorothea Hansdatter ved Kirken, født den 30. Maj 1813, døbt den 7. Juni, død den 24. Februar 1886, begravet den 3. Marts, efterladende en Datter Cathrine Marie, gift med Gaardejer *Jens Petersen Frost* i Spang, der igen havde to Børn: *Nicolai Frost*, Ejer af Bondegaarden, og *Grethe*, gift med *L. Appel*, Lærer ved Pigeskolen i Sønderborg.

JENS PETER CHRISTENSEN FROST,

Ejer af Bondegaarden i Sundsmark fra 1839 til sin Død, Søn af Formanden, født den 20. September 1800, døbt Dagen efter, død den 8. Februar 1860, begravet den 14. Februar; gift i Ulkebøl den 6. Juli 1832 med *Anne Frederikke Hansen* fra Bagmose, Datter af Gaardejer Hans Peter Christensen og Cathrine Marie Hansdatter, født den 15. April 1811, døbt den 21. April, død i Sundsmark den 9. Marts 1899, begravet den 15. Marts. I deres Tid (1852) byggedes det smukke, rummelige Aftægthus og en stor Lade, af hvilke det første endnu staar som et Minde ikke alene om Beboernes Velstand, men ogsaa om deres Sans for Skønhed og Hygge. — Jens P. Chr. Frost og Anne Frederikke havde fem Børn: a-e.

a) *Christen Jensen Frost*, Eftermand paa Bondegaarden! Se nedenfor!

b) *Hans Peter Jensen Frost*, Gaardforpagter i Rinkenæs Sogn, født den 25. Februar 1837, døbt den 5. Marts, holdt over Daaben af Morfaderen, død i Blans, Ullerup Sogn, den 16. Maj 1929, over 92 Aar gammel; gift i Ulkebøl den 24. Juli 1863 med *Kirstine Marie Frost* fra Ulkebøl Nørremark, Datter af Gaardejer Christen Jørgensen Frost og Elisabeth, født den 19. Juli 1840, døbt den 26. Juli, død i Pythuse, Dybbøl Sogn, den 19. November 1909, begravet den 25. November. De havde følgende syv Børn: Jens Frost, født den 19. Juli 1865, Lærer og Degn i Halk (Haderslev Amt), senere i Udbjerg ved Tønder; Christen Christensen Frost, født den 15. September 1867, Smed paa Skibsværftet i Flensborg; Hans Frost født den 26. April 1870, Landmand, i en længere Aarrække Bestyrer af Jejsing Forsamlingshus, nu i Tønder, Richtsensgade; Elisabeth Frost, født den 31. Marts 1869 (død), var gift med Peter Brodersen, Smed i Blans; Jørgen Frost, født den 4. April 1872, Skomagermester i Augustenborg; Georg Frost, Malermester i Sottrup; Christine Frost, gift med Landmand Chresten Jessen i Basaa, Sottrup Sogn.

Ejendommen Bjørnemose set fra Landevejen

Bjørnemose set fra Præstegaardshaven

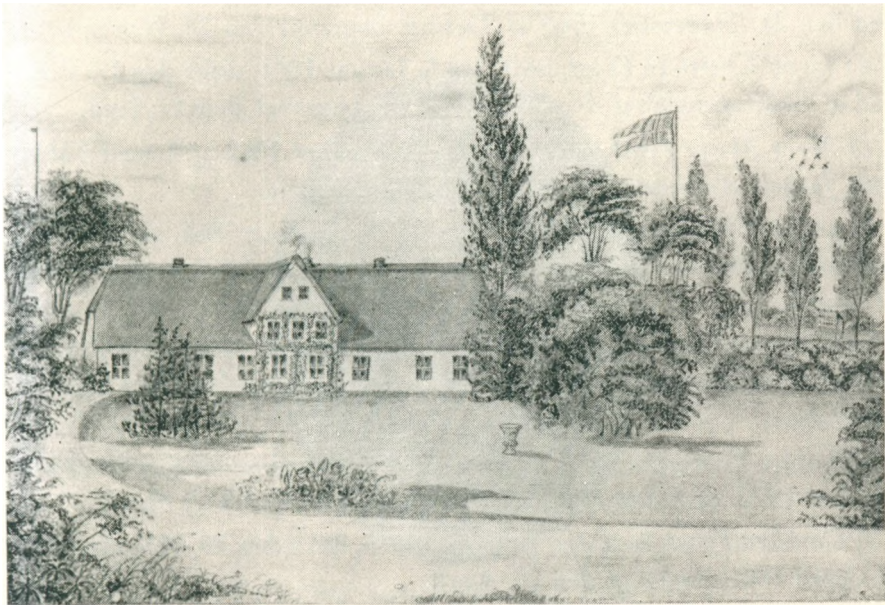
c) *Jens Peter Jensen Frost*, Gaardejer i Spang (ved Kirken), født i Sundsmark den 28. Juli 1839, døbt den 4. August, død den 29. November 1916, begravet den 5. December; gift den 23. Juni 1865 med sin Kusine *Cathrine Marie Nielsen*, Datter af Gaardejer Nicolai Nielsen og Grete Marie født Frost (se ovenfor!), født ved Spang den 21. September 1842, døbt den 9. Oktober, død samme Steds den 12. December 1914, begravet den 18. December.

d) *Mette Marie Frost*, født den 20. December 1841, døbt den 9. Januar 1842, død ved Spang den 8. September 1933, omtrent 92 Aar gammel; gift den 3. Marts 1863 med *Jacob Nielsen*, Ejer af Spang Kro, født samme Steds den 15. April 1829, døbt den 26. April, død som Aftægtsmand den 2. Juni 1922, begravet den 6. Juni, Søn af Selvejrbonde og Kromand Jacob Nielsen og Louise Cathrine født Frost i Spang. — Kroen ejes nu af Sønesønnen af samme Navn. De gamle boede i mange Aar i deres Aftægts hus ved Vadevejen bag Bomhuset, hvor den store Genforeningssten afløredes den 15. Juni 1937.

e) *Christian Peter Jensen Frost*, født i Sundsmark den 22. Januar 1852, døbt den 15. Februar, død paa Statshospitalet i Sønderborg den 13. Oktober 1924, begravet paa Ulkebøl Kirkegaard den 18. Oktober; gift den 20. Juli 1868 med *Anne Helene Clausen* fra Engels' høj, Datter

af Gaardejer Christian Clausen og Doris født Friis, født den 24. Februar 1852, døbt den 21. Marts, død i Sundsmark den 29. Oktober 1922, begravet den 4. November. — Christian Frost overtog Engelshøj efter Svigerfaderen, men solgte Gaarden 1874 uden Besætning og Inventar til Købmand Christian Karberg i Sønderborg, der lagde Jorderne ind under Bosager. Købesummen var 20,000 Rdl. Christian Frost købte igen Sandbjerggaard i Sottrup Sogn med Besætning og Inventar af Proprietær Svendsen for 50,000 Rdl. I Halvfemserne vendte Familien tilbage til Ulkebøl Sogn, hvor Christian Frost i nogle Aar var Forpagter af Slægtsgaarden i Sundsmark. I Aaret 1905 solgtes Gaarden til Chr. Andersen, der igen overlod den til den kendte Frøavler Hermann Lawaetz, som drev den sammen med sine øvrige Ejendomme. Jordene hører nu til den af Familien Lawaetz oprettede Ulkebølgaard. Christian Frost byggede et Hus ved Amtsbanernes Holdeplads i Sundsmark og havde her Høkeri og Gæstgiveri. — Svigerforældrene Christian Clausen og Doris født Friis flyttede efter Engelshøjs Salg til Bjørnemose ved Ulkebøl Præstegaard, som de overtog efter Hjuler og Danebrogsmand Jørgen Iversen, der gennem sit Ægteskab med Anne Helene Friis, Enke efter Lærer *Mathias Ottsen Friis* i Elstrup, blev Stedfader til Doris Friis. Anne Helene var en Datter af Lærer og Degn i Ulkebøl *Hans Jørgen Hammer* og Søster til H. P. Hanssens Mormoder *Cæcilie Cathrine Hammer*. Christian Frosts og Anne Helenes Efterkommere har derfor mindst 25 Præster blandt deres Aner, deriblandt saa kendte Navne som Monrad, Ewald, Cruickow, Brandt, Hammer og Knoph. — Bjørnemose ejes siden 1902 af Sønnen *Jens Frost*, der fødtes i Sandbjerg, Sottrup Sogn, den 25. Juni 1874. Han har været gift to Gange, først med *Kirstine Marie Thomsen*, Datter af Husmand Lorens Thomsen og Anne Margrethe i Lambjergskov, Hørup Sogn, født den 7. April 1857, død i Bjørnemose den 16. Oktober 1917, anden Gang med *Anna Margretha Brodersen*, Datter af Husmand Andreas Brodersen og Ingeborg Marie, født i Blans Skov, Ullerup Sogn, den 30. August 1889. Datteren af første Ægteskab, *Dora Frost*, født i Ulkebøl den 2. Juni 1900, er gift med Toldbetjent *Carl Christensen*, Søn af pens. Pakmester Jens Christensen, født i Nybøl den 14. Februar 1891. Tre Børn: Carl Christensen, født den 8. September 1927, Kirstine Marie Christensen, født den 6. Oktober 1928, og

Helga Christensen, født den 29. Maj 1932. — Ejendommen Bjørnemose synes at være opstaaet i Tiden omkring 1800, da baade Christen Hansen Brocks Gaard og Byens Smedie laa paa Toften øst for Præstegaarden. Gaarden fik ved Udskiftningen sin Plads i Ulkebølskov (se Vranglandgaard), mens Smedien efter 1820 flyttedes til Gaasbæk i Nørremarken. Bygningerne er sikkert saa gamle, at de kan stamme fra Tiden før 1795. Ejendommen har faaet sit Navn efter Christian Jensen fra Bjørnemose, Hørup Sogn, der den 13. Juni 1801 blev gift med Cathrine Dorothea, Datter af Kaadner Ernst Hinrichsen og Anne Cathrine paa Ulkebøl Sten, hvis Kaad laa i det saakaldte Hussted lige vest for Peter Maibølls Ejendom. Dette Kaad maa være bleven nedbrudt i Tyverne, for den 24. Juli 1827 købte Anne Grethe, Jacob Bruun Kocks Hustru ved Kirken, Christian Jensen Bjørnemoses Land ved Stenen. Christian Jensen havde den 29. November 1824 solgt Ejendommen Bjørnemose for 280 Rdl. Courant eller 448 Rbdlr. Sølv mønt til Marie Dorothea Hammer, gift med tidligere Degn og Skolelærer Hans Jørgen Hammer.

Ulkebøl Præstegaard, tegnet af Hjuler og Danebrogsmand Jørgen Iversen, Bjørnemose, den 22. September 1850

CHRISTEN JENSEN FROST,

Ejer af Slægtsgaarden i Sundsmark til sin Død, fødtes i Sundsmark den 4. Marts 1833, døbt den 10. Marts, holdt over Daaben af Farfaderen, Bonde og Tolvmænd Christen Jensen Frost, død den 1. Februar 1888, begravet den 7. Februar; viet i Ulkebøl den 13. Juli 1855 til *Louise Cathrine Nielsen*, Datter af Jacob Nielsen, Selvejerbonde i Vollerup og Ejer af Spang Kro, og Louise Cathrine født Frost, født i Spang Kro den 18. September 1833, døbt den 29. September, død i Sundsmark den 20. Juni 1901, begravet den 24. Juni. — Af deres 11 Børn var kun to i Live ved Moderens Død: a-k:

a) *Jens Peter Christensen Frost*, Faderens Eftermand og Hotelejer i Augustenborg, født i Sundsmark den 28. September 1855. Efterslægt se nedenfor!

b) *Anne Frederikke Frost*, født den 3. December 1856, døbt den 11. Januar 1857, død af Kirtelsyge den 4. September 1866, begravet den 9. September.

c) *Louise Cathrine Frost*, født den 13. Juni 1858, døbt den 4. Juli, død den 21. November 1866 af Tæring, begravet den 28. November.

d) *Jacob Christian Frost*, født den 3. Januar 1861, døbt den 17. Febr. død af Skarlagensfeber den 13. Juni 1864, begravet den 17. Juni.

e) *Meta Marie Frost*, født den 23. November 1862, gift med Fabrikant *Jørgen Andresen Petersen*. Se særligt Afsnit!

f) *Jacob Christian Frost*, født den 24. September 1864, døbt den 6. November, død af Lungebetændelse den 13. April 1865, begravet den 19. April.

g) *Christen Christensen Frost*, født den 31. Maj 1866, døbt den 22. Juni, død af Tæring den 14. September samme Aar, begravet den 18. September.

h) *Louise Frederikke Frost*, født den 24. December 1869, døbt den 4. Februar 1870, død den 23. Februar 1886, begravet den 2. Marts.

i) *Christen Frost*, født den 30. April 1874, døbt den 29. Maj, død den 14. April 1894, begravet den 20. April.

j) *Anne Sophie Marie Frost*, født den 3. Maj 1875, døbt den 29. Juni, død af Halssyge den 5. Juli 1878, begravet den 12. Juli.

Christen Jensen Frost (1835-1888)

*Louise Cathrine Frost født Nielsen
(1833-1901)*

Meta Marie Petersen født Frost

k) *Marie Elisabeth Frost*, født i Sundsmark den 5. Juni 1877, døbt i Ulkebøl den 3. Juli, død i Odense den 2. Februar 1941; gift i Sønderborg den 29. Marts 1900 med Landmand *Viggo Jacobsen*, Søn af Rebslagermester Søren Busch Jacobsen og Marie født Petersen, født i Sønderborg den 26. Marts 1873, død samme Steds den 12. Marts 1929. *Viggo Jacobsen*, der som den følgende Anetavle viser, tilhører en gammel Rebslagerslægt, havde lært Landbrug og været paa Landbohøjskole; ved Vielsen var han Jernbaneportør, senere (1901) Gæstgiver i sin Fødeby. — To Døtre: 1-2.

1. *Marie Louise Jacobsen*, født i Sønderborg den 5. Januar 1901, gift i Odense den 10. August 1927 med *Peter Mathias Jensen Schwarz*, ansat i Statspolitiet, født i Egersund, Broager Sogn, den 14. Marts 1902, Søn af Fisker Lorenz Hansen Schwarz (død 1911) og Cathrine Marie født Jensen. Efter Faderens tidlige Død kom Peter Schwarz til en Familie Emilius V. Aggeboe og Hustru i Fruens Bøge ved Odense. Hans Moder Cathrine Marie Jensen er en Datter af Peter Mathias Jensen (død i Skodsbøl den 30. December 1925) og Hustru Cathrine Marie Duus. Fisker *Peter Jensen* blev kendt gennem sin Indsats i Nationalitetskampen, og taknemmelige Medborgere rejste et Mindesmærke paa hans Grav paa Broager Kirkegaard. Hans Levnedstegning findes i Sprogforeningens Almanak 1927, Side 97—98. H. P. Hanssen fortæller her blandt andet følgende morsomme Træk om Peter Jensen: »Tit var hans Indfald overraskende. Paa Aarsmødet i Skærbæk blev Skolens Fortyskning meget skarpt revset. En Taler tillod sig da den Bemærkning, at det alligevel var helt godt, at Børnene lærte Tysk i Skolen, thi med det tyske Sprog kunde de komme Verden rundt. Da greb Peter Jensen ind, og støttet paa sin Erfaring som gammel Sømand satte han ham til Vægs med de Ord: »Nu har jeg aldrig hørt noget værre Sludder. Det vigtigste er vel dog, at vore Børn lærer ordentlig Dansk, og hvor vidt de end kommer ud i Verden senere hen, vil de dog alle Vegne finde — en Ærbo!«. Peter Schwarz og Marie Louise har ingen Børn.

2. *Inge Jacobsen*, født i Kiel den 21. Januar 1909, borgerlig viet i Sønderborg den 1. April 1930 til Reservepostbud *Andreas Christian Heinrich Jans*, Søn af Snedker Andreas Jans (hvis Anetavle findes

nedenfor) og Georgine Margaretha Elisabeth født Maskov. Andreas C. H. Jans fødtes i Flensborg den 19. December 1903, indtraadte efter ni Aars Skolegang den 1. April 1919 som Kontorlærling i det gamle Tobaksfirma (Fabrik og en gros) Erich Jacobsens Enkes Efterfølger, der fra den 31. August 1920 fortsatte Virksomheden i Sønderborg, var derefter fra 1. April 1922 til 30. Juni 1926 Bogholder i samme Firma og fra 1. Juli 1926 til 31. Januar 1929 Bogholder og Kasserer i Firmaet Th. J. Mørch, Sønderborg, gik saa til Postvæsenet og blev efter aflagt Eksamen 1933 den 1. December 1935 ansat som Overpostpakmester i Odense, efter Ansøgning fra 1. April 1944 i Sønderborg. — En Datter: *Birthe Jans*, født i Sønderborg den 7. Marts 1935.

LANDMAND VIGGO JACOBSENS ANETAVLE

I.

1. **Viggo Jacobsen**, født den 26. Marts 1873 i Sønderborg, død samme Steds den 12. Marts 1929.

II. FORÆLDRE.

2. **Søren Busch Jacobsen**, Rebslagermester, født i Sønderborg den 5. August 1829, død samme Steds den 19. September 1873; gift i Sønderborg den 13. Maj 1864:

3. **Anna Maria Petersen**, født i Nørborg den 12. December 1834, død i Sønderborg den 26. Marts 1898.

III. BEDSTEFORÆLDRE.

4. **Hans Jacobsen**, Rebslagermester, født i Sønderborg den 13. December 1804, død samme Steds den 19. September 1873; gift i Sønderborg den 15. Februar 1828:

5. **Helena Margaretha Busch**, født i Sønderborg den 10. April 1804, død samme Steds den 30. September 1885.

6. **Hans Petersen**, Urmager, født i Nørborg den 25. Januar 1801, død samme Steds den 23. Februar 1865; gift i Nørborg den 26. Juli 1829:

7. **Sophia Elisabeth Petersen**, født i Nørborg den 23. Februar 1798, død samme Steds den 3. December 1862.

IV. OLDEFORÆLDRE.

8. **Peder Jacobsen**, Sømand, født i Sverige; gift med:

9. **Louise Jessen**, født i Sønderborg (?).

10. **Søren Busch**, Rebslagermester, født i Randers, død i Sønderborg den 16. Februar 1830; gift i Sønderborg den 4. Oktober 1799:

11. **Dorothea Augusta Weiergang**, født i Sønderborg den 21. September 1778, død samme Steds den 13. Oktober 1834.

12. **Peter Petersen**, Urmager, født 1769 i, død den 19. Oktober 1854 i Nørborg; gift med:

13. **Cathrine Marie Iversen**, født 1777 i, død i Nørborg den 30. November 1850.

14. **Peter Petersen**, Muremester, født 1766 i Hagenbjerg, død i Nørborg den 23. December 1835; gift samme Steds den 12. Oktober 1793:

15. **Anne Marie Petersen**, født i Asserballe, død i Nørborg.

Anm. til Nr. 10 og 11: Søren Jensen Busch, der blev 61 Aar og fire Maaneder gammel, var en Søn af Amtskrædder Jens Busch og Ellen Catharina Kæsters i Randers. — Omkring 1750 fandtes allerede en Mathias Weiergang som Rebslagermester i Sønderborg.

ANETAVLE FOR SNEDKER ANDREAS JANS

I.

1. **Andreas Jans**, Snedker, født den 30. November 1878 paa Vescbymark.

II. FORÆLDRE.

2. **Christian August Jans**, født den 25. December 1837 i Sebbelev, Ketting Sogn, død den 1. Februar 1929 i Flensborg; gift i Sønderborg den 9. Nov. 1860:

3. **Sofie Margrethe Lorenzen**, født den 2. Marts 1835 i Lysabild, død den 16. Maj 1901 i Flensborg.

III. BEDSTEFORÆLDRE.

4. **Christian Constantin Ferdinand Jans**, Landmand, født den 1. Marts 1815 i Tønning (Ejdersted), død i Osbæk, Ketting Sogn, den 20. April 1901, gift i Ketting den 22. Oktober 1843:

5. **Anna Maria Grav**, født i Sebbelev den 15. August 1821, død i Osbæk den 31. Marts 1899.

6. **Lorenz Henrik Andreas Lorenzen**, Rebslagemester, født i Adsbøl den 2. August 1797, død i Lysabild den 18. Marts 1852, gift i Kværs den 8. November 1828:

7. **Sofia Margaretha Jørgensen**, født den 3. Juli 1798 i Ladegaardsskov, død 1861.

IV. OLDEFORÆLDRE.

8. **Lorenz Jans, Landmand**, født den 15. August 1780 i St. Peter (Ejdersted), død i Blans, Ullerup Sogn, den 16. Juni 1864; gift den 8. Juni 1811 i Tønning:

9. **Anna Catharina Andersen**, født den 30. Januar 1785 i Porsgrund (Norge), død i Blans den 31. December 1863.

10. **Jørgen Andresen Grav, Landmand**, født i Sebbelev, Ketting Sogn, den 8. Juli 1794, død samme Steds den 15. November 1855; gift den 12. November 1819 i Ketting:

11. **Anna Sophia Voigt**, født den 27. September 1800 i Sebbelev, død samme Steds den 30. Maj 1889.

12. **Lorenz Lorenzen, Degn og Lærer**, født den 20. September 1773 i Ladegaardsskov, død den 8. Juni 1827 i Lysabild; besøgte fra 1792 til 1794 Seminariet i Kiel, Medhjælper hos Degnen i Fødesognet Adsbøl i to Aar, fra 1796 til 1802 Degn og Lærer i Adsbøl, fra 1802 til sin Død i Lysabild; gift i Adsbøl den 23. Oktober 1796:

13. **Marie Jessen**, født i Varnæs den 20. August 1773, død i Lysabild den 8. Maj 1807.

14. **Peter Jørgensen**, gift i Kværs den 4. Oktober 1797:

15. **Anna Jørgens.**

Anm. til Nr. 12: Degn Lorenz Lorenzen var kendt som en dygtig og samvittighedsfuld Lærer, der erhvervede sig en Rigdom af Kundskaber, ikke blot i de Videnskaber, der hørte til hans Fag, men ogsaa i Filosofi og Lovkyndighed. I hans Bogsamling fandtes de fleste af Kants Værker, den jydsk Lov, Christian V. danske Lov. Pontoppidans »Annales Ecclesie Danicæ», enkelte Bøger af Holberg, Ewald og Baggesen. Fortegnelsen, der omfatter over 120 Bind foruden tre Pakker med Bøger, findes i Provsteprotokollen for Als Sønderherred, Side 136. Levnedstegning ved Præsten M. E. Meldal i hans »Krønike for Lysabell Sogn», Personalhistorisk Tidsskrift, 2. Bind, 1881.

Slægten Jans stammer fra Holland og er i Følge Overleveringen i Familien kommet til Danmark for godt 400 Aar siden. Det er ikke oplyst, om Lorenz Jans' Forfædre fra Amager atter drog sydpaa til Marskegnene omkring Ejderen, eller om de paa deres Rejse nordpaa straks bosatte sig i Slesvig.

JENS PETER CHRISTENSEN FROST,

Ejer af Bondegaarden i Sundsmark og Hotelejer i Augustenborg fra 1885 til 1920, født i Sundsmark den 28. September 1855, døbt i Ulkebøl den 4. November, død i Augustenborg den 30. Juli 1925; viet i Augustenborg den 26. Maj 1881 til *Else Marie Cæcilie Jørgensen*, Datter af Hotelejer Christian Jørgensen i Augustenborg, født den 23. Februar 1861, død i Augustenborg den 9. Marts 1933. — 11 Børn, alle født i Augustenborg: 1-11.

1) *Christian Frost*, Hotelejer i Augustenborg, født den 21. September 1881, død samme Steds den 10. September 1927. Ugift.

2) *Heinrich Frost*, Kaptajn, født den 29. September 1883, viet i Kiel den 29. Marts 1921 til *Henni Reinecke*.

Datter: *Ursula Frost*, født den 29. April 1922.

3) *Julius Frost*, Købmand, født den 9. September 1884, viet i Flensborg September 1908 til *Margretha Maria Molzen*.

Datter: *Gertrud Auguste Frost*, født den 2. Oktober 1909 i Augustenborg, gift med Grosserer *Erich Nissen*. To Børn: *Dieter* og *Reimer Nissen*.

4) *Anne Margarethe Frost*, Lærerinde, født den 17. August 1885. Ugift.

5) *Louise Marie Frost*, Ejer af Slotshotellet i Augustenborg, født samme Steds den 14. September 1886, viet i Augustenborg den 9. April 1915 til Borgmester *Hans Peter Zimmermann*, Søn af Slagtermester Peter Jørgen Zimmermann og Katharina født Jensen i Sønderborg, født den 23. Oktober 1873, død paa Statshospitalet i Sønderborg den 8. Februar 1941.

En Søn: *Hans Peter Zimmermann*, Sekretær, cand. jur., født i Kiel den 4. Januar 1916.

6) *Erna Cæcilie Frost*, født den 23. September 1887, viet i Kiel 1923 til Skibsingeniør *Johann Jürgen Wilhelm Lürßen*, født den 13. Juli 1883 i St. Magnus ved Bremen.

To Børn:

a) *Jürgen Hermann Lürßen*, født i Kiel den 23. November 1924.

b) *Ernst Max Lürßen*, født i Kiel den 21. Oktober 1930.

7) *Karl Albert Frost*, Købmand i Mexiko City, født i Augustenborg den 26. November 1888, viet til *Josefa y del Valle*.

Børn: *Carl Albert Josef Frost* — *Maria Theresia Frost* — *Else Cecilia Frost*.

8) *Gerhard Frost*, Kaptajn, født den 14. Februar 1890, viet til *Frieda Borchert* i Flensborg.

En Datter: *Edith Frost*, født i Flensborg den 1. September 1925.

9) *Else Claudine Frost*, født i Augustenborg den 17. Februar 1891, viet til Købmand *Hans Christian Magnus* i Kiel, født i Vollerup, Ulkebøl Sogn den 2. August 1896 som Søn af Gæstgiver Heinrich Adolf Magnus og Anna Dorothea Sophie Asmussen.

To Børn:

a) *Else Sophie Magnus*, født i Vollerup den 14. Februar 1922, død i Kiel den 1. Juni 1943.

b) *Marie Louise Magnus*, født i Vollerup den 2. Marts 1926, død samme Steds den 16. April 1927.

10) *Arnold Frost*, Købmand, født i Augustenborg den 16. April 1892, viet i Kiel 1920 til *Anita Billstrøm*.

En Søn: *Herbert Frost*, født i Kiel den 10. August 1921.

11) *Erika Regine Kathrine Frost*, født i Augustenborg den 30. Marts 1899, viet den 11. Juli 1923 til Studienrat *Franz Lützenkirchen*, født den 13. November 1886 i Lübeck, død den 21. September 1936 i Kiel.

To Børn:

a) *Maria Elisabeth Margarethe Lützenkirchen*, født i Kiel den 8. September 1924.

b) *Hanna Luise Erika Lützenkirchen*, født i Kiel den 26. Januar 1930.

— — —

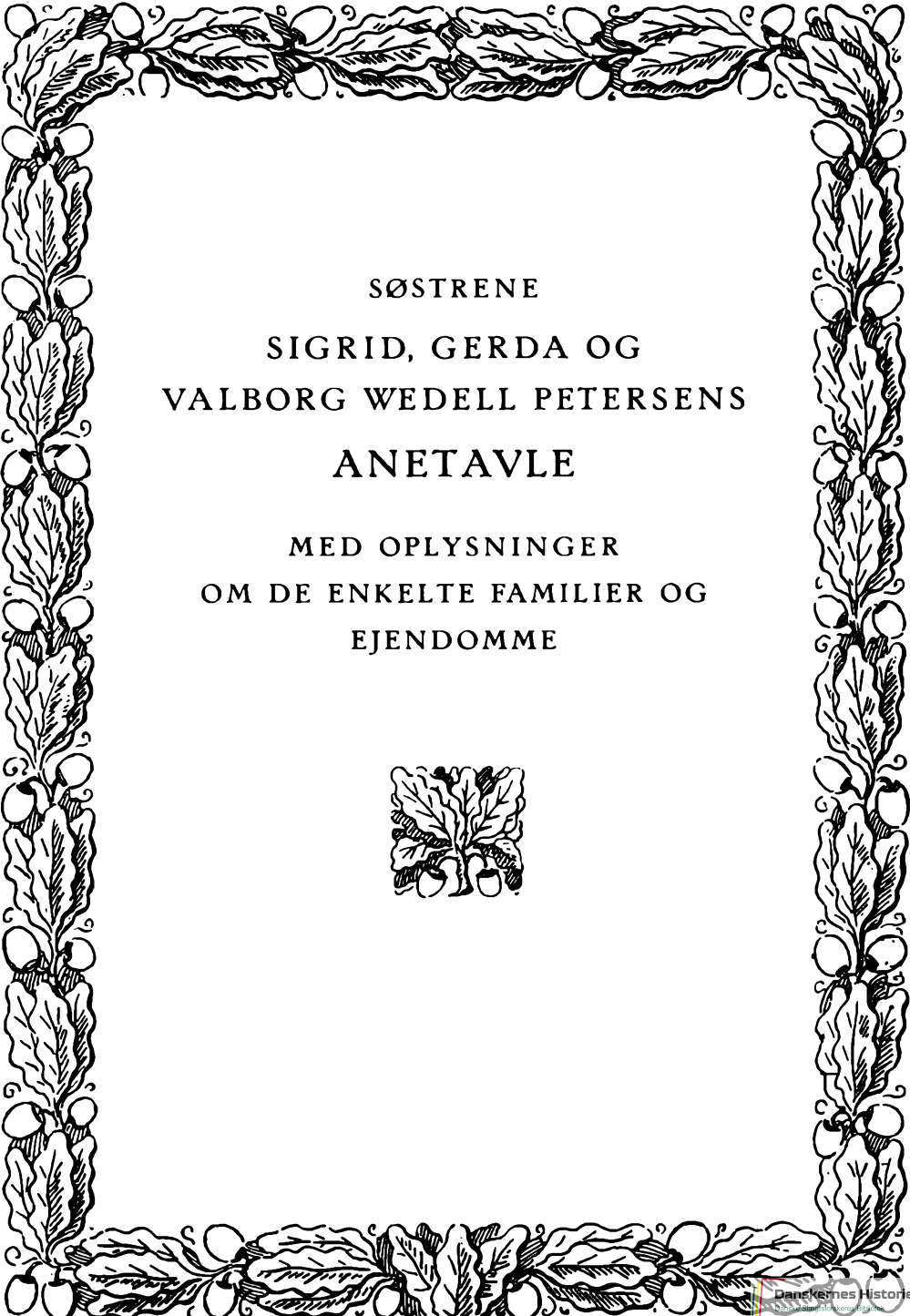
Af Slægtsgaarden i Sundsmark, hvis Jorder som allerede nævnt hører til Ulkebølgaard (Ejer: Herman Theodor Lawaetz), er nu kun de to Bygninger tilbage: Aftægtshuset, opført 1852 og den mindre Stald ved Vejen, som den ældre Hermann Lawaetz lod indrette med

Aftægtshuset til Frosts Gaard i Sundsmark

Lejligheder. Hovedbygningen mod Nord, der indeholdt Stuehus med Stald og Lade, var som Egnens gamle Gaarde fra Tiden før 1800 med solidt Egetræs-Bindingsværk. Den ødelagdes ved en Ildebrand den 13. December 1925. De to Huse paa den gamle Gaards Grund ejes nu af Erik Lawaetz, Sommerlyst.

Den sidste af Slægten, der boede i det smukke Aftægtshus, var Bonde Christen Jensen Frosts Enke *Louise Cathrine* født Nielsen, der afgik ved Døden den 20. Juni 1901.

SØSTRENE
SIGRID, GERDA OG
VALBORG WEDELL PETERSENS
ANETAVLE

MED OPLYSNINGER
OM DE ENKELTE FAMILIER OG
EJENDOMME

I.

1. a. **Sigrig Andrea Cathrine Wedell Petersen**, født i København den 25. Januar 1887.

1. b. **Gerda Christine Elisabeth Wedell Petersen**, født i København den 28. April 1889.

1. c. **Valborg Meta Marie Wedell Petersen**, født i København den 5. Juni 1891. — Se første Afsnit.

II. FORÆLDRE.

2. **Jørgen Andresen Petersen**, Fabrikant i København, født paa Hesselgaard den 31. December 1859, døbt i Ulkebøl den 22. Januar 1860, død i København den 24. Januar 1928. Vielse Ulkebøl den 11. Marts 1885:

3. **Meta Marie Frost** (i Kirkebogen Mette Marie), født i Sundsmark den 23. November 1862, døbt i Ulkebøl den 21. December samme Aar, død i København den 2. Oktober 1891. — Se første Afsnit.

III. BEDSTEFORÆLDRE.

4. **Andreas Petersen**, Selvejrbonde paa Hesselgaard, født samme Steds den 20. Juli 1830, døbt den 25. Juli, død den 13. Juni 1909, begravet den 18. Juni. Vielse Ulkebøl den 29. April 1853:

5. **Cathrine Marie Jacobsen**, født i Sundsmark den 1. Februar 1827, døbt i Ulkebøl den 4. Februar, død paa Hesselgaard den 27. April 1881, begravet den 3. Maj. — Se Hesselgaards Historie.

6. **Christen Jensen Frost**, Selvejrbonde i Sundsmark, født samme Steds den 4. Marts 1833, døbt i Ulkebøl den 10. Marts, død den 1. Februar 1888, begravet den 7. Februar. — Vielse Ulkebøl den 13. Juli 1855:

7. **Louise Cathrine Nielsen**, født i Spang Kro den 18. September 1833, døbt den 29. September i Ulkebøl, død i Sundsmark den 20. Juni 1901, begravet den 24. Juni. — Se Slægtsgaarden i Sundsmark.

Frigaarden i Sundsmark, nuværende Ejer Herman Lawætz

IV. OLDEFORÆLDRE.

8. **Peter Andresen**, født paa Hesselgaard den 6. Juni 1799, død samme Steds den 9. December 1832. — Vielse Ulkebøl den 5. Juli 1827:

9. **Marie Kirstine Christiansen**, født i Vollerup den 3. Maj 1804, død paa Hesselgaard den 21. December 1882. — Se Hesselgaards Historie.

10. **Hans Christian Jacobsen**, Fribonde i Sundsmark, født den 11. Februar 1789, døbt i Ulkebøl den 15. Februar, død i Sundsmark den 31. December 1884, begravet den 6. Januar 1885. — Vielse Ulkebøl den 27. November 1817:

11. **Sophie Cathrine Beck**, født paa Møllestedgaard i Ulkebøl Vestermark den 10. December 1797, døbt samme Dag, død i Sundsmark den 30. September 1882, begravet den 4. Oktober.

Hans Christian Jacobsen stod i Aaret 1814 i Hertugindens Livjægerkorps og var ved sin Død den sidste af dette Korps paa Als. Uniformen bestod af en grøn Frakke, blaa Benklæder med tilhørende Støvletter og en Chako med Plade, som bar Indskriften Louise Augusta — Frigaarden i Sundsmark overtog han 1818 efter Faderen og beholdt den til 1853, da han overlod Gaarden til den ældste Son. Den 27. November 1877 fejrede de to agtværdige gamle deres Diamantbryllup under stor Opmærksomhed fra Slægt og Venner. Af syv Børn var fem i Live, og der var 11 Børnebørn. Blandt de mange Gratulanter var ogsaa Købmand C. I. la Motte fra

Frigaarden i Sundsmark

Sonderborg, der trods sine 82 Aar ligeledes havde bevaret en sjælden Aands- og Legemsfriskhed H. Chr. Jacobsen, der gennem en Aarrække havde været Skoleforstander i Ulkebol, opnaaede den høje Alder af næsten 96 Aar. I et Eftermæle hed det, at han var en hæderlig og brav Mand, agtet af sine Standsfæller, og næsten lige til det sidste var han sjælden frisk baade paa Legeme og Sjæl. — 7 Born: a—g.

a) **Martha Margrethe Jacobsen**, født den 6. Februar 1818, døbt den 15. Februar, død den 8 Maj samme Aar, begravet den 11. Maj.

b) **Christian Jacobsen**, Faderens Eftermand paa Gaarden fra 1853 til 1881, født den 19. April 1819, døbt den 25. April, død i Vibøge, Lysabild Sogn, den 11. April 1904; gift i Ulkebol den 15. Juli 1853 med **Birthe Marie Indkild**, Datter af Kaadner og Snedkermester Christian Christiansen Indkild og Marie ved Ulkebol Kirke,

født den 27. Maj 1827, døbt den 4. Juni, død i Sundsmark den 20. Maj 1885. Deres Søn Hans Christian Jacobsen overtog Gaarden den 8. April 1881, men solgte den fire Aar senere til Gæstgiver Christian Jørgensen Møller. I Tiden omkring 1900 ejedes Gaarden af Peter Petersen og solgtes af ham til Proprietær Hermann Lawaetz, Søn af Sognepræst i Ulkebøl Heinrich Lawaetz og Hustru Catharine født Wolff, født den 27. September 1868, død den 28. Maj 1925. Gaardens Bygninger med det smukke Bindingsværk, der vistnok var opført af Fribonde Claus Mohr i Tiden før 1754, kunde naturligvis ikke mere kaldes tidssvarende, og da Lawaetz havde Avlsbygninger nok ved sine Gaarde i Ulkebøl, lod han Laderne nedrive. I Stuehuset er der blevet indrettet tre Lejligheder, og dette ejes for Tiden ligesom Gaardens Jorder af Sønnen, Proprietær Herman Theodor Lawaetz, Ulkebølgaard, født den 6. November 1908.

c) **Anne Sophie Jacobsen**, født den 5. December 1821, døbt den 9. December, i Live ved Faderens Død 1884, gift i Ulkebøl den 23. April 1847 med **Jens Peter Hanssen**, Teglværksejer i Horsbyg, Egvad Sogn, Søn af Gaardejer Peter Hansen og Anne Kirstine paa Vibæk i Ulkebøl Nørremark, født den 5. August 1815, døbt den 13. August, død i Horsbyg den 17. April 1904.

d) **Martha Jacobsen**, født den 1. Juli 1824, døbt den 11. Juli, død paa Møllestedgaard den 25. Oktober 1903, begravet den 31. Oktober; gift i Ulkebøl den 11. Maj 1855 med Gaardejer **Hans Jacob Hansen Brock**, Søn af Jacob Hanesn Brock og Marie paa Møllestedgaard, født den 14. August 1823, døbt den 17. August, død den 17. November 1888, begravet den 23. November, efterladende to Døtre: Marie og Sophie Cathrine.

e) **Cathrine Marie Jacobsen** gift med **Andreas Petersen** paa Hesselgaard. — Se Nr. 4 og 5 og Hesselgaards Historie.

f) **Jørgen Jacobsen**, Kaadner i Asserballe, født den 23. August 1830, døbt den 29. August, død i Asserballe den 9. Oktober 1896, gift i Ulkebøl den 24. April 1868 med **Cathrine Marie**, Datter af Kaadner og Bødker Jørgen Clausen og Cathrine Marie f Nissen i Kær-Hestehave, født den 11. September 1845, døbt den 21. September, døde som Enke.

g) **Hans Christian Jacobsen**, født den 18. December 1835, døbt den 26. December, død den 13. Maj 1867 af Kræft i Hovedet. Han var ugift og arbejdede ved Landbruget.

12. **Jens Peter Christensen Frost**, Selvejerbonde i Sundsmark, født samme Steds den 20. September 1800, død den 8. Februar 1860.

13. **Anne Frederikke Hansen**, født i Bagmose den 15. April 1811, død i Sundsmark den 9. Marts 1899 — Se Slægtsgaarden i Sundsmark.

14. **Jacob Nielsen**, Selvejerbonde i Vollerup og Ejer af Spang Kro, født i Volle-

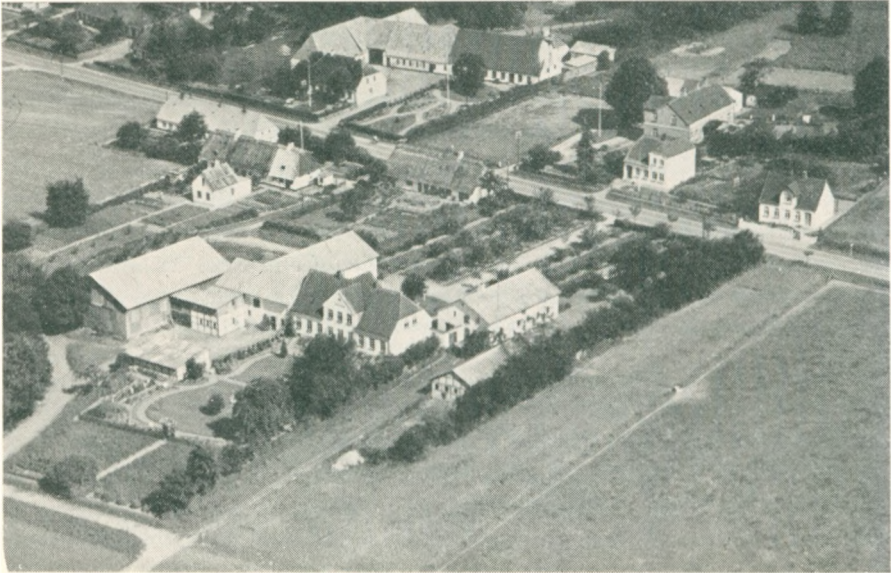
rup den 29. August 1800, døbt i Ulkebøl den 31. August, død i Spang den 15. Juni 1888, begravet den 21. Juni. Vielse Ulkebøl den 24. Okt 1822:

15. Louise Cathrine Frost, født i Spang Kro den 6. December 1802, døbt i Ulkebøl den 12. December, død den 11. Maj 1889, begravet den 17. Maj.

Jacob Nielsen blev 1829 Kromand i Spang efter Svigerfaderen og var fra 1835 til 1861 Ejer af Faderens Bondegaard i Vollerup. Til Spang Kro hørte dengang to Kaad med tilkøbt Jord og et Inderstested. Den 24. Oktober 1882 kunde Jacob Nielsen og Hustru fejre deres Diamantbryllup, omgivet af seks Børn, 25 Børnebørn og fire Børnebørnsbørn. — 8 Børn, alle født i Spang med Undtagelse af Datteren Hanne Sophie, a—h:

a) Niels Jacobsen Nielsen, Faderens Eftermand paa Bondegaarden i Vollerup fra 1861 til 1890, født 28. Febr. 1823, døbt 9. Mars, død hos Sønnen i Asserballe 24. Febr. 1899, g. 8. Nov. 1848 i Ulkebøl med Cathrine Marie Bertelsen, Datter af Gaardejer Christen Christensen Bertelsen og Sille Marie Jørgens i Kær, født 24. Jan 1822, døbt 27. Jan., død hos Sønnen i Øster Sottrup 16. Jan. 1907. Niels Jacobsen Nielsen var som Forfædrene en velhavende Bonde, men en Kautionsforpligtelse inden for Familien tvang ham bort fra Gaarden, der i mindst 250 Aar var gaaet i Arv fra Fader til Søn. Niels J. Nielsen og Cathrine Marie havde tre Børn, to Sønner og en Datter. Den yngre Søn, Niels Nielsen, var Gaardforpagter i Asserballe og senere i Øster Sottrup, mens Datteren Louise var gift med Møller Peter Petersen ved Kettingnor. Den ældste Søn, Jacob Nielsen, født i Vollerup den 26. December 1848, død hos Sønnen i Fiskebækskov den 10. Oktober 1915, var gift med Marie Cathrine Iversen fra Ulkebølskov, Datter af Gaardejer Nicolai Iversen og første Hustru Marie Cathrine paa Vranglandsgaard, født den 30. Marts 1849, død paa Amtssygehuset i Sønderborg den 3. Januar 1903. Jacob Nielsen var i seks Aar Gaardforpagter i Asserballeskov og overtog saa Peter Matthiesens Gaard i Kær (nuværende Ejer: Hans Thomsen). Sønnen Niels Nielsen, Gaardejer i Fiskebækskov ved Graasten (Aadsbøl Sogn), fra 1. April 1912, fødtes i Asserballeskov den 24. Marts 1884 og er gift med Katharina Detlefsen, Datter af Gaardejer Jørgen Detlefsen og Cathrine født Clausen paa Tombølgaard, Ulkebøl Sogn, født den 20. Juli 1888. I Ægteskabet er der tre Børn: a) Jacob Nielsen, født i Fiskebækskov den 10. Juli 1914; b) Marie Nielsen, født i Fiskebækskov den 9. September 1920; c) Katharina Nielsen, født i Fiskebækskov den 28. Oktober 1928.

— Slægtsgaarden i Vollerup solgtes til Kaadner Peter Petersens Enke Anne Margrethe født Matthiesen samme Steds. Hun var meget virksom og havde i Tiden omkring 1890 Jørgen Nissens Gaard i Ulkebøl i Forpagtning, der nogle Aar før Aarhundredskiftet solgtes til Hermann Lawaetz. Hendes Eftermand paa Gaarden i Vollerup var fra 1893 til 1929 Svigersønnen Jacob Lass, født i Nørborg den 4. November 1859, død den 4. Januar 1934, Søn af Kontrollør Asmus Hinrich Lass og Anne Marie Cathrine født Gregersen Han var den 29. September 1882 i Ulkebøl

Egelykke i Vollerup (Johan Enevoldsen) i Baggrunden Hans Brocks Gaard

blevet gift med Datteren Anne Cathrine Petersen, født i Vollerup den 17. September 1861, død den 3. Marts 1930. Sønnen Heinrich Peter Lass hører til Ulkebol Sogns faldne i den første Verdenskrig (død den 11. September 1915), og Gaarden, der bærer Navnet Egelykke, er derfor gaaet i Arv til Datteren og Svigersønnen **Johan Peter Enevoldsen**, født i Hedensted Sogn den 26. November 1881 som Son af Gaardejer Niels Enevoldsen og Maren. Hans Hustru Anne Margrethe Lass er født i Vollerup den 16. Maj 1887.

b) Christian Jørgen Nielsen, født den 8. April 1825, døbt den 17. April, død som Sognepræst i Horne ved Faaborg den 24. April 1888; gift i Gladsaxe den 28. Oktober 1855 med **Charlotte Georgine**, Datter af Inspektør ved Frue Arbejdshus i København **Peter Ringsted** og Rebekka Eliane Scavenia Widerøe, født den 19. Maj 1824, død den 4. December 1899. — Chr. J. Nielsen forberedte sig privat til Studentereksamen, dim. af Biskop Jørgen Hansen 1845, Candidat København 1854, Lærer ved Kommuneskolen paa Christianshavn, Kapellan i Sønderborg 1859—1864, afskedigedes og udvistes fra Sønderjylland, var derpaa Hjelpepræst i Tostrup-Uggerløse 1865, i Kundby 1867, Sognepræst i Butterup T. 1868, i Sønderby 1875 og i Horne fra 1886 til 1888. Under Sønderborgs Bombardement 1864 blev hans Lejlighed ramt af en Granat, uden at Huset antændtes; han sendte sin Familie bort, men blev selv i Byen, indtil han i Sommeren blev afskediget af Fjenden. Ved Udvisningen kom han i Gæld, der altid trykkede ham haardt. Han har udgivet: »Kortfattet dansk Retskrivningslære» (1859), »Afskedsord til Menigheden i Tostrup og Ug-

Spang Kro

gerlose« (1866) og »Kirkens Aar, Psalmer og aandelige Sange til alle Son- og Helligdage, fremkommen igjennem flere Aar under Udarbejdelse af mine Prædikener over Evangelierne« (1879).

c) **Marie Elisabeth Nielsen**, født den 13. Februar 1827, døbt den 18 Februar, død i Lysabild den 3. Januar 1906, begravet den 8. Januar, gift i Ulkebol den 24. Oktober 1847 med Kaadner og Smedemester **Christian Hansen Schmidt** (Smed) i Lysabild, Son af Kaadner og Smed **Mathias Kristensen Smed** og **Kathrine Hansen** samme Steds, født den 26. December 1825, døbt den 1. Januar, død den 16. April 1884, begravet den 23. April. En Datter. — Se nedenfor under g.

d) **Jacob Nielsen**, Ejer af Spang Kro til den 1. Maj 1896, født den 15. April 1829, døbt den 26. April, død ved Spang den 2. Juni 1922, begravet den 6. Juni; gift i Ulkebol den 3. Marts 1863 med **Mette Marie Frost**, Datter af Selvejrbonde **Jens Peter Christensen Frost** og **Anne Frederikke f. Hansen** i Sundsmark, født den 20. December 1841, døbt den 9. Januar 1842, død ved Spang den 8. September 1933 (Se Anetavle Nr. 12—13 og Slægtsgaarden i Sundsmark). Sønnen **Jens Peter Nielsen** overtog Spang Kro den 1. Maj 1896, men døde allerede den 24. Februar 1902. Enken fortsatte Driften af Ejendommen, de første ni Aar ved Hjælp af en Bestyrer, derefter med Støtte af Sønnen **Jacob Nielsen**, der den 14. Maj 1943 blev indskrevet som Ejer af den gamle Gæstgivergaard. **Jens Peter Nielsen**, født den 27. December 1866, var gift med **Anne Marie**, Datter af Skibsfører **Hans Ras-**

Enevoldsens Gaard i Vollerup med Møllen, opført 1902, fjernet 1912

mussen og Anne Marie født Gülsdorf i Stranderød, Rinkenæs Sogn, født den 21. Juni 1864. Sønnen Jacob Nielsen er født den 8. December 1891. Hans Hustru Eline Horne, Datter af Parcellist Horne i Bredsten, Kegnæs, født den 27. November 1892, døde den 30. Oktober 1944 og efterlod ingen Børn. — Gæstgivergaarden Spang, der som Sognets ældste Kro allerede nævnes i Kirkebogen før 1700 (Anna, Hans Kromands ved Kirken, Palmarum 1696), var 1719 endnu en af de faa, der havde Bevilling fra Myndighederne (C III 1, Nr. 7, Side 84). Bygningen skal stamme fra Aaret 1740.

e) **Hans Nielsen** født den 28. December 1831, døbt den 8. Januar 1832, død af Skarlagensfeber den 31. Maj 1833, begravet den 4. Juni.

f) **Louise Cathrine Nielsen**, født den 18. September 1833, gift med Selvejrbonde Christen Jensen Frost i Sundsmark. Se Nr. 6—7 i Anetavlen og Slægtsgaarden i Sundsmark.

g) **Hanne Sophie Nielsen**, født i Vollerup den 22. April 1841, døbt den 9. Maj, død i Barselseng den 9. Juni 1878, begravet den 15. Juni; gift i Ulkebøl den 8. December 1865 med Gaardejer Peter Mathiesen i Kær, født i Ulkebølskov den 17. Februar 1839, døbt den 24. Februar, død i Vejlen den 12. Februar 1904, Søn af Gaardejer Peter Mathiesen og Marie Margrethe født Sørensen. Af otte Børn var de tre døde 1878. Peter P. Mathiesen blev den 24. Oktober 1879 gift med Hustruens Søsterdatter, Louise Cathrine Schmidt af Lysabild, født den 20.

Smedestedet i Vollerup (til højre paa Billedet)

August 1848, døbt den 20. September (Forældre ovenfor under c). Ved Moderens Død boede hun som Enke i Vejen. Fire Born.

h) **Hans Christian Nielsen**, født den 9. December 1843, døbt den 22. December. Han opholdt sig 1864 i Sønderborg og levede endnu 1888 ved Faderens Død.

V. TIPOLDEFORÆLDRE.

16. **Andreas Petersen**, Selvejrbonde paa Hesselgaard, født i Vollerup den 4. Januar 1771, død den 29. Marts 1850. Vielse Ulkebol den 3. Maj 1796:

17. **Anne Marie Jacobsdatter**, født i Vollerup den 2. Februar 1772, død paa Hesselgaard den 25. Februar 1819. Se Hesselgaards Historie

18. **Christian Christiansen**, Kaadner og Smedemester i Vollerup, født den 20. Januar 1774, døbt i Ulkebol den 23. Januar, død den 22. Marts 1848, begravet den 29. Marts. Vielse Ketting den 9. Juli 1803:

19. **Cathrine Madsdatter** af Bro, født 1779, døbt i Ketting den 3. Oktober, død i Vollerup den 24. December 1849, begravet den 30. December.

Christian Christiansen overtog Smedestedet i Vollerup efter Faderens Død 1803. Den gamle Ejendom forsvandt ved Nedbrydning 1920, og Byens Smedie flyttedes til det nedlagte Andelsmejeri. — 4 Born: a—d:

a) **Marie Kirstine**, født den 3. Maj 1804, gift med Bonde **Peter Andresen** paa Hesselgaard. Se Anetavle Nr. 8-9 og Hesselgaards Historie.

b) **Christian Christiansen Schmidt**, født i Vollerup den 5. September 1806, døbt den 7. September, ved Vielsen den 18. April 1834 Smed i Vollerup, død som Aftægtsmand paa Gaarden Klansager den 7. August 1877; gift første Gang med **Anne Marie**, Datter af daværende Husmand Jørgen Hansen, senere Ejer af Klansager, og **Anne Kirstine Clausdatter**, født den 17. Oktober 1813, døbt den 24. Oktober, død den 20. Juni 1837, begravet den 25. Juni. En Søn af dette Ægteskab, **Jørgen Hansen Schmidt**, født den 28. April 1835, blev senere Ejer af Klansager. **Chr. Chr. Schmidt** blev den 1. Juli 1859 gift anden Gang med **Hanna**, Enke efter pensioneret Degn og Førstelærer i Ulkebøl, **Christian Carlsen** (død den 8. Februar 1854), født i Bregninge paa Ærø som Datter af **Michel Petersen** og **Karen** født **Christens** den 18. Juni 1806, død den 26. Marts 1887.

c) **Johanne Margrethe**, født den 4. November 1808, døbt den 6. November, konfirmeret 1823. Ved **Andreas Petersens** Daab den 25. Juli 1830 opholdt hun sig endnu i Vollerup, men hendes senere Skæbne kendes ikke.

d) **Cathrine Marie**, født den 3. Februar 1816, døbt den 3. Marts, død den 18. Marts 1819, begravet den 24. Marts.

20. **Christian Jacobsen**, Fribonde i Sundsmark fra 1781 til 1818, født i Maj 1744 i Ertebjerg, Tandslet Sogn, død den 2. Oktober 1833, begravet den 6. Oktober. Vielse Ulkebøl den 28. Oktober 1779:

21. **Martha Margrethe Carstensen** fra Skovbølgaard, Felsted Sogn, født i Januar 1755, død den 10. Februar 1840, begravet den 16. Februar.

Christian Jacobsen, der ved Vielsen opholdt sig i Sundsmark, har formodentlig været Forvalter paa Frigaarden, som han den 5. Juni 1781 købte af **Hans Mohr**. Handelen stadfæstedes nævnte Dag, og samtidig kvitteredes der for, at **Chr. Jacobsen** havde betalt Confirmationsgebyr med 50 Rdl. (C IV Nr. 460). 1804 indsendte Bonde **Chr. Jacobsen** i Sundsmark en Klage til Hertugen over dennes Overjæger **Grottrian**, der havde saaret Sønnen **Nicolai Jacobsen** med et Skud Hagl. I Svaret henvistes han til at gaa Rettens Vej. (C IV 463). — Ved Udskiftningen i Sundsmark 1793-1794 fik Gaarden følgende Arealer: Bopladsen 6 Tønder 1 Skæppe, af **Hans Christensens** Boplads og Toft 2 Td. 2 Sk., **Christen Jørgensens** Have 1 Td. 6 Sk., **Andreas Jepsens** Eng syd for Gaarden 2 Sk. og i Kirkemarken 19 Td., tilsammen 29 Td. 6 Sk. (Kvadratroder, Fod og Tommer er udeladt). Der blev afgivet 7 Sk. Land til Kaadnere, godt 30 Kvadratroder til Skoleholderen i Ulkebøl og godt 19 Kvadratroder til **Byens Gadeinderster**. Den 27. December 1802 fik **Chr. Jacobsen** af Hertugen Tilladelse til at sælge 4 Tønder Land (C IV Nr. 463), og den 29. September 1809 købte Bonde-Inderste **Jørgen Mathiesen** en Toft paa 2 Td. 3 Sk. 35 Kvr. for 1140 Rdl. — I Fundatsen til **St. Jørgens Hospital** i Sønder-

borg, udstedt paa Kolding Slot den 23. Juni 1565 af Dronning Dorothea (C III 2, Nr. 208), nævnes en Jes Jebsen som Ejer af Gaarden i Sundsmark, der aarlig skulde levere 6½ Ørtug Byg og 6½ Ørtug Havre til Hospitalet. I Acta C IV Nr. 275 findes et Købebrev, dateret Sønderborg Esto mihi 1626, af hvilket det fremgaar, at Hertug Alexander overlader sin Amtsforvalter Hans Jebsen et Boel i Sundsmark til Arv og Ejendom for 2500 Mark lybsk. Der siges, at Dronning Dorothea har givet det til Sønderborg Hospital, at det dengang ejedes af Hans Frost, men senere brugtes af Jobst Petersen (Borgmester i Sønderborg omkring 1600) og Claus Lauw sen (Borgmester i Sønderborg, død 1633). I Stiftsbogen fra 1690 har Pastor Niels Harboe skrevet, at en Gaard i Ulkebøl Sogn bruges af Borgmester Alexander Jebsens Enke i Sønderborg. Alexander var en Søn af Hans Jebsen. Omkring 1700 boede Matthias Brandt paa Gaarden; han døde 1704, 50 Aar gammel. Hans Enke Gertrud Helene beholdt Gaarden til sin Død den 25. December 1716. Matthias Brandt, der ogsaa kaldes Matthias Paulsen, er muligvis en Søn af Nikolay Paulsen, hvis Købebrev paa Gaarden konfirmeredes den 31. Marts 1696. (C IV Nr. 458). I samme Kilde oplyses, at Hans Mohr fik kongelig Konfirmation paa sit Friboel i Sundsmark den 17. Marts 1765, og der henvises til, at Købebrevet tidligere er blevet konfirmeret af Kong Christian VI den 12. Februar 1733 og af Frederik V den 9. Oktober 1747. Den næste Ejer af Gaarden er muligvis Hans Mohr, der var Humlefører og boede i Sønderborg, hvor han den 31. Januar 1686 blev gift med Elsche Barbara, Datter af Gartner Carsten Jacobsen og Birgitte f. Monrad. Sønnen Claus Mohr (født 1686, død 1764 i Sundsmark) var Ejer af Frigaarden i Sundsmark og kongelig Forpagter paa Nygaard. Han var gift med Mette Cathrine, Datter af Pastor Eberhard Vette i Sønderborg. Deres Søn Hans Mohr, der døde 1805 i Sundsmark, solgte Ejendommen til Christian Jacobsen. — I Jordebogen fra Tiden omkring 1700 angives Gaardens Størrelse med 16 Ørtug. Claus Mohr har vistnok fornyet Gaardens Bygninger, da de ved Vurderingen 1754 ansattes til 2955 Mark, henved 1100 Mark højere end den bedste Bondegaard i Ladegaards og Rønhaves Len (Ulkebøl og Hørup Sogne). Paa Gaarden fandtes dengang 5 Heste og et Føl (168 Mark), 2 Kvier (33 Mk.), 2 Kalve (12 Mk.), 4 Faar (9 Mk.), et Svin (6 Mk.) og 10 Grise (5 Mk.); samlet Vurdering: 3518 Mark. Den aarlige Udsæd var 2 Td. Rug, 5 Td. Byg, 7 Td. Havre, og der avledes 7 Læs Hø. — Christian Jacobsen og Martha Margrethe havde 9 Børn, a-i:

a) Jacob, født den 6. August 1780, døbt den 13. August, død den 25. April 1795, begravet den 3. Maj.

b) Nicolai Jacobsen, Gaardejer og Synsmand i Kær, født den 9. Maj 1783, døbt den 11. Maj, død som Aftægtsmand den 29. November 1868 (Alderdomssvaghed), begravet den 4. December; gift to Gange: a) den 6. August 1813 med Birthe Marie, Datter af Gaardejer, Synsmand og Tolvmand Esben Christensen og Anna

i Kær, født den 22. April 1792, døbt den 29. April, død den 30. Oktober 1824, begravet den 3. November; b) den 10. November 1826 med Ellen Kirstine, Datter af Parcellist Hans Matthiesen og Cathrine i Grønmark paa Kegnæs, født den 16. April 1788, døbt den 18. April, død i Kær den 19. August 1832, begravet den 22. August. — Nicolai Jacobsen var fra 1826 til 1851 Ejer af Svigerfaderens Gaard i Kær. Senere Ejere: Christian Jacobsen, Synsmand ligesom Faderen, fra 1851-1879, Nicolai Jacobsen (Søn), Christian Jacobsen.

c) Christian Jacobsen, født den 30. April 1785, døbt den 1. Maj, død den 1. December 1788, begravet den 7. December.

d) Cathrine Dorothea Jacobsen, født den 18. Juni 1787, døbt den 24. Juni, (Fadere: Madam Petersen fra Rumohrsgaard, Madam Boysen fra Majbølgaard, Jomfru Brodersen fra Hjortholm, Boy Boysen fra Majbølgaard, Overskovfoged Hans Jørgensen fra Sønderskov og Mons. Petersen fra Rumohrsgaard) død i Sønderborg den 23. December 1846, begravet den 29. December; gift i Sønderborg den 17. Oktober 1821 med Arbejdsmand, senere Gæstgiver i Sønderborg Lars (Lorenz) Hansen, født paa Kegnæs den 22. Februar 1792, døbt den 26. Februar, død den 11. Juli 1860, Søn af Parcellist Hans Matthiesen og Cathrine i Grønmark (Se ovenfor under b og nedenfor under f.). I Ægteskabet var der to Børn: Marie Cathrine, der før 1846 var gift med Skibstømmermand (senere Kaptajn) Steffen Jeremias Birch i Sønderborg, og Sønnen Barthold Heinrich. — Lorenz Hansen var i en Aarrække Medlem af det gamle Sønderborg Skyttelav og valgtes 1857 sammen med Bogbindermester Niels August Christensen til Oldermann i Stedet for B. Stein og N. Bertelsen.

Om Barthold Hansens Efterkommere, der ogsaa paa anden Maade har Forbindelse med Slægten paa Hesselgaard, findes nærmere Oplysninger nedenfor.

e) Hans Christian Jacobsen, født den 11. Februar 1789, døbt den 15. Februar (holdt over Daaben af Hr. Hans Christian Momsen fra Sønderborg). — Se Nr. 10 og 11.

f) Leonora Maria Jacobsen, født den 23. April 1791, døbt den 25. April (holdt over Daaben af Jomfru Gorrissen fra Sønderborg), død i Sønderborg den 1. Marts 1870; gift i Ulkebøl den 27. Oktober 1814 med Hans Christian Hansen, Vognmand i Sønderborg, født i Grønmark paa Kegnæs den 22. April 1790, døbt den 25. April, død i Sønderborg den 2. November 1850. (Hans Søster Ellen Kirstine var gift med Nicolai Jacobsen, Broderen Lorenz Hansen med Cathrine Dorothea Jacobsen; se ovenfor under b og d). H. Chr. Hansen efterlod fire Børn: Hans Christian, Vognmand i Sønderborg, Cathrine, Marie Christine og Lorenz Nicolai.

g) Martha Margrethe Jacobsen, født den 31. August 1793, døbt den 1. September (holdt over Daaben af Madam Jessen paa Grubbemøllen), død i Ertebjerg, Tandslæt Sogn, den 10. August 1863, begravet den 13. August; gift i Ulkebøl den 11. September 1818 med Jørgen Christian Thomsen, Inderste i Ertebjerg, Søn

af Gaardejer Christian Thomsen i Tandslet, født 1783, døbt den 8 December, død den 21. November 1859, begravet den 27. November. Deres Datter Anne Cathrine, født i Sundsmark den 23. September 1818, død i Ertebjerg den 27. Marts 1891, var gift to Gange, først med Nicolai Lausen Smed i Ertebjerg, der døde den 10. Juli 1865, anden Gang med Jørgen Maibøll fra Høruphav, der døde den 29. August 1897 i Ertebjerg.

h) **Ida Sophie Jacobsen**, født den 10. Januar 1796, døbt den 17. Januar (holdt over Daaben af Madam Aagesen paa Gammelgaard), konf. 1811; fra 1821 til 1827 opholdt hun sig i Sønderborg, hvor hun den 14. Maj 1830 viedes til Handelsbetjent **Frederik Wilhelmsen**, Søn af afdøde Tømmermand Nicolai Frederik Wilhelmsen og Mette Cathrine født Carstensen. Deres senere Skæbne kendes ikke.

i) **Jacob Jacobsen**, født den 12. December 1797, døbt den 17. December, gift i Ulkebøl den 15. Oktober 1830 med **Mette Marie**, Datter af Gaardejer Jens Peter Christensen og Cathrine Marie paa Lysmose (Sundsmark), født den 20. Juli 1809, døbt den 23. Juli, død i Adsbøl den 8. Okt. 1866, begravet den 12. Oktober. Jacob Jacobsen var Kaadner i Adsbøl og betegnes ved Hustruens Død som Kirkeværge og Vræger. Han synes at være fraflyttet, og ingen af de fem Børn er viet i Adsbøl. Ved Moderens Død var den ældste Søn Christian Jacobsen paa Aderupgaard ved Aalborg, den yngste, Jørgen, i Amerika. Desuden nævnes: Jens Peter, Jacob og Martha Margrethe, alle ugift.

BARTHOLD HANSENS EFTERKOMMERE

Barthold Heinrich Hansen fødtes i Sønderborg den 15. Juli 1830 og døde samme Steds den 29. Juli 1893. Den 22. August 1858 viedes han til **Marie Christine Hansen**, født den 25. Januar 1836, død den 22. Juni 1921; hendes Forældre var Peter Hansen, født den 6. Januar 1805, død den 24. Marts 1884 i Sønderborg, og Anne Christine Hansen, født i Sebbelev, Ketting Sogn, den 5. Juni 1798, død den 15. Februar 1893. Barthold H. Hansen var Ejer af Gæstgivergaarden »Skipperhus« paa Slotsbakken (nu Palmehaven) og ligesom Faderen et ivrigt Medlem af Sønderborg Skyttelav. Ved Hovedskydningen den 17. Juni 1861 blev Kong Frederik VII Skyttekonge ved Skud af den kendte Dybbøl-Møller Jørgen Hansen, en Slægtning af Barthold Hansen.*) Ved en Skydning den 5. August samme Aar var Kong Frederik VII til Stede med Lensgrevinde Danner og de to Adjutanter, Major Holten og Kaptajn Malling, der alle udnævntes til Æres-

*) Dybbøl-Mølleren er ligesom Barthold Hansen og den kendte Skolemand H. P. H. Grünfeld en Sønnesøn af Parcellist Hans Matthiesen og Cathrine i Grønmark. Jørgen Hansen fødtes den 22. Februar 1814 som Søn af Parcellist Christian Hansen og Helge Marie Jørgensen. H. P. H. Grünfeld, født den 6. September 1813, var en Søn af Styrmand Matthias Hansen (Grünfeld) og Anne Cathrine Jørgensen.

Frigaarden i Sundsmark

medlemmer af Lavet. Ved en senere Lejlighed afgav Barthold Hansen et vellykket Skud for Grevinde Danner, der indbragte en Gevinst, to Solvskeer, som Hansen med en Skrivelse sendte Grevinden. Som Tak og Anerkendelse modtog han nogen Tid efter fra Grevinden et smukt Sølvykrus med Indskriften »Til den tapre Skytte«. --Barthold Heinrich Hansen og Marie Christine havde seks Born: 1-6:

1. **Cathrine Dorothea Hansen**, født den 19. April 1859, dod den 9. September 1906, gift i Sonderborg den 9. November 1883 med Stationssekretær Rüdiger Johan Moritz Grawe, født i Altefähr paa Rügen den 31. August 1852, dod den 27. December 1898. -- 3 Born: A-C.

A. **Alfred Grawe**, født den 29. April 1891, dod den 28. Oktober 1925.

Frigaarden i Sundsmark

B. **Hedvig Grawe**, født den 25. Juni 1894. ugift.

C. **Willy Karl Max Grawe**, Snedkermester i Svendborg, født i Elmshorn den 30. Januar 1896, gift den 2. December 1922 med **Astrid Petrine Jørgensen** fra Svendborg, født den 2. September 1901. -- 2 Børn: a-b.

a) **Ruth Grawe**, født i Ringe den 18. Februar 1928.

b) **Jørn Grawe**, født i Svendborg den 31. August 1934.

2) **Christine Marie Hansen**, født den 28. August 1863, død den 24. Maj 1932, gift med Postsekretær **Peter Gemeinhardt** i Sønderborg, født den 21. Oktober 1865, død 1942.

3. **Lorenz Hansen**, Rechnerat, født den 2. Juli 1865, død den 2. Marts 1927; gift med **Anna født Kuncert**, død den 2. Marts 1938. 4 Børn: A-D.

A. Dr. med. Wilhelm Hansen, Overlæge i Plauen (Vogtland), Tyskland, i hvis Væрге Grevinde Danners Sølvkrus findes.

B. Charlotte Hansen, ugift.

C. Klara Hansen, ugift.

D. Ilse Martha Hansen, født den 21. December 1911.

4. Maria Sophia Hansen, født den 24. November 1870, død i Sønderborg den 22. Marts 1922, gift med Overpostpakmester i Sønderborg Hans Hannibal, født paa Aarø, Øsby Sogn, den 7. April 1876, død under et Besøg i sit Barndoms-hjem den 22. Juni 1935, Søn af Lods Niels Hansen Hannibal og Mette Cathrine født Christiansen. (Hans Hannibals anden Vielse se Hesselgaards Historie). Deres Datter Antonie Hannibal, født i Sønderborg den 19. Maj 1907, Realeksamen samme Steds 1924, besøgte Seminarierne i Tønder (dim. 1928), Lærerinde ved Privatskolen i Sønderborg fra 1928 til 1930, gift den 5. September 1930 med Werner Christiansen, Søn af Købmand og Sognefoged Johann Christiansen og Christine født Petersen i Hjerpsted, født den 10. Januar 1905, dimit. 1925 fra Tønder Seminarium, 1925 til 1930 Lærer i Bylderup, fra 1930 til 1936 Enelærer i Vennemose, Abild Sogn, derefter Førstelærer i Jejsing. To Børn:

A. Hans Allan Christiansen, født den 30. Marts 1935 i Vennemose.

B. Ruta Marie Christiansen, født den 27. April 1941 i Jejsing.

5. Peter Heinrich Hansen, Skatteopkræver i Berlin, født den 23. December 1874, gift første Gang med Klara Kopfer, anden Gang med Cathrine Gullø-ver, født den 27. Februar 1877, død November 1942. To Børn:

A. Gertrud, født den 16. December 1908, gift Smilevski.

B. Christine, født den 4. September 1910, gift Friebe.

6. Martha Hansen, født den 4. November 1875, gift den 23. Oktober 1901 med Landmand Anton Johannsen i Hajstrup, født den 19. Oktober 1876. To Børn: A-B.

A. Bertha Johannsen, født i Aarøsund, Øsby Sogn, den 16. Januar 1904, gift med Arbejdsmand Peter Jess, født den 14. November 1903 i Mastrup, Høptrup Sogn. To Børn: a-b:

a) Bent Jess, født i Haderslev den 8. Februar 1936.

b) Margit Antonie Jess, født i Haderslev den 17. November 1940.

B) Christine Johannsen, født i Aarøsund den 7. Marts 1909, gift med Overmontør Heinrich Hansen, født i Haderslev den 15. Oktober 1909. Bopæl: Silkeborg.

22. **Jørgen Clausen Beck**, Gaardejer i Ulkebøl, senere paa Møllestedgaard i Vestermarken, født i Kær 1755, døbt den 23. Marts, død som Aftægtsmand hos Jacob Hansen Brock den 8. April 1832. Vielse den 11. Juli 1792:

23. **Anne Sophie Hansdatter**, født i Ulkebøl 1756, døbt den 29. Februar, opholdt sig de sidste Aar hos Svigersønnen Hans Christian Jacobsen i Sundsmark og døde her den 24. Marts 1839, begravet den 29. Marts.

Jørgen Clausen Beck overtog den 27. Marts 1792 Gaarden i Ulkebøl efter Svigerfaderen Hans Hansen (Jendresen). Ved Udskiftningen fik Gaarden sin Plads i Vestermarken og fik Navn efter den Mark, der i Stiftsbogen 1690 kaldes »Gammelmøllested«. Gaardens Hussted i Ulkebøl købtes den 7. Juli 1796 af Bonde-Inderste Christen Hansen Lassen; den nye Ejendom solgtes den 15. Juni 1844 til Christen Jørgensen Brock (død i Krogen den 27. September 1849), hvis Enke Anne Marie blev gift med Frederik Hansen. Den 10. December 1822 solgtes Gaarden, der i over 150 Aar havde været i samme Slægts Eje, til Jacob Hansen Brock fra Vollerup. Se Nr. 10-11, d. — Jørgen Beck og Anne Sophie havde fire Børn: a-d.

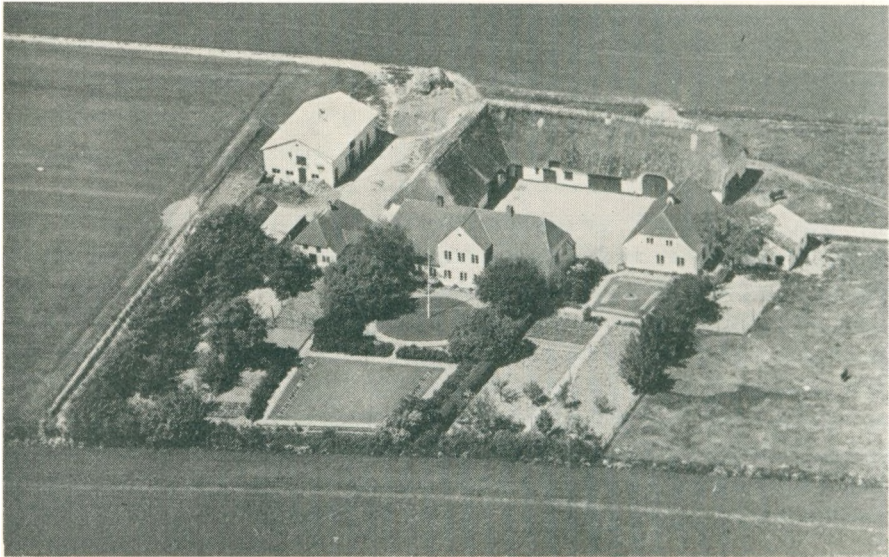
a) **Hans Jørgensen Beck**, Inderste i Vollerup, født i Ulkebøl den 2. Februar 1793, døbt den 3. Februar, død den 27. December 1842, begravet den 30. December; gift i Ulkebøl den 20. Juni 1822 med Anne Kirstine Frost, Datter af Gaardejer Christen Jørgensen Frost og Cathrine Marie i Vollerup, født den 17. Juni 1799, døbt den 23. Juni, død den 24. November 1873. Familien boede i Tiden omkring 1830 i Bro, Ketting Sogn.

b) **Claus**, født i Ulkebøl den 19. Juli 1794, døbt den 20. Juli, død den 27. December samme Aar, begravet den 1. Januar 1795.

c) **Claus**, født den 3. August 1796, døbt den 7. August fra Møllestedgaard, død samme Steds den 9. Januar 1807, begravet den 18. Januar.

d) **Sophie Cathrine Beck**, født paa Møllestedgaard den 10. December 1797, gift med Fribonde Hans Christian Jacobsen. Se Nr. 10-11.

Mølstedgaard i Ulkebøl Vestermark. Ejer Laust Christensen

MØLSTEDGAARDS SENERE HISTORIE

GAARDEN laa før Udskiftningen i Ulkebøl i Bydelen lige vest for Præstegaarden, og Navnet Møllestedgaard findes første Gang i Kirkebogen ved en Daab den 7. August 1796. Den nuværende Ejer bruger Formen Mølstedgaard. Med *Jacob Hansen Brock* (1822 til 1857) flyttede en ny Slægt ind paa Gaarden, der fletter sig ind i de to Familier Frost og Jacobsen, Sundsmark. I Sønnens, *Hans Jacob Hansen Brocks* Tid (1857 til 1883) faldt Ulykkesaaret 1864. Gaarden, der laa nær Als Sund og inden for de tyske Kanoners Rækkevidde, blev skudt i Brand, saa Familien maatte søge Tilflugt i Sundsmark. Under Kampene den 29. Juni faldt to danske Soldater i Gaardens umiddelbare Nærhed, og der er senere blevet rejst Mindesmærker paa Deres Grave, det ene op mod Muren til en af Staldbygningerne, det andet ved Indkørselen. Efter 1864 blev Gaarden genopbygget paa samme Grund. Om *Jacob Hansen Brock* og Sønnen findes Oplysninger under Slægtsgaarden i Sundsmark, *Christen Jensen Frost* (1774-1839) a, henholdsvis Nr. 10-11 d. *Hans Jacob Hansen Brock* efterlod sig to

Døtre: *Marie*, gift med *Peter Paulsen* paa *Straabjerggaard*, og *Sophie Cathrine*, gift med *Eftermanden* paa *Møllestedgaard* fra 1883 til 1935, *Jørgen Peter Carstensen*, Provst *Kristen Karstensens Brodersøn*. I hans Tid gennemførtes væsentlige Forbedringer ved Opførelse af en ny Svinestald, og for sytten Aar siden blev Stuehuset forsynet med Tegltag. Sønnen *Hans Jacob Carstensen*, gift med *Anna Hell* fra *Sundsmark*, var fra 1913 Forpagter af *Fødegaarden*, men blev to Aar senere en af Sognets faldne i den første Verdenskrig. Deres to Sønner, *Jørgen Peter* og *Mathias Carstensen*, fik *Gaarden* i Arv efter *Farfaderen*, men beholdt den kun i et henholdsvis tre Aar.

1939 købtes *Møllestedgaard* af *Gaardejer Christen Michelsen* i *Mindebjerg*, gift med *Jørgen P. Carstensens* og *Sophie Cathrines Datter Marie Dorothea*. Da *Chr. Michelsen* i *Juni 1942* efter et kort Sygeleje afgik ved Døden paa *Statshospitalet* i *Sønderborg*, blev *Enken Ejer*, og efter tre Aars Forpagtning solgte hun i 1943 den gamle *Slægtsgaard* til *Datteren Sophie Cathrine* og hendes Mand *Laust Christensen* (to Børn: *Gerda* og *Birgit Christensen*).

24. **Christen Jensen Frost**, Selvejerbonde i *Sundsmark*, født den 22. Marts 1774, død den 29. December 1839.

25. **Mette Marie Christensdatter** fra *Sundsmark*, født den 2. Maj 1772, død den 24. Januar 1847. Se *Slægtsgaarden* i *Sundsmark*.

26. **Hans Peter Christensen**, *Gaardejer* i *Bagmose*, *Ulkebøl Sogn*, fra 1809 til 1846, født samme Steds den 4. Februar 1781, døbt den 11. Februar, død som *Aftægtsmand* hos *Sønnen Christen Hansen* den 18. Oktober 1859, gift i *Ulkebøl* den 25. Oktober 1809.

27. **Cathrine Marie Clausdatter** fra *Engelshøj*, født i *Ulkebøl* den 5. Sept. 1785, døbt den 11. September, død i *Bagmose* den 8. Juni 1848, begravet den 12. Juni.

Nicolai Clausens Gaard i Bagmose

Ved Skifterettens Behandling af Boet efter Hans Peter Christensen, som fandt Sted hos Herredsfogeden i Augustenborg den 7. August 1860, var der efter Fradrag af Begravelses- og Skifteomkostninger (70 Rdl. og 53 Rdl. 7 Skil.) en Beholdning paa 1693 Rdl. 81 Skil. Heraf svaredes $\frac{1}{2}$ pCt. Arveafgift = 8 Rdl. 45 Skil. Til Deling var, efter at Svigersønnen Christian Jacobsen forlods havde faaet 80 Rdl., 1610 Rdl. 75 Sk. Heraf fik Sønnen to Femtedele med 644 Rdl. 30 Skill., de tre Døtre hver en Femtedel med 322 Rdl. 15 Sk.

4 Børn, a—d, alle født i Bagmose:

a) **Anne Frederikke Hansen**, født den 15. April 1811, gift med Selvejerbonde **Jens Peter Christensen Frost** i Sundsmark. Se Nr. 12-13 og Slægtsgaarden i Sundsmark.

b) **Christen Hansen**, Faderens Eftermand paa Gaarden i Bagmose fra 1846 til 1878, født den 26. Marts 1815, døbt den 2. April, død som Aftægtsmand den 8. December 1890; gift den 29. Juni 1846 i Ulkebøl med **Anne Marie Iversen** fra Ulkebøl, Datter af Gaardejer og Tolvmand **Peter Iversen** og **Marie f. Kyd**, født den 23. December 1825, døbt den 1. Januar 1826, død i Nygaard paa Kegnæs den 24. Maj 1905, begravet i Ulkebøl den 30. Maj. Gaarden overtoges den 26. August 1878 af Svigersønnen **Thomas Christensen**, født paa Humlehøj den 19. September 1837, Søn af daværende Husmand **Andreas Christensen** og **Marie Cathrine**, gift med Datteren **Cathrine Marie** den 23. Januar 1865. Hun var død før Faderen og efterlod seks Børn.

Den 1. Marts 1886 solgte Thomas Christensen Gaarden i Bagmose til Parcellist Hans Hansen Nissen fra Stenholt, født den 9. Februar 1857 som Søn af Christian Hansen Nissen og Marie Cathrine født Hansen, gift den 3. Juni 1881 i Ulkebøl med Anne Marie Brock. Hans Nissen beholdt Gaarden til den 1. April 1910, da han overlod den til sin ældste Datter Maria Cathrine Nissen, født i Stenholt den 25. Maj 1882, og Svigersønnen Hans Petersen, Abildgaard (Langdel). Se denne Gaards Historie Nr. 126-127. Fra den 1. April 1943 ejes Gaarden i Bagmose af Nicolai Clausen og hans Hustru Anne Marie født Brok fra Klinting. Hun er en Datter af Chr. Brok og Hans Nissens yngre Datter Helene Nissen (født i Stenholt den 23. Januar 1884).

c) Cathrine Marie, født den 16. August 1818, døbt den 23. August, død i Ulkebøl Nørremark den 15. April 1897, gift den 5. Juli 1839 med Peter Petersen Hansen, Ejer af Gaarden Vibæk, født samme Steds den 19. Marts 1809, døbt den 30. Marts, død af Nervefeber den 8. April 1864, begravet den 13. April, Søn af Gaardejer Peter Hansen og Anne Christine Hansdatter. — Om Gaarden Vibæk se Peter Hansen Nr. 106-107.

d) Sille Marie Hansen, født den 18. Juli 1823, døbt den 20. Juli, død i Kær den 24. Juni 1865, forulykkede ved at hente Vand op af en Brønd; gift den 5. Juli 1844 med Gaardejer og Synsmand Christian Nicolaisen Jacobsen, Søn af Gaardejer og Synsmand Nicolai Jacobsen og Birthe Marie i Kær, født den 27. Januar 1816, døbt den 4. Februar, død den 18. Oktober 1899. (Se Nr. 20-21 b). Christian Jacobsen blev den 15. Januar 1871 gift anden Gang med Mette Marie Jepsen, f. Christensen, Enke efter Inderste Jørgen Jepsen ved Kirken, der døde den 13. Januar 1864.

28. Niels Jacobsen, Selvejerbonde i Vollerup fra 1802 til 1835, født samme Steds 1769, døbt 18. p. Trin., død som Aftægtsmand den 6. Januar 1853, begravet den 11. Januar. Vielse Ulkebøl den 16. Juli 1794:

29. Marie Hansdatter fra Ulkebøl, født den 13. November 1769, døbt samme Dag, død efter 47 Aars Ægteskab den 23. Februar 1842, begravet den 2. Marts.

Niels Jacobsen overtog Bondegaarden i Vollerup den 23. Marts 1802 efter Stedfaderen Mads Hansen Brock. 1824 udnævntes han til Skoleforstander i Ulkebøl. Ved hans Død levede kun Sønnen Jacob Nielsen i Spang og en Datter, der var ugift, i Vollerup. 4 Børn: a—d.

a) Anna Dorothea Margaretha, født den 14. Maj 1795, døbt den 17. Maj; ved Konfirmationen 1811 Anna Dorothea; i Live 1853. Efter Faderens Død maa hun være flyttet bort fra Sognet.

b) Marie Margrethe, født den 6. November 1797, døbt den 12. November, død af Tæring den 10. Juli 1834, begravet den 15. Juli, gift den 25. Juni 1829 med Christen Jacobsen, Kaadner i Vollerup. Se Nr. 34-35 i.

Spang Kro, opført 1740

c) **Jacob Nielsen**, Faderens Eftermand paa Bondegarden og Kromand i Spang, født 29. August 1800. Se Nr. 14-15.

d) **Maria Elisabeth** født den 8. Juni 1809, døbt den 11. Juni, død af Skarlagensfeber den 24. Februar 1834, begravet den 2. Marts.

30. **Christian Jørgensen Frost**, Kromand i Spang, Ulkebol Sogn, født i Asserballe 1775, døbt den 8. Oktober, konfirmeret i Ulkebol Palmesøndag 1791, død i Spang den 1. September 1841, begravet den 5. September. Vielse Ulkebol den 14. August 1802:

31. **Marie Elisabeth Thomasdatter** fra Vollerup, født den 7. December 1778, døbt den 10. December (holdt over Daaben af Fasteren Marie Elisabeth), død i Ulkebol den 18. Maj 1843, begravet den 23. Maj. Hun var gift anden Gang (Vielse Ulkebol den 2. November 1842) med Enkemand, Degn og Forstclærer Christian Carlsen i Ulkebol, der døde 65 Aar 2 Maaneder gammel den 8. Februar 1854, begravet den 14. Februar. Se Nr. 18-19 b.

Christian Jørgensen Frost, der blev opdraget i Spang, var først gift (Vielse Ulkebol den 13. April 1801) med **Lovisa Cathrina Frederiksdatter** fra Augustenborg, født 1769, død i Spang den 1. Oktober 1801, begravet den 7. Oktober, vist Datter af fyrstelig Retsskriver Frederik Frederiksen og Christina Thomsen. — Kroen i Spang er den ældste i Ulkebol Sogn. Den første kendte Ejer er Hans Jepsen (sædvanlig kaldt Hans Kromand), født 1641, død 1703, be-

gravet 8. p. Trin. Datteren Margrethe blev 1709 gift med Jacob Christensen, der omkring 1719 flyttede til Vollerup Kro. Spang Kro overtoges af Ernst Jørgensen, der endnu var i Live 1737. I Taksationsregistret fra 1754 nævnes Peter Petersen ved Spangen, der den 20. April 1766 blev gift med Karen Jørgensdatter fra Ulkebøl. Peter Petersen døde 1768, og Enken giftede sig Aaret efter med Christian Christensen, der døde som Kromand i Spang den 5. April 1799. Han var vistnok Søn af Christen Christensen i Spang (død den 22. Juni 1795) og Karen (død den 22. Marts 1796). Den før nævnte Karen Jørgensdatter er født 1733 (Lakune i Kirkebogen) og muligvis Datter af Jørgen Christensen Frost i Ulkebøl, opkaldt efter dennes første Hustru Karen Jebsdatter. Hvis dette er rigtigt, har Christian Jørgensen Frost arvet Kroen efter Fasteren, hvis eneste Søn var død nogle faa Dage gammel. —

Ved Skiftet efter Christian Jørgensen Frost, som fandt Sted hos Herredsfogden i Augustenborg den 21. Oktober 1812, fik Enken 1.600 Rigsdaler Courant, mens Datteren arvede Inderstedet med Tilbehør, de to Kaad med tilkøbte Jorder, Heste, Koer og Inventar.

Christian J. Frost og Marie Elisabeth havde kun en Datter:

a) Lovise Cathrine Frost, født i Spang den 6. December 1802, døbt den 12. Dec. — gift med Jacob Nielsen fra Vollerup. Se Nr. 14-15!

VI. TIPTIPOLDEFORÆLDRE.

32. Peter Andersen (Andresen), Selvejerbonde i Vollerup, døbt 16. p. Trin. 1717, død den 26. September 1783; gift før 1754 med

33. Kiesten Nielsdatter fra Vollerup, født 1730, død paa Hesselgaard den 23. Maj 1824. — Se Hesselgaards Historie.

34. Jacob Nielsen, Selvejerbonde i Vollerup, født samme Steds 1737, døbt den 2. Juli (holdt over Daaben af Skovrider Johan Mathias Kochendorfer), død den 3. Oktober 1785, begravet den 9. Oktober. Vielse Ulkebøl den 27. Oktober 1762:

35. Anna Dorothea Esbensdatter fra Ulkebøl, døbt den 5. April 1739, død i Barselseng den 30. Januar 1778 med en dødfødt Datter, begravet den 1. Februar.

Jacob Nielsen overtog Bondegaarden efter Moderen og beholdt den til sin Død. Han var gift anden Gang (Vielse Ulkebøl den 8. Juli 1778) med Anne Margrethe, Datter af Selvejerbonde Christen Thomsen og Anna i Vollerup (se Nr. 124-251), født 1751, døbt den 6. Juni, død den 4. Januar 1803, begravet den 9. Jan. Hun var gift igen (Vielse den 26. Juli 1786) med Mads Hansen Brock fra Ulkebøl, døbt den 24. August 1760, død den 13. November 1828, Søn af Hans Christensen (Brock) i Ulkebøl og Broder til Bonde og Synsmand Hans Hansen Brock i Vollerup (se nedenfor under a). Mads Hansen Brock stod for Gaardens Drift til 1802 og blev den 26. November 1803 som Aftægtsmand gift med Antoi-

Joh. Enevoldsens Gaard i Vollerup med det gamle Stuehus, 1928

nette Marie, Datter af Kaadner Peter Hansen Pyt og Marie Margrethe i Vollerup, døbt den 29. Juni 1760, død den 8. Marts 1841.

Ved Skiftet efter Jacob Nielsen den 22. December 1786 hos Herredsfoged Matthiesen i Ketting vurderedes Formuen til 1990 Rdl. 1 Sk., mens Gælden beløb sig til 629 Rdl. 2 Sk. Der blev saaledes 1310 Rdl. 47 Sk. til Deling. Heraf skulde Enken og de tre Sønner have hver to Trettendedele eller 201 Rdl. 33 Sk. 12/13 Pg. og hver af de fire Døtre en Trettendedel eller 100 Rdl. 40 Sk. 6 6/13 Pg. Hertil kom for Børnenes Vedkommende den mødrene Arv og Faderens Gangklæder, og Sønnen Niels Jacobsen fik med dette 296 Rdl. 43 Sk. 5 41/143 Pg., Sønerne Chresten og Jacob Jacobsen hver 210 Rdl. 43 Sk. 5 41/143 Pg., mens Døtrenes Part beregnedes til 196 Rdl. 21 Skil. 92/143 Pg. Endvidere vurderedes Gaardens Bygninger til 416 Rdl. og Jorderne til 150 Rdl. Den førstnævnte Sum deltes i 13 Dele af hvilke Enken og de tre Sønner fik hver to eller 64 Rdl. og hver Datter en eller 32 Rdl. Af Beløbet for Gaardens Jorder fik Enken intet, hver Søn to Ellevedele eller 27 Rdl. 13 Sk. 1 1/11 Pg. og hver Datter en Ellevedel eller 13 Rdl. 30 Sk. 6 6/11 Pg. Pengene skulde først udbetales, naar den ældste Søn efter 16 Aar blev Ejer af Bondegaarden.

Ved Udskiftningen i Vollerup blev Gaarden liggende i Byen, og dens Areal blev 51 Tønder 3 Skæpper 13 : 88 : 09. Mads Hansen Brock skulde yde Christen Petersen (Hesselgaard) Hjælp ved Flytningen.

Jacob Nielsen havde i sine to Ægteskaber ti Børn: a-j, Anne Margrethe i Ægteskabet med Mads Hansen Brock en Datter: k.

a) **Kareu**, døbt den 20. November 1763, død som Aftægtskone hos Bonde Hans Hansen Brock i Vollerup den 27. April 1850; gift den 7. Juli 1784 med Selvejrbonde **Hans Hansen Brock** i Vollerup, Søn af Hans Christensen Brock og Karen i Ulkebøl, døbt den 19. Juni 1763, død som Bonde, Synsmand og Tolvmand den 2. November 1814, begravet den 6. November. Hans Hansen Brock overtog Bondegaarden i Vollerup efter Sandemand Hans Hansen, der døde den 18. September 1783 uden Livsarvinger.

b) **Kirsten**, døbt den 25. August 1765, død som Aftægtsenké hos Sønnen Christen Frost i Ulkebøl Nørremark den 3. Marts 1855; gift den 3. Juli 1793 med Gaardejer **Jørgen Christensen Frost** i Ulkebøl, hvis Gaard ved Udskiftningen flyttedes til Vællinghøj i Nørremarken, født i Ulkebøl 1762 den 11. Februar, konf. 1778, død som forhenværende Tolvmand den 17. September 1834, Søn af Gaardejer Christen Frost og Birthe Jørgensdatter.

c) **Marie Elisabeth**, født 1767, døbt den 8. November (holdt over Daaben af Madam Unverzagt fra Augustenborg), død i Sønderborg den 9. Februar 1848, begravet den 16. Februar; gift i Ulkebøl den 24. August 1799 med **Niels Jensen Nieth**, Vognmand i Sønderborg, Søn af Vognmand Jens Nielsen Nieth og Anna Marie Hansdatter samme Steds (se Nr. 104-105 b). Niels J. Nieth døde før Hustruen. Ingen Børn.

d) **Niels Jacobsen**, født 1769, døbt 18. p. Trin. (holdt over Daaben af Gartner Schnitger fra Augustenborg). Se Nr. 28-29.

e) **Anne Marie**, født den 2. Februar 1772, døbt den 9. Februar; gift med Selvejrbonde **Andreas Petersen** i Vollerup — se Hesselgaards Historie.

f) **Marie**, født i Maj 1774, død to Timer gammel, begravet den 8. Maj; ikke i Daabsregistret.

g) **Anna Dorothea**, født den 25. Juli 1775, døbt den 30. Juli (holdt over Daaben af Fru Frederikke Sophie Hoeck, Ulkebøl Præstegaard) — gift med Svogeren **Andreas Petersen** — se Hesselgaards Historie.

h) **dødfødt Datter**, født den 18. Januar 1778, begravet den 25. Januar.

i) **Christen Jacobsen**, Kaadner i Vollerup, født den 28. Oktober 1779, døbt den 30. Oktober, død den 27. Maj 1848 uden Livsarvinger; gift to Gange: a) den 12. Oktober 1827 med **Inge**, Enke efter Kaadner og Snedker Poul Larsen i Vollerup (død den 14. August 1823), Datter af Gaardejer Christen Christensen og Inge Hansdatter i Hørup, født den 17. Januar 1772, død i Vollerup den 16. Marts 1828; b) den 25. Juni 1829 med **Marie Margrethe Jacobsen** fra Vollerup, Datter af Selvejrbonde og Tolvmand Niels Jacobsen (Christen Jacobsens Halvbroder) og Hustru Marie, født den 6. November 1797, død den 10. Juli 1834 (se Nr. 28-29 b).

j) **Jacob Jacobsen**, født den 10. April 1783, døbt den 13. April, konf. 1799, han var død ved Skiftet efter Broderen Christen den 22. Juni 1848.

k) Cathrine Marie (Mads Hansen Brocks Datter), født den 18. Februar 1787, døbt den 25. Februar, død i Sundsmark den 9. Januar 1820, begravet den 16. Januar; gift den 18. November 1807 med Enkemand, Gaardejer Jens Peter Petersen i Sundsmark, født samme Steds den 2. Oktober 1773, død den 23. November 1849, Søn af Gaardejer Peter Jensen (Sørensen) og Cathrine. Han havde først været gift med Frederikke Sophie Amalie, Datter af Gaardejer Mathias Christensen ved Ulkebøl Kirke og blev den 8. August 1821 gift tredje Gang med Christine Margrethe, Enke efter Kroforpagter Otto Fr. Møller i Lebølgaard.

36. Christian Christiansen, Kaadner og Smedemester i Vollerup, Ulkebøl Sogn, født samme Steds 1733 i December (Daabsregistret mangler), død den 16. Februar 1803, begravet den 20. Februar, 69 Aar to Maaneder gammel; trolovet den 28. April 1771, viet den 5. Juli samme Aar:

37. Kirstine Marie Nielsdatter fra Vollerup, født 1745, døbt den 30. Maj, død den 9. Januar 1804, begravet den 15. Januar.

Christian Christiansen overtog Smedestedet efter Faderen Christian Frantzen. Ved den afsluttende Protokol angaaende Udskiftningen i Vollerup den 9. Maj 1795 hos Kromand Niels Nielsen vedtog Bønderne enstemmigt, at Byens Kaadnere, deriblandt ogsaa Smeden, skulde have deres Land tildelt af hele Distriktet, mens Indersterne fik deres Jord af de enkelte Gaarde. Smedemester Christen Christensen skulde have 30 Skæpper Hartland til sit Brug og fik ogsaa i Fremtiden den saakaldte Smedebyg. Bønderne Hans Ohlsen, Thomas Christensen, Christian Christensen, Hans Hansen, Hans Brock, Mads Brock, Christen Petersen (Hesselgaard), Mathias Petersen og Peter Petersen leverede aarlig 6 Skæpper Byg, mens de øvrige seks hele Gaarde kunde klare det med 5 Skæpper. Fra afdøde Kaadner Jens Jørgensen Jepsens Sted (den Tid udlejet til forhenværende Arveforpagter Boy Boysen, Majbølgaard) og fra Kaadner Christen Christensen Vademand fik Smeden hvert Aar 3 Skæpper Byg, endvidere af begge et lille Stykke Eng. Smede-Interesserne skulde pløje, harve og køre Gødning ud. Til Gengæld skulde Smeden levere alt Arbejde vedrørende Landbruget, paa Vogne, Plove og Harver gratis, ligeledes Hestebeslag, Forke, Klinker, Hasper og andre Smaating. Interesserne leverede Smeden Kul, Jern og Staal og skulde for nye Hjulringe til to Hjul betale 24 Skilling, mens Omlægning af gamle Hjulringe skete uden Vederlag. Ved Stadsvogne, for Fremstilling af saakaldt bidende Tøj, Arbejde ved Nybygninger og Istandsættelse af gamle Bygninger skulde Smeden derimod have særligt Vederlag. — Chr. Christiansen og Kirstine Marie havde seks Børn: a-f.

a) Sidsel, født den 1. April 1772, døbt den 5. April, konf. 1788, død i Sønderborg den 15. Februar 1844, ugift.

b) Christian Christiansen, Faderens Eftermand som Smedemester, født den 20. Januar 1774, døbt den 23. Januar — se Nr. 18-19.

c) Kiesten, født den 14. December 1775, døbt den 17. December, konf. 1791,

død af Nervesvækkelse i Sønderborg den 28. December 1828. Hun var gift med Tjenestekarl Hinrich Ohlsen og efterlod en Datter Anna.

d) **Anne Marie**, født den 15. Februar 1778, døbt den 22. Februar, konf. 1794, gift i Ulkebøl den 25. Oktober 1800 med Christian Jørgensen fra Kegnæs, senere kaldt Chr. Jørgensen Agerley, form. Søn af Jørgen Christensen Agerleye og Kathrine Jørgensdatter, der viedes i Kegnæs Kirke den 9. Oktober 1774. Familien boede først i Vollerup, fra 1802 i Bøgehoved paa Kegnæs, hvor Manden 1805 kaldes Bondeforpagter i Sønderby, to Aar senere Parcellist i Bøgehoved.

e) **Niels Christiansen**, født den 31. Maj 1781, døbt den 3. Juni, konf. 1767. 1806 er han Fadder ved Brodersønnen Christian.

f) **Marie Kiestine**, født den 16. Juli 1786, døbt den 23. Juli, konf. 1802, død hos Datteren i Vollerup den 14. August 1856, begravet den 17. August; gift i Ulkebøl den 18. Juni 1819 med Hans Christensen, Præste-Inderste og Sømmand ved Ulkebøl Kirke, født i Søby paa Ærø 1797, døde før Hustruen, form. den Hans Jensen fra Søby, der døde 64 Aar 14 Dage gammel den 16. April 1856.

38. **Mads Jørgensen**, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, født samme Sted 1741, døbt 26. p. Trin. den 26. November, død 42 Aar gammel 1783, begravet den 24. August, trol. Ketting den 11. Juni 1774, viet den 27. Juli samme Aar:

38. **Johanne Margrethe Christiansdatter** fra Bro, født 1754, døbt i Ketting Dom. Invocavit den 3. Marts, død som Enke i Bro den 22. Juni 1829, begravet den 28. Juni.

Mads Jørgensen overtog Fodegaarden efter Faderen. Enken giftede sig anden Gang (Vielse Ketting den 24. Januar 1784) med Rasmus Pedersen fra Sebbelev, samme Sogn, Søn af Gaardejer Peter Jørgensen og Anne Rasmusdatter, født 1757, døbt 5. p. Trin. den 10. Juli, død som Aftægtsmand paa en Gaard i Bro den 28. April 1824, begravet den 2. Maj. Rasmus Pedersen, der var en Broder til Selvejerbonde Jørgen Pedersen i Sebbelev, overlod Gaarden til Stedsønnen Jørgen Madsen. — Mads Jørgensen havde fire Børn, a-d, og i Johanne Margrethes andet Ægteskab var der ligeledes fire Børn: e-h.

a) **Maria**, døbt i Ketting den 5. Juni 1775, død i Ladegaardsskov, Kværs Sogn, den 23. November 1842, begravet den 27. November; gift i Ketting den 22. Februar 1800 med Christen Jacob Carstensen fra Ladegaardsskov, Parcellist i Kokhav, født i Ladegaardsskov den 28. Marts 1778, døbt i Kværs den 1. April, Søn af Parcellist Chresten Carstensen (fra Ulkebøl) og Marie Dorothea Jensdatter. Chr. J. Carstensen døde som Aftægtsmand den 11. Marts 1857, efter at han i det sidste Aars Tid havde lidt meget af Urinsmerter og været sengeliggende i nogle Uger, begravet i Kværs den 20. Marts. Af en Søn og fire Døtre var kun to Døtre i Live: Margrethe Dorothea, født den 3. Juni 1801, gift med Gaardejer Thomas Christensen i Broager, Moder til otte Børn, fem i Live; Cathrine Marie, født

den 27. December 1807, gift med Parcellist Philip Sibbesen i Ladegaardsskov, Søn af Gaardejer Philip Sibbesen og Ellen Dorothea i Broager Overskov (en Søn). Ovennævnte Christen Carstensen (ogsaa kaldt Christen Christensen) paa Kværs Ladegaards Østermark havde 1818 80 Rdl. Courant eller 128 Rbd. Sølv mønt til gode hos Kaadner Peter Hansen paa Ulkebøl Sten, og denne Gæld forrentedes senere af Hans Christiansen Maibøll, der den 10. Marts 1818 købte Kaadet af Peter Hansens Enke. (Kontrakt).

b) **Jørgen Madsen**, Stedfaderens Eftermand paa Gaarden i Bro til 1820, døbt den 13. April 1777, død den 18. Maj 1820, begravet den 22. Maj. Han havde i syv Aar lidt meget af Gigt og var flere Aar sengeliggende. Den 11. Juli 1807 viedes han i Ketting Kirke til **Anne Marie Larsen** fra Tandslet Sogn, Datter af Lars Espensen og Cathrine i Ertebjerg, født 1787, død 66 Aar gammel den 17. Maj 1833, begravet den 22. Maj. Hendes Moder døde 94 Aar gammel hos Mads Rasmussen i Bro den 2. Februar 1842 (se nedenfor under e).

c) **Cathrine**, født i Bro 1779, døbt i Ketting den 3. Oktober; gift den 9. Juli 1803 med **Christian Christiansen**, Smed i Vollerup. Se Nr. 18-19.

d) **Christian August**, senere kaldt **Christian Madsen**, Kaadner ved Gundestrup, Ketting Sogn, døbt den 16. December 1781, død den 2. Oktober 1830, begravet den 6. Oktober, gift i Ketting den 21. December 1811 med **Anne Marie Carls** fra Gundestrup, Datter af Kaadner Christian Carl og Anne Marie, døbt den 19. December 1779, død den 12. April 1849, begravet den 19. April. I Ketting findes Stednavnet Hans Karls Have, der minder om denne Slægt.

e) **Mads Rasmussen**, Gaardejer i Bro, født samme Steds 1785, døbt den 2. November, død som Aftægtsmand den 2. Januar 1847, begravet den 8. Januar; gift den 2. Februar 1821 med **Anne Marie Jørgens**, Enke efter Jørgen Madsen (se ovenfor under b). De havde kongelig Dispensation, da Brudgommen var Halvbroder til Brudens første Mand. Mads Rasmussen fulgtes paa Gaarden af Stedsønnen Jørgen Madsen, født den 22. Februar 1812, der den 20. Juni 1838 i Ketting Kirke viedes til Marie Kiestine, Datter af Skovfoged Peter Andersen og Kiestine Pedersdatter i Sønderskoven, Ulkebøl Sogn, født den 4. December 1812. Gaarden findes ikke mere.

f) **Peder**, døbt den 18. Marts 1789, død otte Dage gammel, begravet den 29. Marts (Tvilling).

g) **Rasmus**, døbt den 18. Marts 1789, død fem Aar gammel den 23. Marts 1794, begravet den 26. Marts. (Tvilling).

h) **Anne Maria**, døbt Dom. Oculi den 11. Marts 1792, død 18 Uger gammel den 15. Juli samme Aar, begravet den 22. Juli.

40. **Jacob Jørgensen**, Gaardejer og Synsmand i Ertebjerg, Tandslet Sogn, født 1697, død 75 Aar gammel 1772, begravet den 29. Marts. Vielse før 1730:

41. **Dorothea Jørgensdatter** fra Stensgaard, Tandslet Sogn, født 1712, døbt samme Aar, død 77 Aar 8 Maaneder gammel den 30. November 1787, begravet den 3. December; efterlod fire Sønner og en Datter.

Synsmand Jacob Jørgensen fra Ertebjerg var den 2. August 1758 med Sandemand Esben Jensen fra Tandslet til Stede paa Gammelgaard, da Gaarden med Besætning og Inventar blev vurderet (C IV 235). 1766 maatte han paa Grund af Svagelighed frasige sig Hvervet som Synsmand, og Hertugen udstedte under 25. Februar samme Aar Bestallingen til Sønnen og Eftermanden paa Gaarden, Jørgen Jacobsen (Decretprotokol C IV Nr. 458). Jacob Jørgensen havde ni Børn: a-i.

a) **Jacob**, født 1730, Aarets første Daab i Kirkebogen; blandt Fadderne Peter Jørgensen, Anders Jørgensen og Ellen Jørgensdatter, sikkert Forældrenes Søskende.

b) **Jørgen Jacobsen**, Sandemand, Tolvmand og Gaardejer i Ertebjerg, født 1732, Daabsdag mangler, død 79 Aar 6 Maaneder gammel den 26. December 1811, begravet den 29. December; gift første Gang den 29. Juni 1764 med **Marie**, Datter af Gaardejer Andreas Clausen paa Elholm, født 1737, døbt samme Aar, død før 1776, efterlod fem Børn: Andreas, Jacob, Anna Dorothea, Sille og Kirsten; gift anden Gang den 23. Februar 1776 med **Anne Marie Pedersdatter**, født 1749, død 76 Aar gammel den 7. September 1825, begravet den 11. September.

c) **Lisbeth**, døbt 1735; blandt Fadderne Jørgen Jepsen, Peter Jørgensen, Jens Jørgensen og Lisbeth Jørgensdatter. Hun maa være død før 1759 ligesom Broderen Jacob.

d) **Mathias Jacobsen**, Kaadner og Kromand i Favrholm, Tandslet Sogn, døbt 1737, holdt over Daaben af Præstens Søn Johannes Steenløs, død som Præsterinderste i Favrholm den 4. August 1810, begravet den 9. August, 73 Aar gammel; gift med **Marie Cathrine**, vel nok Enke efter Jørgen Jørgensen (død 1763, begravet den 12. September), født 1734, død af en tærende Sygdom den 8. Februar 1800, begravet den 16. Februar. 1772 klagede Kromand Mathias Jacobsen til Hertugen, fordi en Sergent ved Navn Johannes Petersen holdt Smugkro. I sit Svar af 14. December samme Aar indskærpede Hertug Frederik Christian det gældende Forbud og truede med Undersøgelse og Konfiskation. (C IV Nr. 458, Side 275-276).

e) **Anna Dorothea**, døbt 1741, gift første Gang den 8. Oktober 1760 (Kongebrev) med Andreas Andresen, senere kaldt **Andreas Møller**, ligesom Faderen, født 1731, døbt først paa Aaret, død 1783 i en Alder af 49 Aar 6 Maaneder, begravet den 17. August. Enken giftede sig den 10. Januar 1784 med Hans Christian Hansen, sikkert den **Hans Christian Hansen Mecklenborg**, der døde 87 Aar gammel som Opholdsmand paa en Gaard i Lebøl den 13. December 1833, begravet den 22. December.

f) **Christian August**, født 1744, Daabsdag og Faddere mangler, senere kaldt **Christian Jacobsen**, Fribonde i Sundsmark. Se Nr. 20—21.

g) Jens Jacobsen, født 1748, døbt sidst paa Aaret (Jørgen Jepsen holdt Barnet), døde som Barn.

h) Jens Jacobsen, født 1749, døbt sidst paa Aaret (Faddere mangler), konf. 1764, senere med Tilnavnet *R y m a n d*, Gaardejer i Tandslet, død som Aftægtsmand, den 3. Juni 1829, begravet den 10. Juni, 81 Aar gammel; gift den 24. Juli 1774 med *A n n a J o h a n n s d a t t e r*, født 1747, døbt mod Aarets Udgang, død i Tandslet den 30. Marts 1827, begravet den 8. April, 79 Aar 6 Maaneder gammel, Datter af Johan Johansen.

i) Hans Jacobsen, døbt 1750, sidst paa Aaret. Johs. Steenløs holdt Barnet; Faddere: Jørgen Jepsen, Matz Møller og Nicolai Jørgensen. Han maa være død som Barn.

42. Nicolai Carstensen, Forpagter af flere Herregaarde, født i Januar 1722, død hos Svigersønnen i Sundsmark den 7. November 1804, begravet i Ulkebøl den 11. November; trol. Notmark den 28. Marts 1749, viet den 20. Juni samme Aar.

43. Eleonora Elisabeth Brodersen fra Kegnæsgaard, Lysabild Sogn, født 17..., død før 1781.

Nicolai Carstensen opholdt sig fra 1738 til 1744 paa Gammelgaard i Ketting Sogn, senere findes han paa Ladegaarden ved Sønderborg, paa Frederikshof i Notmark Sogn, 1775 ved Skiftet efter Forældrene som Forpagter paa Friedrichsthal (Kværn Sogn) i Angel og endelig i 1779 ved den ældste Datters Vielse som Forpagter paa Skovbølgaard i Felsted Sogn. Hustruen er muligvis død under Opholdet i Angel. I Følge Ulkebøl Kirkebog trolovedes den 15. December 1781 Enkemand Nicolai Carstensen i Sundsmark og Enke *K a r e n K n u d s* samme Steds. Præsten har senere vedføjet, at Trolovelsen hævedes den 24. August 1783. Karen, Enke efter Knud Petersen eller Philipsen (død 1768), døde den 19. Juni 1806, 79 Aar 9 Maaneder gammel. Nicolai Carstensen boede i Tiden efter Brylluppet paa Øvelgønne i Notmark Sogn. Her fødtes Datteren *M e t t e M a r g r e t h e* (døbt den 15. Januar 1751) og Sønnen *J ø r g e n* (døbt den 31 August 1752). Af deres Børn kendes ellers to Døtre: a—b.

a) Martha Margrethe, født i Januar 1755: gift med *F r i b o n d e C h r i s t i a n J a c o b s e n* i Sundsmark. Se Nr. 20—21.

b) Anne Sophie, født i Januar 1759, død i Sønderborg den 22. Juli 1841, 82 Aar 6 Maaneder gammel. 1783 var hun i Tjeneste i Sønderborg. Her blev hun den 3. Maj 1799 viet til Borger, Brygger og Brændevinsbrænder *J ø r g e n M o g e n s e n*, født i Vollerup, Ulkebøl Sogn 1753, døbt den 29. Juli, død i Sønderborg den 21. Februar 1826, Søn af Kaadner Mogens Andersen og Anna. Anne Sophie efterlod en Datter Eleonora Elisabeth Mogensen, der døde ugift i Sønderborg den 21. Marts 1849, henved 47 Aar gammel. Jørgen Mogensen, der havde lært Tømmerhaandværket, flyttede 1783 med Hertugens Tilladelse til Sønderborg (Decretpro-

tokol C IV 460, 21. Januar 1783) og viedes samme Aar den 7. Marts til **A b i g a l l O l s e n**, Enke efter Styrmand Christian Olsen, Datter af Skipper Peter Matzen og Margrethe født Weinschenk, født 1738, død i Sønderborg den 17. September 1798, begravet den 21. September. Ingen Børn.

44. Claus Hansen Beck, Gaardejer og Lægdsmand i Kær, Ulkebøl Sogn, døbt i Ulkebøl 24. p. Trin. 1708, død den 23. Februar 1773, begravet den 28. Februar. Vielse før 1749.

45. Cathrine Christensdatter, født i April 1712, død den 19. Maj 1795, begravet den 25. Maj, 73 Aar 1 Maaned gammel.

Claus Hansen Beck, der ogsaa kaldes Claus Hansen i Beck, har sikkert faaet Navn efter Bækken, der løb forbi Gaarden. Han maa have været gift to Gange. I Sagen vedrørende Klapjagten paa Rønhave er Hans Christian Clausen Beck, der 1780 var i Tjeneste hos Christian Nielsen i Kær, blandt Vidnerne, og blandt Deltagerne fandtes hans Halvbroder Claus Clausen. (C. IV Nr. 355). Den første Hustrus Navn findes ikke i Kirkebogen, og om den anden Hustru oplyser Dybbøl Kirkebog ved Sønnens Dødsfald, at hun hed Cathrine Christensdatter. Gaarden, der laa længst mod Vest i Kær, vurderedes i 1754 til 1734 Mark 8 Skil., deraf 1368 Mark for Bygningerne, 192 Mark for 7 Heste, 132 Mark for 8 Køer og 2 Kvier, 7 Mk. 8 Sk. for 4 Kalve, 18 Mk. for 12 Faar, 19 Mk. for 3 Svin og 7 Mk. for 7 Grise. Der kunde avles 7 Læs Hø, og Udsæden var 2 Tønder 4 Skæpper Rug, 7 Td. Byg og 8 Td. Havre. Afgifterne til Kirken var efter Registret 1774 1 Td. 4 Sk. Byg og 2 Td. 4 Sk. Havre — Claus Hansen Beck havde i sine to Ægteskaber ni Børn: a—i.

a) **Karen**, født 1735 (Lakune i Daabsregistret), død i Kær den 11. Juni 1809, begravet den 16. Juli; gif: den 15. April 1764 med Kaadner **P e t e r I v e r s e n**, født 1736 i Kær, døbt den 21. Oktober, død den 10. Februar 1823 som Aftægtsmand hos Kaadner Peter Iversen, Søn af Kaadner Iver Christensen og Karen. En af Døtrene, **Anne Cathrine**, født 1770, gift med Vognmand Peter Hansen i Sønderborg, døde den 12. Juli 1816 og kaldes Datter af Kaadner Peter Petersen og Karen f. Beck.

b) **Claus Clausen Beck**, født 1740 (Lakune i Kirkebogen), død 60 Aar 7 Maaned gammel den 19. Marts 1801 som Aftægtsmand paa Stødagergaard, begravet den 22. Marts. Han druknede i Dammen ved Huset. Gift to Gange: a) den 30. Juni 1773 med **A n n e M a r i e**, Datter af Gaardejer Peter Madsen i Kær, døbt den 11. Februar 1751, død i Barselseng den 6. April 1777, begravet den 13. April; b) den 16. Juli 1777 med **D o r o t h e a**, Datter af Kaadner Jørgen Iversen og Anna i Kær., døbt den 8. December 1748, død den 28. Februar 1818, begravet den 4. Marts. — Claus Clausen Beck maa have overtaget Gaarden i Kær efter Faderen omkring 1773. Den 4. Maj 1793 blev Svigersønnen Nicolai Hansen Kyd indskrevet som Ejer, og to Aar senere fulgte Udflytningen til Stødager.

I Kær havde Gaarden sin Plads mellem Clausen-Slægtens gamle Ejendom (nu

Nicolai Clausen) og Peter Petersens Gaard i Hestehave, der nu hedder »Hestehavegaard«. Bag Slægtsgaardens Lade fandtes et Vandhul, der kaldtes for »Stødagerdammen«, og ved Pløjning kan der endnu findes Murbrokker og Sten i Husstedet. Da Navnet »Stødagergaard« findes første Gang i Kirkebogen ved en Daab den 8. Maj 1796, er Udflytningen sikkert sket i Sommeren 1795. Som et sidste Minde fra denne Tid staar nu kun den vældige Bævreasp ved Indkørselen, et af de smukkeste Træer i en vid Omkreds. Overleveringen vil vide, at Gaarden ligger paa en Købmand Støds Agre. Marknavnet Stødager er nævnt i Sogndegn Samuel Cruckows Indberetning om Embedets Indtægter i Stiftsbogen fra 1690, men allerede i Middelalderen fandtes en Familie Stød i det nærliggende Sønderborg og saa sent som 1680 i Nørborg (Peter Stød).

c) N. N. Claus Beck's Søn i Kær, død 18 Aar gammel 1767, begravet den 17. Maj. Ikke i Daabsregistret.

d) Jens Clausen Beck, Arveforpagter i Surlykke, Dybbøl Sogn, født i Juli 1749, døbt den 20. Juli, død som Aftægtsmand hos Arveforpagter Claus Beck i Surlykke den 14. December 1843, 93 Aar 5 Maaneder gammel, begravet den 19. December. Han var sygelig i nogle Maaneder, sengeliggende kun i 8 Dage. Den 29. Juli 1778 blev han i Ulkebøl trolovet med *A n n e M a r i e*, Datter af Claus Christensen og Maren Jørgensdatter i Surlykke, født i Ulkebøl 1752, døbt den 7. Juni, død i Surlykke den 4. Marts 1794, begravet den 9. Marts. Af syv Børn fire i Live: Claus Beck, Ejer af Surlykke; Kathrine Marie, gift med Kaadner Johan Hansen (Jahnsen) i Dybbøl; Anne Marie, gift med Kaadner Jens Jensen paa Dybbøl Mark; Mette Kathrine, gift med Hjuler Paul Asmussen i Broager. — Jens Clausen Beck blev den 9. Oktober 1794 viet til *D o r o t h e a*, Datter af Smed Rasmus Jessen og Ellen Christensdatter i Dybbøl, født den 15. Maj 1769, død den 30. Januar 1857 som Aftægtskone hos Arveforpagter Jens Beck Matthiesen paa Surlykke, begravet den 6. Februar. Hun var blind i 22 Aar og endnu længere tunghør. Moder til en Datter Helene, der var gift med Parcellist Henrik Matthiesen i Lille mølle. De havde ni Børn (seks i Live 1857), af hvilke den ældste Søn, Jens Beck Matthiesen, var Arveforpagter paa Surlykke. — Jens Clausen Beck's Svigerfader, Claus Christensen, der døde den 27. Juli 1779, var født i Ulkebøl som Søn af Gaardejer Christen Christensen og Mette Jensdatter, og gift med Maren Jørgensdatter fra Ulkebøl. I Følge C IV Nr. 458 fik Claus Christensen fra Ulkebøl den 15. November 1766 Tilladelse til at rejse til Grevskabet Sandbjerg. I samme Kilde meddeles Side 147 under Nr. 178 den 3. April 1767, at han har købt et Stykke Land i Surlykke og solgt sit Inderstehus i Ulkebøl til Svigersønnen Christian Clausen for 200 Rdl. Herredsfoged Unverzagt, Augustenborg, krævede Tiende af dette Beløb og af de Penge, han havde taget med sig, men denne Afgift blev ham eftergivet.

e) Anna Beck, døbt den 20. Januar 1751, død i Kær den 27. Juli 1790, begravet den 1. August, gift den 12. Juni 1776 med Gaardejer *C h r i s t e n P e t e r s e n* i

Kær, Søn af Gaardejer Peter Madsen samme Steds (Broder til Claus Clausen Becks første Hustru — se ovenfor under b), døbt den 2. November 1749, død den 30. April 1828 som Aftægtsmand hos Peter Christensen i Kær. Christen Petersen blev den 20. Oktober 1790 gift med Marie, Datter af Selvejrbonde Bertel Lassen og Cathrine i Ulkebøl, døbt den 27. Maj 1764, død den 17. April 1822. Ved Hustruens Død 1790 var seks Børn i Live: Peder, Claus, Marie, Christen, Christian og Cathrine. Gaarden gik den 6. April 1819 i Arv til den ældste Søn Peter Christensen, den 1. Februar 1844 fra Enken Dorothea til Sønnen Christen Petersen, hvis Søn Peter Christensen Petersen den 3. Juni 1876 blev Gaardens Ejer.

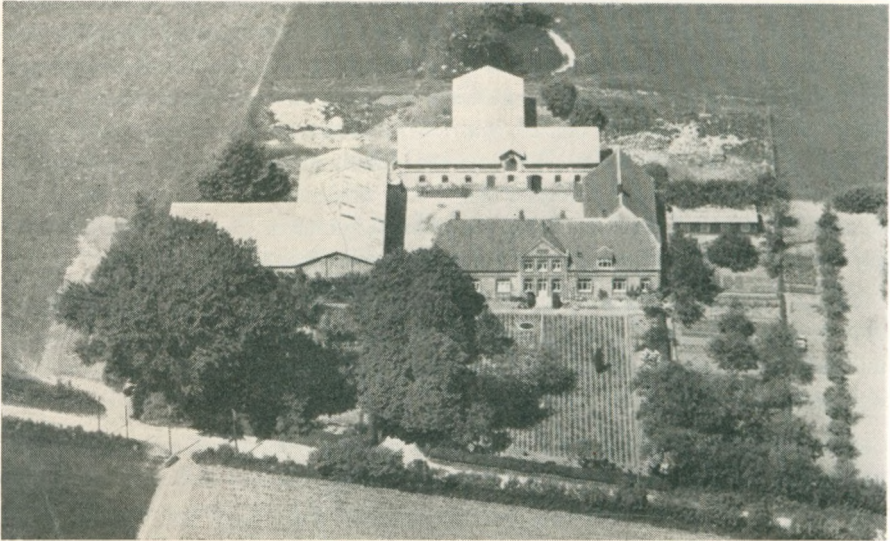
f) Hans Christian Clausen, døbt den 1. April 1753, død Lætare den 6. Marts 1785. Han sank gennem Isen paa Fjorden, da han fra hin Side vilde gaa herover til Kirke, blev søgt og funden ved Stranden paa denne Side den 30. September og begravedes den 2. Oktober. Ungkarl. —

g) Jørgen Clausen Beck, Ejer af Møllestedgaard, døbt den 23. Marts 1755. Se Nr. 22—23.

h) Nicolai Clausen Beck, døbt den 22. Februar 1761, konf. 1776, død den 21. Marts 1802, begravet den 28. Marts. Han levede ugift og var i Tjeneste hos Broderen paa Møllestedgaard.

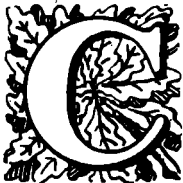
i) Cathrine Beck, døbt den 29. Maj 1763, død i Sundsmark den 13. April 1844. Ved Moderens Død tjente hun i Augustenborg og blev den 14. Juni 1806 viet til Enkemand, Gaardejer Peter Jensen, der ved sin Død den 11. September 1836 var Husmand i Sundsmark og kaldes J e n s P e t e r J e n s e n T h o m s e n. Han maa være Søn af Selvejrbonde Peter Jensen (Thomsen), hvis Gaard han ejede fra 1815 til 1823, da han solgte den til Hans Christensen Schmidt. Ved første Vielse den 23. Maj 1792 kaldes han Jens Petersen, ved Konfirmationen Jens, Peter Jensens Søn, 16 Aar gammel. Hans første Hustru, Anna var en Datter af Gaardejer Peter Nissen og Karen, født i Kær den 13. Oktober 1771, døbt den 20. Oktober, død i Sundsmark den 20 August 1805, begravet den 23. August.

Stødager ved Sønderborg

STØDAGERS SENERE HISTORIE

LAUS CLAUSEN BECK havde i sit første Ægteskab fire Børn, af hvilke de to Sønner døde som Børn. Den ældste Datter Marie, født 31. Marts 1775, død 28. Okt. 1835, blev 5. August 1795 viet til *Nicolai Hansen Kyd*, Søn af Bonde Hans Christensen Kyd og Anne i Ulkebøl, født den 9. Januar 1773, død den 20. Januar 1838. Han sad for Gaarden til den 19. Oktober 1832 og kom ulykkeligt af Dage ved at indebrænde. Den yngre Datter, Anna Beck, født den 1. April 1777, død i Ulkebøl den 16. Februar 1852, var gift med Bonde og Tolvmand Christen Hansen Kyd, Nicolais ældre Broder, født i Ulkebøl den 20. Marts 1770, død den 13. Februar 1829. — Stødagers næste Ejer fra 1832 til 1866 var Datteren *Anne Marie Kyd*, født den 12. Januar 1800, død den 20. Juni 1884, der den 27. Juli 1832 viedes til *Christen Andersen* fra Mintebjerg, født den 23. September 1805, Søn af Gaardejer Andreas Andresen og Marie Kathrine. Efter hans Død blev Anne Marie gift anden Gang 1866 med *Nicolai Petersen*, født i Grønmark paa Kegnæs den 15. November 1807, død den 22. December 1877, Søn af Jørgen Petersen og Anne Marie. Da der kun var en sindssvag Datter

i første Ægteskab, solgte Enken den 13. Marts 1880 Stødager for 15 895 Mark og en større aarlig Aftægtsydelse, ligesom der sikredes Datteren frit Ophold for Livstid.

Gaardens nye Ejer, *Christen Clausen*, tilhører en Slægt, der i mindst 250 Aar har boet paa samme Gaard i Kær. Han fødtes den 21. Marts 1824 som Søn af Gaardejer Christen Clausen og Anne Frederikke født Matthiesen og døde den 21. Januar 1903. Han var den 20. Juli 1855 blevet gift med *Cathrine Andresen*, Datter af Præsteinderste Nicolai Andresen og Anna Dorothea født Kyd, født i Sundsmark den 4. Juni 1830, død paa Stødager den 5. Februar 1903. Hendes Moder var en Datter af ovennævnte Nicolai Hansen Kyd og Marie født Beck paa Stødager.

Sønnen, *Nicolai Clausen*, Ejer af Stødager fra 1891 til sin Død, fødtes den 24. Marts 1861 og døde den 24. Juli 1929. Han var gift to Gange: først med *Marie Christine Jacobsen*, Datter af Møllebygger Hans Jacobsen og Hustru Marie Sofie i Kær, født paa Revlingbjerg den 24. September 1858, død paa Stødager den 18. Oktober 1902, anden Gang med *Cathrine Marie Wolf*, Datter af Husmand Johann Wolf og Hustru Christine Marie Petersen. En Datter af andet Ægteskab er gift med Hesselgaards nuværende Ejer Andreas Petersen (se Hesselgaards Historie). I Nicolai Clausens Tid (1909) ramtes Stødager af en Ildebrand som Følge af elektrisk Kortslutning, og samme Aar opførtes den smukke og praktiske Nybygning.

Sønnen *Christen Clausen*, født den 20. November 1883, der fra 1911 til 1930 havde Slægtsgaarden i Kær i Forpagtning af Farbroderen Chr. Clausen, blev den 1. April 1930 Ejer af Stødager. Han er gift med *Marie Dorothea Clausen*, Datter af Gaardejer og mangeaarig Kommuneforstander Peter Clausen og Hustru Marie Christine født Kock i Ulkebøl, født den 22. September 1888. Slægtsgaarden i Kær ejes nu af deres Søn Nicolai Clausen.

46. Hans Hansen, ogsaa kaldt **Hans Jendresen**, Fæste-Bolsmand i Ulkebøl, født samme Steds 1723, døbt 2. p. Epif, død den 16. Februar 1792, begravet den 19. Februar. Vielse før 1753.

47. Sophie Auguste Jørgensdatter fra Kær, født 1724, døbt 2. p. Epif., død den 3. Marts 1785, begravet den 9. Marts.

Hans Hansen (Jendresen) overtog Gaarden efter Stedmoderen, Maren, Peter Matzens Enke, 1763 og beholdt den til sin Død, der skyldtes et Ulykkestilfælde. Den 16. Februar 1692 kørte han fra sit Hus med et Læs kløvet Træ og vilde til Sønderborg. Undervejs faldt han af Vognen og fik Hovedet knust, saa han straks døde. Om han var bleven rørt af et Slag, eller om Hestene var blevet sky, vidste man ikke.

I Henhold til Skiftebrevet af 23. April 1754 har Hans Jendresen overtaget Ejendommen den 9. Marts 1762 efter Stedmoderens anden Mand, Christen Clausen fra Sundsmark. I Christen Clausens Tid vurderedes alle Ejendomme i Ladegaards og Rønhaves Len. Gaardens Bygninger er bogført med 1.356 Mark, Besætningen med 339 Mk. 8 Sk., tilsammen 1695 Mark 8 Sk. Paa Gaarden fandtes 8 Heste (168 Mk.), 6 Køer (36), 7 Kvier (8), 3 Kalve (7), 7 Faar og 7 Lam (14), 2 Svin (10) og 11 Grise (8 Mk. 8 Sk.). Den aarlige Udsæd var 2 Td. 4 Sk. Rug; 7 Td. Byg og 8 Sk. Havre. Der kunde bjerges 5 Læs Hø. (C III 1, Nr. 175). Hans Jendresen og Sophie Auguste havde 8 Børn: a—h.

a) **Hans**, døbt den 2. Juli 1753 (holdt over Daaben af Morbroderen Hans Jørgensen Smed fra Broager), død 1769, begravet den 28. September.

b) **Helene Marie**, døbt den 2. Oktober 1754 (holdt over Daaben af Madam Lange fra Ulkebøl Præstegaard), død som Aftægtsenke i Ulkebøl den 15. Marts 1827, gift i Ulkebøl den 5. Juli 1786 med Gaardejer **Andreas Christensen**, født i Ulkebøl 1758, døbt den 28. Marts, død samme Steds af et Slagtilfælde den 21. Oktober 1833, paa Aftægt hos Gaardejer Hans Hansen Maibøll. Andreas Christensen var Søn af Boelsarving Christen Andersen og Maren Christensdatter. Faderen døde i en Alder af 26 Aar som Forpagter af Domænegodset Frederikshof i Notmark Sogn. Andreas Christensen fik Fødegarden i Ulkebøl efter Farbroderen **Carsten Andersen** 1786 og beholdt den til 1820, da han overlod den til Sønnen **Hans Christian Andresen**. Denne blev den 20. Juli 1821 gift med Cæcilie Cathrine Hammer, Datter af Degn og Skolelærer Hans Jørgen Hammer og Marie Dorothea f. Berg. Deres Datter Anne Marie Andresen er H. P. Hanssens Moder. Hans Christian Andresen solgte 1829 Gaarden i Ulkebøl til **Jørgen Madsen** fra Mintebjerg og flyttede til Snogbæk. Jørgen Madsen kunde ikke klare sig, og til Mikkelsdag 1833 flyttede **Hans Hansen Maibøll** fra Lambjerglund ind som Ejer af Gaarden. Han døde 1854, og Datteren Anne Marie, gift med Ejeren af Nabogaarden, Peter Christensen, solgte den 1857 for 4024 Rd. til Jørgen Jacobsen. Nuværende Ejer: Sønnesønnen Jørgen Jacobsen.

c) **Anna Sophia**, døbt den 29. Februar 1756 (holdt over Daaben af Degnens Hustru Ester Lucretia Hammer); gift med **Jørgen Clausen Beck**, Ejer af Møllestedgaard. Se Nr. 22—23.

d) **Cathrine Marie**, født 1758, døbt den 15. Januar, konf. 1774, død den 20. November 1846 paa Aftægt hos Gaardejer Hans Nielsen Ohlsen i Vollerup, begravet den 26. November; gift i Ulkebøl den 3. August 1791 med Enkemand **Christen Jørgensen Frost**, Selvejrbonde i Vollerup, født i Klinting 1751, døbt den 10. Oktober, død den 1. November 1822, Søn af Fæsteboelsmand Jørgen Hansen. Christen Jørgensen var gift første Gang med **Karen**, Enke efter Selvejrbonde Maurids Frost i Vollerup, Datter af Peter Christensen og Anna samme Steds, døbt den 14. Oktober 1753, død den 24. April 1791 af en tærende Sygdom, begravet den 1. Maj. Christen Jørgensen har faaet Tilnavnet Frost efter Formanden paa Gaarden. — Maurids Frosts eneste Datter Anne Marie blev den 4. December 1802 gift med Niels Hansen Ohlsen, der 1844 efterfulgtes af Sønnen Hans Nielsen Ohlsen, 1873 Hans Nielsen Ohlsen, derefter Sønnen af samme Navn, som efter Aarhundredskiftet solgte den gamle Bondegaard til Fabrikant Lauterlein, Sønderborg. Nuværende Ejer: pensioneret Marineofficer Seidelmann.

e) **Anna Augusta**, døbt den 27. Januar 1760, holdt over Daaben af Madam Lorentzen i Præstegaarden, konf. 1775, gift i Ulkebøl den 17. Juli 1788 med **Albrecht Johann Thornberg**, Skoleholder i Frederikstad.

f) **Jørgen**, døbt den 18. April 1762, holdt over Daaben af Morbroderen Jørgen Smed i Kær, død den 6. Juli 1772 i en Tid, da Als hjemsøgte af Børnekopper og Mæslinger, begravet den 12. Juli.

g) **Margrethe Dorothea**, døbt den 26. December 1763, holdt over Daaben af Jomfru Lorentzen i Præstegaarden, død den 21. December 1775, begravet den 24. Dec.

h) **Peder**, døbt den 13. Juli 1766, ikke i Konfirmationsregistret, form. død som Barn.

48. **Jens Christensen Frost**, Selvejrbonde i Sundsmark, født 1735, død den 17. August 1802. Vielse den 14. Juni 1773:

49. **Maren Petersdatter** fra Vollerup, se Slægtsgaarden i Sundsmark.

50. **Christen Jørgensen**, Gaardejer og Tolvmand i Sundsmark, senere paa Lysmose, født 1740 (Daabsregistret for dette Aar mangler), død som Opholdsmand paa Lysmosegaard den 20. Oktober 1814, begravet den 26. Oktober. Vielse Ulkebøl den 4. November 1767:

51. **Marie Jensdatter** fra Kær, født 1744, døbt den 7. Maj, død den 17. November 1812, begravet den 21. November, efterl. en Søn og en Datter.

Christen Jørgensen, hvis Gaard i de gamle Registre kaldes en $\frac{2}{3}$ Fæstegaard, maa have afløst Faderen efier 1765, da denne endnu staar som Ejer i Jordebogen

© IV Nr. 189 fra nævnte Aar. Før Udskiftningen laa Gaarden i Nærheden af Smedien. Christen Jørgensen flyttede til Lysmose og fik tilmaalt følgende Arealer: i Møllemarken 9 Td. 7 Sk., i Vestermarken 13 Td. 5 Sk., i Kirkemarken Busk 1 Td., i alt 24 Td. 5 Sk. Inderste Peter Henningsen, hans nærmeste Nabo i Byen, fik 6 Sk., Smeden 2 Sk., Skoleholderen 26 Kvadratoeder og Byens Gade-Inderster 16 Kvr. 94 Kvf. Sammen med tre af Byens Udflyttere, Hans Jacobsen, Hans Christensen og Peter Paulsen udlagde han et Stykke Land til en Stald ved Ulkebøl Kirke, 1 Kvr. 35 Kvf. — Sønnen Jens Peter Christensen var Ejer af Gaarden fra 1802 til 1848. Dennes Søn, der 1838 var Skolebestyrer i Haderslev og Ansøger til Lærerembedet i Kær, solgte den 26. Marts 1861 Lysmose til Købmand Christian Karberg i Sønderborg. Fra 1867 til 1873 nævnes her Johan Peter Møller fra Kegnæs, senere hans Enke Eline Møller. Gaarden brændte den 22. Juli 1873. I Johan P. Møllers Tid solgtes 10 ha 79 a til Møller Asmus Hansen paa Cæcilie-møllen i Sønderborg. Gaardens Jorder er for en Snes Aar siden blevet solgt til Naboer og kun Stuehuset er tilbage, som ejes og bebos af Brevbærer Philipsen. — Christen Jørgensen og Marie havde syv Børn: a—g.

a) **Jørgen**, døbt i Ulkebøl den 15. Søndag efter Trin. 1769; holdt over Daaben af Morbroderen Claus Jensen i Kær; død samme Aar, begravet 21. p. Trin. (død den 8. Oktober).

b) **Jørgen**, døbt den 30. September 1770, holdt over Daaben af Hr. Brandt paa Ladegaarden, maa ligeledes være død som Barn.

c) **Mette Marie**, født den 2. Maj 1772, døbt den 3. Maj, holdt over Daaben af Sidsel Jørgensdatter, Barnets Fæster. — Gift med Selvejrbonde **Christen Jensen Frost** i Sundsmark — se Slægtsgaarden i Sundsmark.

d) **Jens**, døbt den 30. Oktober 1774, holdt over Daaben af Overskovfoged Hans Jørgensen i Sønderskoven; død den 12. Juni 1776, begravet den 16. Juni.

e) **Jens Peter Christensen**, Ejer af Lysmose fra 1802 til 1848, født den 4. April 1777, døbt den 6. April, holdt over Daaben af Morbroderen Peter Jensen, der tjente i Sønderborg; død som Aftægtsmand den 16. December 1851, begravet den 21. December; gift i Ulkebøl den 30. Juni 1802 med **Cathrine Marie**, Datter af Gaardejer Jørgen Madsen og Anne i Kær, født den 10. Marts 1777, døbt den 12. Marts, død den 17. April 1842, begravet den 24. April.

f) **Birthe Cathrine**, født den 16. Januar 1780, døbt den 23. Januar, holdt over Daaben af Pastor Hoecks Hustru; død den 12. Februar 1781, begravet den 18. Februar.

g) **Christian**, født den 1. December 1782, døbt den 8. December; opkaldt efter Christian Behrendsen i Sønderborg; maa være død som Barn.

52. **Christen Hansen**, Gaardejer og Synsmand i Bagmose, Ulkebøl Sogn, døbt i Ulkebøl den 20. September 1739, død som Aftægtsmand hos Sønnen den 8. Juni 1822, begravet den 12. Juni. Vielse Ulkebøl den 3. Juli 1776: .

53. Anna Amalia Pedersdatter fra Ulkebøl, døbt den 26. Februar 1758, død den 11. August 1827, begravet den 15. August.

Christen Hansen var først gift med (Vielse Ulkebøl den 6. Juli 1763) **Marie**, Datter af Selvejrbonde **Esben Clausen** og Kiesten i Ulkebøl (se Nr. 70-71), født 1741, døbt den 29. Oktober, død den 27. Marts 1776, begravet den 31. Marts. I dette Ægteskab var der ingen Børn. Skiftet efter hende fandt Sted hos Herredsfoged Unverzagt i Augustenborg den 15. April 1776. — Christen Hansen, der maa have overtaget Gaarden omkring 1763, var i mange Aar Synsmand. I hans Tid var der mange Stridigheder om Skolen i Kær, da Beboerne søgte at trykke Læreren i Lønnen, mens Hertugen holdt paa, at Skoleholderen skulde have det, der tilkom ham i Henhold til Vedtægten. Det kom til flere Protestmøder, og Christen Hansen havde ingen let Stilling som Forstander. I et Brev, dateret den 1. Marts 1802, erklærede han sammen med 11 andre Skoleinteressenter, at han aldrig havde haft Del i den bekendte Skolesag og at de aldrig havde tænkt paa at ville føre Proces mod Hertugen. Det gik naturligvis ogsaa ud over Skolen og Læreren. Da Lærer Peter Matzen i Foraaret 1801 blev Degn og Førstelærer i Augustenborg, gjorde han opmærksom paa, at de 34 Bønder i fire Aar skulde levere 7 gode Læs Brænde, i det femte Aar seks Læs. Ved Fraflytningen resterede de imidlertid for Aarene 1796 til 1800, og kun **Christen Hansen**, Bagmose, Claus Jensen, Claus Nissen, Hans Jørgensen, Peter Petersen paa Fiskebækgaard og Christen Hansen paa Bosager havde leveret deres Del (Skolesager fra Ulkebøl og Kær, C IV Nr. 128). Christen Hansen og Anna Amalia havde en Søn: a.

a) **Hans Peter Christensen**, født den 4. Februar 1781. Se Nr. 26-27.

54. Claus Christensen, Selvejrbonde i Ulkebøl, senere paa Engelshøj, født i Ulkebøl 1738, døbt den 6. Januar, død som Aftægtsmand hos Sønnen paa Engelshøj den 17. Februar 1821, begravet den 25. Februar. Vielse Ulkebøl den 14. Juli 1773:

55. Karen Petersdatter fra Ulkebøl, født 1744, døbt den 12. April, død paa Engelshøj den 29. Oktober 1820, begravet den 5. November.

Claus Christensen har vistnok overtaget Bondegaaarden i Ulkebøl omkring 1773, idet Vielsen fandt Sted nogle Maaneder efter Faderens Død. Den 23. April 1805 blev den eneste efterlevende Søn Peter Clausen skrevet for Gaarden, der ved Udsiftningen fik sin Plads paa Grænsen til Sønderborg og fik Navn efter Engelshøj. I en Jordebog fra Tiden før 1700 findes Navnet Engelszroygard, i Stiftsbogen fra 1690 Engelsraadgjærde, og i Kirkebogen bruges i Tiden efter 1800 ligeledes Formen Engelsroy, men senere skrives, ligesom Udtalen i Sognet, Engelshøj. — Claus Christensen og Karen havde seks Børn: a—f.

a) **Christen Clausen**, født den 26. April 1774, døbt den 29. April, konf. 1790, død i Ulkebøl den 9. Marts 1794, begravet den 16. Marts.

b) **Ellen**, født den 30. Juli 1776, døbt den 2. August, død den 4. Januar 1861

i Vollerup paa Gaarden, der ejedes af Diedrich Henningsen, begravet den 9. Januar; gift i Ulkebøl den 8. Oktober 1803 med Selvejerbondede Christen Hansen Ohlsen i Vollerup, Søn af Hans Christensen Ohlsen og Maren samme Steds, født den 4. December 1775, døbt den 10. December, død af Brystbetændelse den 22. December 1842, begravet den 28. December. Gaarden gik Aaret efter i Arv til den ældste Søn Hans Christensen Ohlsen, fra 1857 Diedrich Urwald Henningsen, 1866 solgt til Hans Lassen af Fahrtdorf (Fartorp) i Haddeby Sogn, 1894 solgt til Johannes Termansen. Nuværende Ejer: Sønnen Hans Termansen, fra 1922.

e) Sille, født den 2. Marts 1779, døbt den 3. Marts, gift med Claus Hansen Sørensen paa Saksgaard. Se Hans Clausen Sørensen nedenfor under Nr. 58-59 a.

d) Peter Clausen, Faderens Eftermand paa Bondegaarden fra 1805 til 1849, født den 27. Juli 1781, døbt den 29. Juli, død som Bondé paa Engelsroigaard i Ulkebøl Vestermark den 24. Juli 1848, begravet den 28. Juli; gift i Ulkebøl den 29. Juni 1805 med Ellen, Datter af Gaardejer Jens Andersen og Maricke Jensdatter i Dybbøl, født den 3. November 1783, døbt den 6. November, død paa Engelhøj den 4. Juni 1859.

e) Cathrine Marie, født den 5. September 1785 (Tvilling), døbt sammen med Broderen den 11. September, gift med Gaardejer Hans Peter Christensen i Bagmose. Se Nr. 26-27.

ƒ) Claus, født den 5. September 1785 (Tvilling), død i Ulkebøl den 4. November 1794, begravet den 9. November.

ENGELSHØJS SENERE HISTORIE

PETER CLAUSEN (1781-1848) og *Ellen* havde følgende Børn: a-h:

a. *Cathrine Marie*, født d. 3. Febr. 1806, døbt d. 9. Febr.

b. *Claus Clausen*, Inderste ved Lambjerglund, f. d. 17.

Jan. 1807, døbt d. 25. Jan., død d. 7. Okt. 1842, begr: Hørup den 12. Okt., gift i Hørup den 15. Dec. 1839 med *Anne Marie*, Enke efter Inderste Jens Thomsen (død den 3. Oktober 1838), Datter af Gaardejer Jørgen Clausen og Kathrine paa Elholm, Ulkebøl Sogn, født den 26. December 1809, døbt den 29. December, død i Ulkebøl Sogn den 28. November 1902; den 21. Juni 1844 viedes hun i Hørup til Christen Jørgensen Lorentzen, Søn af Parcellist Jørgen Lorentzen og Frederikke Christens i Stenholt, Ulkebøl Sogn, født den 5. Marts 1814, død den 13. December 1902 (Ulkebøl). Stedet ved Lambjerglund, der sædvanlig kaldtes Lundehave, oprettedes 1798 af Hinrich Mohnsen, der købte 8 Tønder Land af Claus Petersen, Lambjerglund. De følgende Ejere var Sønnen Nicolai Hinrichsen (1807) og dennes Enke Anne Cathrine, der 1820 solgte Kaadet til Skovfoged Hans Hansen Maibøll, der til Mikkelsdag 1833 flyttede til Ulkebøl som Gaardejer. Den 27. November 1855 blev Jens Thomsens Datter Kiesten Marie og hendes Mand Christian Hansen Brock skreven for Kaadet, afløstes 1863 af Jens Hvid, der 1866 solgte til Jørgen Kock. 1872 købtes Ejendommen af Peter Petersen Lund paa Lambjerglund; Bygningen forsvandt, og Jorderne lagdes ind under Gaarden.

c. *Marie*, født den 6. Februar 1809, gift med *Andreas Jørgensen*, Gaardejer og Synsmand paa Stenbjergkær (se denne Gaards Historie, Nr. 202-203).

Gaarden Engelshøj ved Sønderborg, efter en Tegning af J. Raben 1907

d. *Cathrine*, født den 26. Maj 1811, døbt den 3. Juni, gift den 8. November 1833 med *Christen Thortsen* fra Notmarkskov.

e. *Sille*, født den 10. August 1813, døbt den 15. August, død den 16. April 1874, gift den 28. April 1850 med *Hans Christensen Christiansen* fra Lysabildskov, Husmand i Sundsmark, født 1809, død af Svindsot den 5. Januar 1865. Ingen Børn.

f. *Jens Peter*, født den 17. Juni 1815, døbt den 25. Juni.

g. *Peter*, født den 11. Oktober 1818, døbt den 18. Oktober.

h. *Christian Petersen Clausen*, Ejer af Engelshøj fra 1849 til 1871, født den 27. Juni 1821, død som Aftægtsmand i Bjørnemose, Ulkebøl, den 8. August 1899, gift den 8. April 1849 med *Doris Friis*, Datter af Lærer *Mathias Ottsen Friis* og *Anne Helene Hammer* i Elstrup, født den 28. Januar 1826, død den 13. September 1903. Da Sønderborg i 1870 blev udbygget til en Fæstning, maatte *Christian Clausen* overlade 18, 191 Skattetønder af Engelshøj til den tyske Stat. Fra 1871 til 1874 ejedes Gaarden af Svigersønnen *Christian Frost* fra Sundsmark (se Slægtsgaarden i Sundsmark).

Engelshøj bruges nu som Bolig for Arbejdsfolk paa Bosager. I Mu-seet paa Sønderborg Slot findes en Tegning af J. Raben fra 1907, der viser en smuk *Bindingsværksbygning og en lille Lade*.

56. **Jacob Nielsen**, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab, se Nr. 34-35:

57. **Anna Dorothea Esbensdatter**.

58. **Hans Clausen (Sørensen)**, Selvejerbonde i Ulkebøl, senere paa Saxgaard, døbt den 11. Marts 1736, død som Aftægtsmand den 15. November 1805, begravet den 24. November. Vielse Ulkebøl den 23. Oktober 1765:

59. **Marie Margrethe Jacobsdatter** fra Sundsmark, døbt den 18. Maj 1844, død paa Saxgaard den 18 Januar 1820, begravet den 23. Januar.

Hans Clausen Sørensen, der ligesom Faderen var Sandemand og Tolvmand, overtog Bondegaarden efter Stedfaderen Hans Esbensen (se Esben Clausen Nr. 70-71). Gaarden, der i flere Slægtled havde været i Familiens Eje, hørte sammen med andre syv Fæste- og Bøndergaarde til Ladegaards Len. Den 4. Marts 1774 stadfæstede Hertugen en Kontrakt mellem Hans Clausen Sørensen og Inderste Nicolai Andersen i Sundsmark, der mod en aarlig Recognition af 1 Rdl. fik to Skæpper Land fra Gaarden; Køberen skulde endvidere betale 1 Rdl. ved Over-tagelsen (C IV Nr. 460). I Tiden mellem 1770 og 1780 maa der have været Tale om Udskiftning, og da Hans Cl. Sørensen helst vilde undgaa Flytningen, bad han om Lov til at blive boende i Byen. Svare: gik ud paa, at han maatte finde sig i Separationen og trække Lod om Udflytningen ligesom Naboerne. Udskiftningen i Ulkebøl og Kær fandt Sted i Aarene 1794 og 1795, og H. Cl. Sørensen maatte flytte til Ulkebøl Nørremark, hvor Gaarden opførtes ved Saxmose og fik Navn efter denne. Navnet Saxgaard findes første Gang i Konfirmationsregistret for Aaret 1799, og denne Skrivemaade bruges af Gaardens nuværende Ejer H. Sander-larsen. — Sønnen **Claus Hansen Sørensen**, der var Forstander i Ulkebøl, ejede Fødegaarden fra 1798 til 1834, fulgt af Sønnen **Peter Clausen Sørensen**, der den 12. December 1868 solgte Saxgaard til **Matthias Matthiesen** fra Angel, hvis Fader var Søkendebarn til Sælgerens Hustru. Matthias Matthiesen, født den 19. April 1828 i Tolk Skovby, Tolk Sogn, død paa Saxgaard den 23. April 1890, var en Søn af Gaardejer Matthias Matthiesen og Dorothea Christine fodt Petersen. Hans Hustru **Anne Marie**, født den 26. Marts 1827 som Datter af Gaardmand Jacob Petersen i Gammelby (Angel), mistede ved Saxgaards Brand alle sine Ejendele og flyttede til Sønderborg, hvor hun døde den 18. Oktober 1902, begravet paa Ulkebøl Kirkegaard den 21. Oktober. — Gaarden overtoges den 1. April 1892 af **Jørgen Jensen** fra Snogbæk, den kendte Frøavler, hvis Gaard var brændt under et heftigt Tordenvejr. Ogsaa paa Als var Skæbnen ham ikke god, idet Saxgaard Søndag Morgen den 29. Maj 1892 nedbrændte til Grunden, ligeledes ved Lynild. Gaarden ejes siden 1911 af Svigersønnen **Helmer Sander-**

*Saxgaard, Ulkebøl Nørremark,
opført af Jørgen Jensen efter Branden den 29. Maj 1892*

Larsen. — Hans Clausen Sørensen og Marie Margrethe havde to Børn, en Son og en Datter: a-b:

a) **Claus Hansen Sørensen**, Selvejrbonde paa Saxgaard og Forstander i Ulkebøl, født 1767, døbt den 18. Januar, død den 21. Februar 1834 paa Christen Kyds Gaard i Ulkebøl, hvorhen han var draget, efter at hans Gaard var afbrændt Natten mellem den 10. og 11. November 1833, begravet den 26. Februar. Han var gift to Gange: a) med **Sille Clausdatter**, der døde den 27. April 1830, begravet den 2. Maj, 51 Aar og fem Uger gammel. Vielsen er ikke indført i Kirkebogen, men efter Aldersangivelse og Fadderlisterne er hun Datter af Selvejrbonde Claus Christensen og Karen paa Engelshøj, født den 2. Marts 1779 (se ovenfor Nr. 54-55 c); gift anden Gang i Ulkebøl den 6. November 1830 med **Marie Hansen**, Enke efter Møller Philip Christian Hansen i Dalsgaard, Rinke næs Sogn. Hun døde den 6. November (paa Bryllupsdagen) 1858, begravet den 11. November, og kaldes Marie f. Clausen, 83 Aar 3 Maaneder gammel. Hun er sandsynlig Datter af Gaardejer Christen Clausen og Marie i Ulkebøl (udflyttet til Rindebæk), født den 30. Juli 1775, hjemmedøbt samme Dag og fremstillet i Kirken den 6. August. — I det første Ægteskab var der ni Børn, deriblandt to dødfødte og to, der døde i Barndommen. Ved Skiftet efter Faderen betegnes de to Sønner, Claus og Christian som svage og skrøbelige. Den yngre Søn, **Peter Clausen Sørensen**, født paa Saxgaard den 10. Marts 1814, overtog som nævnt Fødegaard

den; han var gift med **Anne Marie**, Datter af Selvejrbonde Peter Matthiesen og Anne Dorothea Jørgensdatter i Ulkebølskov, født den 17. November 1813.

Peter Clausen Sørensen flyttede som saa mange andre i hin Tid nordpaa og fik et nyt Hjem i Gaarden Christiansholm, en Parcel af det nedlagte Domænegods Fovsletgaard i Ødis Sogn. Her døde han den 25. Januar 1905. Hustruen blev saa slemt forbrændt ved Gaardens Brand den 9. Maj 1883, at hun to Dage senere afgik ved Døden. Af deres syv Børn omkom den ældste Datter Sille ved at drukne i et Kar varmt Spøl. Sønnen Claus Petersen Sørensen, født den 26. Februar 1838, død den 6. Januar 1917, var gift med Valborg Margrethe Holm af Bjerndrup, Datteren Anna Dorothea, født den 3. Februar 1842, død den 17. April 1908, med Sagfører Jens Laurits Hansen i Kolding.

Mere kendt er den ældste Søn, **Hans Clausen Sørensen**, født den 28. Maj 1801, død som Aftægtsmand hos Gaardejer og Skibskaptajn Hans Petersen Wolf i Ulkebøl den 5. September 1876. Han friede sig ind paa denne Gaard. Vielse den 26. Juni 1823. Hustruen **Anne Marie** var en Datter af Mathias Davidsen og Anne Marie Kyd, født den 15. Oktober 1801, død den 5. August 1862.

I Bladet »Dannevirke« omtaltes Hans Klausen Sørensen i Ulkebøl paa følgende Maade: »Den 5. September afgik ved Døden Hans Klausen Sørensen i Ulkebøl efter et kort men smertefuldt Sygeleje. Han var født den 28. Maj 1801 og blev allerede Gaardmand i en Alder af 22 Aar. Anno 1838 udnævntes han til Synsmand, og da han var en forstandig og oplyst Mand med megen Indflydelse, anstrengte Hertugen af Augustenborg sig ikke lidet for at vinde ham, men alle Forsøg strandede: Synsmanden i Ulkebøl holdt trofast fast ved Konge og Fædreland. Frederik VII hædrede ham med Danebrogskorset. Under Krigen 1848-50 fandt de danske Officerer altid et gæstfrit Hjem i hans Hus, som er bleven bekendt i videre Kredse gennem Dr. H. Toldeflunds vakre Fortælling »Synsmandens Pibe«. Anno 1861 tog han sin Afsked som Synsmand og solgte samtidig Gaarden til Oberstløjtnant Munthe af Morgenstjernes Enke. Med levende Interesse fulgte han Begivenhederne 1864, og han har altid bevaret et varmt dansk Hjerte«. — Da den unge **Oluf Vilhelm Munthe** af Morgenstjerne allerede afgik ved Døden den 23. Maj 1863, solgte Moderen Gaarden Aaret efter til Skibskaptajn **Hans P. Wolf**.

b) **Marie**, født den 13. November 1769 — gift med Selvejrbonde **Niels Jacobsen** i Vollerup. Se Nr. 28-29.

60. **Jørgen Jørgensen Frost**, Kaadner i Asserballe, til sidst Inderste i Snurom ved samme By, født i Ulkebøl 1738; døbt den 23. November, død i Snurom den 13. Februar 1820, begravet den 20. Februar; Vielse Ulkebøl den 26. Marts 1774:

61. **Marie Christensdatter** fra Asserballe, født 1745, konf. 1760, 15 Aar gammel, død som Aftægtskone i Snurom den 22. Januar 1823, begravet den 2. Februar. Skiftet efter Jørgen Frosts Enke holdtes hos Herredsfogeden i Augustenborg den

21. Juni 1823. Til Deling var 55 Rdl. 14½ Skilling; deraf fik de fire Sønner hver 11 Rdl. 2⁹/₁₀ Skilling, Sønnesønnen Jørgen Jacobsen Frost 7 Rdl. 17¹⁴/₁₅ Skilling og Sønnedatteren Cathrine Marie Jacobsdatter 3 Rdl. 32²⁹/₃₀ Skilling. — 8 Børn: a-h.

a) **Jørgen**, født 1774, døbt i August, død 1777, begravet den 30. Juni. (I Kirkebogen er ved Dødsfald skrevet Datter).

b) **Christen Jørgensen Frost**, Kromand i Spang, Ulkebøl Sogn, se Nr. 30-31.

c) **Jørgen Jørgensen Frost**, Bonde-Inderste i Snurom ved Asserballe, døbt den 17. November 1777, konf. 1793, død i Snurom den 30. November 1844, begravet den 5 December, Aftægtsmand hos Sønnen Jørgen Frost; gift med **A n n e M a r g r e t h e J ø r g e n s d a t t e r**, der døde i en Alder af 59 Aar den 25. Juni 1844, begravet den 30. Juni. Jørgen Frost tjente omkring 1810 paa Gammelgaard og var fra 1812 Foged paa denne Herregaard.

d) **dødfødt Datter** begravet den 31. Oktober 1779.

e) **dødfødt Søn** begravet den 4. Oktober 1780.

f) **Hans Jørgensen Frost**, født 1782, døbt den 22. December 1782, konf. 1797, død som Husmand ved Ulkebøl Kirke den 28. Juni 1833 (Brystsygdom); gift i Ulkebøl den 31. Maj 1832 med **E s t e r T h o m s e n**, Datter af Thomas Hansen, dengang i Tjeneste paa Rønhave, og Hustru Anne Helene Hansdatter, født i Ulkebøl den 13. April 1806, døbt samme Dag, død ved Kirken den 31. August 1851. Hun var senere gift med Jens Jensen fra Stadil ved Ringkøbing og Christian Hansen Holt fra Hellevad (Vielser 13. August 1837 og 21. December 1849). Hans Jørgensen Frost boede ved Moderens Død i Ulkebøl, ved Vielsen i Ulkebølskov.

g) **Jacob Jørgensen Frost**, Hyrebolsmand paa Gaarden Klingbjerg i Notmark, født i Asserballe 1786, døbt den 11. Juni, konf. 1800, død paa Klingbjerg den 22. Oktober 1814, begravet Notmark den 27. Oktober; gift i Asserballe den 8. Februar 1812 med **H e l e n e M a r i e**, Datter af Kaadner Simon Christensen og Anne Cathrine i Asserballe, døbt den 27. September 1789, konf. 1804, død i Asserballe den 20. Februar 1861. Hun blev den 23. Juli 1825 i Asserballe viet til **H a n s H e n r i k M a d s e n** (Matzen), Møllersvend fra Graasten, senere Indsiddet i Asserballe, født den 15. Juni 1801 i Adelby (Tarup) ved Flensborg, konf. i Varnæs 1816, Søn af Gaardejer Frederik Madsen og Marie, død i Asserballe den 29. April 1887. Han var gift igen (Vielse Asserballe den 24. April 1862) med Enke Kirsten Petersen født Jørgensen fra Helved, Notmark Sogn. — Jes Klingbjergs Kodsted omtales i Stiftsbogen fra 1690. Gaarden Klingbjerg ejedes i sin Tid af Daniel Cruckow, der fra 1615 til 1631 var Kirkeværge i Notmark; han var den ældste Søn af Præsten Jørgen Cruckow (død 1606) og Broder til Præsten Frederik Cruckow i Notmark (død 1648).

h) Claus Andersen, senere kaldt **Claus Jørgensen Frost**, døbt i Asserballe den 26. December 1789 (holdt over Daaben af Claus Andersen, Foged paa Gammelgaard), Kaadner i Asserballeskov, hvor han døde den 20. December 1882, 93 Aar gammel. Den 6. Februar 1825 blev han i Asserballe Kirke viet til **Mette Marie Nicolais** Enke i Skoven. Brylluppet skulde have staaet i Oktober 1824, men en pludselig Ildebrand hindrede det. Hun var en Datter af Gaardejer Christen Nielsen og Kirsten Jacobsdatter i Majbølroi, Hørup Sogn, født den 30. Maj 1777, døbt den 1. Juni, død i Asserballeskov den 8. Oktober 1864. Hendes første Mand (viet Hørup den 11. Januar 1800), **Nikolai Iversen**, Bødker i Tandslet, senere Kaadner og Bødker i Asserballeskov, var en Søn af Iver Nissen og Syndet Petersdatter i Tandslet, døbt den 22. Maj 1763, død i Asserballeskov den 4. September 1818, efterlod fire Børn. Familien Iversen findes senere ved Mintebjergshav, i Hørup og paa Vranglandgaard.

62. Thomas Christensen, Selvejrbonde i Vollerup, senere paa Frørupgaard (Langdel ved Augustenborg), døbt i Ulkebøl den 17. November 1748, død som Opholdsmand hos Sønnen den 22. Juni 1815, begravet den 25. Juni; Vielse Ulkebøl den 5. Juli 1875

63. Anne Marie Petersdatter fra Vollerup, døbt den 26. Maj 1748, død den 7. December 1827.

Thomas Christensen har vistnok overtaget Fødegaarden 1775 og fulgtes den 14. December 1812 af den eneste Søn Christen Thomsen. — Af Jordebogen fra Udskiftingsaaret 1795 fremgaar det, at Gaarden med 57 Td. 1 Sk. 12 Kvr. var Byens største. Udflytningen til Langdel fandt vistnok Sted i Sommeren 1796, idet Thomas Christensen den 12. Februar 1797 fik Lov til at sælge Husstedet i Vollerup til Svigersønnen. (C IV Nr. 462), og Datteren Anne Kiestine konfirmeredes 1797 fra Frørupgaard. Thomas Christensen fik samme Hjælp til Udflytningen som Christen Petersen paa Hesselgaard. Som særlige Hjælpere ved Arbejdet havde han Hans Ohlsen og Hans Christensen. Sidstnævnte skulde ogsaa yde nogen Hjælp til Claus Clausen, der flyttede til Klansager. Frørupgaard er muligvis opkaldt efter en af Landsbyerne Frørup. — 4 Børn: a — d.

a) Anne Margrethe, født den 8. Marts 1776, døbt den 10. Marts, død i Vollerup den 29. December 1853, begravet den 5. Januar 1854; af seks Sønner og fem Døtre var to Sønner og tre Døtre i Live; gift den 20. Maj 1795 med Inderste **Peter Hansen Tagsen**, Søn af Hans Petersen Tagsen og Cathrine i Vollerup, født 1766, døbt den 27. Juli, død den 27. Januar 1848. Guldbryllup 1845. Den 26. Maj 1797 traf Bonde-Inderste Peter Hansen Tagsen Aftale med Svigerfaderen om Køb af Husstedet i Vollerup, og den 18. Oktober 1848 overlod Enken Ejendommen til Sønnen, Snedker **Christen Petersen Tagsen** (født den 26. Februar 1807, død den 6. Februar 1877), gift med sit Søkendebarn **Marie Margrethe Thomsen**, Datter af Christen Thomsen og Kirsten paa Frørupgaard, født den 3. Nov. 1825.

b) Marie Elisabeth, født den 7. December 1778, gift med Kromand Christian Jørgensen Frost i Spang — se Nr. 30 — 31.

c) Anne Kiestine, født den 21. September 1781, døbt den 23. September, død i Vollerup den 5. November 1832, begravet den 11. November; gift i Ulkebøl den 28. Maj 1818 med Hans Jørgensen fra Klansager, senere Inderste i Vollerup, Søn af Gaardejer Jørgen Hansen og Marie i Vollerup, født den 28. Marts 1780, døbt den 2. April, død som Aftægtsmand hos Christen Jespersen i Vollerup den 27. Januar 1855, begravet den 2. Februar.

d) Christen Thomsen, Selvejerbonde paa Frørupgaard fra 1812 til 1843, født den 13. Januar 1785, døbt den 16. Januar, konf. 1801, død den 24. August 1857, begravet den 28. August; viet i Hørup Kirke den 24. Oktober 1812 til Kiesten, Datter af Gaardejer og Tolvmand Hans Rasmussen og første Hustru Anne Marie Lassen i Majbøl, født den 6. December 1790, døbt den 12. December, død af Alderdomsvaghed den 10. Juli 1867, begravet den 16. Juli.

Af deres Børn nævnes foruden Eftermanden følgende i Ulkebøl Kirkebog: Anne Marie, født den 23. December 1813, død i Vollerup den 20. Oktober 1880, gift den 14. Oktober 1836 med Nicolai Clausen fra Vollerup, Søn af Inderste Jørgen Clausen og Ingeborg samme Steds, født den 7. Oktober 1810, død den 19. Januar 1877, Hans Thomsen, født den 4. Juli 1817, Christen Thomsen, født den 1. August 1819, og Marie Elisabeth Thomsen, født den 3. August 1831, død ugift paa Fødegaarden den 8. Juni 1924, 93 Aar gammel. En af disse Sønner deltog i Trearskrigen som Soldat i 10. Bataillon og blev saaret og taget til Fange ved Mysunde den 12. September 1850. (Brev fra Christian Hansen Maibøll, Ulkebøl Sten, til hans Hustru). Fra 1843 til 1861 ejedes Frørupgaard af den ældste Søn Thomas Christensen Thomsen, født den 18. April 1815, død den 2. August 1861, gift den 23. Juni 1843 med Anne Marie Brock, Datter af Gaardejer Hans Brock og Anne Marie født Christensen i Vollerup, født den 22. November 1821, død i Augustenborg den 13. November 1911, begravet i Ulkebøl den 18. November. Af fire Sønner og tre Døtre var 1861 kun to Døtre i Live. Enken giftede sig den 2. Februar 1864 med Bertel Christiansen Blad fra Lambjergskov, født den 24. August 1834 som Søn af Gaardejer Christian Jørgensen Blad og Kathrine Marie født Bertelsen, der ledede Gaardens Drift i ti Aar. Fra 1874 til 1925 ejedes Frørupgaard af Slagtermester Heinrich Lorenz Erichsen fra Ketting, Søn af Slagter Hans Eriksen og Anne Kathrine Petersen, født den 16. August 1844, viet den 26. Marts 1874 i Ulkebøl Kirke til Thomas Chr. Thomsens Datter Anne Marie, født den 17. Marts 1852. I Følge en i Grundakterne opbevaret Købekontrakt havde de foruden Eftermanden to Sønner: Gaardejer Heinrich Friedrich Erichsen, Langdel, og Gaardejer Friedrich Christian Erichsen, Ketting, endvidere følgende Børnebørn: Fru Alma Beckmann f. Erichsen i Northeim (Hannover), Enkefru Marie Brodmeyer f. Erichsen i Kiel, Fru Jenny Rawengel f. Erichsen i Flensborg-Mørvig. — Sønnen Hans Thomas Erichsen, født paa Frørupgaard den 21. Februar

Frørupgaard paa Langdeel, 1945

1875, har drevet Ejendommen som Forpagter siden lidt efter Aarhundredskiftet, men blev først indskrevet for Gaarden 1925. Den 18. Oktober 1901 viedes han i Sommersted til Johanne Henriette Cathrine Frederikke Hoff fra Slavgaard, Sommersted Sogn, født i Mohrberg (Tyskland) den 15. April 1877. -- Deres Son, H a n s T h o m a s E r i c h s e n, født paa Frørupgaard den 4. November 1916, er siden 1. November 1940 Forpagter af Slægtsgaarden. Den 1. August 1940 viedes han i Augustenborg til Marie Louise Agerley, Datter af Læge Dr. med. Mathias Jensen Agerley og Hustru Luise født Jacobsen, født paa Rumohrsgaard, Notmark Sogn, den 12. April 1915.

VII. TIPTIPTIPOLDEFORÆLDRE.

64. Anders Petersen, Selvejrbonde og Tolvmand i Vollerup, født før 1690, død for 1757. Vielse ca. 1711:

65. Kiesten Christensdatter fra Vollerup, døbt Rogate 1691, begravet den 19. September 1773. Se Hesselgaards Historie.

66. Niels Jacobsen, Selvejrbonde i Vollerup, Ulkebøl Sogn, fra omtrent 1727 til 1754, født 1694, døbt Jubilate, død før den 5. Marts 1754; gift før 1727 med

67. Karen Christensdatter, Søster til Gaardejer Hans Christensen i Kær, født i Februar 1701, død 84 Aar — to Maaneder gammel den 3. December 1784, begravet

den 12. December. Hun blev i Følge Skiftet gift med Ungkarl Peter Petersen fra Vollerup, der døde 42 Aar gammel 1760 og begravedes den 18. Juni.

Skiftet efter Bonde Niels Jacobsen holdtes i Vollerup den 5. Marts 1754 under Ledelse af Herredsfoged Wilmerding og Hertugens Husfoged Christian August Steingardt. Datteren Kiesten (23 Aar) var allerede gift med Bonde Peter Andersen i Vollerup, mens de øvrige Børn havde følgende Formyndere: Anna (25 Aar) Farbroderen Andreas Christensen, Gaardejer i Ulkebøl; Cathrine (21 Aar) Morbroderen Hans Christensen, Gaardejer i Kær; Jacob (16 Aar) Farbroderen Jacob Christensen i Sundsmark. Kongelig Majestæts Restancer paa Gaarden var 1740 Rdl. 7 Skil., Indgæld 175 Rdl. 46 Skil., Udgæld 20 Rdl., Beholdning 155 Rdl. 46 Skil. Datteren Kiesten havde allerede faaet sin Medgift og skulde derfor ikke have Arv efter Faderen. Anne og Cathrine fik hver en Hest eller 15 Rdl., to Køer eller 15 Rdl., en Kobbergryde og en Messingkedel eller 6 Rdl., en Brudekjole eller 10 Rdl., tilsammen 46 Rdl. Sønnen Jacob Nielsen skulde have en Hest, en Ko, en Kobbergryde og en Messingkedel eller i rede Penge 28 Rdl. 24 Skil., endvidere en Klædning eller 5 Rdl., ialt til de tre Børn: 125 Rdl. 24 Skil. Der blev saaledes 22 Rdl. 46 Skil. tilovers, som Enken Karen og hendes tilkommende Mand tog til sig. Derimod lovede de, at give hver af de tre Børn »en forsvarlig Halv Kost eller Bryllup«, som Datteren Kiesten har faaet, desforuden til hver Datter to Kister, et Skrin og et Skab, og det alt forsvarligt, Sønnen derimod en Kiste, et Skrin og et Skab. Den nye Mand Peter Petersen fik Gaarden i 16 Aar, mens Sønnen fik Retten til at gifte sig paa frit Ophold efter Udløbet af ti Aar. — Fra Peter Petersens Tid foreligger en Vurdering af samtlige Ejendomme i Rønhaves og Ladegaards Len (C III 1, Nr. 175). Bygningen var med 1.707 Mark ansat til det højeste Beløb blandt alle Gaarde i Vollerup. Dertil kom Besætningen med 7 Heste (186 Mark), 6 Køer (108 Mark), 2 Kvier (18 Mk.), 2 Kalve (12 Mk.), 4 Faar (8 Mk.), 4 Svin (21 Mk.) og 6 Grise (6 Mk.), tilsammen for Bygninger og Besætning 2 066 Mark. Udsæden var 3 Td. Rug, 4 Td. Byg, 7 Td. Havre, og der bjergedes hver Sommer 5 Læs Hø. Af Niels Jacobsens og Karens Børn kendes følgende fire, a—d:

a) Anna, født 1727, døbt den 14. September, (holdt over Daaben af Skovriders Hustru Anne Marie Kochendorffer i Vollerup), gift med Selvejrbonde Claus Esbensen i Ulkebøl. Se Nr. 70—71 a.

b) Kirsten (Kiesten), født 1730, i Følge Skiftet efter Faderen gift med Selvejrbonde Peter Andersen i Vollerup — se Hesselgaards Historie.

c) Cathrine, født 1733 (Daabsregistret mangler fra 1729 til 1735), død i Vollerup den 21. Oktober 1803, begravet den 30. Oktober, 70 Aar 6 Maaneder gammel; gift i Ulkebøl den 17. Juli 1778 med Alexander Alexandersen (Sander Sandersen), Inderste i Vollerup, Søn af Bonde-Inderste Alexander Jørgensen og Anne Marie Jørgensdatter, født i Vollerup 1750, døbt den 31. Maj, død den 21. April 1812. Ingen Livsarvinger. Han var gift anden Gang (Vielse den 29. December 1803)

med Mette Marie, Datter af Gaardejer Christen Hansen og Maren Esbensdatter i Kær, døbt den 24. Maj 1767, død i Vollerup den 29. Juni 1835.

d) Jacob Nielsen, Eftermand paa Fødegaarden, døbt den 2. Juli 1737 — gift med Anna Dorothea Esbensdatter — se Nr. 34—35.

68. Niels Jacobsen, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab — se Nr. 66.

69. Karen Christensdatter, Anetab — se Nr. 67.

70. Esben Clausen, Selvejerbonde og Synsmand i Ulkebøl, født før 1690 og død for den 6. Februar 1749, gift ca. 1735 med

71. Kiesten Hansdatter fra Kær, døbt 13. p. Trin. 1710, død 82 Aar 5 Maaneder gammel den 10. Januar 1793, begravet den 13. Januar.

Esben Clausen, der var gift to Gange, maa have faaet Bondegaarden af Moderen kort Tid efter 1720. Hans første Hustru Anna Esbens holdt 1. p. Trin. 1722 Jens Jensens Datter Anna af Kær over Daaben, og hun maa Henhold til Skiftet efter Manden være død før den 29. Juni 1735. Nævnte Dag fandt Udsigelsen Sted i Sønderborg. De to Sønner af dette Ægteskab, Claus og Hans, og Datteren Cathrine fik efter Moderen hver en Seng efter Landsens Brug eller 16. Rdl. og en Ko eller 5 Rdl. — Skiftet efter Esben Clausen holdtes i Ulkebøl den 6. Februar 1749. Til Stede var Herredsfoged Wilmerding, Husfoged og Tingskriver C. Aug. Steingardt, Kapellan Peder Nicolai Ibsen, Ulkebøl, Sandemand Jens Pedersen fra Kær, Sandemand Claus Sørensen fra Ulkebøl, Sandemand Christen Pedersen ved Hørup Kirke, Hans Pedersen fra Vollerup, Jacob Thomsen fra Mjang og Lars Steffensen fra Bagmose. Kongelig Majestæts Restancer paa denne Gaard var fra 1675 til Udgangen af 1745 1.724 Rdl. 5 Skil. Udgaelden var 95 Rdl. 4 Skil., deraf 63 Rdl., som Børnene af første Ægteskab havde Krav paa (se ovenfor). Endvidere krævede Esbens Broder Claus Clausen i Henhold til det gamle Skifttbrev 21. Rdl. 16 Sk. Elsabe skulde have Pigeløn (2 Rdl.) og Sønnen Hans Esbensen havde 36 Skil. Hønsepenge til Gode. Omkostningerne ved Skiftet var 8 Rdl. Indgaelden vurderedes paa følgende Maade: 7 Heste og et Føl 90 Rdl., en Ko og en Kvie 18 Rdl., 4 Grise 1 Rdl. 16 Skil., 4 Svin 8 Rdl., 10 Faar og to Bukke 6 Rdl. 32 Skil., Vogne, Plove og Harver med Tilbehør 30 Rdl., Jerntøj, Økser, Spader, Leer og deslige 6 Rdl. 8 Skil., 17 Td. 4 Sk. Byg a Sk. 11 Skil. 32 Rdl. 4 Skil., 9 Tønder Havre a 1 Rdl. 9 Rdl., Vikker, takseret for 5 Rdl. 16 Skil., 7 Td. Ærter 14 Rdl., 3 Td. Boghvede a Sk. 9 Skil. 4 Rdl. 24 Skil., 10 Skæpper Efterbyg a 8 Skil. 1 Rdl. 32 Skil., 20 Skæpper Rug til Udsæd a 12 Skil. 5 Rdl., 10 Td. Brødrug a 11 Skil. 18 Rdl. 16 Skil., 3 Sk. Hampefrø a 9 Skil. 27 Skil., 2 Kværne og 3 Dejgruge 7 Rdl. 16 Skil., 6 Kornbinge 12 Rdl. 16 Skil., Kar, Baljer, Tønder, Mosttrug og Presse 3 Rdl. 16 Skil., en Stavel-Kiste 1 Rdl. 16 Skil., Hegler og Solde 28 Skil., 2 Truge 24 Skil., 16 Sække 2 Rdl. 40 Skil., en Jernovn 6 Rdl., 2 Borde 2 Rdl. 16 Skilling, — tilsammen 287 Rigsdaler 11 Skil. Herfra Udgaelden med 94 Rdl. 42 Skil., bliver som Rest 192 Rdl. 17 Skil.

Deraf fik Enken og de fire Sønner hver en Broderpart med 27 Rdl. 21⁴/₇ Skil., mens de fire Døtre fik hver 13 Rdl. 34¹¹/₁₄ Skil. Desuden fandtes følgende Tilgodehavender, hos Peter Thømsen i Sønderborg 50 Mark, hos Jørgen Torskmand samme Steds 20 Mark, hos Peter Bolsmand i Sundeved 40 Mk. og i rede Penge 23 Mark 8 Skil., ialt 133 Mark 8 Skil., der deltes paa samme Maade, saa Broderparten her blev 19 Mark 1¹/₇ Skil., og de fire Døtre fik hver 9 Mark 8⁴/₇ Skil. Desuden gav Moderen Løfte om en ny Kobbergryde og en Messing-Kedel til hvert af Børnene eller 6 Rigsdaler. Da Claus Clausen efter Skiftebrevet af 1735 havde Ret til at bo i Gaardens Aftægtshus, skulde den nye Husbonde Andreas Andersen fra Mintebjerg bygge nogle Fag ved den vestre Lade til Bolig for Esben Clausens ældste Søn Claus, der efter otte Aar fik Ret til at gifte sig paa frit Ophold eller Aftægt paa Gaarden. Til dette skulde han nyde følgende af Jorderne: 4 Skæpper Bygland paa Toftager i Søndermarken, 3 Sk. Land i Søndertoften paa Østersiden, 5 Sk. Land paa Ringellsell (Ringerselle) i Søndermarken, 3 Sk. Land i Møllemarken, 3 Sk. Land paa Toften i Nørremarken, østre Side, 6 Sk. Land paa Kraaghøj samme Mark Til Engbund skal de nyde et Skifte i bag Haverne, et lidet Stykke paa Kraags-Høj eller Høsterbek, og hvad der findes udi Mollsig, hvilket saa kaldes, i lige Maade hvad der findes under Dammgarden i Søndermarken, et Stykke endnu udi Sma-Skiftø. Desuden fik han Ret til at tøjre sit Kvæg paa følgende Jordstykker: paa Bønder-Tank, i Korn-Tvet og i Tygevogels Bek, alt i Søndermarken, et Stykke bag Kallods-Beck og et paa Sandet kaldet i Nørremarken. Hvert Aar skulde Husbonden saa en halv Skæppe Hørfør for Aftægtsmanden, og denne havde Ret til at lade tre Faar, en Gaas og et Svin følge Husbondens om Sommeren, men om Vinteren skulde han selv føde dem. Endvidere maatte han lade sine to Køer følge Husbondens baade i Haugen og paa Marken. Aftægtsmanden fik Ret til fri Bagning og Tørring af Korn, til en Kaalgaard med alle Træer, og endelig skulde han hvert Aar have fire forsvarlige Læs Brænde. — Dersom Kiesten afgik ved Døden, og Andreas Andersen giftede sig igen, skulde den anden Hustru have Opholdet og dertil en Tønde Bygland, men ved et tredie Giftermaal, skulde hans Enke kun have Husværelse og en lille Kaalgaard. —

Kiestens anden Mand, A n d r e a s A n d e r s e n, var en Søn af Gaardejer Anders Jacobsen og Karen Hansdatter i Mintebjerg, døbt i Hørup 20. p Trin. 1709, død i Ulkebøl før den 11. Marts 1754, efterlod to Sønner og en Datter. Kiesten blev samme Aar gift med C l a u s P a u l s e n fra Tandslet, der døde som Aftægtsmand i Ulkebøl den 2. September 1798, 76 Aar 7 Maaneder gammel, begravet den 9. September. (Skifte efter Kiesten af 13. Maj 1793).

I Claus Paulsens Tid synes Gaardens Bygninger at have været i daarlig Stand, da de vurderedes til 888 Mark; dertil kom Besætningen, 8 Heste, 6 Køer, 3 Kvier, 6 Kalve, 10 Faar, 8 Lam, 3 Svin og 9 Grise, for 396 Mark 12 Skil., tilsammen 1284 Mark 12 Skil. Der avledes aarlig seks Læs Hø, og Udsæden af Korn var 3 Td. Rug, 7 Td. Byg og 10 Td. Havre.

Esben Clausen havde i sine to Ægteskaber ni Børn (a-i), Kiesten i andet Ægteskab med Andreas Andersen tre Børn (j-l):

a) **Claus Esbensen**, Selvejerbonde i Ulkebøl fra 1757 til 1764, Stedfaderens Eftermand paa Gaarden, født 1723, døbt 2. p. Trin., død 1764, begravet den 19. August; gift i Ulkebøl den 30. Juni 1757 med **Anna Nielses** fra Vollerup, Datter af Selvejerbonde Niels Jacobsen og Karen (se Nr. 66-67, a-b) født 1727, døbt den 14. September, død den 3. September 1780 efter tretten Aars ynkværdig Gigt sygdom, begravet den 10. September. Hun var gift igen (Vielse den 2. Juli 1765) med **Christen Petersen** fra Kær, født den 8. Februar 1740, død i Ulkebølskov den 12. Februar 1828, Søn af Gaardejer Peter Petersen og Marie. (Kongebrev for Slægtskabs Skyld). Christen Petersen blev den 8. November 1780 gift med **Anne Helene**, Datter af Selvejerbonde Hans Esbensen (se under bl) og første Hustru Ellen i Ulkebøl, døbt den 14. Juli 1754, død i Ulkebølskov den 31. Juli 1820, begravet den 6. August. Christen Petersen sad tor Gaardens Styre til 1790, fulgt af Claus Esbensens Søn **Niels Clausen**, der ved Udskiftningen fik Land anvist i Ulkebølskov, hvor Gaarden fik Navn efter Naturnavnet Bukege. Ejeren bruger Formen Bokegegaard. Husstedet i Ulkebøl solgtes den 18. Oktober 1800 til **Christen Jørgensen Hattesen** ved Kirken, der efter Navnet at dømme maa have været en Slægtning. Hans Enke Birret døde den 23 Februar 1827 hos Svigersønnen, Skrædder Jørgen Jørgensen i Ulkebøl.

b) **Hans Esbensen**, Selvejerbonde i Ulkebøl, født 1724, døbt 24. p. Trin., død som Aftægtsmand den 31. Maj 1810, begravet den 3. Juni. Han var gift tre Gange: a) med **Ellen**, Enke efter Selvejerbonde, Sandemand og Tolvmand Claus Hansen Sørensen i Ulkebøl (se Nr. 116-117); hun døde før den 27. Oktober 1756. — b) den 15. Juni 1757 med **Kirsten Petersdatter** fra Vollerup, født 1722, døbt Oculi, død den 21. Februar 1781, begravet den 25. Februar, Datter af Bonde Peter Christensen. — c) den 22. Juni 1782 med **Cathrine Jenses**, Enke i Ulkebøl, vistnok Datter af Skovrider Johan Matthias Kochendorffer og Anne Marie i Vollerup, Enke efter Gaardejer og Tolvmand Jens Christensen (død den 1. August 1781), født 1734, død den 19. Marts 1821 i Ulkebøl.

c) **Cathrine**, døbt i Ulkebøl den 10. Juni 1726, holdt over Daaben af Fasteren Dorothea, trolovet i Ulkebøl den 13. November 1760 med **Peter Nielsen**, Skolemester i Notmark, muligvis Søn af Selvejerbonde Niels Petersen og første Hustru ved Ulkebøl Kirke, født 1734 (Lakune), død i Notmark 1788, begravet den 12. November, 54 Aar gammel. Datteren Anne Dorthe døbt i Notmark 22. p. Trin. 1761, Sønnen Esben Petersen 13. p. Trin. 1764. — I Følge Decretprotokol C IV 457, Side 457 har Hertugen den 10. Juli 1758 meddelt Peter Nielsens Fader, at Sønnen, der er bleven prøvet af Pastor With i Notmark, antages som Skoleholder foreløbig i tre Maaneder, at han i denne Tid kan vise sin Færdighed og Flid i Ungdommens Undervisning. 1784 bad Sønnen Esben Petersen om at blive

Faderens Efterfølger, men afvistes, da det allerede var bestemt, at Degn Trolle ogsaa skulde have Skoletjenesten (C IV 460 den 14. Dec. 1784). Esben Petersen blev den 23. December 1796 gift med Maria, Datter af Hans Hinrich Clemmensen i Notmarkskov.

d) Anna, døbt den 19. August 1736; maa være død som Barn.

e) Maren, døbt den 8. September 1737, død i Kær den 14. Juni 1773, begravet den 20. Juni; gift den 31. Maj 1758 med Hospitalsfæster, Synsmand og Tolvmand Christen Hansen i Kær, Søn af Hans Christensen samme Steds, døbt den 2. Februar 1728, død den 11. Juli 1787, begravet den 15. Juli. Han var gift igen (den 27. Oktober 1773) med Marie, Datter af Claus Hansen, Gaardejer i Kær, og Hustru Dorothea født 1744, døbt den 22. Marts, død den 14. November 1835 som Menighedens ældste, 91 Aar 9 Maaneder gammel. Fra Sønnen Esben Christensen (1788-1826) gik Gaarden til Svigersønnen Nicolai Jacobsen (se Nr. 20-21 b).

f) Marie, nævnt ved Skiftet efter Faderen, form. død før 1757.

g) Anna Dorothea, døbt den 5. April 1739 (holdt over Daaben af Fæsteren Dorothea, gift med Degn Peder Jessen i Hørup) — gift med Jacob Nielsen, Selvejerbonde i Vollerup. Se Nr. 34-35.

h) Esben Esbensen, Sejlmager og Borger i Sønderborg, døbt den 12. April 1744 (holdt over Daaben af Forpagter Rudolf Fr. Thomsen paa Rønhave), død i Sønderborg den 31. December 1824; gift med Anne Christine, Datter af Postfører Hans Hansen og Metta f. Hansen i Kelstrup, død i Sønderborg den 27. Januar 1822. Sønnen Esben Esbensen, der var Skipper, døde den 26. September 1804 i Swinemünde af en Mavelidelse; i Ægteskabet med Mette Marie f. Jørgensen, havde han en Søn Esben Esbensen, der ogsaa blev Skipper og døde faa Aar efter, at han var bleven selvstændig.

i) Johann Frederik (Friedrich), Kromand i Sandbjerg Lykke, døbt den 28. Januar 1748 (holdt over Daaben af Mons. Peder Lange i Præstegaarden), død i Sandbjerg Lykke, Sottrup Sogn, den 19. Marts 1795 (Slagtilfælde), begravet den 23. Marts; gift med Cilla Maria Jørgensdatter, Enke efter Jørgen Rasmussen, der døde 1770. J. Fr. Esbensen efterlod tre Sønner: Hans Christian, Claus og Christian Esbensen.

Andreas Andersens og Kiestens Børn:

j) Karen, døbt den 8. Juli 1750, holdt over Daaben af Madam Lange fra Præstegaarden, død den 25. Maj 1826 paa Teglgaarden i Sønderkoven, begravet den 30. Maj; gift den 4. Januar 1772 med Hans Hansen Maibøll, født i Ulkebøl 1744, døbt den 2. Februar, død den 7. Februar 1814, begravet den 13. Februar, Søn af Hans Maibøll og Kirsten. Hans H. Maibøll, der var Sømmand og Ejer af Jagten »Søerider«, købte den 8. April 1769 sammen med Hustruens Halvbroder Johan Fr. Esbensen Teglgaarden i Sønderkoven med Stuehus, Stald, Kaalgaard,

Bokegegaard i Ulkebølskov (udflyttet fra Ulkebøl 1795)

andet Tilbehør og indhegnede Jorder for 572 Rdl. af Hans Christensen Søgaard. Hans Maibøll overtog Ejendommen til Mikkelsdag 1769 og betalte straks de 450 Rdl., Resten et Aar senere. Efter Gaardejer Hans Rasmussens Død 1794 udnævnte Hertugen ham til Skovfoged i Klinting (Sønderskoven). Hans Maibøll og Karen havde 10 Børn, seks Sønner og fire Døtre.

k) Andreas Andersen, født 1752, døbt den 5. Marts; han er form. død før 1757.

l) Christian Andersen, døbt den 8. Juli 1753 konf. 1769, var ved Skiftet efter Christen Hansens Hustru Marie i Bagmose den 15. April 1776 fraværende og opholdt sig ved Moderens Død i Holland.

SLÆGTEN I ULKEBØLSKOV
FRA UDSKIFTNINGEN TIL VORE DAGE

NIELS CLAUSEN, Ejer af Gaarden fra 1790 til den 22. April 1822, fødtes 1760, døbt den 26. Oktober, og døde den 24. Marts 1831; den 9. Juni 1790 viedes han til *Anne Marie*, Datter af Gaardejer Hans Petersen Elley og første Hustru Marie Andersdatter i Sundsmark, døbt 12. Febr. 1769, død den 4. Marts 1832. Af deres tre Børn fødtes de to ældste i Ulkebøl, mens Sønnen Hans, født den 4. Juli 1801, døbt fra Ulkebølskov Dagen efter, døde i Bønderholt, Ulkebølskov, den 12. Maj 1803, begravet den 19. Maj. I Konfirmations-Registret 1807 og 1810 skriver Præsten begge Gange Ulkebølskov. Om Datteren Marie findes Oplysninger under Vranglandgaard Nr. 158-159.

Sønnen *Claus Nielsen*, født den 13. April 1791 i Ulkebøl, døbt den 17. April, død den 18. Juni 1837, blev den 15. Juli 1824 gift med *Marie Dorothea*, Datter af Borger Christian Berthelsen i Sønderborg og Anna Dorothea Nissen fra Kær, født den 17. August 1805 i Kær, døbt Dagen efter, død hos Sønnen i Ulkebølskov den 11. Marts 1860. Hun var i nogle Aar Ejer af Bondegaarden og blev den 18. November 1842 gift anden Gang med Enkemand, Gaardejer *Christen Nissen* paa Løkkegaard, Kær Vestermark, Søn af Gaardejer Nis Nissen og Anne samme Steds, født den 20. Januar 1817, død den 28. August 1857. Han var upasselig i fem Dage og rantes af et Slagtilfælde, der medførte Døden.

Sønnen *Niels Clausen Nielsen* (født 1825, død 1903), Ejer af Fødegaarden fra 1846 til den 5. Juli 1881, blev den 26. Juni 1846 gift med *Anne Kirstine Bertelsen* fra Kær, født den 17. Juli 1828, død den 11. Juni 1881, Datter af Gaardejer Christen Christiansen Bertelsen og Sille Marie født Clausen. Af deres otte Børn var 1881 seks i Live.

Bokegegaard i Ulkebølskov, Stuehuset set fra Haven

Claus Nielsen, født den 18. December 1847, død den 28. Juni 1930, Ejer fra 1881 til 1911, var gift med Anne Kirstine Petersen fra Kær, født den 6. Juni 1846 i Kær, Datter af Gaardejer Christen Petersen og Marie Christine født Kock.

Sønnen *Niels Clausen Nielsen*, født den 5. Oktober 1875, beholdt Gaarden til sin Død den 23. September 1938. Hans Hustru *Sofie Cathrine Philipsen* er en Datter af H. P. Philipsen, Dybbølmark (død 1. April 1903) og Hustru Marie Thyksen (død 1892). I 1920 opførtes en ny Tærskelade, og 1925 og 1930 blev Svine- henholdsvis Hestestalden ombygget. Stuehusets ældste Dele gaar sikkert tilbage til Udskiftningsaaret 1795.

Siden 1937 er Sønnen *Claus Nielsen*, født den 12. Maj 1906, Forpagter af den gamle Slægtsgaard, der med sine 64,75 ha hører til Sognets største. Han er gift med *Anne Iversen*, Datter af afdøde Gaardejer Hans Chr. Iversen og Hustru Marie født Petersen i Ulkebøl; født den 17. Juni 1888 (se Nr. 116-117).

72. Christian Frantzen, Kaadner og Smedemester i Vollerup, født samme Steds 1706, døbt Mis. Dom., død den 1. November 1778, begravet den 8. November. Vielse omtrent 1727:

73. Anna, født 1699, død den 3. December 1778 begravet den 6. December, 79 Aar gammel (Anna, salig Christian Smeds Enke i Vollerup).

Christian Frantzen eller Franzen lærte Haandværket hos Faderen, overtog Stedet efter ham 1726, og fik sit Fæstebrev den 25. Februar. I Beskrivelsen af samtlige kongelige, Præste- og Bondekaad fra Aaret 1734 (C III 1, Nr. 113) kaldes han Christian Schmidt. Til Kaadet, der lige var nedbrændt, hørte en Tønde Land med Kaalgaard, og han holdt tre Køer og to Faar. I Degnen Paul Hammers Register af 11. Januar 1737 findes Christian Smed blandt de kongelige Kaadnere i Vollerup, og han skulde aarlig svare 12 Skilling til de fattiges Kasse. (C III 6, Nr. 570). I Taksations-Instrumentet for Rønhaves og Ladegaards Len 1754 (C III 1, Nr. 175) er Christian Frantzen Schmidts Bygninger vurderet til 510 Mark, Besætningen, 3 Køer, 1 Kvie, 3 Faar og et Svin, til 78 Mark, men denne Gang maa han nøjes med to Skæpper Land.

Af Børnene findes kun to i Kirkebogen (Lakune i Daabsregistret fra 1729 til 1735): a—b.

a) **Dorothea**, født 1727, døbt den 9. November, død i Vollerup den 12. April 1809, begravet den 16. April, 81 Aar gammel; gift før 1757 med Gaardejer **Christen Clausen**, Søn af Gaardejer Claus Andersen i Vollerup, født 1732, død den 3. April 1791, begravet den 6. April. I Følge Decretprotokollen C III 1 Nr. 20 (219) af 28. Oktober 1756 fik Christen Clausen, ældste Søn af Claus Andersen i Vollerup, Concession til Fæste paa et Boel i Byen. Dorothea Christens nævnes flere Gange som Fadder ved Broderens Børn, og hendes Søn Frantz Friedrich er opkaldt efter Farfaderen Franz Smed i Vollerup.

b) **Christian Christiansen**, Kaadner og Smedemester i Vollerup, født 1733, gift med Kirstine Nielsdatter. Se Nr. 36—37.

74. Niels Nielsen, Kaadner i Vollerup, født i Maj 1714, død 70 Aar 7 Maaneder gammel den 19. December 1784 begravet den 26. December. Vielse 1744.

75. Marie Andreasdatter, formentlig død før 1757.

Da Vielsesregistret mangler fra 1719 til 1756, savnes Oplysninger om Svigerfaderens Fornavn. De førstefødte Børn (Tvillinger) synes at være opkaldt efter Hustruens Forældre, og da Claus Andresen, Søn af Andreas Petersen i Vollerup, holdt den ældste Søn over Daaben, er Niels Nielsens Hustru sikkert en Datter af Andreas Petersen og Kiesten paa den Bondegaard i Vollerup, der senere udflyttedes til Langdel. Deres Datter Marie døbt 3. Juledag 1714. Niels Nielsen blev den 27. Juli 1764 gift med **Christina Thomses** fra Vollerup, der døde 64 Aar 6 Maaneder gammel den 3. Oktober 1781, begravet den 7 Oktober.

Niels Nielsen var 1754 Bonde-Inderste i Ulkebøl og boede i et Hus ved den saakaldte Vadevej, bygget 1752 paa Peter Kyds Grund. Huset var vurderet til 252 Mark, to Faar og to Lam til 4 Mark. Den 5. Oktober 1756 fik Claus Christensen (Kock) i Vollerup Lov til at overlade sit Kaad til Niels Nielsen (C III 1, Nr. 20 219). Claus Kock var 1734 kongelig Kaadner med Abild- og Kaalgaard, en Skæppe Land i Marken, en Ko og et Faar. I Jordebogen C IV Nr. 189 fra 1765 er Niels Nielsen nævnt paa det Sted i Vollerup, der før 1700 ejedes af en Thomas Küter (Kyd?). Afgifterne til Herskabet var 12 Skilling og en Høne. Til Fattiggassen betales i Claus Kocks Tid 8 Skilling aarlig. — 6 Børn: a—f.

a) **Andreas**, døbt den 30. Maj 1745, Tvilling; maa være død før 1757.

b) **Christina Marie** (Kirstine Marie), Tvilling, døbt den 30. Maj 1745, gift med **Christian Christiansen**, Kaadner og Smed i Vollerup. Se Nr. 36—37.

c) **Anna**, døbt den 26. Maj 1748, vist død den 9. Maj 1775, begravet den 12. Maj. »Den elendige, epileptiske Anna Nielsdatter i Vollerup, 22 Aar.«

d) **Niels Nielsen**, Husmand og Kromand i Vollerup, døbt den 23. August 1750, død som Aftægtsmand hos Kromand Hans Christensen den 4. Januar 1825, gift i Ulkebøl den 27. November 1778 med **Anne Sophie Madsdatter** fra Søby paa Ærø, der opholdt sig paa Sønderborg Ladegaard, født 1750, død den 21. Juli 1820 i Vollerup, begravet den 25. Juli.

e) **Dorothea Sophia**, født 1752, døbt den første November, død i Barselseng med en dødfødt Søn den 9. Marts 1782, begravet den 13. Marts; gift den 3. Juli 1778 med **Hans Jørgensen Wademand**, Kaadner og Skrædder i Ulkebøl, ved Hustruens Død i Vollerup, Søn af Christen Jørgensen Wademand, døbt den 30. Marts 1741, død den 22. Januar 1815 i Ulkebøl, begravet den 29. Januar. Han var gift igen (Vielse den 15. November 1782) med **Anna**, Datter af Niels Nielsen og Anne i Ulkebøl, født 1759, døbt den 30. September, død den 24. September 1827. Hun var den 16. December 1815 blevet gift igen med **Claus Jørgensen Sørensen**, Inderste i Ulkebøl, født ved Kirken den 25. Februar 1778, døbt den 1. Marts, Søn af Snedkermester Jørgen Christensen (Sørensen) og Karen Clausdatter, død den 7. Marts 1828.

f) **Maria**, døbt den 10. August 1755, død 1759, begravet den 14. Marts. (Niels Nielsens Barn i Vollerup).

76. **Jørgen Matzen**, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, født 1710, død 1782, begravet den 29. September, 72 Aar gammel. — Trolovet Hørup 1. Adv. 1738, viet i Ketting den 19. Juni 1739.

77. **Marie Thomasdatter** fra Mjang, Hørup Sogn, født 1716, døbt Sexagesima, død i Bro 1753, begravet den 1. December.

Jørgen Matzen (Madsen) var gift tre Gange, først den 29 August 1737 med **Catharine Thomasdatter** af Sebbelev, Ketting Sogn, født 1709, død 29 Aar

gammel 1738 og begravet den 21. August sammen med et dødfødt Barn. Den 30. Maj 1754 holdt han i Ketting sit tredje Bryllup med Marie Elisabeth Christensdatter paa Gammelgaard, født 1710. Maria Jürgens i Bro, sal Jürgen Matzens Enke, døde den 12. Januar 1794. 84 Aar gammel, begravet den 15. Januar. Jørgen Matzen var Ejer af Gaarden i Bro fra ca. 1734 til 1774. I Følge Decretprotokol C IV Nr. 457/109 fik Johannes Clausen i Bro af Hertugen Lov til at lade bygge et Hus paa en Grund, der tilhørte Boelsmand Jørgen Madsen. Johannes Clausen skulde aarligt betale 40 Skilling lybsk og yde tre Dages Arbejde i Hosten. Desuden skulde han hvert Aar svare 12 Skilling Forbedelsespenge til Hertugens Kasse. — Gaardens Afgifter til Herskabet var i Jørgen Madsens Tid 6 Skilling Landgilde, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 2 Ørtug 6 Sk. Byg, 4 Ørtug Havre, endvidere sammen med to af Fæsterne i Bro $\frac{3}{4}$ Lam, 3 Høns og 15 Æg. — Jørgen Matzen havde i sine tre Ægteskaber 9 Børn, a-i:

a) dødfødt Barn begravet sammen med Moderen den 21. August 1738.

b) Cathrine, døbt den 19. Juni, 1. p. Trin. 1740, død syv Uger gammel, begravet 8 p. Trin. den 7. August (holdt over Daaben af Dorthe Luise Oldfrue fra Augustenborg).

c) Matz, født 1741, døbt den 26. November, 26. p. Trin. konf. 1758. Mads Jørgensen, se Nr. 38—39.

d) Thomas, født 1744, døbt den 6. September, 15 p. Trin. konf. 1760, gift den 17. Oktober 1777 med Christine Christensdatter af Bro.

e) Christian Carl Ludewig Aemiliy, født 1747, døbt den 5. Februar, Dom. Sexagesima (blandt Fadderne: Nicolai Knisperl, Unverzagt, Hertugens Lakaj, og Dorthe Luise Oldfrue, alle fra Augustenborg), konf. 1762, gift den 29. September 1786 med Syndet Marie Christensdatter af Sebbelev. Christian Jørgensen Mattesen døde som Aftægtsmand paa en Gaard i Sebbelev den 28. Maj 1827, begravet den 2. Juni.

f) Sophie Augusta, døbt den 2. Oktober 1749, ikke i Konfirmationsregistret.

g) Charlotte Louise Amalia, født 1753, døbt Alle Helgens Dag (Degnekonen bar hende for Hertuginde af Lyksborg, en Lakaj stod Fadder for Prins Emil og Degnens Datter for Prinsesse Louise).

h) Andreas, døbt den 28. April 1755 (holdt over Daaben af Mons. Andreas Petersen paa Gammelgaard).

i) Hans Madsen, Inderste i Ketting, døbt den 5. Oktober 1757, død den 13. Januar 1830, begravet den 24. Januar; gift den 7. November 1789 med Ingeborg (ved Daaben Ingeborg Henriette), Datter af Nicolai Clausen ved Blæsborg, Ketting Sogn, født 1755, døbt Invocavit den 16. Februar, død den 4. Februar 1819, begravet den 11. Februar.

78. **Christian Pedersen Kyd**, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, født 1722, død 70 Aar gammel 1792, begravet den 11. Januar. Vielse Ketting den 27. Juni 1749:

79. **Cathrine Christensdatter** fra Ulkebøl, født 1724, døbt 7. p. Trin., død i Bro den 5. April 1799, begravet den 9. April.

Chr. Pedersen Kyd fik Fødegaarden efter Moderen den 25. Februar 1749 og overlod den omkring 1773 til Datteren Maren og Svigersønnen Jørgen Christensen eller Matthesen fra Sebbelev. Afgifterne til Herskabet var i Følge Jordebogen C III 1, Nr. 122 i Tiden efter 1700 12 Skilling Landgilde, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 4 Ørtug Byg, 6 Ørtug Havre og sammen med tre andre af Byens Fæstere 1 Lam, 4 Høns og 20 Æg. — 1768 bad Christian Pedersen Kyd om en Lempelse i de aarlige Afgifter; dette kunde ikke bevilges, men Hertugen hjalp ham ved en Gave paa seks Rigsdaler. (C IV Nr. 458 af 21. November 1768).

4 Børn: a—d.

a) **Maren**, døbt den 2. September 1750 (holdt over Daaben af Dorthe Lovise Oldfrue fra Augustenborg, blandt Fadderne Peter Kyd fra Ketting og Hans Christensen fra Ulkebøl). Maren døde som Aftægtskone den 14. September 1814, begravet den 18. September. Hun var gift to Gange: a) den 2. Juli 1773 med **Jørgen Christensen** eller **Matthesen**, Søn af Gaardejer Christen Matthesen og Anna (Jørgen Hansens Enke) af Sebbelev, født 1742, døbt den 16. August (14. p. Trin.), død 1791, begravet den 13. Oktober; b) den 6. Juli 1792 med **Christen Jebsen** fra Sundsmark, Ulkebøl Sogn, Søn af Gaardejer Jeb Hansen og Marie født Andersen, døbt den 14. Marts 1764, død som Opholdsmand i Bro den 21. Februar 1848, begravet den 27. Februar. Christen Jebsen var fra den Gaard i Sundsmark, der ved Udskiftningen flyttedes til Stenbjærgkær og fik dette Navn. Han nævnes 1806 som Sætte-Bolsmand i Bro. Jørgen Matthesen havde ligesom sin Nabo Klaus Christensen med flere fra Sebbelev gjort Feltoget med til Meklenborg imod Russerne 1762 under Prins Emil til Augustenborgs Anførsel. Christen Jebsen overlod Gaarden til Stedsønnen Christian August Jørgensen Kyd (efter Moderen), der ogsaa kaldtes Jebsen; han efterfulgtes af Sønnen Jørgen Jebsen, gift med Maria Hansen fra Stenholt, der efter Mandens Død ægtede Christian Hansen Foged fra Sebbelev. 1890 boede en Familie Poulsen paa Gaarden. .

b) **Cathrine Kyd**, døbt den 24. December 1751, død i Bro, hvor hun opholdt sig i den sidste Levetid, den 20. Januar 1824, begravet den 25. Januar; gift i Ketting den 29. Oktober 1790 med Enkemand, Gaardejer **Christen Hansen** i Lambjerg, Søn af Gaardejer Hans Rasmussen og Anne Christensdatter i Lambjergskov, døbt i Hørup Quasim. 1744, død i Lambjerg den 29. December 1802, begravet den 2. Januar 1803. Christen Hansens første Hustru (Vielse Jubilate 1773) **Maren** var Enke efter Formanden paa Gaarden Hans Jørgensen og Datter af Selvejrbonde Hans Christensen Kaad og Maren Petersdatter i Mintebjerg (se Nr. 190-191 d), døbt i Hørup den 8. Marts 1741, død 1790, begravet den 18. August. Christen Han-

sen styrede Gaarden i Lambjerg til 1798, da den overtoges af Stedsønnen Jørgen Hansen Kock. 1842 arvedes Gaarden af Hans Hansen Kaad. Nuværende Ejer: Jens Clausen.

c) Anna (Tvilling), døbt den 24. December 1751, død 1758, begravet den 15. Maj, anden Pinsedag.

d) Johanne Margrethe Kyd, døbt den 3. Marts, Invocavit 1754 (holdt over Daaben af Præstens Hustru Madam With), gift med Mads Jørgensen, Gaardejer i Bro, se Nr. 38—39.

80. Jørgen Jebsen, Gaardejer og Synsmand i Ertebjerg, Tandslet Sogn, i Tiden omkring 1700.

81. Hustruens Navn kendes ikke.

Jørgen Jebsen var Ejer af en Gaard i Ertebjerg under Gammelgaards Len, af hvilken der i Henhold til Jordebogen C IV Nr. 184 svaredes 14 Skilling aarlig, endvidere Tjenestepenge 1 Rdl. 24 Skil, 1½ Gaas, 2 Høns og Bedelam 7 Skil. 6 Pg. I Jordebogen for hele Sønderborg Amt C III 1 Nr. 122 nævnes en Thomas Matzen som Gaardens tidligere Ejer, og der skulde da ogsaa leveres 2 Ørtug 6 Skæpper Byg og 4 Ørtug 10 Skæpper Havre til Herskabet, endvidere sammen med Naboen Niels Christensen 1 Lam, 4 Høns og 20 Æg. — Jørgen Jebsen levede endnu 1727, da han den 27. Marts var med ved Forhandlingen vedrørende nogle Stolestader i Tandslet Kirke (C III 1 Nr. 11). I Tjenesten som Synsmand afløstes han Aaret efter af Gaardejer Iver Petersen, Ertebjerg. (C III 84). — Af Børn kendes kun Sønnen Jacob Jørgensen, se Nr. 40—41.

82. Jørgen Jebsen, Ejer af Steensgaard i Tandslet Sogn, i Tiden efter 1710, død før 1758. Vielse ca. 1706:

83. Anna, nævnt som Fadder i Hørup 20. p. Trin. 1711.

Jørgen Jebsen paa Steensgaard blev i Aaret 1712 af Guvernør Hertug Ernst August udnævnt til Sandemand (C III 84, Skrivelse dateret Sønderborg den 26. Januar 1712). Jørgen Jebsen var ligesom Navnefætteren i Ertebjerg ogsaa Tolvmand. 1727 klagede Kaadner Lorens Danielsen i Tandslet over, at hans Kone i Kirken havde maattet vige Pladsen for Gaardmand Jørgen Hansens Tjenestepige. Jørgen Hansen fremlagde en Attest fra Provsten, der havde tildelt ham Stolestadet, men Tolvmændene, deriblandt Jørgen Jebsen fra Steensgaard og Jørgen Jebsen fra Ertebjerg, holdt paa, at Kaadneren var i sin gode Ret. Jørgen Hansen, der ved denne Tid var blevet Tolvmand, kunde ikke udtale sig, men hans Fader, der ogsaa var Gaardejer i Lebøl, henviste til Provstens Udtalelse: »Det bliver ved det, der er skrevet og vedtaget« og foreslog en ny Fordeling af Stolestaderne. (C III 1, Nr. 11, Side 44, 45, og 48). Sagens videre Forløb kendes ikke. — Den gamle Provst Mathias Steenløs i Tandslet, sædvanlig kaldt Hr. Mads, døde den 24. No-

vember 1758. Chr. Knudsen meddeler i sine Optegnelser fra Als, Bind X, Side 181, at Provsten begyndte sin Ligprædiken over Jørgen Jepsen med følgende Ord: »Græder alle! Græder alle! Thi Jørgen Jepsen er død; ogsaa jeg vil give min Skæppe dertil.« (Mundtlig Fortælling). — Af Jørgen Jepsens Børn kendes følgende 6: a—f.

a) **Jørgen Jepsen**, født 1707, død i Vibøge, Lysabild Sogn, 1758, begravet den 7. Juli. Den 21. November 1731 blev Jørgen Jepsen trolovet med **M a r e n**, Enke efter Gaardejer og Sandemand Christen Clausen i Vibøge og Datter af Gaardejer Peter Duus i Lysabild. Christen Clausen var død samme Aar, begravet Exaudi, og Maren tænkte først paa et nyt Ægteskab med Christen Hansen, i Tjeneste hos Jørgen Lassen i Skovby. Familien var imidlertid ikke rigtig tilfreds med dette Giftermaal, og da Jørgen Jepsen meldte sig som Frier og blev vel modtaget, indgav Christen Hansen en Klage ved Tamperretten i Odense for brudt Ægteskabsløfte. Denne Sag hævedes den 11. November ved et »venligt Forlig« i Lysabild Præstegaard med Degnen Edvard Schultz, Gaardejer Christen Hansen, Lysabild, og Pastor Vesti Egeberg som Vidner. — Maren døde 1737, begravet 3. Paaskedag, 41 Aar gammel. Ved Skiftet fik de tre Børn af første Ægteskab, Peter, Hans og Cathrine, som Arv efter Forældrene 40 Rdl. 7 Skil. 6 Pg. og fire fuldstændige Senge, mens Sønnen af andet Ægteskab, Christen Jørgensen, modtog sin mødrene Arv: 10 Rdl., en Seng, en Kobbergryde, en Messingkedel, en Egetræs Kiste og et Skrin. — Jørgen Jepsen var gift anden Gang (9. Oktober 1737) med **A n n a**, Datter af Christen Bonde (Jørgensen) og Birthe Jørgensdatter i Majled, Hørup Sogn, døbt Quinquages. 1717. Hans tredie Hustru **N. N.** begravedes den 22. p. Trin. 1757, 35 Aar gammel.

b) **Dorothea**, født paa Steensgaard 1712, gift med **J a c o b J ø r g e n s e n** i Ertebjerg, se Nr. 40—41.

c) **Christen Jørgensen Jepsen**, ogsaa kaldt Christen Jørgensen eller Christen Jepsen, Faderens Eftermand paa Steensgaard, født 1714, død 71 Aar gammel 1785, begravet 14 p. Trin. Hans Hustru **A n n e K a t r i n e K r i s t e n s**, Enke, Moder til og paa Ophold hos Jørgen Jepsen, Boelsmand i Steensgaard, Neder Tandslet, døde den 4. Maj 1815 og begravedes den 15. Maj, 82 Aar gammel. Chr. Knudsen meddeler i sine Optegnelser fra Als (Bind X, Side 174) efter mundtlig Fortælling følgende: »Da Jørgen Jepsens Søn Christen Jepsen paa Steensgaard, Tandslet Sogn, blev gift 1750, satte Brudefolkene sig om Aftenen til at græde, fordi de havde 20 Rigsdaler Gæld paa Gaarden, som de ikke vidste at faa betalt. Siden blev der megen Velstand paa Gaarden. Den unge Kone, som her er omtalt, var en meget gammel Kone i Biskop Hansens Drengaar.« Sønnen, Jørgen Christensen, ogsaa kaldt Jørgen Jepsen, blev den 11. November 1785 i Hørup med Kongebrev viet til Anne Marie, Datter af Skovfoged Peter Nielsen og første Hustru Anne Cathrine Jørgensdatter fra Majled, konf. i Hørup 1780. Jørgen Jepsen var født den 6. August

Steensgaard i Tandslet Sogn, nuværende Ejer Frederik Bladt

1758, døbt 12. p. Trin., overtog Fødegaarden den 11. Marts 1786 og beholdt den til sin Død den 4. Marts 1844, begravet den 10. Marts. Hans Hustru døde den 14. Oktober 1849 i en Alder af 84 Aar 6 Maaneder, begravet den 21. Oktober. Den 21. Juli 1788 købte Jørgen Jepsen Kaadet efter afdøde Andreas Andersen i Tandselle; Marken har senere faaet Navnet Korshave.

d) Anna, født paa Stensgaard 1715, døbt sidst paa Aaret.

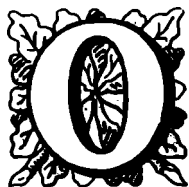
e) Mergreta, født paa Steensgaard og døbt 1722.

f) Jacob, født paa Steensgaard og døbt 1731.

Om de tre sidste Børn giver Kirkebogen ingen Oplysninger.

STEENSGAARDS SENERE HISTORIE

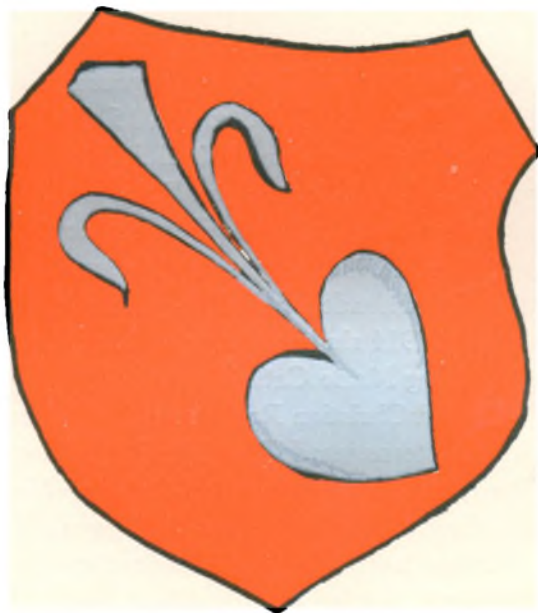
Om den sidste *Jørgen Jepsen*, der er den nuværende Ejers Tipoldefader, har gamle Folk fortalt følgende: *Jørgen Jepsen* var ligesom hans Forfædre en af Sognets førende Mænd, der beklædte Stillingen som Synsmand og desuden havde mange Tillidshverv. Han var nær knyttet til Hertugen af Augustenborg, og som flere af hans Standsfæller i Nabosognene havde han Opdræt af Heste til Hertugen. Han var en dygtig Rytter og viste sig sædvanlig paa en stor, mager Fuldblodshest, der ordentlig kunde strække ud. *Jørgen Jepsen* skal have været høj og mager, klædt i en lang Kappe hængende over Skulderen. I hans Tid holdtes der mange Folk paa Gaarden. *Anne Marie Jepsen* havde fire Piger, som oftest fra Ærø. Til Løn fik de kun Kosten og nogle Haandpenge, desuden Væv til Tøj. Om Vinteren sad de alle og spandt. Naar Gaardens Kobbertøj skulde puds, stod Pigen sædvanlig ved en Sten paa Gaardspladsen. De havde lige saa mange Hunde som Piger, to Lænkehunde og to Indehunde. Kom der fremmede ind i Stuen, kunde man næsten intet høre for Hundeglam. — I *Jørgen Jepsens* Tid hørte der ogsaa en Smedie til Gaarden.

Jørgen Jepsen og *Anne Marie* fra Majled havde to Døtre, af hvilke *Anne Cathrine* den 5. November 1802 blev gift med *Jørgen Petersen Bladt* fra Bjergbolet i Vibøge, Lysabild Sogn. Efter *Jørgen Bladts* tidlige Død var Enken gift anden Gang med *Jørgen Møller*, der stod for Gaardens Styre fra 1844 til sin Død 1850. *Jørgen Bladt* og *Anne Cathrine* havde foruden Eftermanden følgende fem Børn: 1. *Jørgen Bladt*, der overtog Bjergbolet i Vibøge, 2. *Margrethe*, som blev gift

Steensgaard med Møllen

med Hans Iversen, Ertebjerg, Tandslet Sogn, 3. Jacob Bladt, der ved Giftermaal med Peter Nic. Clausens Datter Anne Kathrine blev Gaardejer i Mintebjerg, 4. Peter Bladt, Kaadner i Ertebjerg, nu Bageriet, 5. Hans Bladt, der døde 1868. — Steensgaards næste Ejer fra 1851 til 1880, *Frederik Jørgensen Bladt*, født i Vibøge den 22. Februar 1820, var gift med *Marie Cathrine Andresen*, født den 14. Oktober 1827 paa Tandslet Pile og Arving til denne Gaard, der senere solgtes til Halvbroderen Christen Berthelsen (1832-1911). De havde foruden Eftermanden tre Børn: a. Anne Cathrine Bladt, gift med Andreas Elholm, Store Elholm, Neder Tandslet; b) Christine Bladt, død 18 Aar gammel; c. Hans Bladt, der døde som Barn. — Sønnen *Jørgen Bladt*, Steensgaards Ejer fra 1880 til 1902, fødtes paa Gaarden Tandslet Pile den 11. November 1848 og døde paa Grannegaard i Klinting, Ulkebøl Sogn, den 23. Maj 1913; hans Hustru *Anne Cathrine Kock*, Datter af Gaardejer Jacob Hansen Kock og Dorothea født Brock i Klinting, fødtes den 29. Januar 1852 og døde i Sønderborg den 26. December 1943. Hendes Søstre, Anne Marie Kock og Dorothea Kock, var gift med Gaardejer Jørgen P. Kock, Bygegaard (paa Hovedet) i Kær Ve-

Erik Kristiensen til Steensgaard 1494
ved J. Raben

stermark, henholdsvis Gaard- og Møllejer Peter Gorrissen, Nybøl Mølle, Sundeved.

Jørgen Bladt overtog den 1. April 1893 Hustruens Fødegaard, og Steensgaard var derfor i ni Aar bortforpagtet til Nicolai Nicolaisen fra Holballe. Jørgen Bladt og Anne Cathrine havde to Sønner: Frederik Jørgensen Bladt og Jacob Hansen Bladt. Sidstnævnte, der er født den 16. August 1889 og gift med Marie, Datter af Købmand Hans Willelsen, Høruphav, har to Børn: Anni Bladt og Hans Jørgen Bladt. Jacob Hansen Bladt var indtil Trediverne Ejer af Grannegaard, da han solgte den til H. Jacobsen fra Ulkebøl. *Frederik Jørgensen Bladt*, siden den 1. April 1902 Ejer af Steensgaard, fødtes den 15. Maj 1879, døbt den 2. Juni, og viedes den 28. September 1900 til *Marie Cathrine Hansen*, Datter af Gaardejer Andreas Hansen paa Roigaard i Vollerup. (Andreas Hansens Moder Anne Dorothea Petersen er født paa Hesselgaard). I Aaret 1903 maatte Steensgaard paa Grund af ødelæggende Svamp flyttes til sin nuværende Plads. Den gamle Mølle, der allerede nævnes 1515, mistede i 1914 sin ene Vinge og har siden da ikke været i Brug. Frederik Badt og Marie Cathrine har følgende Børn: 1. Anne Cathrine Bladt, gift med Christian Rasmussen fra Holmstol, Gannerup Sogn, Jylland, der har Steensgaard i Forpagtning; to Børn: Mary Bladt Rasmussen og Frede Bladt Rasmussen; 2. Cathrine Marie Bladt, gift med Hans Bladt, Fjelby, Lysabild Sogn; tre Børn: Helga, Ruth og Hans Bladt. 3. Thyra Bladt, er gaaet Handelsvejen og for Tiden i en Manufakturforretning i Sønderborg; 4. Olga Frederikke Bladt, gift med Johannes Gejlager fra Vamdrup, Gaardforpagter i Smøl ved Broager; tre Børn: Erik Bladt Gejlager, Jørn og Lis Gejlager. 5. Lydia Bladt, er ved Hotelfaget.

Det gamle Møllested ved Steensgaard

84 Johan Carstensen, Hollænder paa Gammelgaard, Ketting Sogn, fra 1735 til 1748, i Folge Skiftebrevet af 18. September 1775 død omtrent 14 Dage efter Hustruen; gift for 1720 med

85. Mette Margrethe, født 1688, død hos Svingersønnen Jacob Jebsen paa Gammelgaard 1774, begravet den 14. December.

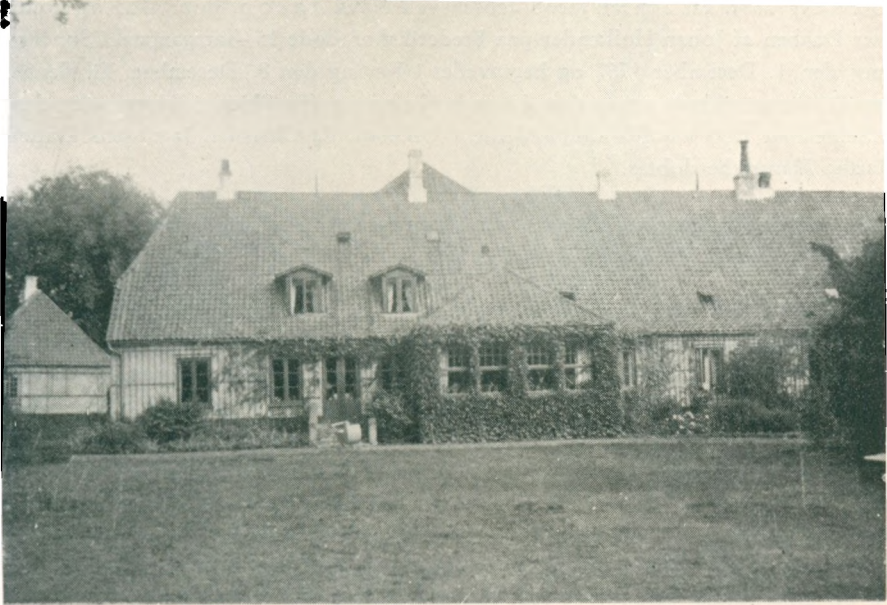
Johan Carstensen, ogsaa kaldet Johan Hollænder, er maaske den Johan Foged, der 1719 findes paa Østerholm i Egen Sogn. Efter Tiden paa Gammelgaard nævnes han i flere Aar som Forpagter paa Øvelgønne, en Avlsgaard under Rumohrsgaard i Notmark Sogn. I denne Tid havde han nogle Stridigheder med Hertugen. Af C IV Nr. 453 Side 193 fremgaar, at Forpagter Johan Carstensen paa Øvelgønne havde meddelt Hertugen, at han ønskede at fratræde til 1. April 1752. Hertugen kunde imidlertid ikke godkende Opsigelsen og gjorde samtidig opmærksom paa, at han vilde kræve Vederlag for den Skade, der var opstaaet ved, at den saakaldte »Flesch-Damm« (Flæskdam), en Eng til Gaarden, ikke var bleven holdt godt indhegnet. Det skulde takseres af upartiske Mænd, og ved en ny Licitation skulde han godtgøre Hertugen Skaden. Under 19. Juni 1752 meddeles, at Skaden er bleven takseret med Forpagter Rathge Lorenzen som Vidne. Sagen endte med, at Hertugen tilbød Johan Carstensen en Afkortning i Forpagtingsafgiften paa 20 Rdl., og paa Side 195 i samme Kilde gives under 3. Februar 1752 Meddelelse om, at den militære Eksekution mod Johan Carstensen paa Grund af resterende Forpagtings-

afgifter var bleven hævet. — Ved Skiftet nævnes tre Børn, en Søn og to Døtre:
a—c.

a) Nicolai Carstensen, Forpagter paa Friedrichsthal i Angel, se Nr. 42 og 43.

b) Margrethe Carstensen, om hvis Fødsel og Død intet vides, trolovedes i Ketting den 28. November 1741 (Vielse Rinkenæs den 31. Maj 1742) med Hermann Røe, ogsaa kaldet Rohde, Rhode eller Roth, født paa Hesselgaard i Holbøl Sogn, 1720, døbt i Rinkenæs den 31. Oktober, Søn af Sognefoged Nis Roth og Lovisa Eleonora Behns (Datter af Herredsfoged Hermann Behn paa Hesselgaard), død som Skoleholder i Bækken, Rinkenæs Sogn, den 9. September 1786, begravet den 13. September, efterladende Enke Margrethe født Carstensen og seks Børn. 1742 overtog Hermann Rohde Fødegaarden og udnævntes samtidig til Sognefoged, kun 22 Aar gammel. I Følge C III 1, Nr. 16, Side 55, forpagtede han Herregaarden Rønhave i Ulkebøl Sogn for 4 640 Rigsdaler i Tiden fra den 1. April 1746 til den 31. Marts 1752. Blandt de Slægtninge, der ved denne Lejlighed gik i Borgen for ham, nævnes ogsaa hans Søkendebarn Jes Hansen Roth, der ved Giftermaal var blevet Ejer af en Gaard i Hajstrup, Bylderup Sogn. I Kirkebogen for Ulkebøl Sogn findes Hermann Roede imidlertid paa Ladegaarden ved Sønderborg (Rønhave maa altsaa være en Skrivefejl), og 1754, da han var Forpagter paa Herregaarden Grøngrøft i Felsted Sogn, sendte han en Klage til Grev Reuss, Amtmand i Sønderborg. Han henviser til, at han under Kvægsygen paa Ladegaarden mistede 136 Køer i 1746 og 62 i 1748. Hertugens Fader havde begge Gange købt nye Køer, der kostede 10 Rdl. pr. Styk, saa der igen var 78 Køer paa Gaarden, og Forpagteren fik som Godtgørelse 5 Rigsdaler for hver manglende Kø. (C IV Nr. 546, 11. Oktober 1754). Ved Svigerforældrenes Død boede Hermann Rohde i Stranderød, Rinkenæs Sogn. Af deres Børn kendes følgende: 1) Mette Margretha, nævnt ved Faderens Død, gift med Valentin Momsen i Bredsted; to Børn: Lucia og Anne Margrethe Momsen. 2) Louise (Lovise), født paa Ladegaarden i Ulkebøl Sogn 1746, døbt den 4. December og holdt over Daaben af Madam Sophie Amalie Leuthen fra Hjortholm. Lovise var gift med Hans Christian Carstensen i Bredsted; de havde to Børn: Carsten og Anne Margrethe Carstensen. 3) Cathrine Elisabeth, døbt i Ulkebøl den 13. Juli 1749, frembar Forpagter Jørgen Frantzens Hustru paa Ladegaarden i Sundeved. 4) Sophie Dorothea, døbt i Ulkebøl den 24. Februar 1751, nævnes ikke ved Faderens Død. 5) Marie Margarethe, født paa Grøngrøft den 16. Januar 1754, døbt 2. p. Epif., Fadder: Herman Degns (Gregori) Hustru fra Rinkenæs, Hr. Franzens Datter samme Steds, Mons. Alexander Boisen fra Kiding. 6) Johann Nicolai, født 1758, død i Munkemølle, Rinkenæs Sogn, den 2. Juli 1812, begravet den 5. Juli. Han kaldes her Johan Nis, og Præsten har vedføjet: »Om han var gift eller om der var Børn, vides ikke.« 7) Hermann.

c) Sophie Dorothea Carstensen, født 1724, død 68 Aar gammel den 26. April

Forpagterboligen ved Gammelgaard, Ketting Sogn

1792, begravet den 3. Maj (Ketting); gift i Augustenborg den 10. November 1744 med Jacob Jebsen, den Tid Gartner i Augustenborg, senere ved Gammelgaard, Ketting Sogn, død den 31. Oktober 1793, begravet den 6. November, Søn af Gartner Jacob Jebsen og Anne Marie Voetmann. Jacob Jebsen var af en gammel Gartnerslægt og ret anset i sit Fag. Blandt hans Lærlinge var Mathias Johansen Vogelsang fra Helved, der 1759-1761 nævnes paa Gammelgaard og den 30. Oktober 1760 blev gift med Præstens Datter Jomfru Margrethe With. Ved Gammelgaard boede Jacob Jebsen i det Sted, der kaldes »ved Møllerens Hus«. Den første kendte Ejer er Friedrich Witten, der den 18. Maj 1632 fik et Stykke Jord i Fæste af Dronning Dorothea, 2 Ørtug 3 Skæpper Sædegrund og 1 Ørtug 8 Skæpper Eng. Den 2. Marts 1634 fejrede Friedrich Witte i Sønderborg sit Bryllup med Anna, salig Lorentz Klevs Datter. Senere gik dette privilegerede Kaad i Arv til Sønnen Lorenz Witten, hvis Enke Marie var gift med Hans Christian Voetmann. Den 13. Januar 1700 fik Sønnen Peter Voetmann Privilegiet konfirmeret af Kongen. 1703 til 1. Maj følger den ældre Jacob Jebsen, hvis Enke Anne Marie Voetmann blev gift med Henrik Hansen, Gartner paa Gammelgaard fra 1737, fra 1750 i Ketting. Den 4. Juli 1754 fik den yngre Jacob Jebsen Fæstet fornyet, og den 24. April 1786 overlod han Stedet til Datteren Anna Ida og hendes Brudgom Jacob Christian Aagesen, Søn af Forpagter Jacob Aagesen paa Gundestrup. Den 18. Marts 1828 gik Stedet ved Gammelgaard fra Elisabeth Brigitte Henningsen til Hans Petersen Jørgensen

(C IV, Nr. 288). En Søn af Jacob Jebsen ved Navn *Jacob*, døbt 1753 og holdt over Daaben af Johan Hollænder paa Frederikshof, døde 15 Aar gammel i Sønderborg den 1. December 1767 og begravedes i Ketting den 8. December. Til denne Familie hører sikkert ogsaa den *Jacob Jebsen* fra Skien i Norge, der den 1. September 1793 var blandt Fadderne i Ulkebøl, da Christian Jacobsens Datter *Martha Margrethe* døbt.

86. *Jørgen Brodersen*, Forpagter paa *Kegnæsgaard*, født 1659, begravet i *Lysabild Kirke* den 4. November 1734. Gift med

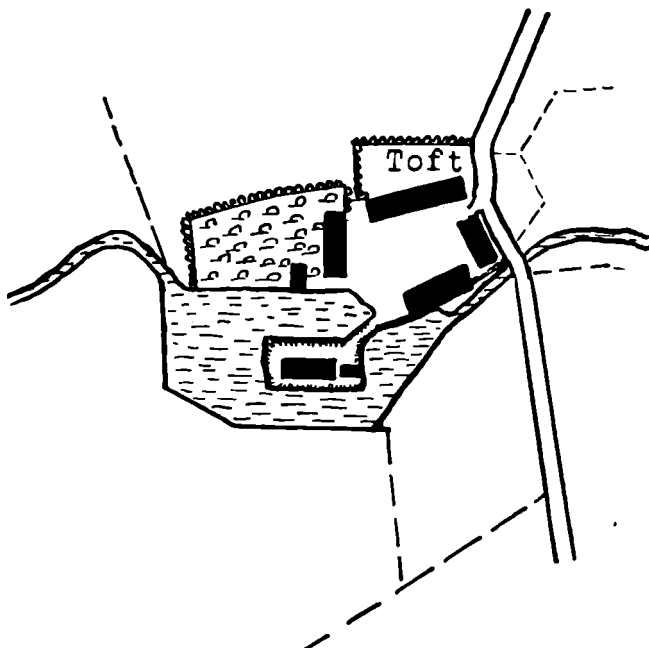
87. *Martha*, født 1680, død paa *Majbølgaard* 1753, begravet den 26. Oktober.

Om *Jørgen Brodersens* Forældre haves ingen Oplysninger. Den 11. November 1760 døde *Anna Brorson* paa *Hjortholm*, vistnok hans Søster. *Jørgen Brodersen* nævnes fra 1704 til 1722 som Hollænder paa *Hjortholm* (*Kegnæs*), og det vides, at han her i Tiden omkring 1710 holdt Informator til sine Børn. Her døde to af hans Børn ved Navn *Anna Dorothea* den 9. Marts 1717 og den 25. Oktober 1718, 10 Maaneder 3 Uger henholdsvis 11 Maaneder gamle. 1723 var Familien flyttet til *Kegnæsgaard* i *Lysabild Sogn*, hvor *Jørgen Brodersen* 1726 var Hollænder, derefter Forpagter eller kongelig Pensionarius til sin Død 1734. *Lysabild Kirke* fik for salig *Jørgen Brodersens* Ligs Begravelse nede paa Kirkegulvet 2 Rigsdaler. Hans Enke *Martha*, der i flere Aar opholdt sig paa *Gundestrup* i *Ketting Sogn*, førte Forpagtningen af *Kegnæsgaard* videre, til Sønnen *Nicolai Frantz* kunde overtage den. Hun døde hos *Svigersønnen*, Forpagter *Boy Hansen* paa *Majbølgaard*, *Hørup Sogn*. — I *Jørgen Brodersens* Tid hørte *Kegnæsgaard* under *Kronen*. Hertug *Hans* den Yngre havde ladet opføre en ny Hovedbygning i to Stokværk, der var omgivet af dybe Grave. Da *Tordenskjold* paa et Besøg her 1718 hos Hertugen af *Augustenborg*, hvor han var med paa en Jagt, red over den forfaldne *Vindebro*, gik den itu under ham, og hans Hest druknede i *Borggraven*. *Frederik V.* lod 1758 Hovedbygningen nedrive, den nuværende opføre og Gravene til Dels opfylde. — Af *Jørgen Brodersens* Børn kendes foruden de nævnte to Døtre følgende ni, a—i:

a) *Anna Dorothea Brodersen* findes paa *Kegnæsgaard* 1740, da hun 16. p. *Trin*. nævnes blandt Fadderne ved Brodersønnen *Jørgens Daab*. Aaret efter opholdt hun sig i *Augustenborg*.

b) *Eleonora Elisabeth Brodersen* var fra 1741 til 1743 paa *Kegnæsgaard*, fra 1745 til 1748 paa Hovedgaarden *Gundestrup* i *Ketting Sogn*, der maaske har været bortforpagtet til en af Brødrene. Hun blev gift med *Nicolai Carstensen*, se Nr. 42—43.

c) *Jørgen Brodersen*, død paa *Østerholm* i *Egen Sogn* den 21. Juni 1755, begravet den 25. Juni. Han var i Aarene 1740 og 1741 hos Broderen paa *Kegnæsgaard*, derefter hos Broderen paa *Øvelgønne*, og fra 1748 til sin Død havde han *Avlsgaarden*

Kegnæsgaard i Udskiftningstiden 1794

Østerholm i Forpagtning. Her holdt han Fredagen efter 5. p. Trin. 1749 Bryllup med Frederikke Lovisa Kesselring, født 1730, død paa Kegnæs den 16. Oktober 1808, Datter af Møller og Skytte Johann Volkmar Kesselring (død 1776) og og Hustru Cathrine Hansdatter paa Lille Mølle (Notmark Sogn). Ved Skiftet efter Jørgen Brodersen, der findes i Skiftebogen for Egen Herred 1743-1778, Side 284-285, oplyses, at der var to Døtre: Martha Cathrine (døbt i Egen Fredag efter Cantate 1752) og Sophia Frederikke (døbt 1. p. Epif. 1754). Den ældste var ved Moderens Død Enke efter Færgemand Lorens Brandt, Hardeshøj, Oksbøl Sogn, den yngste viedes den 25. Juli 1792 i Kegnæs Kirke til Ungkarl Peter Staun, Plejesøn hos Præsten Daniel Byberg paa Kegnæs, Søn af Jæger Jørgen Staun i Fyn og Magdalene Kirstine Schneckler; 1808 boede de i Ødis. — Efter Jørgen Brodersens Død giftede Enken sig Fredag efter 20. p. Trin. den 28. Oktober 1757 med Johannes Brandt, Søn af Provst Peter Brandt og Eleonora Elisabeth Krag i Egen, født den 22. Juli 1734, død den 23. Juni 1814, begravet den 28. Juni. Johannes Brandt fortsatte med Forpagtningen af Østerholm indtil 1762, da den overtoges af Nicolai Andersen fra Nørborg. Samme Aar den 29. September antog han den mindre Gaard Frederikshof i Notmark Sogn i Forpagtning i fire Aar efter Maren, Christen Andersens Enke fra Ulkebøl. Da han imidlertid den 1.

Maj 1765 tiltraadte Forpagtningen af Augustenborg Herregaard paa 12 Aar, gik Nis eller Niels Kutsch fra Rinke­ næs ind i Forpagtningen af Frederikshof for de sidste to Aar. I Augustenborg boede han kun til 1770, thi da han i November 1768 købte en betydelig Parcel af Herregaarden Hjortholm af Hans Wolf for 3.033 Rdl. 1 Mark Courant, lod han først den ældste Datter Martha Kathrine Brodersen føre Husholdningen paa Hjortholm. Johannes Brandt levede til sidst hos Sviger­ sønnen Jørgen Peter Witzke paa Hjortholm, der var gift med den eneste efterlevende Datter Eleonora Elisabeth Brandt.

d) **Elsche Kathrine Brodersen**, født 1702 paa Hjortholm, død i Lysabild 1741, 39 Aar 7 Maaneder gammel, begravet den 19 Juli. Hun var gift to Gange: a) Tirsdag efter 17. p. Trin. den 7. Oktober 1721 i Lysabild med **Frederik Lassen** samme Steds, der døde 40 Aar gammel 1731 og begravedes den 7. Marts; b) den 3. Juli 1732 i Lysabild med **Hans Christensen**, ogsaa kaldt Hans Christensen Foget paa Kegnæsgaard. Han var senere gift to Gange, først den 29. Juni 1742 med Margrethe Christensdatter af Hjortspring, der døde 58 Aar gammel 1764, derefter den 4. November samme Aar med Maren Jenses af Vibøge. En Søn af Frederik Lassen ved Navn Jørgen Lassen, døbt i Lysabild Quasim. 1724, blev 1755 gift med Marie Jørgensdatter fra Majbølgaard. Blandt Fadderne nævnes 1724 en Las Jürgensen fra Skovby, vel nok Frederik Lassens Fader.

e) **Nicolai Frantz Brodersen**, født 1703 paa Hjortholm, Kegnæs, død 60 Aar gammel 1763 paa Gammelgaard, Ketting Sogn, begravet den 28. September. Han var gift med **Kathrine Mogensén**, født 1699, død i Ketting 1780, begravet den 29. Juni, 81 Aar gammel. Hun beholdt Gaarden i nogle Aar efter Mandens Død og levede siden i det af Provst With opbyggede Enkesæde, hvor hun havde den til­ liggende Mark, senere kaldt »Madam Brodersens Have«, i Forpagtning. — Familien boede først nogle Aar paa Kegnæsgaard, hvor Nicolai Brodersen var Forvalter. Chr. Knudsen beretter, at han holdt Aviser sammen med Præsterne Otto Franck i Hørup, Vesti Egeberg og Kapellan Hans Schytte i Lysabild. Paa Kegnæsgaard fødtes følgende Børn: Jørgen, døbt 16. p. Trin. 1740, begravet den 17. November samme Aar; Maria Hedvig, døbt den 13. September 1741, begravet den 30. Marts 1742. Fire Uger før var Martha Margrethe blevet begravet den 2. Marts, 2 Aar 26 Uger gammel. Fra 1743 til 1745 var Nicolai Brodersen Forvalter paa Øvelgønne og fra 1745 til 1748 paa Østerholm. Her skal han have anlagt en Lysthave, hvor Slottet havde staaet. Fra 1749 havde han Gammelgaard i Forpagtning, og allerede Aaret efter maatte han, som de fleste Herregaardsforpagtere i hin Tid, føre Klage over Undersaaternes Genstridighed. Den 11. Sept. 1750 indsendte han en Klage til Hertugen af Augustenborg, der i sit Svar af 3. December samme Aar gav Ordre til, at de skyldige skulde straffes. Klagepunkterne var følgende: 1. Alle vægrer sig ved at pløje de tildelte og udmaalte 8 Skæpper Havreland eller en Tønde hart Land. 2. De møder ikke præcis i Høsten eller bliver helt borte. 3. De fire Boels­ mænd i Særdeleshed, Christen Jøp og Christen Hansen i Asserballe, Jens Jacobsen

og Peter Paulsen i Asserballeskov, vægrer sig ved at stille de Senge, der krævedes af Gaarden (C III 1, Nr. 16, Side 156 og 160). Ogsaa Kvægsygeen, der 1762 først viste sig paa Gammelgaard, voldte ham Tab, og senere havde han Stridigheder med nogle Bønder i Mommark, der ikke efterkom deres Forpligtelser; der maatte skrides til militær Eksekution, hvorefter de Anklagede: Hans Nielsen, Jørgen Møller, Jørgen Jørgensen og Anders Hansen faldt til Føje. Hver af dem skulde for Naturaltjenester betale Brodersen 30 Rigsdaler. (C III 1, Nr. 161). Under 1. Juli 1766 fik Enken Kathrine Brodersen tilkendt et Stykke Land, som var stort nok til at holde to Heste og Køer paa, endvidere Ret til at opføre et Hus i Blomes eller Harboes Kobbøl med Frihed for Livstid (C IV Nr. 458). Aaret efter, den 5. Maj 1767 fik Madam Brodersen paa Gammelgaard den Besked, at hun for de sidste seks Aar maatte overlade Forpagtningen af Godset til Svigersønnen Jürgen Moritzen.

-- Ved Nicolai Brodersens Død levede kun to Døtre: Martha og Marie Kirstine. Martha Brodersen fødtes den 23. Marts 1743 og døde i Graasten den 18. September 1830, begravet den 23. September. Den 8. Juni 1764 blev hun gift med Andreas Petræus, Søn af Sognepræst i Felsted Andreas Petræus og Anna Kristina født Volquart, født den 1. December 1738, død som Ejer af Kværs Ladegaard og Patron for Kværs Kirke den 26. Juli 1803, begravet den 1. August. Andreas Petræus var i en Aarrække Forpagter af Herregaarden Søgaard i Kliplev Sogn, og flyttede derfra til Kværs Ladegaard, som han maa have købt af Godsejer H. Petersen. Andreas Petræus og Martha Margrethe havde ni Børn, af hvilke de seks døde før Faderen. I Graasten Kirkebog nævnes følgende Arvinger: Andreas Petræus, død i Vesterhøjst, Højst Sogn, Tønder Amt, efterladende tre Sønner: Andreas, Markus, Christian, og en Datter Anna; Kathrine Christine Petræus, gift i Kliplev den 17. November 1785 med Hans Christian Hinrichsen, Søn af Gaardmand og Sognefoged Ebbe Anders Hinrichsen og Maren Petersen i Buskmose, Rinkenæs Sogn, født 1751, død den 12. Oktober 1813 som Sognepræst i Løgumkloster; han var Præst i Kværs fra 1785 til 1807. Marie Margrethe Petræus født den 17. Oktober 1771, gift i Kliplev den 24. September 1788 med Christian Friedrich Posselt, Søn af Sognepræst Joh. August Posselt og Eleonora Marie Vette i Ullerup, født den 27. Juni 1761, død som Sognepræst og Provst i Oldenburg den 9. November 1819. Deres Sønner er: Johannes Friedrich Posselt, Astronom, Professor i Matematik og Astronomi i Jena, og Moritz Conrad Friedrich Posselt, Historiker, russisk Statsraad og Overbibliotekar ved det kejserlige Bibliotek i St. Petersborg. Martha Katrine Petræus, gift med Kammerraad og Amtsforsvalter Moritzen, Ahrensböck, efterlod tre Børn: Moritz Andreas Moritzen, Marie Elise Moritzen, gift med Boghandler Schmidt i Jena, og Laura Moritzen, der var gift med Fætterten, Professor Posselt i Jena. De efterlod to Børn: Johannes Friedrich Posselt, Ingeniør, født den 5. Februar 1821, død den 26. Juni 1852, og Maria Posselt, født i Maj 1823, gift med Georg Stöss, født 1814, død den 26. Marts 1881, Skoleinspektør i Asch (Bøhmen). Deres to Børn: Marie

Stöss, gift med Fabrikdirektør Ludwig i Eisendorf. ved Glatz i Østrig, og Wilhelm Stöss, Juveler i Berlin. Anna Christine Petrus, gift med Justitsraad Cramer i Ahrensböck, der havde to Børn: Emilie Cramer i Kiel og Wilhelm Cramer, dengang stud. jur. i Kiel. Birgitte Sophie Frederikke Petrus, gift med Hans Christopher Ohlsen paa Søgaard i Husby Sogn i Angel. I Følge Kværs Kirkekronike var deres Søn Hans Christopher Ohlsen Godsejer og Kirkepatron til Ladegaard, Ejer af Søgaard i Husby Sogn, af Ladegaard Gods, Stendetgaard ved Haderslev og Sophienhof ved Flensborg. Julius Ohlsen solgte Kværs Ladegaard 1905 for 280 000 Mark til Klosterkamret i Hannover, men købte Godset tilbage umiddelbart før Genforeningen. — Nicolai Frantz Brodersens Datter Marie Kirstine (ved Daaben Notmark den 31. Marts 1745 Kirstine Marie) fødtes paa Øvelgønne og blev den 29 Maj 1767 i Ketting viet til Forpagter Jørgen Moritzen paa Gammelgaard, der ved Svigermoderens Død var Ejer af det udparcellerede Gods Graastens Hovedparcel Gravendal paa Ærø (i Skiftebrevet Traventhal). Marie Kirstine døde 23 Aar gammel 1768 og begravedes den 25. Oktober, efterladende en Datter Catrine Marie Moritzen. (Anm. Maaske drejer det sig om Trappedal, en Parcel af det gamle Gods Gudsgave (Gottesgabe) paa Ærø).

f) Kirstine Margarethe Brodersen, født 1706, død paa Majbølgaard, Hørup Sogn 1779, begravet den 3. Maj; gift 1725 med Boy Hansen, der ved denne Tid var Hol­ lænder paa Nygaard (Kegnæs) og derefter boede nogle Aar paa Østerholm i Egen Sogn. 1710 nævnes en Boye Hansen paa Ladegaarden i Ulkebøl Sogn, hvor han 2. Advent var blandt Fadderne, da Gaardejer Christen Jørgensens Datter Kirsten fra Sundsmark døbt. 1731 eller maaske før har han overtaget Forpagtningen af Majbølgaard efter Raadmand og Købmand Bertel Jessen i Sønderborg, der afgik ved Døden den 30. April 1728. Efter Gaardens Brand den 3. Februar 1742 fik han den i Arveforpagtning for sig og Familie. Af deres 10 Børn var Boy Boysen, døbt Hørup 1. Advent 1732, begravet den 10. Juni 1771, Arveforpagter efter Faderen, Hans Boysen døbt Rogate 1738, død hos Søster­ sønnen paa Rumohrsgaard den 6. Februar 1803, omkring 1769 Forpagter paa Aarup ved Aabenraa og 1790 paa Schaugaard i Jylland, Mette Catrine Boysen, døbt den 6. Juli 1746, død paa Rumohrsgaard 1797, begravet den 29. Sep­ tember, gift 1770 med Lorenz Petersen fra Nørborg, Forpagter af Rumohrsgaard til sin Død den 6. August 1781. Boy Hansens Sønneson Boy Boysen var gift med Marie Dorothea Berg fra Sønderborg, der i sit andet Ægteskab med Degn Hans Jørgen Hammer i Ulkebøl blev H. P. Hanssens Mormoder.

g) Martha Brodersen, født 1712, død i Egen 1797, begravet Torsdag den 6. April, 85 Aar gammel. I de sidste Leveaar opholdt hun sig hos sin Slægtning, Synsmand Jørgen Christensen i Egen. Den 8. Marts 1735 viedes hun i Lysbild til A r e n d T h o m s e n S y n d e r m a n n fra Taasinge, der var født 1705 og døde i Nørborg den 29. Februar 1784, begravet den 5 Marts. Han var Forpagter paa Gundestrup i Ketting Sogn, derefter paa Augustenborg Herregaard, hvor han nævnes omkring

1750, og endelig paa Godset Vodrup, Tranderup Sogn (Ærø). Her betalte han 1765 870 Rigsdaler i aarlig Pagt og blev vistnok til 1767, da Godset nedlagdes og udstykkedes. Til sidst boede han i det saakaldte Madam Fangels Sted i Nørborg, hvor han holdt Gæstgiveri. Hans Datter Christine Margrethe Syndermann, døbt den 24. Juni 1748, blev 1770 i Notmark viet til Skolelærer Bahne Tychsen i Nørborg, senere Degn i Hagenbjerg. Chr. Knudsen fortæller, at de havde det meget kummerligt, fordi hun var et daarligt Fruentimmer, der lod Børnene se pjaltede og skidne ud og huggede deres Træsko itu for at koge Kaffe derved.

h) **Mette Mallene (Magdalene) Brodersen**, født 1715, død 30 Aar gammel i Egen 1745, begravet Torsdag efter Fastelavn den 28. Februar; gift med (trolovet i Lysabild 3. Paaskedag 1735) **Selvejrbonde Christen Hansen** i Egen, Søn af Selvejrbonde Hans Christensen og Ellen samme Steds, født 1708, død 54 Aar gammel 1762. Han var fra 1735 til sin Død Ejer af Fødegaarden og ligesom Faderen Sandemand og Synsmand. 1745 giftede han sig anden Gang med **Anna Dorothea Bock**, Datter af Kromand Hans Casper Bock i Østerholm. Disse to Giftermaal vidner om, at der baade har været god Velstand i hans Hus og at de gamle Ejendomsbønder i Anseelse har staaet betydelig over Fæsterne. De traadte derved ind i en Klasse, der paa den Tid stod et Trin over den almindelige Almue; Degne, Forpagtere, adskillige Kromænd, Møllere, Skippere osv. var regnede til de fornemme og tituleredes med det dengang brugelige Sr. (Chr. Knudsen). Den ældste Søn af Christen Hansens Ægteskab med Mette Magdalene, **Jørgen Christensen**, født 1740, død 1814, var Synsmand ligesom Faderen og Ejer af Bondegaarden fra 1763 til 1794. Han var gift to Gange, først med **Dorothea Sophie**, Datter af Selvejrbonde Peter Thomsen og Dorothea Sophie født Schultz i Egen, født 1743, død 1775, derefter med **Marie**, Datter af Hans Lind eller Hans Christensen under Linden i Dyndved, født 1745, død 1813. Sønnen Hans Christensen blev 1776 gift med **Margrethe**, en Søster til Broderens første Hustru, og var fra 1776 til sin Død Ejer af Svigerfaderens Bondegaard i Egen. Margrethe var gift anden Gang med **Peter Hansen Grau** fra Almsted, Broder til Selvejrbonde Hans Hansen Grau i Almsted, til Degn Jacob Hansen Grau i Hørup og til Boelsmand Christen Hansen Grau i Sebbelev.

i) **Ida Sophie Brodersen**, født 1719, død paa Kegnæsgaard 1764, begravet den 20. Juli. Hun blev den 20. September 1738 i Lysabild trolovet med **Johan Christian Schmidt** fra Adsbøl (Vielse Adsbøl den 26. Juni 1739), der fra 1755 til 1773 var Forpagter paa Kegnæsgaard. Han var født 1703 i Adsbøl, hvor Forældrene Christian Johansen og Marie Johanses var Bønderfolk. Ved Datteren Cæcilie Catharinas Død oplyses det, at han i sin Ungdom var Sømand. 1734 giftede han sig første Gang med Cæcilie Andersen, Datter af Andreas Andersen og Christiane paa Døn i Adsbøl Sogn. Her nævnes Johan Christian Schmidt fra 1739 til 1742, og her døbttes følgende Børn: **Sille Cathrine** den 29. Maj 1740, holdt over Daaben af Martha Brodersen, **Martha Christiane** den 5. November 1741 (blandt Fadderne Boy Hollænder fra Als) og **Friedrich** den 26. December 1742. Derefter overtog han

Forpagtningen af Ballegaard i Ullerup Sogn, hvor følgende Børn døbttes: Marie Dorothea Sophie December 1744, Hans Christian Juli 1746, Jürgen Juni 1750, Christian Oktober 1753, endvidere begravedes et dødfødt Barn i April 1748. Ved Licitationen over Kegnæsgaard, der fandt Sted paa Sønderborg Slot den 3. Oktober 1754, blev Hr. Brodersen fra Gammelgaard højestbydende med 1600 Rdl. aarlig for Svogeren J. Chr. Schmidt, den Tid Forpagter paa Ballegaard. Andre lysthavende var Raadmand Adolf Ottsen fra Sønderborg og en Hr. Sønnichsen af Slægten fra Brarup Mølle, der fra 1743 til 1754 var Forvalter paa Kegnæsgaard. Den 9. April 1761 fik Schmidt Kegnæsgaard for yderligere seks Aar mod en aarlig Afgift paa 1400 Rdl. Derimod overlodes Blegen ved Sønderborg og et Stykke af Borgkobbøl til Johan Hinrich Helmer, der skulde svare 50 Rigsdaler som Købeskilling og 25 Rdl. som aarlig Recognition (C III 1. Nr. 166 og C III 1 Nr. 18). Da Hovedgaarden Nygaard paa Kegnæs i Aaret 1765 blev udparcelleret, købte han Stamparcellen, som beboedes af den ældste Søn Andreas Schmidt, der døde den 6. April 1785. Den 2. Juni 1769 var Johan Chr. Schmidt i Lysabild blevet viet til Dorothea Sophie Petersen af Sønderborg, Datter af Gaardejer Lorentz Ernsten og Marie i Asserballe, nu Enke efter Iver Petersen i Sønderborg, med hvem hun havde to Døtre, der begge døde umyndige. 1773, 1. p. Trin. findes hun paa Nygaard, hvor hun levede til sin Død den 5. August 1785, 64 Aar 7 Maanedes gammel. Johan Christian Schmidt døde ligeledes paa Nygaard den 29. December 1785, samme Aar som Hustruen og den ældste Søn. I Ægteskabet med Ida Sophie Brodersen var der 10 Børn, af hvilke fire døde ugift. Blandt deres Efterkommere er saa kendte Mænd som Holmens Provst H. M. Fenger, Lægen Christian Fenger, Zoologen August Fjelstrup, Skuespilleren Peter Fjelstrup og Tegneren Alfred Schmidt. Hørup Kirkebog meddeler følgende: Den 15. Maj 1782 fødtes paa Majbølgaard og døbttes Fredag den 17. Maj. Ida Hedvig Cæcilia Smith, Datter af Jørgen Smith, for Tiden Forvalter hos hans Eksellence Baron Güldenron, Stiftsamtmand over Aarhus Stift, og Kjeriste Madam Margrethe f. Jensen, som paa en Rejse fra Holsten til Jylland kom i Barselseng paa Majbølgaard hos hendes Svingerinde Madam Møller. Jørgen Smith er en Søn af Johan Christian Schmidt, og Datteren Ida Hedvig Cæcilie blev siden gift med Søren August Fjelstrup, Ejer af Hovedgaarden Sindinggaard ved Herning. Deres Datter Mathilde Fjelstrup var gift med Kammerraad Hans Frederik Fenger, fra 1861 til 1876 Ejer af Augustenborg Hovedgaard. — Af Johan Christian Schmidts Døtre var Cæcilie Cathrine, som nævnt, gift med sit Søkendebarn Boy Boysen paa Majbølgaard; efter hans Død indgik hun endnu to Ægteskaber, med Caspar Otto Møller, Provisor paa Sønderborg Apotek, og med Skibskaptajn Peter Leymann fra Mintbjerg; Martha Christiane Schmidt viedes den 22. Juni 1763 i Lysabild til Alexander Lorenzen, en Tid Forpagter paa Hjortholm; Marie Dorothea Schmidt blev den 7. Juli 1769 gift med Alexander Paulsen fra Sundeved, og Ida Margrethe ægtede den 15. September 1786 Gartner Peter Brock i Nørborg, Søn af Gaardejer

Peter Brock og Karen i Lavensby, Hagenbjerg Sogn. Den før omtalte Jørgen Schmidt var fra 1768 til 1772 paa Kegnæsgaard, og Christian Schmidt var i Live ved Faderens Død 1785. Den ældste Søn Andreas Schmidt, der fra 1759 til 1765 opholdt sig paa Kegnæsgaard, blev i November 1767 viet til Barbara Margrethe Paulsen af Bromølle, Datter af Kromand Nicolai Paulsen og Christiane født Paulsen, født den 8. December 1745, døbt 2. Advent (Hørup), død i Graasten den 6. September 1828, begravet den 11. September. Af deres 6 Børn, tre Sønner og tre Døtre, var kun to Sønner og to Døtre i Live 1828. Sønnen Johan Schmidt, født den 5. Februar 1769, døbt den 9. Februar, ved Moderens Død »Handlungs-Kommissionar« i København, viedes den 25. September 1795 i Sønderborg til Cæcilie Karberg, Datter af Skibskaptajn Peter Karberg og Elisabeth Charlotte født Ahlmann, født i Sønderborg den 19. Februar 1769; de boede nogle Aar paa Rønhave, men da de ikke satte Tæring efter Næring, maatte de opgive Forpagtningen. — Datteren Cæcilie Christiane Sophie Schmidt, født den 18. Juli 1771, var ved Moderens Død Enke efter Landmand Schmidt, der først ejede en Gaard ved Tønder, senere ved Varde. — Sønnen Nicolai Schmidt boede 1828 i Snøgbæk, Sottrup Sogn. — Datteren Christiane Schmidt, født paa Nygaard (Kegnæs) den 14. Maj 1777, død paa Majbølgaard den 2. Marts 1798 af Skarlagensfeber, var i August 1797 blevet gift med Christian Jørgensen, fra 1791 til 1800 Forpagter paa Majbølgaard, Søn af Forpagter Nis Jørgensen og Ingeborg Magdalene Christensdatter paa Augustenborg Herregaard. Christian Jørgensen viedes den 27. April 1799 til Ida Sophie Schmidt fra Broholm (Kegnæs), den afdøde Hustrus ældre Søster, og flyttede efter Forpagtningens Ophør til Faderens Gaard Fruelund ved Flensborg, hvor Jørgensen døde nogle Aar senere. I dette Ægteskab var der to Børn: Ingeborg Magdalene Jørgensen, født 1800, gift den 30. Januar 1824 med Skibskaptajn Johannes Bartholin Bruhn, født i Ketting den 19. Juni 1793, Søn af Degn Johannes Gerhard Bruhn og Elisabeth; Christian Jørgensen, Skovfoged i Jylland, født 1802, gift med Jensine Christensen, Datter af Skibskaptajn Hans Christensen i Nørborg. Efter Mandens tidlige Død maatte Enken Ida Sophie atter tage ud at tjene, mens Børnene kom i Hjemmet hos Farfaderen, der fra 1801 til 1821 ejede den saakaldte Bispegaard i Ketting. Ida Sophie der boede i Nørborg 1859, blev gift anden Gang med Hofraad Andresen, der i flere Aar havde været Organist og Skolemester i Graasten og senere blev Hertugens Sekretær. Hofraad Johannes Andresen var en Søn af Amtsskomager Jørgen Andresen i Sønderborg (død den 8. Maj 1787) og Hustru Elisabeth Naamanni (død den 5. November 1792). Han var først gift med Ingeborg Cathrine Lange, Datter af Skipper og Vinhandler i Sønderborg Michael Lange og Margrethe født Bugislaus Carstens (Vielse Sønderborg den 10. September 1779), anden Gang (før 1792) med Frederikke Henningsen. En Søn af andet Ægteskab, Johannes Andresen, født i Graasten den 12. November 1791, død i Tønder den 11. April 1874, var fra 1830 til 1858 Hjælpelærer ved Seminariet (Havebrug).

88. Hans Jensen, Gaardejer i Kær, Ulkebøl Sogn, hvor han nævnes fra 1696 til 1734, død før 1757. Vielse 2. Paaskedag 1703:

89. Karen Hansdatter, Enke efter Gaardejer Claus Petersen i Kær; hun var 1721 til Alters sammen med Manden, to Døtre, en Svend og en Dreng.

I en Fortegnelse over Ydelser til Præsten i Sønderborg, der findes i Byens Kirkebog 1711-1763 (sidste Side) nævnes, at Hans Jensen, Gaardejer i Kær, der senere er bleven afløst af Claus Hansen (Sønnen), aarlig leverede 4 Tønder 4 Skæpper Havre. Gaarden ejedes før 1700 af Peter Christensen, der i Følge C III 122 raadede over 18 Ørtug Land, betalte 14 Rigsdaler Fripenge og havde en Besætning paa 5 Heste og 5 Køer. Udsæden var i hans Tid 3 Ørtug Rug, 4 Ørtug Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. Peter Christensen, der havde været Tolvmand, var født 1636 og døde 1720 i den høje Alder af 87 Aar, begravet Quasim. Samme Aar afgik hans Hustru Maren ved Døden, 76 Aar gammel, begravet 3 p. Trin. Claus Petersen, der sikkert er deres Søn, var 10. Søndag efter Trin. 1695 bleven viet til Karen Hansdatter af Kær. Han døde 35 Aar gammel 1701, begravet 2. Pinsedag, og kaldes af Præsten en god, ærlig Mand. Maaske har han været Tolvmand ligesom Faderen.

Efter Fadderlisterne at dømme er Hans Jensen en Broder til Peter Jensen og Christen Jensen, der 1721 nævnes som Gaardejere i Kær. Hustruen er muligvis en Datter af Gaardejer og Tolvmand Hans Kock, hvis Hustru Maren er opkaldt og hvis Datter Maren, der 1702 blev gift med Hans Jørgen Hartwigsen, ligeledes er blandt Fadderne sammen med Faderen. — Hans Jensen og Karen havde fem Børn: d—h, under a—c anføres Claus Petersens og Karens Børn:

a) Birgitte, født 1696, døbt Kr. Himmelfartsdag, død 1722, begravet Palmesøndag (Birthe Clausdatter fra Kær).

b) Maren, døbt den 9. Marts 1698.

c) Karen, døbt Cantate 1700; død før den 5. December 1703.

d) Karen, døbt den 5. December 1703.

e) Anna, døbt 1. p. Epif. 1706, maa være død i Tiden mellem 18. p. Trin. 1710 og Lætare 1713.

f) Claus, døbt 24. p. Trin. 1708, holdt over Daaben af Forpagter paa Majbølgaard og Raadmand i Sønderborg Bertel Jessen, som Claus Hansen Beck Faderens Eftermand paa Gaarden. — Se Nr. 44-45.

g) Barn, døbt den 5. August 1711 og død samme Dag. Navnet og Faddere mangler i Kirkebogen. Lakune i Begravelsesregistret fra 18. p. Trin. 1710 til Udgangen af 1714.

h) Anna, døbt Lætare 1713; holdt over Daaben af Christen Poulsens Hustru Maren Pedersdatter fra Kær, desuden Maren Christens og Christen Poulsen fra Kær.

Sidstnævntes første Hustru Ellen var muligvis ogsaa en Datter af Tolvmand Hans Kock i Kær.

92. Hans Hinrichsen, ogsaa kaldt Henriksen eller Jendresen, Gaardejer i Ulkebøl fra 1712 til 1743, født 1687, død før den 9. Marts 1743; gift med:

93. Karen Jacobsdatter fra Vollerup, født 1697, døbt i Ulkebøl den 11. Februar død før den 24. November 1744.

Hans Hinrichsen havde, da der den 23. April 1720 og følgende Dage fandt en Undersøgelse af Skøder og Fæstebreve Sted paa Sønderborg Slot, haft Gaarden i otte Aar, men ikke betalt Fæstepenge og heller ikke faaet noget Fæstebrev. Aarsagen var, at Gaarden havde været øde og at han havde maattet bygge meget, saa der intet var blevet tilovers. Hans Hinrichsen nævnes flere Gange som Sandemand, Synsmand og Tolvmand. 1734 solgte han et Stykke Jord fra Gaarden til Jørgen Jørgensen, der den 18. Juni samme Aar fik Hertugens Tilladelse til at opføre et Hus paa Grunden (Registre fra Sønderborg Amtstue og C III 1, Nr. 113). Hans Hinrichsen havde en trættekær Nabo i Bolsmand Claus Schmidt, der førte Klage mod ham vedrørende et Stykke Land, der kaldtes »Høyholdt«. Claus Schmidt paastod, at Grunden hørte til hans Jord og lod Peter Jensen, Christen Christensen, begge Bolsmænd i Ulkebøl, og Tømmermand Christen Jacobsen vidne for sig. Hans Hinrichsen meddelte, at han havde haft Jorden i 15 Aar, ligesom Faderen havde brugt Marken gennem 40 Aar. Desuden mødte han med følgende Vidner i Sagen: Matz Petersen, Peter Matzen (Bols- og Fortalsmand), Hans Sørensen (Synsmand) og Peter Jensen, Bønder i Ulkebøl, der udtalte, at Landet aldrig havde hørt til Claus Schmidts Gaard. Matz Petersen og Hans Sørensen var rede til at aflægge Ed paa, at Hans Hinrichsens Fader havde hugget Riset paa Stykket og brugt det til sin Nytte. Grunden var desuden to Gange bleven frakendt Claus Schmidt, som fik den Besked, at han kunde føre Sagen videre paa Tinge. Rettens Afgørelse kendes ikke, men Jorden var før bleven tilkendt Hans Hinrichsen (C III 1, Nr. 11. Side 28-29, 3. Oktober 1726). — I den flere Gange nævnte Offerstrid havde Bønderne beskyldt Degnen Paul Hammer for Banden og Sværgeren paa Kirkens Grund. Hammer forklarede dertil følgende: Da Kongens Befaling første Søndag efter Epifanias 1721 var blevet oplæst anden Gang, var Kirkegængerne blevet staaende i Kirken, havde stillet sig i en Række og skældt ham ud, saa han ikke kunde komme ud af Kirken. Den første, der brugte Skældord mod ham, var Bertel Lassen, derefter Hans Hinrichsen, Jens Frost og flere andre, hvis Navne han dog ikke kunde sige med Bestemthed. Hans Matzen fra Vollerup havde siden den Tid tilføjet ham meget ondt. Da han saaledes saa sig omgivet af ondsksfulde Folk og var kommet ud paa Kirkegaarden, satte han Vinflasken fra sig, faldt paa sine Knæ og bad Gud om at beskærme ham mod disse onde Mennesker. Der var ved denne Lejlighed ikke spildt nogen Altervin, maaske var der heller ingen Vin i Flasken (C III 1, Nr. 7, Sønderborg Amtsprotokol af 1. Marts 1721, Side 155).

Hans Hinrichsens Enke Karen giftede sig anden Gang med Peter Matzen, Søn af Selvejrbonde Matz Petersen og Anne Christensdatter i Ulkebøl, døbt 14. p. Trin. 1710, død før den 8. August 1753 (se Matz Petersen Nr. 216-17 g). Hans Hinrichsen og Karen havde i Henhold til Kirkebogen og Skiftet efter Peter Matzen syv Børn, a—g.

a) Ellen, døbt Quasim. 1713, holdt over Daaben af Jomfru Christine Louise Harboe fra Præstegaarden, kaldes ved Skiftet Ellen Clausen og var vistnok gift med Claus Steffensen, Kaadner i Sundsmark og Foged paa Ladegaarden.

b) Hinrich, døbt 4 Advent 1715, død 1716, begravet Quinquages. ni Uger gammel (holdt over Daaben af Mons. Nicolai Lassen fra Sønderborg).

c) Christen, opkaldt efter Moderens Stedfader Christen Andersen, døbt Jubilate 1717, holdt over Daaben af Pensionarius Hans Mohr, død 1718, begravet 19. p. Trin.

d) Hans Hansen (Jendresen), Gaardejer i Ulkebøl, født 1723, døbt 2. p. Epif., holdt over Daaben af Skovridder Johan Mathias Kochendorffer fra Vollerup. Se Nr. 46—47.

e) Anna, ikke i Daabsregistret.

f) Maria, ikke i Daabsregistret.

g) Margrethe Cathrine, ikke i Daabsregistret, der synes at være ufuldstændigt i Aarene fra 1719 til 1724. Grete, salig Hans Jendresens Datter i Ulkebøl, var Fadder 18. p. Trin. 1769 ved Jacob Nielsens Søn Niels fra Vollerup.

94 Jørgen Smed, ogsaa kaldt Jørgen Hansen Smed, Kaadner og Smedemester i Kær, Ulkebøl Sogn, født i Asserballe 1680, døbt 8 p. Trin.; gift 1722 med

95. Magdalene Petersdatter fra Kær, døbt i Ulkebøl Invocavit 1700, død før 1757.

Jørgen Hansen Smed var gift to Gange; hans første Hustru Augusta, Jørgen Smeds i Kær, nævnes som Fadder Cantate 1710. Om hendes Herkomst kan intet siges med Bestemthed, men ved den ældste Søns Daab er Christen Smed og Hans Christensen fra Sebbelev blandt Fadderne, og 1708 og 1711 er Anne Jørgensdatter og Stephan Smed fra Asserballe til Stede i Ulkebøl Kirke. Da sidstnævnte er Jørgen Hansens Broder, hører de to Faddere fra Ketting Sogn vistnok til Hustruens nærmeste Slægtninge. Efter Amtsprotokollen C III 1, Nr. 8, Side 342 og 343 døde Augusta 1722, efterladende fem Børn, og Jørgen Hansen Smed vilde indgaa andet Ægteskab med Peter Jensens Datter fra Kær. I denne Anledning fandt der den 22. December 1722 Udsigelse Sted til Børnene af første Ægteskab, og der blev fastsat en vis Aftægt til hans tilkommende Hustru. Hendes Navn findes hverken i Amtsprotokollen eller i Kirkebogen, men det drejer sig sikkert om Magdalene, da flere af Børnebørnene er opkaldt efter hende. Hun er ligesom Manden død før 1757.

Jørgen Smed maa have overtaget Smedestedet i Kær efter Anders Rasmussen, der døde 1718 i en Alder af 72 Aar. Kaadet i Kær hørte til Rønhaves Len, og 1720

har Jørgen Hansen Schmidt oplyst, at han ikke havde betalt Fæstepenge ved Tiltrædelsen 1707. I C III 1, Nr. 113 fra 1734 nævnes han som Ejer af et kongeligt Kaad i Kær med Kaalgaard, to Køer og to Faar. Hans nærmeste Naboer var Jens Christensen og Hans Hansen, der ogsaa findes i Degnen Paul Hammers Register til Fattigforsørgelsen af 11. Januar 1737, hvor Jørgen Smed aarlig udreder 12 Skilling, mens Byens øvrige Kaadnere slap med 8 Skilling. I de følgende Aar maa Smedelønnen være bleven forhøjet, da Jørgen Hansen Schmidt 1754 (C III 1, Nr. 175) føres med 6 Køer til 108 Mark, 2 Kalve til 6 Mark, 3 Faar til 6 Mark og et Svin til 7 Mark. Bygningerne vurderedes til 816 Mark, tilsammen altsaa 943 Mark, hvilket er mere end Vurderingen hos flere af Sognets Fæstebønder. De to Naboer, Hans Hansen, Stedsøn af Jens Christensen, og Hans Hansen, der i Mellemtiden var blevet Skolemester, havde en samlet Vurdering paa 384 Mark 12 Skil. henholdsvis 198 Mark. Smedien og Skolen ligger endnu paa deres gamle Sted i Byen. — Jørgen Hansen Smed maa være afgaaet ved Døden i Tiden mellem den 14. December 1756 og den 16. Marts 1757, da Sønnen Jørgen Jørgensen Smed førstnævnte Dag foreviste et Delingsbrev af 23. Juni 1756, der var blevet oplæst paa Tinge den 11. December. Faderen var dengang gammel og svag, og Amtsforvalteren blev derfor bemyndiget til at udstede Fæstebrevet til Sønnen. (C III 1, Nr. 20). Smedestedet i Kær købtes 1802 af Andreas Sørensen Due fra Kerteminde.

Jørgen Smed havde i sine to Ægteskaber 8 Børn: a-h.

a) **Hans Jørgensen Smed**, født 1705, døbt 13. p. Trin., form. gift i Ulkebøl og bosiddende i Broager, hvor han døde den 11. December 1774. En Datter Cathrine Marie boede 1811 i Skodsbøl.

b) **Anders**, døbt Esto mihi 1708; holdt over Daaben af Forpagter Christian Kaad paa Rønhave.

c) **Christian**, døbt Invocavit 1711.

d) **Maren**, døbt 14. p. Trin. 1714.

e) **N. N.**, døbt 3. Pinsedag 1717, Barnets Navn mangler; holdt over Daaben af Anna Matzdatter fra Kær; død før 1722.

f) **Jørgen Jørgensen Smed**, født 1720, døbt Jubilate, form. død i Sundsmark den 15. Marts 1774, begravet den 20. Marts, 54 Aar gammel; gift to Gange:

a) med **N. N.**, der begravedes den 24. Juni 1759; b) den 10. Oktober 1759 med **Maren**, Datter af Hans Hansen i Kær, døbt 1. p. Trin. 1724, død i Kær den 4. Maj 1810, begravet den 13. Maj, efterladende Datteren Augusta Magdalena, døbt den 19. December 1751, død den 25. Maj 1821, gift med Gaardejer Christen Jørgensen paa Hesselgaard (død den 29. December 1808), derefter med Enkemand Christen Hansen Ohlsen i Vollerup. Sønnen af første Ægteskab, **Jørgen Jørgensen**, forhenværende Smed i Kær By, døbt den 3. Marts 1748, døde den 24. April 1806 hos Svigersønnen, Selvejerbonde Peter Matthiesen i Ulkebøl, der var gift med Dat-

teren Anna Dorothea. Jørgen Jørgensen Smeds Hustru Anna Dorothea var en Datter af Selvejrbonde Niels Petersen og Anna Dorothea ved Kirken, døbt den 13. August 1747, død den 25. November 1828. (Niels Petersen er en yngre Broder til Jørgen Hansen Smeds Hustru Magdalena; (se Peter Jensen Nr. 190-191, c og f).

g) Dorothea Auguste, døbt 2. p. Epif. 1724, holdt over Daaben af Mosteren Maren Pedersdatter fra Kær. Præsten har taget Fejl med det første Navn, idet hun senere kaldes Sophie Auguste — gift med Hans Hansen Jendresen — se Nr. 46-47.

h) Anna, døbt den 29. Januar 1736, død i Kær den 6. Februar 1806, begravet den 9. Februar; gift den 12. Oktober 1763 med Peter Christensen Smed, Kaadner ved Kær Hestehave, Søn af Gaardejer Christen Petersen i Kær, døbt den 28. September 1738, død den 26. August 1810, begravet den 29. August. Tilnavnet Smed maa han have faaet efter Svigerfaderen. De efterlod ingen Børn, og ved Skiftet den 26. Marts 1811 var Peter Petersen paa Fiskebækgaard som Christen Petersens Brodersøn nærmeste Arving til Kaadet ved Hestehave (se Nr. 110-111).

SMEDESTEDETS HISTORIE FRA 1802 TIL NUTIDEN

Følge Kontrakt af 17. Maj 1802 blev *Andreas Sørensen Due* Ejer af Smedestedet i Kær efter *Jørgen Jørgensen*. *Andreas Due* var født i Kerteminde paa Fyn 1766 og døde i Kær den 14. Maj 1845. Hans Fader, *Jens Lorenzen Due*, en omløbende Kræmmer, født 1730, døde den 13. Januar 1810 og begravedes paa Ulkebøl Kirkegaard den 21. Januar. *Andreas Dues* Hustru *Sindet* var en Datter af Gaardejer *Niels Christensen* og *Anna* i Mjang, født den 20. Juli 1770, død den 11. Juli 1844. Sønnen *Niels Andersen Due*, født den 20. November 1802, døbt den 21. November, død den 16. April 1881, overtog Ejendommen den 27. April 1830. Den 13. Oktober 1826 var han bleven gift med *Anne Kirstine*, Datter af Gaardejer *Esben Christensen* og *Anne* i Kær, født den 17. November 1794, død den 5. April 1864. (Se Nr. 70-71 e). I Ægteskabet var der seks Børn, af hvilke Sønnen *Andreas Due* faldt i Kampen ved Mysunde den 10. September 1850. Faderens Eftermand blev *Niels Andresen Nielsen Due*, født den 26. Februar 1831, død den 18. December 1900, viet den 24. April 1863 til *Helene Iversen*, Datter af Gaardejer *Nicolai Iversen* og *Marie Cathrine* paa Vranglandgaard, født den 23. Januar 1837, død den 23. Maj 1902 (se Nr. 158-159 og Vranglandgaards Historie). Sønnen *Niels Andresen Due*, født den 27. Juli 1863, død den 10. August 1939, viedes den 23. September 1887 til *Cathrine Marie Hess* fra Ulkebøl, født den 14. September 1862. Han overtog Ejendommen i Foraaret 1889 og bortforpagtede fra 1920 til 1936 Smedien til Svigersønnen *Christian Horne*, født den 1. Juli 1883, gift den 16. Januar 1911 med *Helene Due*, født den 12. Januar 1888. *Niels Andresen Due* beholdt Landejendommen fra 1920 til 1939, da han overlod den til Sønnen *Niels Andresen Due*, født den 13. Maj

1894, gift den 10. Juni 1921 med *Anna Marie Frost* fra Spang, født den 30. September 1896 (en Datter: Cathrine Marie Due, født den 7. Juli 1923). Smedien solgtes 1936 til den nuværende Ejer, *Jørgen Hansen*, født i Vemmingbund, Broager Sogn, den 5. August 1911, gift den 20. Marts 1936 med *Anna Clausen*, født i Ertebjerg, Tandslet Sogn, den 21. Oktober 1913.

96. *Christen Jensen Frost*, Selvejerbonde i Sundsmark, født 1700, død 1774, gift med

97. *Maren Mouritzdatter*, født 1710, død før 1757. Se Slægtsgaarden i Sundsmark.

98. *Peter Christensen*, Selvejerbonde i Vollerup, døbt 3. Paaskedag 1693, død den 28. December 1776, begravet den 1. December 1777, gift med

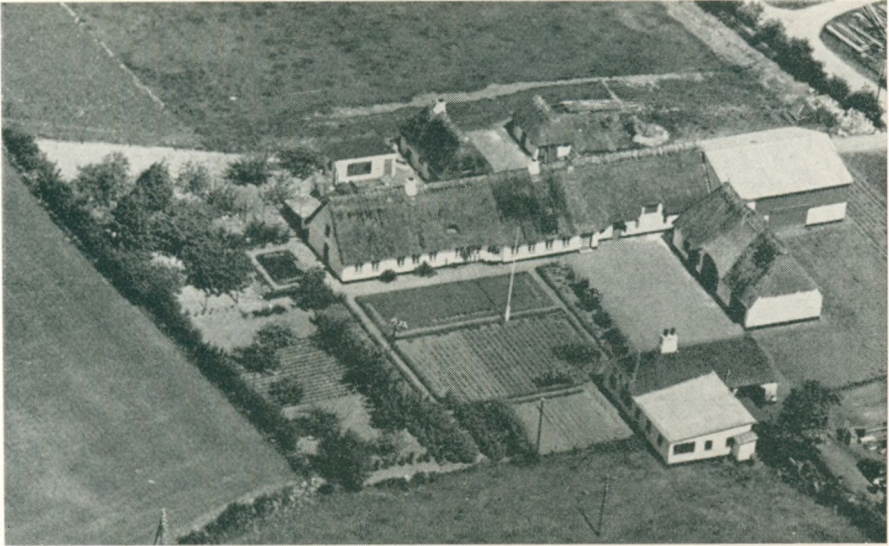
99. *Anna*, der døde 1758 og begravedes den 13. August. Navn og Alder mangler i Kirkebogen.

Peter Christensen blev den 19. Oktober 1758 gift anden Gang med *Karen Clausdatter* fra Kær. Hun er sikkert Datter af Gaardejer *Claus Pedersen* og *Karen Hansdatter*, døbt Cantate 1700, da Broderen, Gaardejer *Peter Clausen* er Forlover. Ved Udsigelsen efter *Anna* den 16. September 1758 fik Sønnen *Christen Petersen* en Seng, en Kiste og en Ko, de to Døtre *Maren* og *Karen* hver en Seng, et Hængeskab, en Kiste, et Skrin, en Kedel, en Gryde, en Ko og i Stedet for en Hest 10 Rdl.

Peter Christensen maa have overtaget Bondegaarden efter Faderen og nævnes som Tolvmand i Sagen vedrørende Kapellan *Christopher Lange* (Provsteprotokol for Als Sønderherred). Den 22. December 1747 underskrev han sammen med Sognepræsten og de øvrige Tolvmænd Ansættelsesbrevet til Skolemester *Frederik Paulsen Hammer*, der i nogen Tid havde været Medhjælper hos *Samuel Cruckow*.

1754 vurderedes Gaardens Bygninger til 711 Mk., 8 Heste til 240 Mk., 10 Køer til 180 Mk., en Kvie 9 Mk., 3 Kalve 9 Mk., 3 Faar 6 Mk., 2 Svin 12 Mk. og 7 Grise 5 Mk. 4 Skil., tilsammen 1172 Mk. 4 Skil. Udsæden var dengang 3 Td. 6 Sk. Rug, 4 Td. 4 Sk. Byg, 7 Td. 4 Sk. Havre, og der kunde aarlig avles 6 Læs Hø. — 3 Børn: a—c.

a) *Christen Petersen*, Faderens Eftermand paa Bondegaarden, født 1727, døbt den 28. Marts, død i Vollerup den 15. Juli 1776, 49 Aar 5 Maaneder gammel, begravet den 21. Juli; gift den 30 Januar 1763 med *Marie Elisabeth*, ældste Datter af Selvejerbonde *Christen Thomsen* og *Anna* i Vollerup, døbt den 18. Oktober 1744, død i Vollerup den 23. September 1806, begravet den 28. September. Den 25. Juni 1777 blev hun gift anden Gang med *Mathias Petersen*, Søn af Selvejerbonde *Peter Hansen* og *Anna* i Vollerup, form. født 1740 (Lakune), død af et Slagtilfælde den 2. Januar 1795, begravet den 11. Januar. Gaarden gik den 16. November 1798 i Arv til *Christen Petersens* Søn *Peter Christensen* (død 1847), det var gift

Smedestedet i Kær

Smedestedet i Kær. Stuehuset, Juli 1937

Smedestedet i Kær. Smedien i Niels A. Dues Tid

med Sille Marie, Datter af Kaadner og Kirkeværge Andreas Petersen og Marie ved Kirken. Sønnen Christen Petersen, født den 12. Januar 1800, død den 7. August 1846, kunde ikke klare sig paa Gaarden og solgte den derfor 1830 til Niels Hansen Knøs fra Hørup. Familien købte saa et Hus til ham i Mølby ved Sønderborg, som han ogsaa ødelagde.

b) Maren, maa være født i Aarene mellem 1728 og 1736; gift med J e n s C h r i -
s t e n s e n F r o s t. Se Nr. 48—49 og Slægtsgaarden i Sundsmark!

c) Karen, ligeledes født i Tiden mellem 1728 og 1736. Hun nævnes den 22. Marts 1774 sammen med Faderen som Fadder ved Søstersønnen Christen, men synes at være fraflyttet.

BONDEGAARDENS SENERE HISTORIE

NIS HANSEN KNØS, der i Aaret 1830 overtog den meget forsømte Gaard i Vollerup efter Christen Petersen, fødtes i Hørup den 17. Juni 1802 (døbt den 20. Juni) som Søn af Gaardejer Hans Christensen Knøs (død 1857) og første Hustru Marie Nisdatter Kock og døde i Vollerup den 13. December 1878 efter et Fald paa Byens Gade. Den 10. Oktober 1829 viedes han i sit Hjemsojns Kirke til *Kirstin Marie*, Datter af Gaardejer Hans Christian Hansen (ogsaa kaldt Kock) og Kirsten Hansdatter i Lambjerg, født den 20. December 1807 (døbt den 26. December), død i Vollerup 11. Marts 1874. I deres Tid (1848) byggedes Gaardens Stuehus (til venstre paa Billedet), som er sjælden med den ualmindelig høje Rejsning. Den smukke typiske Bygning vidner ikke alene om en vis Velstand paa Gaarden, men ogsaa om alsiske Bønders Sans for, at deres Hjem skulde tage sig ud. — Sønnen *Hans Nissen Knøs* (1862 til 1901) fødtes i Vollerup den 4. September 1833 og døde den 16. Oktober 1901. Han var gift to Gange, først med *Anne Christine Clausen*, Datter af Gaardejer Hans Clausen (Tilnavn: Jørgensen) og Anne Marie født Elholm i Sundsmark, født den 1. April 1842, død i Barselseng den 24. Marts 1864; anden Gang (Vielse den 21. September 1866) med *Kirstine Marie Kaad*, Datter af Bonde Hans Christensen Kaad og Kjersten født Elholm i Mintebjerg, født den 9. Marts 1849, død den 19. April 1910. — Fra 1901 til 1933 ejedes Bondegaarden af Svigersønnen *Peter Andresen Kaad* fra Mintebjerg, Søn af Bonde Andreas Kaad og Anne Marie, født Jacobsen, født i Mintebjerg den 9. November 1861 (døbt den 8. December), død

i Vollerup den 29. April 1933 (Levnedstegning ved Andreas Grau i Sprogforeningens Almanak 1934, Side 67-69). Hans Enke *Anne Kirstine Marie* født Knøs, født den 26. Marts 1867, sad i uskiftet Bo som Ejer af Gaarden til den 20. Marts 1942, da hun overdrog den til sin Sønnedatter *Anne Kirstine Marie Kaad*, født den 3. Januar 1919 som Datter af Gaardejer Andreas Kaad og Hustru Eline født Detlefsen i Mintebjerg. Den 26. Marts 1942 indgik Anne K. M. Kaad Ægteskab med *Jakob Wrang* fra Tandshede, Tandslet Sogn, født samme Steds den 29. August 1911. Et Billede af Gaardens Stuehus findes i Daniel Bruun: Danmark, Land og Folk, 1919.

100. **Jørgen Christensen**, Gaardejer, Tolvmand og Kirkeværge i Sundsmark, Ulkebøl Sogn, død 1766, begravet den 4. Maj, 66 Aar gammel; gift med

101. **Brigitta født Jebsen**, født 1704, døbt Himmelfartsdag, død før 1757.

Efter Aldersangivelsen skulde Jørgen Christensen være født 1696, men efter Registerne fra Sønderborg Amtstue hed Formanden paa Gaarden Christen Jørgensen, og dennes Søn Jørgen døbt 1. Advent 1700. Vielsen mangler i Ulkebøl Kirkebog, men ved Datterens Død i Sønderborg den 13. Februar 1807 kaldes Moderen Brigitta født Jebsen. Hun er derfor sikkert den Birrete, Gaardejer Jep Hansens Datter af Sundsmark, der døbt 1704. 1737 klagede Jørgen Christensen, der tjente hos Faderen, Boelsmand Christen Jørgensen i Sundsmark, over, at Stedmoderen vilde have et af sine Børn ind paa Gaarden. Den 20. Februar 1737 fik han det Svar, at Stedsønnen Hans Christensen ikke havde nogen Adkomst til Gaarden, men at denne skulde tilfalde Jørgen Christensen. (C III 1 Nr. 14). I Jørgen Christensens Tid (1754) vurderedes Gaardens Bygninger til 1140 Mark, og der fandtes følgende Besætning: 8 Heste og et Føl (135 Mk.), 6 Køer (105 Mk.), 1 Kalv (4 Mk.), 5 Faar (10 Mk.), 2 Svin (12 Mk.), og 4 Grise (4 Mk.), samlet Vurdering: 1410 Mark. Udsæden var 1 Td. 4 Sk. Rug, 4 Td. Byg, 4 Td. Havre, og der avledes 4 Læs Hø. I Registret til Fattiggassen af 11. Januar 1737 staar Faderen Christen Jørgensen sammen med Peder Nielsen og Christen Karstensen for to af Byens Gaarde og betalte hver 12 Skilling i Fjerdingaaret, mens de øvrige Bønder hver skulde udrede 1 Mark. (C III 6, Nr. 570). Bønderne i Sundsmark var fra gammel Tid fri for Hoveri. De havde intet skriftligt vedrørende denne Sag, men Sandemand Hans Petersen fra Vollerup (70 Aar gammel) og Bonde Matz Hansen fra Ulkebøl (63 Aar) stadfæstede dette den 11. Januar 1755 (C IV Nr. 458). Jørgen Christensen havde 6 Børn: a—f.

a) **Christen**, født 1736, døbt den 14. Oktober, opkaldt efter og holdt over Daaben af Christen Jørgensen fra Sundsmark (Farfaderen); død før 1740.

Bondegaard i Vollerup, nu Jacob Wrang

b) Christen Jørgensen, født 1740 (Lakune i Kirkebogen), død 1814 paa Lysmosegaard. Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 50—51!

c) Anne Marie, døbt den 14. Januar 1742 holdt over Daaben af Anne Marie Langes fra Sønderborg) — gift med Gaardejer **Claus Jensen** i Kær. Se Nr. 102—103 a!

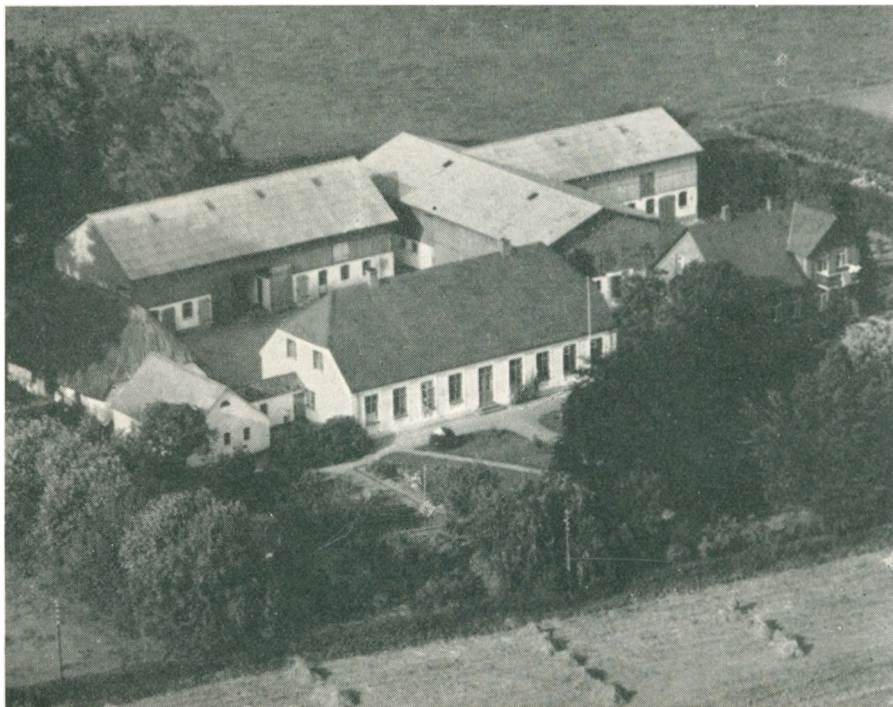
d) Birreth, døbt den 11. August 1743 (holdt over Daaben af Marie Christine Frost fra Sønderborg), død 1761, begravet den 24. Juni.

e) Sidsel (i Sønderborg Cecilie), født 1746, døbt den 27. Marts, død i Sønderborg den 13. Februar 1807, begravet den 17. Februar; viet i Sønderborg den 24. Maj 1780 til Skipper **Jørgen Petersen**, Søn af Skipper Peter Jørgensen og Cæcilie født Asmussen. I dette Ægteskab var der en Datter, Christine, gift med Grovbager Asmus Friedrich Kasch i Sønderborg (Søn: Nicolaus Friedrich Kasch). Om Jørgen Petersens første Ægteskab findes Oplysninger under Jacob Christensen, Nr. 118—119 d!

f) Marie, født 1748, døbt den 12. Marts (holdt over Daaben af Claus Mohrs Hustru i Sundsmark, Mette Cathrine, Datter af Pastor Vette i Sønderborg), konf. 1763, død 1768, begravet den 30. Oktober.

102. Jens Petersen, Gaardejer i Kær, Ulkebøl Sogn, Sandemand og Synsmand i 28 Aar, døbt Invocavit 1695, død 1765, begravet den 3. Februar; Vielse efter den 31. December 1742.

103. Mette Petersdatter, født i Juni 1714, død 80 Aar 1½ Maaned gammel den 14. August 1794, begravet den 17. August.

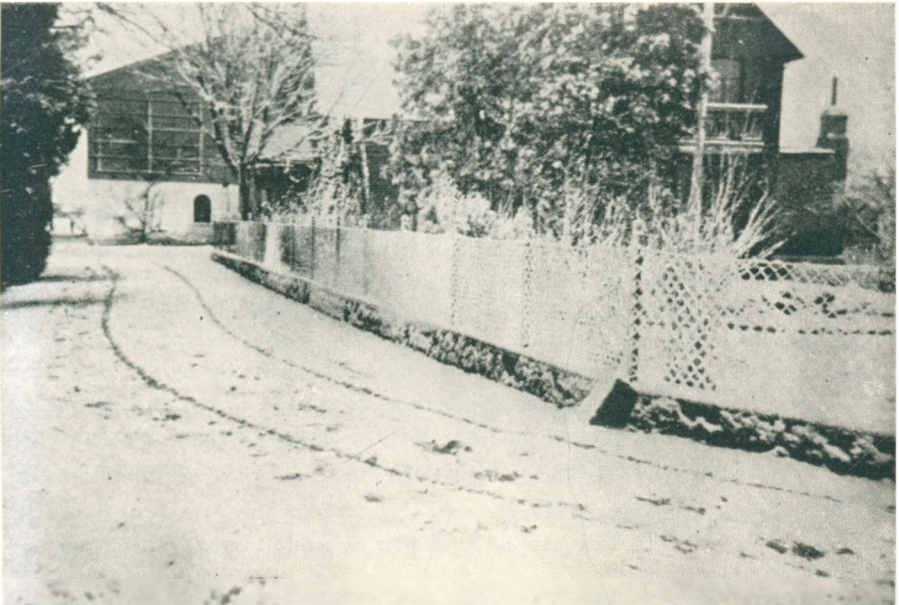
*Elholm i Kær-Vestermark til venstre Jørgen Kocks, til højre Rasmus Christensens Gaard **

Jens Petersen, der fik Gaarden af Faderen den 7. August 1732, var i Henhold til Skiftet efter Aftægtsmand Hans Clausen i Ulkebøl af 29. Januar 1767 først gift med *M a r g r e t h e*, en Datter af Bodil, Claus Hartwigsens Datter. Bodil var gift to Gange, først med Claus Christensen, derefter med Christen Jacobsen, der begge var Gaardmænd i Ulkebøl. Margrethe kaldes i Skyld- og Panteprotokollen *Merret*. Skiftet efter hende fandt Sted den 31. December 1742. Datteren *M a r e n* fik to Senge med Tilbehør, Moderens Klæder, tolv Sølvknapper, to Kister og et Skrin af Egetræ, en Kobbergryde, en Messingkedel, i Penge for en halv Ko 10 Mark og ellers 20 Mark. Sønnen *C l a u s* arvede en Seng, en Kiste og et Skrin, begge af Egetræ, et Hængeskab, en Kobbergryde, en Kedel, 14 Sølvknapper, i Penge for en halv Ko 10 Mark og ellers 20 Mark. Som Faderens Eftermand paa Boelet tilfaldt ham endvidere Arven efter Mormoderen Bodil. (Sønderherreds Skyld- og Pantprotokol Side 383).

Jens Petersens anden Hustru *Mette Petersdatter* (Nr. 103) var i Følge Skiftet af 26. Marts 1811 efter Peter Christensen Schmidt i Hestehave en Søster til Gaardejer Peter Petersen (se Nr. 110), til Gaardejer Jørgen Petersen (død 1770) og til Kaadner Christen Petersen i Kær (død før 1757).

Elholm, Jørgen Kocks Stuehus set fra Syd

Indkørslen til Gaarden Elholm

Jens Petersen, der allerede 1738 udnævntes til Sandemand og Synsmand, var ved Vurderingen 1754 Ejer af Sognets bedste Fæstegaard, hvis Bygninger indførtes med 1599 Mark. Dertil kom Besætningen med 8 Heste og 2 Føl (276 Mk.), 7 Køer og 5 Kvier (132 Mk. 8 Skil.), 2 Kalve (1 Mk. 8 Skil.), 7 Faar og 7 Lam (10 Mk. 8 Skil.), 3 Svin (18 Mk.) og 9 Grise (6 Mk. 2 Skil.), tilsammen 2044 Mark, 4 Skilling. Gaardens Enge gav 7 Læs Hø, og den aarlige Udsæd var 4 Td. 4 Sk. Rug, 6 Td. Byg og 8 Td. Havre. Afgifterne til Herskabet var 26 Skil. 6 Pg. Landgilde. 1 Rdl. 24 Skil. for Bedesvin, 3 Ørtug 9 Skæpper Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper Havre, 2 Gæs, 4 Høns og 10 Æg, endvidere sammen med tre andre Bønder i Kær et Lam, 4 Høns og 20 Æg. Af Jens Petersens Børn kendes fem, to af første og tre af andet Ægte-skab: a—e.

a) Maren, der nævnes først ved Skiftet efter Moderen, født mellem 1732 og 1735. Maren Jensdatter af Kær var Fadder den 30. September 1770 ved Søstersønnen Jørgen. Hun maa være fraflyttet.

b) Claus Jensen, født 1736, døbt den 21. Oktober, død som Tolvmand i Kær den 14. November 1810, begravet den 18. November; gift den 8. August 1767 med Anne Marie, Datter af Gaardejer Jørgen Christensen i Sundsmark (se Nr. 100/101 c), døbt den 14. Januar 1742, død paa Elholm den 30. Oktober 1824, begravet den 3. November. Gaarden, der ved Udskiftningen 1794—1795 blev udflyttet til Elholm (i Kirkebogen 1845 kaldt Barsevraa) gik den 28. Marts 1811 i Arv til Sønnen Jørgen Clausen, født den 22. August 1775, død den 10. April 1845, gift den 2. September 1809 med Cathrine, Datter af Gaardejer Claus Christensen og Karen i Kær, født den 1. April 1785, død den 17. Juni 1875. Deres Søn Claus Clausen, født den 29. Januar 1812, død ugift den 17. December 1892, havde den 12. Juli 1844 overtaget Elholm efter Faderen. Ved et Testamente, oprettet den 27. Juli 1892, lod han Gaarden tilskrive Brodersønnen Jørgen Clausen og Hustru Anne født Lorensen, som da havde bestyret den for ham i en Aarrække. Jørgen Clausen ejede Elholm til sin Død (April 1927), og da han ikke efterlod sig Livsarvinger, overgik Gaarden til hans to Søstre, Cathrine Clausen, gift med Jørgen Detlefsen, Tombølgaard, og Anne Christine Clausen, gift med Parcellist Jørgen Kock i Spang. De to Søstre blev saa enige om at dele Gaarden i to lige store Ejendomme, af hvilke den ene fik den nye Aftægtsbolig som Stuehus og den anden Hovedbygningen. Den 1. April overtog Jørgen Kock fra Spang den gamle Del af Gaarden efter sin Moder, og samtidig flyttede Enkefru Marie Christensen født Detlefsen fra Tombølgaard ind som Ejer af det nyoprettede Brug, der ved hendes Død i Oktober 1936 overgik til Sønnen Rasmus Christensen.

c) Marie, døbt den 7. Maj 1744, gift med Christen Jørgensen, Gaardejer i Sundsmark, senere paa Lysmosegaard (Broder til Anne Marie ovenfor under b) — se Nr. 50—511

d) Margrethe, døbt den 23. Marts 1746, konf. 1762, død den 7. August 1834 i Kær;

gift den 6. Oktober 1773 med Enkemand, Gaardejer Hans Hansen Kock i Kær, Søn af Gaardejer Hans Hansen (Kock) og Marie født Nielsen samme Steds, døbt den 13. Marts 1737, død som Aftægtsmand den 24. Juli 1818, begravet den 28. Juli. Han var først gift (Vielse den 18. Juni 1766) med Anne Marie Hanses fra Kær, født 1739, død 34 Aar gammel den 4. Maj 1773, begravet den 7. Maj. — Den første kendte Ejer af denne Gaard i Kær er Christen Kock, der levede omkring 1630; saa følger Hans Kock (Søn, Tolvmænd, død 1717), Jørgen Kock til 1734, Hans Hansen Kock til 1747, Jens Clausen (ogsaa kaldt Kock, gift med Enken), Hans Hansen Kock (ovenfor), Hans Hansen Kock (til 1818), Hans Jørgensen ogsaa kaldt Hans Hansen Kock, (gift med Enken), derefter Hans Hansen Kock, født omtrent 1821, ældste Søn Hans Hansen Kock fra 1. April 1884.

e) Peder, døbt den 22. December 1748, tjente 1774 i Sønderborg og var ved Skiftet efter Peter Christensen Schmidt 1811 Kræmmer i Flensborg.

104. Hans Christensen, Gaardejer i Bagmose, Ulkebøl Sogn, død før 1757. Vielse før 1739.

105. Marie født Hansen, maa ligeledes være død før 1757.

I Amtsstureregistre nævnes Hans Christensen som Eftermand til Hinrich Christensen, der ogsaa kaldes Hinrich Schmidt. Han er derfor sikkert en Søn af Christen Schmidt der findes i Jordebogen C IV Nr. 189. 1720 oplyste Hinrich Christensen, at han havde faaet Gaarden 1781, men han havde først 1695 betalt 3 Speciesdaler i Fæstepenge og 1707 igen 2 Species. 1729 var han endnu Ejer af Gaarden, der var paa 18 Ørtug Land med 5 Heste og 4 Køer. Udsæden var dengang 3 Ørtug Rug, 4 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. Hinrich Christensen betalte ligesom syv andre Bønder i Ulkebøl aarlig 14 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Rønhave, mens de øvrige foretrak at yde Hoveri. I Degnens Mandtal til Fatigkassen fra 1737 findes en Christen Hendrichsen paa den sidste Gaard i Ulkebøl, og allerede 1734 er en Mand af dette Navn indført i Als Sønderherreds Skyld- og Panteprotokol og har i dette og de følgende Aar laant Penge af Johan Jakob Clausen i Sønderborg, Kaadner Jens Hansen i Ulkebøl, Kaadner Jørgen Berthelsen i Kær og Købmand Joh. Thortsen i Sønderborg. Da Christen Hinrichsens to Sønner, Christen og Hinrich, født 1737 og 1739, begge blev Kaadnere, har Hans Christensen maaske købt Gaarden omkring 1740. — Gaardens Bygninger vurderedes 1754 til 810 Mark; dertil kom 8 Heste til 180 Mk., 5 Køer og 3 Kvier til 135 Mk., 6 Kalve til 20 Mk., 8 Faar og Lam til 12 Mk., 3 Svin til 18 Mk og 6 Grise til 6 Mark, til sammen 1181 Mark. Udsæden var to Td. 4 Sk. Rug, 6 Td. Byg, 8 Td. Havre, og der avledes hvert Aar 7—8 Læs Hø. — Af Hans Christensens Børn kendes 3: a—c.

a) Christen Hansen, født i Bagmose 1739, døbt den 20 September; Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 52—53!

b) Anne Marie, født i Bagmose 1742, døbt den 28. Januar, død i Sønderborg den

18. April 1794, efterladende tre Børn; trolovet i Ulkebøl den 30. Juni 1767 med Vognmand *Jens Nielsen Nieth* fra Sønderborg, født 1739, død den 5. Juni 1812. Om deres Søn se Nr. 34—35 c1

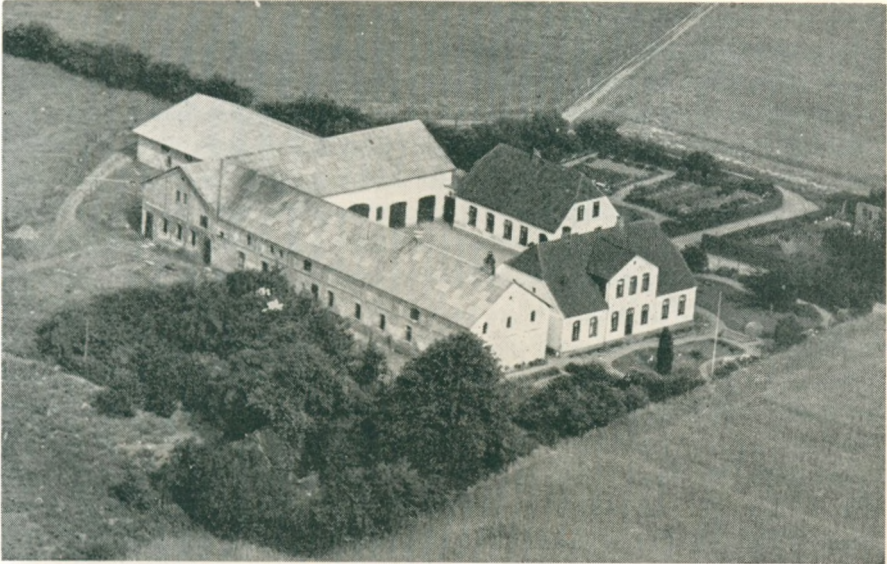
c) *Marie*, født i Bagmose 1745, døbt den 21. November, død paa Tombølgaard den 30. Januar 1813, begravet den 7. Februar; gift i Ulkebøl den 6. Juni 1785 med Enkemand, Gaardejer *Jørgen Detlefsen* i Ulkebøl, ved Udskiftningen flyttet til Tombølgaard, Søn af Kaadner *Detlef Laursen* og *Maren Jørgensdatter* i Vollerup, døbt 1. Advent 1724, død den 15. Februar 1813 (15 Dage efter Hustruen), begravet den 21. Februar. Han var gift første Gang omtrent 1750 med *Margrethe*, Datter af Gaardejer *Jørgen Jørgensen Foged*, og *Merete Jeppesdatter* i Ulkebøl, døbt 25. p. Trin. 1723, død den 29. April 1784, begravet den 7. Maj. *Maries* Datter *Anne Margrethe*, født den 7. April 1786, død den 23. December 1862, var gift med *Christen Jørgensen (Kock)* fra Ulkebølskov, Gaardejer i Klinting, Søn af Gaardejer *Jørgen Jensen* og *Anne Marie*, født i Ulkebøl den 19. September 1779, død den 11. December 1850 paa Aftægt hos Gaardejer *Jørgen Christensen Kock* i Klinting.

106. *Peter Hansen*, Gaardejer (Hospitalsfæster) og Tolvmænd i Ulkebøl, døbt 22. p. Trin. 1707, død den 15. Juni 1797, henved 90 Aar gammel, som Aftægtsmand hos Svigersønnen *Andreas Petersen* ved Kirken, begravet den 18. Juni; Vielse ca. 1740.

107. *Sidsel Petersdatter* fra Kær, døbt 3. p. Epif. 1716, død den 15. August 1795, begravet den 23. August.

Peter Hansen overtog Gaarden efter Faderen, og fik den 15. December 1737 sit Fæstebrev af den daværende Hospitals- og Kloster- Forstander, Raadmand *Johan Jacob Clausen* i Sønderborg. Fæstebrevet betaltes med 10 Speciesdaler. Gaarden hørte sammen med flere Ejendomme i Ulkebøl, Kær, Vollerup, Sundsmark, Mintebjerg, Stevning, Brandsbøl, Stolbro, Dybbøl, Stenderup, Dynt og Dunkær (Ærø) til det Gods, som Dronning *Dorothea* ved Gavebrev af 23. Juni 1565 henlagde under Sankt *Jørgens* Hospital i Sønderborg. I Regnskabet for 1739—1740 er Faderen *Hans Jensen* nævnt med følgende Afgifter: 1 Rdl. 24 Skil. for Bedesvin, 18 Skilling Jagtpenge (vistnok sammen med to andre), 2½ Ørtug Byg og 4 Ørtug Havre. (C III 2, Nr. 208). Desuden svarede følgende Afgifter efter Jordebogen: Landgilde 2 Skil. 6 Pg., 9 Skæpper Byg, 2 Gæs, 4 Høns og 10 Æg, endvidere sammen med to Bønder i Ulkebøl og en i Kær et Lam. 4 Høns og 20 Æg.

Peter Hansen, der 1769 var Tolvmænd, havde ogsaa en Del Aar Hvervet som Byens Forstander. 1778 havde han bedt om at blive fritaget, men fik Afslag. (C IV Nr. 460 af 16 November 1778). — Skiftet efter *Peter Hansen* holdtes hos Herredsfogeden i Augustenborg den 9. November 1797. Synsmand *Christen Lassen* havde afleveret 92 Rdl. 7 Skilling Auktionspenge; desuden skyldte Arvingerne følgende Beløb: *Christen Hansen*, Bolsmand i Ulkebøl, 2 Rdl. 26 Skil., Kaadner *Andreas Petersen* 12 Rdl. 16 Skil., *Hans Petersen*, Bolsmand i Vibæk, 7 Rdl. 7 Skil., *Jens*

Vibækgaard

Peter Petersen af Philipsborg 12 Rdl. 42 Skil. og Peter Petersen i Varnæs 1 Skil., saa Auktionen i alt gav 127 Rdl. 3 Skil. Omkostningerne ved Auktionen var følgende: til Synsmand Christen Lassen, Ulkebøl, 1 Rdl. 40 Skil., for Boets Forsegling og for at aabne Seglet 3 Rdl. 16 Skil., og for selve Auktionen a) til Herredsfogeden 2 pCt af Auktionssummen, 127 Rdl. 3 Skil. = 2 Rdl. 20 Skil., til Retsskriveren 32 Skil. og til Herredsfogeden for Ordren til Forsegling 8 Skilling, tilsammen 8 Rdl. 35 Skilling. Resten, 83 Rdl. 35 Skilling, udbetaltes til Arvingerne, der kvitterede med deres Underskrift. — 8 Børn: a—h.

a) **Cathrine**, døbt den 3. September 1741 i Ulkebøl, død paa Ophold hos Sønnen, Gaardejer Peter Jørgensen i Kær, den 7. April 1829, 87 Aar 7 Maaneder gammel; gift to Gange: a) den 11. Oktober 1770 med Gaardejer Jørgen Pedersen i Kær, født samme Steds 1744, døbt den 30. December, død den 31. Juli 1792, Søn af Gdr. Peder Pedersen og Marie, J. Pedersen fik et heftigt Slag af en Hest, der medførte en Broksskade og to Dage senere Døden; b) den 10 Juli 1793 med Hans Pedersen fra Sundsmark, Søn af Kaadner Peder Hansen Rojum og Karen Hansdatter, døbt anden Juledag 1763, døde pludselig af et Slag i Maj 1805, begravet den 19. Maj.

b) **Marie**, døbt i Ulkebøl den 24. Oktober 1743 (holdt over Daaben af Jomfru Thomsen fra Rønhave), død ved Kirken den 24. Oktober 1817, begravet den 30. Oktober; gift den 22 Maj 1772 med Andreas Petersen fra Kær, senere Kaadner og Kirkeværge ved Kirken, døbt den 30. December 1742, død den 11.

December 1817 (omtrent syv Uger efter Hustruen), begravet den 18. December, Broder til ovennævnte Jørgen Petersen. De havde 1812 fejret deres Guldbryllup og efterlod to Børn. Datteren Sille Marie, født den 27. Oktober 1773, død i Volle-
rup den 16. August 1850 paa Aftægt hos Selvejrbonde Nis Hansen Knøs; hun
var gift med Bonde Peter Christensen, døbt den 16. December 1770, død den 2.
Marts 1847 (se Nr. 98—99a). Sønnen Peter Andersen, Skovfoged i Sønderkoven,
født den 10. Januar 1779, død den 2. November 1844, var gift med Anne Kiestine,
Datter af Selvejrbonde Nicolai Nielsen og Kirsten ved Kirken, døbt den 7. April
1783, død den 29. September 1871. (Datter — se Nr. 38—39e).

c) **Hans Petersen**, døbt den 1. November 1746 (holdt over Daaben af Samuel,
Søn af Degnen Paul Hammer), konf. 1762, død den 24. November 1821 som
Aftægtsmand hos Sønnen Peter Hansen paa Vibækgaard i Ulkebøl Nørremark;
gift den 29. Juni 1774 med Marie, Datter af Selvejrbonde Christen Jensen
Frost og Maren i Sundsmark, døbt den 20. September 1744, død den 9. Juni 1819,
begravet den 13. Juni. (Se Slægtsgaarden i Sundsmark). Hans Petersen overtog
Fødegarden efter Faderen (1774) og flyttede ved Udskiftningen til Vibæk. Peter
Hansen beholdt Gaarden til den 26. November 1846, da han afløstes af Sønnen
Peter Petersen Hansen (Se Nr. 26—27c). Sønnen Peter Petersen Hansen blev Ejer
den 16. April 1868, men solgte allerede den 28. Maj samme Aar til Bonde Christen
Christensen paa Humlehøj, der døde 34 Aar gammel den 7. Februar 1870.
Enken Cæcilie Marie Bertelsen fra Kær overlod Ejendommen den 28. Marts 1884
til Sønnen Andreas Christensen, der en Maaned senere solgte til Christen Karsten-
sen (sædvanlig kaldt gamle Chresten); 1897 fulgte Brodersønnen Karsten Karsten-
sen og 1929 dennes Svigersøn Berthel Chr. Wilhelmsen. Gaardens Areal er
28 ha.

d) **Claus Petersen**, døbt den 23. Februar 1749, holdt over Daaben af Nicolai
Schau fra Sønderborg, ikke i Konfirmationsregistret, maa være død før 1757.

e) **Peter Petersen**, senere kaldt Peter Petersen Møller, Daaben glemt,
konf. 15 Aar 6 Maaneder gammel 1765, død som Aftægtsmand i Varnæs den 8.
Marts 1815, 66 Aar gammel; trolovet i Ulkebøl den 26. December 1780, viet
samme Steds den 29. Juni 1781, nu Møller paa Stevning Mølle, til Sille Marie,
Datter af Gaardejer Jørgen Hansen og Anna i Kær, døbt i Ulkebøl den 29.
September 1749, død i Varnæs den 18. December 1821, 71 Aar 3 Maaneder gammel.
De efterlod to Døtre: Silla Maria, gift med Lorenz Rasmussen i Varnæs (en Søn
Peter Lorenzen og en Datter Anna Lorenzen) og Anna Maria, gift med Anders
Petersen i Varnæs (to Døtre: Anna Friderica og Silla Maria). Familien kom 1793
til Varnæs.

f) **Nicolai**, døbt den 10. September 1752, konf. 1769, død 1770, begravet den 23.
September.

g) **Jens Peter Petersen**, døbt i Ulkebøl den 1. Juni 1755 (holdt over Daaben af

Morbroderen, Synsmand Jens Petersen fra Kær), død paa Philipsborg i Ullerup Sogn den 15. Maj 1829, begravet den 21. Maj; trolovet i Ulkebøl den 19. Oktober 1786, viet samme Steds den 8. November til Jomfru Frederikke Winhall af Nyborg (Fyn), Søsterdatter til Sognepræst Joh. Frederik Langes Hustru Sophie Amalie f. Nissen, Datter af Gæstgiver Christian Winhall i Nyborg og Marie Elisabeth født Huusmann (sidstnævnte Halvsøster til Sophie Amalie Nissen), født den 6. November 1757 paa Herregaarden Frederiksgave i Sønderup Sogn ved Assens, hvor Faderen dengang var Forvalter, konf. Quasim. 1773 i Ulkebøl, hvor hun var i Huset hos Mosteren, død paa Philipsborg den 15. Januar 1837, begravet den 20. Januar. Jens Peter Petersen har vistnok købt Stamparcellen af Philipsborg, da dette Gods blev nedlagt 1785. De efterlod ingen Livsarvinger og var efter denne Tids Forhold meget velhavende. Frederikke arvede 3132 Rdl. efter Mosteren, der døde i Ulkebøl Kapellani den 28. Juli 1809. Familien Huusmann (Hausmann) levede i det 18. Aarhundrede i Augustenborg, hvor Christian Huusmann døde 81 Aar gammel 1767, Hustruen Marie Elisabeth 1763, 78 Aar gammel (Provsteprotokollen for Als Sønderherred og Ketting Kirkebog).

h) Anna Amalia, døbt den 26. Februar 1758, holdt over Daaben af Præstens Hustru Anna Amalia Lorenzen, gift med Synsmand Christen Hansen, Bagmose. Se Nr. 52--53.

108. Christen Matzen, Selvejerbonde i Ulkebøl, født 1697, døbt 1. p. Epif., død den 24. Maj 1773, begravet den 31. Maj. — Vielse omtrent 1724:

109. Cæcilie Clausdatter fra Kær, født 1703, døbt 4. p. Epif. (Zidsel), død 1759, begravet den 27. Maj (Navn og Alder mangler i Kirkebogen).

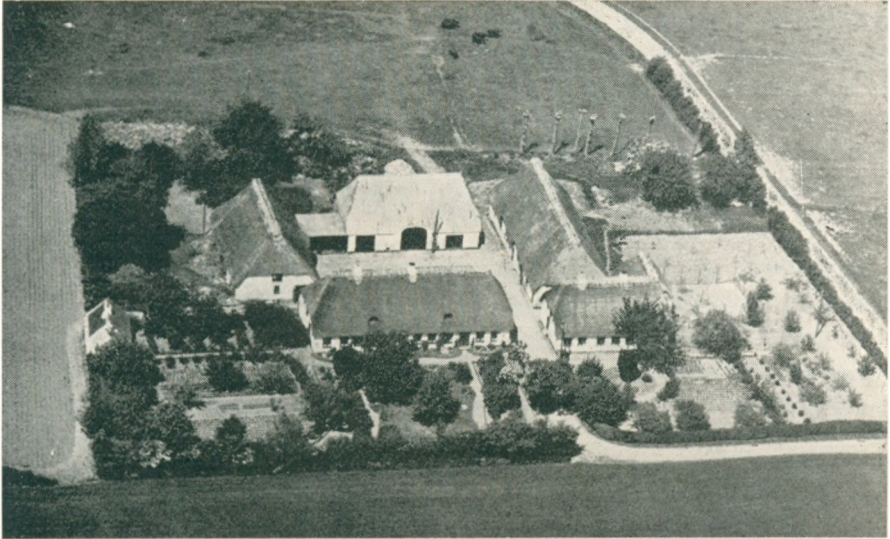
Hustruens Navn findes ved Datterens Død i Sønderborg Kirkebog den 13. Marts 1803. Christen Matzen giftede sig igen den 23. September 1761 med Mettha Peters (saaledes ved Trolovelsen den 23. Marts), ved Vielsen kaldt Metta Jacobs, Enke efter Peter Jacobsen, der døde 1760 i Ulkebøl, 27 Aar gammel, begravet den 26. Oktober. Hun fødtes 1717 og døde paa Engelshøj, det udflyttede Bol, den 20. Marts 1799, begravet den 25. Marts. Hun blev kaldt Mette Krokone, og det er derfor muligt, at hendes første Mand har været en Søn af Kromand Jacob Christensen i Vollerup (Nr. 30--31, Spang Kro). I Ægteskabet med Peter Jacobsen var der ingen Børn.

Christen Matzen er vistnok først blevet Ejer af Fødegaarden i Tiden omkring 1740. Den 28. Juni 1727 førte han Klage mod Faderen Matz Petersen, der i mange Aar var Byens Forstander, fordi denne havde hængt en Laas for Døren i det Hus, som Sønnen med Myndighedernes Tilladelse havde opført paa Gaardens Grund. Faderen henviste til, at Sønnen havde giftet sig imod hans Vilje, men han fik Befaling til at fjerne Laasen, saa Sønnen kunde flytte ind (C III 1, Nr. 11). 1734 boede Christen Matzen i et Hus med Kaalgaard paa Præstegrund i Ulkebøl og holdt en Ko og to Faar. Ved samme Tid nævnes Claus Petersen og Hans Peter-

sen i Huse paa Matz Petersens Grund. (C III 1, Nr. 113), 1754 vurderedes Bondegaardens Bygninger til 1356 Mark, Besætningen, 8 Heste, 7 Køer, 4 Kvier, 3 Kalve, 10 Faar, 8 Lam, et Svin og syv Grise; til 411 Mark; tilsammen 1767 Mark. Der avledes hvert Aar 5 eller 6 Læs Hø, og Udsæden var 3 Td. Rug, 9 Td. Byg og 10 Td. Havre. Den 22. April 1761 lod Christen Matzen indføre en Kautionsforpligtelse overfor Købmand Gerhard Wilhelm Carstens i Sønderborg i Anledning af, at Christen Andersen fra Ulkebøl var blevet Forpagter paa Avls-gaarden Frederikshof i Notmark Sogn (Skyld- og Panteprotokol Side 731). Af Christen Matzens og Cæcilies Børn kendes følgende seks: a—f. (Daabsregistret for 1729-1735 og 1740 mangler).

a) Matthias Christensen, Selvejerbonde ved Ulkebøl Kirke, født 1725, døbt den 30. December, død den 8. Februar 1792, begravet den 12. Februar; gift to Gange: a) den 22. Juni 1757 med Anna Matzes i Ulkebøl, Datter af Selvejerbonde Matz Hansen, døbt den 6. Januar 1726, død 1758, begravet den 16. Juli, Alder og Fornavn mangler; b) den 20. Juni 1759 med Anna Augusta, Datter af Selvejerbonde Peter Hansen og Anna i Vollerup (se Nr. 126-127b), døbt i Ulkebøl den 4. Maj 1738, død hos Sønnen Matthias i Spang den 28. November 1802, begravet den 5. December. Matthias Christensen, der har givet Navn til den kendte og udbredte Matthiesen-Slægt, overtog Bondegaarden i Ulkebøl efter Svigerfaderen i Aaret 1763. Gaarden laa i gammel Tid mellem Kirken og Spang Kro, hvor en Rest af Stuehuset for en Menneskealder siden endnu var bevaret som Udhus. (nu: Joh. Skovmand).

Den første kendte Ejer af Gaarden er Peter Moritzen, ogsaa kaldt Peer Mauritzen, der skal have faaet Skøde 1652. Han afløstes af Sønnen Christian Petersen, hvis Hustru Maren 14. p. Trin. 1709 var Fadder ved Claus Smeds Datter Bodel. Christian Petersens Skøde udstedtes den 25. November 1699 (efter Claus Matthiesens Optegnelser den 25. Oktober). Datteren Maren, døbt den 1. November 1697, død den 3. September 1783, blev omtrent 1722 gift med Mads Hansen, der fik Skøde paa Bondegaarden den 22. December 1736 og beholdt den til sin Død 1762, begravet den 5. September. Svigersønnen stod som Ejer fra 1763 til den 29. December 1794, da Sønnen Peter Matthiesen blev hans Eftermand. Samme Aar blev Gaarden flyttet til Ulkebølskov ved den almindelige Udskiftning. Peter Matthiesen og de andre to, som fik Jord længere ud efter Arnkil, fik dobbelt saa stort Jordareal, fordi det var aførmet Skov. Disse tre Gaarde fik Navnet Ulkebølskov. Peter Matthiesen var gift med Anna Dorothea, Datter af Smedemester Jørgen Jørgensen og Anna Dorothea i Kær, født den 5. Februar 1775, konf. 1790, død den 5. Oktober 1843. Hun har efterladt sig et lille haandskrevet Religionshefte, der viser, at hun baade har kunnet skrive og prente meget smukt med en Gaasepen. Claus Matthiesen ejede desuden Anna Augustas Tinsukkerkop med Faderens Navn og Aarstallet 1786. De to følgende Ejere hed ligeledes Peter Matthiesen (Ejerskifte 1836 og 1870). En

Fiskebækgaard, Ulkebøl Sogn, opført 1865

Son af den anden Peter Matthiesen, Claus Petersen Matthiesen, født i Ulkebølskov den 14 September 1841, blev en anset Frugtkender (Biografisk Leksikon). Han fortæller, at han sikkert har arvet Lysten til Frugtavl efter Farfaderens yngste Broder Hans Matthiesen (se Nr. 110-111d). Gaarden, der i nyere Tid har faaet Navnet Arbejdsholt efter et Naturnavn, der findes i Stiftsbogen fra 1690, ejedes indtil 1910 af Johannes Matthiesen. Han var en Sønnesøn af Matthias Christensens fjerde Son Christian Matthiesen (født 1767, død den 15. November, død i Spang den 1. Januar 1828), der var gift med Cathrine Marie, Datter af Johannes Brandt, Forpagter paa Ladegaarden, og Hustru Cathrine født Mohr. Sidstnævnte var en Datter af Fribonde Claus Mohr i Sundsmark og Mette Cathrine født Vette (se Nr. 20-21). Johannes Matthiesen solgte 1910 Gaarden i Ulkebølskov til Svigersønnen Hermann Lawaetz, der 1925 fulgtes af Enken Anna Helene Lawaetz født Matthiesen, fra 1934 Sønnen Heinrich Lawaetz.

b) Anna, født 1731, død i Sønderborg den 13. Marts 1803, 72 Aar gammel, gift i Sønderborg den 3. Juli 1761 med Borger og Bødker **Matthias Mathiesen Jürgensen**, født 1721, død den 7. November 1803. Deres Datter Anna var gift med Vognmand Christian Clemsen i Sønderborg.

c) Maren, født 1733, gift første Gang den 5. Marts 1758 med **Christen Andersen**, Søn af Gaardejer Anders Christensen og Maren i Ulkebøl, døbt den 21. Oktober 1736, en kort Tid Forpagter paa Frederikshof i Notmark Sogn, hvor han maa være død 1762. Maren blev den 5. August 1769 gift med **Peter Petersen**, senere kaldt **Møller og Nielsen**, form. Søn af Peter Møller i Ulke-

bøl, født 1735, død den 20. Maj 1813 (Peter Petersen Møller, Kaadner i Ulkebøl). Maren, der i mange Aar var Sognets Jordemoder, døde den 9. Marts 1808. — 1768 fik Christen Matzen Lov til at opføre et Hus paa Bondegaardens Grund til sin Datter Maren (Decretprotokol C IV Nr. 458, Side 211). Christen Andersen og Maren er H. P. Hanssens Tipoldeforældre; se Nr. 46-47b.

d) Claus Christensen, døbt den 6. Januar 1738, holdt over Daaben af Morfaderen Claus Nissen i Kær; se Nr. 54-55.

e) Datter N. N., født 1744, ikke i Daabsregistret, død 20 Aar gammel 1764, begravet den 18. Marts.

f) Dorothea, døbt den 19. September 1745, holdt over Daaben af Dorothea Frederikke Wilhelmine Lange i Præstegaarden; gift med Peter Petersen paa Fiskebækgaard, se nedenfor Nr. 110-111.

110. Peter Petersen, Gaardejer i Ulkebøl, døde ved Kirken den 15. Januar 1778, begravet den 18. Januar, 68 Aar 9 Maaneder gammel. Stamfader til Slægten Petersen paa Fiskebækgaard i Ulkebøl Vestermark; gift ca. 1741 med

111. Ellen, der døde Dagen efter Manden og begravedes sammen med ham, 67 Aar gammel.

Den første kendte Ejer af Gaarden, der i gammel Tid hørte til Rønnaves Len, er en Hans Nielsen, der nævnes i Jordebogen C IV Nr. 189 fra Aaret 1765. Han ejede Gaarden til 1681 og er sikkert død før 1691, da hans Navn ikke findes i Kirkebogen. Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve paa Sønderborg Slot den 23. April 1720 og følgende Dage oplyste den daværende Ejer Hinrich Jørgensen, at han havde haft Gaarden i 39 Aar og betalt sit Fæstebrev, men ingen Kvittering faaet. 1721 var Hinrich Jørgensen til Alters med Hustru, en Søn og tre Døtre. Samme Aar fik Christen Hinrichsen, sikkert en Søn, Gaarden og betalte straks Fæstebrevet med 18 Rigsdaler. I Amtsstureregistrene findes han 1724 og 1734, og Faderen var i Live 1727, da en af Døtrene holdt Bryllup. Jentre Jørgensen, Boelsmand i Ulkebøl, blev i dette Aar idømt en Bøde paa 2 Rigsdaler til Kōngens Kasse, fordi han til Festen havde hentet Øl i Sønderborg; desuden skulde han godtgøre Kromanden i Ulkebøl, Nicolai Matthiesen, Skaden med 8 Skilling for hver Tønde Øl og 2 Skilling for hver Kande Brændevin, i alt 1 Rdl. 6 Skilling (C III 1, Nr. 11, Side 69). Om der er nogen Forbindelse mellem Christen Hinrichsen og Peter Petersen kan ikke afgøres; maaske har Peter Petersen købt Gaarden. I Jordebogen over Sønderborg Amt fra Aaret 1700 (C III Nr. 122) er Gaardens Størrelse angivet med 18 Ørtug. Hendrich Jørgensen betalte 14 Rigsdaler Fripenge til Forpagteren paa Rønhave, og der var 4 Heste og 4 Køer paa Gaarden. Den aarlige Udsæd var 3 Ørtug Rug, 4 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. — I Peter Petersens Tid (1754) vurderedes Gaardens Bygninger til 1008 Mark. Besætningen var øget til 8 Heste (150 Mk.), 7 Køer og 2

Kvier (129 Mk.), 3 Kalve (6 Mk. 12 Skil.), 5 Faar med tre Lam (10 Mk.), 2 Svin (14 Mk.), i alt 1317 Mark 12 Skilling. Udsæden var dengang 2 Tønder 4 Skæpper Rug, 5 Tønder Byg, 7 Tdr. Havre, og der kunde aarlig avles 4 Læs Hø. -- Den 30. December 1760 indsendte alle Bønder i Ulkebøl og Kær et Andragende om, at der maatte blive dem tilmaalt hver 4 Tønder 3 Skæpper indhegnet Havreland Amtmanden Grev Reuss gav sit Minde dertil i en Skrivelse dateret Sønderborg Slot den 16. Februar 1761. Der blev foretaget en Opgørelse over, hvor meget enhver i Forvejen havde af indhegnet Jord til sin Gaard, og hvor meget han yderligere kunde tilkomme. Peter Petersen, der dengang raadede over 2 Td. 5 Skæpper Havrejord, fik ved denne omfattende Udligning, der fandt Sted i Foraaret 1762, 1 Tønde 6 Skæpper paa den saakaldte Nørremark. -- I Aarene 1764-1795, da Sønnen Peter Petersen stod som Ejer, blev den store Udskiftning foretaget, og Gaarden, der laa i Nærheden af Tvigaden ved Bydammen, fik sin Plads i Ulkebøl Vestermark. Navnet Fiskebæk findes første Gang i Boniteringssager fra 1773. Gaardens andet Navn Sovbyholt er det samme som Saadbyholt i Stiftsbogen fra 1690. Dorothea, Peter Petersens Datter, konfirmeredes 1797 fra Fiskebæk. --

— Den 24. Juni 1799 solgte Peter Petersen den gamle Gaards Hussted, 7 Skæpper Land, med et Hus paa syv Fag til Bonde-Inderste Hans Christensen for 480 Rdl. Den 22. November 1796 havde den samme Mand købt Husstedet af Jørgen Detlefssens Gaard med 6 Skæpper Land for 480 Rdl. Hans Christensen mageskiftede 1817 denne Ejendom med Skipper Esben Maibøll, der to Aar senere solgte Stedet til Gaardejer Matthias Davidsen.

Om den første Peter Petersens Herkomst vides intet. Det kan siges med nogenlunde Sikkerhed, at baade han og Hustruen stammer fra Ulkebøl Sogn. Han havde to Brødre, Jørgen Petersen, der var Gaardejer i Kær og døde den 27. Januar 1770, Christen Petersen, der var Kaadner i Kær og døde før 1757, og en Søster Mette, gift med Synsmand Jens Petersen i Kær. Hun døde den 14. August 1794, 80 Aar 1½ Maaned gammel, men i Kirkebogen savnes Oplysninger om hendes og de to Brødres Fødsel. -- Gaarden er til vore Dage altid gaaet i Arv fra Fader til Søn, og de syv Ejere hedder alle P e t e r P e t e r s e n. Der har været Ejerskifte i følgende Aar: ca. 1765, 1816, 1844, 1874 og 1906.

Af Peter Petersens og Ellens Børn kendes fire, a—d.

a) **Peter Petersen**, Faderens Eftermand paa Gaarden fra ca. 1765 til 1816, døbt den 27. Maj 1742 (holdt over Daaben af Hans Jensen, Ulkebøl), død som Aftægtsmand paa Fiskebækgaard den 26. Februar 1818, begravet den 8. Marts; gift to Gange: a) den 17. September 1766 med D o r o t h e a, Datter af Selvejrbonde Christen Matzen og Cæcilie Claudatter i Ulkebøl (se Nr. 108-109 f), døbt den 19. September 1745, død den 9. Februar 1794, begravet den 16. Februar (Skifte af 1. September 1797; 10 Børn i Live). b) den 4. November 1797 med M a g d a l e n e M a r i e, Datter af Kaadner og Skrædder Hans Hansen i Kær, døbt den 8. Februar 1761, død paa Fiskebækgaard den 11. Marts 1833. Skiftet efter Peter Petersen hold-

tes den 20. Maj 1818, men ved mundtlig Accord havde han i 1816 overladt Gaarden til Sønnen.

b) Karen, døbt den 12. April 1744, holdt over Daaben af Ellen Pedersdatter fra Ulkebøl — gift med Claus Christensen, Selvejrbonde i Ulkebøl — se 54—551

c) Søn N. N. begravet den 11. Februar 1760, ikke i Daabsregisteret.

d) Claus Petersen, i Følge Adsbøl Kirkebog født i Ulkebøl den 9. Februar 1746, konf. samme Steds 1765, Inderste i Kær og Gartnermedhjælper hos Vothmann i Sønderborg, saa Aftægtsmand hos Datteren og Svigersønnen i Bøgeskovskov, hvor han døde den 7. Maj 1845, begravet den 12. Maj, 99 Aar 4 Maaneder gammel; gift i Ulkebøl den 17. Oktober 1778 med Ingeborg Cathrine Johanneses af Kliplev Sogn, født 1737, død i Bøgeskovskov den 22. December 1821, begravet den 28. December. Deres Datter Ellen, født i Ulkebøl den 29. August 1779, konf. fra Kær Quasim. 1795, død i Bøgeskovskov den 23. April 1864, begravet den 28. April, gift i Ulkebøl den 16. Marts 1805 med Hans Mathiesen fra Ulkebølskov, født ved Ulkebøl Kirke den 26. Marts 1776, døbt den 27. Marts, Søn af Selvejrbonde Mathias Christensen og Anna Augusta (se Nr. 108—109 a), død som Kaadner i Bøgeskovskov den 7. Februar 1849, begravet den 13. Februar. de havde to Børn: Mathias Mathiesen, cand. phil. 1849 paa den røde Mølle ved Flensborg, ved Moderens Død Privatlærer paa Humlegaard i Bøgeskovskov (død 1887), og Datteren Anne Cathrine, gift med Kaadner Claus Clausen, der overtog Svigerfaderens Sted. Om Hans Mathiesen fortæller Lærer Claus Matthiesen følgende: »Han boede paa Ludvigsruh ved Graasten, var meget frugtinteresseret, tiltrak nye Æbler og podede. »Farbror Hanses Æble« fandtes tidligere ved Fødegaarden i Ulkebølskov, og et gammelt Træ har jeg fundet ved Ludvigsruh. Mon jeg har arvet Lysten efter ham? Jeg tror det.«

FISKEBÆKGAARDS EJERE EFTER 1816.

PETER PETERSEN, Gaardens Ejer fra 1816 til 1844, fødtes i Ulkebøl 1766, døbt den 7. December, og døde paa Fiskebækgaard den 30. Marts 1848; den 18. April 1816 viedes han til *K i e s t i n e M a g d a l e n e*, Datter af Landmand, Skipper og Skovfoged Hans Hansen Maibøll og Karen Andersdatter paa Teglgaarden i Sønderskoven, født den 13. September 1790, døbt den 19. September, død den 16. April 1846. Af otte Børn, seks Sønner og to Døtre, var en Datter død før Moderen. (Se Anetavle Nr. 70-71 j). —

P e t e r P e t e r s e n (Søn), 1844 til 1874. født den 10. Maj 1816, døbt to Dage senere, død den 5. Februar 1891, blev den 21. Juli 1843 gift med *C a t h r i n e M a r i e D u u s*, Datter af Kaadner Peter Jørgensen Duus og Mette Marie Petersdatter i Kær, født den 17. April 1811, døbt den 21. April, død den 13. Januar 1880. Af deres fem Børn var ved Faderens Død kun Eftermanden i Live. I deres Tid er Gaarden bygget (1865), og den smukke firlængede Ejendom har i det Ydre omtrent samme Udseende som for 80 Aar siden. — Sønnen *P e t e r P e t e r s e n*, 1874 til 1906, fødtes den 25. Juni 1846 og døde den 25. Juni 1930. Den 25. Juni 1874 fejrede han sit Bryllup med *E l l e n L o u i s e F r e d e r i k k e P a u l s e n*, Datter af Selvejerbonde Christian Frederik Vilhelm Paulsen og anden Hustru Anna Augusta paa Straabjerggaard i Sundsmark, født den 27. Februar 1853, død den 11. Oktober 1917. — Deres Søn, Peter Petersen, Gaardens nuværende Ejer, fødtes den 22. April 1879 og viedes den 19. Oktober 1905 til *M e t t e M a r i e D e t l e f s e n*, ældste Datter af Gaardejer Jørgen Detlefsen og Cathri-

ne født Clausen paa Tombølgaard, født den 23. Februar 1884. — Deres Søn, Peter Petersen, født den 22. August 1908, siden 1937 Forpagter af Slægtsgaarden, blev den 9. Juni 1939 gift med R a g n h i l d B j ø r n, Datter af Gaardejer Hans Petersen Bjørn i Vinderslev og Hustru Anne Marie født Jensen, født den 23. Februar 1915. — I »Sønderjydske Stednavne« kaldes Gaarden Fiskebækgaard, men Ejeren bruger Formen »Fiskbækgaard« (Konfirmationsregister 1797 »Fiskbek«, Daabsregister 1798 »Fiskbekgaard«).

112. Niels Jacobsen, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab. Se Nr. 66 og 68.

113. Karen Christensdatter, Anetab. Se Nr. 67 og 69.

114. Esben Clausen, Selvejerbonde i Ulkebøl. Anetab. Se Nr. 70.

115. Kiesten, Anetab. Se Nr. 71.

116 Claus Hansen (Sørensen), Selvejerbonde, Sandemand og Tolvmænd i Ulkebøl, døbt Reminiscere 1699, død før den 13. Februar 1751; gift ca. 1734.

117. Ellen, død før den 27. Oktober 1756.

I Følge C III 1, Nr. 14 fik Bonde Hans Sørensen i Ulkebøl den 15. Februar 1734 Lov til at overlade Gaarden til den yngste Søn Claus Hansen, der den 22. Juni Aaret efter fik Løfte om Synsmands-Bestallingen efter Faderen. Claus Hansen kaldes ved Daaben 1741 og senere Claus Sørensen. Den 22. December 1747 har han underskrevet Ansættelsesbrevet til Skolemester Frederik Paulsen Hammer og kaldes da Sandemand og Tolvmænd. — Om hans Hustru Ellen have ingen sikre Oplysninger, men da Synsmand Hans Henriksen fra Ulkebøl holder den førstefødte Søn over Daaben, er hun maaske dennes Datter og døbt Quasim. 1713 (se dertil Nr. 92—93a). Ellen var gift anden Gang med Hans Esbensen (se Nr. 70—71b) Skiftet efter Ellen holdtes den 27. Oktober 1756 (Skyld- og Panteprotokol Side 681). Hun efterlod syv Børn, fire Sønner og tre Døtre: Anne Kirstine, Birthe og Anna Lina. Claus Hansen Sørensens Børn skulde have, hvad der kunde tilkomme dem efter Skiftebrevet af 13. Februar 1751, desuden fik hver en Ko eller i rede Penge 21 Mark, de tre Piger hver en forsvarlig Seng eller 20 Rdl., hver en Kobbergryde eller 4 Rdl., hver en Egetræskiste til Sengene, ikke mindre, de tre Døtre halvt Bryllup (»deren drey Verlöbniss frei«), endvidere hver af de syv Børn til deres Bryllup 12 Skæpper Rug og en Tønde Øl. — I Decretprotokollen C III 1, Nr. 20 omtales flere Gange, at Børnene af afdøde Bonde Claus Sørensen i Ulkebøl har ført Klage mod Stedfaderen Hans Esbensen (1757). — I Hans Esbensens Tid (1754) vurderedes Gaardens Bygninger til 1332' Mark, og i Staldene fandtes 9 Heste (216 Mk.), 8 Køer og tre Kvier (165 Mk.), 3 Kalve (8 Mk.), 4 Faar med 4 Lam (8 Mk.), 2 Svin og 13

Ungsvin (14 Mk.), 7 Grise (5 Mk. 4 Skil.), tilsammen 1748 Mk. 4 Skilling. Den gennemsnitlige aarlige Udsæd var 3 Tønder Rug, 8 Tdr. Byg, 10 Tdr. Havre, og der bjergedes hver Sommer 9 Læs Hø. — Claus Sørensen og Ellen havde 6 Børn: a—f, Ellen i Ægteskabet med Hans Esbensen en Datter: g.

a) **Hans Clausen Sørensen**, døbt den 11. Marts 1736, Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 58—59.

b) **Anne Kirstine**, form. født 1740 (Lakune i Kirkebogen); gift første Gang den 20. Juni 1770 med Enkemand, Selvejrbonde Bertel Lassen i Ulkebøl, Søn af Bonde Lars Berthelsen og Anne Matzdatter samme Steds, døbt den 10. Juli 1726, død den 6. August 1808, begravet den 14. August. Hans første Hustru Cathrine begravedes den 11. Februar 1770, 44 Aar gammel; gift anden Gang den 26. September 1812 med Kaadner Andreas Hansen i Sundsmark, Søn af Hans Clausen og N. N. samme Steds, døbt den 26. Februar 1747, død den 25. September 1823. Hans første Hustru Margrethe Marie Hansdatter døde den 8. Marts 1811. Gaarden er den sidste i Ulkebøl ved Vejen efter Kær.

Bertel Lassen havde i sine to Ægteskaber syv Børn, fire Sønner og tre Døtre. Sønnen Lars Bertelsen, døbt den 18. Marts 1758, død den 8. Maj 1816, overtog Bondegaarden efter Faderen den 9. April 1794 og beholdt den til sin Død. Hans Hustru Anna, døbt den 6. December 1761, død den 24. Marts 1853, var en Datter af Naboen, Gaardejer Peter Clausen og Karen Anders Datter. Deres Søn, Bertel Lassen, født den 15. Marts 1793, fejrede den 7. November 1816 sit Bryllup med Anna, Datter af Nicolai Kyd og Marie paa Stødager, født den 11. Juni 1797. Efter Gaardens Salg den 16. November 1825 flyttede Familien til Sønderborg, hvor Bertel Lassen døde 1848, Hustruen den 23. Januar 1876. Peter Iversen, Ejer af Gaarden fra 1825 til 1852, født i Ullerup den 25. Oktober 1821, død den 21. Maj 1880, var Bertel Lassens Svoger og gift med Marie Kyd fra Stødager, født den 10. Februar 1801, død den 8. November 1876. Deres Søn, Nicolai Peter Iversen, født i Kær den 1. Oktober 1822, død som Aftægtsmand den 22. Januar 1893, deltog i Traarskrigen som Menig i 12. lette Infanteri Bataillon. Den 4. Juni 1850 viedes han i Ulkebøl Kirke til Ellen Thomsen Ernst fra Asserballe, født den 6. September 1820, død den 4. December 1911 i Ulkebøl.

I Sønnens, Peter Iversens, Tid (1882-1906) foretoges forskellige Forbedringer og Udvidelser af Bygningerne, og Sønnen Hans Chr. Iversen, der pludselig afgik ved Døden den 30. August 1937, fortsatte i samme Spor. Gaarden ejes nu af Enken Marie Iversen, Datter af Gaardejer Jens Petersen i Kær (død den 18. Februar 1933) med Sønnen Peter Iversen som Forpagter fra den 1. April 1939. Den store Lade mod Øst, opført omkring 1890 og senere udvidet, brændte 1910, men byggedes igen paa samme Grund. Det gamle Aftægts- hus mod Nord toges for godt 20 Aar siden i Brug som Svinestald, og der er nu blevet indrettet en Aftægtsbolig i Stuehusets vestlige Del. Gaarden eller i hvert

Fald en Del af den, maa være brændt i Sommeren 1822, for Hørup Præstearkiv oplyser, at der den 13. Søndag efter Trin. nævnte Aar ofredes til Bertel Lassen i Ulkebøl 16 Rigsdaler 40 Skil. Courant paa Grund af den Skade, som ved Ilds-vaade var anrettet paa hans Bol.

c) **Birrethe**, døbt den 26. December 1741, død den 23. Februar 1827 hos Jørgen Skrædder i Ulkebøl; gift den 25. September 1771 med **Christen Jørgensen** fra Kær, døbt den 29. September 1743, død den 9. Maj 1819 som Inderste og Skrædder i Ulkebøl, Søn af Jørgen Hansen (Hattesen) og Maren. Han kaldes i Begravelsesregistret **Christen Jørgensen Hattesen** og var i sine unge Dage Sømand. Under 23. Juni 1759 oplyser Decretprotokol C III 1, Nr. 20, at Sømand Christen Jørgensen, 16 Aar gammel, Søn af Kaadner Jørgen Hanser Hattesen i Kær, har faaet Lov til at sejle med Skipper Claus Wolf fra Sønderborg.

d) **Claus**, døbt den 31. Marts 1744.

e) **Hendrich**, døbt den 29. Januar 1747.

f) **Christian**, døbt den 19. November 1749.

Da ingen af de tre Sønner findes i Konfirmationsregistret, er de vistnok døde før 1757.

g) **Anna Lina** (kaldes ogsaa Anne Helene), døbt den 14. Juli 1754, død den 31. Juli 1820; gift med **Christen Petersen** (se Nr. 70—71a).

118. **Jacob Christensen**, Selvejrbonde i Sundsmark, døbt 2. Advent 1700, begravet den 13. December 1761. Vielse efter den 13. April 1743:

119. **Marie, født Andresen**, død 56 Aar gammel 1761, begravet den 5. April. (Navnet mangler i Kirkebogen).

Jacob Christensen, der 1759 var Byens Forstander, var først gift med **Maren Nielsdatter**, Enke efter Gaardens tidligere Ejer Hans Jørgensen, hvis Navn findes i Amtstuerregistrene 1724 og 1729. Hans Jørgensen og Maren viedes Septuagesima 1718. Ved Skiftet efter Maren den 13. April 1743 nævnes to Stedbørn: Anne og Marie, to egne Børn: Hans og Anne Marie, der tilsammen fik 29 Rdl. 39 Skilling til Deling. Desuden skulde Anne og Marie have 20 Rdl., og Hans og Anne Marie fik hver 20 Mark, en Hest, en Ko og en Seng (Skyld- og Panteprotokol Side 393). I Protokollen C III 1, Nr. 16 Side 195 omtales et Forlig mellem Bonde Jacob Christensen i Sundsmark og Steddatteren Marie Hanses, men da Siderne 193-194 mangler, fremgaar Indholdet ikke af Brudstykket. Det synes dog at dreje sig om Steddatterens Ret til Bondegaarden. Samtidig havde ogsaa Steddatteren Anne udtalt Ønsket om at faa Bondegaarden og at bytte med Halvbroderen; dette Krav afvistes den 3. August 1751 (C IV Nr. 455). — Den 6. November 1745 udsendtes en Ordre til Jens Petersen, Mouritz Mouritzen og Jacob Christensen i Sundsmark, der havde vist Ulydighed med Henblik paa Tje-

nesten som Tolvmænd. De var alle tre blevet foreslaet, og Sagen skulde derfor afgøres ved Lodtrækning. Dette var de imidlertid ikke tilfreds med, og de truedes med Bøder fra 10 til 20 Rigsdaler. Sagen endte med, at de hver fik en Bøde paa 1 Rdl. (C III 1, Nr. 16, Side 51 og 73-74). To Aar senere nævnes Mouritz Mouritzen som Tolvmænd.

Gaardens første kendte Ejer er Hans Nielsen med Tilnavnet Rymand, der døde 89 Aar gammel 1706 og begravedes den 10. Marts; hans Hustru Sidsel var død 1695, begravet Exaudi, 76 Aar gammel. Jørgen Hansen, form. deres Søn, findes paa Gaarden omkring 1700 og svarede ligesom Byens øvrige Bønder 12 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard. Der var i alt 18 Ørtug Land, af hvilke 2 Ørtug 5 Skæpper tilsaaedes med Rug, 4 Ørtug med Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper med Havre og 1½ Ørtug med Ærter og Vikker. Der fandtes dengang 5 Heste og 5 Køer paa Gaarden. Jørgen Hansen, der efter 1720 afløstes af Hans Jørgensen (Søn?), svarede som aarlig Afgift 16 Rdl. 4 Skil. 9 Pg. — I Jacob Christensens Tid vurderedes Bygningerne til 1311 Mark, 8 Heste og et Føl til 294 Mk., 9 Køer (144 Mk.), 1 Kvie (5 Mk.), 2 Kalve (9 Mk.), 1 So (6 Mk.), 10 Svin (6 Mk.), tilsammen 1790 Mark. Den aarlige Udsæd var nu 2 Td. Rug, 6 Td. Byg, 8 Td. Havre, og der avledes hvert Aar 6 Læs Hø. — 1761 gik Bondegaarden i Arv til Jacob Christensens Søn Hans Jacobsen, der ved Udsiftningen flyttede til Lavbrinke (Jordebog ca. 1685 Lauer Brüncke) og fik tilmaalt 27 Tønder Land i Møllemarken incl. et Stykke af Hans Jepsens Have, endvidere 1 Td. 5 Skæpper i Kirkemarken Busk. Til Smeden maatte han afgive 2 Skæpper, til Byens Kaadnere 6 Skæpper 33 Kvr. — Den følgende Ejer, Sønnen Jacob Hansen, døde ugift 1807 og fulgtes af Broderen Christen Hansen Jacobsen, der døde 1853. Sønnen Jacob Hansen Jacobsen, gift med Anne Chr. Wilh. Heiden, var Skibskaptajn med Bopæl i Sønderborg. Han døde den 8. Juli 1849 paa Hjemrejsen fra Batavia og begravedes paa St. Helena den 15. August samme Aar. Derefter var de to Sønner Harald Frederik Hansen Jacobsen og Arthur William Hansen Jacobsen Ejere af Gaarden fra 1854 til 1862 henholdsvis 1862 til 1868. Den 13. December 1868 blev Christen Hansen Ejer af Lavbrinke, 1880 fulgt af Sønnen Hans Hansen, der straks solgte Gaarden til Købmand Jes Thomsen Jebsen i Sønderborg. — Lavbrinke ejes for Tiden af Gartner Hans Hansen Blom, og den gamle Bondegaards Jorder bruges nu til Gartneri. Af de gamle Bygninger er der ikke meget tilbage, og Billeder af Gaarden, der for halvtreds Aar siden endnu var bevaret i den Skikkelse, den fik ved Udflytningen i 1793-1794, findes næppe mere. I Kirkebogen kommer Navnet først i Daabsregistret 1810 og 1811, hvor Sognepræsten begge Gange har skrevet »Laubrynkegaard.«

Jacob Christensen havde i sine to Ægteskaber fire Børn, a—d.

a) **Hans Jacobsen**, Faderens Eftermand, Tolvmænd, født ca. September 1731 (Lakune i Kirkebogen), død paa Laubrynkegaard den 7. Maj 1808, begravet den

15. Maj; gift to Gange: a) den 29. Januar 1764 med Niels Petersens Enke **S i n n e t**, Datter af Gaardejer Christen Clausen og første Hustru Sinnet Petersdatter i Kær, født ca. 1725, død 1766, begravet den 24. Marts (de havde Kongebrev); b) den 11. Juli 1766 med **A n n e C h r i s t e n s d a t t e r** fra Sundsmark (Kongebrev for Slægtskabs Skyld), døbt den 6. Februar 1746, død den 16. Marts 1828, Datter af Selvejrbonde Christen Jensen Frost i Sundsmark (se Slægtsgaarden i Sundsmark). To Sønner, se ovenfor.

b) **Anne Marie**, døbt den 25. Marts 1737.

c) **Marie Margrethe**, døbt den 18. Maj 1744, holdt over Daaben af kongelig Husfogeds Hustru Anna Cathrine Meynardi. — Gift med **H a n s C l a u s e n S ø r e n s e n**, se Nr. 58—59.

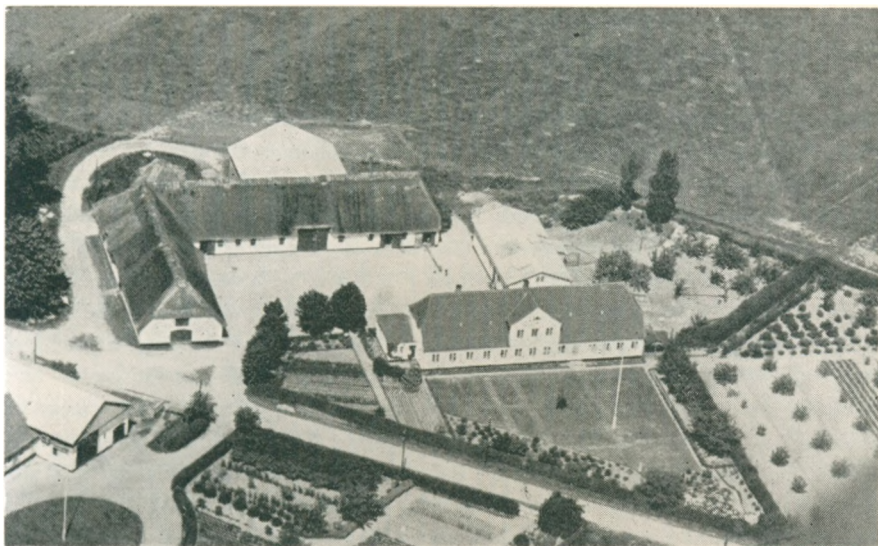
d) **Kirsten**, døbt den 31. Maj 1750, holdt over Daaben af Madam Lange i Præstegaarden, død i Sønderborg den 26. September 1779, begravet den 30. September, hvor hun den 12. December 1777 var bleven gift med Skipper **J ø r g e n P e t e r s e n**. Ingen Børn, se Nr. 100—101e.

Den flere Gange nævnte Steddatter **M a r i e** var født 1726, døbt den 3. Marts som Datter af Bonde Hans Jørgensen og Maren. Hendes første Mand, Bonde **P e t e r T h o m s e n** i Sundsmark, der kort før sin Død var bleven valgt til Sognetolvmænd, begravedes den 27. Juli 1766, 37 Aar gammel. Enken blev den 25. April 1767 gift med **H a n s M a d s e n** fra Sebbelev, født ca. 1735, død den 5. September 1806 som Aftægtsmand i Sundsmark, begravet den 10. September.

120. **Jørgen Christensen Frost**, Gaardejer og Forstander i Ulkebøl, født 1698, døbt 5. p. Trin., død den 11. November 1784, begravet den 14. November. Vielse efter den 19. Januar 1734:

121. **Cathrine Clausdatter** fra Ulkebøl, form. døbt 8. p. Trin. 1703, død 64 Aar gammel 1760, begravet den 16. Juli.

Ved Skiftet efter Aftægtsmand Hans Clausen i Ulkebøl af 29. Januar 1767 findes en Oversigt over Claus Hartwigsens Efterkommere, af hvilken det fremgaar, at Jørgen Frost i Ulkebøl var gift med **C a t h r i n e**, en Datter af Bodil Clausdatter, der først var gift med Claus Christensen, der i Skyld- og Panteprotokollen betegnes som Jørgen Frosts Svigerfader (Side 49). I samme Kilde findes Oplysninger om Udsigelse efter Jørgen Frosts første Hustru, en Datter af Gaardejer Jeb Hansen og Karen i Sundsmark (sikkert **K a r e n**). Hun døde før den 19. Januar 1734, og Sønnen Christen Jørgensen Frost fik følgende Arvepart efter Moderen: 1 Ko, 1 Hest, en Seng, en Seng men daarligere eller 5 Rdl., Moderens Klæder; to Kister, et Skab, et Syskrin, to smaa Skrin, en Kobbergryde til 12 Pund, en Messingkedel til 3½ Pund, en Tinkande, et Tinkrus og fire Tinskaale; endvidere fik han Arven efter de to Morbrødre Christen og Thomas Jebsen, deslige efter Morbroderens Broder Matthias Christensen, nemlig 6 Rdl. 18½ Skil. Courant, en Underdyne, en Pude, to Haandtørklæder og en gammel Kedel.

Jørgen Kæstels Gaard i Ulkebølskov

Vællinghøj i Ulkebølskov. (Jørgen Kæstel). Stuehuset

Jørgen Frost overtog Fødegaarden efter Faderen den 6. April 1728 og betalte 18 Rdl. Fæstepenge. I Skyld- og Pantebogen findes han med følgende Laan: den 2. Januar 1735 17 Rdl. af kongelig Kaadner Claus Hansen i Ulkebøl, den 5. Januar 1735 10 Rdl. af Borger Henrich Clausen i Sønderborg og 7 Rdl. 20 Skil. af Anne Margrethe, Enke efter deputeret Borger Thomas Clausen i Sønderborg, den 27. Januar 1736 10 Rdl. af Svigerfaderen, Boelsmand Christen Jacobsen i Ulkebøl og den 18. Januar 1740 10. Rdl. af Christen Matzen Smed i Sundsmark »auf Laibrünck.« — 1754 vurderedes Gaardens Bygninger til 873 Mark; Besætningen var paa 6 Heste (126 Mk.), 4 Køer (72 Mk.), 2 Kalve (6 Mk.), 4 Faar og 5 Lam (8 Mk.), 3 Svin (16 Mk.), 5 Grise (1 Mk. 14 Skil.), tilsammen 1102 Mark 14 Skil. Udsæden var 2 Td. Rug, 5 Td. Byg, 7 Td. Havre, og der avledes aarligt 4 Læs Hø. — Ved Udligningen 1762 fik Christen Jørgensen Frost, der havde haft 2 Tønder 2½ Skæppe indhegnet Havreland, 2 Tønder ½ Skæppe i den saakaldte Lillemark. — I hans Tid var der følgende aarlige Afgifter til Herskabet: Landgilde 12 Skil., Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 2 Ørtug 6 Skæpper Byg, 2 Ørtug 12 Skæpper Havre, envidere sammen med tre Naboer et Lam, 4 Høns og 20 Æg. Christen Jørgensen Frost overlod Gaarden 1793 til Sønnen, og i hans Tid flyttedes den til den saakaldte Nørremark og hedder efter Stedet Vællinghøj.

Den 16. November 1796 solgte Jørgen Christensen Frost Gaardens Hussted til Bonde- og Præste-Inderste Jørgen Hansen ved Kirken, der den 27. Januar 1812 afløstes af Claus Clausen Brock. — Jørgen Christensen Frost havde i sine to Ægte-skaber syv Børn: a—g.

a) **Christen Jørgensen Frost**, Ejer af Fødegaarden fra 1760 til 1793, født ca. 1728 (Kirkebogen ufuldstændig), død som Aftægtsmand paa Wellinghøj den 26. Oktober 1808, begravet den 30. Oktober; gift med **Birthe Jørgensdatter** den 5. November 1760, født ca. 1732, død den 2. April 1801, begravet den 6. April.

b) **Jørgen Jørgensen Frost**, døbt den 23. November 1738 (holdt over Daaben af Christen Jacobsen, Ulkebøl), — gift med **Marie Hess**, se Nr. 60—61.

c) **Peder**, døbt den 29. Oktober 1741.

d) **Christen Jørgensen Frost** (ogsaa kaldt Christian), døbt den 23. September 1742 (holdt over Daaben af Raadmand Joh. Jac. Clausen fra Sønderborg), død paa Kegnæs den 1. Marts 1808, begravet den 6. Marts. Han var Parcellist i Sadbjerg og viedes den 7. August 1784 i Kegnæs Kirke til **Anna**, Jacob Mortensens Enke, Datter af Gaardejer Christen Fogt og Ellen i Østerby, der døde den 20. Januar 1789, begravet den 25. Januar. Den 10. Oktober 1789 blev han i Asserballe gift med **Ingeborg**, Datter af Hans Jørgensen Ernst og Ingeborg i Asserballe-skov, født ca. 1749, død i Sadbjerg den 21. April 1839, begravet den 26. April. I andet Ægteskab en dødfødt Datter.

e) **Christian**, døbt den 5. April 1744 (Faderen kaldes her som andet Steds kun Jørgen Christensen); 1760 bad Boelsmand Jørgen Frost, Ulkebøl, om, at

hans 16 aarige Søn Christian Frost maatte sejle med Skipper Christian Ahlmann fra Sønderborg. Tilladelsen blev givet under 12. Marts samme Aar (C III 1, Nr. 20).

f) **Anne Margrethe**, døbt den 25. September 1746, opkaldt efter Præstens Datter, der holdt hende over Daaben, død ved Ulkebøl Kirke den 9. Juni 1823; gift den 8. November 1777 med Enkemand Hans Hansen Tagsen, Søn af Kaadner Hans Pedersen Tagsen og Anna i Vollerup, døbt den 7. Juli 1751, var død 1793.

g) **Birthe**, døbt den 10. Oktober 1751, død i Stenholt den 15. Januar 1837; gift den 24. Juli 1778 med Jørgen Thomsen, Parcellist i Stenholt, døbt i Ulkebøl den 16. Februar 1744, død den 9. December 1808, begravet den 18. December, Søn af Thomas Jørgensen og Helene ved Kirken. Sønnen Thomas Jørgensen, født den 6. Oktober 1778 i Spang, død som Aftægtsmand hos Sønnen Jørgen Thomsen i Stenholt den 29. Oktober 1850, var gift med Kiestine Margrethe, Datter af Gaardejer Jørgen Detlefsen og Marie i Ulkebøl, født den 14. August 1791, død den 23. April 1848. Datteren Sophie Cathrine, født i Stenholt den 25. November 1782, død i Vollerup den 16. Juli 1830, hvor hun var gift med Gaardejer Christen Hansen, Søn af Gaardejer Hans Christensen og Synnet, født den 11. December 1790, død den 20. December 1847.

VÆLLINGHØJS SENERE HISTORIE

CHRISTEN JØRGENSEN FROST og *Birthe* (se ovenfor under a) havde foruden Eftermanden følgende Børn: *Anne Frost*, døbt den 3. November 1766, død den 31. Maj 1849 paa Klansager, g. første Gang den 26. September 1792 med Gaardejer Claus Clausen, Søn af Gaardejer Claus Christensen i Vollerup, døbt 31. Maj 1761, død den 2. Juni 1796, anden Gang den 28. Juni 1797 med Claus Jensen Høj fra Fryden-dal i Vestermarken, Søn af Gaardejer Jens Petersen Høj og Anne, født i Ulkebøl 1767, døbt den 26. Juli, død paa Klansager den 8. Juni 1861. — *Cathrine Marie Frost*, døbt den 6. November 1768, død den 30. September 1830, gift den 24. Oktober 1801 med Kaadner og Skræddermester Jørgen Jensen Hoi (Hoved) i Kær, født i Kær den 15. Juli 1772, døbt den 19. Juli, Søn af Kaadner Jens Jørgensen Hoved og Marie Pedersdatter, død som Aftægtsmand den 19. Maj 1838 paa Ulkebøl Sten, hvor han boede paa Sønnens Kaad. Denne Søn, Jens Peter Jørgensen, født den 9. Januar 1804 i Kær, besøgte Seminariet i Vesterborg paa Lolland, var fra 1825 til 1838 Andenlærer i Ulkebøl, derefter til 1864 Enelærer i sin Fødeby. Jørgensen, der havde et svageligt Helbred, var kendt og agtet som en flittig og dygtig Lærer, og det skyldes især hans Virke, at Sognets første danske Bogsamling fik sin Plads i Kær. Den 29. Maj 1831 viedes han i Ulkebøl til Cathrine Margrethe, Datter af Degn og Førstelærer Edvard Rasmussen og Christine Marie i Ulkebøl, født i Lebølgaard, Tandslet Sogn, den 20. Februar 1807, død i Kær den 29. August 1843. Aaret efter giftede han sig med den afdøde Hustrus yngre Søster Kirstine Rasmussen. — *Birthe (Birret) Frost*, født i Ulkebøl 1770, døbt den 28. Oktober, død i Bagmose den

9. August 1824, gift den 24. Oktober 1798 med Gaardejer Lars Christensen, Søn af Gaardejer Christen Lassen og Elske Marie i Bagmose, født den 19. Marts 1774, død den 12. Oktober 1825.

Sønnen *Jørgen Christensen Frost*, Ejer af Gaarden fra 1793 til sin Død, døbt den 11. Februar 1762 og døde den 17. September 1834. Den 3. Juli 1793 fejrede han sit Bryllup med Kiesten (Kirsten), Jacob Niensens Datter fra Vollerup (se Nr. 34-35). Deres ældste Datter *Birthe Cathrine Frost*, født i Ulkebøl den 5. Marts 1794, viedes den 8. Juni 1820 til Claus Clausen, Søn af Gaardejer Claus Christensen og Karen Clausdatter i Kær, født den 23. Februar 1793. — Ved Datteren *Anna Dorotheas* Fødsel den 11. Marts 1796 har Præsten vedføjet: udflyttet fra Ulkebøl til Wellinghoy. Hun døde som Aftægtsenke paa Skelbækgaard den 4. December 1891 og havde i sit Ægteskab med Gaardejer Jørgen Jørgensen Jensen (Vielse den 15. Oktober 1820) otte Børn, af hvilke fire levede 1891: Anne Marie, Anne Dorothea, Marie og Christen Jørgensen. Manden, der var en Søn af Gaardejer Jørgen Jensen og Anne Marie i Ulkebøl, født den 18. April 1785, død den 14. Maj 1859, solgte den 5. August 1839 Skelbækgaard for 3600 Daler Courant eller 5760 Rbdl. Sølv mønt til Bertel Jørgensen Schmidt fra Mjang. (Original Kontrakt i Privateje). 1859 var to af Sønnerne døde, den ene i Australien, hvor han havde søgt sin Lykke som Guldgraver. — *Marie Kiestine Frost*, født den 17. December 1798, døbt den 23. December, død i Vollerup den 22. Februar 1837, gift den 8. April 1831 med Gaardejer Christen Hansen i Vollerup, Søn af Gaardejer Hans Christensen og Syndet samme Steds, født den 11. December 1790, død den 20. December 1847 som Aftægtsmand hos Gaardejer Hans Christensen.

Sønnen *Christen (Christian) Jørgensen Frost*, født den 1. Oktober 1811, døbt den 6. Oktober, død som Aftægtsmand paa Slægtsgaarden den 22. December 1888, gift den 30. Juni 1837 med Elisabeth Jørgens fra Gaasbæk, Datter af Smedemester Jørgen Christensen og Marie, født i Ulkebøl den 19. Februar 1815, døbt den 26. Februar, død den 12. December 1899. I dette Ægteskab var der fire Børn, en Søn og tre Døtre: Christine Marie, Marie og Anne Dorothea.

Sønnen *Jørgen Christensen Frost* var Ejer af Gaarden fra 1870 til den 29. Januar 1898, da han solgte den til Gaardejer *Jørgen Frederik*

Hansen fra Nybøl. *Jørgen Christensen Frost* var født den 5. Marts 1838 og viedes den 3. November 1865 i Ulkebøl til *Cathrine Marie Nissen*, Datter af Gaardejer *Jørgen Nissen* og *Kirstine Marie* i Lysabild.

Fra den 1. Marts 1898 til den 16. August 1926 var *Johannes Matthiesen* fra Ulkebølskov, gift med *Anne Marie* født *Jepsen*, Ejer af Gaarden, der dengang omfattede 32,86 ha. I Aaret 1910 fraskilte han ca. 10 ha og oprettede en ny Ejendom med Bygningerne fra det gamle Mejeri i Ulkebølskov, der nogle Aar før var flyttet til Sønderborg. 1926 solgte *Johannes Matthiesen* Gaarden til Ejendomshandlerne *Peter Høj* af Bovrup og *Jørgen Philipsen*, *Varnæs*, og flyttede til Lysholm i Egen Sogn. Fra den 25. Juli 1927 til den 5. Februar 1934 fik *Vællinghøj* en ny Ejer i *Frederik Jørgensen*, Søn af Smedemester *Nis A. Jørgensen* i *Varnæs*. *Frederik Jørgensen*, der nu er Gaardejer i sin Fødeby, har opført Gaadens smukke Stuehus. Den nuværende Ejer, *Jørgen Kæstel*, gift med *Nanna* født *Jessen*, har foretaget yderligere Forbedringer og tilføjet den store Vinkelbygning ved Ladens nordlige Længe. I gamle Dage var Stuehuset i Ladens østlige Del, og de tilrøgede Bjælker bærer endnu tydelige Spor af de Ændringer, der maa være sket, da Slægten *Frost* boede paa Gaarden, muligvis i Udskiftningsaaret 1795.

122. **Christen Hess**, formentlig Gaardejer i Asserballe, født 1714, død i Asserballe 1773, begravet den 25. April; gift før 1739 med:

123. **N. N.**, født ca. 1711, død 66 Aar gammel 1777, begravet den 27. Marts.

Familien Hess findes kort efter 1700 i Notmark Sogn. Den 22. Nov. 1714 blev Friedrich Hess gift med Anna Zerlange af Notmark. Sidstnævnte døde 1716 og begravedes den 11. Marts, mens Friedrich Wilhelm Hess af Hundslev døde 70 Aar gammel 1763 og begravedes 11. p. Trin. Nis Hess af Notmark døde 1748, og Jørgen Hess døde 80 Aar gammel 1752. To Medlemmer af denne Slægt, Nicolai og Jørgen Hess var senere Synsmænd. Om der er nogen Forbindelse mellem Slægten Hess i Notmark Sogn og Christen Hess i Asserballe, kan ikke afgøres. — Af Christen Hesses Børn kendes følgende seks: a—f.

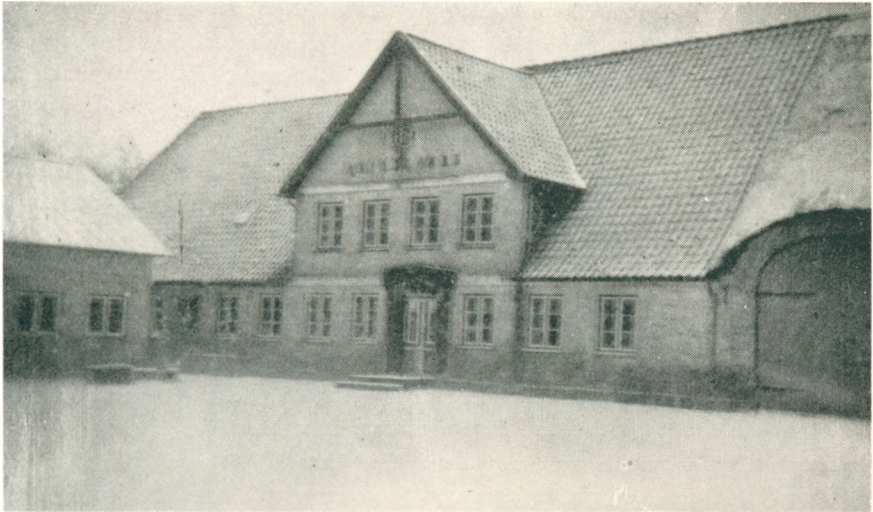
a) **Jørgen Christensen Hess**, Synsmand og Forstander i Hundslev, Notmark Sogn, født ca. 1739, død som Boelsaftægtsmand og Enkemand den 7. Januar 1822, begravet den 13. Januar, efter at han i syv Aar havde været meget sygelig og det sidste Aar sengeliggende; gift den 3. November 1765 med Cathrine Marie, der døde 48 Aar gammel 1789, begravet den 19. Juni.

b) **Marie**, født ca. 1745, konf. i Asserballe, 15 Aar gammel, gift med Jørgen Jørgensen Frost i Asserballe. Se Nr. 60—61.

c) **Christian Christensen Hess**, Kaadner i Østerholm, Egen Sogn, form. døbt i Asserballe den 16. Juli 1747 som Søn af Christen Christensen, konf. 1763, viet den 3. Februar 1769 til Anne Marie Jensdatter fra Asserballe. To af deres Sønner flyttede udensogns: Christen Christensen Hess, der 1815 døde som Soldat i Bremen og var bosiddende ved Ulkebøl Kirke. Her blev han den 3. Maj 1794 gift med Anne Dorothea, Datter af Hans Petersen og Cathrine ved Kirken, senere i Vollerup, døbt den 8. Marts 1767, konf. fra Vollerup 1783, død ved Kirken den 27. Februar 1850. — Hans Christensen Hess, født i Hundslev 1772, døbt 2. p. Trin., død ved Høruphav, hvor han var Snedker, den 1. Juli 1823, viet i Hørup den 16. November 1799 til Anne Marie, Datter af Jørgen Thomsen og Kirsten Jacobsdatter ved Høruphav, født den 11. Juli 1777, død den 18. Oktober 1831. Slægten findes endnu i Ulkebøl Sogn.

d) **Jacob Christensen Hess**, døbt i Asserballe den 31. Januar 1751, konf. 1766. Han levede endnu 1810.

e) **Anders**, senere kaldt Andreas Christensen Hess, Gaardejer i Asserballe, døbt den 20. Marts 1754, konf. 1768, død som Aftægtsmand den 14. November 1821, begravet den 18. November. Hans første Hustru Elisabeth Jørgensdatter døde 29 Aar gammel den 16. Januar 1793 og begravedes sammen med en dødfødt Søn den 20. Januar. Den 29. Juni 1793 giftede han sig med Elisabeth Petersdatter af Asserballe, født 1760, døbt den 6. Oktober, konf. 1778, død den 24. September 1807, begravet den 30. September, Datter af Peter

Abildgaards Stuehus set fra Gaardspladsen, opført 1795

Abildgaards Have

Stephensen. Sognepræsten giver hende ikke det bedste Skudsmaal, idet han har skrevet følgende i Kirkebogen: »En ond og arrig Kvinde, som mishandlede sine Stedbørn ved Haardhed og sit eget Barn ved Forkjælelse, og holdt dem alle fra Skolen. Til Lykke for dem og Verden vilde hun ikke tillade, at Manden kaldte dem en ordentlig Læge.« Maaske har de som saa mange andre i Sognet hentet Johan Matthiesen, Insidder og ueksamineret Læge, død 67 Aar gammel den 11. Februar 1817, der, som Præsten melder, har voldt adskillige Menneskers tidlige Død. Fire Aar senere, den 13. Juli 1811, fejrede Andreas Hess tredje Gang Bryllup med **A n n e M a r i e L o r e n t z e n**, form. Enke efter Lorentz Nicolaisen, der døde af Svindsot den 10. April 1802. Hun afgik ved Døden den 15. Februar 1825, begravet den 23. Februar, 72 Aar gammel. Andreas Hess nævnes 1816 som Kaadner i Kettingkov. Gaarden maa ved denne Tid være bleven overtaget af Sønnen Jørgen Andresen Hess (døbt 21. Oktober 1790), der den 7. August 1817 blev viet til Marie, Datter af Sømand Peter Jensen i Asserballe.

¶) **Hans Christensen Hess** nævnes blandt Fadderne 1779. Hans Hess, Kaadner ved Blegebæk, Ketting Sogn, døde den 9. September 1820, begravet den 14. September. Han var gift med **E l i s a b e t h H a n s d a t t e r V o c k** af Blæsborg, der døde den 9. Oktober 1831, begravet den 14. Oktober, 75 Aar gammel. Deres to Døtre: Kirstin Lovise og Cathrine, døbt i Ketting den 13. September 1789 henholdsvis den 27. November 1791.

124. **Christen Thomsen**, Selvejerbonde i Vollerup, Ulkebøl Sogn, døbt 3. p. Trin. 1711, død den 15. Marts 1783, begravet den 23. Marts. Vielse ca. 1743.

125. **Anna Andreasdatter** fra Vollerup, døbt 24. p. Trin. 1712, død den 19. Januar 1804, begravet fra Frørupgaard paa Langdel den 22. Januar.

Christen Thomsen overtog Bondegaarden i Vollerup 1751 efter Stedfaderen Hans Christensen Foged. 1754 vurderedes Bygningerne til 1527 Mark, 7 Heste til 240 Mk., 8 Køer til 132 Mark, 3 Kvier til 30 Mk., 7 Faar til 10 Mk. 8 Skil., 5 Svin til 21 Mk. og 8 Grise til 6 Mark, tilsammen 1981 Mk. 8 Skilling. Udsæden var dengang 4 Td. 4 Skæpper Rug, 4 Td. Byg, 9 Td. Havre, og Engene gav 9 Læs Hø. Til Ulkebøl Kirke leveredes hvert Aar 2 Td. 7 Sk. Byg og 4 Td. 6 Sk. Havre. — Christen Thomsen og Anna havde fem Børn: a—e.

a) **Marie Elisabeth**, døbt den 18. Oktober 1744, død den 23. September 1806, var gift med **Christen Petersen** og **Mathias Petersen**. Se Peter Hansen Nr. 98—99a. Om Sønnesønnen Christen Petersen har Pastor Krog-Meyer skrevet følgende i Kirkebogen ved Dødsfaldet den 7. August 1846: »Han havde ejet det Boel i Vollerup, som Nis Knøs nu er i Besiddelse af. Efter at have sat det overstyr, købte hans Familie et Hus til ham i Mølby, som han ogsaa havde ødelagt, hvorpaa Fattigvæsenet antog sig hans Kone og Børn, medens han logerede hist og her i Sønderborg og drak Fortjenesten op. Fandtes død paa Landevejen i Nærheden af Vollerup Vade. Han havde den 7. August arbejdet til Kl. 4 hos Kaadner Vademand i Vollerup, hvem han da erklærede, at han ej længere vilde arbejde,

Haven ved Abildgaard paa Langdeel, flyttet med fra Vollerup 1795

og gik sin Vej, indtil han i den stærke Hede, som det den Dag var, havde lagt sig ved Vejen for at sove. Her satte Forsynet Grændse for hans usle og maadelige jordiske Liv, og den, der nys ikke vilde arbejde mere, skulde ej længere kunne gøre det. Da allerede Forraadnelse var indtraadt, da han fandtes, bestemte Herredsfogeden og Lægen, at han straks kunde jordes.«

b) **Kirsten**, døbt den 19. Oktober 1746, konf. 1762; nævnt som Fadder den 13. November 1769, gift med Selvejrbonde **Peter Petersen** i Vollerup. Se **Peter Hansen** Nr. 126-127a.

c) **Thomas Christensen**, døbt den 17. November 1748, holdt over Daaben af **Thomas Thomsen** fra Sønderborg. Faderens Eftermand paa Bondegarden, se Nr. 62—63.

d) **Anne Margrethe**, døbt den 6. Juni 1751, holdt over Daaben af Forpagter **Hermann Rhodes** Hustru paa Ladegaarden, gift med **Jacob Nielsen** og **Mads Hansen Brock**. Se Nr. 34—35.

e) **Andreas**, døbt den 2. Juli 1755, holdt over Daaben af **Claus Andersen** i Vollerup; form. død før 1757.

126. **Peter Hansen**, Selvejrbonde i Vollerup, døbt i Ulkebøl den 4. Søndag i Advent 1700, død 1761, begravet den 16. August. Vielse før 1736.

127. **Anna**, døbt 5. p. Epif. 1710, død før den 29. Oktober 1756.

Ved Udsigelsen efter Moderen den 29. Oktober 1756 (Skyld- og Panteprotokoll Side 683) fik hver af de fire Sønner en Seng, en Kiste, et Skrin, en Kobbergryde og en Ko, mens Døtrene fik hver to Senge, to Kister, et Skrin, en Hest, en Ko; en Messingkedel og en Kobbergryde. — Peter Hansen var Tolvmænd ligesom Faderen og nævnes 1744 i Provsteprotokollen for Als Sønderherred, da en Provsteret skulde undersøge Kapellan Christopher Langes Forhold. 1747 underskrev han som Tolvmænd Ansættelsesbrevet til Skolemester Frederik Paulsen Hammer. — Peter Hansen, der vistnok har ejet Fødegaarden fra 1740 til 1761, var muligvis gift to Gange. men hans første Hustru maa være død før 1736. — 1754 vurderedes Gaardens Bygninger til 1350 Mark; der var følgende Besætning: 8 Heste til 204 Mk., 8 Køer til 144 Mk., 3 Kvier til 30 Mark, 2 Kalve til 8 Mk., 6 Faar til 12 Mk., 3 Svin til 15 Mk. og 5 Grise til 3 Mk., tilsammen 1766 Mark. Udsæden var dengang 2 Td. Rug, 3 Td. Byg og 5 Td. Havre. — Peter Hansen og Anna havde seks Børn: a—f.

a) Peter Petersen, døbt den 3. Juni 1736, Faderens Eftermand paa Gaarden, død som Aftægtsmand hos Hans Petersen paa Langdel den 28. September 1822; gift den 10. Juli 1771 med K i e s t e n, Datter af Selvejrbonde Christen Thomsen og Anne i Vollerup (se Nr. 124-125 ovenfor under b), døbt den 19. Oktober 1746, død den 7. Januar 1816, begravet den 14. Januar. I Ægteskabet var der en Søn, Synsmand Peter Petersen, der døde to Aar før Moderen, og tre dødfødte Børn. Peter Petersen, der den 26. September 1786 udnævntes til Synsmand, flyttede ved Udskiftningen til Langdel, og han hædredes med det kongelige Landhusholdningsselskabs store Sølvmedaille, fordi han som den første i Byen fik sin Gaard opbygget, Markskel og Hegn i Orden. Paa Gaarden findes flere Minder om ham og hans Virke, saaledes den smukke Have, hvis Træer og klippede Buksbomhække ogsaa blev flyttet med fra Vollerup. 1804 overlod han Gaarden til Sønnen af samme Navn. Den udflyttede Gaard har faaet Navnet Abildgaard (Æblegaard ved Daab 1799 og i Trap »Hertugdømmet Slesvig« 1864), men den er ogsaa bleven kaldt for Sogab eller Sogaf. (Chr. Knudsens Samlinger, Bind XXII, Side 108). Abildgaard er en af de faa Gaarde i Ulkebøl Sogn, hvis Historie kan føres 300 Aar tilbage og som i dette Tidsrum er gaaet i Arv fra Fader til Søn. Peter Petersen og alle hans Efterfølgere har da ogsaa paa en sjælden Maade værnet om de Minder, der knytter sig til Gaardens og Slægtens Liv gennem Tiderne. Her skal nævnes den indmurede Sten med Ejernes Navne fra 1645 til 1945, der findes i en af Gaardens Længer, desværre paa et lidet iøjnefaldende Sted. Peter Petersen har ogsaa flyttet en Sten med Bomærket og Aarstallet 1764 fra Vollerup til Langdel, hvor den endnu staar ved Indkørselen. I Laden fandtes en Bjælke med en smukt udskaaet Indskrift, der vidner om, at Gaardens Beboere allerede for henved 200 Aar siden tænkte paa andet end Dagen og Vejen og at de havde deres gode Leveregler. Indskriften har følgende Ordlyd: »Fliid og Vindskibeligbed belønnes med Ziirlighed og Velstand, mens Forsømmelse gjør ringe Udseende og slet Tilstand«. Gaardens nuværende Ejer, Hans Petersen, har ladet Bjælken flytte hen over Porten til Bilgaragen, saa

det smukke Billedskærerarbejde igen er kommet til sin fulde Ret. Denne Bjælke stammer sikkert fra det gamle Stuehus i Vollerup, og det er muligt, at Gaarden er blevet bygget i det paa Stenen nævnte Aar 1764. Maaske skyldes Indskriften den kendte Drejer og Snedker Frederik Ebbesen fra Sjellerup, Fader til Provsten af samme Navn, hvis Forfædre tilbage til Claus Ebbesen, Kaadner i Sjellerup fra 1650 til 1673, nævnes som dygtige Snedkere, Drejere og Billedhuggere. Ogsaa i Nabosognet Hørup findes Indskrifter fra Tiden før 1800, der ligeledes viser, at velhavende alsiske Bønder har haft Evne og Vilje til at pryde deres Hjem. Den ældste, velbevarede Lade med Egetræs Bindingsværk ved Gaarden bag Hørup Kirke (Peter Jacobsen) bærer i Bjælken over Døren følgende smukt udskaarne Indskrift, der har en vis Lighed med den paa Abildgaard: »Anno 1786 Den 3. Majus Peter Christensen og Syned Petersen, Peter Christensen var ligesom mange af hans Forfædre paa Gaarden Sandemand og Synsmand.

b) **Anna Augusta**, døbt den 4. Maj 1738, gift med Bonde **Matthias Christensen** ved Kirken. Se Nr. 108—109a. I Acta C III 1, Nr. 18 meddeles, at Matthias Christensen ikke maatte gifte sig med Anna Augusta Petersen, fordi hans første Hustru var en Datter af hendes Halvbroder. Da deres Vielse imidlertid er bleven fuldbyrdet, maa de senere have faaet det ønskede Kongebrev.

c) **Mathias Petersen**, formentlig født 1740 (Lakune), Bonde i Vollerup, se Nr. 98—99 a1

d) **Jørgen Petersen**, døbt den 4. December 1743, holdt over Daaben af Jørgen Smed fra Kær; han var døvstum og opholdt sig paa Fødegaarden, hvor han døde den 11. Februar 1817, begravet den 16. Februar.

e) **Christen Petersen**, døbt den 7. August 1746, se Hesselgaards Historie.

f) **Anne Marie**, døbt den 26. Maj 1748, holdt over Daaben af Madam Lange i Præstegaarden. Gift med Bonde **Thomas Christensen**. se Nr. 62—631
Anm.: Peter, Mathias og Anne Marie var gift med Søkendel

ABILDGAARDS EJERE FRA 1804 TIL NUTIDEN

PETER PETERSEN (se ovenfor under Nr. 126-127a) overlod den 11. Februar 1804 Abildgaard til Sønnen Peter Petersen, født den 17. Oktober 1774 i Vollerup, døbt den 23. Oktober, død paa Abildgaard den 13. April 1814, efter at han den 18. Februar 1804 var blevet Faderens Eftermand som Synsmand i Vollerup (C IV 463). Den 4. Juli 1798 viedes han i Ketting Kirke til *Anne Marie*, Datter af Gaardejer Mads Elley i Bro, født 1778, død den 11. December 1844 i en Alder af 66 Aar og 9 Maaneder. Deres Datter *Anne Marie*, født den 8. November 1814, viedes den 10. Maj 1833 i Ulkebøl til *Jørgen Peter Witzke* af Hjortholm, Kegnæs, født den 11. Oktober 1807, Søn af *Jørgen Peter Witzke* og *Eleonora Elisabeth Brandt* (se Anetavle Nr. 86-87c); han afgik ved Døden den 21. Maj 1838, kun 30 Aar og 7 Maaneder gammel. Deres Søn, *Jørgen Peter Witzke*, Ejer af Hjortholm, født den 13. November 1835, døde den 2. Maj 1901 i Augustenborg. *Anne Marie Petersens* yngre Halvsøster *Anne Dorothea*, født paa Abildgaard den 31. August 1818, var gift med Gaardejer *Jens Jørgensen Blad* paa Kegnæs og døde her den 2. August 1840. — *Anne Marie Petersen* født Elley blev gift anden Gang med *Hans Petersen* fra Fiskebækgaard, der stod for Abildgaards Styre fra den 4. Marts 1815 til den 24. Maj 1833, da Sønnen af første Ægteskab, *Peter Petersen*, blev Ejer. *Hans Petersen* fødtes i Ulkebøl den 21. Januar 1783, døbt den 26. Januar, Søn af Gaardejer *Peter Petersen* og første Hustru *Dorothea* (se Anetavle Nr. 110-11a), og døde som Aftægtsmand paa Abildgaard den 7. April 1842. — Stedsønnen *Peter Petersen*, født den 10. Januar 1811, død den 21. November 1894, var Ejer af Slægtsgaarden fra 1833 til

1873; den 18. April 1833 fejrede han sit Bryllup med *Marie Margrethe Jacobsen*, Datter af Gaardejer Christen Hansen Jacobsen og Frederikke Dorothea Clausdatter paa Lavbrinke (Sundsmark), født den 31. Oktober 1813, død den 3. Januar 1882 (se Anetavle Nr. 118-119): Af deres 11 Børn var ved Faderens Død følgende i Live: Christian, Hans, Jens Peter og Marie. — Sønnen *Christian Petersen*, Gaardens Ejer fra 1873 til 1904, var født den 12. Maj 1840 og døde den 31. Marts 1922; hans Hustru *Kirstine Marie Brok*, Datter af Selvejrbonde Hans Hansen Brok (død 1903) og Helene født Bertelsen i Vollerup, fødtes den 24. Marts 1850 og døde den 4. Januar 1931. — Den ældste Søn, *Peter Petersen*, Ejer af den gamle Slægtsgaard fra 1904 til 1917, født den 30. August 1877, faldt som et Offer for Verdenskrigen den 24. November 1917; hans Hustru *Anne Marie Knøs*, født den 18. Juli 1882 i Vollerup, er en Datter af Gaardejer Hans Nissen Knøs og anden Hustru Kirstine Marie født Kaad. — Gaardens nuværende Ejer er Broderen *Hans Petersen*, født den 17. April 1879, gift med *Marie Cathrine Nissen*, Datter af Gaardejer Hans Hansen Nissen og Hustru Anne Marie født Brok i Bagmose, født den 25. Maj 1882 i Stenholt. Hans Petersen var fra 1. April 1910 til 1. April 1943 ligeledes Ejer af Svigerforældrenes Gaard (se Anetavle Nr. 26-27b).

Bondegaard i Vollerup (Seidelmann)

VIII. FIRE GANGE TIPOLDEFORÆLDRE

128. Peter Christensen, Selvejerbonde i Vollerup. Se Hesselgaards Historie.

130. Christen Christensen, Gaardejer i Vollerup i Tiden omkring 1700. Han var 1721 til Alters med Hustru og en Søn og kaldes da gamle Christen Christensen i Modsætning til Sønnen af samme Navn, der ved denne Tid var Ejer af Gaarden, Hustruens Navn kendes ikke. En Christen Christensen af Vollerup døde 1722, begravet Oculi, 59 Aar gammel, men om det er Faderen, Sønnen eller en anden Mand af samme Navn kan ikke afgøres. — Christen Christensen raadede over 18 Ørtug Jord, betalte 12 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard, havde 4 Heste og 4 Køer paa Gaarden og saade hvert Aar 3 Ørtug Rug, 4 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Skæpper Ærter eller Vikker. — Af Christen Christensens Børn kendes 3: a—c.

a) Christen Christensen, Faderens Eftermand paa Gaarden, født før 1690, død før 1757; han er maaske 20 p. Trin. 1710 bleven gift med Karen Petersdatter fra Vollerup, da han 1720 oplyste, at han havde haft Gaarden i seks Aar, men ikke betalt Fæstepenge. Den 18. Marts 1746 overlod han Gaarden til Peter Christensen, form. en Søn, døbt Septuages. 1716, død den 1. April 1785. — I Peter Christensens Tid vurderedes Gaardens Bygninger til 966 Mark. Besætningen var nu 5 Heste til 90 Mk., 4 Køer til 108 Mk., 3 Kvier til 27 Mk., 1 Kalv til 4 Mk., 8 Faar til 14 Mk., 3 Svin til 15 Mk. og 4 Grise til 3 Mk. Den aarlige Udsæd var 2 Td. 4 Skæpper Rug, 4 Td. Byg, 6 Td. Havre, og der avledes 6 Læs Hø.

b) Kirsten, døbt Rogate 1691, holdt over Daaben af Margrethe Lorenzen, Præstens Datter; gift med Andreas Petersen. Se Hesselgaards Historiel

c) Anne, døbt den 1. Januar 1797.

Anm.: Gaardens senere Historie findes under Nr. 46—47 d1

132. Jacob Clausen, Selvejerbonde i Vollerup, Ulkebøl Sogn, født 1660, død 33 Aar gammel 1699, begravet anden Pinsedag. Vielse før 1690:

133. Anna, maaske Datter af Gaardejer Anders Matzen i Kær, der flere Gange nævnes blandt Fadderne. Hans første Hustru Karen døde 1692, og baade hun og Anders er opkaldt blandt Børnebørnene. (se Christen Andersen Nr. 236—237!) Anna vieses 25. p. Trin. 1699 i Ulkebøl Kirke af Pastor Nic. Lorenzen fra Lysabild til Christen Andersen. — Bondegarden i Vollerup, der fra gammel Tid hørte til Ladegaards Len, nævnes i Jordebogen C III Nr. 122 med 18 Ørtug Land. Besætningen var 4 Heste og 3 Køer, den aarlige Udsæd 3 Ørtug Rug, 3 Ørtug 6 Skæpper Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Skæpper Ærter og Vikker. Baade i Jacob Clausens og i Christen Andersens Tid ydedes der Hoveri paa Ladegaarden. — Jacob Clausen og Anna havde tre Børn: a—c.

a) Elsabe, døbt 15. p. Trin. 1691, holdt over Daaben af Marincke Matzens fra Sønderborg. Hendes Skæbne kendes ikke.

b) Niels Jacobsen, døbt Jubilate 1694, holdt over Daaben af Hans Christian Lund fra Sønderborg; Stedfaderens Eftermand paa Bondegaarden. Se Nr. 66—67!

c) Karen, døbt Feste grat. actionis den 15. Februar 1697; holdt over Daaben af Anne Marie, Paul Jepsens Hustru i Sønderborg; gift med Hans Hinrichsen. Se Nr. 92—93!

134. Christen Petersen, Selvejerbonde i Vollerup, født ca. 1665, levede endnu 1735; gift i Ulkebøl 6. p. Trin. 1692 med

135. Kirsten Christensdatter fra Vollerup, der 1271 var til Alters sammen med Manden en Søn og to Døtre. Maaske er Christen Petersen Søn af den Peter Christensen og Hustru N. N. der ligeledes var blandt Altergæsterne fra Vollerup. Christen Petersen fik Gaarden i Eje 1692, men Skødet udstedtes først den 15. Juli 1702. I den gamle Jordebog nævnes Christen Schnitger, vel nok Svigerfaderen, som Ejer af Gaarden før 1700. Christen Snedker i Vollerup døde 59 Aar gammel og begravedes den 1. Januar 1692. At der er en vis Forbindelse mellem Christen Petersen og Christen Snedker, fremgaar af den Kendsgerning, at Sønnen Christen, der 1731 flyttede til Lambjergskov, i Hørup Kirkebog kaldes Christian Snedker. — I Christen Snedkers Tid maatte der regnes med følgende aarlige Afgifter til Herskabet: Landgilde 2 Rdl. 24 Skil 9 Pg., Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil, 2 Ørtug 10 Skæpper Byg, 4 Ørtug 10½ Skæpper Havre, 2 Faar, 1½ Lam, 2 Gæs, 9 Høns, 10 Æg, et Læs Hø, to Læs Halm, endvidere sammen med tre andre Bymænd: et Bcielam, 4 Høns og 20 Æg.

Byen Vollerup hørte til Ladegaards Len, og Bønderne havde derfor Hoveriplt paa denne Gaard. I Tiden indtil 1715 var Ewald Bing Forpagter paa Sønderborg Ladegaard, men afløstes saa af Hans Mohr, en Købmand fra Sønderborg. Allerede i 1717 førte han Klage over, at Bønderne slødede med deres Hovarbejde ved kun at høste Toppen af Kornet, saa Halmen ikke kom med hjem, ved at lade meget Korn ligge paa Marken og endelig ved at tærskle saa daarligt, at en Fjerdedel af Kornet gik tabt. Myndighederne truede med haarde Straffe, men selv om Træhest, Halsjern, Hundehul eller Fogedens Pisk nok kunde virke afskrækkende vedblev Bønderne dog med deres Drillerier. To Aar senere, den 19. August 1719, stod Selvejerbonde Christen Petersen fra Vollerup anklaget for Opsætsighed mod Ladegaardens Forpagter. En skønne Dag, sikkert i Høsten, kom han ridende ind paa den Mark, hvor en Del af Bymændene var i Færd med deres Arbejde for Forpagter Hans Mohr, og havde i Henhold til Klagen opfordret Folkene til at gaa hjem. Christen Petersen hævdede, at han kun havde rettet Opfordringen til sin egen Søn. Hans Foged fra Ladegaarden udtalte, at Christen Petersen var kommet med stort Skraal og havde brugt grove Ord imod ham. Da Kvartermesteren (Christian Carl Turnier, Hans Mohrs Svigersøn) kom ridende, havde Christen Petersen ogsaa sat sig op imod ham, opfordret ham til at komme ned af Hesten og gjort Mine til at gaa løs paa ham. Kvartermesteren

steren var imidlertid redet bort til Gaarden, da han ikke vilde forgribe sig paa Bonden, Denne og de øvrige var fulgt efter, men Hans Mohr havde ikke gjort ham noget, kun svaret, at han nok skulde vide at finde ham. At Bønderne holdt sammen, viste de to Naboers Udsagn. **C h r i s t e n C h r i s t e n s e n**, Selvejerbonde i Vollerup, udtalte, at han i Førstningen ikke havde været saa nær ved og derfor ikke vidste, hvad den anklagede havde sagt, men han havde forstaaet, at han opfordrede sin Søn til at gaa hjem. **H a n s A n d e r s e n**, ligeledes Gaardmand i Vollerup, havde været i Nabomarken og kunde derfor kun sige, at der havde været en farlig Larm. — **Christen Petersen** idømtes to Dages Fængsel paa Vand og Brød for utilbørlig Opførsel mod Hans Mohr og skulde efter udstaaet Straf bede Forpagteren om Tilgivelse og love Bod og Bedring. Bonden maa straks være kommet bag Laas og Slaa, for den 21. August blev han igen løsladt, men Dommeren gav ham en kraftig Advarsel med paa Vejen, og truede med, at han vilde blive sat i Halsjern paa offentligt Tingsted, hvis han senere viste Ulydighed. (C III 1, Nr. 7, Sønderborg Amtsprotokol 1717—1721, Side 31 og 124.)

I Tiden omkring 1720 havde Degnen Paul Hammer en langvarig Strid med Sognets Bønder om Helligdagsofferet, som disse nægtede ham trods gentagen kongelig Befaling. Bønderne indsendte lange Modklager og hævdede blandt andet, at Degnen var slem til at bande. Paul Hammer sagde hertil, at Bonde Christen Petersen fra Vollerup en Dag var kommet til ham og havde budt ham 8 Skilling for Sønnens Bryllup. Da Degnen tilbageviste dette Beløb som for ringe, havde Christen Petersen opført sig meget utilbørlig og truet ham med knyttet Næve. Hammer havde da ytret, at dersom Bonden vilde ruinere ham ved at forbeholde ham den fortjente Løn, saa kunde han være sikker paa, at Gud vilde straffe ham. (C III 1, Nr. 7, Side 154—155.)

Christen Petersen og Kirsten havde ni Børn: a-i:

a) **Peter Christensen**, døbt 3. Paaskedag 1693, holdt over Daaben af Daniel Christensen fra Sønderborg, blandt Fadderne flere fra Sønderborg og Peter Christensen fra Vollerup. Faderens Eftermand. Se Nr. 98-99.

b) **Christen Christensen**, i Hørup kaldt **C h r i s t i a n S n e d k e r**, døbt Lætare 1695 (holdt over Daaben af Mons. Peter Kammertjener), død i Lambjergskov 1775, begravet 5. p. Trin.; gift i Hørup 6. p. Trin. 1731 med **K i r s t e n** Datter af Gaardejer Peder Jacobsen og Oved i Lambjergskov, Enke efter Selvejerbonde Jens Jacobsen (død 1729 eller 1730), døbt Oculi 1687, død 1763, begravet 8. p. Trin. Christen Christensen Snedker styrede Gaarden fra 1731 til 1746, hvorefter den overtoges af Stedsønnen, Synsmand Peter Jensen. Senere Ejere: 1795-1824 Synsmand Hans Petersen (Søn), derefter fra 1824-1848 Søsterens Sønneson Hans Christiansen Kock, 1848-1852 Enken, der blev gift med Christen Pedersen Paradis, 1866-1882 Christen Christensen Kock (Søn), fra 1883 Andreas Petersen Halgreen, gift med Enken, Hans Kock (Søn); nuværende Ejer: Jørgen Andersens Enke.

c) Anna, døbt Invocavit 1697 (holdt over Daaben af Susanne Christensen fra Sønderborg), død i December 1703, begravet den 1. Januar 1704.

d) Kirsten, døbt Jubilate 1700 (holdt over Daaben af Susanne Daniels af Sønderborg.)

e) Karen, døbt Lætare 1702, holdt over Daaben af Susanne Lassens i Sønderborg; gift med Niels Jacobsen, Selvejerbonde i Vollerup. Se Nr. 66-67 og 68-69.

f) Anna, døbt den 1. Januar 1705, holdt over Daaben af Cathrine Møllers fra Sønderborg, blandt Fadderne: Peter Christensen fra Vollerup og Claus Mohr fra Sønderborg.

g) Claus Christensen, døbt 5. p. Epif. 1707, holdt over Daaben af Jørgen Mølle fra Sønderborg, død den 20. September 1783, begravet den 24. September. Claus Christensen nævnes 1744 og 1750 paa den Gaard i Vollerup, som Peter Clausen fra Vibøge 1728 fik efter en Peter Christensen. Gaarden vurderedes 1754 til 715 Mark, deraf 558 Mark for Bygningerne og 157 Mark for Besætningen, der var paa 4 Heste, 3 Køer, 2 Kvier, en Kalv, 3 Faar; Udsæden var 2 Td. Rug, 3 Td. Byg, 5 Td. Havre, og der avledes aarlig 5 Læs Hø. — I Følge C III 1, Nr. 20-395 af 30. Oktober 1759 havde han bedt om Lov til at bruge noget Træ af sin Skov til Opførelse af et Aftægtshus. Hans Hustru Anna døde 65 Aar 3 Maaneder gammel den 5. Februar 1782, begravet den 10. Februar.

h) Marie, døbt Juledag 1709, holdt over Daaben af Præstens Datter Christina Lovise Harboe, død i Kær den 2. Marts 1795, begravet den 8. Marts. I Følge Decret-protokol C III 1, Nr. 20 af 14. September 1754 var Marie, Christen Petersens Datter af Vollerup, gift med Fæstebolsmand Peter Petersen af Kær, og da hun med sin Formue havde forbedret Bolet, fik hendes Børn Arveret til Fæstet. Peter Petersen døde 1757, begravet den 28. August, Alder mangler i Kirkebogen. Marie blev den 9. Juli 1758 gift anden Gang med Matthias Lassen, der døde 1767 i en Alder af 33 Aar, begravet den 8. November, Søn af Las Bertelsen.

i) Hans Christensen, Gaardejer, Synsmand og Tolvmand i Kær, døbt 18. p. Trin. 1712, holdt over Daaben af Mons. Nic. Lassen fra Sønderborg; død den 31. Marts 1795, begravet den 7. Juni. Hans Hustru K i e s t e n døde den 23. Februar 1793 i en Alder af 67 Aar, begravet den 27. Februar. Hun kaldes i Sønderborg Kirkebog Kirstin født Hansen. En Datter Kirsten, døbt den 6. Januar 1759, død i Sønderborg den 8. Februar 1800, var gift med Borger og Købmand Hans Bugislaus Knudsen. Gaarden, der i Sønnens Tid udflyttedes til Ellegaard, har senere haft følgende Ejere: Synsmand Christen Hansen (Søn) til 1814, Jes Petersen, ogsaa kaldt Jes Petersen Hinrichsen (Svigerson), Christen Jessen Petersen (Søn) fra 1831, Jes Petersen (Søn, til 1882), købt af Gæstgiver Christian Jepsen, Frydendal, Aaret efter af Bryggeriejer Peter Petersen i Sønderborg. Jes Petersen var paa Gaarden til

efter Aarhundredskiftet, da den solgtes til Claus Clausen, den kendte Ejendoms-
handler.

136. **Jacob Clausen**, Selvejrbonde i Vollerup. Anetab! Se ovenfor Nr. 132!

137. **Anna**. Anetab! Se ovenfor Nr. 133!

138. **Christen Petersen**, Selvejrbonde i Vollerup. Anetab! Se Nr. 134 og 196!

139. **Kirsten Christensdatter**. Anetab! Se Nr. 135 og 197!

140. **Claus Hartwigsen**, Selvejrbonde, Synsmand og Tolvmænd i Ulkebøl, født 1639, død 1717, begravet 17. p. Trin., 78 Aar gammel; Vielse før 1690.

141. **Cathrine Esbendsdatter**, født i Hørup Kapellani 16., død efter 1722.

Claus Hartwigsens Bondegaard, nu Bukegegaard i Ulkebølskov, laa før Udskeftningen ved den saakaldte Tvigade i Ulkebøl og var med sine 102 Skatteønder i 1829 den største i det fyrstelige Distrikt. Gaarden har i over 400 Aar været i samme Slægts Eje, idet en Claus Hertigesen (Claus Hartichsin) allerede i 1533 nævnes blandt Kronens Bønder i Hans Terkelsens Len. Han svarede 1 Mark 8 Skilling i Plovskat, forskellige Pengeafgifter 2 Mk. 6 Sk. 6 Pg., Jagtpenge 6 Sk., 2 Ørtug 4 Skæpper Byg, 4 Ørtug 10 Skæpper Havre, 2 Skæpper 2 Fjerdingkar Hvede, en Trave Rug, 3 Læs Hø, 15 Læs Brænde, 6 Tønder Kul, to Faar, to Lam, to Gæs, syv Høns. I Ulkebøl Kirkes ældste Regnskabsbog findes en Fortegnelse over de tiendepligtige Sognefolk for Aaret 1589, og blandt Bønderne i Ulkebøl er igen en Claus Hartigsen med 8 Skæpper Byg og 13 Skæpper Havre. I en Taksation af Godset Rønhave ved Borgmester Jacob Jensen, Sønderborg, af 29. Marts 1688 (C III 1, Nr. 172) findes en Christen Hansen paa Gaarden med Claus Hattesen som Eftermand. Maaske har denne Christen Hansen været gift med Claus Hartwigsens Moder. De aarlige Ydelser til Herskabet var følgende: Landgilde 2 Rdl. 33 Sk. 6 Pg., Bedesvin 3 Rdl., 2 Ørtug 10 Sk. Byg a Skæppe 8 Skil.= 5 Rdl. 32 Skil., 4 Ørtug 10 Sk. Havre a Skæppe 3 Skil.= 5 Rdl. 35 Skil., to Faar= 2 Rdl., 2 Lam= 36 Skil., 2 Gæs=16 Skil., 6 Høns= 12 Skil, 10 Æg= 1 Skil. 6 Pg., 1 Læs Hø= 1 Rdl. og 1 Læs Halm= 24 Skil. — I Jordebogen fra 1700 staar Claus Hattesen for 20 Ørtug Jord, med 5 Heste og 4 Køer, og som Synsmand slap han med 12 Rdl. Fripenge aarlig til Forpagteren paa Rønhave, mens de øvrige Bymænd betalte 14 Rdl. Gaardens aarlige Udsæd var 4 Ørtug 5 Sk. Rug, 5 Ørtug Byg, 6 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. — Af Claus Hartwigsens og Cathrines Børn kendes følgende 10: a—j.

a) **Esen Clausen**, Selvejrbonde i Ulkebøl. Se Nr. 70—71!

b) **Bodil**, født før 1690. Se Nr. 242—243! gift med Claus Christensen!

c) **Birgitta**, født 1678, død 27 Aar gammel 1705, begravet 3. p. Epif.

d) **Hans Clausen**, døbt 12. p. Trin. 1692, holdt over Daaben af Peter Handske-

mager fra Sønderborg, død som Aftægtsmand paa Jens Petersens Gaard i Ulkebøl den 6. Januar 1767, begravet den 11. Januar. Han var gift med *K i r s t e n*, Enke efter den tidligere Ejer Peter Jensen, der var bleven viet til Kirsten Petersdatter fra Ulkebøl 11. p. Trin. 1715, Kirsten Hanses, Enke af Ulkebøl, døde 88 Aar 6 Maaneder gammel, den 17. December 1777, begravet den 21. December Gaarden var et saakaldt Klosterbol under Sønderborg Hospital og ejedes før 1700 af en Christen Hansen paa Højen. Slægten fik senere Navnet »H ø j ø«, og Gaarden flyttedes ved Udskiftningen til »Frydendal« paa Vestermarken. Hans Clausen og Kirsten havde ingen Børn, og ved Skiftet efter Manden den 29. Januar 1767 findes en Oversigt over Claus Hartwigsens Børn og Børnebørn.

e) *Christen Clausen*, Kaadner ved Mintebjerghav i Hørup Sogn, født 1689, død 1761 ved Høruphav (?), begravet Lætare; gift i Hørup den 17. Søndag efter Trin. 1719 med *A n n a C h r i s t e n s d a t t e r*, vel nok fra Ulkebøl, født 1692, død i Barselseng 1723, begravet Jubilate; anden Gang 21. p. Trin. 1723 med *K i r s t i n C h r i s t e n s d a t t e r* fra Tandslet, født 1697, død 1776, begravet Jubilate den 28. April. — Christen Clausen maa før den første Vielse have købt det Kaad ved Mintebjerghav, der fra 1688 af ejedes af Jacob Christensen, sædvanlig kaldt Jacob Møller. Den 28. August 1723 fik han Fæstebrevet og betalte 3 Rdl. 1734 hørte 4 Skæpper Land til Stedet, og der holdtes en Ko og et Faar. — Af deres Børn var Claus Christensen Bonde-Inderste i Ulkebøl, Christen Christensen (1724-1783) fyrstelig Kaadner paa Ulkebøl Sten, Hans Christensen bosat i Husum, Jørgen Christensen fyrstelig Kaadner i Sundsmark, Anne, gift med Christen Jensen Kaad ved Mintebjerghav, Cathrine gift med Lars Thomsen ved Høruphav og Kirsten gift med Nicolai Pedersen Ellegaard (eller Huus) ved Høruphav.

f) *Anna*, døbt 17. p. Trin. 1693, holdt over Daaben af Jomfru Cathrine Nordmann fra Sønderborg, gift med *J ø r g e n*.....; deres Søn Christian Jørgensen var 1767 Forpagter paa Avnbølgaard.

g) *Cathrine*, døbt 14. p. Trin. 1696, holdt over Daaben af Cathrine Lorenzen fra Præstegaarden, gift med Selvejerbonde *C h r i s t e n H a n s e n* — Se Nr. 158—159!

h) *Dorothea*, døbt 15. p. Trin. 1699, død i Mjang, Hørup Sogn, den 11. April 1772 hos Stedsønnen, Smedemester Niels Petersen; viet i Hørup den 8. November 1731 til Sogndegn *P e t e r J e s s e n*, der døde 65 Aar gammel 1735, begravet den 10. Marts. Han havde tidligere været gift med Magdalene, Datter af Degn Peter Petersen Brun og Enke efter Degn Christian Cruckow i Hørup. Af Dorotheas Sønner i dette Ægteskab var Claus bosiddende i Basel (Schweiz) og Peter Nicolai i Sønderborg. Førstnævnte, der vistnok var Købmand, arvede 143 Alen Lærred, mens Broderen fik Moderens øvrige Ejendele. Dorothea giftede sig anden Gang med Smedemester *P e t e r N i e l s e n* i Mjang, Søn af Gaardejer Niels Jørgensen Kock og Maren samme Steds, døbt 2. p. Epif. 1696; begravet Reminiscere 1765.

Lindegaard, udflyttet fra Kær, nedbrudt 1943

i) **Maria**, døbt Fastelavn 1702, holdt over Daaben af Anna Ragbøls fra Sønderborg, ikke nævnt ved Skiftet 1767, form. død ung.

j) **Claus Clausen Hattesen**, døbt 2. Advent 1705, holdt over Daaben af Forpagter Christen Kaad paa Rønhave, død som Aftægtsmand paa Christen Petersens Gaard i Ulkebøl den 14. September 1776, begravet den 22. September. — 1. Hustru: NN., begravet den 4. Juni 1760, 62 Aar gammel; gift anden Gang den 26. Januar 1762 med NN., der døde 64 Aar gammel 1763 og begravedes den 8. Maj; gift tredie Gang den 28. Juli 1764 med **Christina Jacobsdatter** fra Horne ved Faaborg, født 1735, død den 13. Juni 1790, paa Aftægt hos Selvejerbonde Niels Clausen. — Claus Clausen Hattesen har muligvis arbejdet paa Fødegaarden.

142. **Hans Christensen** i Kær, Ulkebøl Sogn, levede omkring 1700, Gaardejer. Vielse den 1. Januar 1699

143. **Anna Laursdatter** fra Kær.

Hans Christensen findes i Borgmester Jacob Jensens Taksation af Gaardene under Rønnaves Len af 29. Marts 1688 med Jørgen Hansen som Eftermand. Hans Afgifter til Herskabet var følgende: Landgilde 26 Skil. 6 Pg., Bedesvin 1 Rdl. 24 Sk, 3½ Ørtug Byg a Skæppe 8 Skil = 7 Rdl., 3½ Ørtug Havre a Skæppe 3 Skil. = 4 Rdl. 6 Skil., 1 Lam = 18 Skil., 2 Gæs = 16 Skil. og 4 Høns = 8 Skil., endvidere sammen med tre andre Bymænd et Lam, 4 Høns og 20 Æg. (C III 1, Nr. 172). Efter Jordebogen C III 1, Nr. 122 havde Jørgen Hansen 18 Ørtug Land, af hvilke han tilsaaede 2 Ørtug 5 Skæpper med Rug, 3 Ørtug 6 Skæpper med

Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper med Havre og 1½ Ørtug med Ærter og Vikker. Han holdt 4 Heste og 3 Køer. I Stedet for Hoveri svarede han aarlig 14 Rigsdaler Fripenge til Forpagteren paa Rønhave. — Hans Christensen overlod 1698 Gaarden til Jørgen Hansen, der sikkert er hans Søn. Hans Christensens første Hustru Ellen døde 53 Aar 7 Maaneder gammel 1698 og begravedes Cantate. Maaske er Hans Christensen og Anna døde i Tiden mellem 18. p. Trin. 1710 og Udgangen af 1714. I Degnens Liste over Altergæster nævnes kun Jørgen Hansen med Hustru og en Dreng fra denne Gaard i Kær. — Af Hans Christensens Børn kendes følgende 3: a—c.

a) Jørgen Hansen, der ifølge egne Angivelser ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve i 1720 havde faaet Gaarden for 22 Aar siden og betalt 5 Speciesdaler i Fæste uden Kvittering. Han blev første Advent 1698 viet til Ellen Hansdatter fra Kær. De var begge døde før 1757. — Eftermanden paa Gaarden fra 1722 til efter 1754 var Hans Hansen, der fulgtes af Jørgen Petersen, en Broder til Peter Petersen (Nr. 110). Han efterlod Enke, Mette, men ingen Børn. Som Arvinger ved Skiftet den 21. Marts 1770 nævnes foruden Broderen en Søster Mette, der var Enke efter Gaardejer Jens Petersen i Kær, og den afdøde Broders Christen Petersens efterladte Søn Kaadner Peter Christensen i Kær. — I Hans Hansens Tid vurderedes Gaardens Bygninger til 384 Mark, Besætningen, 8 Heste, 6 Køer, 2 Kvier, 4 Kalve, 6 Faar, 6 Lam, et Svin og to Grise til 312 Mark, i alt 696 Mark, mindre end hos flere af Sognets Kaadnere. Udsæden var dengang 2 Td. Rug, 4 Td. Byg, 7 Td. Havre, og der avledes aarlig 4—5 Læs Hø. — Det drejer sig muligvis om den Fæstegaard i Kær, der i Udskiftningstiden ejedes af Christen Nielsen fra Vollerup og efter Udflytningen fik Navnet Lindegaard. Den solgtes 1867 af Johan Peter Møller til Købmand Christian Karberg i Sønderborg, og Jorderne hører nu til Bosager.

b) Laurs, født 1704, døbt 27. p. Trin., død som L a s H a n s e n eller F r a n z e n paa Ormstoft den 27. November 1769, begravet 1. Advent. Den 5. Marts 1800 døde Maria, salig Laust Hansens Enke paa Ormstoft, 90 Aar 7 Maaneder gammel, begravet den 9. Marts.

c) Kiesten, født 1710, døbt 13. p. Trin.; gift med Selvejerbonde E s b e n C l a u s e n. Se Nr. 70—711

144. Franz Hansen Schmidt, Kaadner og Smedemester i Vollerup, død efter 1721; da han var til Alters sammen med sin Hustru. Vielse Sønderborg den 27. Oktober 1695.

145. Dorothea Hansdatter af Sønderborg, døbt den 8. August 1775.

Franz Hansen nævnes første Gang i Ulkebøl Kirkebog, da han den 5. December 1693 som Hans Tordsen Smeds Svend Frantz fra Sønderborg sammen med Forvalter Hans Fecht paa Ladegaarden er blandt Fadderne ved Niels Skrædders

Søn Peder i Sundsmark. Smedestedet i Vollerup maa han have købt nogen Tid efter Vielsen af Thomas Smed, der døde 75 Aar gammel 1700. Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve den 23. April 1720 og følgende Dage oplyste han, at han havde haft Stedet omtrent 20 Aar, men Fæstebrevet var udstedt den 18. Januar 1696 og betalt med 3 Speciesdaler. — Den aarlige Herskabsafgift paa Smedestedet var 12 Skilling og et Lam. — Franz Hansen Schmidt havde 3 Børn: a—c.

a) Marie, døbt den 30. August 1699; holdt over Daaben af Maren Thordsens fra Sønderborg.

b) Hans Frandsen, døbt Rogate 1703, holdt over Daaben af Hans Thorsen Smed i Sønderborg; kongelig Kaadner i Vollerup, gift før 1727 med Ellen, der i Registret 1734 (C III 1 Nr. 113 nævnes med Kaalgaard men uden Køer og Faar.

I Følge C III 1 Nr. 13. under 19 Januar 1733 havde Hans Frantzen i Vollerup overtaget et Kaad, der havde ligget øde i 100 Aar, og faaet fem Aars Frihed. Forrige Aar maatte han for første Gang betale 32 Skilling Contribution, og af Forvalteren paa Ladegaarden var han blevet indkaldt til Hoveri, men da han var kongelig indrulleret Matros og Sømand og derfor den mindste Tid hjemme, bad han om at maatte betale 2 Rdl. Fripenge aarlig. Han henviste til, at han kun havde en Skæppe Land til Kaalgaard. Tilladelsen blev givet den 23. Februar samme Aar.

I det af Degnen Paul Hammer skrevne Mandtal til Fattigforsørgelsen i Sognet staar Hans Frandsens Enke med 8 Skilling om Aaret. Samme Aar er hun vistnok blevet gift med Kaadner Rasmus Christensen, idet Datteren Dorthé Sophie i Følge Skyld- og Panteprotokollen under 19. Januar 1737 har faaet Skipper Hans Christian Ahlmann fra Sønderborg som Formynd. Rasmus Christensen var 1754 Ejer af et kongeligt Kaad i Vollerup uden Jord med Bygninger til 240 Mark og to Faar til 3 Mark. Kaadet nævnes baade 1737 og 1754 mellem Hans Hansen i Pytgaden (i Pyt) og Christian Smed. Rasmus Christensen, der døde 65 Aar gammel den 10. December 1760, var gift anden Gang (den 30. November 1759) med Maren Rasmusdatter fra Vollerup. Ogsaa hun indgik andet Ægteskab (5. Juni 1768) med Enkemand Jørgen Christiansen fra Ulkebøl, der 1756 havde overladt sit Kaad til Svigersønnen Peter Beyerholm. Hans Frandsen og Ellen havde kun Datteren Dorothea, døbt den 24. August 1727, senere kaldt Dorothea Sophie, død i Vollerup den 11. Januar 1812, begravet den 19. Januar, gift første Gang i Egen Fredag den 22. p. Trin. 1755 med Jakob Petersen fra Dyndved, der ifølge Skiftet af 20. April 1812 var flygtet til Holland, anden Gang i Ulkebøl den 28. Juli 1781 med Enkemand Hans Petersen Tagsen, Bondeinderste i Vollerup, født samme Steds 1711, døbt 24. p. Trin., død den 13. Januar 1787, Søn af Peter Tagsen. Dorothea Sophies eneste Søn af første Ægteskab, Peter Jacobsen, var Jagt-skipper, Kaadner og Drejer i Vollerup og døde den 18. Februar 1831.

c) **Christian**, døbt Mis. Dom. 1706; holdt over Daaben af Hans Mohr; se **Christian Frantzen**. Nr. 72. 73.

152. Mads Jessen, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, født 1679; døbt den 25. Januar; død før 1735 (Lakune i Kirkebogen fra 1708 til 1734), gift før 1710.

153. Augusta, født 1677, død 1762, begravet 2. p. Epif. den 17. Januar; 85 Aar gammel.

Om Mads Jessen og Hustru haves kun faa Oplysninger, da Kirkebogen helt svigter fra 1708 til 1734. Han har uden Tvivl faaet Gaarden i Fæste efter Faderen og maa være bleven gift i Tiden mellem 1707 og 1710. Mads Jessen var død 1734, da hans Søn Jørgen holdt Bryllup. Af Børnene kendes tre: a—c.

a) **Jørgen Madsen**, Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 76—771

b) **Datter N. N.** nævnt blandt Fadderne ved Broderdatteren Cæthrine den 19. Juni 1740 (Jørgen Matzens Søster).

c) **Peter Madsen** i Bro, født 1729, død 27 Aar gammel 1756, begravet den 11. September; blandt Fadderne den 6. September 1744 ved Brodersønnen Thomas, Peter, Jørgen Matzens Broder af Bro.

154. Thomas Jacobsen, Gaardejer og Sandemand i Mjang, Hørup Sogn, født 1660, død 1744, begravet Reminiscere. Vielse Hørup Exaudi 1705.

155. Syndet Jørgensdatter, født 1673, død 1750 begravet den 2. September.

Thomas Jacobsen var fra 1695 til 1739 Ejer af en Fæstegaard i Mjang, og 1707 havde han mod Kvittering betalt Fæstebrevet med 10 Speciesdaler. Amtsforvalter David Samland udnævnte ham 1697 til Sandemand, et Hverv, som han endnu sad inde med 1737.— Han var først gift med (trol. Lysabild, viet Hørup 9 p. Trin. 1690) **Kirsten**, Datter af Jørgen Blad i Mommark, der døde inden Kirkegang 1704, 39 Aar gammel, og begravedes Torsdag efter 22. p. Trin. — Gaarden findes i Jordebogen C. III Nr. 122 fra 1700 med 18 Ørtug Land, og Thomas Jacobsen betalte aarlig 12 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard. Besætningen var dengang 5 Heste og 4 Køer, den aarlige Udsæd 3 Ørtug Rug, 3 Ørtug 4 Skæpper Byg, 4 Ørtug Havre og 1 Ørtug Ærter og Vikker. 1754 var Sønnen Jacob Thomsen sammen med Bertel Hansen Vurderingsmand i Byerne Mjang og Majbøl. Gaarden var da Byens bedste med 1920 Mark for Bygninger, 192 Mark for 6 Heste, 90 Mark for 6 Køer, 12 Mark for 2 Kvier, 8 Mk. for 2 Kalve, 12 Mk. for 4 Faar og 2 Lam, 12 Mk. for 2 Svin og 5 Mk. for 10 Grise, tilsammen 2251 Mark, 236 Mark mere end Selvejerbonde Christen Thomsens Gaard. Efter et Register fra Tiden før 1700 var Afgifterne til Herskabet 13 Rdl. 21 Skil. 6 Pg. I Jordebogen C IV Nr. 189 er den aarlige Landgilde som paa 11 af Byens Gaarde 14 Skil., for Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 3 Ørtug 6 Skæpper Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper Havre, en Gaas, en Høne, 10 Æg, endvidere sammen med tre af Bymændene et Lam, 4 Høns og 20 Æg.

Attemosegaard i Mjang (Jacob Jacobsen)

Gaarden, der kaldes Attemosegaard efter et lille Krat, ejedes omkring 1575 af Jacob Thomsen Kock, hvis Navn sammen med Aarstallet har været udskåret forskellige Steder i Bygningerne. Han maa være Søn af en Thomas Kock, og det er muligt, at der er en vis Forbindelse med den Las Tamesen eller Tamsin, som findes i Jordebogen fra 1535. Her findes den Bemærkning: Disse Lanster fik min naadige Herre af Fyens Biskop. 1524 ejedes denne Gaard i Meanck af Tames Callesen (sikkert Las Tamesens Fader), der hvert Aar skulde udrede følgende Afgifter til Herskabet: 4 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre, for et Staldkvæg $\frac{1}{2}$ Ørtug Havre, 10 Gæs og 3 Høns, det samme som Las Tamesen efter Jordebogen fra 1535. I Tiden efter 1600 boede igen en Thomas Kock paa en af Gaardene i Mjang. 1605 skulde han ligesom 11 andre Bymænd levere 5 Skæpper Byg og 8 Skæpper Havre til Horup Kirke, og den 15. September 1620 har han som Sognetolvmænd underskrevet en Overenskomst med Sognepræsten Jørgen Olufsen vedrørende Leveringen af Tiende i rent Korn til St. Andreas Dag den 30. November. Maaske har Thomas Kock ogsaa været Sandemand eller Synsmand. Gaardens Ejere i Tiden mellem 1620 og 1660 kendes ikke, men da Navnene Jacob og Thomas ogsaa bruges efter 1660, kan det med nogenlunde Sikkerhed siges, at Attemosegaard i over 400 Aar har været i samme Slægts Eje.

Gaardens Bomærke fra Aaret 1754 er gengivet i »Die Sippe der Nordmark«, Nordschlesvig-Heft, Folge 5-6, 1941-42, Side 129. 1773 blev Mjang Bys Jorder

opmaalt og udskiftede mellem Bymændene. Jordebogen er affattet paa daarligt Dansk af Landmaaler Andreas Christensen, Asserballeskov, den 14. Oktober 1778. Det blev bestemt, at en Skæppe Jord skulde beregnes til 40 Kvadratroder, men den Jord, der blev udlagt til Smedeland, Skole og Inderster fik 45 Kvadratroder paa Skæppen. Boelsmand Peter Henriksen fik sin Jord paa følgende Maade: Hussted og Abildgaard 1 Tdr.-Sk. 18:59:00, i Vestermarken 25 Tdr. 5 Sk. 16:38:38, i Vestermarken i Smedeland (Smeiland) og saakaldte Laanslund 2 Tdr. 2 Sk. 38:86:85, i Nørremarken i Blindmose 1 Td. 3 Sk. 41:45:89, i Søndermarken østen Barmose 1 Td. 1 Sk. 38:41:48, tilsammen 35 Tdr. 6 Skæpper, 23 Kvadratroder, 71 Kvadratfod og 48 Kvadrattommer. Der blev afgivet følgende Jord: til Smedeland 3 Skæpper, for Retten til at bruge Slibestenen (Andreas Christensen har skrevet Slifstenen) i Smedien 3:75, til Skolegrund 22:50 og til Byens Inderster 2:11:25. -- 1829 i Peder Jacobsens Tid var Arealet 50 Skattetønder og Taksationssummen 8000 Rigsdaler. — Thomas Jacobsen havde i sine to Ægteskaber ni Børn: a—i.

a) Maren, født 1691, døbt 21. p. Trin., holdt over Daaben af Lina, Tingskriver Daniel Christensens Hustru fra Sønderborg; blandt Fadderne Jørgen Blad og Søn Hans Blad fra Mommark; gift i Hørup 17. p. Trin. 1715 med Gaardejer Niels Rasmussen i Mjang, Søn af Gaardejer Rasmus Thomsen og Karen, født 1679, død 1745, begravet Septuagesima.

b) Karen, født 1697, døbt 25. p. Trin.; opkaldt efter Fasteren Karen Jacobsdatter; første Altergang 1714. Hendes Skæbne kendes ikke.

c) Jacob Thomsen, Faderens Eftermand paa Gaarden, født 1700, døbt 19. p. Trin., holdt over Daaben af Jørgen Jepsen fra Stensgaard, Tandslet Sogn, endvidere Jørgen Christensen fra Sundsmark og Eleonora Elisabeth Krag fra Hørup Præstegaard; død 1755, begravet 2. p. Trin.; gift første Gang 1. p. Epif: 1724 med Anna Hansdatter, vel nok Datter af Gaardejer Hans Michelsen i Mjang, født 1685, død 1752, begravet 21. p. Trin.; anden Gang den 15. December 1752 med Anna, Enke efter Gaardejer Niels Sørensen i Majbøl, Datter af Gaardejer Marcus Jørgensen og Anna Lasdatter i Hørup, døbt Reminiscere 1697, død 1755, begravet den 19. Juni, faa Dage efter Manden. Omtrent samtidig døde Datteren Kirsten, døbt 1. p. Epif. 1726, begravet den 4. Juni 1755, og hendes Mand Henrik Pedersen fra Lambjergskov, Søn af Gaardejer Peder Henriksen og første Hustru Syndet, døbt 6. p. Trin. 1717, død i Mjang 1755 og begravet samme Dag som Svi-gerfaderen.

d) Christen Thomsen, døbt 21. p. Trin: 1704; Faddere; Jørgen Løv fra Sønderborg, Jørgen Jørgensen, Tandslet, Jørgen Jepsens Søn og Datter fra Stensgaard; første Altergang 1720, død som Ungkarl 1732, begravet den 19. Marts. Alder mangler i Kirkebogen.

e) Kirsten, døbt Trin. Fest. 1706, første Altergang 1723, død 1758 i Mintebjerg, begravet den 17. November; gift første Gang 24. p. Trin. 1733 med Gaardejer

Jørgen Christensen Ibsen i Mintebjerg, Søn af Gaardejer Christen Hansen og Anna (sidstnævnte Jørgen Ibsens Datter), døbt Exaudi 1696, død 1754, begravet 3. p. Epif; anden Gang Oculi 1755 med Jørgen Christensen Møller, Søn af Christen Møller og Maren Jensdatter i Mintebjerg, født 1719, døbt Lætare, død den 26. April 1798, begravet den 29. April. -- Jørgen Christensen Ibsen, der var Synsmand ligesom Morfaderen, havde først været gift med Anna, Datter af Selvejrbonde Christen Petersen og Elsbeth paa Kildegaard i Mintebjerg, døbt Palmarum 1698, begravet 7. p. Trin: 1733: Vielsen findes ikke i Kirkebogen.

f) Syndeth, døbt Oculi 1709, holdt over Daaben af Jacob Jacobsens Hustru fra Asserballe; første Altergang 1724; gift i Ulkebøl 1734 (trol. Hørup 6. p: Trin:) med Gaardejer og Enkemand Jørgen Henningsen i Vollerup, Søn af Gaardejer Henning Henningsen og første Hustru Augusta Jørgensdatter samme Steds, døbt Ulkebøl 5. p. Trin. 1702, begravet den 26. September 1790. Synnet døde før den 15. Februar 1737, efterladende en Datter Anna Auguste, der fik Morbroderen Jacob Thomsen som Formynder. Om Jørgen Henningsens første Hustru savnes Oplysninger. Med sin tredie Hustru Anna naaede han at fejre Guldbryllup, idet hun døde 79 Aar 10 Maaneder gammel den 1. April 1788, begravet den 6. April. Datteren Anna Auguste, døbt den 25. November 1736 (Moderen form. død i Barselseng), døde den 29. Oktober 1795, begravet den 1. November. Hun var den 22. September 1762 bleven gift med Jørgen Petersen fra Sundsmark, der fik Gaarden i Fæste efter Jørgen Henningsen, født 1733, død som Aftægtsmand i Vollerup den 28. Februar 1818, begravet den 4. Marts.

g) Jørgen Thomsen, Gaardejer og Tolvmand i Mintebjerg, kaldes efter Formanden paa Gaarden Jørgen Thomsen Kock, døbt 20 p. Trin 1711, holdt over Daaben af Tingskriver Peter Danielsen fra Sønderborg, blandt Fadderne Anna Jørgens fra Stensgaard og Christen Andersen fra Tandslet; død i Mintebjerg 70 Aar 6 Maaneder gammel 1781, begravet Onsdag den 21. (vistnok Marts); gift to Gange: a) den 5. August 1739 med Ove d, Enke efter Gaardejer Jørgen Petersen Kock i Mintebjerg, Datter af Selvejrbonde Christen Hansen Kaad og Anna Christensdatter samme Steds, døbt den 2. Febr. 1700, død 1743, begravet den 21. Maj; b) den 30. Oktober 1743 med Maren, Datter af Gaardejer Peter Kock og Maren i Mintebjerg, døbt den 22. p. Trin. 1720, død 90 Aar 6 Maaneder gammel den 15. Februar 1811, begravet den 24. Februar. — Jørgen Thomsen, der var Tolvmand, fulgtes af Sønnen: Peter Jørgensen Thomsen, derefter Mathias Petersen Thomsen (Søn), Peter Mathiesen Thomsen (Søn), Mathias Petersen Thomsen (Søn), solgte Gaarden og blev Kromand i Bromølle, død i Amerika), Peter Lassen fra Lysabild fra 1882 til 1897. En Del af Gaarden brændte den 2. Oktober 1884. Den 14. Marts 1897 solgtes Gaarden af Konkursforvalter Advokat Jacobsen til Hr. Bonefeld fra Jestrup. Nuværende Ejer: Alfred Rasmussen.

h) Marie, døbt Sexagesima 1716, gift med Gaardejer Jørgen Matzen i Bro. Se Nr. 76—77]

i) Margrethe, døbt 2. Pinsedag 1722, holdt over Daaben af Pastor Krag's Hustru, død 1754 i Mintebjerg, begravet den 20. Marts; gift den 9. Februar 1752 med Selvejrbonde Jørgen Christensen Kaad i Mintebjerg, Søn af Christen Jørgensen Kaad og Anne Christensdatter samme Steds, født 1702, døbt Judica, død i December 1775, begravet den 1. Januar 1776. Han var først gift med (Vielse 18. p. Trin. 1727) Maren, Datter af Gaardejer Christen Hansen og Anna, Jørgen Ibsens Datter, i Mintebjerg, døbt 21. p. Trin. 1703, begravet 1. Advent 1751. Senere var han gift to Gange: a) den 6. Juni 1754 med Kirsten Mathiasdatter, født ca. 1714, død 1758, begravet den 8. Marts; b) 10. p. Trin. 1758 med Ellen, Enke efter Gaardejer Hans Thomsen i Mjang, Datter af Gaardejer Hans Petersen og Ellen i Lambjerg, født 1710, døbt Judica, død den 22. Januar 1797, begravet den 29. Januar. Margrethe efterlod ingen Børn. — Denne Bondegaard i Mintebjerg har fra 1666 til Nutiden været i Slægten Kaads Eje, nemlig: 1666-1708 Jørgen Kaad. 1708-1733 Christen Jørgensen Kaad, 1733-1770 Jørgen Christensen Kaad, 1770-1800 Nicolai Jørgensen Kaad, 1800-1838 Andreas Nicolaisen Kaad, 1838-1860 Peter Andresen Kaad, 1860-1893 Andreas Kaad, 1893 Peter Andresen Kaad, der ogsaa ejede Svigerforældrenes Bondegaard i Vollerup, Andreas Kaad, den nuværende Ejer.

ATTEMOSEGAARDS EJERE EFTER 1750

ANDEMAND *Jacob Thomsen*, der betalte sit Fæstebrev den 22. Juni 1739, havde kun en Datter, *Kirsten*, hvis Mand *Henrik Pedersen* vistnok var Ejer af Gaarden fra 1750 til 1755. Fra 1750 til 1770 nævnes *Jørgen Jensen* som *Jacob Thomsens* Efterfølger. Han var en Søn af Gaardejer *Jens Jacobsen* og *Kirstin Petersdatter* i *Lambjergskov*, døbt 15. p. Trin. 1722, begravet Kr. Himmelfartsdag 1777 fra *Lambjergskov*; han blev den 28. Oktober 1757 gift med *Anne Marie Jacobs*, Enke efter *Jacob Petersen* (død 45 Aar gammel 1756), Datter af *Jacob Nielsen* og *Ellen Clausdatter* i *Lambjerg*, døbt *Exaudi* 1719, begravet 4. p. Epif. 1789, 71 Aar (?) gammel. *Christian Knudsen* meddeler i sine Optegnelser fra *Hørup Sogn*, at Gaarden var udlejet til *Jacob Petersen* fra *Lambjerg*, hos hvem *Peter Henriksen* blev opdraget og med hvis Datter *Ellen* han blev gift den 5. November 1773. *Peter Henriksen*, Ejer af Gaarden fra 1773 til 1806, Søn af ovennævnte *Henrik Petersen* og *Kirsten*, fødtes i *Mjang* 1753, døbt 2. Advent, og døde den 14. Januar 1806. I Ægteskabet med *Ellen Jacobsdatter* (død den 23. Juli 1808) havde han ni Børn, deriblandt Sønnen *Jacob Petersen*, født den 18. November 1780, død af Blodgang den 3. Oktober 1808 om Morgenen Kl. to og efter Øvrighedens Anordning jordet snarest muligt samme Dag. Hans Enke *Anne Marie*, Datter af Gaardejer *Jørgen Thomsen Tækker* og *Maren* i *Mjang*, født den 5. Februar 1783, død den 13. Maj 1833, blev den 11. November 1809 gift med *Christen Christensen Sædemand* eller *Sæemand*, født i *Mjang* den 8. Juni 1788, død den 12. August 1846, Søn af Gaardejer *Christen Christensen Nielsen* og *Dorothea* (Stedsøn af *Peter Jørgensen Sæemand*). Han var

Tolvmand ligesom Peter Henriksen, overlod 1829 Gaarden til Stedsønnen og byggede tre Aar senere Aftægtshuset. *Peter Jacobsen*, Ejer at Gaarden til 1868, var født den 7. August 1807 og døde den 24. Januar 1887. Den 10. Juli 1829 fejrede han sit Bryllup med Sindet, Datter af Synsmand Jørgen Petersen og Sindet Jacobsdatter ved Hørup Kirke, født den 23. Marts 1807, død den 5. September 1860. Fra deres Tid stammer Gaardens Stuehus, der opførtes 1834. Sønnen *Jacob Jacobsen* (1868 til 1892), født den 16. April 1833, død den 19. Maj 1897, viedes den 11. Oktober 1867 til *Marie Kirstine*, Datter af Gaardejer Peter Jørgensen Petersen og Sindet ved Kirken, født den 12. Oktober 1838, død den 21. Maj 1906. Deres Søn *Peter Jacobsen* (1892 til 1933) fødtes den 11. Juni 1869 og døde efter et langt Sygeleje den 5. Februar 1941. Hans Hustru (Vielse den 12. Oktober 1892) *Christiane Marie*, Datter af Gaardejer Christian Nissen Kock og *Anne Marie* født Nissen (af den kendte Slægt i Vibøge) er født paa Skivegaard i Hørup den 15. April 1872. Hendes Farmoder, *Christiane Marie Lassen* var en Datter af Sogndegn Lorenz Lassen og *Lucia Hedvig Franck*, der igen var en Datter af den myrdede Student Peter Franck. Hun døde den 31. Januar 1890, og under Sørgehøjtideligheden var der tændt Lys i den afdødes Oldefader, Sognepræst Otto Franck, til Kirken skænkede Lysekronen. — Gaardens nuværende Ejer, *Jacob Jacobsen*, er født paa Slægtsgaarden den 25. Januar 1894 og gift med *Marie Kathrine Bonde*, Datter af Gaardejer Peter Christensen Bonde og *Maria* født Mathiesen Schmidt, født den 3. August 1897.

156. Peter Nielsen Kyd, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, født i Vollerup, Ulkebøl Sogn 1687, død i Bro 1746, begravet den 22. September; viet ca. 1710:

157. Maren, født 1691, død 1751, begravet den 14. Februar:

Peter Nielsen Kyd har formentlig friet sig ind paa Gaarden i Bro, og hans Hustru Maren er muligvis Datter af den Christen Hansen, der i Tiden efter 1690 var Ejer af Gaarden. Den første kendte Ejer er Hans Jørgensen, der fra 1653 til 1682 fulgtes af Jørgen Hansen (Søn?). Hans Jørgensen findes i Jordebogen C IV Nr. 189 med Landgilde 12 Skilling, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 4 Ørtug Byg, 6 Ørtug Havre, endvidere sammen med tre af Byens Mænd et Lam, 4 Høns og 20 Æg. At Peter Nielsen Kyd var fra Ulkebøl Sogn, fremgaar af den Kendsgerning, at Peter Nielsen af Bro den 1. November 1711 var Fadder i Ulkebøl Kirke, da Peter Christensens Søn Peter af Vollerup blev døbt. Enken beholdt Gaarden nogle Aar efter Mandens Død. Den 25. Februar 1749 holdt hun Skifte og Deling med sine tre Børn, for at overlade Gaarden til Sønnen Christen (Christian) Petersen Kyd. Den ældste Søn Peter Petersen, der dengang var Kaadner i Ketting, krævede 12 Rdl. som Løn, Sønnen Christen Petersen Kyd som den nye Husbonde fik 14 Rdl., mens Datteren Anne Marie maatte nøjes med 2 Rdl. 4 Skil. -- 4 Børn kendes: a—d.

a) Peter Petersen ogsaa kaldt Peter Petersen Kyd, først Kaadner i Ketting, fra 1779 Gaardejer i Klinting, Ulkebøl Sogn, født ca. August 1711, død 77 Aar 10 Maaneder gammel den 18. Juni 1789, begravet den 21. Juni. Hans Hustru, hvis Navn ikke nævnes, døde i Ketting 1773, 68 Aar gammel, begravet den 21. Januar. Den 11. Juli 1743 døbttes deres Datter Marie, og blandt Fadderne findes Anne Marie Kydsdatter af Bro. -- I Følge Decretprotokol C IV Nr. 460 fik Peter Petersen Kyd af Ketting den 20. Maj 1779 Lov til at overtage den Fæstegaard i Klinting, der var bleven ledig ved Bolsmand Jacob Madsens Død den 30. April 1779. Hustruen Marie Margrethe, Datter af Hans Clausen i Klinting, var død nogle Uger før, den 3. Marts. Claus Petersen i Vollerup og hans øvrige Medarvinger gav deres Minde dertil, men krævede, at Bygningerne skulde takseres forinden og saa betales af den, der fik Gaarden i Fæste. Anne Marie Hansen af Sundsmark bad om en Arvepart pro Alimentation efter Jacob Madsen. Sidstnævnte var født i Klinting 1738 som Søn af Mads Kyd og Maren, døbt i Ulkebøl den 3. December. Maren døde 65 Aar gammel 1767 og begravedes den 9. August. I Følge Decretprotokol C III 1, Nr. 20 af 26. Februar 1759 fik hun, da hun var svagelig, Lov til at overlade Gaarden til Sønnen Jacob Matzen, og der tilsikredes hende den sædvanlige Aftægt. Mads Kyd nævnes i Amtstuerregistrene fra 1719 til 1750 som Ejer af Gaarden i Klinting og maa være død efter Maj 1754. Han er sikkert Peter Petersen Kyds Farbroder. Yderligere Oplysninger om Mads Kyd findes under Nr. 312.

b) Nicolai Kyd, født 1714, død 32 Aar gammel 1746, begravet 6. p. Trin. den 17. Juli.

c) Christian Petersen Kyd, Faderens Eftermand paa Gaarden i Bro. — Se Nr. 78—79.

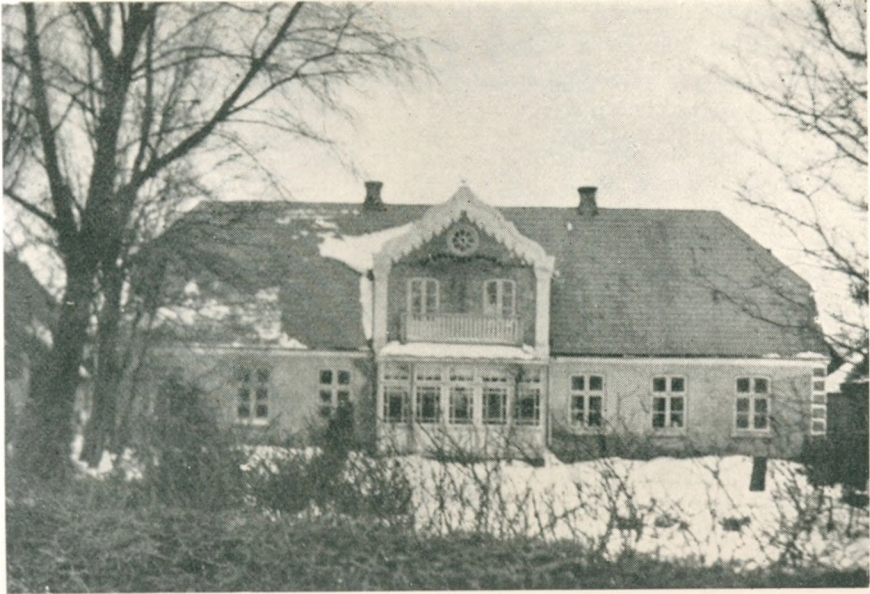
d) Cathrine Kyd, født 1730, død 17 Aar og nogle Maaneder gammel 1747, begravet 25. p. Trin. den 19. November.

158. Christen Hansen, Selvejrbonde i Ulkebøl, død omtrent 1736, gift ca. 1721 med

159. Cathrine Clausdatter fra Ulkebøl, døbt 14. p. Trin. 1696, død før den 13. September 1742.

I Følge C III 2 Nr. 210 udstedte kgl. Majestæts Amtsforvalter og Herredsfoged over Sønderherred paa Als, Peter Petersen, den 17. December 1729 et Skøde til den ærlige og velagtede Christen Hansen, barnefødt i Olboll (Ulkebøl), paa hans Faders Hans Clausens Bondegaard i Ulkebøl. Broderen Thomas Hansen var ogsaa til Stede, og som Tingmænd var mødt Thomas Jacobsen af Mjang, Peter Christensen af Hørup, Thomas Petersen af Vollerup, Jørgen Jebsen af Stensgaard, Christen Clausen af Vibøge, Christen Christensen af Sarup, Andreas Christensen af Mommark og Iver Petersen af Ertebjerg. -- I Følge Skyld- og Panteprotokollen Side 63 laante han 1735 følgende Beløb: den 21. Februar 44 Rdl. 12 Skil. af Husfoged og Tingskriver Peter Danielsen i Sønderborg, samme Dag 15 Rdl. 37 Skil. Courant af Borger og Købmand Valentin Karberg i Sønderborg, Dagen efter 29 Rdl. 11 Skil. Courant af Peter Petersen, Kaadner paa Gaardens Grund i Ulkebøl, og endelig er der den 18. Juni 1743 indført et Laan paa 14 Rdl. til 6 pCt. af Købmand Karsten Knudsen i Sønderborg.

Enken blev i Følge Skyld- og Panteprotokollen Side 357 gift med Jens Christensen Brock, der styrede Gaarden til 1759 og døde 1762, 67 Aar gammel, begravet den 13. Juni. Hans anden Hustru, gamle Anna Brock, døde 77 Aar 3 Uger gammel, den 25. Februar 1778, begravet den 1. Marts. Det vides ikke, naar Cathrine er død. Af Skiftet efter Broderen Hans Clausen den 29. Januar 1767 fremgaar, at hun var gift med Christen Hansen, og af Børnene nævnes to Sønner og tre Døtre. Skiftet efter hende findes i Skyld- og Panteprotokollen, og de fem Børn fik Arv efter Fader, Moder, Bedstemoder og Farbroder (sikkert Thomas Hansen), i alt 222 Rdl. 3½ Skil., og dertil Møbler, Senge, Kister, Skrin, Tinfade, Kander, i Sølv to Skeer og andre Smaating. Som Formyndere nævnes for Hans Boelsmand Hans Clausen i Ulkebøl, for Claus Boelsmand Christen Jacobsen, Ulkebøl, for Cathrine Morbroderen Esben Clausen, for Mette Bonde Hans Hansen i Vollerup. Datteren Cathrine Marie, hvis Andel i Arven var 31 Rdl. 34 Skilling $\frac{9^3}{7}$ Pg., fik endvidere et Fad og en Kande af Tin og som Arv efter den afdøde Halvsøster Maren en Kiste, et Skab, et Tinfad og en Kande. — I Jens Christensen Brocks Tid (1754) vurderedes Bondegaardens Bygninger til 1266 Mark, Besætningen, 8 Heste (240 Mark), 5 Køer og 4 Kvier (120 Mk.), 2 Kalve

Vranglandgaard i Ulkebølskov (Hans Iversen)

(8 Mk.), 10 Faar og 7 Lam (15 Mk.), 3 Svin (18 Mk.) og 2 Grise (4 Mk. 8 Skil.), tilsammen 1671 Mark 8 Skilling. Den aarlige Udsæd var 2 Td. 4 Skæpper Rug, 6 Td. Byg, 8 Td. Havre, og der bjergedes 6 Læs Hø. — Gaarden laa ved denne Tid i Nærheden af Præstegaarden, mellem Kaadner Jacob Jørgensens Sted og Smed Christian Hansens Ejendom. I Kontrakten mellem Kaadner Peter Hansens Enke Sophie Marie og Hans Christiansen Maibøll af 10. Marts 1818 vedrørende et Kaad paa Stenen nævnes, at Ejeren af dette Sted havde ydet visse Høstdage paa Brocks Gaard, der dog bortfaldt ved Udskiftningen, da Gaardens Ejer fik en Godtgørelse. Af Christen Hansens og Cathrines Børn kendes følgende seks: a—f.

a) **Hans Christensen**, senere kaldt **Hans Christensen Brock** efter Stedfaderen, døbt Mis. Dom. 1723, død paa Steensgaard i Ulkebølskov den 27. April 1799, begravet den 2. Maj, gift før 1758 med **Karen**, form. Datter af Selvejrbonde Matz Hansen og Maren ved Kirken, født 1738 i November, død paa Stensgaard i Nørremarken den 3. Januar 1805, begravet den 6. Januar. — **Hans Christensen**, ogsaa kaldt **Hans Christensen Clausen** eller **Brock**, fik den 7. Juli 1759 Skøde paa Bondegaarden (C III 2, Nr. 210), udstedt af Amtsforvalter og Herredsfoged Christian Prehn, og beholdt den til den 2. Marts 1743. I Sønnens, Christen Hansen Brocks, Tid (1793 til 1817) fandt Udskiftningen Sted, og Gaar-

den flyttedes til Nørremarken og kaldtes først Stensgaard, men da en Gaard i Klinting ogsaa førte dette Navn, valgtes Vranglandgaard som ny Betegnelse.

b) **Cathrine**, døbt 7. p. Trin. 1724, gift med **Christian Petersen Kyd** i Bro. Se Nr. 78—79.

c) **Mette**, døbt den 17. Marts 1726, død paa Ulkebøl Sten den 27. Marts 1785, begravet den 3. April; gift omtrent 1747 med Naboen, Kaadner **Rasmus Nielsen** paa Stenen, Søn af Kaadner Niels Rasmussen samme Steds, døbt 4. p. Trin. 1714, død den 21. Oktober 1784, begravet den 24. Oktober: — Kaadet paa Stenen har siden 1690 haft følgende Ejere: Anders Hansen, Niels Rasmussen, Rasmus Nielsen, Christian Rasmussen (Søn), Peter Clausen (Svigerson), Lærer Jens Peter Jørgensen fra 1831 til 1846, Christian Hansen og dennes Enke Dorothea, Christian Frederik Jørgensen, Hans Jørgensen (Søn). — I Rasmus Nielsens Tid vurderedes Bygningen til 132 Mark, 2 Køer til 36 Mark, 3 Faar og 3 Lam til 6 Mark, i alt 174 Mark. — I Følge C III 1, Nr. 20 af 7. Februar 1758 krævede Rasmus Nielsen, Ulkebøl, og Christian Petersen, Bro, paa deres Hustruers Vegne et Minde af Svogeren Hans Christensen i Ulkebøl. Sagen endte med Forlig, og hver af dem skulde have, hvad der var fastsat i Delingsbrevet af 19. September 1758: 25 Mark.

d) **Ellen**, døbt den 26. Januar 1727, ikke nævnt ved Delingen efter Moderen.

e) **Claus Christensen**, ved Vielsen den 17. Oktober 1762 **Claus Christensen Brock**, født 1730, død som Opholdsmand ved Kirken den 25. Juni 1810, begravet den 1. Juli; gift med **Anne Cathrine Hathesdatter** fra Ulkebøl, døbt den 1. December 1737, Datter af Hatte Andersen i Vollerup, død som sal. Inderste Claus Christensen Brocks Enke ved Kirken den 22. Maj 1812, begravet den 31. Maj. — Claus Christensen byggede 1752 et Hus paa Hans Christensens Grund i Ulkebøl, der 1754 vurderedes til 195 Mark; han holdt et Faar og et Lam (2 Mark). — Af deres Børn var Christen Inderste i Bagmose (død den 7. November 1806), Hans Præste-Inderste paa Ormstoft (død den 9. Marts 1853) og Claus, der døde i Mintebjerg den 11. Marts 1857.

f) **Marie**, døbt den 12. Februar 1736, maaske den **Cathrine Marie**, der nævnes ved Skiftet efter Moderen. Den 29. Januar 1767 findes hun ikke blandt Arvingerne efter Morbroderen Hans Clausen.

Jens Christensen Brock, sikkert en Broder til den samtidige Fæstebonde Christen Christensen Brock i Klinting (død 1782), havde i sit Ægteskab med **Cathrine Clausdatter** følgende Børn: a—c.

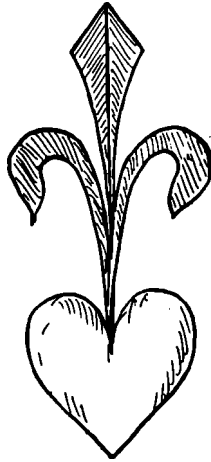
a) **Jørgen Jensen Brock**, døbt den 27. Oktober 1737, holdt over Daaben af Skovrider Joh. Mathias Kochendorffer fra Vollerup (Faderen kaldes her Jens Brock ved Smeden), død den 15. Februar 1817 som Aftægtsmand hos Lorenz Peter Christiansen i Sønderskoven, begravet den 23. Februar, gift den 15. Oktober 1796 med **Anna**, Enke efter Laust Petersen i Sønderskoven, Foged paa Ladegaarden (død den 14. December 1795). Hun var en Datter af Præstekaadner og Skrædder

Lars Christensen og Birthe Petersdatter i Lambjergskov, døbt i Hørup 19. p. Trin. 1745, ikke død i Ulkebøl Sogn.

b) **Christen Jensen Brock**, Kaadner i Ulkebøl, døbt den 18. Oktober 1739, holdt over Daaben af Købmand Andreas Krabbe fra Sønderborg, død som Inderste i Ulkebøl den 12. Maj 1798, begravet den 17. Maj; gift den 31. Oktober 1778 med **M a r i e**, Datter af Kaadner Christen Christensen i Spang, døbt den 12 September 1751, død den 18. November 1838 hos Sønnen Jens Brock i Ulkebøl. Hun blev den 1. Juni 1799 viet til Enkemand, Parcellist Hans Petersen i Stenholt, Søn af Bonde-Inderste Peter Henningsen og første Hustru i Sundsmark, døbt den 31. Oktober 1751, død den 16. Maj 1813, begravet den 23. Maj. Sønnen Jens Christensen Brock, født den 27. Juli 1779, døbt den 1. August, konf. 1796, død den 12. Marts 1851 som Aftægtsmand hos Sønnen, Inderste Christen Jensen Brock i Krogen, vieses den 22. Oktober 1803 til Anne, Datter af Kaadner Claus Clausen og Cathrine født Henningsen i Vollerup, født den 16. September 1772, død den 3. Januar 1863 i Krogen. Jens Christensen Brock, der i en Aarrække var Kaadner i Stenholt, er Fader til Claus Brock, død 1862 som Murermester i Vollerup (se Slægtsgaarden i Sundsmark), til Christen Jensen Brock i Ulkebøl (død den 14. Februar 1872), til Marie Brock, født den 7. Juli 1812. gift den 27. Oktober 1839 med Johannes Hansen fra Kær, og til Cathrine Marie Brock, født den 5. Juni 1815, død den 29. December 1895, gift den 14. Juli 1839 med Jørgen Peter Christensen Indkild, født den 12. December 1809, død den 2. Juni 1879.

c) **Anna**, døbt den 29. April 1742, holdt over Daaben af Maren Peters fra Sundsmark, maa være død som Barn.

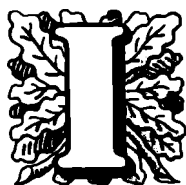

Erik Kristiansens Vaaben

Efter en Tegning i Rigsarkivet af Dr. phil. M. Mackeprang
(til Nr. 164)

VRANGLANDGAARDS SENERE HISTORIE

I TIDEN før Udskiftningen laa Bondegaarden paa Tof-ten lige øst for Præstegaardshaven. Denne Toft hører til Ejendommen Bjørnemose, og det er muligt, at dette Kaads Hovedbygning, der er aneligere end de fleste af Byens øvrige Kaad, kan være en Rest af den gamle Gaard. Paa Toften boede ogsaa Byens Smed, hvis Hus laa nærmest Vejen, hvor der endnu kan fremdrages Murrester og Kul. Jørgen Christensen Smed flyttede først efter 1820 til Nørremarken (Gaasbæk).

Gaarden i Ulkebølskov maa være blevet bygget i Sommeren 1795, da Christen Hansen Brocks ældste Datter Cathrine Marie fødtes i Ulkebøl den 9. Marts 1794, mens Sønnen Hans døbt fra Stensgaard den 20. Marts 1796. 1817 bruger Præsten første Gang Navnet Wranglandgaard. *Christen Hansen Brock* fødtes i Ulkebøl 1758, døbt den 1. Oktober og døde den 5. Maj 1817; hans Hustru *Anne Marie*, Datter af Synsmand Peter Christensen og Sindet Jørgensdatter paa Gaarden ved Hørup Kirke, var født den 10. April 1774, døbt den 17. April, og døde den 5. Maj 1845. De trolovedes den 1. April 1793 i Hørup med Vielse i Ulkebøl den 25. Juni samme Aar. Enken var Ejer af Bondegaarden fra Mandens Død til 1822.

Sønnen *Hans Christensen Brock*, født den 17. Marts 1796, døde den 7. Oktober 1832 af Brystsye, kun 36 Aar gammel. Han var gift to Gange: a) den 27. Juni 1822 med *Marie*, Datter af Selvejrbonde Niels Clausen og *Marie* i Ulkebølskov, født i Ulkebøl den 10. Oktober 1794, død den 22. August 1827; b) den 9. November 1827 med *Marie Cathrine*, Datter af Selvejrbonde Christen Hansen Ohlsen og *Ellen Clausdatter* i Vollerup (nu Termansens Gaard), født den 12. Februar 1804, død den 19. Marts 1871.

Gaardens næste Ejer, *Nicolai Iversen*, fra Asserballe, var ligeledes gift to Gange, først med Formandens Enke (Vielse den 12. Juli 1833), anden Gang den 21. April 1872 med *Anne Kathrine*, Datter af Gaardejer Christen Hansen Lassen og Inge i Hørup, født den 20. December 1819, død den 20. Juni 1899. Nicolai Iversen var født i Tandslet som Søn af Kaadner og Bødker Nicolai Iversen og Mette Marie født Nielsen (se Nr. 60-61h) og døde den 11. Maj 1881. 1854 overlod han Gaarden til Stedsønnen *Christen Hansen Brock*, født den 19. Januar 1830, død af Svindsot den 10. Oktober 1856. To Aar før, den 7. Juli, var han blevet viet til *Marie*, Datter af Gaardejer Christen Clausen og Cathrine Marie i Kær, født den 4. September 1830, død af Svindsot den 10. August 1856.

Halvbroderen *Hans Iversen*, født den 28. August 1844, død den 2. April 1924, ejede Gaarden fra 1857 til 1896 og var gift med *Marie Christine Hansen*, Datter af Selvejrbonde Hans Hansen paa Roigaard i Vollerup og Hustru Anne Dorothea født Petersen (fra Hesselgaard), født den 21. April 1843, død den 15. Oktober 1926. I deres Tid opførtes Gaardens nye Stuehus 1876, og tre Aar senere udvidedes Stalden med otte Fag. Sønnen *Hans Iversen*, Gaardens nuværende Ejer, er født den 31. August 1868. Hans første Hustru, *Ingeborg Cathrine*, Datter af Gaardejer Peter Boisen og Ellen født Eschelsen i Løjt, fødtes den 13. Februar 1870 og døde den 27. Juni 1900. Hun var Enke efter Peter Jørgensen Schmidt i Lambjerglund, Hørup Sogn. Hans Iversens anden Hustru, *Cathrine Marie Berthelsen* fra Uge, er født den 6. Maj 1878. I deres Tid er der foretaget yderligere Forbedringer af Gaarden og dens Bygninger, der siden 1938 drives med Sønnen *Jes Iversen* (født den 19. November 1909) som Forpagter.

164. Jørgen Jebsen, Ejer af Stensgaard i Tandslet Sogn i Tiden omkring 1700, Synsmand til 1712, født 1636, død efter 1712. Hustruens Navn kendes ikke.

I Gammelgaard Lens Jordebog C IV Nr. 184 fra 1705, skrevet af Forpagter Nicolai Paulsen, nævnes Jørgen Jebsen paa Stensgaard med Sønnen Jørgen Jebsen som Eftermand. Der svaredes følgende Afgifter til Herskabet: Landgilde 14 Skil., Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., en Gaas = 8 Skil., 3 Høns = 6 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., Bedelam = 7 Skil. 6 Pg., tilsammen 2 Rigsdaler 13 Skilling. endvidere aarlig 5 Td. 2 Skæpper Byg og 5 Td. 5 Skæpper Havre. — Oplysningen om Jørgen Jebsens Alder findes i et paa Tysk affattet Brev, som han i 1712 skrev til Hertug Ernst August, dengang Guvernør over Als. Jørgen Jebsen henviser til, at han er den ældste Sandemand i Sønderherred. og beder om, at Sønnen Jørgen Jebsen, der baade kan læse og skrive, maa blive hans Arvtager i Stillingen som Synsmand. Ønsket opfyldes i et Svar, dateret Sønderborg den 26. Januar 1712 og, underskrevet af Ernst August (Sandemænd og Synsmænd i Als Sønderherred, C III 84). — Den ældre Jørgen Jebsen nævnes flere Gange i de gamle Aktstykker; saaledes var han den 8. Juli 1697 Vurderingsmand ved Skiftet efter Provst Johannes Knudsen Krag i Hørup. At Familien har haft en vis Anseelse, ses af den Kendsgerning, at Navnet Jebsen allerede født 1700 var fast Slægtsnavn og at Ejerne af Stensgaard i mere end et Aarhundrede var Sandemænd eller Synsmænd. — Stensgaard hører ligesom Tandsgaard, Ertebjerggaard og Store Elholm til de gamle Junkergaarde. 1494 skøder Erik Christiensen til Stensgaard i Tanskerke til Markvard Lund Stensgaard, som han havde pantsat til Godske Rantzau, og hvortil han samtidig overdrog ham Indløsningsretten. Markvard Lund eller Lunthe, hvis Æt tilhører den sønderjydske Smaa-Adel, der udgik fra Lundsgaard i Grumtoft Sogn i Angel, nævnes endnu 1506. Godske Rantzaus Søn Tønnes solgte 1515 Stensgaard med Mølle og seks Bøndergaarde i Hemmark til Kong Hans for 6000 Mark. Ved Gaarden findes i en Eng en buet, ca. 1,5 m høj Vold, hvor Gaarden siges at have ligget.

Om Stensgaard Ejer i Tiden før 1494 oplyser A. D. Jørgensen følgende: Erik Kristjerson, der kalder sig til »Stensgaard i Tands Kirkesogn,« en Adelsmand af ubekendt Slægt, havde som Vaabenmærke et Hjerte og en Lilje, der ikke er fundet hos andre Adelsmænd her i Landet. Muligvis er den Væbner Nils Kristjensen, som 1487 er Vidne ved Peder Stures Gavebrev, en Broder til ham. — Gaardens nuværende Ejer, Frederik Bladt, stødte ved Gravning i 1943 paa Ruiner af det middelalderlige Stensgaard. Museumsinspektør Raben fra Sønderborg og en Udsending fra Nationalmuseet, der tog Fundet i Øjesyn, mente, at Munkestene stammede fra en nedstyrtet Hvælving. Flere Sten var helt sorte, hvilket kunde tyde paa, at Gaarden havde været hærget af en Brand. En Tavle af disse Sten er som et Minde om det ældste Stensgaard blevet indmuret i et senere opført Hus.

Af Jørgen Jebsens Børn kendes foruden Sønnen Jørgen Jebsen (Nr. 82) kun en

Datter Karen, der den 20. Søndag efter Trin. 1691 i Asserballe Kirke viedes til en Peter Jørgensen, vist Søn af Jørgen Hansen, der i Tiden efter 1650 nævnes som Ejer af en Bondegaard i Asserballe.

184. Hiendre Clausen, Gaardejer i Ulkebøl, født 1644, død 66 Aar gammel 1710, begravet Trin. Søndag; gift med

185. Ellen Hiendres, der døde efter 1722.

Hiendre Clausen var fra 1672 til 1712 Ejer af en Fæstegaard i Ulkebøl under Ladegaards Len. Paa 18 Ørtug Land holdt han 5 Heste og 4 Køer, og den aarlige Udsæd var 2 Ørtug 5 Skæpper Rug, 3 Ørtug 6 Skæpper Byg, 3 Ørtug 10 Skæpper Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. I Jordebogen C III Nr. 122 meddeles, at han ydede Hoveri paa Ladegaarden, mens de øvrige Bønder i Ulkebøl foretrak at svare 12 Rdl. aarlig til Forpagteren. Før havde han ligeledes betalt Fripenge. Afgifterne til Herskabet var i hans Tid: Landgilde 26 Skil. 6 Pg., Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 1 Ørtug 9 Skæpper Byg = 3 Rdl. 24 Skil., 2 Gæs = 16 Skil., 1 Høne = 8 Skil. og 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg. — Hiendre Clausens Hustru Ellen nævnes flere Gange som Fadder i Ulkebøl, og 1721 var hun til Alters sammen med Sønnen, Svigerdatteren, en Karl og en Pige paa Gaarden. — Af deres Børn kendes fire: a—d.

a) Karen, var den 12. Juli 1693 Fadder og kaldes da Hiendre Clausens Datter, gift i Ulkebøl 9. p. Trin. 1699 med Jørgen Thomsen, født 1671, død i Kapellaniet, 39 Aar 6 Uger gammel, 1710, begravet 8. p. Trin., Søn af Thomas Jørgensen og Valborg ved Kirken. I Ægteskabet var der syv Børn: Thomas, Ellen, Valborg, Hiendre, Jørgen, Thomas og Hiendre; blandt Fadderne findes følgende Slægtninge: Thomas Jørgensen, Christen Hinrichsen, Hans Hinrichsen, endvidere: Nicolai Lassen, Susanne Lassen, Nicolai Matthiesen, Raadmand Matthias Clausen, alle fra Sønderborg, og Mons. Thomsen, Præstens Børns Præceptor.

b) Christen Hinrichsen, bosiddende i Ulkebøl, ikke nævnt blandt Altergæsterne 1721. En Christian Hinrichsen var 1754 Ejer af et Kaad i Sundsmark, men det kan ikke afgøres, om det er samme Mand.

c) Hans Hinrichsen, Faderens Eftermand paa Gaarden i Ulkebøl, se Nr. 92—93.

d) Anna, født 1691, døbt den 6. Januar; Faddere: Anna Husfogeds i Sønderborg, Hans Clausen, Karen, Peter Tagsens, begge fra Ulkebøl, Anna Mejerske paa Ladegaarden. I Kirkebogen findes ingen Oplysninger om hendes Skæbne.

186. Jacob Clausen, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab, gift med

187. Anna, Anetab. Udførlige Oplysninger om denne Familie findes under Nr. 132-133, se endvidere Nr. 136-137, 224-225 og 237.

188. Hans Pedersen Smed, Kaadner og Smedemester i Asserballe, født 1642 i December, døbt den 1. Januar 1643, død 1729, begravet den 13. Marts. Alder mangler. Vielse Asserballe 23. p. Trin. 1673.

189. **Maren Jørgensdatter**, der døde 1716 og begravedes den 23. Februar. Alder mangler.

Af deres Børn kendes følgende 9: a—i.

a) **Anna**, døbt 22. p. Trin. 1675. Faddere mangler.

b) **Peder**, døbt 24. p. Trin. 1677.

c) **Jørgen**, døbt 8. p. Trin. 1680. Se Jørgen Hansen Smed i Kær Nr. 94-95.

d) **Ellen**, Hans Smeds Datter i Byen (Asserballe), død 1683, begravet den 7. August. Hun er sikkert født 1682 (Aaret mangler i Kirkebogen).

e) **Steffen**, døbt den 20. Juli 1684, død 1760, begravet den 14. Dcember. Steffen Hansen trolovedes den 28. Oktober 1714 med **Maren Jacobsdatter**, døbt 1. p. Epif. 1693, død 78 Aar gammel 1770, begravet den 14. Marts, Datter af Jacob Jepsen. Steffen Hansen, der senere kaldes Smed eller Schmidt, blev Faderens Eftermand som Smed i Asserballe.

f) **Hans Hansen Smed**, født 1686, Smedemester i Lambjergskov, Hørup Sogn, død 84 Aar 6 Maaneder gammel 1771, begravet 4. p. Trin. Han var gift tre Gange, først (anden Pinsedag 1722) med **Marie**, Datter af Smedemester Jens Smed og Maren i Lambjergskov, døbt den 6. Juni 1694, død efter Tvillingfødsel 1722, begravet 16. p. Trin.; anden Gang 8. p. Trin. 1723 med **Maren**, Datter af Gaardejer Peter Blad og første Hustru Oved, døbt 8. p. Trin. 1696, død 1746, begravet den 27. December, tredie Gang den 28. Juli 1747 med **Marie Pedersdatter** fra Augustenborg, maaske den Marie Hanses fra Lambjergskov, der døde 53 Aar gammel og begravedes 11. p. Trin. 1757. — Den første kendte Ejer af Smedestedet i Lambjergskov er Christen Smed, der 1661 fik Jord i Fæste af Sognepræsten Johannes Krag. Hans Hansen Smed afløstes af Svigersønnen Matthias Madsen fra Mintebjerg (død 1804). De følgende Ejere var: Peter Rasmussen fra Dybbøl (Svigersøn, død 1797), Konrad Reich fra Sønderborg (gift med Enken, død 1851), Martin Paaske Bøhme fra Falster (død 1859), Mads Bøhme (Søn, død 1893), Peter Jensen (Svigersøn), nuværende Ejer: Jørgen Jørgensen.

g) **Ellen**, døbt den 27. Februar 1687, holdt over Daaben af Mette Kammertjeners; Faddere: Lavertz Josten, Jørgen Lauertzen (Morfader?), Lauritz Jørgensen og Anna Clemendtz.

h) **Maria**, døbt den 21. April 1689, død som Enke 1766, begravet den 29. December. Den 13. September 1716 trolovedes Maria Hansdatter af Byen med **Jørgen Thomsen**, Kaadner i Asserballe, der døde 1757 og begravedes den 31. Maj.

i) **Inger**, døbt den 30. November 1691, død samme Dag, begravet den 2. December. »Den 30. November 1691 kom Hans Smeds Kone i Barselseng. Kvinderne, som var derhos, saa, at Barnet var meget sygt. Derfor døbte Fostermoderen den lille Pige og kaldte hende Inger. Barnet døde strax, mens Kvinderne var der til Stede.«

Hans Pedersen Smed var Ejer af to Kaad i Byen, for 1717 klagede Svigersønnen Jørgen Thomsen over, at Svogeren Steffen Smed ogsaa havde ladet sig indskrive for det andet Kaad, skønt Faderen havde protesteret og ikke havde givet Consens dertil. Da Steffen Schmidt saaledes ved sin ensidige, ubeføjet tilsnegne Fremstilling havde faaet Myndighedernes Samtykke, maatte dette erklæres for ugyldigt, og Jørgen Thomsen fik derfor af Amtsforvalter Lobedantz Kaadet tilskrevet i kongelig Majestæts Navn (C III 1, Nr. 7, Side 23).

Steffen Smeds Eftermand som Smedemester i Asserballe var Sønnen Peter Steffensen, hvis Enke Elisabeth den 9. April 1794 overlod Kaadet til Sønnen Jørgen Petersen Schmidt, der kort efter købte et Bondeindersted af Jacob Petersen for 450 Rigsdaler. Senere blev han Ejer af en Bondegaard og døde 1844, 91 Aar gammel. Sønnen, Peter Jørgensen Schmidt var ligeledes Gaardejer og Smed, til han i 1852 overlod Kaadet til Gaardejer Christen Nielsen. Skyld- og Pantebogen oplyser desuden, at en ved dette Sted opført Smedie den 29. April 1858 solgtes til Hans Hansen i Asserballe; følgende Ejere: Frederik Brunke, Johan Jessen og Hans I. Hansen (siden 1909).

190. Peter Jensen, Fæsteboelsmand og Sandemand i Kær, Ulkebøl Sogn, født 1667, død efter 1734, nævnes som Sandemand ved Skiftet efter Christen Jørgensen Kaad i Mintebjerg den 20. Marts 1733, gift den 5. Juli 1693

191. Maren Nielsdatter af Kær, der 1721 var til Alters sammen med Manden, en Søn og tre Døtre.

Peter Jensen overtog Fæstegaarden 1692 efter Niels Jørgensen, betalte samme Aar 2 Speciesdaler i Fæstepenge, 1695 og 1707 ligeledes 2 Speciesdaler; den fulde Fæste for Gaardene i Kær var 18 Rigsdaler. Forpagter Matthias Paulsen paa Rønhave oplyste den 6. September 1734, at Peter Jensen, Fæsteboelsmand i Kær, 67 Aar gammel, havde ejet Gaarden i 41 Aar og ydet Hoveri paa Rønhave til han blev Synsmand. Peter Jensen havde fra Tid til anden leveret et Læs Hø og en Skæppe Byg til Fogeden paa Gaarden, og denne tog til Gengæld et Stykke Kvæg paa Græs for ham om Efteraaret; desuden blev hans Karl af og til fritaget for tre Dages Hoveri (C III 1, Nr. 11 og C III 84). — Om Gaarden meddeler Jordebogen C III Nr. 122 fra 1700, at der var 18 Ørtug Land, 6 Heste og 6 Køer; der saaedes 3 Ørtug Rug, 6 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2½ Ørtug Ærter og Vikker. — Peter Jensen og Maren havde 10 Børn: a—j.

a) Jens Petersen, døbt Invocavit 1693, holdt over Daaben af Carsten Matzen, Købmand og Raadmand i Sønderborg. — Faderens Eftermand paa Gaarden, se Nr. 102-103.

b) Karen, holdt over Daaben af Jomfru Ester Vieth fra Sønderborg 3. p. Epif. 1698. Hendes Skæbne er ukendt.

c) Magdalene, døbt Invocavit 1700, gift med Jørgen Hansen Smed i Kær, hvilket stadfæstes gennem Børnebørnernes Navne, se Nr. 94-95.

d) **Maren**, døbt 8. p. Trin. 1702, holdt over Daaben af Anna, Raadmand Bertel Jessens Hustru fra Sønderborg, død i Mintebjerg, Hørup Sogn 1743, begravet Exaudi; gift ca. 1728 med Selvejrbonde **Hans Christensen Kaad** i Mintebjerg, Søn af Selvejrbonde Christen Hansen Kaad og Anna Christensdatter, født 1698, døbt Invocavit, død den 14. Oktober 1782 (Gravsten), begravet 21. p. Trin. Den store Gravsten, der nu ligger som Trappesten foran Gaardens Hoveddør, vidner om. at Hans Christensen Kaad har været en velhavende Bonde. I Ægteskabet var der fem Sønner og en Datter: **Christen**, døbt Invocavit 1729, **Christen**, døbt Septuagesima 1731, død den 9. Marts 1816, Faderens Eftermand paa Bondegarden fra 1764-1782, **Peter Kaad**, Gartner i Basel, Schweiz, født den 28. November 1732, død i Lambjerg den 4. Oktober 1822, **Hans Kaad**, døbt 2. Advent 1737, død 1774, begravet 2. p. Trin., **Jørgen Kaad**, Kaadner i Mintebjerg, døbt 21. p. Trin. 1734, død den 28. Januar 1823, **Maren**, døbt den 8. Marts 1741, død i Lambjerg 1790, begravet den 18. August, gift første Gang 1757 med Gaardejer **Hans Jørgensen Kock** (1734-1772), 2. Gang 1773 med Christen Hansen (1744-1802). — Hans Christensen Kaad blev den 6. November 1743 gift anden Gang med **Kirsten**, Datter af Bonde Jacob Hansen og Maren Hansdatter fra Lambjerg, døbt Himmelfartsdag 1707, død 1766, begravet 1. Advent.

e) et navnløst Barn begravet Skærtorsdag 1706.

f) **Sidsel**, ikke i Daabsregistret, begravet 22. p. Trin., 1708, 4 Aar 6 Maaneder og 3 Dage gammel.

g) **Niels Petersen**, døbt 3. p. Epif. 1708, holdt over Daaben af Raadmand Bertel Jessen i Sønderborg, den Tid ogsaa Forpagter paa Majbølgaard; død som Selvejrbonde og Kirkeværge ved Ulkebøl Kirke den 26. December 1783, begravet den 1. Januar 1784; gift før 1742 med **Anna Dorothea**, Datter af Peter Petersen og Maren Hansdatter ved Kirken, døbt den 2. Juli 1717, død den 2. November 1777, begravet den 9. November. — Den første kendte Ejer af denne Bondegård, der hørte til Ladegaards Len, er Peter Jensen ved Kirken, hvis Hustru Merrete begravedes 73 Aar gammel den 15. Juli 1704. Han afløstes 1692 af Hans Christensen, der var Sandemand og endnu levede 1735, Sønnen Christen Hansen ejede Gaarden omkring 1730, men maa være død uden at efterlade Børn. **Anna Dorothea**, Niels Petersens Hustru, er hans Søsterdatter. Sønnen Nicolai Nielsen, der i mange Aar var Kirkeværge, overlod den 26. Maj 1812 Bondegarden til Sønnen Niels Nicolaisen, der 1844 fulgtes af Nicolai Nielsen, gift med Grethe Marie Frost fra Sundsmark. Deres Datter Cathrine Marie var gift med Jens Peter Jensen Frost fra Sundsmark. (Se Slægtsgaarden i Sundsmark!).

h) **Anna**, døbt 5. p. Epif. 1710, holdt over Daaben af Anna Vit, nu Bertel Jessens Hustru i Sønderborg; hun var gift med Selvejrbonde **Peter Hansen** i Volle-
rup, se Nr. 126-127.

i) **Maria**, døbt 7. p. Trin. 1712, opkaldt efter Forpagter Christian Kaads Hustru paa Rønhave.

j) **Sidæel**, (Sitzel), døbt 3. p. Epif. 1716 — gift med **Peter Hansen**, Gaard-ejer i Ulkebøl — se Nr. 106—107!

192. **Jens Frost**, Selvejerbonde i Sundsmark, født 1660, død 1720.

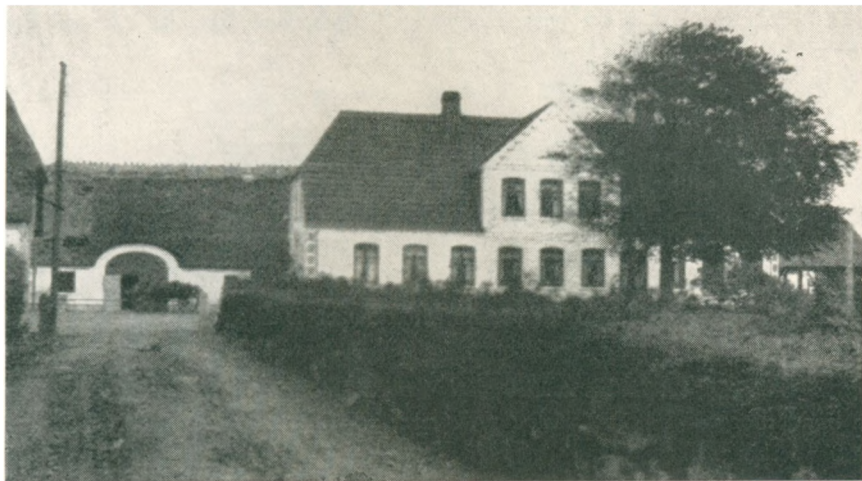
193. **Elsabe Petersdatter** fra Sundsmark, i Live 1748. Se Slægtsgaarden i Sundsmark!

194. **Moritz Moritzen** (ogsaa kaldt Mouritz Mouritzen), Selvejerbonde i Sundsmark, født 1670, død 1717, begravet 9. p. Trin.; gift 20. p. Trin. 1705 med

195. **Ellen Jørgensdatter** fra Sundsmark, der blev gift anden Gang med **Christen Jebsen**, form. Søn af gamle Jep Hansen i Sundsmark og Karen, døbt 4. p. Epif. 1693, død før 1757. Moritz Moritzen, der i 1701 var i Tjeneste hos Sognepræsten i Ulkebøl, har vistnok overtaget Bondegaarden efter en Christen Matzen. Om Christen Jebsen hedder det ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve 1720, at han har Gaarden paa visse Aar for sine Stedbørn, dog uden Skøde. — I Hans Jensen Frosts Tid (1754) vurderedes Bondegaardens Bygninger til 1254 Mark, 6 Heste til 144 Mk., 7 Køer til 93 Mk., 3 Kvier til 27 Mk., 3 Kalve til 12 Mk., 9 Faar til 16 Mk., 2 Svin til 12 Mk., 5 Grise til 2 Mk. 8 Skil., tilsammen 1560 Mark 8 Skil. Udsæden var to Td. Rug, 5 Td. Byg, 6 Td. Havre, og der kunde hvert Aar avles 6 Læs Hø. — Moritz Moritzen og Ellen havde tre Børn: a—c.

a) **Moritz Moritzen** født 1706, døbt 16. p. Trin. holdt over Daaben af Mons. Nic. Brandt, stud. theol.; Stedfaderens Eftermand paa Bondegaarden fra før 1737 til sin Død ca. 1748. Han var gift to Gange: a) med **Elsche**, der døde før den 26. Marts 1746; b) med **Karen**, der var gift anden Gang med Hans Jensen Frost fra Sundsmark og døde 1760, begravet den 3. August. (Se Slægtsgaarden i Sundsmark). Moritz Moritzen, der den 22. December 1747 underskrev Aftalen med Skolemester Frederik Paulsen Hammer, havde i sit første Ægteskab fire Børn: Mouritz, døbt den 10. Marts 1737, Elsche Marie, døbt den 7. December 1738, Ellen, døbt den 17. September 1741, og Marie Christine, døbt den 28. Juni 1744. Ved Skiftet efter Moderen var kun de tre førstnævnte i Live, og de fik hver en Seng, en Kedel, en Gryde, en Kiste, et Skrin, et Skab, en Hest, en Bryllupsklædning og Halvdelen af Omkostningerne ved deres Bryllup. Da Mouritz døde før 1757, arvedes Bondegaarden af Elsche Marie, gift med Peter Jensen Thomsen, der 1815 afløstes af Sønnen Jens Peter Jensen Thomsen.

Den 6. Oktober 1823 solgtes Gaarden ved Auktion til Hans Christensen Schmidt, der 1837 henholdsvis 1860 fulgtes af en Søn og Sønnesøn af samme Navn, 1875 blev Broderen Nicolai Peter Schmidt indskrevet som Ejer, og da han ingen Børn havde, solgte han Gaarden til Christian Schmidt, der senere afløstes af Jørgen Schmidt, en Broder til Bertel Schmidt, Ulkebølskov. Han døde 1913 og efterlod

Bondegaard i Sundsmark (Forpagter Jes Petersen)

sig en Son Jørgen Jørgensen Schmidt, der faldt i Verdenskrigen den 8. Juli 1917. Enken, Marie født Nielsen, var en Søster til Gaardejer Niels Clausen Nielsen, Ulkebølskov, og hans Born: Claus, Anne og Peter, staar som Arvinger til Gaarden i Sundsmark, der for Tiden er bortforpagtet til Jes Petersen, som er gift med Anne Nielsen. — De tre Familier Schmidt er ikke beslægtede.

b) Maren, dobt 17. p. Trin. 1710; holdt over Daaben af Tingskriver Peter Danielsen's Hustru fra Sønderborg; gift med Christen Jensen Frost (Nr. 96—97) se Slægtsgaarden i Sundsmark!

196. Christen Petersen, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab. Se Nr. 134 og 138.

197. Kirsten Christensdatter. Anetab. Se Nr. 135 og 139.

200. Christen Jørgensen, Fæsteboelsmand i Sundsmark, død før 1757. Vielse 16. p. Trin. 1699.

201. Anna Hansdatter fra Sundsmark, form. Datter af unge Hans Jørgensen, der i Tiden før 1700 var Ejer af Gaarden.

Christen Jørgensen, der sædvanlig kaldes den unge, da der samtidig var en ældre Christen Jørgensen paa en af Nabogaardene, havde i 1720 haft Gaarden i 16 Aar. 1707 betalte han 7 Speciedaler, men da Fæstebrevet for Gaardene i Sundsmark kostede 12 Speciedaler, havde han endnu intet faaet. 1721 var unge Christen Jørgensen til Alters med Hustru, to Sønner og en Pige. — I hans Tid svaredes der følgende Jordebogsafgifter: Landgilde 6 Skilling, Bedesvin 1 Rdl. 24 Sk., 1 Ørtug 6 Skæpper Byg, 2 Ørtug 10 Skæpper Havre. Christen Jørgensen og Anna havde syv Born: a—g.

a) **Jørgen Christensen**, Faderens (eller Stedfaderens) Eftermand paa Gaarden, døbt 1. Advent 1700, holdt over Daaben af Tingskriver, Raadmand David Boy, Sønderborg. Se Nr. 100-101.

b) **Hans**, døbt 3. p. Epif. 1703; holdt over Daaben af Niclas Lassen fra Sønderborg.

c) **dødfødt Datter** begravet 3. Advent 1704.

d) **Christen**, født 1705, døbt 3. Advent; holdt over Daaben af Peter Klejnsmed fra Sønderborg.

e) **Claus Christensen**, født 1708, døbt den 29. Februar.

f) **Dorthe**, født 1709, døbt 8. p. Trin.; holdt over Daaben af Raadmand Knud Hansens Hustru Anna fra Sønderborg.

g) **Kirsten**, døbt 2. Advent 1710; holdt over Daaben af Pastor Vettes Hustru fra Sønderborg, blandt Fadderne Boy Hansen paa Ladegaarden og Anna Paulsens fra Sønderborg.

Om Børnene er det ikke muligt at finde Oplysninger, da Vielser fra 1719 til 1756 og Begravelsesregister fra 1723 til 1756 gaaet tabt. — Maaske er Claus Christensen, der døde i Kær 1763 i en Alder af 54 Aar, begravet den 16. Marts, en Søn af Christen Jørgensen. Hustruens Navn kendes ikke.

202. Jep Hansen, Gaardejer i Sundsmark, Ulkebøl Sogn, født 1643, død 1721 i en Alder af 78 Aar, begravet den 22. Søndag efter Trin.; gift før 1690 med

203. Karen Jepes fra Sundsmark, der 1721 var til Alters med to Sønner og to Døtre. (Gamle Jep Hansens Enke).

Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve paa Sønderborg Slot den 23. April 1720 og følgende Dage oplyste Jeppe Hansen, at han havde haft Gaarden i Fæste i 40 Aar og at han i Assessor Pipers Tid havde betalt 10 Speciedaler; Aaret vidste han ikke, og han havde ingen Kvittering faaet. I Jordebogen C IV Nr. 189 fra 1765 nævnes en **Hans Thomsen** som Ejer af Gaarden i Tiden før 1700; han var død 1690 og er muligvis Jep Hansens Fader (Jep Hansens fjerde Søn hedder Thomas!). I en Jordebog fra Ladegaards Len fra Tiden før 1700 nævnes Jep Hansen med følgende Afgifter: Landgilde 6 Skilling, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., tilsammen 1 Rdl. 30 Skilling; blandt Byens Kaadnere staar han desuden for en Eng med 12 Skilling. I Jordebogen C III Nr. 122 fra 1700 er Jep Hansen Ejer af en Gaard med 12 Ørtug Land, paa hvilken han holdt 4 Heste og 4 Køer, hans Udsæd var 2 Ørtug Rug, 2 Ørtug 6 Skæpper Byg, 2 Ørtug 10 Skæpper Havre og en Ørtug Ærter eller Vikker. Han betalte ligesom alle Bønder i Byen 12 Rigsdaler Fripenge aarlig til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard. — Jep Hansen og Karen havde følgende otte Børn. a-h.

a) **Hans Jepsen**, døbt Mikkelsdag 1691; holdt over Daaben af Købmand Dominicus Lorenzen fra Sønderborg; død omtrent 1745, efter at han den 3. Februar 1727

Stenbjergkær (Nis Kock), udflyttet fra Sundsmark

havde faaet Lov til at overtage Fæstet efter Moderen mod at betale de sædvanlige Fæstepenge med 18 Rdl. (C III 1, Nr. 11). Han var gift med Sidsel, der i Følge Skiftet efter Jacob Jensen af 29. Februar 1748 i tre Aar var gift med denne og vilde indgaa tredie Ægteskab med Christen Rasmussen. I Ægteskabet med Hans Jebsen var der 7 Børn, af hvilke 6 var i Live 1748, deriblandt de to Sønner Christen og Jeppe (født 1730) og den yngste Datter Birthe (døbt den 17. Juni 1742). I de to sidste Ægteskaber havde Sidsel ingen Børn. C III 1 Nr. 16 oplyser under 11. Juli 1748, at Pastor Lange i Ulkebøl fik Tilladelse til at trolove Boelsmand Jacob Jensens Enke i Sundsmark med Christen Rasmussen inden Sørgeaarets Udløb. Den 8. November 1755 bad Jeppe Hansen i Sundsmark om at faa Fæste paa Stedfaderens, Christen Rasmussens og Sidsels Bol samme Steds; de var begge døde, og Delingen efter dem holdtes den 7. August. Jeppe Hansen fik Tilsagn om Gaarden mod Betaling af de sædvanlige Fæstepenge. (C III 1, Nr. 17). 1754 vurderedes Bygningerne til 1065 Mark, dertil 6 Heste med to Føl = 141 Mk., 7 Køer = 120 Mk., 2 Kvier = 16 Mk., 2 Kalve = 7 Mk., 4 Faar = 9 Mk., 2 Svin = 11 Mk., og 10 Grise = 5 Mk., tilsammen 1374 Mk. Den arlige Udsæd var 2 Td. Rug, 5 Td. Byg, 7 Td. Havre, og der avledes 5 Læs Hø. — Jep Hansen beholdt Gaarden til 1794, da han afløstes af Sønnen Andreas Jepsen, der døde paa Steenbjerggaard den 13. Juni 1806. I hans Tid foretoges Udskiftningen, og der tilmaaltes ham følgende: Boplads og Eng i Byen: 7 Skæpper 23:36:00, i Møllemarken 26 Tdr. 5 Sk. 28:64:14,

tilsammen 27 Tdr. 5 Skæpper 12:00:14: Til Smeden afgav han 2 Skæpper, til Kaadnere 6 Skæpper 23:44:46, Skoleland 29:02:90 og til Byens Gadeinderster 18.36.08; Gaarden kaldes sædvanlig Stenbjergkær.

b) **Christen Jepsen (Jepsen)**, døbt 4. p. Epif. 1693, holdt over Daaben af Daniel Christensen fra Sønderborg; han blev 1717 eller 1718 gift med Moritz Moritzens Enke **Ellen Jørgensdatter** (se Nr. 194-195!) og havde 1737 overladt Bondegaarden til Stedsønnen Moritz Moritzen. Christen Jepsen var ligesom den ældre Broder Tolvmænd.

c) **Claus Jepsen**, døbt Oculi 1695, holdt over Daaben af Forpagter Hans Fecht paa Ladegaarden, død før 1757. Han var Ejendomsbonde i Sundsmark og blev 1729 gift med **Syndet Petersdatter** af Vollerup, Enke efter Selvejrbonde Christen Petersen i Sundsmark (Vielse 4. p. Trin. 1716). Dette fremgaar af Skødet, som Amtsforsvalter Peter Petersen den 29. November 1729 udstedte til Claus Jepsen. Syndet havde i første Ægteskab ingen Børn, og Bondegaarden tilskødedes Claus Jepsen af salig Christen Petersens Søstersøn, Sømand Peter Jørgensen »paa egne og fælles Paarørende Arvingers Weigne«, som det hedder i Skødet, der findes i Afskrift hos Christian Knudsen, Bind XII, Side 172-173. Claus Jepsen døde før 1757, mens Hustruen først afgik ved Døden den 21. Juni 1771 i en Alder af 82 Aar og 18 Uger, begravet den 26. Juni. — Claus Jepsens Gaard i Sundsmark nævnes i Registrerne ved Siden af Christen Jensen Frost, og det drejer sig sikkert om den Bondegaard, der ved Udskiftningen 1793-1794 flyttedes til Humlehøj.

d) **Datter**, født 1697, døde straks og begravedes den 16. Juni; ikke i Daabsregistret.

e) **Thomas Jepsen**, døbt den 13. April 1698, holdt over Daaben af Tingskriver og Raadmand David Boy i Sønderborg; Thomas var død 1742, da Søstersønnen Christen Jørgensen Frost fik Arv efter ham. Se Nr. 120-121.

f) **Karen**, døbt 11. p. Trin. 1700; holdt over Daaben af Susanne Daniels fra Sønderborg; gift med **Jørgen Christensen Frost**. Se Nr. 120-121.

g) **et lille Barn**, ikke i Daabsregistret, døde straks og begravedes den 1. Januar 1702.

h) **Birrete**, døbt Himmelfartsdag 1704; holdt over Daaben af Ester Vieth fra Sønderborg, blandt Fadderne Jomfru Vieth Thur fra Præstegaarden — gift med **Jørgen Christensen**, se Nr. 100-101.

STENBJERGKÆRS HISTORIE

HANS JEBSEN, Ejer af Gaarden i Sundsmark, havde i Ægteskabet med *Sidsel* i Følge Skiftet efter Jacob Jensen syv Børn, af hvilke de seks var i Live 1748. I Kirkebogen, der er ufuldstændig for Tiden fra 1719 til 1728 med Lakune fra 1729 til 1735, findes kun tre af dem. De kendte Børn er følgende: a—e.

a. *Karen*, døbt den 26. December 1726 (holdt over Daaben af Birgitte Jepsens Datter fra Sundsmark), død den 2. November 1786 i Sundsmark, begravet den 5. November; gift den 28. December 1758 med Kaadner *Peter Hansen (Rojum)*, (se Nr. 106-107a), form. Søn af Hans Petersen ved Kirken, døbt den 8. September 1737, død som Opholdsmand i Sundsmark den 14. Juni 1812, begravet den 21. Juni. Af deres seks Børn var tre Døtre i Live: *Margrethe*, gift med *Jørgen Andersen Mogensen* fra Vollerup, *Sidsel*, der døde ugift hos *Jørgen Andersen* i Sundsmark den 16. November 1825, og *Marie*, først gift med Bonde-Inderste *Christian Christensen* i Vollerup, derefter med *Skrædder Andreas Nissen* samme Steds.

b. *Christen*, der nævnes først ved Skiftet 1748; hans Skæbne kendes ikke.

c. *Jeppe* (sædvanlig *Jep*) *Hansen*, Faderens Eftermand; se nedenfor.

d. *Claus*, døbt den 7. Juni 1739, ikke nævnt ved Skiftet.

e. *Birreth*, døbt den 17. Juni 1742, død i Ulkebøl den 8. December 1810, begravet den 16. December; gift den 11. Juli 1778 med Kaadner *Christen Jørgensen Hoi* (Hoved) i Ulkebøl, født i Kær paa Hoved 1728, Søn af Kaadner *Jørgen Bertelsen* og *Anna*, død af Alderdoms-

svaghed den 11. Marts 1804, begravet den 14. Marts. Hans første Hustru, Anna, Kaadner Jørgen Knudsens Datter fra Ulkebøl, født 1722, døbt den 12. Juni, døde den 5. Januar 1778.

Jep Hansen, Stedfaderens Eftermand paa Gaarden fra 1755 til 1794, fødtes 1730 og døde som forhenværende Tolvmænd paa det udflyttede Boel Steenbjerggaard den 17. April 1802, begravet den 25. April. Hans Hustru *Marie* (Vielsen mangler) var en Datter af Gaardejer Anders Christensen og Maren Karstensdatter i Ulkebøl (H. P. Hanssens Tip-tipoldeforældre), født 1734 (Daabsregister mangler), død den 13. Oktober 1807, begravet den 18. Oktober. Om deres otte Børn haves følgende Oplysninger: a—h.

a. *Sidsel*, døbt den 19. December 1756, maa være død som Barn.

b. *Andreas Jepsen*, døbt den 2. April 1758, Eftermand; se nedenfor.

c. *Hans Jepsen*, døbt den 1. Januar 1760, død som Aftægtsmand hos Svigersønnen, Kaadner og Skrædder Joseph Madsen ved Kirken den 31. August 1841; gift den 9. Juli 1796 med *Margrethe Dorothea*, Datter af Inderste og Skrædder Hinrich Hinrichsen og Ellen ved Kirken, døbt den 13. December 1767, død den 29. Oktober 1857.

d. *Christian Jepsen*, døbt den 20. September 1761, død ugift den 18. Maj 1792, begravet den 20. Maj.

e. *Christen Jepsen*, Sætteboelsmand i Bro; se Anetavle Nr. 78-79a.

f. *Jacob Jepsen*, ogsaa kaldt *Jeppe Jepsen*, Skipper i Kær, døbt den 2. Marts 1766, død i Sønderborg den 28. Januar 1823, gift i Ulkebøl den 2. November 1793 med Cathrine Helene Jørgensdatter fra Egersund (i Sønderborg: Cathrine Helene Kadtmann), født 1769, død i Kær den 31. December 1803, begravet den 8. Januar 1804.

g. *Peter Jepsen*, døbt den 17. April 1768, konf. 1785, død den 15. Oktober 1786, begravet den 22. Oktober.

h. *Claus Jepsen*, født den 24. Marts 1770, døbt Lætare, konf. 1786, død den 24. Juni 1795, begravet den 28. Juni.

Andreas Jepsen, Faderens Eftermand fra 1794 til sin Død den 13. Juni 1806, viedes den 25. Juni 1794 til *Sille Cathrine*, Datter af Smede-

mester Mathias Christiansen Smed og Dorothea i Sundsmark, døbt den 13. December 1767, død den 1. Juli 1839. — Fire Børn: a—d.

a. *Jacob*, født den 18. Juni 1795 i Sundsmark, døbt den 21. Juni, død den 8. September samme Aar, begravet den 13. September.

b. *Dorothea*, født paa Steenbjerggaard den 26. Oktober 1796, døbt den 30. Oktober.

c. *Matthias*, født den 18. Oktober 1798, døbt den 21. Oktober, død den 10. August 1810, begravet den 12. August.

d. *Christian Andresen Jepsen*, født den 29. Oktober 1802, døbt den 31. Oktober. Stedfaderens Eftermand, se nedenfor.

Jørgen Andresen fra Svennesmølle (Svensmølle i Tandslet Sogn), født 1777, død den 4. Februar 1824, blev den 31. Oktober 1806 gift med Andreas Jepsens Enke og sad for Gaarden til sin Død. Han kaldtes sædvanlig Jørgen Andersen Møller.

Christian Andersen Jepsen, Søn af Andreas Jepsen og Sille Cathrine, blev skrevet for Gaarden den 30. April 1824 og beholdt den til sin Død den 9. Juni 1850 (Svindсот). Den 7. Juli 1843 blev han viet til Enke *Kirstine Marie Hansen* fra Kær, Datter af Gaardejer Peter Christensen og Anna Augusta i Ulkebøl, født den 7. April 1794, døbt den 9. April, død den 27. Februar 1874. Hendes første Mand, Gaardejer Hans Jørgensen i Kær (Vielse den 13. November 1823), var en Søn af Jørgen Hansen og Maren samme Steds, døbt den 27. December 1764, død den 15. Marts 1839.

Andreas Jørgensen (Møller), Formandens Halvbroder, Ejer af Gaarden fra 1851 til 1876, fødtes den 28. September 1807, døbt den 4. Oktober, døde den 13. Februar 1886 som Aftægtsmand i Steenbrekjær. Den 29. Oktober 1847 fejrede han sit Bryllup med Marie, Datter af Selvejrbonde Peter Clausen og Ellen paa Engelshøj (se Nr. 54-55, Engelshøjs Historie), født den 6. Februar 1809, døbt den 10. Februar, død den 5. April 1888. Andreas Jørgensen, der i flere Aar var Synsmand i Sundsmark, efterlod kun en Søn:

Christian Jørgensen, Ejer af Gaarden fra 1876 til sin Død, fødtes den 16. Februar 1848 og døde den 15. Juni 1921. Han var gift med An-

ne Marie Høj fra Bredsten, Kegnæs, født den 14. Marts 1845, død den 23. Juli 1909. Fra 1902 til 1921 var Gaarden bortforpagtet til Hustruens Søstersøn *Nis Kock*, Søn af Hans Kock og Anna Lucie paa Kegnæs, født den 20. Januar 1876, død den 21. August 1921; hans Hustru *Marie*; Datter af Jens Hansen og Anne Christine i Ragebøl, Dybbøl Sogn, født den 4. August 1877, død den 11. August 1941, førte Forpagtningen videre til 1923, da hun købte Gaarden. Efter hendes Død solgtes Stenbjergkær til Gaardejer *Peter Paulsen*, Straabjerggaard, Sundsmark, der i 1944 bortforpagtede den til *Nis Kock*, Søn af den forhenværende Forpagter, født i Sundsmark den 10. Juni 1914 og gift med Marie Lassen, Datter af Peter Lassen og Bothilde i Dybbøl, født den 30. September 1920.

204. **Peter Jensen**, Gaardejer i Kær. Anetab. Se Nr. 190 og 214 gift med

205. **Maren Nielsdatter**. Anetab. Se Nr. 191 og 215.

212. **Hans Jensen**, Gaardejer i Ulkebøl fra 1699 til ca. 1734. Vielse Esto mihi 1698.

213. **Karen Jensdatter** fra Kær, form. Datter af Jens Jensen i Kær, idet Peter Jensen, der udtrykkelig kaldes hans Søn, er blandt Fadderne 1699.

Hans Jensen er vistnok Søn af unge Jens Christensen i Ulkebøl, der i Jordebogen C IV Nr. 189 nævnes som Gaardens Ejer i Tiden før 1700. Maaske drejer det sig om den Jens Christensen, hvis Hustru Mette døde 1695 og begravedes Søndag efter Jul, 54 Aar gammel. Jens Christensen blev gift igen den 1. Januar 1697 med Ellen Petersdatter, der ved Trolovelsen i Hørup kaldes Ellen Christens af Lambjerg. — Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve 1720 meddelte Hans Jensen, at han havde ejet Gaarden i 22 Aar og at han i Henhold til en Kvittering i 1710 havde betalt et Afdrag paa 5 Speciesdaler i Fæstepengene til Sønderborg Hospital. Fæstebrevet kostede ellers 10 Speciesdaler. Matthias Paulsen, der 1734 var Forpagter paa Rønhave, oplyste den 6. September nævnte Aar, at Hans Jensen var over 60 Aar gammel, havde ejet Gaarden i over 35 Aar og ydet Hoveri paa Rønhave. Til Fogeden paa Herregaarden gav han hvert Aar et Læs Hø og en Skæppe Byg, men ingen Gæs, og havde saa til Gengæld sine Heste gaaende paa Græs, mens Folkene spiste deres Mad. (C III 1, Nr. 14). I Jordebogen fra 1700 (C III Nr. 122) findes Gaarden med 18 Ørtug Land, 4 Heste, 4 Køer, og den aarlige Udsæd var 2 Ørtug 5 Skæpper Rug, 4 Ørtug Byg. 3 Ørtug 10 Skæpper Havre og 3 Ørtug Ærter og Vikker. — 1754 var Gaardens Bygninger vurderet til 1173 Mark, 8 Heste til 240 Mk., 6 Køer og to Kvier til 41 Mk., 3 Kalve til 6 Mk. 12 Sk., 7 Faar og 10 Lam til 10 Mk. 8 Skil., 2 Svin til 13 Mk. og 5 Grise til 5 Mark, tilsammen 1571 Mark 4 Skilling. Udsæden var nu 2 Tdr. 4 Skæpper Rug, 5 Tdr. Byg, 7 Tdr. Havre, og der avledes hvert Aar i Gennemsnit 5 Læs Hø.

Hans Jensen døde ca. 1750. Om Karens Død haves ingen Oplysninger, men Hans Jensen var gift anden Gang med Ellen, der efter den 22. Marts 1752 indgik nyt Ægteskab med Kaadner Jens Christensen i Kær. Ved Skiftet efter dennes første Hustru Ellen siges det udtrykkelig, at Hans Jensens Enke Ellen har en Stedsøn, Boelsmand Peter Hansen i Ulkebøl. Jens Christensen døde ligesom Ellen 1757 og begravedes den 7. November henholdsvis den 3. April; Alder mangler. (Skifte efter Jens Christensens Hustru Ellen den 22. Marts 1752). — Hans Jensen og Karen havde 5 Børn a-e.

a) **Mette**, døbt den 8. Marts 1699, holdt over Daaben af Jomfru Susanne Christensen fra Sønderborg.

b) **Jens**, døbt 20. p. Trin. 1701, holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg.

c) **Peter Hansen**, født 1707, døbt 22. p. Trin, holdt over Daaben af Christian Thun fra Sønderborg; Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 106-107.

d) Ellen, døbt Mis. Dom. 1711, holdt over Daaben af Forpagter Christian Kaads Hustru Maria paa Rønhave.

e) Claus Hansen, døbt den 25. Marts 1718; Faddere: Alexander Thomsen fra Sønderborg, Peder Jensen fra Ulkebøl og Karen Clausis fra Kær. Han er maaske identisk med den Boelsmand Claus Hansen fra Ulkebøl, der døde 39 Aar (?) gammel 1760 og begravedes den 17. August.

214. Peter Jensen, Gaardejer i Kær, Ulkebøl Sogn. Anetab. Se Nr. 190 og 204.

215. Maren Nielsdatter. Anetab. Se Nr. 191 og 205.

216. Matz Petersen, Selvejerbonde i Ulkebøl, født 1668, i Live 1747. Gift 2: p: Trin. 1694 med

217. Anna Christensdatter fra Ulkebøl, der 1721 var til Alters sammen med Manden, en Søn, en Datter og Svigermoderen.

Oplysningerne om Matz Petersens Alder findes i C III 6, Nr. 567, da han sammen med de øvrige Toldmænd vidner i Sagen vedrørende et Kapellanhus i Volterup, som Borger Hans Mohr i Sønderborg havde købt. Matz Petersen, der allerede 1721 nævnes som Tolvmænd, var i mange Aar Byens Forstander. 1720 oplyste han, at han havde faaet Bondegaarden i Eje 1694, men Skødet var først blevet skrevet den 5. Juli 1699. — I Jordebogen fra 1700 findes Bondegaarden som en af Byens største med 20 Ørtug Jord, af hvilke 4 Ørtug 3 Skæpper tilsaaedes med Rug, 7 Ørtug med Byg, 7 Ørtug 4 Skæpper med Havre og 3 Ørtug med Ærter eller Vikker; der var dengang 6 Heste og 6 Køer paa Gaarden. Matz Petersen ydede Høveri til Rønhave, og ved en Forespørgsel i 1734 meddelte han, at han i 45 Aar havde leveret en Skæppe Byg til Fogeden paa Herregaarden, men ingen Gæs; til Gængæld havde Fogeden ladet hans Heste gaa paa Græs, naar Folkene spiste deres Mad, baade i Byg- og Rugsædens Tid, i Korn- og Høhøsten og ved Gødningskørsel. (C III 1, Nr. 14). — Den 16: Februar 1719 fik Hans Petersen fra Ulkebøl Lov til at opføre et Kaad paa Bonde Matz Petersens Grund (C III 1, Nr. 7, Side 81). Dette Kaad fandtes 1734 sammen med et, der tilhørte en Claus Petersen, som havde 2 Skæpper Jord; begge holdt en Ko og et Faar. — Matz Petersen nævnes sidste Gang, da han den 22. December 1747 underskrev Kontrakten med den nye Skolemester Frederik Paulsen Hammer. — Af hans Børn kendes følgende otte: a-b.

a) Anna, døbt Sexagesima 1695; holdt over Daaben af Præstens Datter Margrethe Lorenzen, blandt Fadderne: Anna, Mathias Laursens, og Susanna, Datter af Daniel Christensen i Sønderborg. — Gift to Gange: a) 4. p. Trin. 1718 med Selvejerbonde, Synsmand og Tolvmænd L a s B e r t e l s e n i Ulkebøl, Søn af Selvejerbonde Bertel Lassen og Mette Madsdatter samme Steds, døbt 8. p. Trin. 1697, død ca. 1739; b) med H a n s H a n s e n, der var Ejer af Gaarden til efter 1754, men før 1757 overlod den til Bertel Lassen. (Skifte efter Mathias Lassen af 9. November 1767). Anna døde som Anna Hanses paa Bertel Lassens Gaard i Ulkebøl

den 8: August 1776, begravet den 11. August: Hans Hansen, der muligvis er en Søn af Hans Nielsen i Sundsmark, døbt den 15. Juni 1714, døde den 10. Juni 1793 uden Livsarvinger; han var gift anden Gang med Maria Pedersdatter fra Kær, der døde den 27. April 1797 som Hustru til Aftægtsmand Jens Pedersen Høj paa Frydendal. — Annas første Svigermoder, Mette Madsdatter, født i Egen som Datter af Gaardejer Mads Christensen, var kendt og søgt som klog Kone, og hendes Evner maa have været mere end almindelige, idet hun baade 1714 og 1732 fik Concession til at drive kirurgisk Kure (Acta C III Nr. 13, Side 19; Amtsprotokol): (Gaardens senere Historie findes Nr. 116-117 b.)

b) **Christen Matzen**, døbt 1. p. Epif. 1697, ligesom de i Aarene 1706, 1710 og 1714 fødte Sønner holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg. Faderens Eftermand paa Bondegaarden. Se Nr. 108-109.

c) **Sidsel**, døbt 9. p. Trin. 1700; holdt over Daaben af Lina Boyes fra Sønderborg.

d) **et dødfødt Barn** begravet 1. p. Epif. 1702.

e) **David**, døbt 5 p. Trin. 1703; Faddere: Amtsforvalter David Samland, Raadmand Bertel Jessen, Peter Danielsen og Dorothea, Husfoged Zoffmanns Hustru, alle fra Sønderborg. Han maa være død i Tiden mellem 18. p. Trin. 1710 og 1. p. Trin. 1714 (Lakune).

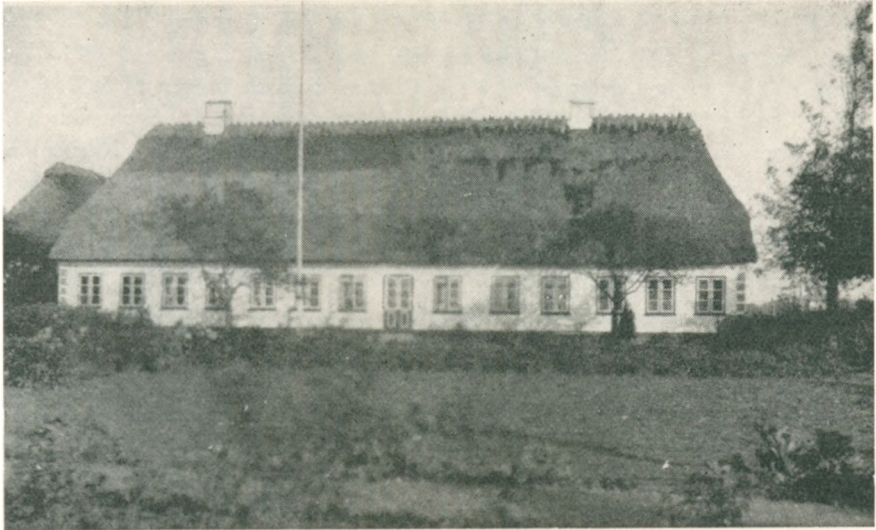
f) **Peder**, døbt Palmarum 1706, død 1709, begravet 23. p. Trin.

g) **Peter Matzen**, døbt 14. p. Trin. 1710, Fæstebolsmand i Ulkebøl, gift første Gang med Hans Hinrichsens Enke **Karen Jacobsdatter** (Se Nr. 92-93), der døde før den 24. November 1744, anden Gang med **Maren**, Datter af Gaardejer Hans Bertelsen i Kær, døbt 2. Advent 1715, død i Ulkebøl den 24. August 1789, begravet den 30. August. Peter Matzen døde før den 8. August 1753, og Maren blev gift med **Christen Clausen**, Søn af Claus Jørgensen i Sundsmark, døbt den 27. Oktober 1726, død den 1. September 1789, begravet den 6. September. — Ved Skiftet efter Karen den 24. November 1744 fik Hans Hinrichsens Børn i rede Penge 55 Rdl. 7½ Skilling, en Seng, en Messingkedel, en Kobbergryde, en Egetræs Kiste og et Egetræs Skrin. Datteren Ellen Clauses fik 6 Rdl. 11 Skil. 9 Pg. Peter Matzens tre Døtre, Anne, Marie og Margrethe, fik deres mødrene Arvepart: 34 Rdl. 23 Skil. 9 Pg., desuden hver 2 Senge, en Kedel, en Gryde, to Kister, et Skrin og et Skab. — Maren efterlod sig følgende Børn af Ægteskabet med Peter Matzen. Hans Petersen, Parcellist paa Kegnæs, døbt den 12 Marts 1747, død den 1. Juni 1828, Peter Madsen, Kaadner i Stenholt, døbt den 6. Oktober 1748, død den 19. August 1811, og Berthel Petersen i Kraghus ved Kolding, døbt den 9. August 1750. I Ægteskabet med Christen Clausen var der to Sønner: Claus Christensen, Præste-Inderste paa Ormstoft, døbt den 9. Maj 1756, død den 19. December 1792, og Christian Christensen, døbt den 25. Juni 1758, der 1790 var hvervet Soldat i København.

h) **David Matzen**, døbt 1. p. Trin. 1714, død i Ulkebøl som Aftægtsmand den 12. Maj 1795, begravet den 17. Maj; gift ca. 1751 med **Maren**, Datter af Gaardejer Christen Carstensen og anden Hustru Karen Jørgensdatter i Ulkebøl, født 1722, døbt Jubilate, død den 29. Marts 1799, begravet den 7. April. — **David Matzen** overtog i Følge Decretprotokol C III 1, Nr. 20 af 26. Marts 1757 Svigerfaderens Gaard i Henhold til Delingsbrev af 4. Marts samme Aar. — 6 Børn. 4 Sønner og 2 Døtre: 1) **Christen Davidsen**, døbt den 11. Juni 1752, død den 11. November 1833 som Aftægtsmand hos Selvejrbonde Christen Christensen Kyd i Ulkebøl, gift den 24. Januar 1787 med **Anna**, Enke efter Bonde Hans Christensen Kyd, døbt den 8. November 1744, død den 1. Marts 1828, Datter af Niels Petersen og Anne Dorothea ved Kirken. — 2) **Mathias Davidsen**, døbt den 11. Februar 1756, død den 15. Oktober 1842 som Aftægtsmand hos Synsmand Hans Clausen Sørensen i Ulkebøl, gift den 28. Juli 1790 med **Anne Marie**, Datter af Bonde Hans Christensen Kyd og Anna i Ulkebøl (se ovenfor), døbt den 20. September 1767, død den 11. Januar 1842.

3) **Mettha**, døbt den 1. Januar 1758, død den 13. August 1829 paa Ophold hos Gaardejer Niels Christensen i Vestermark, gift den 26. Maj 1780 med Boelsmand **Christen Nielsen** fra Kær, udflyttet til Lindegaard, Søn af Selvejrbonde Niels Jørgensen og Kiesten Christensdatter i Vollerup, døbt den 6. Januar 1753, død den 24. September 1811. — 4) **Carsten (Karsten) Davidsen**, døbt den 1. November 1760, død som Aftægtsmand paa en Gaard i Kær den 14. September 1831, gift den 13. Juli 1791 med **Marie**, Datter af Selvejrbonde Hans Christensen Brock og Karen i Ulkebøl, døbt den 16. April 1769, død den 16. April 1830. — **Carsten Davidsen** overtog Gaarden den 26. April 1794 efter sin Slægtning **Karsten Christensen** (vistnok Morbroder), der døde den 18. April 1810 uden Livsarvinger. **Carsten Davidsens** Søn **Kristen Karstensen**, født den 25. April 1809, død i Gelsted paa Fyn den 1. November 1882, var Sognepræst i Dybbøl fra 1839 til 1857, Sognepræst og Provst i Broager fra 1857 til 1864, Sognepræst i Gelsted fra 1864 til 1882. 1849 udsendte han et Bind »Smaadigte« deriblandt Sangen om Als: »Af Østerhavets Vove«. Større Betydning fik hans Sangbog »Gamle og nye Viser til Brug for Skolen og Livet, samlede med særligt Hensyn til det danske Folk i Sønderjylland. Udgivet af den danske Forening for Als og Sundeved«, der som Forløber til »den blaa Sangbog« vandt ind i Hjemmene og ligeledes brugtes meget i Skolerne. Provst **Karstensens** Søn **Jens Frederik Karsten Karstensen** blev Sognepræst i Lillehedinge, og dennes Søn er den kendte Politiker og Journalist **Asger Karstensen**. — 5) **Peder Davidsen**, døbt den 2. Februar 1763, død fem Dage gammel, begravet den 7. Februar. 6) **Anne Marie**, døbt den 9. August 1750, begravet den 17. Maj 1761.

218. **Claus Nissen**, Gaardejer i Kær, Ulkebøl Sogn, født 1760, død efter den 6. Januar 1738; gift Kyndelmisse den 2. Februar 1696 med

Hans Karstensens Gaard i Kær, opført efter Branden 1864

219. Maren Clausdatter fra Kær, der 1721 var til Alters sammen med Manden, to Dotre og en Karl paa Gaarden.

Claus Nissen, der nævnes som Claus Clausens (Svigerfaderens) Eftermand paa Ejendommen fra 1697, betalte 1710 i Henhold til en Kvittering fra Klosterforstander David Boy i Sønderborg 5 Speciesdaler i Fæstepenge. Den 19. December 1733 fik Sonnen Nis Clausen Fæste paa Gaarden, der fra gammel Tid stod under St. Jørgens Hospital i Sønderborg. Hospitalets Forstander udstedte Fæstebrevet, der kostede 18 Rdl. Courant, og den aarlige Ydelse til Klosteret, som det sædvanlig kaldtes, var af denne Gaard: Bedesvin 1 Rdl. 24 Skilling, 2½ Ørtug Byg og 4 Ørtug Havre. I Jordebogen findes Gaarden med Landgilde 26 Skil. 6 Pg., 3 Skæp. Byg, 2 Gæs, 4 Hons og 10 Æg (C III 2, Nr. 210 og C IV Nr. 275). Omkring 1700 var der 18 Ørtug Land til Gaarden, paa hvilken der fandtes 6 Heste og 4 Køer; den aarlige Udsæd var 3 Ørtug 5 Skæpper Rug, 4 Ørtug Byg, 3 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter eller Vikker. Claus Nissen svarede aarlig 14 Rigsdaler Fripenge til Forpagteren paa Ronhave. — I Nis Clausens Tid (1754) vurderedes Gaardens Bygninger til 1146 Mark, 8 Heste til 228 Mk., 7 Køer og 7 Kvier til 153 Mk., 4 Kalve til 8 Mk. 4 Skilling, 9 Faar og 9 Lam til 18 Mk., 4 Svin til 21 Mark og 8 Grise til 8 Mark, tilsammen 1582 Mark 4 Skilling. Den aarlige Udsæd var nu 2 Td. 4 Skæpper Rug, 6 Tdr. Byg, 7 Tdr. Havre, og der kunde hvert Aar bjerges 6 Læs Ho. — Til Ulkebøl Kirke var den aarlige Tiende 1 Td. 3 Skæpper Byg og 2 Td. 4 Skæpper Havre. Ved Udligningen i Ulkebøl og Kær i Foraaret 1762 havde Nis Clausen 2 Tdr. 6³/₈ Skæpper indhegnet Havreland og fik tilmaalt yderligere 1 Td.

4⁵/₈ Skæpper i den saakaldte Vestermark. — Gaardens Ejere fra Tiden før 1700: Claus Clausen til 1697, Claus Nissen fra 1697 til 1733, Nis Clausen til 1766, Claus Nissen til 1806, Jørgen Clausen til 1828, Claus Jørgensen Nissen til 1832. Sidstnævnte kunde ikke klare sig, og ved Tvangsauktionen den 15. September 1831 købtes Gaarden af H a n s K a r s t e n s e n (Broder til Præsten Kristen Karstensen), født den 7. Marts 1797, død den 25. Februar 1864. Sønnen K a r s t e n K a r s t e n s e n var Ejer fra 1869 til sin Død den 29. Juni 1880. Enken sad i uskiftet Bo til 1883, da hun indgik nyt Ægteskab, og Sønnen, H a n s K a r s t e n s e n blev 13 Aar gammel indskrevet for Ejendommen, som han dog først overtog 1896. Siden 1929 har Sønnen, Peter Karstensen været Gaardens Forpagter. Den smukke, firlængede Gaard er bygget efter Branden i Krigsaaret 1864.

I et Eksemplar af Henrik Smiths Lægebog, prentet i Lybeck Anno 1598, der i over tre hundrede Aar er gaaet i Arv i Hammerslægten og nu ejes af Snedkermester P e t e r J a c o b s e n, Ulkebøl Sten, har Sogndegn P a u l H a m m e r optegnet følgende Raad mod Tandpine: som han har faaet af C l a u s N i s s e n i K æ r. »Man skraber den yderste Bark af en halvgrøn Rod af Krage- eller Gedetorn, tygger den og lægger den ved Tænderne. probatum«. — Claus Nissen og Maren havde seks Børn: a—f.

a) Karen, døbt 7. p. Trin. 1696, blandt Fadderne Bertel Lassen, Ulkebøl, og Christen Clausen jun.; gift med P e t e r S ø r e n s e n; se Nr. 232-233 a.

b) Anna, døbt Helligtrekongersdag 1698, holdt over Daaben af Præstens Steddatter Margrethe Lorenzen; død 1699, begravet den 5. Juli.

c) Maren, døbt anden Paaskedag 1699; holdt over Daaben af Jomfru Susanne Christensen af Sønderborg; blandt Fadderne: Bertel Lassen, Ulkebøl, Claus Clausen jun. af Kær. Død samme Aar, begravet 7. p. Trin.

d) Anna, døbt 6. p. Trin. 1700; holdt over Daaben af Magdalene, Raadmand Hinrich Überwassers Hustru, fra Sønderborg.

e) Zidse, døbt 4. p. Epif. 1703; holdt over Daaben af Susanne Lassen af Sønderborg. — Gift med C h r i s t e n M a t z e n i Ulkebøl; se Nr. 108-109.

f) Nis Clausen, Faderens Eftermand paa Gaarden, født 1709, døbt Jubilate; holdt over Daaben af Raadmand Knud Hansen fra Sønderborg; død den 29. Juni 1786, begravet den 2. Juli; gift ca. 1735 med Anna, Datter af Selvejrbonde Hans Matzen og anden Hustru Anna Petersdatter i Vollerup, døbt Cantate 1713, død den 24. Juli 1789, begravet den 26. Juli (se Nr. 252-253). Som Faddere ved hendes Børns Daab nævnes Mormoderen, Morbrødrene Mads, Peter og Jakob.

224. Jacob Clausen, Selvejrbonde i Vollerup. Anetab, se Nr. 132, 136 og 186; gift med

225. Anna. Anetab, se Nr. 133, 137, 187 og 237:

228. **Claus Hartwigsen**, Bonde og Synsmand i Ulkebøl. Anetab, se Nr. 140, 318 og 486; gift med

229. **Cathrine Esbønsdatter**. Anetab, se Nr. 141, 319 og 487.

230. **Hans Christensen** i Kær. Anetab, se Nr. 142.

231. **Anna Laursdatter** fra Kær. Anetab, se Nr. 143.

232. **Hans Sørensen**, Selvejrbonde, Sandemand og Tolvmand i Ulkebøl, født enten 1666 eller 1668, død efter den 11. Januar 1737.

233. **Hustru N. N.** var 1721 til Alters sammen med Manden, 2 Sønner, 1 Datter og Svigermoderen. Vielsen findes ikke i Kirkebogen.

Hans Sørensen, hvis Bondegaard hørte til Ladegaards Len, nævnes i de gamle Registre og Jordebøger som Eftermand til Christen Sørensen eller Christen Petersen, maaske den samme Mand. 1720 oplyste han, at han havde faaet Gaarden i Eje 1697 og at Skødet var udstedt den 18. Februar 1699. I Acta C III 1, Nr. 14 af 6. September 1734 meddelte den daværende Forpagter paa Ladegaarden, Peter Nissen, at Bonde Hans Sørensen i Ulkebøl, der var 68 Aar gammel og havde ejet Gaarden i 42 Aar, havde ydet Hoveri paa Ladegaarden, til han blev Synsmand. I nogle Aar leverede han et Læs Hø og en Skæppe Byg til Fogeden paa Gaarden, der til Gengæld gav ham Lov til at lade sine Heste græsse i Koblerne og i Engen Kratmose. 1703, mens Hertug Ernst August var Guvernør, blev Hans Sørensen af Amtsforvalter David Samland udnævnt til Sandemand, og 1735 var han som mangleaarig Tolvmand Vidne i Sagen vedrørende Gravstedet til et Hus, som Borger Hans Mohr, Sønderborg, havde købt paa Auktionen efter Provst Harboes Enke Anna født Brandt. — Den 29. Januar 1729 har Hans Sørensen sammen med Amtsforvalter Peter Petersen og Sandemand Peter Christensen Duus fra Lysabild underskrevet Skødet til Bonde Claus Jepsen i Sundsmark. I Hans Sørensens Signet findes hans Bomærke og Navnets Forbogstaver H. S. (Christian Knudsen, Bind XII, Side 172-173). — Efter Jordebogen C III Nr. 122 havde Hans Sørensen omkring 1700 20 Ørtug Jord til sin Raadighed, og der saaedes 4 Ørtug Rug, 6 Ørtug Byg, 4 Ørtug 10 Skæpper Havre og 2 Ørtug Ærter eller Vikker. Der holdtes 6 Heste og 4 Køer paa Gaarden. — Hans Sørensen havde 8 Børn: a—h.

a) **Peter Hansen**, ogsaa kaldt **Peter Sørensen**, døbt Sexagesima 1696, blandt Faderne Claus Sørensen fra Kær, død før 1754; Bondekaadner i Ulkebøl paa Faderens Grund, gift med **Karen**, der døde 80 Aar 2 Maaneder gammel den 7. April 1776, begravet den 14. April. Efter Aldersangivelsen kan hun være en Datter af Claus Nissen og Maren i Kær (se Nr. 218-219 a). I Følge Fortegnelsen over samtlige Kaad fra 1734 (C III 1, Nr. 113) var Peter Sørensens Sted dengang 14 Aar gammelt med Kaalgaard og en Ko. 1754 var Enken Ejer, og det hele vurderedes til 212 Mark, deraf 192 Mark for Bygningen og 30 Mark for to Køer. Den 5. Januar 1752 blev der givet Ordre til Frikaadner Peter Sørensen i Ulkebøl, at han fremtidig

skulde betale 1 Rdl. 24 Skilling aarlig som Forbedelsespenge. Den afdøde Broder Claus Sørensen, der var Sandemand, havde af broderlig Kærlighed ikke medtaget ham, da han skulde meddele Navnene paa Byens Inderster (C III 1, Nr. 16, Breve til underordnede). En Søn, Peter Sørensen, der i Følge Kegnæs Kirkebog fødtes i Ulkebøl den 10. August 1738 (ikke i Daabsregistret), døde i Damkobbøl den 11. September 1810, begravet den 16. September; gift første Gang i Ulkebøl den 9. Juli 1766 med Marie, Datter af Gaardejer Christen Christensen Tagsen og Ellen i Ulkebøl, døbt den 1. Maj 1743, død paa Kegnæs den 1. Juli 1801; gift anden Gang i Kegnæs Kirke den 24. April 1802 med Trincke, Jørgen Clausens Enke fra Østerby. Af de seks Børn, 5 Døtre og en Søn, var tre Døtre i Live: Kathrine Marie, gift med Jørgen Wolf i Sønderby, Ellen, gift med Nis Kock i Holmkobbøl, Marie, gift med Hans Petersen i Damkobbøl.

b) Claus Sørensen, døbt Reminiscere 1699, holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg, blandt Fadderne: Peter Thomsen, Ulkebøl (Svigerfader?); se Nr. 116-117.

c) Zidsel (Sidsel), døbt 26. p. Trin. 1701, holdt over Daaben af Susanna Lassen fra Sønderborg; Sidsel maa ca. 1721 være bleven gift med Gaardejer, Synsmand og Skovfoged Lars Christensen i Bagmose, hvis Hustru Sidsel i Følge Skifte af 18. Juli 1765 var afgaaet ved Døden. Hendes Begravelse er glemt i Kirkebogen. Den førstefødte Søn Christen holdtes over Daaben af Morfaderen Hans Sørensen 2. Juledag 1722. Lars Christensen, Søn af Gaardejer Christen Steffensen og Anna i Bagmose, døbt den 11. Februar 1698 og døde den 2. Februar 1778, begravet den 8. Februar. Den 29. September 1769 begravedes Lars Christensens Hustru Anna fra Kær, 61 Aar gammel, og han viedes 4. Advent samme Aar til Margrethe, Enke efter Jep Matthiesen i Ulkebøl, født 1722, død ved Ulkebøl Kirke den 28. Maj 1784 (kaldes her Maren), begravet den 30. Maj. Ved Skiftet nævnes foruden Christen Lassen, der blev Faderens Eftermand, følgende Børn: Hans Lassen, født ca. 1729, død den 2. Januar 1819 som Aftægtsmand paa Peter Christensens Gaard i Ulkebøl; Anna, form. født mellem 1730 og 1735, gift med Friedrich Lehr, Grenadér i det Samlandske hvervede Infanteri-Regiment; Birthe, døbt den 13. Juli 1727, gift med Kaadner Christian Christensen i Kær.

d) Hans Sørensen, Præste-Kaadner og Kromand, til sidst Inderste i Ulkebøl, døbt den 11. Februar 1704; holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg, død 71 Aar gammel den 1. August 1776, begravet den 4. August; gift med Mette Hinrichs datter, en Søster til Skolemester Samuel Cruckows Hustru Kiesten, født ca. 1701, død 79 Aar 8 Maaneder gammel den 12. Juni 1781, begravet den 17. Juni (Skifte efter Peter Petersen ved Spang af 15. Januar 1766). Den 31. December 1742 laante Kromand Hans Sørensen i Ulkebøl mod Pant i Ejendommen 238 Mark 12½ Skilling af Raadmand Johan Jacob Clausen i Sønderborg. Rentefoden var 5 pCt. Den originale Obligation ligger i Skyld- og Panteprotokollen, Side 381. — Deres Søn Hinrich Hansen (ogsaa kaldt Sørensen) synes at være omkom-

met til Søs; han blev den 2. Februar 1774 viet til Anna, Datter af Christen Sørensen og Dorothea ved Kirken, døbt den 30. Marts 1747, død den 20. November 1824. Hun blev den 16. Juni 1779 gift anden Gang med Christen Jensen (Hjulmand) i Ulkebøl, Søn af Gaardejer Jens Pedersen og anden Hustru Maren i Sundsmark, døbt den 8. April 1746, død den 21. April 1830.

e) Anna, døbt den 25. Søndag efter Trin. 1706, død 16 Dage gammel, begravet 2. Advent.

f) Matthias, døbt 5. p. Trin. 1708; holdt over Daaben af Raadmand David Boy.

g) Birthe, døbt 4. p. Trin. 1715; Faddere: Jomfru Elisabeth Pipers, David Boy, Jomfru Zoffmann, alle fra Sønderborg, Mette Bertels fra Ulkebøl.

h) et Barn døbt Cantate 1720, Navnet glemt i Kirkebogen; holdt over Daaben af Matz Petersen, Ulkebøl.

236. Christen Andersen, Selvejerbonde i Vollerup, Ulkebøl Sogn, fra 1699 til efter 1721. Vielse Ulkebøl 25. p. Trin. 1699:

237. Anna, Enke efter Bonde Jacob Clausen. Anetab; se Nr. 133, 137, 187 og 225.

I Christen Andersens Tid udrededes følgende aarlige Afgifter til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard: 2 Ørtug $8\frac{1}{2}$ Skæpper Byg, 3 Ørtug $\frac{1}{2}$ Skæppe Havre og som Pengeafgifter 7 Rdl. 7 Skilling; Tiendekornet til Præsten og Kirken var 1 Ørtug 6 Skæpper Byg og 1 Ørtug 11 Skæpper Havre. — Det vides ikke med Sikkerhed, hvornaar Christen Andersen har overladt Bondegaarden til Stedsønnen Niels Jacobsen, men denne nævnes i Registrene efter 1730. — 1717 bad Christen Andersen i Følge C III 1, Nr. 9, Side 104 om Tilladelse til at opføre et Kaad paa Gaardens Grund til sin Halvbroder Hans Jørgensen Rademacher. Bymændene gav hertil deres anbefaling med Thomas Petersen som Synsmand (se Nr. 248) og Hans Matzen som Byens Ældste (se Nr. 252). — Christen Andersen og Anna havde tre Børn: a—c.

a) Jacob Christensen, døbt 2. Advent 1700, holdt over Daaben af Povl Jebsen fra Sønderborg. Selvejerbonde i Sundsmark. Se Nr. 118-119.

b) Anders Christensen, døbt Sexagesima 1704, holdt over Daaben af Christian Thun fra Sønderborg, desuden Hans Andersen fra Vollerup; død som Aftægtsmand paa en Gaard i Ulkebøl den 27. Marts 1783, begravet den 30. Marts; gift før 1736 med Maren, Datter af Gaardejer Karsten Christensen og Maren i Ulkebøl, døbt 16. p. Trin. 1707, død den 24. Januar 1787, begravet den 28. Januar. — Maaske har Vielsen fundet Sted 1730, da Fæstesagerne fra Sønderborg Amtstue udviser, at Andreas Christensen den 11. Marts nævnte Aar overtog Svigerfaderens Gaard i Ulkebøl og betalte Fæstebrevet med 18 Rigsdaler. — Af deres Børn kendes: Christen Andersen (se Nr. 108-109 b og 46-47 c); Carsten Andersen, døbt den 19. Oktober 1738, død den 12. Marts 1804, forulykkede ved at stange

Aal paa Fjordens Is, Ejer af Gaarden til 1786, gift den 24. Juli 1768 med Marie Pedersdatter fra Ulkebøl; Anders Andersen, døbt den 11. Maj 1747, konf. 1762, gift den 5. Juli 1777 med Marie Hansdatter fra Kær; Peder Andersen, døbt den 19. Februar 1749, død som Aftægtsmand i Mølby ved Sønderborg den 10. Marts 1834, gift den 30. Juni 1769 med Marie Jørgensdatter af Favrykke, født 1745, død i Mølby den 27. November 1796. — Anders Christensen og Maren hører til H. P. Hanssens Tiptipoldeforældre (se Nr. 46-47 c).

c) Christen Christensen døbt den 12. Søndag efter Trin. 1707. Faddere: Mons. David fra Sønderborg, Peter Jensen fra Kær, Hans Jørgensen fra Sebbelev og Anna Hiendres fra Augustenborg; død før 1757.

240. Christen Frost, Gaardejer i Ulkebøl i Tiden omkring 1700. Vielse Ulkebøl Exaudi 1691:

241. Birgitte Christensdatter fra Stevning, Svenstrup Sogn.

Christen Frost, der i Degnets Fortegnelse over Altergæsterne fra 1721 kaldes gamle Christen Frost, stammer sikkert fra Sundsmark, da Jens Frost nogle Gange var bedt som Fadder. Af Konens Slægtninge nævnes en Søster, Kirsten Hanses fra Egen, Christian Christensen og Elsbe Jesses, begge fra Stevning. Peter Jessen, Degn i Hørup, er muligvis sidstnævntes Slægtning. — Gaarden, der i Registrerne er den sidste under Ladegaards Len, ejedes før hans Tid af en Christen Jensen Brock, der var død 1691. I Tiden før 1700 svarede Christen Frost følgende Afgifter til Herskabet: Landgilde 12 Skilling, Bedesvin 1 Rigsdaler 24 Skil., 2 Ørtug 6 Skæpper Byg = 5 Rdl., 2 Ørtug 12 Skæpper Havre = 3 Rdl, 12 Skil., 1 Faar = 1 Rdl.; 2 Gæs = 16 Skil., desuden sammen med tre andre Bymænd 1 Lam, 4 Høns og 20 Æg. — Christen Frost, der ligesom Hustruen døde før 1757, havde følgende Børn: a—j.

a) Christen Frost, døbt 7. p. Trin. 1691; holdt over Daaben af Mons. Jørgen, Amtsforvalter David Samlands Skriver. form. død som Barn, ikke i Begravelsesregistret.

b) Anne Marie, døbt 13. p. Trin. 1692, holdt over Daaben af Amtsforvalter Samlands Dame; død 11 Uger gammel, begravet 23. p. Trin.

c) Christian, døbt 18. p. Trin. 1693; holdt over Daaben af kongelig Husfoged Gottfried Zoffmann fra Sønderborg; død 1700, begravet 6. p. Trin.

d) Christen Frost, sædvanlig kaldt unge Christen Frost, døbt 10. p. Trin. 1695, holdt over Daaben af Mons. Nicolai Lassen hos Amtsforvalter Samland, død ca. Oktober 1726; gift 3. Juledag 1716 med Malene Christensdatter fra Ulkebøl, der sikkert var Datter af Gaardejer Christen Hattesen, idet denne den 5. Januar 1719 traf Aftale med Christen Christensen Frost fra Ulkebøl om at sidstnævnte skulde overtage Gaarden. Aftalen stadfæstedes den 16. Januar samme Aar dog med det Forbehold, at der skete lovmæssig Deling, saa ingen led Skade

derved. (C III 1, Nr. 7, Side 79). Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve 1720 meddelte Christen Frost, at han havde ejet Gaarden et Aar og 1719 mod Kvit-
tering betalt 3 Speciesdaler Fæstepenge, han klagede over, at Bolet var helt øde og
at han havde maattet bygge 10 Fag Hus. — Christen Frost efterlod Enke og fem
Børn, fire Døtre, af hvilke den ældste (Birthe) var ni Aar gammel, mens Sønnen
dengang kun var ni Maaneder. Enken indgik nyt Ægteskab med Steffen Chri-
stensen, Ungkarl fra Kær, der i Følge C III 1, Nr. 11, Side 69 førte Klage mod
Magdalene Christens. Steffen Christensen havde den 1. April 1727 overtaget Gaar-
den og betalt 18 Rdl. Fæstepenge. Han paastod nu, at Enken havde opført sig
utilbørlig imod ham. Hans Hinrichsen (Jendresen), Gaardejer i Ulkebøl, der var
hendes Formynder, tilbageviste denne Paastand og sagde, at Steffen Christensens
Broder, Gaardejer Hans Christensen i Vollerup, og Svogeren, Selvejerbonde Tho-
mas Petersen, samme Steds, var Vidne paa, at Steffen havde tilbudt sig af fri
Vilje. Myndighederne gav da ogsaa den Besked, at han var myndig og derfor
maatte staa ved sit Ord. Side 79 i samme Kilde oplyses, at Vielsen har fundet Sted.
Deres Datter Birthe, døbt 2. p. Trin. 1717, død den 19. Oktober 1783, var gift med
Gaardejer Hans Jørgensen, der døde den 18. April 1781 som Aftægtsmand paa
Christian Hansens Bol i Ulkebøl.

e) **Marie**, døbt Mis. Dom. 1697, holdt over Daaben af Margrethe Lorenzen fra
Præstegaarden; død samme Aar, tre Uger gammel, begravet Rogate.

f) **Jørgen Christensen Frost**, døbt 5. p. Trin. 1698, holdt over Daaben af Raad-
mand David Boy fra Sønderborg; Faderens Eftermand. Se Nr. 120-121.

g) **Sidsel**, døbt 3. Advent 1700.

h) **Maren**, døbt den 1. Januar 1703, holdt over Daaben af Susanna Lassen fra
Sønderborg; død 2 Aar 2 Maaneder og 2 Uger gammel 1705, begravet Reminiscere.

i) **Peder**, døbt Oculi 1705, holdt over Daaben af Raadmand Knud Hansen fra
Sønderborg; Faddere: Jens Frost, Sundsmark, Peter Kløv fra Høruphav, Anne
Marie Ahlmans fra Sønderborg, Margrethe Jacobsdatter fra Sønderborg.

j) **Birrete**, døbt 8. p. Trin. 1708, holdt over Daaben af Nicolai Lassens Hustru
Susanne fra Sønderborg.

242. Claus Christensen, Gaardejer i Ulkebøl før 1735. Gift med

243. Bodil Clausdatter fra Ulkebøl, form. født 1677, død 89 Aar gammel 1766,
begravet den 10. August. (se Nr. 140-141 b).

Claus Christensen var 1720 Ejer af en Fæstegaard i Ulkebøl, havde overtaget
den efter en Claus Paulsen (død 1698) og betalte 1707 mod Kvit-
tering 2 Speciesdaler Fæstepenge. Den aarlige Afgift til Herskabet var i Følge Borgmester Jacob
Jensens Jordebog af 29. Marts 1688 (C III 1, Nr. 172): Landgilde 26 Skil. 6 Pg.,
Bedesvin 1 Rdl. 24 Sk., 3 Ørtug 9 Skæpper Byg a Sk. 8 Skil. = 7 Rdl. 8 Skill,
3 Ørtug 10 Sk. Havre a Skæppe 3 Skil. = 4 Rdl. 8 Skil., 2 Gæs = 16 Skil., 4

Høns = 8 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., desuden aarlig 12 Rdl. Fripenge. 1700 føres Gaarden med 18 Ørtug Jord, Fripenge 14 Rdl., 4 Heste, en Ko, og den aarlige Udsæd var 7 Skæpper Rug, 4 Ørtug Byg, 3 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter og Vikker. — Efter Claus Christensens Død blev Bodil gift med Christen Jacobsen, der nævnes i Registrene fra 1732 til efter 1754, men maa være død før 1757. — I hans Tid vurderedes Gaardens Bygninger til 1149 Mark, 8 Heste til 72 Mk., 7 Køer til 36 Mk., 4 Kvier til 30 Mk., 3 Kalve til 6 Mk. 12 Skil., 3 Faar med 3 Lam til 6 Mk., 3 Svin til 19 Mk. og 5 Grise til 5 Mark, tilsammen 1539 Mark 12 Skilling. Der avledes 6 Læs Hø, og den aarlige Udsæd var 2 Td. 4 Skæpper Rug, 5 Td. Byg og 7 Td. Havre.

Ved Skiftet efter Bodils Broder, Hans Clausen i Ulkebøl, den 29. Januar 1767 nævnes følgende af hendes Børn: Marie, gift med Bolsmand Claus Clausen, Ulkebøl, Margrethe, gift med Bolsmand Jens Petersen i Kær, Maren, gift med Inderste Friedrich Friedrichsen ved Kirken, og Cathrine, gift med Jørgen Frost, Ulkebøl. — Efter disse Oplysninger og Kirkebogen synes Claus Christensen og Bodil at have haft følgende otte Børn: a-h.

a) Maren, født 1700, ikke i Daabsregistret, død 60 Aar gammel 1760, begravet den 13. August; gift med Præste-Inderste, Snedker og Kirkeværge Frederik Frederiksen (Cruckow), Søn af Snedker og Kirkeværge Frederik Cruckow og Auguste Nielsdatter ved Ulkebøl Kirke, født 1709, døbt Rogate, død 49 Aar gammel (?) 1762, begravet den 19. September. Den ældre Frederik Cruckow var en Søn af Skoleholder Frederik Samuelsen Cruckow, hvis Forældre var Sogndegn Samuel Frederiksen Cruckow og Agathe Ewald. Frederik Cruckow fik den 15. Marts 1708 af Pastor Lange Tilladelse til at opføre et Kaad paa Kapellaniets Grund ved Kirken mod aarlig at yde en Høstdag og betale syv Mark lybsk til Sognepræsten eller »Caplaniets Jordrott«. Efter Frederik Cruckows Død beboedes dette Kaad af de to Sønner Nicolai og Frederik, og da sidstnævnte afgik ved Døden, fik Sønnen Claus Frederiksen efter Aftale med Svogeren Hans Christian Lange i Nørborg og Sognepræsten Lorenz Lorenzen Lov til at bo i Faderens Del af Huset. (Præste-Arkiv). Frederik Cruckow og Maren havde, som nævnt, to Børn: Claus Frederiksen, født 1739, døbt den 5. April, død den 5. Maj 1813, gift første Gang 1762 med Marie Hansdatter ved Kirken, en Søster til Inderste Peter Hansen i Vollerup; hun døde 33 Aar gammel den 7. Juli 1765; anden Gang den 7. Juni 1766 med Elske Dorothea, Datter af Snedker Peter Jørgensen og Marie Petersdatter ved Kirken, døbt den 18. November 1736, begravet den 13. Februar 1820. — Datteren Anna Auguste, født 1724 (ikke i Daabsregistret), døde i Nørborg den 9. November 1809, begravet den 15. November, gift i Ulkebøl den 3. Juni 1757 med Skomagermester Hans Christian Lange fra Nørborg, der døde 76 Aar gammel den 30. August 1802, begravet den 2. September.

b) Christen, døbt 2. p. Trin. 1701; holdt over Daaben af Nicolai Lassen fra Sønderborg.

c) **Cathrine**, døbt 8. p. Trin. 1703; opkaldt efter Mormoderen; holdt over Daaben af Susanne Lassen fra Sønderborg; blandt Fadderne Morfaderen Claus Hartwigen; hun maa være død som Barn.

d) **Claus**, døbt Palmarum 1707 (holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg) — Tvilling.

e) **Cathrine**, døbt Palmarum 1707 — Tvilling —, holdt over Daaben af Marie. Forpagter Christian Kaads Hustru paa Rønhave, død 1760, 64 Aar gammel (?), begravet den 16. Juli; gift med **Jørgen Frost**, Ulkebøl og i Følge Skifte af 29. Januar 1767 seks Børn. Se Nr. 120-121.

f) **Margrethe**, ogsaa kaldt **Merret**, ikke i Daabsregistret, død før den 31. December 1742; gift med **Gaardejer Jens Petersen i Kær**, to Børn. Se Nr. 102-103.

g) **Marie**, døbt 15. p. Trin. 1711; holdt over Daaben af Peter Badskærs Hustru fra Sønderborg; maa være død i Tiden før 1. p. Epif. 1715.

h) **Marie**, født i November 1717, ikke i Daabsregistret, død 67 Aar 8 Maaneder gammel den 15. Juli 1785, begravet den 20. Juli, gift første Gang med **Claus Hansen**, Gaardejer i Ulkebøl, født 1721, ikke i Daabsregistret, død 39 Aar gammel 1760, begravet den 17. August; anden Gang den 26. Juli 1761 med **Claus Clausen**, født 1733 (Lakune i Daabsregistret), død som Gaardejer i Ulkebøl den 5. Januar 1781, begravet den 7. Januar. Marie havde i sit første Ægteskab to Børn: **Hans Clausen**, født den 5. September 1751, konf. 1766, gift med **Anne Margrethe Clausdatter** fra Sundsmark den 7. November 1783, fra 1800 til 1814 Forpagter paa Kegnæsgaard. Ejer af Skellegaard i Broager Sogn, som han købte 1783 med 58 Rigsdaler for hver Tønde Land; **Karen**, døbt den 4. November 1753, død den 13. December 1822, begravet den 20. December, gift den 10. Juli 1776 med **Claus Christensen**, Gaardejer i Kær, født samme Steds 1752, døbt den 9. April, død den 27. Juli 1830, Søn af Gaardejer **Christen Clausen** og **Ingeborg**.

248. **Thomas Petersen**, Selvejerbonde og Synsmand i Vollerup, død før den 5. Oktober 1736; Vielse Ulkebøl 17. p. Trin. 1705.

249. **Marie Christensdatter** fra Vollerup, der i Acta C III 1, Nr. 11, Side 63 betegnes som en Søster til Steffen Christensen, Gaardejer i Ulkebøl, (Se Nr. 240-241 d) og til Hans Christensen, Gaardejer i Vollerup. Hun blev i Følge Skiftebrev af 2. Oktober 1751 gift anden Gang med **Hans Christensen Foged**, der nævnte Dag overlod Bondegaarden i Vollerup til Stedsønnen **Christen Thomsen**. — **Thomas Petersen** havde faaet Bondegaarden efter Faderen i 1705 med Skøde af 1. Maj 1706. Allerede 1704 var han blevet udnævnt til Synsmand af Amtsforvalter **David Samland**, mens Hertug **Ernst August** var Guvernør over Als. — Den 12. December 1721 fik **Thomas Petersen**, **Jørgen Nielsen**, **Hans Matzen** og **Henning Henningsen**, alle Bønder i Vollerup, Concession til Opførelse af et Kaad til Det-

lef Lorensen, Stamfaderen til den kendte Slægt Detlefsen paa Tombølgaard. (C III 1, Nr. 8, Side 222). Den 26. Marts 1727 afsluttedes en Kontrakt mellem Thomas Petersen og hans Svoger (hvilket sikkert betyder Svigersøn) Nicolai Petersen, der fik tre Skæpper Havreland til at bygge Hus paa mod aarlig at betale 2 Rigsdaler til Bondegaardens Ejer. Ved et muligt Salg af Huset skulde Thomas Petersen og hans Arvinger have Forkøbsret. (C III 1, Nr. 11, Side 47). — Skiftebrevet efter Thomas Petersen af 5. Oktober 1736 er ikke bevaret, men ved Skiftet den 2. Oktober 1751 gives følgende Oplysninger om Forholdene paa Bondegaarden: Kongelig Majestæts Restancer var fra 1675 til Udgangen af 1745 1698 Rdl. 20 Skil. Indgælden var 124 Rdl. 37 Skl., Udgælden 101 Rdl. 44 Skil., til Deling 22 Rdl. 41 Skil. Bondegaarden med Aftægtshus vurderedes til 50 Rdl. Denne Sum deltes i tre lige store Dele, af hvilke de to med 100 Mark lybsk tilfaldt Stedsønnerne Christen og Peter Thomsen, mens den afdøde Søsters, Sidsel Christens, efterladte Børn fik en Del = 50 Mark lybsk. Desuden fik Christen Thomsen en Hoppe i Stedet for den unge Hest, der efter Skiftebrevet af 1736 skulde tilfalde Søsterdatteren Dorothea, der fremtidig skal have en Hoppe eller i rede Penge 8 Rigsdaler Courant. Aftægtet bliver som bestemt i det gamle Skiftebrev med Jorder, Græsning, Svin, Faar, Gæs og Brændsel, endvidere Frugten af 10 Æbletræer og et Pæretræ. I øvrigt deles Abildgaarden mellem Forældrene og Sønnen. — Thomas Petersen og Marie havde tre Børn: a-c.

a) Zidsel (Sidsel), døbt 3. Advent 1708, holdt over Daaben af Ingeborg, Tingskriver Peter Danielsens Hustru fra Sønderborg, død før den 5. Oktober 1736, var formentlig først gift med den før nævnte Nicolai Petersen, Bondekaadner i Vollerup, derefter med Christen, og havde en Datter Dorothea, om hvem Oplysninger savnes.

b) Christen Thomsen, døbt 3. p. Trin. 1711, holdt over Daaben af Tingskriver Peter Danielsen, Stedfaderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 124-125.

c) Peter Thomsen, døbt 18. p. Trin. 1713, holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg, maaske den Inderste Peter Thomsen i Vollerup der 1756 paa Hustruen Maries Vegne havde en Sag med Peter Christensen den yngre samme Steds. En Inderste af dette Navn findes dog ikke i Taksationsinstrumentet af 1754, (C III 1, Nr. 20 af 22. Januar 1756). Maaske er det den Peter Thomsen af Vollerup, som i Tiden efter 1750 har faaet følgende Børn døbt i Ulkebøl: 1) Thomas Petersen, døbt den 1. Oktober 1752, konf. fra Sundsmark 1768 (salig Peter Thomsens Søn, 16 Aar gammel), viet i Augustenborg den 31. August 1781: fyrstelig Lakaj Thomas Petersen, Søn af Boelsmand i Sundsmark, og Sophia Ulrika Nissen, Datter af salig Nis Kudsker. Den 11. Marts 1806 fik Bonde Thomas Petersen i Sundsmark Lov til at sælge 2 Skæpper 10 Kvadratroder til Kaadner Claus Hansen Nissen, og Hertugen bestemte da, at de sædvanlige Kontrakt-Afgifter ikke skulde afkræves ham grundet paa de mange Aars Tjeneste, som Sælgeren havde ydet Hertugens afdøde Fader og Farbroder. Da Thomas Petersen udtrykkelig

betegnes som en Bondesøn fra Sundsmark, maa Faderen være den Boelsmand Peter Thomsen i Sundsmark, der døde 37 Aar gammel (?) 1766 og begravedes den 27. Juli. Han var kort Tid forinden blevet valgt til Tolvmand. — En Datter Marie, ligeledes født i Vollerup, døbt den 18. Juni 1755 og døde i Ulkebøl den 30. December 1794; hun var gift med Gaardejer Christen Clausen, Søn af Gaardejer Claus Hansen og Marie i Ulkebøl, døbt den 21. September 1749, død den 10. Juni 1807. (Ved Vielsen den 31. Maj 1775 kaldes hun Marie Pedersdatter fra Sundsmark). 1759 nævnes Peter Thomsen i Sundsmark, og her fødtes Datteren Anne Marie, døbt den 6. Jan. 1759, begravet den 6. Juli 1777. — Peter Thomsens Hustru Marie, Datter af Hans Jørgensen og Maren Nielsdatter i Sundsmark, døbt den 3. Marts 1726, død den 29. August 1794, var gift anden Gang med Hans Madsen fra Sebbelev, der døde den 5. September 1806. Se Nr. 118-119, sidste Afsnit).

250. **Anders Petersen**, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab. Se Nr. 64 og Hesselgaards Historie.

251. **Kiesten Christensdatter**. Anetab. Se Nr. 65 og Hesselgaards Historie.

252. **Hans Matzen**, Selvejerbonde og mangeaarig Tolvmand i Vollerup, født 1653, form. død 1736. Vielse Ulkebøl 1. p. Epif. 1696.

253. **Anne Petersdatter**, Vollerup, der 1737 nævnes som Ejer af Bondegaarden, Datter af Peter Christensen; se Hesselgaards Historie.

Hans Matzens første Hustru **Maren** døde 34 Aar gammel 1695 og begravedes 21. p. Trin. Oplysningerne om Hans Matzens Alder findes i Papirerne vedrørende Sagen om Gravstedet til Kapellanihuset i Vollerup, der var bleven købt af Borger og Købmand Hans Mohr i Sønderborg. (C III 6, Nr. 567, 1. April 1735). Degnen Paul Hammer havde i Tiden omkring 1720 en Strid med Sogneboerne om Offeret, der var blevet ham og hans to Forgængere i Embedet nægtet; i et Brev til Myndighederne har han den 1. Marts 1721 skildret Forholdene og siger heri, at Hans Matzen fra Vollerup siden den Tid har tilføjet ham meget ondt (C III 1, Nr. 7, Side 154-155). Hans Matzen oplyste 1720, at han havde faaet Gaarden for 40 Aar siden, mens Skødet var udstedt den 5. November 1701. Den 11. Januar 1737 var han afgaaet ved Døden, idet Enken i Henhold til Degn Paul Hammers Mandtal til Fattigforsørgelsen aarlig skulde betale 4 Skilling til Sognets Fattigkasse. — I Hans Matzens Tid hørte 18 Ørtug Land til Gaarden, af hvilke de 4 tilsaaedes med Rug, 4 Ørtug 6 Skæpper med Byg, 4 Ørtug 10 Skæpper med Havre og 4 Skæpper med Ærter og Vikker. 1700 fandtes kun 4 Heste og 3 Køer paa Ejendommen. — Hans Matzen havde i sine to Ægteskaber 10 Børn: a-j.

a) **Matz Hansen**, Selvejerbonde ved Ulkebøl Kirke, født 1681; død 1762; begravet den 5. September, gift omtrent 1722 med **Maren**, Datter af Bonde Christian Petersen ved Kirken, døbt den 1. November 1697, død den 3. September 1783, begravet den 7. September. Matz Hansen findes endnu 1754 paa den Bondegaard, der fra 1681 til efter 1724 ejedes af Peter Moritzen.

b) **Karen**, født 16. ..., der nævnes som Fadder 6. p. Trin. 1715 og 1721 var til Alters sammen med Manden, en Søn og en Datter. Hun blev efter Quasim. 1705 gift med Gaardejer **Henning Henningsen** i Vollerup, hvis første Hustru **Augusta Jørgensdatter** var bleven begravet nævnte Dag, 30 Aar gammel. (Vielse 16. p. Trin. 1697). **Augusta** maa være en Datter af **Jørgen Hansen**, sædvanlig kaldt **Fodsvend**, der endnu var i Live 1721, da han var til Alters sammen med sin Hustru og boede hos **Bonde Anders Petersen**. I et Brudstykke af en Jordebog fra Tiden før 1700 nævnes **Jørgen Fusz knecht** paa Gaarden, som **Henning Henningsen** 1697 eller 1698 fik efter en **Claus Christensen**. Han brugte en Formue til en grundig Istandsættelse af Gaardens Bygninger og blev den 6. April 1708 fritaget for Hoveri mod aarlig at svare 12 Rigsdaler Tjenestepenge. (C III 1, Nr. 8, Side 443). Til Forpagteren paa **Sønderborg Ladegaard** ydede han desuden aarlig 3 Ørtug 6½ Skæppe Byg, 4 Ørtug 16 Skæpper Havre og i rede Penge 2 Rdl. 28 Skil., til Præst og Kirke 1 Ørtug 2 Skæpper Byg og 1 Ørtug Havre. — Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve 1720 meddelte **Henning Henningsen**, at han havde haft Gaarden i Fæste i 23 Aar og betalt 9 Speciesdaler, men ingen Kvittering faaet. Aaret huskede han ikke, men for omtrent seks Aar siden havde han igen betalt 4 Spec., fordi han af samme Grund var bleven eksekveret og havde givet en Mark i Bøde. Den fulde Fæste i Vollerup var 18 Speciesdaler. — **Henning Henningsen** stammer muligvis fra **Sønderborg**, hvor en **Købmand** af samme Navn findes omkring 1650 og hvis Datter **Cæcilie** var gift med **Præsterne Peter H. Glamdorf** og **Philip Petersen**. **Henning Henningsen** havde i sine to Ægteskaber 11 Børn, deriblandt **Jørgen Henningsen** (Eftermand paa Gaarden; se Nr. 154-155 f), **Augusta**, gift med Gaardejer **Jacob Kaad** i **Hørup**, **Marie**, gift med hertugelig Staldbetjent **Johan Huhnholz** i **Augustenborg**, **Peter Henningsen**, **Bondekaadner** i **Sundsmark**; og **Hans Henningsen**, der døde i **Berlin**, hvor hans vistnok var **Købmand**, og efterlod sig en ret betydelig Formue.

c) **Hans Hansen**, født 16. ...; han ejede det først nævnte Kapellanhus i Vollerup; men drog bort fra Kone og Hjem og gav Huset i Pant til Broderen **Matz** for Penge, han skyldte ham. Maaske er det den **Hans Hansen** fra Vollerup, der 5. p. Epif. 1715 »med Musik i Kirken« viedes til **Anne Sophie Jensdatter**.

d) **Peter**, døbt Septuagesima 1693, holdt over Daaben af **Peter Kammertjener** fra **Augustenborg**; død fem Dage gammel, begravet den 25. Februar.

e) **Jacob**, døbt 17. p. Trin. 1694, holdt over Daaben af **Ewald Køkkenskriver** fra **Augustenborg**; død 4 Uger gammel, begravet 20. p. Trin.

f) **Peter Hansen**, døbt 4. Advent 1700, holdt over Daaben af **Husfoged Gottfried Zoffmann** fra **Sønderborg**. — Faderens Eftermand paa Gaarden. Se Nr. 126-127.

g) **Christen**, døbt 12. p. Trin. 1703; holdt over Daaben af **Tingskriver** og **Raadmand David Boy** fra **Sønderborg**. — **Hans Skæbne** kendes ikke.

h) **Maren**, døbt 4. Advent 1706; holdt over Daaben af **Maren**, **Jørgen Andersens** fra **Lambjergskov**; død ni Maaneder gammel 1707, begravet 18. p. Trin.

i) **Jacob Hansen**, Selvejrbonde i Lambjerg, døbt 15. p. Trin. 1708, holdt over Daaben af David Boy, død 1755, begravet Kr. Himmelfartsdag, viet i Hørup den 27. Sept. 1740 til Inger, Enke efter Selvejrbonde Hans Kock (begravet 4. Advent 1739), Datter af Selvejrbonde og Synsmand Jørgen Andersen og Kirsten i Lambjergskov, døbt Palmarum 1700, død 1775, begravet 9. p. Trin. (sal. Christen Skippers Enke af Lambjerg).

j) **Anna**, døbt Cantate 1713; holdt over Daaben af Jomfru Christine Lovise Harboe fra Præstegaarden, død i Kær den 24. Juli 1789, begravet den 26. Juli; gift ca. 1735 med Gaardejer N i s C l a u s e n, Søn af Claus Nissen og Maren, døbt Jubilate 1709, død den 29. Juni 1786, begravet den 2. Juli. (Se Nr. 218-219 f).

254. **Peter Jensen** i Kær. Anetab. Se Nr. 190.

255. **Maren Nielsdatter** af Kær. Anetab. Se Nr. 191.

IX FEM GANGE TIPOLDEFORÆLDRE

256. **Christen**? i Vollerup.

257. **Anne Christens** i Vollerup, født 1632, død 1704; begravet Quasim. Se Hesselgaards Historie.

264. **Claus Nielsen**, Selvejrbonde og Sandemand i Vollerup, født 1629; død 1699, begravet 3. p. Trin., faa Uger efter Sønnen. Hustruens Navn kendes ikke, da hun var død før den 1. Januar 1691.

Claus Nielsen nævnes i en Jordebog fra Tiden før 1700 som Ejer af den Bondegaard i Vollerup, der senere overgik til Christen Andersen, som blev gift med Sønnens, Jacob Clausens, Enke. I Claus Nielsens Tid maatte der regnes med følgende aarlige Afgifter til Herskabet: Landgilde 1 Rdl. 37 Skil. 2 Pg., Bedesvin 1 Rdl. 24 Skil., 3 Ørtug 8½ Skæpper Byg = 5 Rdl. 20 Skil., 3 Ørtug 1½ Skæppe Havre = 3 Rdl. 40 Skil. 6 Pg., 1½ Faar = 1 Rdl. 24 Skil., et Lam = 18 Skil., 1½ Gaas = 12 Skil., 6 Høns = 12 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., et Læs Hø = 1 Rdl. og to Læs Halm = 24 Skil., tilsammen 16 Rdl. 21 Skil. 2 Pg. — Claus Nielsen var 1685 blandt Sandemændene i den Sag, der førte til Afskedigelse af Degnen Andreas Knudsen i Lysabild. (Christian Knudsen, X. Bind; Side 55 og 57). — Af Claus Nielsens Børn kendes kun Sønnen J a c o b C l a u s e n. Se Nr. 132-133.

272. **Claus Nielsen**, Selvejrbonde i Vollerup. Anetab. Se ovenfor Nr. 264, endvidere 372 og 448.

282. **Esben Jacobsen**, Kaldskapellan i Hørup fra 1660 til sin Død den 1. Januar 1694; gift med:

283. **Anna**, der døde 1693 i en Alder af 65 Aar og begravedes den 17. Oktober. Efter hin Tids Skik har de sikkert faaet deres sidste Hvilested i Sognekirken.

Esben Jacobsen fødtes omtrent 1621 i Faaborg, besøgte Latinskolen i Odense og immatr. den 25. Maj 1646 ved Københavns Universitet. Fyns Biskop Laurids Jakobsen (Hindsholm) skrev 1660 følgende i sin Dagbog. »Den 15. Aprilis ordinerede jeg Hr. Anders Christensen, Capellan i Suenborg; oc Hr. Esben Jacobsen, Capellan i Hørup Sogn paa Alsøe«. Han var saaledes 39 Aar gammel, da han tiltraadte Tjenesten i Hørup, og har sandsynligvis som andre teologiske Kandidater i flere Aar virket som Huslærer. Sognepræsten, Provst Johannes Knudsen Krag, der ogsaa stammede fra Sydfyn (Stenstrup), har i Anledning af Esben Jacobsens Død skrevet følgende: »Anno 1694 den 1. Januar døde den hæderlige og vellærde Mand, Hr. Esben Jacobsen, min kjære Medtjener i Ordet og elskelige Broder i Christo, som jeg selv hjalp til Tjenesten og lefde med mig i Embedet fast 34 Aar. Hans Alder var 73 Aar. Han var den sidste Capellan her i Synderherrit, thi efter at der kom en og anden Capellan med Successions Breve og vilde forskyde Sognepræstens Enker og Børn, saasom Hr. Hans Hodme i Liusappel og Hr. Hans Olufsen i Ulkebülle, da saadan Ulempe og Fortredelighed at forekomme, forhvervede vor vellærde Biskop Hr. Thomas Kingo Anno 1683 den 24. Marts kgl. Befaling, at naar de residerende Capellaner, som da vare, enten døde eller andetsteds hen blev forfremmede, skulde ingen i deris Sted ordineres, men Capellanierne lægges til Hovedkaldene, og hvor Præste Enker ere eller vorde, da leggis til deris Ophold. Der denne salig Mand vaar død, lod jeg hans tre Døtre, som endda vare uforsørgede, nyde Naadsens Aar; endog jeg ikke hafde det behoff. Lod dem bruge alt Grundet, og hvad der faldt Aaret omkring, uden det lille rene Korn, som jeg beholdt for min Ulempe i dette Aar«. Esben Jacobsen, der i 1685 var Medlem af Provsteretten ved Paadømmelsen af Sagen mod Degnen Andreas Knudsen i Lysabild (Chr. Knudsen, Bind X; Side 55); har i Stiftsbogen af 1690 givet en Oversigt over Hørup Kapellanis Jorder og Indtægter. — Esben Jacobsen og Anna havde fem Døtre, der nævnes ved Skiftet den 24. Februar 1694. (Provste-Protocollen for Als-Sønderherred, autoriseret Odense Bispegaard den 26. November 1689 af Thomas Kingo). a.e.

a) Dorothea, (Føde- og Dødsaar kendes ikke) var før 1690 gift med Gaardejer og Sandemand Jens Jørgensen i Tandslet, formentlig Søn af Formanden paa Gaarden, Jørgen Lawesen. Omkring 1634 ejedes Gaarden af Lawe Jørgensen, der ogsaa var Sandemand. Jens Jørgensen udnævntes 1695 til Sandemand og beholdt Hvervet til sin Død i Januar 1726. Christian Knudsen meddeler, at der i Dorotheas Udstyr fandtes en Del Ting, der paa hine Tider hørte til de store Sjøldenheder i en Bondegaard, saaledes: et Stueur, som ikke kan slaa, en jernbeslaaet Vogn og en Kakkellovn. Jens Jørgensen var Ejer af den store Bondegaard paa Tandshede (nu Døbbelgaard), og Sønnen Esben Jensen blev ligeledes Sandemand og Synsmand. Til Esben Jensens Efterkommere hører bl. a.: Frederik August Esbensen, Danmarks første Indenrigsminister og Amtmand over Hjørring Amt, Synsmand Esben Esbensen i Tandslet, gift med Ester, Datter af Præsten Vesti Ege-

berg i Lysabild, Andreas Esbensen, Lærer ved Bernstorffsminde Seminarium, senere Degn og Førstelærer i Tandslet, Præsten Johan Riber Esbensen, Vesti Esbensen, kendt Landmaaler og Ejer af Bondegaarden i Tandslet, den sidste Vesti Esbensen paa Tandshede, fra 1896 til 1901, Medlem af den nordslesvigske Skoleforenings Bestyrelse, solgte Slægtsgaarden i 1904 til Hans Rasmussen og købte den store Gaard »Solbjerg« i Nørre Bjært ved Kolding.

b) **Cathrine Esbendsdatter**, før 1690 gift med Selvejerbonde, Synsmand og Tolvmand **Claus Hartwigsen** i Ulkebøl; se Nr. 140.

c) **Eleonora (Lenore) Esbendsdatter**, født 1670, død 80 Aar gammel i Øster Højst, Tønder Amt, begravet den 22. April 1750, trol Hørup 2. Pinsedag, viet 11. p. Trin. 1695 til **Peter Hansen** fra Snogbæk, Sottrup Sogn, Stedson af Kaadner Hans Christensen Knos og Anna (fra Snogbæk) ved Hørup Kirke. Peter, Lenor Esbens Mand, døde allerede 1698. Deres Søn, **Esben Petersen Hørup**, døbt i Hørup den 1. Juni 1696, død i Øster Højsi den 8. December 1737, begravet den 8. Januar 1738, var fra 1732 til 1737 Sognepræst i Højst. Her blev han den 25. November 1732 viet til **Mette Magdalene Ewald**, Datter af Sognepræsten Niels Ewald og Kathrine født Prætorius, født i Højst den 2. August 1710, død samme Steds den 12. Januar 1769. Esben Petersen Hørup blev ved sit Giftermaal Svoger til Vajsenhuspræsten Enevold Ewald (Digteren Johannes Ewalds Fader), til Selvejerbonde og Sognefoged Johannes Ewald i Holm, til Købmand Thomas Høyer i Tønder, til Gaardejer Peter Bossen i Alslev og til Sognedegner Hans Asmusen Schmidt i Højsø. — Esben Petersen Hørup og Mette Magdalene havde to Sønner: Nicolai, født den 2. August 1733, død i Surinam den 7. Marts 1757; Peter, født den 7. April 1735, form. Sømand, blev 1758 ihjelslaet af de sorte paa Rejsen til Guinea. Datteren Mette Magdalene, født i Højst den 10. November 1737, død samme Steds den 10. Juni 1766, var gift med Bonde Ingwert Petersen Hoeck, en Broder til Sognepræsten i Højst, Peter Petersen Hoeck (senere Ulkebøl). Datteren Anna Fridericia Hoeck, født i Højst den 20. April 1763, døde ved Ukebøl Kirke den 9. December 1810. Her var hun den 28. Februar 1789 blevet viet til Inderste Behrend Christiansen Helmer, Søn af Christian Peter Helmer og Marie i Ulkebøl, døbt den 24. August 1760, død den 1. Juli 1847. Deres eneste Søn, Ingwert Helmer, fødtes i Ulkebøl den 4. April 1789. Hans senere Skæbne kendes ikke. Helmer-Slægts Stamfader, Berendt Helmer, en Lærredskræmmer fra Westfalen, der døde i Asserballe den 9. November 1732, viedes 22. p. Trin. 1715 i Ulkebøl Kirke til Cathrine, Datter af Jens Frost i Ulkebøl (begravet i Asserballe den 11. August 1761).

d) **Anne Esbendsdatter**, boede i Hørup Kapellani; gift første Gang den 20. September 1694 med Christian Clausen, der døde 32 Aar gammel og begravedes den 1. Januar 1696, anden Gang 1698 med **Jesper Hansen**, hvis Død ligesom Hustruens ikke findes i Hørup Kirkebog. Af Annas Børn nævnes følgende: Esben, døbt 7. p. Trin. 1695, maa være død spæd; Anna Judith (Jesper Hansens Datter i Kapel-

laniet), døbt 4. p. Trin. 1699, synes ligeledes at være død spæd; Hans, døbt Oculi 1702, død 1706, begravet 3. Paaskedag. Blandt Fadderne nævnes de to Svogre Claus Hartwigsen og Jens Jørgensen, Christen Smed og Jens Clausen, begge fra Augustenborg, Raadmand Bertel Jessen fra Sønderborg, Pastor Krag's Hustru og Søn Johannes.

e) **Maren Esbendsdatter**, nævnt adskillige Gange som Fadder i Hørup fra 1690 til 1694; i Henhold til Christian Knudsens Optegnelser boede hun i et Kapellanhus, som Sognepræsten maatte overtage for 40 Mark. Maren Esbendsdatter, der i Sønderborg Kirkebog kaldes Jomfru Maria Esbens, var født 1669 og døde 66 Aar gammel den 15. Marts 1735. Den 27. Januar 1695 viedes hun i Sønderborg Kirke til Christian Müller, og samme Aar den 10. November døbt salig Christian Müllers Søn Christian. Den 19. Juni 1701 blev Maria gift anden Gang med Thomas Christensen, Købmand og Sejlmager i Sønderborg, født 1659, død 73 Aar 6 Maaneder gammel den 6. September 1732. Deres Søn, Peter Thomsen, der ligeledes var Købmand og Sejlmager, hørte til Byens velhavende og ansete Borgere. Han fødtes 1702, døbt den 7. April, og døde den 24. April 1777. I sit Ægteskab med Auguste Christine, Datter af Hr. Hans Kaht (Kaad) og Auguste Dorothea Louise Bing, havde han kun en Datter Marie Thomsen (døbt den 28. September 1738, død den 6. November 1795), der den 20. November 1760 viedes til den kendte Købmand Hr. Christian Karberg, døbt den 8. Marts 1735, død den 19. Januar 1820, Søn af Købmand og Kirkeældste Valentin Karberg og Helena født Callesen. Af Christian Karbergs og Marias Børn skal her kun nævnes følgende: Helene (1761-1846), gift med Købmand Bendix Petersen Raben (1755-1797), Auguste Christine (1762-1829), gift med Otto Hinrich Thiesen, Ejer af Slotsmøllen i Sønderborg (1754-1832), og Anna, født den 11. Marts 1771, gift med den dygtige og rige Købmand Christian Petersen af Slægten paa Fiskebækgaard i Ulkebøl Sogn, døbt den 9. Oktober 1768, Søn af Peter Petersen og Dorothea Christensdatter (se Anetavle Nr.110-111 a).

290. **Hans Thortzen**, Smedemester i Sønderborg, født i April 1645, død den 9. September 1727, begravet den 15. September; viet Sønderborg den 20. November 1670.

291. **Marie**, født i Februar 1649, død den 31. Juli 1724, begravet den 7. August.

Ved Vielsen er Hustruens Navn glemt, og Kirkebogen for Tiden mellem 1740 og 1750 er ret ufuldstændig.— Hans Thortzen Schmied ejede 1698 et Hus med Stald i Byens første Kvarter og en Have uden for Byen. I Kirken havde han købt sig to Stolestader. Han vurderedes paa Næring og Midler til 400 Mark og paa Huse og Grundstykker til et lignende Beløb, tilsammen 800 Mark. Hidtil havde han aarlig svaret 40 Mark i Skat, men slap efter den i dette Aar foretagne Beregning med 28 Mark. — Af Hans Thortzens og Marias Børn kendes fire: a—d.

a) **Maria**, døbt den 12. November 1671; holdt over Daaben af Byfoged Christian Matthiesens Hustru.

b) **Dorothea**, døbt den 8. August 1675; holdt over Daaben af Borgmester Alexander Jepsens Hustru Ingeborg. — Gift med Franz Hansen Schmidt, se Nr. 144-145.

c) **Hans**, døbt den 12. Juni 1681 (Tvilling), holdt over Daaben af Raadmand Jens Jepsen.

d) **Margreta**, døbt den 12. Juni 1681 (Tvilling); holdt over Daaben af Raadmand Thomas Thomsen (Kramers) Hustru Margrethe.

Blandt Fadderne nævnes endvidere: Diedrich Eichenbrock, en af Byens rigeste Købmænd, Klejnsmed Peter Lorenzen, Raadmand Jacob Jensens Datter, Raadmand Karsten Matzen, Raadmand Hans Ernst Christians Datter, Hans Steuermanns Hustru Margrethe født Brandt, Christian Frosts Hustru og Bernt Übbing, Kræmmersvend (Søn af Raadmand).

304. **Jes Jørgensen**, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn, i Tiden omkring 1700; viet Cantate 1678

305. **Kirsten Petersdatter**, Enke efter Gaardejer Mads Lauridsen i Bro.

Jes Jørgensen var endnu i Live 1707. — Gaardens første kendte Ejer er Lauritz Madsen i Bro, der findes i Ketting Kirkeregnskab fra 1646 til 1658. Han fulgtes af Mads Lauritzen, der nævnes paa Gaarden fra omkring 1655 til sin Død 1677, begravet den 19. Otober. Præsten kalder ham en god, ærlig og christen Dannemand. Maaske har han været Tolvmænd. 1674, da Kong Christian V. solgte Landsbyen Bro til Hertug Ernst Günther, maatte Matz Lorentzen udrede følgende aarlige Afgifter til Herskabet: Landgilde 6 Skilling lybsk, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skilling, 2½ Ørtug Byg = 5 Rdl., 4 Ørtug Havre = 5 Rdl., endvidere sammen med to af Byens Bønder: ¾ Lam = 13½ Skilling lybsk, 3 Høns = 6 Skil. og 15 Æg = 2 Skil. 1 Pg. Mads Lauridsen var gift tre Gange: a) med **Karen**, der døde 1657 og begravedes den 21. April, b) den 9. August 1657 med **Gertrud Nielsdatter** af Bro, der døde 1667 og begravedes den 21. April, c) 1669 (Dagen for Vielsen er glemt i Kirkebogen) med **Kirsten Petersdatter** af Bro, der 1678 blev gift med Jes Jørgensen.

Af Mads Lauridsens Børn nævnes følgende: Jørgen, døbt den 30. Juni 1655; Karen, døbt den 18. September 1670; Jørgen, døbt den 29. September 1673 og holdt over Daaben af Hans Jørgensen fra Bro; Hans, døbt Alle Helgens Dag 1675, holdt over Daaben af Steffen Degn fra Ketting, Niels, død 1677, begravet den 12. August. Af Jes Jørgensens og Kirstens Børn kendes kun en Søn: a.

a) **Mads Jessen** født 1679, døbt den 25. Januar; holdt over Daaben af Forvalter Carl Petersen, vistnok paa Augustenborg Herregaard; se Nr. 152-153.

308. **Jacob Jørgensen**, Gaardejer og Sandemand i Mjang, Hørup Sogn, født 1618; død 89 Aar gammel 1708, begravet Exaudi; gift før 1660 med

309. Maren Jacobs, født 1626, død 90 Aar gammel 1716, begravet 11. p. Trin. Jacob Jørgensen, der i Følge de gamle Registre ejede Gaarden fra 1660 til 1690, nævnes som Sandemand ved Skiftet efter Bonde Nis Hjort i Mintebjerg 1666. Af Børnene kendes fire: a—d.

a) **Thomas Jacobsen**, Faderens Eftermand paa Gaarden, se Nr. 154-155.

b) **Jacob Jacobsen**, form. Gaardejer i Asserballe, hvor han nævnes, da Broderen Exaudi 1705 blev gift anden Gang, som Vidne ved Skiftet efter den første Hustru, endvidere som Fadder ved Søstersønnen Jacob Hansen Kock i Lambjerg Remin. 1695 og ved Søsterdatteren Maren samme Steds 26. p. Trin. 1704. Hans Hustru, hvis Navn ikke kendes, døde 1728 i Asserballe og begravedes den 14. Marts.

c) **Maren**, født ca. 1666 død 51 Aar gammel i Lambjerg 1717, begravet Torsdag p. 7. p. Trin., gift 16. p. Trin. 1693 med Selvejerbonde Hans Kock den yngre i Lambjerg, Søn af Bonde Hans Kock og Synnet samme Steds, født 1665, død 1717, begravet Sexagesima. De havde følgende Børn: 1) Jakob, døbt Remin. 1695, brast igennem Isen og druknede 1704, begravet Oculi. 2) Peder, døbt Quadragesima 1698, død samme Aar. 3) Ellen, døbt 12. p. Trin. 1701, død 1715, begravet 10. p. Trin. 4) Maren, døbt 26. p. Trin. 1704, død ved Hørup Kirke 1727, begravet 19. p. Trin., gift 20. p. Trin. 1724 med Snedker og Kaadner Povl Lausen (sædvanlig kaldt Snedker), Søn af Laurids Asmussen og Marie Lisbeth i Hørup, født 1703, døbt Onsdag p. Rem., død 1784, begravet Skærtorsdag. 5) Synnet, døbt Onsdag p. Remin. 1708, død 1709, begravet 10. p. Trin. 6) Synnet, døbt Rogate 1711, død i Majbøllykke 1783, begravet den 18. Juni, gift den 7. Søndag efter Trin. 1735 med Enkemand Gaardejer Jørgen Nielsen Kaad i Majbøl, Søn af Niels Jørgensen Kaad og Anna Petersdatter samme Steds, født 1700, døbt Rogate, død 1778, begravet 2. Advent. Deres Søn: Hans Jørgensen Kaad, døbt Epif. 1743, død den 9. December 1820, var fra 1774 til 1782 Ejer af Gaarden i Lambjerg, idet han den 30. September 1774 blev gift med Hans Jensens Enke Maren, Datter af Hans Kock og Inger paa denne Gaard. Den sidstnævnte Hans Kock var en Søn af Hans Kock den yngre og første Hustru N. N. — Gaardens Ejere kendes fra 1650 og er følgende: Hans Kock (død 1702), Hans Kock den yngre (død 1717), Hans Kock (død 1739), Jacob Hansen fra Vollerup (gift med Enken, se Hans Matzen Nr. 252-253), Christian Jørgensen kaldet Skipper (gift med Enken), Hans Jensen fra Lambjerg (gift med Hans Kocks Datter Maren) Hans Jørgensen Kaad (gift med Enken), Mads Davidsen (gift med Hans Jensens Datter), David Madsen, Hans Kock Davidsen, sædvanlig kaldt Hans Madsen, Mads Madsen, Hans Jacobsen fra Lambergskov, der købte Gaarden, Enken.

d) **Karen**, født 1671, død 65 Aar gammel 1736, begravet 2. Juledag, trol. 18. p. Trin. 1703, viet 24. p. Trin. samme Aar til Hans Hansen (Michelsen) Gaardejer i Mjang, født samme Steds 1674, død 64 Aar gammel 1738, begravet Jubilate, Søn af Gaardejer og Tolvmand Hans Michelsen og Synnet. Hans Hansen

Michelsen var gift anden Gang med Margrethe Dorothea Hanses, vistnok Enke efter Hans Lauesen (død 1747), født 1690, død 63 Aar gammel 1753, begravet Lætare. Af deres Børn kendes følgende: 1) Hans Hansen, døbt 19. p. Trin. 1704, død 1733, begravet 16. p. Trin. 2) Jacob, døbt 2. p. Epif. 1708, død 1709, begravet September Maanedes Bededag. 3) Jørgen, døbt 6. p. Trin. 1710, første Altergang 1726. 4) Maren, døbt Oculi 1714, død 1773, begravet Rogate, gift den 3. November 1741 med Niels Thomsen, Gaardejer i Mjang, født samme Steds 1710, døbt Remin, død 1773, begravet Dom. Trin., Søn af Gaardejer Thomas Christensen og Ellen. 5) Thomas Hansen, Faderens Eftermand paa Gaarden, født 1716, døbt Onsdag efter 15. p. Trin., død 1780, begravet den 26. Juli. Gift første Gang den 9. Juli 1739 med Anna, vist Datter af Gaardejer Hans Tækker og Anna i Mjang, døbt Fasteonsdag 1720, død 1759, begravet Invocavit; anden Gang den 7. September 1759 med Kirsten, Datter af Hans Jensen og Anna i Lebøl, Tandslet Sogn, døbt sidst paa Aaret 1727, død den 4. November 1804, begravet den 11. November. Thomas Hansens Søn af første Ægteskab, Hans Thomsen, overtog Fødegården, mens Sønnen af andet Ægteskab, Jacob Thomsen, studerede ved Københavns Universitet og i denne Tid fik Støtte af Farbroderen, der var Høker i København (se nedenfor). Jacob Thomsen var først Lærer ved Hofraad Christianis Institut, men gik saa over til Bankfaget og blev omsider Nationalbankdirektør (død 1836). En Søn af ham, der var Viceinspektør i Slesvig, blev sammen med mange andre danske Embedsmænd fordrevet derfra 1864. 6) Jacob Hansen, døbt Mikeldag 1719, Høker i København. — Gaarden i Mjang har efter Thomas Hansen haft følgende Ejere: (1810-1818 var Thomas Jørgensen Tækker Forpagter), Niels Hansen (Søn af Hans Thomsen) fra 1819-1840, Enken fra 1840-1844, Jørgen Rasmussen fra Majbøl (Svigersøn), Mathias Jensen Vogelsang fra Bommerlund (Svigersøn), Asmus Petersen (Svigersøn), Peter Petersen (Søn).

312. Niels Kyd, Gaardejer i Vollerup, Ulkebøl Sogn, i Tiden omkring 1700; død efter 1722.

313. Hustru N. N. var død 1721, maaske den Anna Nielses i Vollerup, der døde 66 Aar 6 Maaneder gammel 1718 og begravedes 1. Advent.

Niels Kyd, der i Følge Degnens Fortegnelse over Altergæster 1721 boede som nærmeste Nabo til Niels Christensen, nævnes her med en Søn og en Datter, mens Hustruen var afgaaet ved Døden. Ved Undersøgelsen af Skøder og Fæstebreve Aaret før kaldes han Niels Hansen, og der oplyses, at han sammen med Niels Christensen staar for $\frac{2}{3}$ Boel og at de hver skal betale 6 Rdl. Fæstepenge. Niels Hansen, der i 1721 afløstes af Sønnen Hans Nielsen, havde faaet Gaarden i Fæste 1697 og betalte omtrent 1712 1 Speciedaler, men fik ingen Kvittering. Huset var i daarlig Stand ved Overtagelsen, og han maatte genopbygge 15 Fag. Sønnen Hans Nielsen betalte 1722 sine Fæstepenge med 6 Rdl. — I Jordebogen fra 1765 nævnes

en Christen Asmussen som Ejer af denne Gaard i Tiden før 1700, sikkert den Christen Rasmussen i Vollerup, der døde 79 Aar gammel 1694 og begravedes 2. Advent. Maaske er det den samme Gaard, der i et andet Register nævnes med Jens Hansen som Ejer, fulgt af to Kaadnere, der i Tiden omkring 1700 har delt Gaardens Jorder. Muligvis drejer det sig om Niels Hansen Kyd og Niels Christensen. Ogsaa 1754, da Hans Nielsen Kyd var Fæstebolsmand i Vollerup, er denne Gaard delt, og paa den anden Halvdel var Niels Christensens Søn Christen Nielsen. Paa Hans Nielsen Kyds Gaard vurderedes Bygningerne til 395 Mark. Han havde følgende Besætning: 2 Heste til 60 Mk., 3 Køer til 54 Mk., 1 Kvie til 9 Mk., 1 Kalv til 5 Mk. 1 Faar til 1 Mk. 8 Skil., 2 Svin til 11 Mk. og 2 Grise til 1 Mk. 8 Skil., tilsammen 537 Mark. Udsæden havde han fælles med Naboen: 1 Td. 4 Skæpper Rug, 2 Td. Byg, 4 Td. Havre, og de avlede tilsammen 4 Læs Hø. — I Niels Hansens Tid omkring 1700 var der 17 Ørtug Land til Gaarden (vist den hele), og han svarede 8 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard. Udsæden var omtrent som paa Byens hele Gaarde: 2 Ørtug 5 Skæpper Rug, 2 Ørtug 6 Skæpper Byg, 3 Ørtug Havre og 4 Skæpper Ærter eller Vikker. Der var dengang 4 Heste og 4 Køer paa Gaarden. — Af Niels Kyds Børn kendes tre Sønner: a-c.

a) Mads Kyd, Gaardejer i Klinting, hvor han havde overtaget Ejendommen 1719, vistnok efter Jep Christensen. 15. p. Trin. 1708 var Matz Nielsen Kyd af Vollerup blandt Fadderne ved Hans Matzens Søn Jacob. Mads Kyd er muligvis identisk med den Mads Nielsen, der 1. Advent 1717 blev viet til Botil Ulrichs af Klinting, sikkert Enke efter Skovrider Ulrich Friedrich Wulf og Datter af Gaardejer Mads Martensen og Maren Madsdatter i Hovslund, Øster Løgum Sogn, døbt den 27. Januar 1667, gift den 11. Februar 1686 med Ulrich Wulff, der i nogle Aar var Ejer af Svigerfaderens Gaard, men 1692 flyttede til Schwansen. 1702 var de i Klinting, hvor Manden maa have overtaget Embedet som Skovrider. Mads Kyd var gift anden Gang med Maren, der døde 65 Aar gammel 1767, begravet den 9. August. Mads Kyd maa være død i Tiden mellem 1754 og 1757. Om Sønnen Jacob Madsen se Nr. 156-157 a. Gaarden i Klinting var som alle Gaarde i Byen en Halvgaard, hvis Bygninger 1754 vurderedes til 562 Mark, med 5 Heste til 90 Mark, 5 Køer til 75 Mk., 1 Kvie til 9 Mk., 1 Kalv til 4 Mk., 4 Faar til 7 Mk., 2 Svin til 10 Mk. og 7 Grise til 1 Mk. 8 Skil., tilsammen 658 Mark 8 Skilling. Udsæden var 1 Td. 6 Skæpper Rug, 2 Td. Byg, 5 Td. Havre, og der kunde aarlig bjerges 3 til 4 Læs Hø. Omkring 1700, da Ulrich Wulff ejede denne Gaard, var der 6 Ørtug Land, og der svarede aarlig 6 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Sønderborg Ladegaard. Der fandtes 3 Heste og 3 Køer paa Ejendommen, og den aarlige Udsæd var 1 Ørtug 5 Skæpper Rug, 1 Ørtug 6 Skæpper Byg, 1 Ørtug 10 Sk. Havre og 2 Skæpper Ærter og Vikker.

b) Peter Nielsen Kyd, Gaardejer i Bro, Ketting Sogn. Se Nr. 156-157.

c) **Hans Nielsen Kyd**, Gaardejer i Vollerup, laante i Følge Skyld- og Pante-protokollen den 23. December 1734 62 Mark af Købmand og deputeret Borger Johan Jacob Clausen i Sønderborg. Hans Kyd, Bolsmand i Vollerup, døde 1766, 60 Aar gammel, og begravedes den 6. April. **K i e s t e n**, Hans Nielsen Kyds Enke i Vollerup, døde den 16. Maj 1772 uden Livsarvinger og begravedes den 24. Maj. Aldersangivelsen ved hans Død kan ikke være rigtig, da han fik Gaarden i Eje 1721. I Degnen Paul Hammers Mandtal til Fattigforsørgelsen af 11. Januar 1737 anføres, at Hans Nielsen og Christen Nielsen, der er sammen om et Bol i Vollerup, hvert Fjerdingaar i Fællesskab skulde udrede 12 Skilling, mens Byens øvrige Bønder hver svarede 1 Mark.

316. Hans Clausen, Selvejerbonde i Ulkebøl fra 1688 til 1721, født 1655, død 1721, begravet Feste visit Maria; gift før 1690 med

317. Synnet, født 1648, død 48 Aar gammel 1696, begravet 11. p. Trin. (Syndet, Hans Clausens ved Degnens- Hus). Hun er form. Datter af Gaardens tidligere Ejer Thomas Matzen, der nævnes i Tiden før 1700.

3. p. Trin. 1697 viedes Hans Clausen til **M a r e n L a s d a t t e r** i Kaadet i Ulkebøl; hun var 1721 til Alters med 4 Sønner og en Datter.

Hans Clausens Bondegaard i Ulkebøl, der i Registrene altid nævnes som den første under Ladegaards Len, var i Tiden omkring 1700 med 20 Ørtug Land blandt Byens og Sognets største. Der var dengang 6 Heste og 5 Køer paa Gaarden, og den aarlige Udsæd var 4 Ørtug Rug, 5 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter eller Vikker. Hans Clausen betalte ligesom de fleste af Lenets Bønder aarlig 12 Rdl. Fripenge til Forpagteren paa Ladegaarden. De aarlige Afgifter til Herskabet var efter Jordebogen C IV Nr. 189 følgende: Landgilde 2 Rdl, 26 Skil. 6 Pg., Bedesvin 3 Rdl., 3 Ørtug 3¼ Skæppe Byg, 4 Ørtug 14½ Skæppe Havre, 2 Faar, 2 Lam, 2 Gæs, 7 Høns, 10 Æg, 1 Læs Hø og 2 Læs Halm, desuden sammen med tre Bymænd 1 Lam, 4 Høns og 20 Æg. — Af Hans Clausens Børn kendes følgende ti: a-j.

a) **Christen Hansen**, født før 1690, Faderens Eftermand, se Nr. 158-159.

b) **Claus**, født ved Præstegaarden 1695, døbt Septuagesima; holdt over Daaben af Matthias Laursen fra Sønderborg; druknede i Dammen nedenfor Haven i Krogen 1701, begravet 24. p. Trin.

c) **Peder**, født i Ulkebøl 1697, døbt 3. Paaskedag; holdt over Daaben af Raadmand og Tingskriver David Boy; Skæbne ukendt.

d) **Thomas Hansen**, form. opkaldt efter Morfaderen, døbt Septuagesima 1700, holdt over Daaben af David Boy. Han nævnes, da Broderen fik Skøde paa Gaarden, men var afgaaet ved Døden 1742.

e) **Jørgen** (Tvilling), døbt Judica 1702, holdt over Daaben af David Boy; død samme Aar 6 Maaneder gammel, begravet den 12. Oktober.

f) **Kirsten** (Tvilling), døbt Judica 1702, holdt over Daaben af Susanne Lassen fra Sønderborg, død et Aar gammel 1703, begravet den 21. Marts.

g) **Daniel**, døbt Cantate 1703, holdt over Daaben af David Boy; blandt Fadderne Peter Christensen fra Vollerup.

h) **dødfødt Datter**, begravet den 3. Marts 1706.

i) **Anna**, døbt 5. p. Trin. 1710, død samme Aar, begravet 6. p. Trin. (fra Krogen).

j) **Karen**, døbt 2. p. Epif. 1713, holdt over Daaben af Degn Poul Cruckows Datter Marie.

318. **Claus Hartwigsen**, Selvejerbonde i Ulkebøl. Anetab. Se Nr. 140, 228 og 486. Gift med:

319. **Cathrine Esbensdatter**. Anetab Se Nr. 141, 229 og 487.

372. **Claus Nielsen**, Bonde i Vollerup. Anetab. Se Nr. 264, 272 og 448.

376. **Peter Smed** i Asserballe døde 1681 og begravedes den 6. Maj.

377. **Anna Smedkone** i Asserballe døde 1683 og begravedes den 3. Marts.

I Kirkebogen findes ingen Aldersangivelse, og deres Vielse maa have fundet Sted før 1640. Peter Smed, den første kendte Ejer af Smedestedet i Asserballe, nævnes i Gammelgaards Jordebog med 12 Skilling som aarlig Afgift. Desuden betalte han 1 Rigsdaler 24 Skilling Fripenge.

Af Børnene kendes kun Sønnen Hans Pedersen Smed. Se Nr. 188-189.

382. **Niels Jørgensen**, Fæstebonde i Kær, Ulkebøl Sogn, i Tiden før 1690.

Niels Jørgensen, den første kendte Ejer af denne Gaard, maa være død før 1690. Hustruens Navn findes heller ikke i Kirkebogen. I Jordebogen C IV Nr. 189 nævnes Niels Jørgensen blandt Bønderne i Rønhaves Len. I Taksationen C III 1, Nr. 172 kaldes han Nis Jürgensen. Hans Afgifter til Herskabet var følgende: Landgilde 26 Skilling 6 Penning, Bedesvin 1 Rigsdaler 24 Skilling, 3 Ørtug 9 Skæpper Byg a Skæppe 8 Skilling = 7 Rdl. 9 Skil.. 3 Ørtug 10 Skæpper Havre a Skæppe 3 Skilling = 4 Rdl. 18 Skil., to Gæs = 16 Skilling, fire Høns = 8 Skilling og 10 Æg = 1 Skilling 6 Penning.

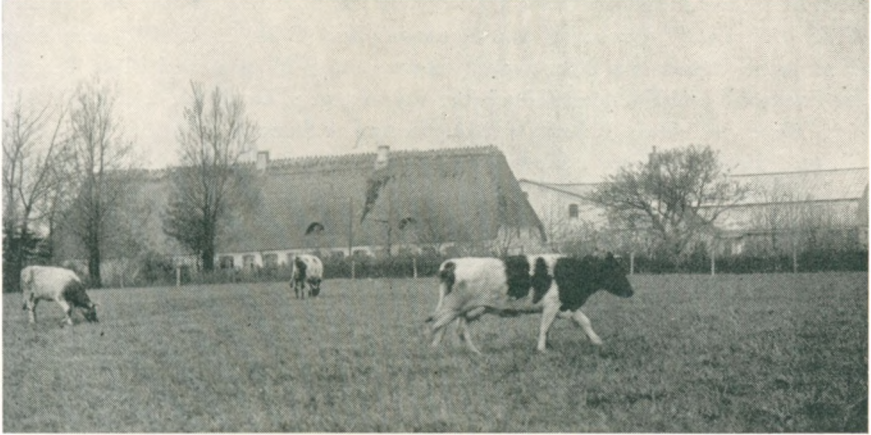
384. **Christen Frost**, Selvejerbonde i Sundsmark, var død 1668, gift med

385. **Kirsten**, født 1611, død 1705, begravet Sexagesima. Se Slægtsgaarden i Sundsmark.

410. **Niels Jørgensen**, Fæstebonde i Kær. Anetab. Se Nr. 382 og 430.

430. **Niels Jørgensen**, Fæstebonde i Kær. Anetab. Se Nr. 382 og 410.

432. **Peter Matzen**, Selvejerbonde i Ulkebøl under Rønhaves Len, Stamfader til Slægten paa Engelhøj, død før 1690; gift med

Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Syd, 1923

Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Vest, 1937

433. N. N., der endnu var i Live 1721, da hun var til Alters sammen med Sønnen.

I det Uddrag af Jordebogen over Rønhaves Len (C III 1, Nr. 172) som Borgmester Jacob Jensen har ladet skrive, nævnes Peter Matzen med Matz Petersen som Eftermand. Afgifterne til Herskabet var følgende: Landgilde 2 Rdl. 26 Skil. 6 Pg., Bedesvin 3 Rdl., 3 Ørtug 6 Skæpper Byg a Skæppe 8 Skilling = 7 Rdl., 5 Ørtug 5 Skæpper Havre a Skæppe 3 Skilling = 6 Rdl. 27 Skil., 2 Faar = 2 Rdl., 2 Lam = 36 Skil., 2 Gæs = 16 Skil., 6 Høns = 12 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., 1 Læs Hø = 1 Rdl. og 2 Læs Halm = 24 Skilling. Der blev i Peter Matzens Tid ydet Hoveri paa Rønhave. — Af Peter Matzens Børn kendes kun Sønnen Matz Petersen. Se Nr. 216-217.

436. Nis Clausen, Gaardejer i Ulkebøl i Tiden før 1700, født 1642, død 52 Aar og nogle Maaneder gammel 1694, begravet 4. Advent. Gift med

437. Karen, der døde 79 Aar gammel 1707, begravet Septuagesima.

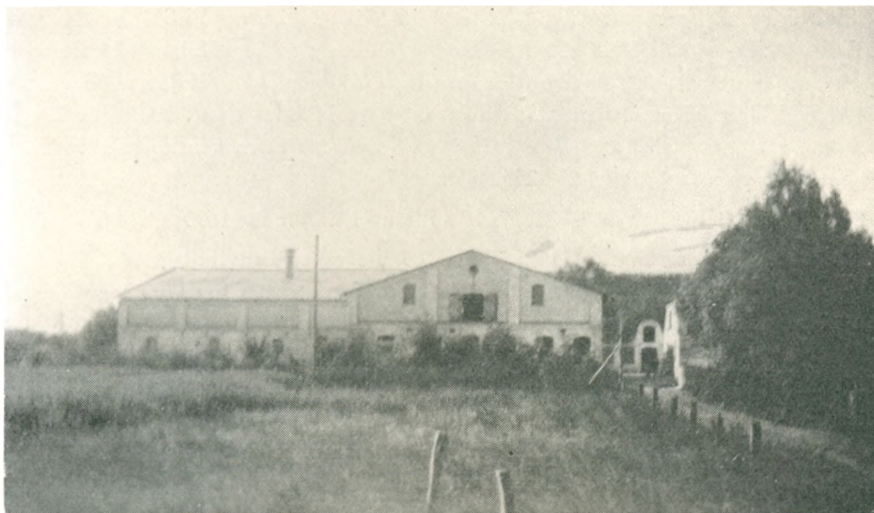
Nis Clausen findes i den ovennævnte Jordebog paa en Gaard under Rønhaves Len, der senere ejedes af Bonde Bertel Lassen. Denne oplysning 1720, at han havde overtaget Bondegaarden 1698, mens Skødet var udstedt Aaret efter. Om Bertel Lassen var beslægtet med Nis Clausen og Karen, fremgaar ikke af Kirkebogen. 1693 4. Søndag efter Trin. blev han i Ulkebøl Kirke viet til Mette Matzdatter fra Egen, Datter af Gaardejer Mads Christensen, der i to Aar opholdt sig hos Svigersønnen og døde 1710, begravet 17. p. Trin. (Se Nr. 216-217 a og Nr. 116-117 b, hvor der findes Oplysninger om Gaardens senere Ejere). Nis Clausen svarede følgende aarlige Afgifter til Herskabet: Landgilde = 1 Rdl. 34 Skil. 6 Pg., Bedesvin 3 Rdl., 2 Ørtug 8 Skæpper Byg a Skæppe 8 Skil. = 5 Rdl. 16 Skil., 2 Ørtug 13½ Skæpper Havre a Skæppe 3 Skil. = 3 Rdl. 18 Skil., 1 Faar = 1 Rdl., 1 Lam = 18 Skil., 1 Gaas = 8 Skil., 3 Høns = 6 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., 1 Læs Hø = 1 Rdl., 2 Læs Halm = 24 Skil. og Tjenestepenge 12 Rdl. — Af Nis Clausens Børn kendes kun Sønnen Claus Nissen, se Nr. 218-219.

438. Claus Clausen, Gaardejer i Kær, Ulkebøl Sogn, til 1697, født 1632, død 1704, begravet den 19. Juni; gift før 1669 med

439. Anna, født 1638, død 64 Aar gammel 1702, begravet 10. p. Trin.

Claus Clausen nævnes i Borgmester Jacob Jensens Taksation af Godset Rønhave som Ejer af en Gaard med Claus Nissen som Eftermand. Gaarden, et saakaldt Klosterboel, havde følgende aarlige Afgifter til Herskabet. Landgilde 26 Skilling 6 Pennig, 3 Skæpper Byg a 8 Skilling = 24 Skilling, 2 Gæs = 16 Skil., 4 Høns = 8 Skil. og 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg. I Stedet for Hoveri svarede 12 Rdl. Tjenestepenge. Sammen med Hans Kyd, Claus Hansen og Christen Schmidt gav Claus Clausen desuden hvert Aar et Lam, 4 Høns og 20 Æg. — Af Claus Clausens og Annas Børn kendes tre. a-c.

a) Maren, gift med Claus Nissen. Se Nr. 218-219.

Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Nord, 1934

b) **Hans Clausen**, født 1669 i September, død 25 Aar mindre 12 Uger gammel 1694, begravet den 6 Juli. (Claus Clausens Søn Hans i Kær)

c) **Claus Clausen** den yngre, der flere Gange er nævnt blandt Fadderne.

448. **Claus Nielsen**, Bonde i Vollerup. Anetab. Se Nr. 264, 272 og 372.

458. **Esben Jacobsen**, Kapellan i Hørup. Anetab Se Nr. 282, 638 og 974.

459. **Anna**. Anetab. Se Nr. 283, 639 og 975.

464. **Christen Sørensen**, Gaardejer i Ulkebøl i Tiden før 1690. Gift med

465. **N. N.**, der endnu var i Live 1721 (Hans Sørensens Moder) og var til Alters sammen med Sønnen, dennes Hustru, to Sønner og en Datter. (C III 6, Nr. 569, Paul Hammers Register over Altergæster). I Jordebogen nævnes en Christen Petersen paa denne Gaard; det maa derfor antages, at Faderens Navn har været Peter Sørensen. En Christen Petersen i Ulkebøl, døde 71 Aar gammel 1694 og begravedes den 20. Juni, men om han er identisk med Christen Sørensen kan ikke afgøres. Enken har i hvert Fald haft Gaarden i nogle Aar, hvis det er rigtigt, at Sønnen først fik den 1697, men efter Oplysningerne fra 1734 skulde han have overtaget den allerede 1692. Navnet Sørensen hører til de sjældne i Ulkebøl Sogn og blev derfor ligesom Steffensen fast Slægtsnavn før 1730. — I en Jordebog fra Christen Sørensens Tid er de aarlige Afgifter til Herskabet beregnet til 21 Rdl. 35 Skilling, 6 Penning, deraf Landgilde 2 Rdl. 26 Sk. 6 Pg, Bedesvin 3 Rdl., 2 Ørtug 10 Skæpper Byg = 5 Rdl 32 Skil, 4 Ørtug 10½ Skæpper Havre = 5 Rdl.

31 Skil. 6 Pg., 2 Faar = 2 Rdl., 2 Lam = 36 Skil., 2 Gæs = 16 Skil.; 6 Høns = 12 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., 1 Læs Hø = 1 Rdl. og to Læs Halm = 24 Skilling. Ydelserne er de samme som i Jordebogen fra 1765, men her tilføjes, at Gaardens daværende Ejer, Hans Esbensen, sammen med tre Naboer desuden skulde levere et Lam, fire Høns og 20 Æg. — Af Christen Sørensens Børn kendes kun Sønnen. **Hans Sørensen.** Se Nr. 232-233.

472. Andreas Christensen, Gaardejer i Vollerup i Tiden før 1690, gift med

473. Maren Andersens, født 1621, død 1705, begravet Langfredag.

I Jordebogen C IV Nr. 189 nævnes Andreas Christensen før 1700 som Ejer af den Fæstegaard i Vollerup, der 1765 ejedes af Claus Christensen. Efter Andreas Christensen synes Gaarden at være bleven overtaget af en Christen Petersen (død 1715), der fulgtes af Peter Clausen, ogsaa kaldt Peter Christensen. 1728 betalte Peter Clausen, Søn af Synsmand Claus Jepsen i Vibøge, Lysabild Sogn, Fæstepenge for Peter Christensens Gaard i Vollerup. Han findes paa Gaarden 1732 og 1737, men var 1744 blevet afløst af den nævnte Claus Christensen, født 1707, død 1783, Søn af Gaardens tidligere Ejer Christen Petersen og anden Hustru Karen. Den følgende Ejer af Gaarden er **Claus Christensen** fra Hørup, født 1737, døbt den 27. Maj, død den 18. September 1775, Søn af Gaardejer Christen Petersen og Ellen Clausdatter ved Kirken. Han blev den 27. Juni 1760 gift med Claus Christensens Datter Kirsten, døbt den 17. August 1738, død den 1. Januar 1777. Nogle Uger før, den 12. December 1776 var hun blevet trolovet med **Jørgen Hansen** fra Asserballe, der stod for Gaardens Styre til 1794 og døde den 27. Oktober 1804 som Aftægtsmand paa Klansgaard. Hans Enke, Marie, Datter af Jørgen Christensen i Vollerup, døbt den 21. Oktober 1742, døde den 30. September 1818. Stedsønnen **Claus Clausen**, døbt den 31. Maj 1761, kom ulykkeligt af Dage kort efter Flytningen fra Vollerup til Klansager i Sommeren 1796. Præsten har i Kirkebogen skrevet følgende. »Den 2. Juni døde Claus Clausen, Boelsmand af Vollerup, som nu flyttede ud med Huset for at bo i sin Grund, efter at han to Dage forhid, da han i en svar Storm vilde støtte en nylig oprejst og takket Lade, var blevet truffet af et Par Vasetræer, som Stormen kastede ned af Huset, med den spidse Pik, saa at Panden blev ham stødt igjennem ind i Hjernen, nær ved 35 Aar gammel, begravet den 5. Juni«. Hans Enke Anne Frost (Se Nr. 120-121, Vællinghøjs Historie) blev den 28. Juni 1797 gift anden Gang med **Claus Jensen Høj**, der beholdt Gaarden til den 21. Oktober 1822 og døde som Aftægtsmand paa Klansager den 8. Juni 1851. Claus Clausens Datter Anne Kirstine, født den 21. December 1792, død den 5. Februar 1849, blev den 24. Juli 1813 viet til **Jørgen Hansen**, Søn af Bonde Hans Hansen Clausen og Marie i Vollerup, født den 4. September 1789, død den 24. September 1824. Enken giftede sig den 4. August 1825 med **Christen Jørgensen Elholm** fra Tandslet, der døde den 5. April 1876. Hans Eftermand paa Klansager til 1882 blev **Jørgen Hansen Schmidt** fra Vollerup, Søn af Smedemester Christian Christiansen Schmidt og

Klansager, Stuehuset set fra Haven

Klansager, udflyttet fra Vollerup 1795

Hustru Anne Marie (Jørgen Hansens Datter) i Vollerup, født den 28. April 1835, død den 18. December 1892. Den 29. Juni 1855 viedes han i Ulkebøl Kirke til Kirstine Marie Nissen Kock, Datter af Bonde Nis Christensen Kock og Christiane Marie Lassen i Hørup, født den 24. April 1835, død den 30. Januar 1915 i Broager, begravet i Ulkebøl. (Se Nr. 18-19 c). Christiane Marie Lassens Oldefader, Pastor Otto Franck i Hørup, var en Søn af Apoteker og Borgmester Lambert Sørensen Franck i Assens (se Attemosegaardens Ejere Nr. 154-155). Deres Søn Christian Hansén Schmidt, Ejer af Fødegaarden fra den 13. November 1882 til den 1. Maj 1922, fødtes den 6. Marts 1856 og døde den 27. September 1937, hans Hustru Elene Marcussen, født i Dybbøl Sogn den 24. December 1860, død den 24. November 1892, var en Datter af Parcellist Jørgen Marcussen og Christine Marie født Lassen i Staugaard. Gaardens nuværende Ejer Jørgen Schmidt, født den 4. Juli 1881, har været gift to Gange. a) med Kati Vilhelmine Petersen, født den 1. December 1900, død den 13. November 1931 b) med Helene Marie Lang fra Asserballe, født den 18. Juni 1912. Børn: 1. Christian Carl Schmidt, født den 22. August 1932, 2. Ernst Jørgen Schmidt, født den 8. Januar 1938, 3. Frede Schmidt, født den 23. August 1939. — Om Smedeslægten Schmidt i Vollerup (Sønderborg) findes Oplysninger under følgende Numre: 18-19, 36-37, 72-73, 144-145, 290-291, 580 og 1160.

486. Claus Hartwigsen, Bonde i Ulkebøl; Anetab. Se Nr. 140, 228 og 318.

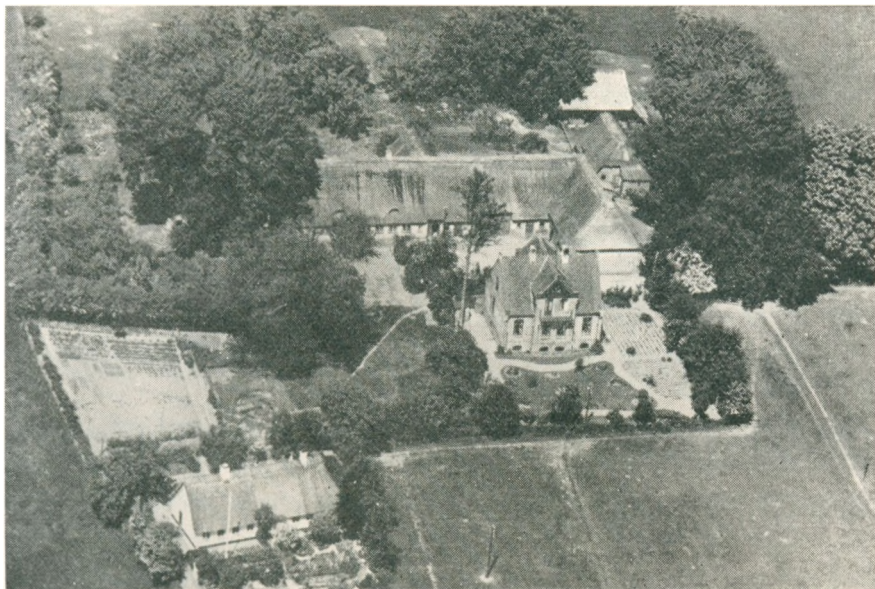
487. Cathrine Esbendsdatter. Anetab. Se Nr. 141, 229 og 319.

496. Peter Thomsen, Selvejerbonde og Tolvmænd i Vollerup, nævnt som Fadder 23. p. Trin. 1709 ved Niclas Matthiesens Søn Peter hos Peter Thomsen; form. død mellem 18. p. Trin 1710 og 1. p. Epif. 1715; gift med

497. N. N., levede endnu 1721, da hun var til Akers sammen med Sønnen og Svigerdatteren.

I en Jordebog for Ladegaards Len nævnes Peter Thomsen som Ejer af en Bondegård i Vollerup med Eftermand Thomas Petersen. Afgifterne til Herskabet var i hans Tid følgende. Landgilde 2 Rdl. 25 Skil. 9 Pg., Bedesvin = 1 Rdl. 24 Skil., 2 Ørtug 10 Skæpper Byg = 5 Rdl. 32 Skil., 4 Ørtug 11 Skæpper Havre = 5 Rdl. 33 Skil., 2 Faar = 2 Rdl., 1½ Lam = 27 Skil., 2 Gæs = 16 Skil., 9 Høns = 18 Skil., 10 Æg = 1 Skil. 6 Pg., 1 Læs Hø = 1 Rdl. og 2 Læs Halm = 24 Skil., tilsammen 20 Rdl. 9 Skil. og 3 Pg. — I Kirkeregnskabsbogen for Ulkebøl Sogn findes Peter Thomsen 1668 med 20 Mark Gæld til Kirken, ligesaa 1671 og 1674. Han har derfor sikkert været Tolvmænd og Kirkeværge. — Af hans Børn kendes med Sikkerhed kun Sønnen Thomas Petersen. Se Nr. 248-249. Blandt Fadderne findes 3. Advent 1708 en Jørgen Petersen af Vollerup, der maaske ogsaa er hans Søn, men i Kirkebogen gives der ellers ingen Oplysninger om ham.

498. Christen Steffensen, Gaardejer i Bagmose, Ulkebøl Sogn, fra 1677 til efter 1720; gift med:

Andersens Gaard i Bagmose (Hans Herm. Jørgensen)

499. Anna Christens i Bagmose. der var Fadder den 29. September 1704 og den 2. April 1710; i Live 1721, da hun var til Alters sammen med Manden og tre Sonner.

Christen Steffensen overtog Fæstegaarden 1677, vistnok efter en Claus Hansen, betalte 1682 3 Speciesdaler, 1695 2 Daler og 1707 et lignende Beløb. Omkring 1700 horte 18 Ørtug Land til Gaarden, der i de gamle Registre findes under Ulkebøl og Ronhaves Len. Christen Steffensen havde 5 Heste og 4 Køer, og den aarlige Udsæd var 3 Ørtug Rug, 4 Ørtug Byg, 4 Ørtug Havre og 2 Ørtug Ærter eller Vikker. Til Forpagteren paa Ronhave betaltes aarlig 14 Rdl. Fripenge. — 1754 vurderedes Gaardens Bygninger til 1007 Mark, Besætningen, 8 Heste = 180 Mk., 6 Koer og 3 Kvier = 135 Mk., 7 Kalve = 28 Mk. 8 Skil., 6 Faar = 9 Mk., 3 Svin = 16 Mk. 8 Skil., i alt 1376 Mark. Den aarlige Udsæd var nu 2 Td 4 Sk. Rug, 6 Td. Byg, 8 Td. Havre, og der avledes 7-8 Læs Hø. — Jordebogs-Afgifterne var følgende: Landgilde 26 Skilling 6 Penning, Bedesvin 1 Rdl. 24 Skilling, 9 Skæpper Byg, en Høne og 10 Æg.

Af Christen Steffensens Børn kendes 13: a—m.

a) **Hans Christensen**, ogsaa kaldt Hans Christensen Steffensen eller Hans Steffensen, Selvejrbonde i Vollerup, født før 1690, død før 1757. Hans Hustru Karen døde 70 Aar gammel den 17. November 1769 og begravedes 26. p. Trin.

Hans Steffensen overtog Bondegaarden efter Søren Christensen (død 1720) og fulgtes af en Hans Clausen, der døde ca. 1756.

b) Marie, født før 1690, gift med Thomas Petersen i Vollerup, se Nr. 248-249.

c) Karen, født 1689, død 7 Aar mindre nogle Uger gammel 1696, begravet 14. p. Trin.

d) Marie, døbt Jubilate 1692.

e) Anne, døbt Onsdag den 27. Februar 1695, holdt over Daaben af Præstens Datter Cathrine, død 14 Dage gammel, begravet den 6. Marts.

f) Anne, døbt Lætare 1696; holdt over Daaben af Hans Visitirers Kone fra Sønderborg, død 22 Uger gammel, begravet 11. p. Trin.

g) Christen, døbt den 11. Februar 1698 (Tvilling); holdt over Daaben af Magister Petrus Brandt fra Sønderborg, hans Skæbne kendes ikke.

h) Las Christensen eller Steffensen (Tvilling), døbt den 11. Februar 1698; holdt over Daaben af Christian Jørgensen Thun fra Sønderborg; Faderens Eftermand paa Gaarden, død 1778, se Nr. 232-233 c.

i) Mette (Tvilling), døbt Invocavit 1703, død 10 Dage gl. begr. Remin.

j) Cathrine (Tvilling), døbt Invocavit 1703, død fire Uger gammel, begravet Judica.

k) Steffen Christensen, Gaardejer i Ulkebøl, døbt den 24. Juni 1704; holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg; gift med Gaardejer Christen Frosts Enke i Ulkebøl; se Nr. 240-241 d.

l) Nicolaus (Tvilling), døbt 2. p. Epif. 1708, holdt over Daaben af Claus Sørensen fra Kær; død et Aar mindre 5 Uger gammel, begravet Invocavit 1709.

m) Jørgen (Tvilling), døbt 2. p. Epif. 1708; holdt over Daaben af Thomas Petersen fra Vollerup; død et Aar mindre ni Uger gammel, begravet Palmarum 1709.

GAARDENS ÆLDRE OG NYERE HISTORIE.

NAVNET Bagmose findes første Gang i en Skattemandtal fra Aaret 1483. 1533 nævnes *Jes Jurgensen* til Backmose blandt Kronens Bønder i Hans Terkelsens Len; han svarede 2 Mark 8 Skilling i Plovskat. Efter Jordebogen fra 1535 betalte *Jes Jurgensin* ligesom de fleste Bønder i Ulkebøl 6 Skilling Jagtpenge.

De to Gaarde i Bagmose skal i gammel Tid sammen med to andre Gaarde have hørt til Rønhave, efter alt at dømme som Anneks for en af Døtrene fra Godset. Ved Anlæg af en ny Vej for nogle Aar siden stødte man i Skoven nord for Gaarden og ved Siden af Alfarvej paa en dybtliggende brolagt Vejbane, som kunde tyde paa, at der fra Rønhave norden om Rønhaves og senere Bøndernes Skove, den saakaldte Mose, har ført en Vej til Bagmose og fremefter til Sønderborg By. Derved faar Navnet Bagmose sin naturlige Forklaring.

Da Bagmose i 1866 blev ombygget af Løjtnant Andersen, opfyldtes en omtrent 15 Meter bred og indtil en Meter dyb Grav, der laa i en ret Vinkel syd og øst for Stuehuset. Denne Grav har sikkert været et Led i en ældre Befæstning, og Overleveringen vil vide, at Gaarden har været en Junkergaard, maaske det gamle Ulkebølgaard, der i et Skatte-mandtal fra omtrent 1570 nævnes med *Baltasar Kerberg* som Ejer. Han forekommer blandt Fadderne paa Rønhave 1556 og kaldes da til Ertebjerggaard; dette viser, at denne Gaard har tilhørt ham, før han købte eller som Pant fik Drude Høks fire Gaarde i Ulkebøl, paa hvilke Slægten senere gjorde Paastand, uden dog, som det synes, at opnaa noget. 1565 stævnedes *Baltasar Kerberg* af *Didrik Høk* for Landretten i An-

ledning af et Pantebrev og Købebrev paa noget Arvegods (Gaarde). Nærmere Antydning herom faas af et lidt ældre Landregister, i hvilket Kerbergs Navn er sat i Stedet for Fru *Dude Høk* til Ulkebøl. Baade han og hun findes andet Steds nævnt til denne By, Fru Drude helt tilbage til 1534, da hun opføres med fire Gaarde. Hun er øjensynligt Enke efter *Goske Høk*, der omtales her 1530. Da nu *Didrik Høk* (til Kærstrup, fra 1585 til Avnbølgaard) paataler Kerbergs Jordegods, maa Goske have været en nær Slægtning af ham, uden al Tvivl en Farbroder, opnævnt efter sin Morbroder Goske Holk til Ballegaard. Dette vilde da ogsaa forklare, at han har haft Gods i Ulkebøl, nemlig en Søsterpart i Rønhave efter sin Moder Anna Holk. De fire Gaarde, om hvilke der er Tale 1534, synes uforandrede at være holdt sammen, indtil de gik over paa Baltasar Kerberg. Af et Kongebrev fra 1538 ses det, at Fru Drude Høk allerede dengang var død, ligesom Manden, og at de havde efterladt sig umyndige Børn, kun Sønnen Fabian var myndig. Men han styrede Fædrearven saa slet, at de to Amtmænd paa Øen blev sat til at tage Vare paa ham. Det maa da antages, at Børnene er blevne ved Gaarden i de følgende Aar, men er døde uden Livsarvinger, medens Moderens Navn fremdeles er bleven nævnt i Mandtallene. Saaledes kan det ogsaa være kommen, at de ved den sidstes Død var solgte eller pantsatte til en Pengemand i den nærliggende Købstad, for Baltasar Kerberg tilhører sikkert den senere kendte Købmandsslægt i Sønderborg (Sdj. Aarb. 1897, Side 133-134).

Det vides ikke, hvem der efter ham har ejet Gaarden Bagmose, der først i Tiden omkring 1650 igen træder ind i Historiens Lys med den ovennævnte *Claus Hansen*, fulgt af *Christen Steffensen* (se Nr. 498-499) og Sønnen *Lars Christensen* eller *Steffensen* (se Nr. 232-233 c).

Christen Lassen, der var Synsmand ligesom Faderen, maa have overtaget Gaarden omkring 1760 og beholdt den til 1805. Han var født 1722 (døbt 3. Juledag) som Søn af Lars Christensen og Sidsel og døde den 25. April 1806 af en Kræftskade i Ansigtet, begravet den 27. April. I Lægdspapirerne fra 1740 oplyses, at han kun havde et Øje. Hans første Hustru, hvis Navn ikke kendes, døde 1758 og begravedes den 24. Juni; Alder mangler. Aaret efter, den 4. Juli 1759, viedes han til *Elske Marie*, Datter af Smedemester Christen Madsen (død 1772) og Sidsel (død 1783) i Sundsmark, født 1733 (Daabsregister mangler), død den 25.

Bagmose, nuværende Ejer Hans Herm. Jørgensen. Stuehuset, opført 1866

Andersens Gaard i Bagmose, ældre Bygninger

Februar 1789, begravet den 1. Marts. Ved Skiftet efter hende, der holdtes den 26. Juni samme Aar, nævnes hendes Brødre, Smed Mathias Christensen i Sundsmark og Peter Christensen, Borger og Smed i Sønderborg. Den 29. Juli 1789 blev Christen Lassen gift tredje Gang med *Anne Margrethe*, Datter af Jørgen Christensen Smed og Anna i Ulkebøl, døbt den 3. April 1754, død paa Ophold hos Sønnen, Inderste Jørgen Peter Lassen i Sundsmark, den 10. Oktober 1828. — Christen Lassen havde i sine tre Ægteskaber følgende Børn: a-j.

a) *Sille Marie*, døbt den 2. Februar 1757 (holdt over Daaben af Sille Marie Ohlsens fra Sønderborg), død af Gulstot den 10. April 1833; gift første Gang den 30. Januar 1784 med Præste-Inderste *Claus Christensen* paa Ormstoft, Søn af Christen Clausen og Maren i Ulkebøl, døbt den 9. Maj 1756, død af Svindsot den 19. December 1793, begravet den 22. December; anden Gang den 1. November 1794 med *Hans Clausen Brock* fra Ulkebøl, Søn af Claus Christensen Brock og Anne Cathrine, døbt den 9. August 1767, død den 9. Marts 1853. Han blev den 27. Oktober 1833 gift anden Gang med Marie, Datter af Anders Hattesen og Anne Nisdatter paa Ormstoft, født den 1. Juni 1801, døbt den 7. Juni, død den 5. April 1879.

b) *Anne*, døbt den 23. August 1761, død 1763, begravet den 8. Maj.

c) *Anna Kirstina*, døbt den 20. Marts 1763, maa være død som Barn.

d) *Lars*, døbt den 26. August 1764, død den 6. Februar 1771, begravet den 10. Februar.

e) *Christen*, døbt den 22. Februar 1767, død den 25. Januar 1771, begravet den 27. Januar.

f) *Sidsel*, døbt den 18. Marts 1769, død af Børnekopper den 1. September 1778, begravet den 6. September.

g) *Marie Elisabeth*, født den 6. August 1771, døbt den 11. August, død den 5. November 1817, begravet den 9. November; gift den 19. April 1806 med sit Søskendebarn, Kaadner og Skrædder *Lorenz Hansen Lassen* i Ulkebøl, Søn af Gaardejer Hans Lassen og Birret samme Steds, født den 10. Februar 1775, død i Krogen den 30. Oktober 1843. Han var gift anden Gang (Vielse den 18. Juni 1818) med Anne Cathri-

ne, Datter af Anders Hattesen og Anne paa Ormstoft (se ovenfor under a), født den 30. Juli 1783, død den 16. Maj 1826; tredie Gang den 28. Oktober 1826 med Anne Andresen paa Ormstoft.

h) *Lars Christensen*, Eftermand paa Gaarden, se nedenfor.

i) *Dødfødt Datter* den 8. April 1791, begravet den 15. April.

j) *Jørgen Peter Lassen* (ved Vielsen Jørgen Christensen Lassen), Inderste i Sundsmark, født den 23. Juli 1793, døbt den 28. Juli, død den 25. Juni 1835; gift den 16. Oktober 1823 med *Frederikke Sophie Amalie Hansen*, Datter af Kaadner Hans Hansen jun. og Sophie Amalie Nisdatter i Sundsmark, født den 4. September 1791, døbt den 11. September, død den 27. December 1842.

Lars Christensen, Gaardens Ejer fra 1805 til sin Død, fødtes 1774, døbt den 19. Marts, og døde den 12. Oktober 1825. Den 24. Oktober 1798 viedes han til *Birret*, Datter af Gaardejer Christen Frost og Birthe Jørgensdatter paa Vellinghøj, født i Ulkebøl 1770, døbt den 28. Oktober, død den 9. August 1824. — Børn:

a) *Anne Marie*, født den 4. Juli 1799, døbt den 7. Juli, gift i Ulkebøl den 5. Maj 1824 med *Johan Hinrich Bendixen* paa Augustenhof.

b) *Christen Lassen*, Eftermand, se nedenfor.

c) *Lars*, født den 16. Juni 1806, døbt den 22. Juni.

d) *Birte Marie*, født den 6. Oktober 1807, døbt den 11. Oktober.

Christen Lassen, Ejer af Bagmose fra 1828 til 1865, født den 22. Maj 1801, død som Aftægtsmand den 20. Juni 1876, gift den 25. November 1825 med *Anna Augusta*, Datter af Selvejerbonde Peter Matthiesen og Anna Dorothea i Ulkebølskov, født den 15. Maj 1802, døbt den 16. Maj, død den 26. Oktober 1887. — En Datter, gift med Eftermanden.

Andreas Christensen Andersen, Ejer af Bagmose fra 1865 til 1897, født i Mommark, Lysabild Sogn, den 12. Maj 1825 som Søn af Gaardejer Hans Andersen og Elisabeth, død som Aftægtsmand i Bagmose den 17. December 1897, gift i Ulkebøl den 24. Marts 1854 med *Anne Marie Lassen*, født i Bagmose den 5. Juli 1834, død samme Steds den

15. Januar 1878. Andreas Christensen Andersen var med i Trearskri- gen paa dansk Side som Menig og udmærkede sig saaledes, at han forfremmedes til Løjtnant og udnævntes til Danebrogsmand. Ved Selv- studium blev han Landmaaler og Katasterkontrollør og var stærkt med- virkende ved Boniterings- og Drænagarbejder i Hertugdømmerne. — 3 Børn: a-c.

a) *Christian Andersen*, Eftermand, se nedenfor.

b) *Marie Elise Auguste Andersen*, født den 11. Juli 1854, død den 25. Juli 1864.

c) *Marie Elise Auguste Andersen*, født den 6. Juli 1866, død den 18. Maj 1868.

Christian Andersen, Ejer af Gaarden fra 1897 til 1933, født den 30. Januar 1856, død den 1. Marts 1933, gift med *Anne Marie Christensen*, Datter af Kroejer og Hjuler Jørgen Peter Christensen og Christine Ma- rie født Albrechtsen paa Ormstoft, født den 2. November 1854, død den 28. Februar 1927. Christian Andersen, der fra 1898 til 1920 var Amtsforstander og Personregisterfører i Ulkebøl Sogn, efterlod fire Døtre: a-d.

a) *Anna Maria Andersen*, født den 28. Maj 1882, gift med *Christian Jørgensen*, Bankdirektør i Sønderborg, født den 7. Marts 1886, Søn af Kaadner og Murer Christian Fr. Jørgensen og Johanne født Madsen paa Ulkebøl Sten. — 2 Børn: 1-2.

1. *Christian Andersen Jørgensen*, født den 19. Januar 1912, gift med *Alfa Lorenzen*, Datter af Skibskaptajn Carl Lorenzen i Egersund.

2. *Hans Hermann Jørgensen*, Morfaderens Eftermand paa Bagmose, se nedenfor.

b) *Christina Andrea Andersen*, født i Bagmose den 18. Marts 1884; gift første Gang med Malermester *Gottlieb Fuchs* i Sønderborg, født den 17. September 1877 i Egenhausen, Württemberg; anden Gang med Købmand *Hans Nielsen*, født i Sønderborg den 26. Oktober 1885. I første Ægteskab tre Døtre: 1-3.

1. *Anna Maria Fuchs*, født i Sønderborg den 28. Marts 1908, gift med Dr. phil. *Hans H. Ussing*, videnskabelig Assistent ved Universitetets

zoo-fysiologiske Laboratorium i København, født i Sorø den 30. December 1911.

En Datter: *Kirsten Ussing*, født i København den 28. November 1942.

2. *Karola Käthe Fuchs*, født i Sønderborg den 28. Marts 1908, Tandtekniker hos Professor Holst i København. Ugift.

3. *Gerda Elisabeth Fuchs*, født i Sønderborg den 14. Juli 1909, gift med Magister *Carl A. Christensen*, født i Toftlund den 15. Oktober 1906, ansat i: Det danske Sprog- og Litteratur Selskab i København.

En Datter: *Merete Christensen*, født i Gentofte den 21. December 1938.

c) *Elisabeth Augusta Andersen*, født i Bagmose den 21. Juni 1886, gift med Skibskaptajn og Havnemester *Carl Dyrkop Lorenzen* i Sønderborg, født den 17. Juni 1888.

d) *Katharina Maria Andersen*, født i Bagmose den 14. Januar 1888. Ugift.

Efter Christian Andersens Død var Bagmose i nogle Aar bortforpagtet, og overtoges i 1939 af Dattersønnen

Hans Hermann Jørgensen, født den 25. Marts 1915, gift med *Maria Minna Georg* af Thüringen, født den 27. April 1915. To Børn: a-b.

a) *Ute Jørgensen*, født den 9. Februar 1942.

b) *Hans Hermann Jørgensen*, født den 22. Januar 1944.

500. Peter Christensen, Selvejerbonde i Vollerup. Anetab; se Nr. 128 og Hesselgaards Historie.

502. Christen Christensen, Gaardejer i Vollerup. Anetab; se Nr. 130.

504. Matz Nielsen, Selvejerbonde i Vollerup, født 16..., form. død mellem 1710 og 1715; gift med

505. Birreth, født 1631, død 84 Aar gammel 1715, begravet 3. p. Epif.

Matz Nielsen nævnes blandt Fadderne Palmesøndag 1708. Af hans Børn kendes tre: a—c.

a) Hans Matzen, Selvejerbonde i Vollerup; se Nr. 252-253.

b) Niels Matzen, ligesom Broderen Selvejerbonde i Vollerup, i Live 1721, da han var til Alters sammen med sin Hustru. Han var først gift med Anna, der døde 63 Aar gammel 1717, begravet 5. p. Trin. Samme Aar, 24. p. Trin., viedes han til Anna Jensis i Vollerup, der ved sit første Giftermaal med Jens Hansen (død 1707 paa Kapellaniets Grund, begravet 6. p. Trin., 42 Aar 4 Maaneder gammel) kaldes Anna Matzdatter paa Kapellanigrunden. Hun var gennem en Aarrække Mejerske paa Sønderborg Ladegaard, mens Jens Hansen var Fodsvend, Kusk og til sidst saa godt som Fuldmægtig hos den daværende Forpagter, Borgmester Jacob Jensen, Sønderborg. Jens Hansen og Anna Mejersk købte det flere Gange nævnte Kapellanhus i Vollerup. Paa deres Grav i Ulkebøl, der hørte til Ladegaarden, laa seks Fliser i en Træramme, og der meddeles endvidere, at hendes anden Mand, der var Jørgen Nielsens Fader i Vollerup, blev begravet i Bondegaardens Gravsted (C III 6, Nr. 567). I Følge Sønderborg Amts Dekretprotokol (C III 1, Nr. 7, Side 10) blev Jørgen Nielsen skrevet for Bondegaarden, og hans Skøde udstedtes den 26. Februar 1718. Sønnen, Mads Nielsen fik af Faderen 100 Mark lybsk forud for Sønnen af andet Ægteskab. — Sønnen Jørgen Nielsen, der 1717 var bleven gift med Ellen Petersdatter fra Ulkebøl, indgik senere andet Ægteskab med Anne Marie født Jørgensen. Jørgen Nielsen døde i Følge Skyld- og Panteprotokollen 1743, og Enken giftede sig med unge Christen Christensen, der blev Aftægtsmand paa Gaarden, men 1778 fik Myndighedernes Tilladelse til at leje en Gaard i Dyndved, Egen Sogn. Jørgen Nielsen havde i sine to Ægteskaber følgende Børn: 1) Anna, døbt 6. p. Trin. 1718; Faddere: Ingeborg Thomsens fra Sønderborg, Hans Matzen og Marie Thomsens, begge fra Vollerup; 2) Dorothea Margrethe, døbt Jubilate 1720; holdt over Daaben af Dorothea Margrethe Nicolaisdatter fra Sønderborg; 3) Niels, døbt Palmesøndag 1722, holdt over Daaben af Raadmand David Boy fra Sønderborg; døde som Barn; 4) Niels Jørgensen, Stedfaderens Eftermand paa Bondegaarden, døbt den 7. Juni 1724, Faddere: Matthias Kammertjener fra Augustenborg; død den 4. August 1782; trol. i Lysbild den 2. August 1747 med Kiesten Christensdatter af Skovby, der døde 73 Aar 5 Maaneder gammel den 3. Maj 1790, begravet den 9. Maj; 5) Ellen, døbt den 10. November 1726; holdt over Daaben af Elsbe Jensis fra Sundsmark;

6) Anna, døbt den 20. Januar 1738, død i Varnæs den 19. Juni 1805, begravet i Ulkebøl den 25. Juni; gift den 6. Oktober 1762 med Skoleholder **F r e d e r i k H a m m e r** i Ulkebøl, født samme Steds 1727, døbt den 17. August, død den 18. Oktober 1804, begravet den 23. Oktober, Søn af Sogndegn Paul Hieronymus Hammer og Cathrine født Cruckow. Deres Søn Hans Jørgen Hammer er H. P. Hanssens Oldefader; 7) **H e l e n e**, døbt den 29. Juli 1742, trol. Jubilate 1770 med Mads Hansen, Ungkarl fra Ketting, der døde af Svindsot den 21. August 1795, begravet i Ketting den 28. August, 55 Aar gammel.

c) **Jacob Matzen**, Kaadner og Daglejer paa Jørgen Nielsens Grund i Vollerup. Hustruens Navn kendes ikke. De havde fire Sønner. **J a c o b**, døbt Palmarum 1708, **P e t e r**, døbt Langfredag 1712 og **H a n s**, døbt 14. p. Trin. 1715; **M a d s**, født 1704, Daaben glemt, gift i Hørup 24. p. Trin. 1736 med Lene, Hans Christian Færgemands Datter, døbt den 6. Januar 1717, død den 12. Maj 1807. Mads Færgemand vel Høruphav døde 1748 og begravedes Palmesøndag, 44 Aar gammel. Hans Jacobsen blev samme Aar som Broderen (15. p. Trin.) gift med Lenes Søster Anne Margrethe; de boede i Ulkebøl Sogn og var form. begge døde 1757.

506. **Peter Christenson**, Selvejrbonde i Vollerup. Anetab; se Nr. 128 og 500.

X. SEKS GANGE TIPOLDEFORÆLDRE

580. **Tord Schmidt** eller **Tord Clauwsen**, sikkert Smedemester i Sønderborg, gift før 1645, men hverken Vielsen eller Hustruens Navn findes, da Kirkebogen i Tiden mellem 1640 og 1650 er ufuldstændig. — Af hans Børn kendes følgende otte: a—h.

a) **Hans Tordsen**, født ca. April 1645; se Nr. 290-291.

b) **Sønnet**, døbt den 9. December 1649; Faddere: Amtsforvalter og Raadmand Johannes Steuermanns Hustru, Christen Vogts Hustru fra Rønhave, Mathias Plats Søster, Raadmand Jost Thomsen og Amtsskriver Hans Jepsens Søn Alexander.

c) **Claus Tordsen**, døbt den 20. Februar 1652, gift før 1674 (Vielse og Hustrus Navn mangler). Hans anden Hustru **G u n d e r** døde 59 Aar 5 Maaneder og 6 Dage gammel 1740, begravet den 25. Maj. Claus Tordsen levede endnu 1698 og maa være død før 1711. Han boede i St. Jørgensby, hvor han ejede et Hus med Stald og Gaardsplads. I Kirken havde han sikret sig to Stolestader paa de korte Bænke. Han blev vurderet til i alt 350 Mark, deraf 150 Mark paa Næring og Midler og 200 Mark paa Hus og Grund. Hidtil betalte han i aarlig Skat 12 Mark 8 Skilling, men slap ved den nye Ligning med 12 Mark 4 Skilling. Af hans Børn nævnes følgende: Christian, døbt den 1. November 1674, Maria, døbt den 22. April 1677; Claus den 5. December 1680 og Anna den 14. September 1684.

d) **Jacob**, døbt den 5. November 1654; holdt over Daaben af Borgmester Nicolaus Brandt; blandt Fadderne: Tingskriver Claus Jørgensen.

e) **Katrine**, døbt den 10. Juli 1659; holdt over Daaben af Hr. Peter Brandts Hustru (ligeledes Borgmester); blandt Fadderne: Kornskriver Hans Jørgensen Svin, Hr. Peter Jostens Datter, Bendix Klejnsmed og Hans Pechmann.

f) **Maria**, døbt den 29. December 1661; holdt over Daaben af Hr. Johannes Brandts Hustru; blandt Fadderne: Klejnsmed Peter Lorenzen og Bendix Klejnsmeds Søn Peter.

g) **Elisabeth**, døbt den 1. Januar 1665.

h) **Jens**, døbt den 26. December 1666.

624. **Hans Kyd** i Vollerup, Ulkebøl Sogn, død før 1690; gift med

625. **Karen Hanses**, født 1620, død 72 Aar gammel 1692, begravet den 16. Marts. Hun betegnes i Kirkebogen som Niels Kyds Moder i Vollerup.

I Jordebogen C IV Nr. 189 nævnes Hans Kütch blandt Kaadnerne i Vollerup før 1700 og findes paa det Sted, der 1765 ejedes af Christen Hansen. Den aarlige Afgift til Herskabet var en Rigsdaler.

Slægten Kyd er ligesom Frost meget gammel i Ulkebøl Sogn. I de sidste to Aarhundreder har Familien af dette Navn været knyttet til Gaarde i Kirkebyen og har givet Navn til Kydsnor, en lille Bugt i Augustenborg Fjord ved Ulkebøl. I det syttende Aarhundrede boede Peter Hansen Kyd paa en af Fæstegaardene i Ulkebøl; han afløstes 1680 af Sønnen Christen Kyd (født 1650, død 1720), hvis Hustru Karen Aaret efter Mandens Død overlod Ejendommen til Sønnen Hans Kyd, der 1728 fulgtes af en Christen Hansen fra Vollerup. — I Jordebogen fra 1535 var Thomas Brack sammen med Peter Kuedt Ejer af en Bondegaard i Ulkebøl (Hans Terkelsens Len); efter Pengeregistret svarede de 2 Mark 6 Skilling 6 Pg., dertil 6 Skilling i Jagtpenge; i Kornregistret staar de med 2 Ørtug 4 Skæpper Byg, 4 Ørtug 10 Skæpper Havre, 2 Skæpper 2 Fjerdingkar Hvede, en Trave Rug, 3 Læs Hø, 15 Læs Brænde, 6 Tdr. Kul, to Faar, to Lam, 2 Gæs og 7 Høns. I Vollerup nævnes samtidig Klaus Kuedt med 1 Mark 11 Skilling 11 Pg., 6 Skilling Jagtpenge, 2 Ørtug 3 Skæpper Byg, 3 Ørtug 8 Skæpper Havre, 2 Sk. 2 Fjk. Hvede, en Trave Rug, 3 Læs Hø, 15 Læs Brænde, 6 Tdr. Kul, 1 Faar, 1 Lam, 1 Gaas og 6 Høns. I Klinting boede 1535 Nys Kuedt og Jes Kuedt, der hver leverede 6 Skæpper Byg og en Ørtug Havre. — I Plovskat betalte Per Kuith, Ulkebøl, 1533 1 Mk. 12 Skil., Claues Kuith i Vollerup 1 Mark 8 Skilling og Nis Kuith i Klinting 1 Mark 4 Skilling. — Christian Knudsen meddeler i sine Optegnelser fra Hørup Sogn, at Nis Hjort tho Mintebølge, Sandemand for Sønderherred tilligemed tre andre Sandemænd: Andreas Christensen af Schowbuy, Jørgen Lausen af Elholm og Klaus Kuet af Wolderup 1572 var til Stede paa Thinget under Forhandlingen af en Strid mellem Hertug Hans den Yngre og Kronen angaaende en Del Jordegods paa Øen, som hin forment sig Ret til. — I Kirkeregnskabet fra 1589 findes en Førtegnelse over Kirkens aarlige Tiende; her nævnes ingen af Navnet

Kyd, men maaske er den Hans Clausen i Vollerup, der skulde levere 6 Skæpper Byg og 10 Skæpper Havre til Kirken, en Søn af Sandemand Klaus Kyd.

Af Hans Kyds og Marens Børn kendes kun Sønnen Niels Kyd; se Nr. 312-313.

638. Esben Jacobsen, Kapellan i Hørup. Anetab; se Nr. 282, 458 og 974.

639. Anna. Anetab; se Nr. 283, 459 og 975.

768. Hans Frost, Selvejrbonde og Kirkeværge i Sundsmark; nævnes fra 1591 til 1596; se Slægtsgaarden i Sundsmark.

974. Esben Jacobsen, Kapellan i Hørup. Anetab; se Nr. 282, 458 og 638.

975. Anna. Anetab; se Nr. 283, 459 og 639.

992. Thomas Nielsen, Selvejrbonde og Kirkeværge i Vollerup i Tiden omkring 1660. Thomas Nielsen findes i den gamle Kirkeregnskabsbog 1666, da han skyldte 20 Mark, en Gæld, som han maa have overtaget efter Gaardens tidligere Ejer Thomas Hansen i Vollerup. Denne skyldte 1622 147 Mark 2 Skilling, en Gæld, som han maa have faaet efter den tidligere Kirkeværge Christen Petersen. 1632 betalte Thomas Hansen 20 Mark; 15 Aar senere skyldte han endnu 110 Mark, 1652 kun 40 Mark og 1664 20 Mark. Maaske har disse tre Mænd efter hinanden været Ejere af Bondegaarden i Vollerup, nu Frørupgaard ved Augustenborg. I Registret over Kirkens Tiende 1589 staar Christen Pedersen med en Ørtug, men det kan ikke afgøres, om det er den samme Mand.

1000-1001. Christen..... og Anna. Anetab; se Nr. 256-257 og 1012-1013.

1008. Niels Madsen, Selvejrbonde i Vollerup, Stamfader til Slægten paa Abildgaard, Langdel; levede omkring 1650. Ejernes Navne fra 1645 til Nutiden er indlugget i en Sten, der er indmuret i en af Gaardens Længer.

1012-1013. Christen..... og Anna. Anetab; se Nr. 256-257 og 1000-1001.

XI. SYV GANGE TIPOLDEFORÆLDRE

1160. Claus Schmitt, Smedemester i Sønderborg, død 1626. Den 14. Februar ringedes der for ham en Time med alle Klokker, som i Følge Kirkeregnskabsbogen betaltes med 3 Mark. Hans Fader er maaske den Claus Schmitt, der døde 1707, dengang klarede Familien det med et Kvarters Ringning med den store Klokke og en Udgift paa 8 Skilling. — Den yngre Claus Schmidts Hustru døde 1611; to Aar senere begravedes et Barn, og den 23. April 1616 ringedes der ligeledes for et Barn. Den 20. August 1620 døbttes Sønnen Henrik og den 18. Maj 1623 Datteren Woldtborch (Valborg). Claus Schmidt var gift anden Gang med Ellin, som den 10. December 1626 viedes til Michel Frantzen.

Af Claus Schmidts Børn kendes foruden de nævnte Sønnen T o r d (se Nr. 580) og Datteren L i s c h e, som den 22. Oktober 1676 viedes til Skipper K e y P h i l i p, der 1698 boede i et Hus i Byens andet Kvarter, havde to Stolestader i Kirken, vurderedes paa Næring og Midler til 400 Mark, paa Hus og Jord til 300 Mark og skulde aarligt svare 24 Mark 8 Skilling. Lische maa være død 1699, for den 4. Februar 1700 blev Key Philip gift anden Gang med Jomfru M a r i e R o y e m s, Datter af Skipper Claus Petersen Royem og Trincke, Datter af Køkkenskriver David Herrn, døbt den 8. Maj 1667, død som Enke den 6. Oktober 1733. Key Philip er enten død før 1711 eller omkommet til Søs.

1536. Peder Frost, Selvejerbonde i Sundsmark, nævnes 1589: se Slægtsgaarden i Sundsmark.

XII. OTTE GANGE TIPOLDEFORÆLDRE

3072. Claues Frost eller Claus Frost, nævnes blandt Kronens Bønder i Sundsmark 1533 og 1535; se Slægtsgaarden i Sundsmark.

NOGLE OPLYSNINGER
TIL ANETAVLEN

JØRGEN ANDRESEN PETERSENS ANER
META MARIE FROSTS ANER

Af Fabrikant Jørgen Andresen Petersens Aner kendes følgende:

	Mænd	Kvinder	tilsammen
Forældre	1	1	2
Bedsteforældre	2	2	4
Oldeforældre	4	4	8
Tipoldeforældre	8	8	16
Tiptipoldeforældre	15	13	28
Tiptiptipoldeforældre	18	14	32
4 Gange-Tipoldeforældre	12	7	19
5 Gange-Tipoldeforældre	3	2	5
6 Gange-Tipoldeforældre	1	0	1
	<hr/>		
I alt	64	51	115

Blandt Aernerne findes 45 Gaardejere, heraf 21 Selvejerbønder, 2 Fribønder og 22 Fæstebønder, 3 Herregaardsforpagtere, en residerende Kapellan (2 Gange), 10 Smedemestre, en Arving til Hesselgaard, 2 Kaadnere og en ukendt (muligvis Gaardejer).

De 36 Mænd, hvis Alder findes i Kirkebøgerne, levede gennemsnitlig 67 Aar 1 Maaned, mens de 31 Kvinder opnaaede en gennemsnitlig Alder af 70 Aar 3 Maaneder.

De ældste Mænd er følgende: Hans Christian Jacobsen (Nr. 10) 95 Aar 10 Maaneder og 20 Dage, Jacob Jørgensen (Nr. 308) 90 Aar, Christian Jacobsen (Nr. 20) 89 Aar 5 Maaneder, de yngste Peter Andresen (Nr. 8) og Jacob Clausen (Nr. 132), der begge døde i en Alder af 33 Aar. — Blandt Kvinderne var Kiesten Nielsdatter (Nr. 33) den ældste med 94 Aar 4 Maaneder; saa følger: Maren, Jacob Jørgensens Hustru i Mjang (Nr. 309) med 90 Aar; Mette Margrethe Carstensen (Nr. 85) med 85 Aar 10 Maaneder og Karen Christensdatter (Nr. 67) med 83 Aar 10 Maaneder. I en Alder af 37 Aar døde Maria Thomasdatter (Nr. 77), og Anna Dorothea Esbensdatter (Nr. 35) blev 38 Aar 10 Maaneder gammel.

Af de mindst 18 Bøndergaarde, som har været i Anernes Eje, findes de 13 i Ulkebøl Sogn, deraf 6 i Vollerup, nemlig foruden Hesselgaard (Nr. 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256), Hans Brocks Bondegaard i Byen (Nr. 34), den Bondegaard i Byen, der har tilhørt Jacob Nielsen — nu Johan Enevoldsen — (Nr. 66, 68, 132, 136, 186, 264, 272, 372), Jakob Wrangs Bondegaard (Nr. 98, 134, 138, 196), samt to af de gamle Fæstegaarde (Nr. 312 og 130). I Ulkebøl sad Jørgen Andresen Petersens Aner som Selvejere paa Bukegegaard (Nr. 70, 140 og 318) og paa Vranglandgaard (Nr. 158 og 316), som Fæstere paa Møllestedgaard (22, 46, 92 og 184) og som Ejere af Frigaarden i Sundsmark (Nr. 10 og 20). I Kær boede de paa tre Fæstegaarde, nemlig Lindegaard (Nr. 142) og to andre Gaarde (Nr. 44, 88 og 190).

I Mjang, Hørup Sogn, boede to af Aerne paa den Gaard, der nu ejes af Jacob Jacobsen (Nr. 154 og 308). I Tandslet var det foruden Stensgaard (82 og 164) en af de største Gaarde i Ertebjerg (Nr. 40 og 80), der i Tiden før og efter 1700 var i Anernes Eje. Hertil kommer to Gaarde i Bro, Ketting Sogn (Nr. 78, 156 og 38, 76, 152, 304), Smedestedet i Vollerup (Nr. 18, 36, 72, 144), et Kaad med Kro samme Steds (Nr. 74), Smedestedet i Kær (94) og et Kaad med Smedie i Asserballe (Nr. 188 og 376).

Af Anetavlens Familier boede 43 i Ulkebøl Sogn, deraf i Vollerup 23, paa Hesselgaard 3, i Ulkebøl 9, i Kær 5 og i Sundsmark 3. I Ketting Sogn boede 7 Familier, 6 i Bro og en paa Herregaarden Gammelgaard, i Hørup Sogn 4 Familier, 2 i Kirkebyen og 2 i Mjang, i Tandslet Sogn 4 Familier, 2 i Ertebjerg og 2 paa Stensgaard, i Sønderborg 3 Familier, i Asserballe 2 Familier og i Lysabild Sogn 1 Familie paa Herregaarden Kegnæsgaard.

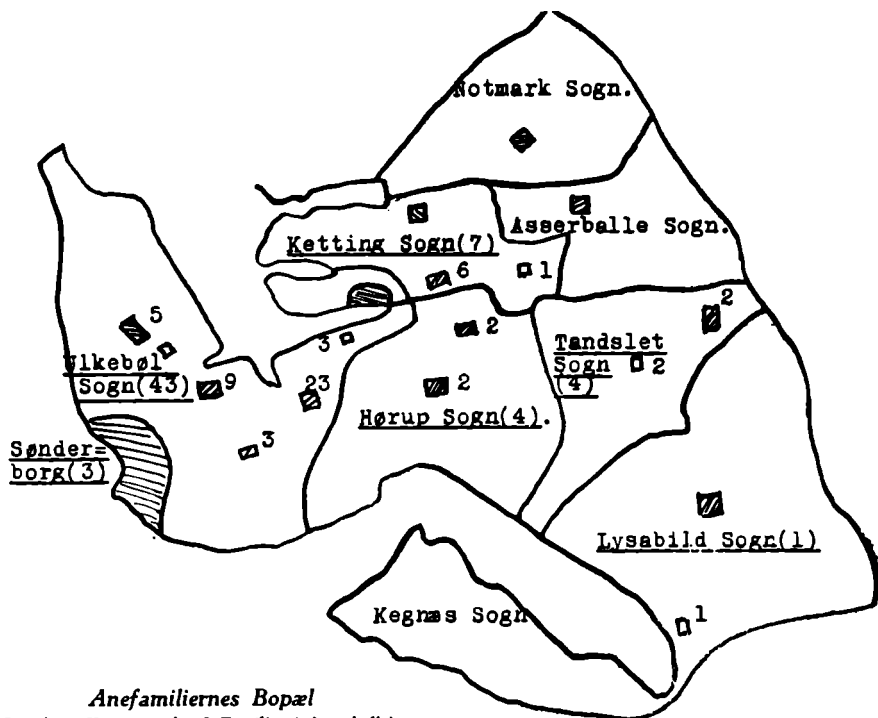
De fleste Aner, 23 Mænd og 17 Kvinder, fødtes i Ulkebøl Sogn, deraf i Vollerup 13 Mænd og 6 Kvinder, paa Hesselgaard 2 Mænd, i Ulkebøl 5 Mænd og 5 Kvinder, i Kær 2 Mænd og 5 Kvinder, i Sundsmark 1 Mand og 1 Kvinde. I Bro, Ketting Sogn, fødtes 4 Mænd og 3 Kvinder; i Tandslet Sogn 4 Mænd og 1 Kvinde (paa Stensgaard 1 Mand og 1 Kvinde, i Ertebjerg 2 Mænd og i Tandslet 1 Mand), i Hørup Sogn 1 Mand og 2 Kvinder (i Mjang 1 Mand og 1 Kvinde, i Hørup 1 Kvinde), i Sønderborg 1 Mand og 1 Kvinde og endelig en Mand i Faaborg (Kapellan Esben Jacobsen).

Af faste Slægtsnavne findes i Anetavlen følgende: Beck (fra Tiden omkring 1730), Brodersen (før 1700), Carstensen (1700 ?), Jepsen (Stensgaard, før 1700), Kyd (1533) og Schmidt eller Smed (før 1700).

Mændene har i de fleste Tilfælde kun eet Fornavn, idet Hans Christian kun er brugt een Gang. De hyppigst anvendte Fornavne er ellers: Hans 8, Claus og Jørgen hver 7, Jacob og Peter hver 6, Christen og Christian hver 5, Niels 4, Esben 3, Andreas og Mads hver 2, Anders, Franz, Hiendre, Jes, Johan, Nicolai, Thomas og Tord hver een Gang.

Kvinderne har i 12 Tilfælde to jævnsides Fornavne, nemlig i følgende Sammen-

sætninger, der hver er anvendt een Gang: Anna Dorothea, Anne Marie, Anne Sophie, Cathrine Marie, Eleonora Elisabeth, Johanne Margrethe, Kirstine Marie, Marie Kirstine, Martha Margrethe, Mette Margrethe, Sophie Auguste og Sophie Cathrine. Ellers har følgende Kvindenavne været brugt: Anna 10 Gange, Cathrine 6, Kirsten og Kiesten hver 6, Karen 5, Maren 4, Dorothea og Marie hver 2, Augusta, Ellen, Magdalene, Martha og Synnet hver een Gang.

Anefamiliernes Bopæl

(Paa dette Kort mangler 2 Familier i Asserballe)

I Jørgen Andresen Petersens Anetavle er der ligesom i Hustruens flere Tilfælde af Anetab. Saaledes optræder Claus Nielsen, Selvejerbonde i Vollerup tre Gange (Nr. 264, 272 og 372), Sønnen Jacob Clausen og Hustru Anna tre Gange (Nr. 132-133, 136-137 og 186-187), deres Søn Niels Jacobsen og Hustru Karen to Gange (Nr. 66-67 og 68-69, Kapellan Esben Jacobsen i Hørup og Anna to Gange (Nr. 282-283 og 638-639), deres Svigersøn Claus Hartwigsen og Cathrine to Gange (140-141 og 318-319) og Christen Petersen og Kirsten to Gange (Nr. 134-135 og 138-139).

I Hustruens Anetavle er der følgende Tilfælde af Anetab: Peter Christensen to Gange (Nr. 500 og 506), Claus Hartwigsen og Cathrine to Gange (228-229 og

486-487), Kapellan Esben Jacobsen og Anna to Gange (Nr. 458-459 og 974-975), Peter Jensen og Maren Nielsdatter i Kær tre Gange (Nr. 204-205, 214-215 og 254-255).

Desuden er Jørgen Andresen Petersen og Hustru fælles om følgende Aner: Jacob Nielsen og Hustru (34-35 — 56-57), Niels Jacobsen og Hustru (66-67 68-69 — 112-113), Esben Clausen og Kiesten (70-71 — 114-115); Peter Christensen (128- — 500-506), Christen Petersen og Kirsten (134-135, 138-139 — 196-197), Jacob Clausen og Anna (132-133, 136-137, 186-187 — 224-225), Claus Nielsen (264, 272, 372 — 448), Peter Jensen og Maren (190-191 — 204-205, 214-215, 254-255); Anders Petersen og Kiesten (Nr. 64-65 og 250-251) og Niels Jørgensen (382, 410 og 430).

Af Mette Marie Frosts Aner kendes følgende:

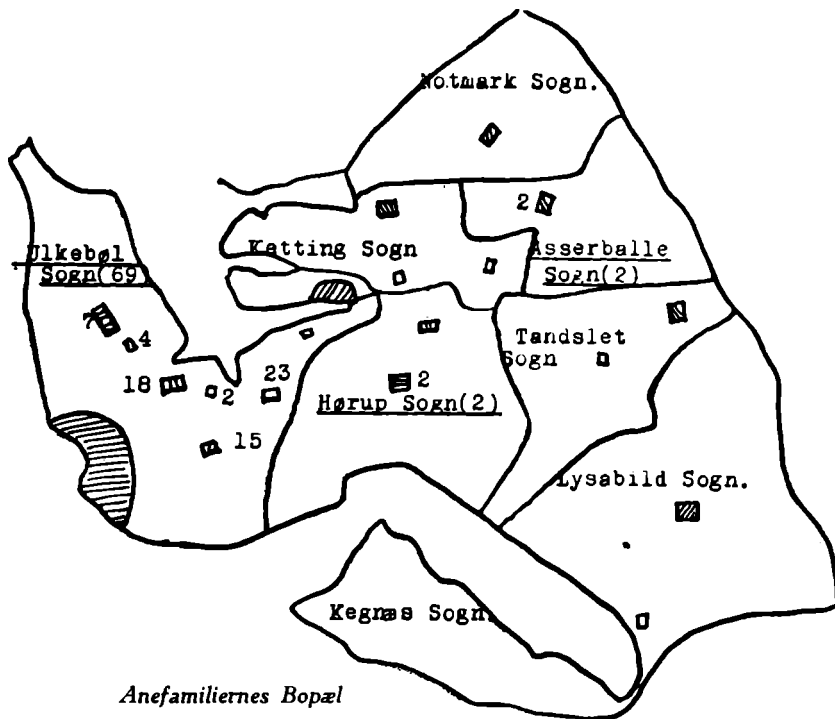
	Mænd	Kvinder	tils.
Forældre	1	1	2
Bedsteforældre	2	2	4
Oldeforældre	4	4	8
Tipoldeforældre	8	8	16
Tiptipoldeforældre	16	15	31
Tiptiptipoldeforældre	20	19	39
4 Gange-Tipoldeforældre	17	8	25
5 Gange-Tipoldeforældre	4	1	5
6 Gange-Tipoldeforældre	1	0	1
7 Gange-Tipoldeforældre	1	0	1
	.		
ialt	74	58	132

Blandt Anerne findes 69 Gaardejere, heraf 45 Selvejerbønder og 24 Fæstere, endvidere en residerende Kapellan, en Kromand, en Kaadner og en ukendt (vistnok Gaardejer).

De 35 Mænd, hvis Alder findes i Kirkebøgerne, opnaede en gennemsnitlig Alder af 70 Aar 4 Maaneder, mens de 33 Kvinder i Gennemsnit levede 73 Aar 4 Maaneder. Den ældste Mand er Peter Hansen (Nr. 106), der blev omtrent 90 Aar gammel. Saa følger Jacob Nielsen (Nr. 14) henved 88 Aar, Jørgen Christensen Frost (Nr. 120) godt 86 Aar, og Niels Jacobsen (Nr. 28), der døde i en Alder af 83 Aar 10 Maaneder. De yngste Mænd var Jacob Nielsen (Nr. 56) og Moritz Moritzen, der blev 48 henholdsvis 47 Aar. Den ældste Kvinde blandt Anerne, Kirsten (Nr. 385), blev 94 Aar gammel, Anna Andreasdatter (Nr. 125) 92 Aar, Bodil Clausdatter (Nr. 243) 89 Aar, og Jacob Nielsens Hustru Anna Dorothea Esbendsdatter opnaede kun en Alder af 38 Aar 10 Maaneder.

Af de 27 Gaarde, der har været i Anernes Eje, findes de 26 i Ulkebøl Sogn og en i Asserballe Sogn (Nr. 122). Gaardene i Sundsmark er følgende: Slægtsgaarden (Nr. 6, 12, 24, 48, 96, 192, 384, 768, 1536, 3072), Bondegaarden Lavbrinke (118),

Bondegaarden, der 1823 solgtes til Hans Christensen Schmidt (194), Fæstegaarden Lysmose (50, 100) og Stenbjærgkær (202), tilsammen 5 Gaarde. I Ulkebøl var det følgende fire Selvejergaarde: Engelshøj (54, 108, 216, 432), Saxgaard (58, 116, 232, 464), Bukegegaard (114, 228, 486), Iversens Gaard i Byen (436), endvidere de fire Fæstegaarde: Vibæk (106, 212), Fiskebækgaard (114, 228, 486), Vællinghøj (120, 240) og en Gaard i Byen (242). I Vollerup boede Meta Marie Frosts Aner

Anefamiliernes Bopæl

paa seks af Byens Bondegaarde og paa en Fæstegaard (502). De seks Selvejergaarde var følgende: Gaard i Byen, der i flere Aarhundreder tilhørte Nielsen-Slægten — nu Johan Enevoldsen — (14, 28, 56, 112, 224, 448), Frørupgaard (62, 124, 248, 496, 992), Abildgaard (126, 252, 504, 1008), Gaard i Byen, der nu tilhører Jakob Wrang (98, 196), Hesselgaard (250, 500, 506), Bondegaard i Byen (236, 472). Hertil kommer de to Gaarde i Bagmose, (26, 52, 104) og 498 (Amtsforstander Chr. Andersen) og følgende fire Gaarde i Kær. Elholm (102, 204, 214), Lindegaard (230), Gaard i Kær (Karstensen, 218, 436, 438) og en Gaard i Byen (254).

Mens Jørgen Andresen Petersens Aner har haft deres Bopæl i seks Sogne, findes Hustruens kun i tre Sogne paa Als: Hørup (to Familier), Asserballe (to

Familier) og Ulkebøl (69 Familier). Sidstnævntes Fordeling er følgende. Vollerup 23, Ulkebøl 18, Sundsmark 15, Kær 7, Bagmose 4 og Spang 2 Familier.

De fleste Aner. 34 Mænd og 20 Kvinder, fødtes i Ulkebøl Sogn, deraf i Vollerup 11 Mænd og 7 Kvinder, i Sundsmark 10 Mænd og 6 Kvinder, i Ulkebøl 8 Mænd og 7 Kvinder, i Kær en Mand og 5 Kvinder, i Bagmose 2 Mænd og en Kvinde, i Spang 2 Kvinder. I Asserballe fødtes 2 Mænd og en Kvinde, i Stevning (Svenstrup Sogn) en Kvinde og udenfor Als i Faaborg en Mand (Kapellan Esben Jacobsen).

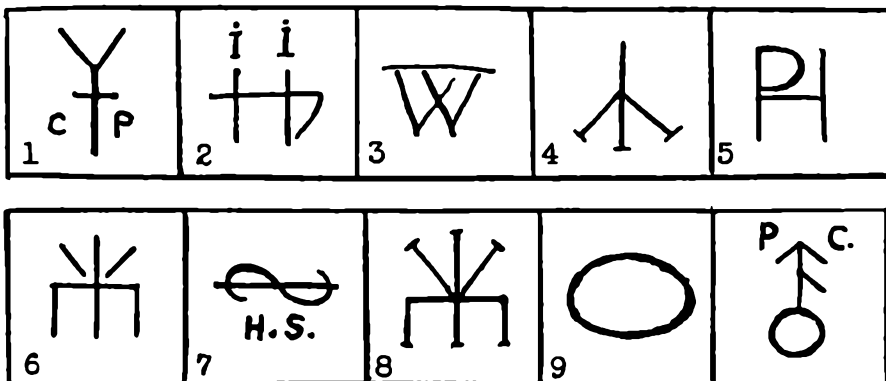
Af faste Slægtsnavne findes kun tre i Anetavlen: Frost (1363), Hess (omkring 1700) og Sørensen (før 1700).

Meta Marie Frosts Aner viser omtrent samme Navneskik som hos Mandens. Mændene har i de fleste Tilfælde kun ét Fornavn, da Hans Peter og Jens Peter kun er brugt hver en Gang. De hyppigste Navne er ellers: Christen 15, Peter 12, Claus 8, Hans 7, Jacob 4, Esben, Jens, Jørgen, Niels, Thomas hver tre Gange, Matz ti Gange, Anders, Andreas, Christian, Jep, Moritz, (Maurids) og Nis hver en Gang, i alt 19 forskellige Fornavne.

Kvindernes Fornavne viser ogsaa her en større Mangfoldighed, idet der er brugt 24 forskellige, deraf ni sammensatte Former. Louise Cathrine er brugt to Gange, Anne Amalie, Anne Dorothea, Anne Frederikke, Anne Marie, Cathrine Marie, Marie Elisabeth, Marie Margrethe og Mette Marie hver en Gang. Det mest yndede Fornavn var ogsaa her Anna, der valgtes 12 Gange; saa følger Maren 7, Marie 6, Karen 5, Cathrine, Ellen, Kiesten hver 3 Gange, Birgitta to Gange, Birreth, Bodil, Elsabe, Kirsten, Mette, Cæcilie og Sidsel hver en Gang.

NOGLE BOMÆRKER TIL SLÆGTERNES HISTORIE

1. Hesselgaards Bomærke fra Christen Petersen Tid (1784—1796).
2. Jørgen Jacobsen, Gaardejer og Synsmand i Ertebjerg, Tandslet Sogn, 1805. (Anetavle Nr. 40—41 og 80).
3. Steensgaard i Tandslet Sogn, har været brugt i Aarhundreder. Meddelt af Gaardens nuværende Ejer Frederik Bladt (Anetavle Nr. 82 og 164).
4. Jens Petersen, Fæstebonde, Sandemand og Synsmand i Kær, 1754, nu Elholm i Vestermarken (Anetavle Nr. 102 og 190, se ogsaa Nr. 204 og 214).
5. Abildgaard paa Langdel. Anetavle Nr. 126, 252, 504 og 1008. Bomærket med Aarstallet er indhugget i en Sten, der staar ved Indkørselen til Gaarden.
6. Attemosegaard i Mjang (Jacob Jacobsen) fra Sandemand Jacob Thomsens Tid, 1754 (Anetavle Nr. 154 og 308).
7. Hans Sørensen, Selvejrbonde, Sandemand og Tolvmand i Ulkebøl, nu Saxgaard i Ulkebøl Nørremark (Anetavle Nr. 58, 116, 232 og 464). Bomærket findes i Seglet under Andreas Petersens Skøde paa Bondegaarden i Vollerup fra Aaret 1728.
8. Thomas Petersen, Selvejrbonde og Synsmand i Vollerup, 1728, nu Frørupgaard paa Langdel (Anetavle Nr. 62, 124, 248, 496 og 992).
9. Bagmose, Andersens Gaard (nuværende Ejer: Hans Herm. Jørgensen), Bomærke fra Synsmand Lars Christensens (eller Steffensens) Tid, 1754 (Anetavle Nr. 498 og 232—233 c).
10. Sandemand Peter Duus af Lysabild. Bomærket findes i Seglet under Andreas Petersens Skøde paa Bondegaarden i Vollerup, 1728 (se ovenfor Nr. 7). Samme Bomærke er gengivet i »Die Sippe der Nordmark« med Bogstaverne C. C. D. (Christen Christensen Duus) efter en Kontrakt i Lysabild Præste-Arkiv fra Aaret 1691.

FORTEGNELSE OVER AKTSTYKKER TIL SLÆGTENS HISTORIE

A. I HESSELGAARDS ARKIV

1. Andreas Pedersens Skøde paa Bondegaarden i Vollerup af 18. December 1728.
2. Peter Andersens Skiftebrev af 28. Februar 1754.
3. Kontrakt mellem Peter Andresen og Skoleholder Jørgen Christensen af 10. November 1773.
4. Skifte efter Peter Andersen af 16. Marts 1784.
5. Kontrakten mellem Bønderne i Vollerup og Smedemester Christian Christensen af 9. Maj 1795.
6. Vilkaarsbrev for Vollerup Grandelaug af 21. Maj 1812.
7. Forslag vedrørende Hoveri i Lenene Gammelgaard, Rønhave, Ladegaard, Majbølgaard og Kegnæsgaard, udateret, men efter den 17. Juli 1805.
8. Kontrakt mellem Christen Petersen og Andreas Petersen af 17. Marts 1796.
9. Andreas Pedersens Skøde paa Hesselgaard af 20. Marts 1798.
10. Skifte efter Andreas Petersens første Hustru Anne Marie af 20. Juli 1819.
11. Andreas Petersens og Anna Dorotheas Testamente af 6. Oktober 1836 med kongelig Konfirmation af 21. Februar 1837.
12. Kontrakt mellem Andreas Petersen og Jørgen Matzen af 25. Marts 1836.
13. Samme Kontrakt i dansk Oversættelse.
14. Kontrakt vedrørende Hesselgaards Overdragelse til Andreas Petersen af 26. Marts 1852.
15. Skifte- og Overladelseskontrakt mellem Sætte-Bonde Jørgen Madsen og Andreas Petersen af 18. Marts 1852.
16. Forpagtningskontrakt mellem Biskop Jørgen Hansen og Peter Andresen Petersen vedrørende Guderup Præstegaardsjorder, Januar 1880.
17. Kontrakt mellem Jørgen Christiansen Duus og Peter Andresen Petersen vedrørende førstnævntes Kaad i Vollerup af 2. Juni 1891.

B. I LANDSARKIVET I AABENRAA

1. Peter Andersens Skiftebrev af 28. Februar 1754. (se ovenfor Nr. 2).
2. Peter Andresen, Konens Skifte, Augustenborg Skiftesager, 23. August 1833.
3. Claus Hansen Beck, Gaardejer i Kær, Skifte af 1. Oktober 1795. (Anetavle Nr. (44-45)).
4. Skifte efter Forvalter Brodersens Enke Cathrine født Mogensen paa Gammelgaard af 29. Juni 1782. (Anetavle Nr. 86).
5. Skifte efter Forpagter Johan Carstensen paa Gammelgaard af 18. September 1749 (Anetavle Nr. 70).
6. Skifte efter Gaardejer Hans Peter Christensen i Bagmose, Ulkebøl Sogn af 2. Maj 1861 (Anetavle Nr. 26).
7. Skifte efter Selvejerbonde Jacob Christensens Hustru Maren af 13. April 1743, Als Sønderherreds Skyld- og Panteprotokol Side 393 (Anetavle Nr. 118).
8. Skifte efter Bonde og Synsmand Esben Clausen i Ulkebøl af 6. Februar 1749 (Anetavle Nr. 70).
9. Christen Jensen Frost, Skifte efter Hustruen af 23. Juli 1847 (Se Slægtsgaarden i Sundsmark).
10. Christian Jørgensen Frost, Kromand i Spang, Augustenborg Skiftesager af 21. Oktober 1842 (Anetavle Nr. 30).
11. Jens Peter Christensen Frost, Skiftebrev af 17. April 1860 (Slægtsgaarden i Sundsmark).
12. Jørgen Christensen Frost, Skifte efter Hustru, 17. Juli 1742, Als Sønderherreds Skyld- og Panteprotokol, Side 49-50 (Anetavle Nr. 120).
13. Christen Hansen, Synsmand i Bagmose, Skifte efter første Hustru Marie Esbendsdatter af 15. April 1776 (Anetavle Nr. 52).
14. Peter Hansen, Gaardejer i Ulkebøl, Skifte af 9. November 1797 (Anetavle Nr. 106).
15. Peter Matzen, gift med Hans Hinrichsens (Jendresens) Enke, Skifte af 8. Aug. 1753 (Anetavle Nr. 92).
16. Niels Jacobsen, Bonde i Vollerup, Skifte af 5. Marts 1754 (Anetavle Nr. 66).
17. Peter Nielsen Kyd, Gaardejer i Bro, Enkens Skifte af 25. Februar 1749 (Anetavle Nr. 156).
18. Jacob Nielsen, Bonde i Vollerup, Skiftebrev af 22. December 1786, Bibog Augustenborg Herred Side 1059-1066. Se ogsaa Skiftebrev Augustenborg Herred af 23. Marts 1802 (Mads Hansen Brock). Anetavle Nr. 34.
19. Andreas Petersen, Bonde paa Hesselgaard, Skifte af 8. Juli 1850.
20. Jens Petersen, Sandemand i Kær, Skifte efter Hustru Merret i Skyld- og Panteprotokol Side 383 af 31. December 1742 (Anetavle Nr. 102).

21. Christen Thomsen, Selvejerbonde i Vollerup, Skifte den 2. Oktober 1751 (Anetavle Nr. 124).
22. Skifte efter Aftægtsmand Hans Clausen paa Jens Petersens Gaard i Ulkebøl af 29. Januar 1767, med en Oversigt over Claus Hartwigsens Børn (Anetavle Nr. 140).
23. Skifte efter Kapellan Esben Jacobsen i Hørup af 24. Januar 1692 i Als Sønderherreds Provstebrokol 1689-1795, Blad 1, (Anetavle Nr. 282).
24. Kapellan Esben Jacobsens Indberetning om Hørup Kapellani og dets Indtægter i Stiftsbogen 1690 (A 6, Nr. 209).
25. Skifte efter Hans Esbensens første Hustru Ellen af 27. Oktober 1765, Skyld- og Panteprotokol Side 681 (Anetavle Nr. 70-71 b og 116-117).
26. Jørgen Jebsen, Stensgaard, Skrivelse til Hertugen vedrørende Bestillingen som Synsmand, af 1712 (Anetavle Nr. 164).
27. Forliget mellem Christen Hansen og Sandemand Christen Clausens Enke i Vibøge af 11. November 1731 (Lysabild Kirkebog). Anetavle Nr. 82 a.
28. Peter Hansen, Selvejerbonde i Vollerup, Skifte efter Hustru Anna den 29. Oktober 1756, Skyld- og Panteprotokol, Side 683 (Anetavle Nr. 126).
29. Christen Hansens Skøde paa Bondegaarden i Ulkebøl af 17. Decmber 1729 (C III 2, Nr. 210). Anetavle Nr. 158-159.
30. Christen Hansen, Skifte i Skyld- og Panteprotokollen 1742, Side 357, Jens Christensen Brock (Anetavle Nr. 158-159).

KILDER OG LITTERATURFORTEGNELSE

Kirkebøger: Adsbøl, Asserballe, Augustenborg, Broager, Dybbøl, Egvad, Egen, Felsted, Graasten, Hørup, Kegnæs, Ketting, Kværs, Lysabild, Notmark, Nørborg, Rinkenæs, Sønderborg, Tandslet, Ulkebøl, Ullerup, Varnæs, Øster Løgum, Tønder.

Alfabetisk ordnede Afskrifter af Kirkebøgerne i Hørup og Ulkebøl (Vielser og Dødsfald) 1690-1850, henholdsvis 1691-1820, desuden Vielser i Ulkebøl 1821-1850 ved Chr. Maibøll.

Bøndergaardene i Hørup Sogn ved Chr. Maibøll (Manuskript).

Christian Knudsens Samlinger fra Als, Ny Kgl. Samling 2683, Det kongelige Bibliotek, København, forskellige Bind.

Chr. Knudsens Optegnelser fra Hørup Sogn, Afskrift ved Chr. Maibøll.

Claus Petersen Matthiesens (Lærer og Pomolog) Optegnelser om Slægten Matthiesen, Ulkebøl-Ulkebølskov, fra 1650 til vore Dage. Manuskript paa Gaarden Stødager ved Sønderborg (Ejer: Christen Clausen).

Skyld- og Panteprotokoller fra Als Sønderherred med Bibøger.

Skiftebreve fra Als Sønderherred. Skifteprotokol fra Egen Herred 1743-1748. Provsteprotokollen for Als Sønderherred.

Registre over Kontributioner og Fæsteafgifter 1716-1762, Sønderborg Amtstue.

Revisionsfortegnelser over Bønder og Kaadnere i Ladegaards og Rønhaves Len 1720 og 1729. Register over Kaadnere i Sønderborg Amt 1734, C III 1, Nr. 113. Revisionsfortegnelse af 18. Juli 1726 (C III 1, Nr. 111).

Jordebøger for Sønderborg Amt 1700, ved Amtsforvalter Lobedanz 1722, og 1765 (C III 1, Nr. 122 og C IV Nr. 189). Jordebog C IV 184, Nr. 1.

Taksation over Rønhaves Len (Ulkebøl og Kær) af 29. Marts 1688 til Borgmester Jacob Jensen (C III 1, Nr. 172). Taksations-Instrument for Ladegaards og Rønhaves Len 1754, C III 1, Nr. 175.

Lægdsregistre 1740-1753.

Sandemænd og Synsmænd i Als Sønderherred 1729 (C III 84) og senere (C IV 65).

Stiftsbogen 1690 med Oplysninger om Præsternes, Kapellanernes og Degnenes Indtægter (A VI 209).

Gammelgaard Lens Jordebog fra 1705, C IV Nr. 184, Gammelgaard 1695-1859 (C IV Nr. 235), Gammelgaard, Fæstebreve 1632-1828 (C IV Nr. 288). Fæstebreve under Rumohrsgaard (C IV 295).

Sønderborg Amts Decretprotokoller C III 1 Nr. 7 og 20, Augustenborg Decretprotokoller C IV Nr. 455, 456, 457, 458, 460, 461, 462, 463, 465. Sønderborg Amtsprotokoller C III 1, Nr. 7, 8, 9, 10, 12 og 13.

Sønderborg Amts Official-Protokol C III 1, Nr. 18.

Ekspeditions-Protokol for Augustenborg og Graasten Godsdistrikter 1743-1752.

Protokoller vedrørende Breve til underordnede, C III 1, Nr. 16 og 17.

Ulkebøl Præstearkiv, Ulkebøl Kirkeregnskab, Ulkebøl Sogns Skoler, C IV 128, Forhør vedrørende et Gravsted i Ulkebøl, 1735, C III 6, Nr. 567, Degneoffer i Ulkebøl og Lysabild, C III 2, Nr. 191 og C III VI, Nr. 569, sidstnævnte med Fortegnelse over Altergæsterne i 1721 af Degnen Paul Hammer, Fattigsager i Ulkebøl 1737-1742, C III 6, Nr. 570 med Fortegnelse af Paul Hammer fra 1737, Kirkesager og Kirkegaard i Ulkebøl, C IV Nr. 126, Klapjagt paa Rønhave 1779, C IV, Nr. 355, Udskiftning i Vollerup, Sundsmark og Ulkebøl-Kær (C III 3, Nr. 281).

Sønderborg Bys Arkiv 1698 med Fortegnelse over Indbyggerne (Kommissionens Undersøgelser). Sønderborg Hospital (C III 2, Nr. 208 og 210, C IV Nr. 275). Sønderborg Kirkeregnskaber. Borgmestre og Raadmænd i Sønderborg, Manuskript ved Landsarkivar J. Hvidtfeldt og C. Maibøll.

Ketting Kirkeregnskab. Lysabild Kirkeregnskab. Kværs Kirkekronike. Hesselgaards Arkiv.

Arends, Otto Fr.: Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen til 1864. Biografisk Leksikon.

Die Sippe der Nordmark, Folge 5-6 1941-42, Kiel.

Eckert, H.: Das Seminar zu Tondern, Slesvig 1888.

Falkenstjerne, F. og Hude, A.: Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden.

Grohshennig, Max, og Hauch-Fausbøll, Th.: Danmarks Præstehistorie.

Fink, Troels: Udskiftningen i Sønderjylland indtil 1770.

Biskop Laurids Jakobsen Hindsholms Dagbog i Kirkehistoriske Samlinger, V. Række, 3. Bind.

Olsen, Johannes: Svendborg Bys Historie.

Personalhistorisk Tidsskrift, I. Række, andet Bind.

Posselt, Otto Grunth: Slægten Posselt fra Reformationstiden til vore Dage. Anden Hovedlinie.

Raben, J.: Sønderborg Skyttelaug 1600-1880.

Rasch, Dr. Max: Aus der alten Namenstruhe, Aabenraa 1944 (Slægten Roth).

Svensson, Tilde: Fyrster og Bønder, Sønderborg 1943, heri et Uddrag af Peter Andresen Petersens »Optegnelser om Slægt og Gaard«.

Trap, J. P.: Hertugdømmet Slesvig, 1864.

Trap, J. P.: De sønderjydske Landsdele, 1929.

Vor Hjemstavn, udgivet af »Historisk Samfund for Als og Sundeved«.

Wiberg, S. V.: Almindelig dansk Præstehistorie.

Sønderjydske Aarbøger med Registerbind fra 1944. Oplysninger om Stensgaard, Gammelgaard og Kegnæsgaard i A. D. Jørgensen: »Herregaardene paa Als i det 16. Aarhundrede«, Aargang 1897, Side 96-137.

Sønderjydske Maanedsskrift. Sønderjydske Stednavne. Sprogforeningens Almanak. Deutscher Volkskalender für Nordschleswig.

Jørgen Petersen & Co. A/S 1886 — 30. April — 1936, København 1936.

Baagøe & Riber 1744 — 26. Februar — 1944, Træk af Købmandsgaardens Historie og Udvikling gennem 200 Aar. Svendborg 1944.

NOGLE AKTSTYKKER TIL SLÆGTENS HISTORIE

I

KAPELLAN ESBEN JACOBSENS INDBERETNING OM HØRUP KAPELLANI 1690.

(Efter Stiftsbogen, A VI Nr. 209).

Fortegnelse over Hørup Capelanies Ager og Eng saa och paa Capellanens
aarlige Indkomst.

Capelaniets Grund er som følger altsammen beregnet i Rugland:

Udi Hørup Vestermark:

2 Ager ved Havet	13 Skj.	Land	Steensager och et lidet		
Laulycke	3 »	»	Stykke derhos	4 Skj.	Land
skiffergaard	7 »	»	Offuer Kirkeveyen	7 »	»
ved Klock Kier	7 »	»	Trint om Kircken	13 »	»
Ved Møllen	7 »	»	paa Degnens Toft	5 »	»
Libes Ager	4 »	»	Ved Pistorn	1 »	»
Eskelandtztofft	3 Ørter	»	Fladeskiff	2 »	»
Grilager	3 Skj.	»	Tvende smaa Stykker		
Gaardbugte	7 »	»	derhos	2 »	»
Østermarken:			Munckstet	3 »	»
paa Lingen	4 Skj.	»	Stammelycke	4 Skj.	Land
Døffue Mose	7 »	»	Ved Gade Kier	1 »	»
Ved Snedkerens Hus	3 »	»	ved Kockes Dybel	7 ¹ / ₂ »	»
Ved Peder Kockis Hues	3 »	»	Ertebjerg	1 Ørt	»
Svenslycke	1 Ørt.	Land	Holt	1 Skj.	Land

Enggrund til 5 Læs Hø. Et skiffte i Skoffen 8 Faun. 2 Lejd paa Hørlycke at
tygre Kre paa.

Herforuden ligger et Ørte Land paa Minteberg Mark. Ved Liusappel Kirke 6
Skj. Land.

Oppebøring til Hørup Capellani.

Haure 11 Ørt. Biug 5 Ørte 3 Skjæpper. Dette er Skyldkorn, som nogle visse
Bønder giver aarligen.

Vicarie Penge eller Korente.

2 Kircke Kiør, hvoraff Kircken giffer aarligen	12 Skil. dansk
Erich Hansen, Mjang. 1 Kirkeko	6 — —
Hans Pedersen, Hørup, 2 Kirkekør	12 — —
Christen Pedersen, Lamberg, giver aarligen	10 — —

Offer som falder paa Offerdage hver Gang 7 slette Daler.

5 Gade Huse hvorudi boe nogle fattige Folck. som aarligen give 2 Skil. hvert, somme 4 Skil. og nogle 6 Skil. danske.

At dette saa have sig med Hørup Capellans Indkomst som foreskrevet er

vidner jeg

gudtz ordis Medtjener til Hørup Sogn.

II

SKIFTE EFTER KAPELLAN ESBEN JACOBSEN I HØRUP 1694.

(Efter Provste-Protokollen for Als Sønderherred, autoriseret Odense Bispegaard den 26. November 1689 af Thomas Kingo).

Anlangendes Skifte og Deeling efter Sl. H. Espen i Hørup.

Efttersom den hæderlige, vellærde og nu salige Mand H. Espen Jacobsen, for- dum Capellan og Medtjener i Ordet til Hørup Menighed i Synderherred paa Alsøe, før sin salige Død hafde gjort rigtighed med sine Kiære Børn og Døttre, baade gifte og ugifte. nemlig Dorothea, Jens Jürgensens udi Tandslet, Cathrine, Claus Harwigsens udi Ulkebylle, Anna, Maren og Eleonora Espensdatter, om hvis dennem hver især efter Hannem og deris salige Moder, som nyligen og var død, arveligen kunde tilfalde, og af Prousten var begerendis, at de indbyrdes uden vitløfftig Skiftes Forhandling, effter hans Død maatte under dennem self forenis og fordragis.

Saa er den salige Mands Begering blevet efterkommen, saaledis at Anno 1694 den 20. Februar, som var seks Uger efter den sal. Mands Død, haver forbemeldte Claus Hartwigsen og Jens Jürgensen paa deris Hustruers Vegne, tillige med de ugifte, som alle ere voxne og giftefærdige, i Hørup Capellani værte forsamlede, og saaledes under Dennem self vurderet, skift og deelt, hvis der fantes i Sterfboen, at de paa alle sider ere tilfreds og venligen og vel derom vare forligte. Saa at ingen af dennem eller nogen paa deris Vegne skal have hereffter eller i Fremtiden noget paa den anden, i dette Fald i nogen maade at præterdere. Hvilcket deres fordrag de, af Prousten i Protocollen at maatte indførte har veret begerendis, og af hannem tillige med dennem, til Efterretning at maatte underskrivis.

End lover forbemelte Claus Hartwigsen og Jens Jörgensen tillige med Prousten at have indseende med de ugifte, saaz at icke behøvedis foruden dennem andre Værger at forordne, eftersom de self ere voxne og komne til skielsalder og vide dem self at raade og det lille dem tilfaldt at holde til raade.

Hørup den 24. Februar 1694.

Johs. Krag. Jensz Jürgensen. Anna Espens Datter.
C. H. Maren Espens Datter. Lenora Espens Datter.

III

SYNSMAND JØRGEN JEBSENS (STENSGAARD) BREV TIL ERNST AUGUST.

(C III 84).

Copia. Das Original ist an die Cantzeley eingesandt.

Durchl. Hertzog und höchstgebietende Landesgouverneur,
Gnädigster Fürst und Herr.

Ev. Hochfürstlichen Durchl. geruhen gnädigst zu vernehmen, dass dieselbe hiedurch unterthänigst Vorstelle, wie dass ich nun meher der älteste Sandtmann alhir beym Süderhardischen-Dinge bin, der bereits die 76 Jahre erreicht und daher das letzte Stündlein Täglich erwarten muss. Wann nu ich in ansehung meines hohen Alters und verhoffentlich bissherg unsträflichen Comportemens die unterthänigste confidence fasse Ev. Durchl. werde gnädigst zu verstaten geruhen dass mein Sohn nahmens J ü r g e n J e p s e n der beides lessen und schreiben und folglich einigermassen hiezu tüchtiger weder ich seyn. Kan die bisshero getragene sogenandte Synssmans Bestellungen noch bey meiner lebzeit abtreten und er solche function an meiner Stadt wieder nun occupiren und betreten möchte. Zu welchen ende dann Ev. Durchl. ich hiedurch gantz unterthänigst imploriren und bitte dieselbe geruhen aus beywohnende Gnade und tragenden hohen Gouvernemens geregte Überlassung der Synssmans bestellung gnädigst zu concediren und vermöge dero gnädigster an den (St.) Hr Amtsverwalter Samland dieserwegen abzugebenden rescripts item zur völligen impration dieser function gnädigst gelangen zu lassen. Getröste mich gnädigster erhörung als der mich hiemit zu E. Durchl. Fürsten gantz Dehmütigst submittiren und ersterbe.

Ev. Hochfürst. Durchl. unterthänigst Demüthigster Knecht
Jürgen Jepsen

Wir deferiren suplicanten Gesuch dahin gnädigst dass sein Sohn Jürgen Jepsen an seiner Stelle Synssman seyn möge. Gestalt wir ihn hiemit dazu gnädigst decla-

riren und soll er die gewöhnliche beneficia zu genissen haben, hingegen sich als ein ehrlicher Synssman gebühret verhalten.

Gegeben Sonderburg den 26. Januar 1712.

Ernst August

IV

ANDREAS PEDERSENS SKØDE PAA BONDEGAARDEN I VOLLERUP 1728.

(Originalen i Hesselgaards Arkiv).

Nr. 30. Ein Reichsthaler.

1728. Hermed kundgiøres alle og enhver som dette Tingsz Vidne behøfver at see eller forelæse, at Aaret efter Christi Fødsell 1728 den 18de December fremkom for Retten Erlige og Velagte **A n d r e a s P e d e r s e n**, barnfødt i Wollerup, her paa Amtet i Sand og Meenige Herritzforsamling der sammetid tilstede Var, ofver sædt fægst Ting og Rett. angaaendis en Skiøde sig i Dag at forhverve og erholde paa Hans sal. Faders **P e d e r C h r i s t e n s e n s** Bondegaard liggendes i besagde Wolrup, for hvilcken Gaard Sønnen bemelte Andreas Pedersen ogsaa for en romtiidt er indschrifven, til dend ende er i Dag tillige med for Retten Comparerit Broderen **C l a u s P e d e r s e n** boendis i Kier, paa egne og fællis Paarørende Arfvingers Veigne, skiøder og alldelis afhænder besagte Bondegods Dennem fra og bemelte Andreas Pedersen og Hans Arfvinger, føde saa vel som U-føde till. med all dends Rette Tillæggelse udi Skou, Marck, Agger, Eng, Fische Vand og Fægang, torf, Grøfft inden og uden Marckschiel, som der nu tilligger, og af Arildis tiid tilligget haver, og bør dertill at ligge med Rette intet undtagen, men maa det samme forsætte, forkiøbe, forpande og ellers dermed fri magt og Myndighed have som sit proper gods forsvarligen at schalde. Derimod betaales af hannem dend aarl. Contribution med alt hvis mere som æsches og til udgift schall afdrages, og som nu dette Gods til trende Tingdage er loubøden, men af ingen Vedtalt, da er i Dag af meer bemelte Andreas Pedersen et forsvarlig Tingsz Vinde her ofver ydmygest begierendes som hannem icke kand negtes, mend paa Rettens Veigne meddelis, her paa Aatte U-berygdede Erlige Danne Mænd. Nembl. **P e d e r C h r i s t e n s e n** af Hørup, **T h o m a s z P e d e r s e n** af Wolrup, **J ø r g e n J e b s e n** af Steensgaard, **C h r i s t e n C l a u s e n** af Wýbyge, **C h r i s t e n C h r i s t e n s e n** af Sarup, **A n d e r s J ø r s e n** af Mummark og **I v e r P e d e r s e n** af Erdbierre, opkaldet, at gaae uden for Herrdets fire Ting Stocker sig herom at raadføre, som og efter velberaad Huu og Sind fremkommen, og endrægtig Vunden, sagd og testert at alt hvis nu forelæst, saaledis i Sandhed sig forholde og passert er, det Vinde Vi for et fuldkommen Tingszvinde, hvilcket til ydermere U-ryggeligheds Stadfæstelse er dette af sal. Hr. Amptsforvalter

Lobedantzes efterlætte Encke Birte Catarina Lobedantzen. nest tvende Sand Mænd Hansz Sørensen af Olboll og Peder Dusz af Lysabbell med deris sædvanlige Signeter forseigendes undertrøgt.

Actum Synderherritz Ting.

B. C. Lobedantz
W.

H. S.

P. C.

in fidem
P. Danielsen

Skiøde for

Andreas Pedersen, boendis i Wollrup.

Actum Synderherritz Ting, Løverdagen
d. 18. December 1728

V

**FORLIG MELLEM UNGKARL CHRISTEN HANSEN OG MAREN,
ENKE EFTER SYNSMAND CHRISTEN CLAUSEN I VIBØGE.**

(Efter Lysabild Kirkebog 1701-1732).

Anno 1731 den 11. November blev i Sognepræstens Huus i Lysabild giort et venligt forliig imellem den ærlige og velagte unge Karl Christen Hansen tienende Jørgen Lassen i Skovby, og den ærlige og Gudfrygtige Hustru Maren Sal. Christen Clausens af Wiebye, til at ophæve den Tvistighed, som hidindtil imellem dennem har været, idet at fornævnte Christen Hansen haver for Odense Tamper-Ret forgangen 19de September paaført fornævnte Marèn Christens en Sag, som for Ægteskabs Løfte, men siden hand nu ved Guds Naade og ved gode Venners Raad inclinerer til forligelighed, saa har han nu fornævnte Dag med velberaad Hue i gode og Loffaste Danne-Mænds Nærværelse, som ere det undertegnede Ehvert Ehvertsen Sognedegn til Lysabild-Menighed og Christen Hansen Bolsmand i samme Bye, frasagt sig ald den Tiltale hand til fornævnte Maren Sal. Christen Clausens har formeent sig at have for noget Ægteskabs Løfte, saasom hand ogsaa hermed ophæver det for Sognepræsten gjorde forbud om hendes Trolovelse med en anden og vil eller kand aldellis herefter icke hindre eller forbyde Maren Christens at begive sig i Ægteskab med ham hun vil, saasom Christen Hansen og hende icke har været noget andet imellem, end hvad som kand kaldes ærbart og anstændigt. Sognepræsten undertegnede forsichre og paa Maren Christens og hendes Lauvæрге P e d e r D u s z s wegne at lade ald deres tiltale falde for unyttig paaførte Process, og skal alding saaledes herefter angaaende denne Sag være dødt og magtesløs i alle Maader.

Lysabild Præstegaard Dom. 25. p. Trin. 1731.

Westi Eegberg til Witterlighed.

Christen Hansen.

Evert Deygen.

VI
**SKIFTE EFTER SELVEJERBONDE ESBEN CLAUSEN I
 ULKEBØL AF 6. FEBRUAR 1749.**

(Efter Originalen i Landsarkivet i Aabenraa).

Hermed gjøres Kundt og Vitterligt for alle og en Hver i særdelis fordi det behøves, at paa underskrevne Dato er holden Skift og Deeling paa Salig afdøde **Espen Clausens** Bondegaard i Ulkebülle, imellem Enken **Christina Espens**, og hendes Nærværende 8te levende Børn, som er Avlet af tvende Husruer med den salig Afdøde Mand. Imens nu Enken **Christina Espens** agter at till træde hendes Andet Ægteskab med den Ærlige Unge **Karl Andreas Andersen** fra Mindberg, som nu tiltræder denne Bondegaard udi 16 umgangende Aar de Dato an at regne. blev da deite Skift foretagen i Nerverelse vell ærværdige Hr. Pastor **Ibsen**. som Diaconus till Ulkebüll Kierke-Sogn, p. t. høj Fyrstelig Herredsfoged **Jacob Wilmerding**, p. t. Høj Fyrstelig Hussfoged og Ting-skriver **Steingardt, Jens Pedersen**, Sandemand i Kier, **Claus Sørensen**, Sandemand i Ulkebülle, **Christen Persen**, Sandemand i Hørup, **Hans Pedersen** i Vollerup og **Jacob Thomsen** i Miang, **Lars Steffensen** i Bagmose paa følgende maader:

Kongel. Maytts. Restanter fandtes hos denne Bonde Gaard	
de Anno 1675 indtild 1693	417 r.
de Anno 1693 indtild 1716	559 - 5 s.
de Anno 1716 indtild 1741	633 -
de Anno 1741 til udgang 1745	120 -
	1724 r. 5 s.
Udgield fandtes till denne Bonde Gaard	
Skift Salarium	6 r.
dets Bekostning	2 -
Salig Espen Clausens Broder Claus Clausen Krever af Gamle Skifte bref en Rest af	
	21 - 16 s.
Sønnen Hans Espensen Krever Høsepenge	
	36 s.
Elsabe Krever Pigeløn	
	2 -
Formedelst en udsigelse Skrift efter salig Espen Clausen. sub dato Sønderborg den 29. Juny 1735 kommer Børnene till:	
de 2de Sønner ved Navn Claus og Hans Hver en Seng efter Landsens Brug, eller og for hver Seng 16 r. gjør	
	32 -
Hver Søn en Koo, eller 5 r.	10 -
Datteren Catharina 1 Seng eller	16 -
dernæst Krever hun en Koo eller	5 -
og efter udsigelses Breves indhold leveres de øvrige i Natura.	
Bliver udgielens Summa	95 r. 4 s.

Indgiæld fandtes som følger:

2 Heste taxeres	27 r.
2 do taxeres	20 -
2 Hopper	26 -
1 Klad og et Føl	17 -
En Koo og et Quie	18 -
4re Griess	1 - 16 s.
4re Svin	8 -
10 Faar og 2 Bokke	6 - 32 s.
Vogn, Plove, Harrer med tilbehør	30 -
Jern Tyg, Øxer, Spader, Leer og deslige	6 - 8 s.
17 Tønder og 4 Skipper Byg a skippe 11 s.	32 - 4 s.
9 Tønder Havre a 1 r.	9 -
vikker blev taxeret for	5 - 16 s.
7 Tønder Erter	14 -
Roug-udsæd efter decoursen 20 skipper hver skippe for 12 s. ...	5 -
3 Tønder Boghvede a skippe 9 s.	4 - 24 s.
10 skipper efter-Byg a 8 s.	1 - 32 s.
10 Tønder Brød-Roug a skippe 11 s.	18 - 16 s.
5 Skipper Hampfrø a 9 s.	27 s.
videre fandtes 2 Querne og 3 Deig-Trauge	7 - 16 s.
6 Korn-Binge	12 - 16 s.
Karr, balliger, tønder, Most-Traug og -Presse	3 - 16 s.
en Stavel-Kiste	1 - 16 s.
Hegler og Solde	28 s.
2 Trauge	24 s.
16 Sække	2 - 40 s.
1 Jern-Oven	6 -
2 Bordte	2 - 16 s.
Indgiældens Summa	287 - 11 s.
Naar nu udgielden, som er	94 - 42 s.
afdrages fra Indgielden, bliver til Boens Behold	192 r. 17 s.

Til denne Summa er efter følgende Arvinger, nemlig.

Af første Ægteskab.

Claus, som allerede er myndig,

Hans, i lige maade,

Cathrina, Hindes Formynder er Hans Hansen, Bolsmand i Kier.

Af det andet Ægteskab er till Arvinger:

Maren, hvis Formynder er Hans Foged i Vollerup,

Anna, hvis Formynd er Peter Smid i Miang,
Maria, hvis Formynd er Andreas Christensen i Ulkebülle,
Espen, hvis Formynd er Claus Clausen, Fader Broder,
Johan Friedrich, Ny Husbonde Andr. Andersen.

Efterdi nu de to ældste Sønner forlanger deres Broder part, altsaa tilkommer dennem en Hver af Sønner til deris part 27 Rdl. 21 $\frac{4}{7}$ S. — gør til alle 4 Sønner en Summa af 109 Rdl. 38 $\frac{2}{7}$ S. — Moderen Christina en Broder part 27 Rdl. 21 $\frac{4}{7}$ S., af Datterne nyder enhver til deres part 13 Rdl. 34 $\frac{11}{14}$ S., gør for 4re Døttre 54 Rdl. 43 $\frac{0}{7}$ S. — fuld gjør igien den Rene Sum 192 Rdl. 7 S.

Efter Enkens udsigelse fand sig nu til indgiæld og udestaaende penge som og kommer til Deelingen

Hos Peter Thomsen i Sønderborg staar 50 Mark.

Hos Jørgen Torskmand sammesteds 20 Mark.

Hos Peter Bolsmand i Sundewith 40 Mark.

Bare penge som fandtes i Huset 23 Mark 8 s., gjør 133 Mark 8 s.

Hvilken Summa de altsaa deeler under sig med venlighed, naar de ind kommer saa ledis

4re Brøder Hver til sin part 19 M. 1 $\frac{1}{7}$ S., gjør 76 M. 4 $\frac{4}{7}$ S.

Moderen en Broderpart 19 M. 1 $\frac{1}{7}$ S.

4re Døttre en hver til sin part 9 M. 8 $\frac{4}{7}$ S. gjør 38 M. 2 $\frac{2}{7}$ S.

Gjør den fulde Sum 133 M. 8 S.

Till alle 8te Børn siger Moderen Christina ud, imens intet Kaaber-Kaar eller dettsligeste er bleven taxered, een Hver af dennem, 1 ny Kaaber Gryde, og 1 Messing Kiedel, eller et Hvert Barn istedet 6 Rigsdaler. Hvad nu eftertid eller Ophulds Hussted anlanger, som **Claus Clausen** den salig Husbondes Broder nu beboer, efter det Gamle Skiftebrev, Saa overensstemmer den Ny Husbonde og den ældste Søn efter saalig Espen ved Navn Claus med hverandre, at ville bygge nogle fag Hus Norden side Vester Laaden, til Ophold eller aften, vilked den ældste af salig Espen Sønner Claus tillkræder efter forløb 8te umgangendes Aar, naar han sig Egter, og da dertil nyder efterstaaende Grunding, som er 4re skipper Byg-Land paa Tofftager, i Synder marken, 3 skipper Land i Synder Tofften paa Øster siden, 5 skipper Land paa Riggelsell i Synder marken, 3 skipper Land udi mølle marken, 3 skipland paa Tofften i Nørmarken, østre Side. 6 skipper land paa Kraags-Høj samme Mark. Till Engbund skal de nyde et skift i bag Haverne, et lidet stykke paa Kraags-Høj eller Høsterbek, og Hvad der findes under Dammgarden i Syndermarken, et stykke endnu udi Sma-Skift.

Tyring legges hertill.

Et sted som kaldes bønder-Tank, Et stykke som kaldes Korn-Tvet, et stykke udi Tyge-vogels Bek, alt i Synder marken. Et stykke ibag Kallods-Bek, Et made paa Sandet Kaldet i Nørre-marken.

½ Skippe Hørre-frø saaes for aftægts-Manden Hvert Aar af Hus bonden. 3 Faar følger Hoss-Bondens om Sommeren, 1 Gaas følger Flokken om Sommeren, et Svin udi Gaarden, mens alle tre Haande føder Aftægts-Manden, selv om Vinteren. Naar Hoss-Bonden slaar 2 Kiører udi sin Hauge, skall aftægts Manden vere den 3die ilige-Maade, skall aftægts-Manden begge Kiøer indlades naar Husbonden lader alle sine Kiøer derudi. 4re Lass Brendsel, som skal være versvarligen. Naar Huss bonden bager, skall aftægts-Manden bage tillige-med efter Sædvane 2 skipper, ilige maade at Tørre deris Korn.

Till Kaalgaard bliver den vester-gaard udlagt med alle træer, Stevining, og Hvad derved findes.

Om det Hendetes at Enken Christina, som den nye Husbondes till Kommende Hustrue, skulde ved Døden afgaa imidler tid Hand sidder for Bonde-Gaarden, og Hand omsider givter sig igien, skall da sin Hustru til den Tid som overlevede Hannem nyde Opholdet, og dertill en Tønde bygland, mens døer denne Hustru paa Aftegted, og Hanns Egtede sig igien, saa skall hun nyde Huusværelse og en en liden Kaalgaard. Efter nu inted videre blev paa mindet blev dette skift og del sluttet.

Ulkebülle den 6. Februar 1749

Wilmerding

A. Steingardt

pro vera copia.

VII

SKIFTEBREV FOR CHRISTEN CLAUSEN I ULKEBØL ANNO 1753.

(paa Hans Hansens (Jendresens) Fæstegaard).

(Efter Originalen i Landsarkivet i Aabenraa).

Copia.

Hermed giøres Vitterligt, at i Dag underskreven Dato, paa Lovlig Begiering af sal. Afdøde Peter Matzens Enke, med Naun Maren Peters, holder Skift og Deel paa sit Feste Bohl udi Ulkebüll, imellem Enken Maren Peters og hinds Børn som er efterfølgende:

1ste Sønn Matthias 8te Aar gammel, hvis Formynd er Christen Matzen, Bohlsmand i Ulkebüll som fader Broder.

2. Hans, 6 Aar gammel, hvis Formynd er Peter Jürgensen, Bohlsmand i Ulkebüll, slegted paa Faderens Side.

3. Peter, er 5 Aar gammel, till hvis Formynd er satt Hans Hansen ibid. slegted paa Faderens Side.

4. Bartel, 3 Aar gammel, for Hannem er Stiffaderen Christen Clausen som tilkommende Huszbonde.

Efterdi Enken agter under Guds Bistand at tiltræde hinds andet Ægteskab

med den ærlige og vellagte unge Karl Christen Clausen fra Søndsmarck, blev dette Skift og Del foretagen udi present, p. t. Diacon Velærværdige Hr. Pastor Ibsen till Ulkebülle Menighed, p. T. Fyrstl. Heretsfoged Jacob Wilmerding, p. t. Fyrstl. Huszfoged C. A. Steingardt, som og efterfølgende Sand- og Synsmænd, Jens Petersen, Sandemand i Kier, Hans Peterssen, Sandemand i Wollerup, Lars Steffensen, Synsmand i Bagmosz som og Jens Petersen Blad, Synsmand i Lambirg Skov, paa følgende Maader:

Kongel. Maytts. Restanter fandtes ved dette Bohl	
fra Ao. 1675 till 1693	326 r.
til 1716	573 -
og til Udgang 1742	663 - 31 s.
herfra til Udgang 1743	75 -
S. =	1373 r. 31 s.

Udgiæld og hvad af Creditorerne med rette er bleven Krevet fandt sig:

Skifte -Løn, og dets Bekostning	6 r.
Caplani Penge, till Ulkebüll Kirke	3 - 16 s.
Jacob Christensen i Søndsmarck, tjeneste Lønn efter forrige Skiftebrev 1743 d. 9de Marts	2 - 36 s.
Hans Hansen, Sønnen af sal. Hans Hinrichsen her paa Bohled Krever efter samme Skifte Brev, som oven omtalt er, for en Koo	8 -
detsforuden Kræver han endnu	32 s.
Efter Same Skifte Brev endnu	7 - 35½ s.
Atter endnu Tieneste Løn pr. 1751 og 52	2 - 24 s.
Efter Udsigelses Brev dat. den 24. -9vo 1744 § 5	4 - 36 s.
1) Daatern efter sal. Hans Hinrichsen ved Navn Anna Krever efter Ovenbenefnte Brev efter hendes Fader	3 - 41 s. 9 p.
Endnu efter forbenevnte Udsigelses Brev § 5	3 - 46 s.
	7 r. 39¾ s.

Detsforuden efter samme Udsigelses Brev in Natura en forsvarlig

Seng efter Landsens Brug, endnu en daglig Seng, en Kiedel, og en Gryde, en forsvarlig Koo,, tvende Kister, et Skrin og et Skab.

2) Maria krever ligeledes efter bemeldte Skifte Brev hendes faderlige Arv	3 r. 41 s. 9 p
og efter bemeldte Udsigelses Brev § 5	3 r. 46 s.
	7 r. 39¾ s.

i Natura ligemaade som hendes søster Anna oven er tilskreven.

3) Margareta Catharina, til hvis Formynder efter hines Stiffader Jacob Christensen i Søndsmarck i Dag blev Stipulered Krever efter Oft bemeldte

forige Skifte Brev Hendes Bryllups Kost	26 r. 32 s.
videre Hindes faderlige Arv	3 - 41 $\frac{3}{4}$ s.
efter Udsigelses Brev § 5	3 - 46 s.
	<hr/>
	34 r. 23 $\frac{3}{4}$ s.

Detsforuden i Natura udi alle Maader som hendes Søster Anna er tilskreven.

Claus Foged paa Lajegaarden Krever efter forrige Skifte

Brev afbr. endnu 2 r.

Claus Jepsen i Sondsmarck Krever 1 - 40 s.

NB. Andresz Christensen gav til Kiende som Bohlsmand i Ulkebüll at sin sal. Søster Karen skulle have overleveret til hindes Mand Peter Matzen paa Hindes siste, nogle haarde Penge som till Troelovelsepenge for Børnene Anna, Maria og Margaretha Catharina skulle have vered destinered, i ligemaade nogle Sølvknapper, mens der viste ingen, Hvor meget der har veret. Enken paa Bohled, Maren Peters, svarede, at strax efter saal. Peter Matzens død havde Børnene bekommet Sølv Knapperne, mens af Pengene viste hun ikke det mindste. Bliver altsaa i Statu quo og hver sin Rest reservered.

Christen Christensen i Spangen Krever	3 r.
David Matzen saal. Peter Matzens Broder Krever	20 - 32 s.
Sal. Peter Thomsens Enke ved Ulkebüll Kirke	5 -
Jørgen Hansen i Kier, Enkens Broder	20 -
Jürgen Clausen i Sondsmarck	1 - 24 s.
Hans Hinrich Rimmer i Sonderbourg	4 - 16 s.
Svennen Hans Berthelsen Krever Lønn	1 - 32 s.
Drengen Johan Krever Løn	1 - 16 s.
Møen Maren Peters Datter Løn	2 -
	<hr/>
Udgield Sum	170 - 10 $\frac{3}{4}$ s.

Indgield fandtes till udgielens Betalning:

En Hest og et Hoppe tax.	22 r.
2 unge Heste	18 -
en Hest	8 -
Et Føll	6 -
1 Hest og et Hoppe	16 -
2 Køer	15 -
2 ditto	13 -
3 ditto	18 -
2 Quier	9 -

1 liden dito	3 r.
2 Sommer Kalve	3 -
7 Faar, 5 Lam	6 - 16 s.
2 Søer, 6 Griisze	8 -
22 Griisz	3 - 44 s.
Vogne, Plove, Harer, Sleder med alt dets Tilbehør	19 -
Quern og Deigtrug	3 - 16 s.
2 Korn Binge og 1 Skab	6 - 32 s.
Øxer, Borer, Spader og Leer	4 - 32 s.
2 Karr, 1 Ballie	2 r.
1 Kiste, 1 stor Tønde, 1 Persze, 2 Braader	1 - 32 s.
12 Bytter og en Kierne	1 - 24 s.
endnu 2 Kornbinge og 1 Tønde Malt, 12 Skipper Rug tilligemed 8 Sækker	7 - 16 s.
4 Tønder, 1 Halv Tønde, 5 Spande, 1 grøn Bütte, 4re Legler, et lidet Træ til 4 Kander, et Skrin og et Salttroug	4 - 16 s.
Kaal Bytten med Stødern og 3 Solde	1 - 16 s.
3 drift Trouge	16 s.
2 Kaaber Kiedler, 2 L Pund 7 Pund	8 - 24 s.
3 Kaaber Gryder	4 - 8 s.
3 Messing Kiedle	3 -
et Uhrverk	7 -
En Jern Ovn	7 -
2 Smaa Borde	32 s.
2 gamle Senge	5 - 16 s.
1 gammel ege Kiste	1 -
3 Tønde Udsæd Ruug a 3 r: 8 s:	9 - 24 s.
6 Tønder Byg a 4	8 -
9 skipper Bog veede a 5	45 s.
20 skipper Erdter a 8	3 - 16 s.
10 skipper Vikker a 7	1 - 22 s.
9 Tønder Havre a 2	6 -
Endnu giver Enken Karen Peders an at have tilgode hos Jürgen Jürgensen, Ulkebüll for 9 Skipp. Havre. hvor for findes som Ma- gizie Korn udi siste Contribution bonificeres	40 s.
Indgiæld	264 r. 39 s.
Herfra Afdrages Udgiæld	170 r. 10% s.
bliver til overs	94 r. 28¼ s.

Fra disse 94 rdl. 28¼ s. gaar først med samtlige Formynderes Overenskomst af for 3 Kiøer, nemlig de som oven er beskrevet for Anna, Maria og Margaret Catharina, Hver der Koen eller for hver Koo 8 Rdl. gjør 24, hvilke 24 Rdl.

den unge Huszbonde Christen Clausen skal Betalle til hver af ovenanførte Døtre i fald de icke skulle være fornøjed med Køerne i Natura.

Paa dene Maade bliver Boens Behold at dele 70 r. 28¼. Til disse Penge findes nu oven anførte 4re Sønner efter saal. Peter Matzen som og Moderen, nemlig Enken Maren Peters, og paa denne Maade 5 Competendere, nyder Altsaa

Moderen	14 r. 5 s. 7 ⁴ / ₆ p.
første Søn Matthias	14 r. 5 s. 7 ⁴ / ₆ p.
anden Søn Hans	14 r. 5 s. 7 ⁴ / ₆ p.
3die Søn Peter	14 r. 5 s. 7 ⁴ / ₆ p.
fierde Bærthel	14 r. 5 s. 7 ⁴ / ₆ p.
giver	70 r. 28¼ s.

Foruden denne Part, som Børnene er paa slig Maade tilfalden, haver Christen Clausen med Formynderne overlagt og sig tilbuden, at give Børnene, nemlig de 4re Sønner som en til gift for Sæd Kornet i det Høsten er Nærværende Overalt 6 Rthlr. deraf nyder hvert Barn 1 r. 24 s.

Ydermere blev hvert Barn endnu udsagt en Seng eller i Sengens Sted 16 r. Hver et Egeskrin eller i Penge hver 2 r. 16 s. Hver et Egeskab eller i stædet 1 r. 16 s.

Herpaa tiltræde nu Altsaa oft omtalte Christen Clausen dette Bohl, bedriver og dyrker dette at regne indtil 1763 den 9de Martz og svarer imidlertid alle og enhver till dette som oven er beskrevet inted mindre til alle Lovl. Udgifter. Heraf estes og naar denne Tiid er forløben, skal Christen Clausen afstaa dette Bohl til Hans Hansen, neml. saal. Hans Jendrichsens Søn. Nyder saa sit Aftægt eller fuld Ophold efter Indhold Gamle eller forige Skifte Breve udi alle Maader saa snart han med sin Hustru afstaar Bohled.

Imidlertid ere Christen Clausen og Hans Hansen overeens kommen og forliged sig, at Christen Clausen vil tilstaa besagde Hans Hansen det halve Ophold dette 1753 Aar dog uden Høe som er allerede indavled, og fremdelis tilkommende Aar skal han nyde det fulde Ophold saa længe indtill Hand tiltræder Bohled. Hvilket Hans Hansen ogsaa lover og tilsiger at give Christen Clausen strax naar Hand haver afstaad og quittered Bohled, skulle imidlertid een af Opholds Folked med Døden afgaae, nyder den efterlevende Halve Ophold derimod haver begge Parter forpligted sig, at være hverandre behjælpelig baade udi Vaaren som og Høstens Tiid, eller naar dette til stædets beste Krevs, dog forstaaes ikke herunder hver Dags Tieneste.

I det Øvrige At leve udi Enighed og fred med Hver andre sluttet

Ulckebulle den 8. August 1753.

NAVNEREGISTER

(Anetavlens Familier er fremhævede).

	Side		Side
Aagesen, Jacob	169	Andersen, Peter, Mølby	272
— Jacob Christian	169	— Thomas, Hørup	41
Agerley, Christen J., Kegnæs	125	Andresen, Andreas, Mintebjerg	132
— Jørgen Chr., Kegnæs	125	— Claus Vollerup... ..	42, 156
— Math. J., Læge	147	— Hans Christian, Snogbæk	134
Aggeboe, Emilius, Odense	90	— Jørgen, S enbjergkær	261
Ahlmann, Christian Skipper	211	— Nicolai, Inderste Sundsmark	133
— Hans Christian	233	— Peter, Vollerup 42, 100, 121, 311	311
Alexander, Hertug	109	— Peter, Arving til Hesselgaard	53
Alexandersen Alexander, Vollerup	80, 148	Appel L., Lærer i Sønderborg	85
Andersen, Anders	272	Asmussen, Christen, Vollerup	286
— Andreas Ulkebøl 150, 151, 331, 334	334	— Laurids Snedker, Hørup	284
— Andreas, Kaadner, Tandselle 162	162	— Paul, Hjuler, Broager	130
— Andreas, Døn ved Adsbøl	175		
— Carsten, Ulkebøl	134 271	Badskær, Peter, Sønderborg	275
— Chr., Sundsmark	86	Beck Claus, Surlykke	130
— Christen, Vollerup 180, 225 271, 279	279	— Claus Clausen Kær	129, 178
— Christen, Tandslet	237	— Claus Clausen, Stødager 129, 132	129, 132
— Christen, Stødager	132	— Claus Hansen, Kær	129
— Christen Forpagter 134, 171,	199, 200, 271	— Hans Christian Clauren	129, 131
— Christian, Bagmose	302 316	— Hans Jørgensen Vollerup	115
— Christian, Holland	153	— Jens Clausen, Surlykke	130
— Claus, Gammelgaard	145	Beck, Jørgen Cl., Møllestedgaard	79, 115, 135
— Claus Kaadner Asserballeskov 145	145	— Laus Sørensen, Høruphav	44
— Claus, Lambjergskov ... 43, 46, 47	47	— Nicolai Clausen	131
— Claus, Vollerup	156 219	Behn Herm., Herredsfoged	168
— Hans, Mommark	301	Behrendsen Chr. Sønderborg	136
— Hans, Vollerup	227, 271	Bendixen Joh. Hinr., Augustenhof 301	301
— Hatte Vollerup	244	Bertelsen Christen, Tandslet Pile... 164	164
— Jens Dybbøl	138	— Christen Christensen, Kær 103, 154	103, 154
— Johannes, Hofraad	177	— Christian, Sønderborg	154
— Johannes, Seminarielærer	177	— Hans, Kær	265, 337
— Jørgen, Skomagær	177	— Jørgen, Kaadner i Kær	193, 259
— Jørgen Sundsmark	259	— Lars Ulkebøl	205, 228, 264
— Jørgen Lambjergskov 227, 278, 279	279	— N., Sønderborg	110
— Mogens, Kaadner Vollerup	128	Beyerholm Peter, Kaadner, Ulkebøl 233	233
— Nicolai, Inders'e, Sundsmark	141	Bing Ewald, Forpagter	226
— Nicolai, Nørborg	171	Birch Steffen Jeremias, Kaptajn	110
— Peter, Vollerup 44, 121, 148, 225	225	Birk, Johs., Direktør	20
— Peter Skovfoged	126, 196	Bjergmand Hans Jørgensen Majbøl 50	50
— Peter, Kær	73	Bjorn, Hans Petersen, Vinderslev	204

Bladt (Blad), Købmand, Sønderborg	12	Brock, Christen, Inderste, Bagmose	224
— Bertel Christiansen, Lambjergskov	146	— Christen Hansen, Lundehave	139
— Christian J., Lambjergskov	146	— Christen Hansen, Ulkebøl	87, 243, 247
— Frederik J., Steensgaard	164, 166, 249, 318	— Christen, H., Vranglandgaard	248
— Hans, Mintebjerg	65	— Christen Jensen, Kaadner, Ulkebøl	245
— Hans, Steensgaard	164	— Christen Jensen, Krogen	245
— Hans, Fjelby	166	— Christen Jørgensen, Krogen	115
— Hans, Mommark	236	— Christen Jørgensen, Klinting	47
— Hans Christian, Mommark	62	— Claus, Murermester, Vollerup	80, 245
— Jacob, Mintebjerg	164	— Claus, Mintebjerg	244
— Jacob Hansen, Klinting	166	— Claus Christensen, Ulkebøl	300
— Jens Jørgensen, Kegnæs	223	— Claus Christensen, Hestehave	82
— Jens P., Lambjergskov	42, 46, 336	— Claus Christensen, ved Ulkebøl	Kirke
— Jørgen, Mommark	234, 236	— Claus Christensen, ved Ulkebøl	244
— Jørgen, Steensgaard	164, 166	— Hans, Vollerup	146
— Jørgen, Vibøge	163	— Hans, Inderste, Ormstof	244
— Jørgen P., Steensgaard	163	— Hans Christensen, Ulkebøl	121, 123, 243, 247
— Peter, Lambjergskov	251	— Hans Clausen, Ulkebøl	300
— Peter, Kaadner, Ertebjerg	164	— Hans Hansen, Vollerup	79, 121, 123, 124, 224
Blom, Hans H., Gartner, Lavbrinke	207	— Hans Jacob Hansen	102, 116
Bock, Hans Caspar, Kromand	175	— Jacob Hansen, Mølstedgaard	79, 102, 115, 116
Bolsmand, Peter, Sundved	150, 334	— Jens, Klinting	55
Bonde, Chr., Stevning	64	— Jens, Ulkebøl	245
— Christen, Majled	161	— Jens Christensen, Ulkebøl	242, 244, 245
— Peter, Dybbøl Mark	64	— Jens Clausen, Inderste, Ulkebøl	80
— Peter Christensen	240	— Jørgen Jensen, fra Ulkebøl	244
Bonefeld fra Jestrup	237	— Mads, Vollerup	48, 124
— Christen, Vestermark	80, 81	— Mads Hansen, Vollerup	119, 121, 122, 124, 219
— Peter, Vestermark	81	— Peter, Gartner i Nørborg	176
Bossen, Peter Alslev	281	— Peter, Lavensby	176
Boy, David, Raadmand, Sønderborg	256, 258, 263, 265, 267, 270, 271, 273, 275, 276, 278, 279, 287, 288, 296, 304	Brodersen, Andreas, Husmand, Blans Skov	86
Boysen (Boisen), Alexander, Kiding	168	— Jørgen, Kegnæsgaard	170
— Andreas, Installatør	62	— Jørgen, Østerholm	170
— Boy, Majbølgaard	110, 124, 174, 176	— Nicolai Frantz, Gammelgaard	172
— Hans, Forpagter, Aarup	174	— Peter, Smed i Blans	84
— Hans, Maskinarbejder	62	Bruhn, Johs., Bartholin, Kaptajn	177
— Herman, Købmand	62	— Johs, Gerhard, Deen	177
— Herman H., Vollerup	60	Brun, Peter Petersen, Degn	230
— Jørgen Peter, Vollerup	60	Brunke, Fr., Smed i Asserballe	252
— Peter, Løjt	248	Busch, Søren, Rebslagermester	92
— Peter Andreas, Vollerup	62	Byberg, Daniel, Præst, Kegnæs	171
Brack, Thomas, Vollerup	306	Bødker, Peter P., Bødker, Vibøge	91
Brandt, Præsteslægt	86	Böhme, Mads, Smed i Lambjergskov	251
— Johannes, Sønderborg	306	— Martin Paaske, Smed	251
— Johannes, Forpagter	171, 199	Callesen, Tames, Mjang	235
— Lorenz, Færgemand, Hardeshøj	171	Carl, Christian, Kaadner, Gundestrup	126
— Mathias, Sundsmark	109		
— Nic., stud. theol.	254		
— Nicolaus, Borgmester	305		
— Peter, Præst	171		
— Peter, Borgmester	306		
— Petrus, Magister	296		
Brock, Chr., Klinting	119		

Carlsen, Degn i Ulkebøl	108, 120	Christensen, Hans, Dyndved	175
Carstens, Gerhard W., Købmand ...	198	— Hans, Sundsmark ... 108, 136,	188
Carstensen, Christen, Ulkebøl ...	266	— Hans, Inderste, Ulkebøl	125
— Christen Jacob, Kokhav	125	— Hans, Skibskaptajn i Nørborg	177
— Hans Christian, Bredsted	168	— Hans, Kromand i Vollerup ...	157
— Hans Jacob, Møllestedgaard ...	117	— Hans, Gaardejer, Vollerup ...	211, 214, 275
— Johan, Gammelgaard	167	— Hans, Synsmand i Kær	228
— Jørgen Peter, Møllestedgaard	117	— Hans Peter, Bagmose	83, 117, 137, 138
— Mathias	117	— Hinrich, Bagmose	193
— Nicolai, Herregaardsforpagter	128, 168, 170	— Iver, Kaadner i Kær	129
Christensen, Anders, Kapellan,		— Jacob, Kromand i Vollerup	121, 197
Svendborg	280	— Jacob, Sundsmark	43, 148, 206, 271, 336
— Anders, Ulkebøl	199, 260, 271	— Jens, Ulkebøl	151, 263
— Andreas, Humlehøj	118	— Jens, Kaadner i Kær	181
— Andreas, Landmaaler	236	— Jens Peter, Lysmose	111, 136
— Andreas, Mommark	242	— Jep, Gaardejer, Klinting	286
— Andreas, Skovby	306	— Jørgen, Smed i Ulkebøl	214
— Andreas, Ulkebøl 134, 148, 334,	337	— Jørgen, Skolemester, Vollerup	46
— Andreas, Vibæk	196	— Jørgen, Vollerup	292
— Andreas, Vollerup	292	— Jørgen, Smed i Gaasbæk	214
— Carl, Toldbetjent	86	— Jørgen, Sundsmark	71, 188, 192, 236, 256, 258
— Carl A., Magister	303	— Jørgen, Kaadner i Sundsmark ...	230
— Christen, Humlehøj, Vibæk ...	196	— Jørgen, Egen	174, 175
— Christen (jun.), Vollerup	304	— Jørgen Peter, Kroejer, Ormstoft	302
— Christen, Kaadner paa Stenen	230	— Karsten, Kær	266
— Christen, Spang	121, 245, 337	— Karsten, Ulkebøl	271
— Christen, Sarup	242, 330	— Klaus, Bro	159
— Christen, Ulkebøl	130, 179	— Las (Lars), Bagmose	73, 214, 270, 296, 298, 301, 318
— Christen, Kaadner, Sundsmark	73, 80	— Las, Hørup	38
— Christen, Vollerup	40, 46, 225, 227, 229, 292,	— Lars, Skrædder, Lambjergskov	245
	304	— Laust, Møllestedgaard	117
— Christian, Kromand i Spang ...	121	— Mads, Egen	265, 290
— Christian, Vollerup	124	— Mads, Ketting	55
— Christian, Inderste, Vollerup ...	259	— Mads, Ulkebøl	70
— Christian, hvervet Soldat	265	— Mathias, Smed i Sundsmark	73, 300
— Christian, Kaadner i Kær	270	— Matthias, ved Ulkebøl Kirke ...	124, 198, 202, 221
— Christian, Stevning	272	— Niels, Husmand i Asserballe ...	78
— Claus, Kær	192, 214, 256, 275	— Niels, Mjang	183
— Claus, Vollerup	47, 213, 228, 278, 292	— Niels, Vestermark	266
— Claus, Inderste i Ulkebøl	230	— Niels, Vollerup	285
— Claus, Gaardejer, Ulkebøl	273	— Niels, August, Bogbinder	110
— Claus, Ulkebøl (Engelshøj) ...	137	— Peter, Hørup 76, 221, 242, 247,	330
— Claus, Ulkebøl	190, 202, 208	— Peter, Kær	131, 178
— Claus, Inderste, Ormstoft	265, 300	— Peter, Smed i Sønderborg	300
— Claus, Surlykke	130	— Peter, Ulkebøl	134, 261
— Daniel, Tingskriver	227, 258, 264	— Peter, Vollerup 35, 37, 40, 75, 76,	135, 151, 184, 196, 225, 227, 228,
— Esben, Kær	109, 152, 188	241, 276, 277, 288, 292, 304, 305,	313, 330
— Hans, Kær 147, 148, 152, 231,	269	— Rasmus, Elholm	192
— Hans, Vollerup	145, 273, 296	— Rasmus, Kaadner i Vollerup ...	233
— Hans, Husum	230	— Simon, Kaadner i Asserballe ...	144
— Hans, Ulkebøl	253		
— Hans, Ulkebøl (se Brock) 243,	244		
— Hans, fra Egen	175		
— Hans, Sebbelev	180		
— Hans, Bagmose	193		

- Christensen, Steffen, Ulkebøl... 273, 275
 — Thomas, Bagmose ... 118
 — Thomas, Broager ... 125
 — Thomas, Frørupgaard ... 145
 — Thomas, Mjang ... 285
 — Thomas, Sejlmager, Sønderborg 282
 — Thomas, Vollerup ... 124, 219, 221
 Christian V ... 283
 Christian VI ... 109
 Christian, Hans Ernst, Raadmand ... 283
Christiansen, Christian, Smed, Vollerup ... 53, 107, 124, 126, 156, 157
 — Hans Allan, Jejsing ... 114
 — Hans Christian, Husmand, Sundsmark ... 140
 — Jørgen, Kaadner, Ulkebøl ... 233
 — Werner, Førstelærer, Jejsing ... 114
Clausen, Anders, Vollerup ... 43
 — Andreas, Vollerup ... 64
 — Andreas, Elholm, Tandslet Sogn 127
 — Christen, Engelshøj ... 137
 — Christen, Kær ... 133, 208, 248, 275
 — Christen, Mintebjergshav ... 230
 — Christen, Rindebæk ... 142
 — Christen, Stødager ... 133
 — Christen, Sundsmark ... 336
 — Christen, Ulkebøl 135, 265, 274
 277, 300, 335, 339
 — Christen, Vibøge 161, 242, 330, 331
 — Christen, Vollerup ... 156
 — Christian, Hørup ... 281
 — Christian, Engelshøj ... 86
 — Christian, Landmand, Vollerup 64
 — Christian, Inderste Ulkebøl... 130
 — Christian Petersen, Engelshøj ... 140
 — Claus (jun.) fra Kær ... 268, 291
 — Claus, Kær ... 214, 267, 268, 290
 — Claus, Klansager... 145, 213, 292
 — Claus, Elholm ... 192
 — Claus, Ellegaard ... 229
 — Claus, Ulkebøl... 149, 150, 275, 332, 334
 — Claus, Kaadner i Vollerup ... 245
 — Claus, Inderste, Lambjerglund 139
 — Claus, Bøgeskovskov ... 202
 — Esben, Ulkebøl 137, 149, 204, 229
 232, 242, 243
 — Hans, Klinting ... 241
 — Hans, Kær ... 291
 — Hans, Skellegaard ... 275
 — Hans, Sundsmark ... 205
 — Hans, Ulkebøl 190, 208, 229, 230
 242, 250, 274, 287
 — Hans, Vollerup ... 296, 307
 — H. V., Magister ... 21
 — Henrich, Sønderborg ... 210
 — Hjendre, Ulkebøl ... 250
- Clausen, Jacob, Vollerup** 225, 229;
 268, 271, 279, 311, 313
 — Jacob, Kaadner ved Mintebjergshav ... 230
 — Jens, Augustenborg... 282
 — Jens, Kær, ... 39, 76
 — Jens, Lambjerg ... 160
 — Johan Jacob, Raadmand 41, 193, 194, 210, 270, 287
 — Johannes, Inderste i Bro ... 158
 — Jørgen, Elholm (Ulkebøl Sogn) 139, 192
 — Jørgen, Hestehave ... 56, 102
 — Jørgen, Kær ... 268
 — Jørgen, Sundsmark ... 337
 — Jørgen, Inderste, Vollerup 82, 146
 — Jørgen, Østerby (Kegnæs) ... 270
 — Mathias, Raadmand ... 250
 — Nicolai, Præst ... 51
 — Nicolai, ved Blæsborg ... 158
 — Nicolai, Bagmose ... 118, 119
 — Nicolai, Stødager ... 65, 133
 — Nicolai, Kær ... 130, 133
 — Nicolai, Vollerup ... 146
 — Niels Ulkebølskov 151, 154, 231, 247
 — Nis, Kær ... 76, 267, 268, 279
 — Nis, Ulkebøl ... 290
 — Peter, Engelshøj 137, 138, 139, 261
 — Peter, Kær ... 40, 184
 — Peter, Kaadner paa Stenen ... 244
 — Peter, Ulkebøl ... 205
 — Peter, Kommuneforstander... 133
 — Peter, fra Vibøge (Vollerup) 228, 292
 — Peter Inderste i Vollerup ... 47
 — Peter Petersen, Inderste i Vollerup ... 47
 — Thomas, deputeret Borger... 210
- Clauwsen, Tord, Smed i Sønderborg** 305
 Clemsen, Christian, Vognmand... 199
 Clemmensen, Hans Hinrich, Notmarkskov ... 152
 Conrad, P., Præst i Lysabild ... 71
 Cramer, Justitsraad ... 174
 Cruckow, Præstslægt ... 86
 — Christian, Degn i Hørup ... 230
 — Daniel, Gaardejer ... 144
 — Frederik, Præst i Notmark... 144
 — Frederik, Snedker i Ulkebøl ... 274
 — Frederik Frederiksen, Ulkebøl 274
 — Frederik Samuelson, Skolemester ... 274
 — Jørgen, Præst i Notmark ... 144
 — Paul, Degn i Ulkebøl ... 288
 — Samuel, Degn i Ulkebøl ... 36
 — Samuel, Skolemester i Ulkebøl 184, 270

Danielsen, Lorenz, Kaadner i Tand- slet 160	Ernsten, Lorenz, Asserballe 176
— Peter, Tingskriver 237, 242, 265, 276	Ernst Günther, Hertug 283
Davidsen, Christen, Ulkebøl 266	Esbensen, Andreas, Degn i Tandslet 281
— David, Sebbelev 44	— Christian 152
— Hans, Lambjergskov... .. 44	— Claus, Ulkebøl 148, 151
— Hans Kock, Lambjerg 284	— Claus, Sandbjerg 152
— Karsten, Kær 52, 266	— Esben, Sejlmager, Sønderborg 151
— Mads, Lambjerg 44, 284	— Esben, Skipper i Sønderborg ... 151
— Matthias, Ulkebøl 266	— Esben, Synsmand i Tandslet ... 280
Degn, Evert (Schultz), Lysabild ... 331	— Frederik August, Indenrigsmi- nister 280
— Steffen, Ketting 283	— Hans, Ulkebøl 141, 149, 151, 204, 292, 332
Detlefsen, Asmus, Langdeel 51	— Hans Christian 152
— Jørgen, Tombølgaard 192, 194, 203, 211	— Johan Frederik 152
Dorothea, Dronning 109, 194	— Johan Riber, Præst 281
Due, Andreas 183	Espensen, Lars, Tandslet 126
— Andreas Sørensen, Smed i Kær 181, 183	Esbensen, Vesti, Landmaaler... .. 281
— Jens Lorenzen, Kerteminde ... 183	Ewald, Præstslægt i Ulkebøl 86
— Niels Andresen 183	Ewald, Jens, Præst i Ulkebøl 70
— Niels Andresen Nielsen 183	— Johannes, Digter 281
Duus, Christen Christensen, Lys- abild 318	— Johannes, Bonde i Holm 281
— Christian Rasmussen, Hørup ... 53	— Niels, Præst i Højst 281
— Jørgen Christensen, Vollerup 53, 59	
— Peter Christensen, Lysabild 40 269, 318	Fecht, Hans, paa Ladegaarden 258
— Peter Jørgensen, Kaadner i Kær 81, 203	Fenger, Christian, Læge 176
— Peter Petersen, Kaadner i Kær 81	— H. M., Provst 176
	— Hans Frederik Kammerraad ... 176
Ebbesen, Claus, Kaadner, Sjellerup 221	Fjelstrup, August, Zoolog 176
— Frederik, Drejer 221	— Peter, Skuespiller 176
— Frederik, Provst 221	— Søren August, Sindinggaard ... 176
Ebbeson, Niels 69	Fogt, Christen, Østerby 210
Egeberg, Vesti, Præst, Lysabild 161, 172, 280, 331	Vogt, Christen, Rønhave 305
Eichenbrock, Diedrich, Købmand 72, 283	Foged, Claus, Ladegaarden 226
Elholm, Andreas, St. Elholm 164	— Christian Hansen, Bro 159
— Christen Jørgensen, Klansager 292	— Hans, Ladegaarden 226
Ellegaard, Nicolai P., Høruphav ... 230	— Hans Christensen, Vollerup, 275, 333
Elley, Hans Petersen, Sundsmark... 154	— Hans Christensen, Kegnæsgaard 172
— Mads, Bro 223	— Jørgen Jørgensen, Ulkebøl ... 194
Emil, Prins 158, 159	Franck, Lambert S., Apoteker, Assens 294
Enevoldsen, Johan P., Vollerup 104, 311	— Otto, Præst i Hørup 172, 240 294
— Niels, Hedensted Sogn 104	— Peter, Student 240
Erichsen, Friedrich Christian, Ket- ting 146	Frandsen (Frantzen), Christian, Smed i Vollerup 124, 156, 234
— Hans Slagter 146	— Hans, Sømmand 233
— Hans Thomas, Frørupgaard 146, 147	— Jørgen Forpagter 168
— Heinrich Friedrich 146	— Las Ormstoft 232
— Heinrich Lorenz 146	— Michel Sønderborg 307
Ernst, Hans Jørgensen, Asserballe 210	Frederik Christian, Hertug 127
— Thomas, Asserballe 205	Frederik V 109, 170
Ernst August, Hertug 249, 269, 275, 329	Frederik VII 111, 143
	Frederiksen, Claus (Cruckow) Ulke- bøl 274
	— Frederik (Cruckow), Ulkebøl 274
	— Frederik, Retsskriver 120
	Friis, Mathias Ottsen, Lærer ... 86, 140

Frost, Anders, Marsk	69	Frost, Jens, Søgaards Teglværk ...	78
— Anders, Præst	69	— Jens, Lærer og Degn	84
— Anders, Sønderborg	70	— Jens, Bjørnemose	86
— Arnold, Købmand	95	— Jens, Ulkebøl	281
— Christen, Sundsmark ... 70, 71,	288	— Jens Christensen, Sundsmark ...	39, 76, 135, 186
— Christen, Snedkermester, Kær...	82	— Jens Peter, Augustenborg	74
— Christen, Murer, Konstruktor	82	— Jens Peter, Kaadner, Hestehave	78
— Christen, Ungkarl	88	— Jens Peter Christensen, Sunds-	mark 83, 102, 105, 118
— Christen, Ulkebøl 72, 272,	296	— Jens Peter Christensen, Hotel-	ejer, Augustenborg 88, 94
— Christen, Nørremark 123,	301	— Jens Peter Jensen, Spang ... 85,	253
— Christen Christensen, Gryn-	møller 80	— Jens Petersen, Spang	83
— Christen Christensen, Musiker	81	— Jørgen, Ulkebøl 273,	275
— Christen Christensen, Skoma-	germester, Sønderborg	— Jørgen, Skomagermester, Augu-	stenborg 84
— Christen Christensen, Smed ...	84	— Jørgen Christensen, Ulkebøl ...	121, 123, 208, 258, 315
— Christen Christensen, Barn ...	88	— Jørgen, Vællinghøj	214
— Christen Jensen, Sundsmark 24,	74, 78, 88, 96, 99, 106, 116, 117,	— Jørgen Jacobsen, Asserballe ...	144
136, 184, 196, 208, 255, 258		— Jørgen Jørgensen, Kaadner i	Asserballe 143, 216
— Christen Jørgensen, Ulkebøl	Nørremark 84, 209, 210,	— Jørgen Jørgensen, Inderste,	Snurom 144
— Christen Jørgensen, Vollerup	115, 135	— Jørgen Jørgensen, fra Ulkebøl	210
— Christen Jørgensen, Sadbjerg...	210	— Karl Albert, Købmand i Mexiko	95
— Christian, Engeshøj	140	— Lauerens, Almsted	70
— Christian, Hotelejer	94	— Mathias, Hyreinderste, Rinke-	næs 78
— Christian, Sømand	211	— Morten, Sønderborg	70
— Christian, Sønderborg	283	— Mourids Christensen, Vollerup	75, 78, 135
— Christian, Kromand i Spang	120, 121, 144	— Nicolai, Spang	83
146		— Nicolai Hansen, Varnæs	74
— Christian Peter Jensen 85, 86,	140	— Nis, Augustenborg	74
— Claus, Sundsmark 69, 70,	308	— Nys, Almsted	70
— Claus Jørgensen, Kaadner i As-	serballekov 145	— Peter, Amtssekretær, Sønder-	borg 81
— Frederik, Skrædder, Varnæs...	74	— Peter, Sundsmark 70,	308
— Georg, Malermester, Sottrup ...	84	— Peter, Asserballekov	77
— Gerhard, Kaptajn	95	— Peter Hansen, Bygmester i Kær	82
— Hans (1433)	69	— Peter Jensen, Blans	77
— Hans, Kær-Hestehave	82	Fuchs, Gottlieb, Malermester, Søn-	derborg 302
— Hans, Sundsmark 70, 76,	307	Færgemand, Hans Christian, Hørup-	hav 44, 305
— Hans, Bestyrer (Jejsing, Tøn-	der) 84	— Mads, Høruphav	305
— Hans Jensen, Sundsmark ...73,	254	Gejlager, Erik Bladt	166
— Hans Jensen, Hestehave,	78	— Johannes, Smøl	166
— Hans Kaadner	78	Gemeinhardt Peter, Postsekretær ...	113
— Hans Jørgensen, Husmand,	Ulkebøl 144	Glamdorf, Peter H., Præst	278
— Hans Peter, Varnæs	74	Glob, Povl	69
— Hans Peter Christensen, Ulle-	rup Mark 81	Glückstadt, Etatsraad	16
— Hans Peter Jensen, Rinkenæs ...	84	Gorrissen Peter, Nvbøl	166
— Heinrich, Kaptajn	94	Grau, Andreas, Redaktør	188
— Jacob, fra Blans	78		
— Jacob Christian	88		
— Jacob Jørgensen, Klingbjerg ...	144		
— Jens, Sundsmark 72, 179,	254, 272, 273		

Grau, Christen Hansen, Sebbelev ...	175	Hansen, Christian, Kaadner paa Ste-	
— Hans Hansen, Almsted ...	175	— Christian, Smed i Ulkebøl ...	244
— Jacob Hansen, Degn i Hørup ...	175	— Claus, Bagmose ...	295, 298
— Peter Hansen, Almsted ...	175	— Claus, Kær ...	152, 178
Grav, Jørgen Andresen, Sebbelev ...	93	— Claus, Ulkebøl ...	264, 275
Grawe, Alfred ...	112	— Claus, Kaadner i Ulkebøl ...	210
— Jørn ...	113	— David, Lambjergskov ...	44
— Rüdiger J. M., Stationssekretær	112	— Erich, Mjang ...	328
— Willy Karl Max, Snedkermester		— Frederik, i Krogen ...	115
i Svendborg ...	113	— Hans, Smed i Asserballe ...	252
Gregersen, Henrik, Vollerup ...	64	— Hans, Kaadner og Skolemester	
Gregori, Herman, Degn i Rinkenæs	168	i Kær ...	181
Grotian, Emil August, Overjæger	108	— Hans, Skrædder i Kær ...	201
Grünfeld, H. P. H., Skolemand ...	111	— Hans, Bondeinderste i Kær	232, 333
Grøn, Larsen, Kommunegartner,		— Hans, Lavbrinke ...	207
Holbæk ...	18	— Hans, Købmand, Sønderborg	62
		— Hans, Postfører ...	152
Habersaat, Herm. ...	60	— Hans, jun., Sundsmark ...	301
Halgreen, Andreas P., Lambjerg-		— Hans, Ulkebøl ...	264, 265, 335
skov ...	227	— Hans, se Jendresen, Ulkebøl ...	339
— Hammer, Præsteslægt ...	86	— Hans, Vollerup ...	124, 242
— Frederik Paulsen, Skolemester		— Hans, Sandemand i Vollerup	123
41, 74, 184, 204, 220, 254, 264	305	— Hans, Roigaard ...	54, 248
— Hans, Jørgen Lærer og Degn		— Hans, i Pyt ...	232
86, 87, 134, 174,	305	— Hans Christian, Vognmand i	
— Paul, Degn i Ulkebøl	74, 156,	Sønderborg ...	110
179, 181, 196, 227, 233, 268,		— Hans J., Smed i Asserballe ...	252
277, 291,	305	— Heinrich, Overmontør ...	114
Handskemager, Peter, Sønderborg	229	— Henrik, Gartner ...	169
Hans den Yngre, Hertug ...	306	— Jacob, fra Mjang, Høker i Kø-	
Hansen, Anders, Kaadner paa Ste-		benhavn ...	285
nen ...	244	— Jacob, Lavbrinke ...	207
— Anders, Mommark ...	173	— Jacob, Lambjerg ...	253, 279, 284
— Andreas, Roigaard ...	166	— Jeb (Jep), Sundsmark	159, 188,
— Andreas, Kaadner i Sundsmark	205	208, 254, 256,	260
— Barthold Heinrich, Gæstgiver		— Jens, Ragebøl ...	262
110, 111		— Jens, Kaadner i Ulkebøl ...	193
— Bertel, Vurderingsmand ...	234	— Jens, Kusk og Fodsvend, Voller-	
— Boy, Majbølgaard ...	170, 174, 256	rup ...	304
— Chresten, Malermester Ulkebøl	63	— Jens Peter, Teglværksejer, Hors-	
— Christen, Ungkarl, Skovby ...	331	byg ...	102
— Christen, paa Højen, Ulkebøl ...	230	— Jesper, Hørup (Inderste) ...	281
— Christen, Asserballe ...	172	— Johannes, fra Kær ...	245
— Christen, Bagmose ...		— Jørgen, Asserballe ...	250
117, 118, 136, 137, 193,	197	— Jørgen, Biskop ...	60, 104
— Christen, Egen ...	175	— Jørgen, Bro ...	241
— Christen, Ellegaard ...	228	— Jørgen, Møller paa Dybbøl-	
— Christen, Kær ...	149, 152	bjerg ...	111
— Christen, Lambjerg ...	159, 253	— Jørgen, Klansager ...	108, 292
— Christen, Lavbrinke ...	207	— Jørgen, Klinting ...	55, 75, 135
— Christen, Lysabild ...	161, 331	— Jørgen, Kær ...	196, 231, 261; 337
— Christen, Mintebjerg ...	237, 238	— Jørgen, Smedemester i Kær ...	184
— Christen, Stenholt ...	53	— Jørgen, Sebbelev ...	159
— Christen, Ulkebøl	72, 194, 230,	— Jørgen, Skovby ...	161
239, 242, 253,	287	— Jørgen, Sundsmark ...	207
— Christen, Vollerup ...	211, 214	— Jørgen, Tandslet ...	160
— Christen, Kaadner, Vollerup ...	306	— Jørgen, Vollerup ...	146

Hansen, Jørgen, Fodsvend, Vollerup	278	Henningsen, Henning, Vollerup 41,	237, 275, 278
— Jørgen Frederik, fra Nybøl ...	215	— Henning, Købmand og Raad-	
— Knud, Raadmand i Sønderborg		mand i Sønderborg ...	278
72, 256, 268,	273	— Jørgen, Vollerup ...	237, 278
— Las (se Las Franzen) ...	232	— Peter, Bondeinderste i Sunds-	
— Lorenz (Lars), Gæstgiver ...	110	mark ...	136, 245, 278
— Lorenz, Rechnerat ...	113	Herrn, David, Køkkenskriver, Søn-	
— Mads, Ketting ...	305	derborg ...	308
— Matz (Mads), Ulkebøl 188, 198,	277	Hess, Andreas Christensen, Asser-	
— Mathias, Stenholt ...	55	balle ...	216
— Mathias, Styrmand ...	111	— Christen, Asserballe ...	216
— Niels, Mjang ...	285	— Christen Christensen, Inderste	
— Niels Sundmark ...	75	i Ulkebøl ...	216
— Niels, Vollerup ...	285	— Christian Christensen, Kaadner	
— Ove Irgens, Fabrikant, Svend-		i Østerholm ...	216
borg, ...	20, 30	— Friedrich, Notmark ...	216
— Peter, Klinting ...	53	— Friedrich Wilhelm Hundslev ...	216
— Peter, fra Snogbæk (i Hørup) ...	281	— Hans, Kaadner ved Blegbæk ...	218
— Peter, Vognmand i Sønderborg	129	— Hans Christensen, Snedker ved	
— Peter, Ulkebøl 75, 194, 254, 263,	315	Høruphav ...	216
— Peter, Kaadner paa Ulkebøl		— Jacob Christensen ...	216
Sten ...	126, 243	— Jørgen, Notmark ...	43
— Peter, Vibæk ...	119, 196	— Jørgen Andresen, Asserballe ...	218
— Peter, Vollerup 48, 184, 198, 219;	253	— Jørgen Christensen, Synsmand	216
— Peter, Inderste i Vollerup ...	275	— Nis, Notmark ...	43
— Peter Heinrich, Skatteopkræver	114	Hestehave, Hans Petersen, Kaadner	
— Peter Petersen, Vibæk ...	119, 196	i Kær ...	77
— Philip Christian, Møller ...	142	Hindsholm Laur. Jacobsen, Biskop	280
— Svend, Installatør ...	62	Hinrichsen (se ogsaa Jendresen), ...	
— Thomas, Mjang ...	285	Christen, Ulkebøl ...	200, 250
— Thomas, Rønhave ...	144	— Ebbe Andreas Buskmose ...	173
— Thomas, Ulkebøl ...	242, 287	— Ernst Kaadner, Ulkebøl Sten ...	87
— Thomas, Vollerup ...	307	— Hans, Ulkebøl ...	179, 204, 226, 250, 265, 273, 336
— Valdemar, Konsul, Svendborg	30	— Hans Christian, Præst ...	173
— Wilhelm Dr. med. ...	114	— Hinrich, Kaadner ved Ulkebøl	
Hanssen, H. P. 86, 90, 134, 200, 260,		Kirke ...	260
272, 305		— Nicolai, Lundehave ...	139
Harboe, Niels, Præst i Ulkebøl ...		Henriksen Peter, Lambjergskov ...	236
38, 109	269	— Peter Mjang ...	236, 239, 240
Hattesen, Anders, Ormstoft ...	301	Hodme Hans, Kapellan i Lvsabild	280
— Christen Ulkebøl ...	272	Hoi (Hoved), Christen Jørgensen	
— Christen Jørgensen, Ulkebøl 151,	206	Kaadner i Ulkebøl ...	259
Hartwigen, Claus, Ulkebøl 190,		— Jens Jørgensen, Kaadner ...	213
208, 229, 269, 275, 281, 282, 288,		— Jørg. Jensen, Kaadner Skrædder	213
294, 313	328	Holk Goske ...	298
Hartwigen Hans Jørgen ...	178	Holst, Professor i København ...	303
Hattesen, Caus Clausen, Ulkebøl ...	231	Holt Christian Hansen, Husmand,	
— Jørgen Hansen, Kær ...	206	Ulkebøl ...	144
Helmer, Berendt, Lærredskræmmer	281	Holten Major ...	111
— Behrend Christiansen ...	281	Horne, Parcellist, Keenæs ...	106
— Christian Peter ...	281	— Christian, Smed i Kær ...	183
— Johann Hinrich, Blegger ...	176	Hover, Thomas, Købmand i Tønder	281
— Ingwert ...	281	Huhnholz, Johan, Staldbetjent ...	278
Helsteen, Einar P., Grosserer ...	28	Huus Nicolai Petersen, Høruphav	230
— Max, E. L. ...	28	Huusmann, Christian, Augusten-	
Henningsen, Diedrich, Urwald, Vol-		borg ...	197
lerup ...	138		
— Hans, Købmand i Berlin ...	278		

- Hvid, Jens, Lundehave 139
Høj, Claus Jensen, Klansager 213, 292
— Jens Petersen, Frydental 213, 265
— Peter, Ejendomshandler 215
Høk, Didrik 297, 298
— Goske 298
Hoeck, Ingwert Petersen 281
— Peter Petersen, Præst i Ulkebøl
123, 136, 281
Hørup, Esben Petersen, Præst i
Højst 281
— Nicolai 281
— Peter 281
Ibsen, Hans Jensen, Sommersted ... 78
— Jørgen, Mintebjerg 238
— Jørgen Christensen 237
— Peter Nic., Kapellan 42, 149, 332, 336
Indkild, Christian Christiansen,
Snedker i Ulkebøl 101
— Christian Hansen, Grynsmøller
i Spang 80
— Jørgen Peter Christiansen 245
Irgens Hansen, Ove, Fabrikant,
Svendborg 20, 30
Iversen, Familien, Vranglandgaard 145
— Andreas, Skovby 71
— Hans, Vranglandgaard 248
— Hans, Ertebjerg 164
— Hans Christian Ulkebøl ... 155, 205
— Jes, Vranglandgaard 248
— Jørgen, Bjørnemose 86, 87
— Jørgen, Kaadner i Kær 129
— Nicolai, Vranglandgaard
103, 183, 248
— Nicolai Bødker, Tandslet 145, 248
— Nicolai Peter, Ulkebøl 205
— Peter, Ulkebøl 118, 205
— Peter, Kaadner i Kær 129
Jacobsen, Advokat, Sønderborg ... 237
— Anders, Mintebjerg 150
— Arthur Wilhelm H., Lavbrinke 207
— Carsten, Gartner, Sønderborg... 109
— Christen, Tømmermand 179
— Christen, Kaadner paa Hoved 78
— Christen, Kaadner, Vollerup ...
119, 123
— Christen, Ulkebøl ... 190, 210, 274
— Christian, Aderupgaard 111
— Christian, Kær 110
— Christian, Sundsmark
101, 100, 118, 127; 128; 311
— Christian Nicolaisen, Kær 119
— Esben, Kapellan i Hørup 36,
279, 291, 307, 313, 314, 327, 328
Jacobsen, Hans, Ertebjerg 128
— Hans Møllebygger i Kær 133
— Hans, Rebslagermester... .. 91
— Hans, Lavbrinke 75, 207
— Hans, Sundsmark 77, 136
— Hans, Ulkebøl 166
— Hans, Ulkebøl 56, 305
— Hans Christian, Sundsmark ...
56, 100, 102, 110, 115, 311
— Harald Fr. H., Lavbrinke 207
— Jacob, Asserballe 237, 284
— Jacob, Overretssagfører... .. 20
— Jacob, Kaadner i Adsbøl 111
— Jacob, Mjang 240, 312, 318
— Jacob, Vollerup 123
— Jacob Hansen, Kaptajn, Lav-
brinke 207
— Jens, Ertebjerg 128
— Jens, Lambjergskov 239
— Jens Peter, Adsbøl 111
— Jørgen, Synsmand i Ertebjerg
127, 318
— Jørgen, i Amerika 111
— Jørgen, Kaadner i Asserballe 102
— Laurids, Biskop 280
— Mads, Færgemand ved Hørup-
hav 44, 305
— Mathias, Kromand, Favrholt ... 127
— Nicolai, Kær 109, 119, 152
— Niels, Vollerup 44, 119, 123,
143, 147, 151, 204; 226, 228,
271, 313, 315
— Peter, Snedkermester, Ulkebøl 268
— Peter, Kromand (?) 197
— Peter, Lambjergskov 227
— Peter, Mjang 240
— Peter, ved Hørup Kirke 221
— Peter, Smed 60
— Peter, Sømmand 92
— Peter, Kaadner og Skipper i
Vollerup 233
— Søren Busch, Rebslagerm. 90, 91
— Thomas, Mjang 234, 236, 242, 284
— Viggo, Gæstgiver 90, 91
Jagenow, Gustav, Regeringsraad ... 58
Jahnsen, Johan Hansen, Kaadner,
Dybbøl 130
Jans, Andreas, Snedker 91, 92
— Andreas Chr. H. 90
— Christian August, Flensborg ... 92
— Christian Constantin F., Ketting 92
— Lorenz 93
Jebsen (Jepsen), Alexander, Borg-
mester 109, 305
— Andreas, Stenbjergkær 257, 260, 261
— Andreas, Sundsmark 108
— Christen, Sundsmark 208, 254, 258
— Christen, Bro 159, 260

Jebsen, Christen Jørgensen, Steensgaard	161	Jensen, Jørgen, Saxgaard	141
— Christian, Ellegaard	228	— Jørgen, Ulkebøl	194, 214
— Christian, Sundsmark	260	— Jørgen Jørgensen, Skelbækgaard	214
— Christian Andresen, Steenbjergkær	261	— Peter, Fisker, Egernsund ...	90
— Christian Jørgensen	261	— Peter, Kræmmer i Flensborg ...	193
— Claus, Sundsmark ... 258, 260,	337	— Peter, Kær	178, 180, 252, 263, 264, 272, 279, 314
— Claus, Vibøge	292	— Peter, Synsmand, Lambjergskov	227
— Hans, Amtsforvalter	109, 305	— Peter, Smed, Lambjergskov ...	251
— Hans, ved Ulkebøl Kirke	260	— Peter, ved Ulkebøl Kirke	253
— Hans, Spang Kro	120	— Peter, Ulkebøl	179, 230, 264
— Hans, Sundsmark	256, 259	— Thomas, Ulkebøl	250
— Jacob (Jeppe), Skipper, Kær ...	260	— Torkel, Almsted	70
— Jacob, Gamelgaard	167, 169	— Viggo, Direktør	20
— Jacob, Skien	170	Jep, Christen, Asserballe	172
— Jens, Raadmand i Sønderborg ...	283	Jespersen, Christen, Inderste, Vollerup	146
— Jens Jørg., Kromand i Vollerup	124	— Hans, Vollerup	37
— Jes, Sundsmark	109	Jess, Peter, Arbejder	114
— Jes Thomsen, Købmand, Sønderborg	207	Jessen Bertel, Raadmand i Sønderborg ... 174, 278, 253, 265,	282
— Jørgen, Bro	159	— Chresten, Basaa	84
— Jørgen, Inderste ved Ulkebøl Kirke	119	— Johan, Smed i Asserballe	252
— Jørgen, Ertebjerg	160	— Mads, Bro	234, 283
— Jørgen, Steensgaard	160, 163, 236, 242, 249, 329,	— Peter, Degn i Hørup	230, 272
— Jørgen, Vibøge	161	— Rasmus, Smed i Dybbøl	130
— Paul, Sønderborg	226, 271	Johansen, Anton Landmand	114
— Peter, Sundsmark	260	— Christian, Adsbøl	175
— Thomas, Sundsmark	208	— Johan, Tandslet Sogn	128
Jedrosky, Johan Chr., Kapellan, Ulkebøl	52	— Wulf, Østerby, Kegnæs Sogn ...	73
Jendresen, Hans, Ulkebøl	134, 179, 180, 182, 273, 335	Johansen, Peter, Købmand	62
— Hans Hansen, Ulkebøl 115, 336,	339	Josten, Lavertz, Asserballe	251
Jendrichsen, Hans	339	— Peter, Sønderborg	306
Jensen, Christen, Kær	178	Juhler, Hans, Møller ved Sønderborg	73
— Christen (Hjulmand), Ulkebøl	271	Just, Hans, Vinhandler, København	12
— Christian, fra Bjørnemose	87	Jørgensen, A. D., Rigsarkivar	249
— Claus, Kær 136, 137, 189, Elholm	192	— Alexander, Inderste, Vollerup	148
— Claus, Skrive- og Regnemester i Tønder	39	— Anders, Mommark	330
— Esben, Synsmand, Tandslet 127,	280	— Andreas, Stenbjergkær	139
— Hans, Kær	178, 261	— Christen, Hessel	48, 181
— Hans, Lambjerg	284	— Christen, Skovfoged, Jylland	177
— Hans, Lebøl	285	— Christen, fra Kær	206
— Hans, fra Søby (Ærø)	125	— Christen, Lysmose	78, 80, 135, 189, 192
— Hans, Ulkebøl	73, 263	— Christen, Sundsmark 174, 188,	255
— Jacob, Sundsmark	257	— Christen, Vollerup	25
— Jacob, Borgmester i Sønderborg 231, 273, 283, 290,	304	— Christian, Forpagter, Avnbølgaard	230
— Jens, Kaadner, Dybbøl Mark ...	130	— Christian, Hotelejer, Augustenborg	94
— Jens, Kær	39, 149, 263	— Christian, kaldt Skipper, Lambjerg	284
— Jens, Husmand, Ulkebøl	144	— Christian, Forpagter, Majbølgaard	177
— Jørgen, Mjang	239	— Christian, Bankdirektør, Sønderborg	302
		— Christian Andersen	302

Jørgensen, Christian Frederik, Paa Stenen	244, 302	Kaad, Andreas, Mintebjerg	187, 188, 238
— Claus, Sundsmark	265	Kaad, Andr. Nicolaisen, Mintebjerg	238
— Claus, Tingskriver, Sønderborg	305	— Christen Hansen, Mintebjerg	237, 253
— Ernst, Spang Kro	121	— Christen Jensen, Kaadner ved Mintebjergshav	230
— Frederik, Vællinghøj	215	— Christen Jørgensen, Mintebjerg	238
— Hans, Bro	241, 283	— Christen Petersen, Asserballe-skov	72
— Hans, fra Klansager	146	— Christian, Rønhave	40, 181, 231, 254, 264
— Hans, Kær	261	— Hans (Kath), Sønderborg	282
— Hans, Lambjerg	159	— Hans Christensen, Mintebjerg...	159, 187, 253
— Hans, fra Sebbelev	275	— Hans Hansen, Lambjerg	160
— Hans, Ulkebøl Sten	244	— Hans Jørgensen, Lambjerg	284
— Hans, Sundsmark 206, 207, 208,	277	— Hans Jørgensen, Majbøl	50
— Hans, Overskovfoged, Sønder-skoven	136	— Jakob, Hørup	278
— Hans, Vollerup	36, 146	— Jørgen, Mintebjerg	38, 238
— Hans, Hjuler i Vollerup	271	— Jørgen, Kaadner i Mintebjerg	253
— Hans Clausen, Sundsmark	187	— Jørgen Christensen, Mintebjerg	238
— Hans Herm. Bagmose 302, 303,	318	— Jørgen Nielsen, Majbøl	284
— Hinrich, Ulkebøl	200	— Nicolai Jørgensen, Mintebjerg	238
— Jacob, Synsmand, Ertebjerg ...	126, 160, 161	— Niels Jørgensen, Majbøl	284
— Jacob, Mjang	283, 311	— Peter, Gartner i Basel	253
— Jacob, Kaadner i Ulkebøl	243	— Peter Andresen, Mintebjerg	238
— Jens, Tandslet	280, 282, 328	— Peter Andresen, Vollerup	187
— Jens Peter, Lærer i Kær	213, 244	Kammertjener, Mathias	304
— Jes, Bro	283	— Peter	278
Jürgensen, Jes, Bagmose	297	Kerberg, Baltasar	297, 298
Jørgensen, Jørgen, Favrholm	127	Karberg, Christian, Købmand	86, 232
— Jørgen, Smed i Kær	181	— Christian, Købmand	282
— Jørgen, Smed i Lambjergskov	251	— Peter, Sønderborg	177
— Jørgen, Mommark	173	— Valentin, Sønderborg	242, 282
— Jørgen, Tandslet	236	Karstensen, Asger, Politiker	266
— Jørgen, Skrædder i Ulkebøl	151	— Christen, Sundsmark	188
— Jørgen, Ulkebøl	338	— Christen, Vibæk	196
— Las, Lysabild	172	— Hans, Kær	268
— Lauritz, Asserballe	251	— Jens Fr. Karsten, Præst	266
— Lawe, Tandslet	71, 280	— Karsten, Kær	268
— Mads, Bro	125, 158, 160	— Karsten, Vibæk	196
— Mathias Mathiesen, Bødker i Sønderborg	199	— Kristen, Provst	117, 266, 268
— Niels (Nis), Kær	252, 288	— Peter, Kær	268
— Niels, Vollerup	304	— Peter, Degn i Hørup	36
— Nis, Augustenborg Heregaard	177	Kasch, Asmus Fr., Bager i Sønder-borg	189
— Nis A., Varnæs	215	Kesselring, Johan Volkmar, Skytte og Møller	171
— Peter, Asserballe	250	Kingo, Thomas, Biskop	280
— Peter, Kværs	93	Kleinsmed, Peter, Sønderborg	256
— Peter, Kær	195	Klev, Lorentz, Sønderborg	189
— Peter, Sebbelev	125	— Peter, Høruphav, Skipper	273
— Peter, Ulkebøl	335	Knoph, Præsteslægt	86
— Peter, Snedker i Ulkebøl	274	Knudsen, Andreas, Degn i Lysabild	279, 280
— Peter, Skipper i Sønderborg	189	— Christian, Præst 44, 56, 58, 69,	76; 161, 172, 175, 220, 239, 258,
— Peter, Sømmand	258	269, 279, 280, 282, 306	
— Thomas, Inderste ved Ulkebøl Kirke	211		

- Knudsen, Hans Bugislaus, Købmand i Sønderborg ... 228
- Johan Peter, Ketting ... 58
- Jørgen, Kaadner i Ulkebøl ... 260
- Jørgen M., Købmand i Aabenraa ... 82
- Knud, Ketting ... 58
- Knøs, Hans Christensen, Kaadner, Hørup ... 281
- Hans Christensen, Hørup ... 187
- Hans Nissen, Vollerup ... 187, 224
- Nis Hansen, Vollerup ... 186, 187, 196, 218
- Kochendorffer, J. M., Skovrider i Vollerup 43, 121, 148, 151, 180, 244
- Kock, Christen, Kær ... 193
- Christen Christensen, Lambjergskov ... 227
- Christen Jørgensen, Klinting ... 194
- Christian Nissen, Hørup ... 240
- Hans, Kegnæs ... 262
- Hans, Kær ... 178, 179
- Hans, Lambjerg ... 36, 279, 284
- Hans, Lambjergskov ... 227
- Hans Christensen, Lambjergskov ... 227
- Hans Hansen, Kær ... 193
- Hans Jørgensen, Kær ... 193
- Hans Jørgensen, Lambjerg 36, 253
- Jacob Bruun, Ulkebøl ... 87
- Jacob Hansen, Klinting ... 164
- Jacob Hansen, Lambjerg ... 284
- Jacob Thomsen, Mjang ... 235
- Jens Clausen, Kær ... 193
- Jørgen, Elholm ... 192
- Jørgen, Lambjerg ... 41
- Jørgen, Lundehave ... 139
- Jørgen, Kær ... 193
- Jørgen Christensen, Klinting ... 194
- Jørgen Hansen, Lambjerg ... 160
- Jørgen Petersen, Bygegaard ... 164
- Jørgen Petersen, Mintbjerg ... 237
- Jørgen Thomsen, Mjang ... 237
- Niels Jørgensen, Mjang ... 230
- Nis, Holmkobbøl, Kegnæs ... 270
- Nis, Stenbjergkær ... 262
- Nis Christensen, Hørup ... 294
- Peter, Mintbjerg ... 237
- Thomas, Mjang ... 235
- Koe, Jens (Jes), Varnæs ... 74
- Krabbe, Andreas, Købmand, Sønderborg ... 245
- Krag, Johs., Præst i Hørup ... 36, 238, 249, 251, 280, 282, 329
- Kristiensen, Erik, til Steensgaard 165, 246, 249
- Kronshage, Einar, Skanderborg ... 58
- Kryhlmand, Christian, Ulkebøl ... 59
- Kudsk, Nis, Augustenborg ... 74
- Kutsch, Niels (Nis) ... 172
- Kyd, Christen, Ulkebøl ... 55, 306
- Christen Christensen 39, 79, 132, 266
- Christen Hansen, Ulkebøl ... 79, 132
- Christian August Jørgensen ... 159
- Christian Petersen, Bro 159, 242, 244
- Claus ... 306
- Hans, Vollerup ... 133, 205, 306
- Hans Christensen, Ulkebøl ... 266
- Hans Nielsen, Vollerup ... 286, 287
- Jes, Klinting ... 306
- Klaus, Vollerup ... 306
- Mads, Klinting ... 241, 286
- Nicolai, Bro ... 242
- Nicolai Hansen, Stødager ... 129, 132
- Niels, Vollerup ... 41, 285, 306
- Niels Hansen, Vollerup ... 286
- Nis, Klinting ... 306
- Peter, Ulkebøl ... 157, 306
- Peter, Ketting ... 159
- Peter Hansen, Ulkebøl ... 306
- Peter Nielsen, Bro ... 241, 286
- Peter Petersen, Klinting ... 241
- Kæstel, Jørgen, Vællinghøj ... 215
- Köhler, Johan, Parcellist, Lunds-gaardsmark ... 77
- Køkkenskriver, Ewald ... 278
- la Motte, C. J., Købmand, Sønderborg ... 100
- Lange, Christopher, Kapellan ... 41, 184, 220
- Hans Christian, Skomager, Nørborg ... 274
- Johan Frederik, Præst i Ulkebøl ... 197, 257, 274
- Michael, Skipper og Vinhandler, Sønderborg ... 177
- Larsen, Paul, Kaadner i Vollerup ... 123
- Lass, Asmus Hinrich, Kontrollør, Nørborg ... 103
- Heinrich Peter ... 104
- Jacob, Vollerup ... 103
- Lassen, Bertel, Ulkebøl ... 179, 205, 206, 264, 268, 290
- Christen, Bagmose ... 73, 214, 270, 298, 301
- Christen, Vollerup ... 48
- Christen, Synsmand, Ulkebøl ... 194, 195
- Christen Hansen, Hørup ... 248
- Christen Hansen, Inderste, Ulkebøl ... 115
- Frederik, Lysabild ... 172
- Hans, Amerika ... 53
- Hans, Lysabild ... 53

- Lassen, Hans Ulkebøl ... 270, 300
 — Hans, Vollerup ... 138
 — Jacob, København ... 53
 — Jørgen, Lysabild ... 172
 — Jørgen, Skovby ... 331
 — Jørgen Christensen, Balle, Lysabild Sogn ... 53
 — Jørgen Peter, Sundsmark (Inderste) ... 300, 301
 — Lorenz, Degn i Hørup ... 240
 — Lorenz Hansen, Kaadner og Skrædder i Ulkebøl ... 300
 — Mathias, Kær ... 228, 264
 — Nicolai, Sønderborg ... 180, 228, 250, 256, 272, 273
 — Peter, Dybbøl ... 262
 — Peter, fra Lysabild (Mintebjerg) ... 237
 — Peter Hansen, Mintebjerg ... 53
 Laursen, Detlef, Kaadner i Vollerup ... 194, 275
 Lauridsen, Hans Chr., Færgemand ... 44
 Lauesen, Hans, Mjang ... 235
 Lausen, Jørgen, Elholm ... 306
 Lauerzzen, Jørgen, Asserballe ... 251
 Laursen (Lauridsen), Mads, Bro ... 283
 — Matthias, Sønderborg ... 264, 287
 Lausen, Paul, Snedker i Hørup ... 284
 Lauterlein, Fabrikant, Sønderborg ... 135
 Lauwsen, Claus, Borgmester, Sønderborg ... 109
 Lawaetz, Erik, Sommerlyst ... 96
 — Heinrich, Præst i Ulkebøl ... 102
 — Heinrich, Ulkebølskov ... 199
 — Hermann, Proprietær ... 95, 102, 103, 199
 — Herm. Theodor, Ulkebølgaard ... 95, 102
 Lawesen, Jørgen, Sandemand, Tandslet ... 280
 Lehr, Friedrich, Grenadér ... 270
 Leymann, Peter, Skibskaptajn, Mintebjerg ... 176
 Libnau, Paul, Arrestforvarer ... 81
 Lind, Hans, Dyndved ... 175
 Lobedantz, Matthias, Amtsforvalter ... 40, 252
 Lorenzen, Alexander, Hjortholm ... 176
 — Carl, Skibskaptajn ... 302
 — Carl Dyrkop, Skibskaptajn ... 303
 — Christen Jørgensen, Lambjerglund ... 139
 — Detlef, Kaadner i Vollerup ... 275
 — Dominicus, Købmand i Sønderborg ... 256
 — Jørgen, Parcellist i Stenholt ... 139
 — L. H. A., Rebslagermester ... 93
 — Lorenz, Præst i Ulkebøl ... 274
 — Lorenz, Degn i Lysabild ... 93
 Lorenzen, Nicolai, Præst, Lysabild ... 225
 — Peter, Klejnsmed i Sønderborg ... 283, 306
 — Rathge, Forpagter ... 167
 Ludwig, Fabrikdirektør ... 174
 Lund, Hans Christian, Bager i Sønderborg ... 226
 — Markvard, Steensgaard ... 249
 — Peter Petersen, Lambjerglund ... 139
 Lürszen, J. J. W., Skibsingeniør ... 94
 Lützenkirchen Fr. ... 95
 Løv, Jørgen, Oldermænd i Sønderborg Skipperlav ... 236
 Mackeprang, M., Dr. phil. ... 246
 Madsen (Matzen), Anders, Kær ... 225
 — Christen, Smed i Sundsmark ... 72, 210, 298
 — Christen, Ulkebøl 197, 201, 254, 268
 — Christian, Kaadner, Gundestrup ... 126
 — Christian Jørgensen, Lebøl ... 56
 — David, Lambjerg ... 284
 — David, Ulkebøl ... 266, 337
 — Frederik, Varnæs ... 144
 — Hans, Ketting (Inderste) ... 158
 — Hans, Lambjerg ... 284
 — Hans, fra Sebbelev, i Sundsmark ... 208
 — Hans, Vollerup 35, 37, 38, 179, 268, 275, 277, 286, 304
 — Hans Henrik, Møllersvend ... 144
 — Jacob, Klinting ... 248, 286
 — Jacob, Kaadner i Vollerup 44, 305
 — Joseph, Kaadner ved Kirken ... 260
 — Jørgen, Bro ... 126, 157, 234, 238
 — Jørgen, Hesselgaard ... 52, 54
 — Jørgen, Kær ... 129, 131, 136
 — Jørgen, fra Mintebjerg ... 134
 — Karsten, Raadmand i Sønderborg ... 252, 283
 — Lauritz, Bro ... 283
 — Mads, Lambjerg ... 284
 — Mathias, Skipper, Høruphav ... 44
 — Mathias, Smed i Lambjergskov ... 251
 — Niels, Vollerup ... 37, 304, 307
 — Niels Alfred, Horsens ... 58
 — Peter, Bro, Ungkarl ... 234
 — Peter, Kær ... 129, 131
 — Peter, Lærer i Kær ... 137
 — Peter, Kaadner i Stenholt ... 265
 — Peter, Ulkebøl 134, 179, 180, 265
 — Peter, Ulkebøl ... 288, 335, 337, 339
 — Peter, Skipper i Sønderborg ... 129
 — Peter Andresen ... 55
 — Thomas, Ertebjerg ... 160
 Magnus, Hans Chr., Købmand ... 95

Magnus, Heinrich Adolf, Gæstgiver, Vollerup	95	Momsen, Hans Chr., Raadmand i Sønderborg	110
Maibøll, Christian Hansen, Kaadner i Ulkebøl	146	— Valentin, Bredsted	168
— Hans, Sømand, Ulkebøl	152	Monrad, Præsteslægt	86
— Hans Christiansen, Kaadner i Ulkebøl	126, 243	Moritzen, Amtsforvalter	173
— Hans Hansen, Skovfoged paa Teglgården	152, 203	— Jørgen, Forpagter paa Gammelgaard	173, 174
— Hans Hansen, Gaardejer i Ulkebøl	134	Mouritzen, Moritz, Sundsmark 73,	
— Hans Hansen, Skovfoged, Lambjerglund	139	75, 206, 254 , 258,	315
— Jørgen, Inderste i Ertebjerg ...	111	— Peter, Ulkebøl	198, 277
Malling, Kaptajn	111	Mortensen, Jacob, Sadjberg, Kegnæs	210
Marcussen, Jørgen, Staugaard	294	Munthe af Morgenstjerne, Oberstløjtnant	143
Martensen, Mads, Hovslund	287	— Oluf Vilhelm, Gaardejer i Ulkebøl	143
Mattesen, Christen, Sebbelev	159	Møller, Andreas, Tandslet Sogn ...	127
— Christian Jørgensen... ..	158	— Andreas Jørgensen, Stenbjergkær	261
— Jørgen Christensen, Bro	159	— Asmus, Lambjerg	36
Matthiesen, Claus Petersen, Pomolog	198, 199, 202	— Caspar Otto, Provisor	176
— Christian	199	— Christen, Mintebjerg	237
— Hans, Parcellist i Grønmark ...	110, 111	— Christian, Sønderborg	282
— Hans, Bøgeskovskov	199, 202	— Christian Jørgensen, Sundsmark ...	102
— Jens Beck, Surlykke	130	— Hans Jørgen, Ketting	57
— Johan, Kvaksalver i Asserballe ...	218	— Hans Peter Jacobsen	53
— Jep, Ulkebøl	270	— Jacob, Kaadner ved Mintebjerg-hav	230
— Johannes, Ulkebølskov	199, 215	— Johan Peter, Lysmose	57, 232
— Jørgen, Inderste i Sundsmark ...	108	— Jørgen, Mommark	173
— Matthias, cand. phil., Lærer	202	— Jørgen, Steensgaard	163
— Matthias, Saxgaard	141	— Jørgen, Sønderborg	228
— Matthias, Grynsmøller, Spang ...	80	— Jørgen Andresen, Stenbjergkær ...	261
— Niclas, Ulkebøl	294	— Jørgen Christensen, Mintebjerg ...	237
— Nicolai, Kromand, Ulkebøl	200	— Otto Fr., Krofopagter	124
— Nicolai, Sønderborg	250	— Peter, Kaadner i Ulkebøl	199
— Peter, Ulkebøl	181	— Peter Petersen, Ulkebøl	199
— Peter, Ulkebølskov	198, 301	— Peter Petersen, Varnæs	196
— Peter, Kær	103		
— Peter Petersen, Kær	106		
Mecklenborg, Hans Chr. Hansen, Lebøl	127	Niclasson, Vilhelm, Maskinbygger ...	82
Meldal, Martin Reenberg, Præst, Lysabild	93	Nicolaisen, Nicolai, fra Holballe ...	166
Meynardi, Husfoged	208	— Niels, Spang	83, 253
Michelsen, Christen, Mintebjerg ...	117	— Povel, Asserballe	78
— Hans, Mjang	236, 284	Nielsen, Christen Kær, (Lindegaard) ...	232
— Hans Hansen, Mjang	284	— Christen, Majbølroj	145
Mogensen, Jørgen, Brygger i Sønderborg	128	— Christen, Kær	40, 266
— Jørgen Andresen, Kaadner, Vollerup	259	— Christen, Vollerup	42, 287
Mohnsen, Hinrich, Lundehave	139	— Christen Christensen, Mjang ...	239
Mohr, Claus, Sundsmark	189, 199	— Christian Jørgensen, Præst	104
— Claus, Sønderborg	228	— Claus, Ulkebølskov	154, 155
— Hans, Humlefører, Sønderborg 41, 72, 108, 109, 180, 226, 264,		— Claus, Vollerup 279, 288, 291, 313	
269, 277		— Hans, Mommark... ..	173
		— Hans, Sundsmark	265
		— Hans, Ulkebøl	200
		— Hans, Vollerup	285, 287
		— Hans, Købmand i Sønderborg ...	302
		— Hans Christian	107

Nielsen, Jacob, Fiskebækskov	103	Ohlsen, Christopher, Kværs Lade-	
— Jacob, Kær	103	gaard	174
— Jacob, Spang Kro	85, 105, 120	— Christopher, Søgaard	174
— Jacob, Vollerup 50, 88, 102, 120,		— Hans, Vollerup	124, 145
121, 122, 141, 149, 152, 180, 214,		— Hans Christensen, Vollerup ...	138
219, 312, 315		— Hans Nielsen, Vollerup	135
— Jens Peter, Spang	105	— Niels Hansen, Vollerup	135
— Jørgen, Vollerup	37, 275, 304	Olufsen, Hans, Kapellan, Ulkebøl	280
— Matz, Vollerup	304	— Jørgen, Præst i Hørup	235
— Nicolai, Spang	83, 85, 253		
— Nicolai, Ulkebøl	76	Pamperin, Vilh. Rud., København	24
— Niels, Asserballe. Øster Sottrup	103	Paradis, Christen Petersen, Lambjerg-	
— Niels, Fiskebækskov	103	skov	227
— Niels, Ulkebøl	157	Paulsen, Alexander, Sundved	176
— Niels, Kaadner, Vollerup 43,		— Christen, Kær	178
156, 157		— Christian Fr. Vilh., Straabjerg-	
— Niels, Kromand i Vollerup ...	124	gaard	203
— Niels Clausen, Ulkebølskov ...		— Claus, Ulkebøl	150, 273
154, 155, 255		— Julius, Professor	13
— Niels Jacobsen, Vollerup	103	— Mathias, Sundsmark	109
— Peter, Skovfoged, Majled	161	— Matthias, Forpagter, Rønhave... ..	263
— Peter, Smed i Mjang	230	— Nicolai, Asserballe	78
— Peter, Skolemester i Notmark ...	151	— Nicolai, Forpagter, Gammel-	
— Peter, Sundsmark	188	gaard	249
— Rasmus, Kaadner paa Stenen... ..	244	— Nicolai, Sundsmark	109
— Thomas, Vollerup	307	— Peter, Asserballeskov	173
Nieth, Jens Nielsen, Sønderborg	123, 194	— Peter, Straabjerggaard 117, 136,	262
— Niels Jensen, Vognmænd, Søn-		— Peter Christensen, Straabjerg-	
derborg	123	gaard	76
Nissen, Andreas, Skrædder, Volle-		Pechmann, Hans, Sønderborg	
rup	259	(Raadmand)	306
— Christen, Løkkegaard	154	Petersen, Anders, Vollerup 40, 147,	277
— Christian Hansen, Stenholt ...	119	— Anders, Varnæs	196
— Claus, Kær 137, 200, 266, 268,		— Andreas, Vollerup 23, 38, 47,	
269, 279, 290		48, 56, 156, 330	
— Claus Hansen, Sundsmark		— Andreas, Hesselgaard 50, 53, 56,	
(Kaadner)	276	62, 65, 99, 102, 107, 123, 133,	225
— Claus Jørgensen, Kær	268	— Andreas, fra Gammelgaard ...	158
— Erich, Grosserer	94	— Andreas, Kaadner og Kirkevær-	
— Hans Hansen, Bagmose	119, 224	ge i Ulkebøl... ..	186, 194, 195
— Iver Nissen, Tandslet	145	— Andreas Christian, Ketting ...	58
— Jørgen Nissen, Notmark	43	— Asmus, Mjang	265
— Jørgen, Lysabild	215	— Bent	66
— Jørgen, Ulkebøl	103	— Bertel, Kraghus ved Kolding	265
— Nis, Kær	76	— Bjørn, Tønder	62
— Nis, Kær Vestermark	154	— Carl, Augustenborg Herregaard	283
— Peter, Kær	131	— Christen, fra Abildgaard	221
— Peter, Forpagter paa Ladegaar-		— Christen, Hesselgaard 122, 124,	
den	269	145 221, 318	
— Peter, Skovby	73	— Christen, Hørup 42, 149, 292;	332
		— Christen, Kildegaard i Minte-	
Ohlsen, Christen Hansen, Volle-		bjerg	237
rup	138, 181, 247	— Christen, Kær 131, 132, 151, 155,	182
Olsen, Christian, Styrmand, Sønder-		— Christen, Kaadner i Kær 190,	201
borg	129	— Christen, Lambjerg	328
		— Christen, Landmand i Oksbøl	81
		— Christen, Ulkebøl... ..	269, 291

Petersen, Christen, v. Ulkebøl Kirke	277	Petersen, Jørgen, (død 1770)	190
— Christen, Ulkebølskov ...	151, 206	— Jørgen, Grønmark paa Kegnæs	132
— Christen, Sundsmark	258	— Jørgen, ved Hørup Kirke	240
— Christen, Vollerup 46, 48, 52,		— Jørgen, Kær ... 195, 196, 201,	232
184, 186, 218, 229, 255, 292, 307;	313	— Jørgen, Sebbelev	125
— Christian, Abildgaard	224	— Jørgen, Tandslet	71
— Christian, Bro	244	— Jørgen, Vollerup	237
— Christian, fra Fiskebækgaard,		— Jørgen, Skipper i Sønderborg	189, 208
Købmand i Sønderborg... ..	282	— Jørgen Andresen, Fabrikant 11,	
— Christian, Ulkebøl	198	35, 58, 88, 99, 311,	313
— Christian Peter, Købmand i		— Knud, Sundsmark, Kaadner ...	128
Tønder	62	— Laust, Foged paa Ladegaarden	244
— Claus, Bøgeskovskov	202	— Lorenz, Forpagter paa Ru-	
— Claus, Kær 38, 40, 43, 178, 184;	330	mohrsgaard	174
— Claus, Lambjerglund	131	— Matz (Mads), Ulkebøl 171, 180,	
— Claus, Bondeinderste, Ulkebøl	197, 264	197, 264, 271, 290	
— Claus, Vollerup	241	— Mathias, Inderste i Kær	76
— Esben, Notmark	151	— Mathias, Vollerup 124, 184, 218,	221
— Hans, Abildgaard... 119, 220,	224	— Michel, Bregninge (Ærø)	108
— Hans, Damkobbøl paa Kegnæs	270	— Nicolai, Stødager	132
— Hans, Fiskebækgaard	224	— Nicolai, Bondeinderste, Voller.	276
— Hans, Hesselgaard	64	— Niels, Smed i Hørup	208
— Hans, Hørup	328	— Niels, Ulkebøl	
— Hans, Parcellist paa Kegnæs ...	265	74, 76, 151, 182, 253, 266	
— Hans, Kær	195	— Peter, Vollerup (Abildgaard)...	
— Hans, Lambjerg	238	124, 148, 219, 220, 223, 224	
— Hans, Lambjergskov	227	— Peter, Amtsforvalter	258, 269
— Hans, Langdeel	51	— Peter, Bryggeriejer, Sønderborg	228
— Hans, Parcellist i Stenholt ...	245	— Peter, Fiskebækgaard	
— Hans, Bondeinderste i Ulkebøl	197, 264	137, 182; 201, 203, 204, 223,	282
— Hans, Vibækgaard ... 75, 194,	196	— Peter, Herredsfoged	242
— Hans, Vollerup, Sandemand 332,	336	— Peter, Kaadner i Hestehave ...	77
— Hans Christian, Ketting	57	— Peter, Hestehavegaard	130
— Hans Christian, København... 58		— Peter, Møller ved Kettingnor ...	103
— Hans Georg Andreas, Ketting	58	— Peter, Kær 151, 195, 228,	232
— Henrik, fra Lambjergskov,		— Peter, Mjang	285
Mjang	236, 239	— Peter, Murermester i Nørborg...	92
— Iver, Ertebjerg	160, 330	— Peter, Urmager i Nørborg ...	92
— Iver, Sønderborg	176	— Peter, Spang	270
— Jacob, Gammelby i Angel	141	— Peter, Kromand i Spang	121
— Jacob, Dyndved	233	— Peter, ved Ulkebøl Kirke	253
— Jacob, Lambjerg	239	— Peter, Kaadner i Ulkebøl	242
— Jacob, Mjang	239	— Peter, Varnæs	195
— Jens, Kær 42, 149, 189, 192, 201,	232, 252, 274, 275, 318, 332,	— Peter, Ulkebøl	190, 200
336		— Peter, Kaadner i Vollerup	103
— Jens, Sundsmark... ..	206, 271	— Peter Andresen, Hesselgaard 57,	59
— Jens, Ulkebøl	230	— Peter Andresen, Tumbøl	64
— Jens Peter, Philipsborg 195, 196,	197	— Peter Christensen, Kær	131
— Jens Peter, Sundsmark	124	— Peter Jørgensen ved Hørup	
— Jes, Ellegaard	228	Kirke	240
— Jes, Sundsmark	225	— Peter Nicolai	66
— Jesper, Vollerup	35, 47	— Philip, Præst	278
— Jobst (Jost), Borgmester, Søn-		— Rasmus, Bro	125
derborg	109	— Svend Jørgen	66
— Johannes, Sergent	127	— Svend Thorkild W., København	31
— Jørgen, Abildgaard	221	— Thomas, Vollerup ... 242, 271,	
		273, 275, 276, 294, 296, 318, 330	

Petersen, Thomas, Lakaj 276
 — Thomas, Gaardejer i Sundsmark 276
 Petrus, Andreas, Ejer af Kværns Lade-
 gaard 173
 — Andreas, Præst 173
 — Andreas, Vester Højst 173
 Philip, Key, Skipper i Sønderborg 308
 Philipsen, H. P., Dybbøl Mark ... 155
 — Jørgen, Varnæs 215
 Piper, Assessor i Sønderborg ... 256
 Plat, Mathias, Sønderborg 305
 Popper, F. L., Skotøjsfirma 13
 Posselt, Christian Fr., Præst 173
 — Joh. August, Præst 173
 — Johan Fr., Professor 173
 — Joh. Fr., Ingeniør 173
 — Moritz Conrad, Statsraad 173
 Prehn, Christian, Herredsfoged ... 243
 Pyt, Peter Hansen, Kaadner i Volle-
 rup 122

Raben, Bendix Petersen, Købmand
 Sønderborg 282
 — J., Museumsinspektør, Sønder-
 borg 141, 165, 231
 Rademacher, Hans Jørgensen, Vol-
 lerup 271
 Ragbøl, Jens, Sønderborg 231
 Rantzau, Godske 249
 — Tønnes 249
 Rasmussen, Alfred, Mintebjerg ... 237
 — Anders, Smed i Kær 180
 — Christen, Sundsmark 257
 — Christen, Vollerup 286
 — Christian, Steensgaard 166
 — Christian, Ulkebøl Sten ... 47, 244
 — Edvard, Degn i Ulkebøl ... 213
 — Frede Bladt 166
 — Hans, Lambjergskov 159
 — Hans, Majbøl 146
 — Hans, Skibsfører 105, 106
 — Hans, Skovfoged 153
 — Hans, Østerby, Kegnæs 82
 — Jørgen, Mjang 285
 — Jørgen, Kromand, Sandbjerg
 Lykke 152
 — Lorenz, Varnæs 196
 — Mads Bro, Ketting Sogn ... 126
 — Niels, Mjang 236
 — Niels, Kaadner paa Stenen ... 244
 — Peter, Smed i Lambjergskov ... 251
 Reich, Konrad, Smed i Lambjerg-
 skov 251
 Reuss, Grev, Amtmand i Sønder-
 borg 74, 201
 Rheinberger, Eduard, Firma 13

Riber, J. P. Baagøe, Konsul i Svend-
 borg 20, 28
 — Ludvig Michael, Konsul 28
 — Jørgen Gumme 28
 Rimmer, Hans Hinrich, Sønder-
 borg (sikkert H. H. Witzke) ... 337
 Ringsted, Peter, Inspektør, Køben-
 havn 104
 Rojum, Peter Hansen, Kaadner ... 259
 Royem, Claus Petersen, Skipper i
 Sønderborg 308
 Roth (Roede) Herman, Forpagter ...
 168, 219
 — Jes Hansen, Hajstrup 168
 — Johan Nicolai 168
 — Nis 168
 Rumohr, Peter, Herredsfoged 71
 Rymand, Hans Nielsen, Sundsmark 207
 — Jens Jacobsen, Tandslet 128

Samland, David, Amtsforvalter ...
 234, 265, 269, 275
 Sander-Larsen, Helmer, Saxgaard 141
 Schau, Nicolai, Sønderborg (død 16.
 7. 1750) 196
 Scheidmann, G., Værkfører 81
 Schmidt (Smed), Boghandler i Jena 173
 — Alfred, Tegner 176
 — Andreas, Nygaard 176, 177
 — Bertel, Ulkebølskov 254
 — Bertel Jørgensen, fra Mjang ... 214
 — Chresten, fra Vollerup 55
 — (Smed), Christen, Augustenborg 282
 — Christen, Bagmose 193
 — Christen, Lambjergskov 251
 — Christen, Sebbelev 180
 — Christian, Købmand i Tønder... 63
 — Christian, Kegnæsgaard 177
 — Christian, Vollerup 156, 233
 — Christian, Sundsmark 254
 — Christian Carl, Klansager 294
 — Christian Chr., Klansager 108, 292
 — Christian Hansen, Klansager ... 294
 — Christian Hansen, Lysabild ... 105
 — Claus, Sønderborg 307
 — Claus, Ulkebøl 179
 — Ernst Jørgen, Klansager 294
 — Franz Hansen, Vollerup ... 232, 283
 — Hans Asmussen, Degn i Højst 281
 — Hans Christensen, Sundsmark...
 131, 254
 — Hans Hansen, Lambjergskov ... 251
 — Hans Hansen, Mølby 74
 — Hans Jørgensen, Broager 181
 — Hans Petersen, Asserballe 250, 288
 — Hans Petersen, Tømmermand ... 50
 — Henrik, Forfatter 268

Smed, Jens, Lambjergskov	251	Skipper, Christian, Lambjerg...	279, 284
— Johan, Købmand i København	177	Skovmand, Joh., Husmand i Ulke-	
— Johan Christian, Kegnæsgaard	175	bøl	198
— Jørgen, Forvalter	176	Skrædder, Jørgen, Ulkebøl	206
— Jørgen, Klansager	294	— Niels, Sundsmark	232
— Jørgen, Kær	135, 180	Spannuth, Anthon, Bymusikant i	
— Jørgen, Vollerup	55	Tønder	39
— Jørg. Christensen, Ulkebøl	247, 300	Staub, Jørgen, Fyn	171
— Jørgen Hansen, Klansager	108, 292	— Peter, Kegnæs, Ødis	171
— Jørgen Hansen, Kær	251, 252	Steenlos (Sleenløse), Johannes	127, 128
— Jørgen Jørgensen, Sundsmark ...	255	— Matthias, Provst i Tandslet ...	160
— Jørgen Jørgensen (fra Kær),		— Severin, Præst i Sønderborg ...	72
Sundsmark	181	Steffensen, Christen, Bagmose	
— Jørgen Jørgensen, Vollerup ...	55	270, 294, 298	
— (Smed), Jørgen Petersen, Gaarde-		— Claus, Kaadner og Foged	180
ejer i Asserballe	252	— Hans (Christensen), Vollerup ...	295
— Mathias Christensen, Lysabild	105	— Lars (Christensen), Bagmose ...	
— Mathias Christiansen, Sunds-		42; 149; 296; 298, 318, 332, 336	
mark	261	— Peter, Smed i Asserballe	252
— Nicolai, Snogbæk	177	Stephensen, Peter, Asserballe	218
— Nicolai Lausen, Ertebjerg	111	Steglich-Petersen, K., Højesteretsag-	
— Nicolai Peter, Gaardejer,		fører	20
Sundsmark	254	Stein, Barthold, Raadmand i Søn-	
— Peter, Asserballe	288	derborg	79, 110
— Peter, Mjang	334	Steingardt, Christian August, Hus-	
— Peter Christensen, Kaadner,		foged	42, 148, 149, 332, 336
Hestehave	182, 190, 193	Stender, Johannes, Slagtermester...	73
— Peter Christensen, Sønderborg	73	Steuermann, Hans, Raadmand, Søn-	
— Peter Jørgensen, Gaardejer og		derborg	283
Smed i Asserballe	252	— Johannes, Amtsforvalter, Søn-	
— Peter Jørgensen, Lambjerglund	248	derborg	305
— Peter Petersen, Lambjergskov...	43	Stoffer, Thomas, Brændevinsbræn-	
— Stephan, Asserballe	180, 251	der	44
— Thomas, Vollerup	233	Sture, Peter	249
— Tord, Sønderborg	305	Stød, Købmand i Sønderborg	130
Schnitger, Christen, Gaardejer, Vol-		Støss Georg, Skoleinspektør	173
lerup	226	— Wilhelm, Juvelerer i Berlin	174
Snedker, Christen, Lambjergskov ...	226, 227	Svin, Hans Jørgensen, Kornskriver	306
Schnittger, Christian Aug., Gartner		Syndermann, Arend Thomsen, For-	
i Augustenborg	48, 123	pagter	174, 175
Snedker, Paul, Hørup Kirke	284	Sædemand (Sæmand), Christen	
Schrøder, Nis, Vollerup	54	Christensen, Mjang	239
Schultz, Edvard, Degn i Lysabild		— Peter Jørgensen, Mjang	239
161, 331		Søgaard, Hans Christensen	153
Schwarz, Lorenz Hansen, Fisker ...	90	Sønnichsen, Forvalter, Kegnæsgaard	176
— P. M. J., Politibetjent	90	Sørensen, Arthur, Lærer	60
Schytte, Hans, Kapellan i Lysabild	172	— Christen, Ulkebøl	269, 271
Sebbelow, Hans, Overskovfoged		— Christen, Bonde, Ulkebøl	291
(form. identisk med Hans Jør-		— Claus, Kær	296
gensen)	50	— Claus, Ulkebøl	149, 332
Seidemann, pens. Officer, Vollerup	135	— Claus Hansen, Ulkebøl	151, 204, 270
Sibbesen, Philip, Gaardejer i Bro-		— Claus Hansen, Saxgaard	
ager	126	138, 141, 142	
— Philip, Parcellist, Ladegaards-		— Claus Jørgensen, Ulkebøl	157
skov	126	— Claus Petersen	143
Skipper, Christen Christensen, Byg-		— Hans, Ulkebøl	40, 179, 204, 269, 318
mester	50	— Hans, Præste-Kaadner, Kro-	
		mand, Ulkebøl	270

- Sørensen, Hans Clausen, Synsmand,
 Ulkebøl 143, 205, 266
 — Hans Clausen, Saxgaard 141, 208
 — Hinrich Hansen, Sømmand ... 270
 — Jens, Vollerup 35
 — Jørgen Christensen, Ulkebøl 157
 — Niels, Majbøl 236
 — Peter, Kaadner, Ulkebøl... 268, 269
 — Peter, Damkobbøl, Kegnæs ... 270
 — Peter, Ulkebøl, Gaardejer ... 291
 — Peter Clausen, Saxgaard
 141, 142, 143
 — Peter Jensen, Sundsmark 124
- Tagsen, Christen Christensen,
 Gaardejer, Ulkebøl 270
 — Christen Petersen, Snedker... .. 145
 — Hans Hansen, Inderste, Volle-
 rup 145, 211
 — Hans Petersen, Inderste i Vol-
 lerup 145, 211, 233
 — Peter, Ulkebøl 250
 — Peter, Vollerup 233
 — Peter Hansen, Inderste i Volle-
 rup 145
- Terkelsen, Hans, Herredsfoged ...
 70, 297, 306
- Termansen, Hans, Vollerup ... 138, 247
 — Johannes, Vollerup 138
- Thiesen, Otto Hinrich, Ejer af Slots-
 møllen i Sønderborg 282
- Thomsen, Præceptor hos Præsten i
 Ulkebøl 250
 — Alexander, Sønderborg (stud.
 theol.) 264
 — Christen, Frørupgaard ... 145, 146
 — Christen, fra Frørupgaard ... 146
 — Christen, Blans 74
 — Christen, Langdeel 51
 — Christen, Mjang 234, 236
 — Christen, Vollerup
 43, 121, 184, 218, 276
 — Christian, Tandslet 111
 — Hans, Avnbøl 78
 — Hans, Frørupgaard 146
 — Hans, Kær 103
 — Hans, Sundsmark 256
 — Jacob, Nationalbankdirektør ... 285
 — Jacob, Mjang
 42, 149, 234, 236, 237, 239, 332
 — Jens, Inderste ved Lambjerg-
 lund 139
 — Jens Peter Jensen, Sundsmark...
 131, 254
 — Jost, Raadmand i Sønderborg... 305
 — Jørgen, Kaadner i Asserballe...
 251, 252
- Thomsen, Jørgen, Inderste ved Hø-
 ruphav 216
 — Jørgen, Mjang 237
 — Jørgen, Parcellist i Stenholt ... 211
 — Jørgen, i Ulkebøl Kapellani ... 250
 — Jørgen Chr., Inderste i Ertebjerg 110
 — Las (Tamesen) i Mjang 235
 — Lorenz, Husmand i Lambjerg-
 skov 86
 — Lars, Inderste ved Høruphav ... 230
 — Mathias Petersen, Mintebjerg ... 237
 — Niels, Mjang 53, 285
 — Peter, Egen 175
 — Peter, Sundsmark ... 208, 276, 277
 — Peter, Sejlmager i Sønderborg
 150, 282, 334
 — Peter, Inderste v. Ulkebøl Kirke 337
 — Peter, Vollerup 36, 276, 294
 — Peter, Inderste i Vollerup 276
 — Peter Jensen, Sundsmark ... 131, 254
 — Peter Jørgensen, Mintebjerg ... 237
 — Peter Mathiesen, Mintebjerg ... 237
 — Thomas, Købmand, Raadmand,
 Sønderborg 283
 — Thomas, fra Sønderborg 219
 — Thomas Christensen, fra Frø-
 rupgaard 146
- Thorsten (Thorsen), Christen,
 Notmarkskov 140
 — Claus, Sønderborg 305
 — Hans, Smedemester, Sønder-
 borg 72, 232, 233, 282, 305
 — Joh., Købmand og Raadmand i
 Sønderborg 193
- Thornberg, Albrecht Joh., Skole-
 lærer 135
- Thun, Christian, Sønderborg ... 263, 296
- Tietgen, C. F., Bankdirektør 20
- Tolderlund, Dr. Hother, Forfatter... 143
- Tordenskjold, Peder, Søhelt 170
- Torskmand, Jørgen, Sønderborg ...
 150, 334
- Trolle, Christian Carl, Degn i Not-
 mark 152
- Tronier (Turnier), Christian Carl,
 Forpagter 226
- Tychsen, Bahne, Degn i Hagenbjerg 175
- Tækker, Hans, Mjang 285
- Jørgen Thomsen, Mjang 239
 — Thomas Jørgensen, Mjang ... 285
- Unverzagt, Lakaj, senere Herreds-
 foged 123, 130, 137, 158
- Ussing, Dr. phil. Hans H., Køben-
 havn 302
- Vademand, Christen Christensen,
 Kaadner i Vollerup 124, 218

Vademand, Christen Jørgensen, Vol- lerup 54, 159	Vock, Hans, Blæsborg, Ketting Sogn 218
— Hans Jørgensen, Kaadner, Vol- lerup 159	Voetmann, Hans Christian 169
Valdemar Atterdag 69	— Hans Peter, Gartner i Sønder- borg 202
Weiergang, Matthias, Rebslagerme- ster 92	Vogelsang, Mathias Jensen, Mjang — Mathias Johansen, Gartner ... 169
Vette, Eberhard, Præst i Sønder- borg 109, 189, 256	Vogt, Christen, fra Rønhave 305
Wiggers, Erik Bille, Fabrikant, Svendborg 30	Wolf, Hans, Hjortholm 172
— Johan Bille 30	— Hans P., Skibskaptajn, Ulkebøl 143
Wilhelmsen, Bertel Chr., Vibæk ... 196	— Johan, Husmand 133
— Fr., Købmand i Sønderborg ... 111	— Johan, Ulkebøl 73
— Nic. Fr., Tømmermand 111	— Jørgen, Sønderby (Kegnæs) ... 270
Wilmerding, Jacob, Heredsfoged 42, 148, 149, 332, 336	Wolff, Ulrich Friedrich, Skovrider 37, 286
Winhall, Christian, Forvalter, Gæst- giver, Nyborg 197	Wrang, Jacob, Ketting 58
Winkler, W., Sporvognskonduktør 82	— Jacob, Vollerup 188, 312
Visitirer, Hans, fra Sønderborg (Toldbetjent) 297	Übbing, Bernt, Kræmmersvend fra Sønderborg 283
With, Mathias J., Præst i Notmark 151	Überwasser, Hinrich, Købmand og Raadmand i Sønderborg 268
— Morten Reenberg, Provst i Ket- ting 172	
Witte, Frederich, Gartner ved Gam- melgaard 169	Zahle, C. Th., Statsminister 18
Witzke, Hans Hinrich, Sadelmager, senere Købmand i Sønderborg (se Rimmer) 337	Zimmermann, Hans Peter, Borgme- ster i Augustenborg 94
Witzke, Jørgen Peter, Hjortholm ... 172, 223	— Hans Peter, Sekretær 94
	— Peter Jørgen, Slagtermes'er ... 94
	Zoffmann, Gottfried, Husfoged i Sønderborg 265, 272, 278

BILLEDFORTEGNELSE

	Side		Side
Skotøjsfabrikant Jørgen Andresen Petersen (fra omkring 1913) ...	4	Udsigten fra Hesselgaard over Augustenborg Fjord mod Slottet ...	45
Jørgen Petersen som Konfirmand...	13	Fra Augustenborg Fjord ved Hesselgaard ...	49
Jørgen Petersen som tysk Soldat ...	13	Jørgen Petersens Faster Sophie Marie (1836-1917), gift med Gaardejer Jørgen Schmidt, Vollerup ...	55
Jørgen Petersens Ejendom Nørregade 7 ...	15	Jørgen Petersens Forældre, Andreas Petersen, Hesselgaard, og Cathrine Marie, født Jacobsen ...	57
Jørgen Petersen omkring 1925 ...	17	Familiebesøg i Ketting 1900 ...	59
Jørgen Petersens Børn: Sigrid, Svend, Gerda og Valborg ...	21	Hesselgaard, Haven og Stuehuset, 1900 ...	61
Jørgen Petersen med Sønnen Svend, 1900 ...	23	Peter Andresen Petersens Døtre af første Ægteskab: Margrethe Cicilie, Cathrine Dorothea og Marie Christine ...	63
Jørgen Petersens Ejendom, Nørregade 7 ...	24	Peter Andresen Petersens Børn af andet Ægteskab: Andreas, Christian, Cicilie, Dorothea og Anne Frosfs Gaard i Sundsmark, til venstre en Del af Hovedbygningen, der brændte 1925 ...	71
Jørgen Petersen i 20 Aars Alderen	25	Anne Frederikke Frost, født Hansen (1811-1899) ...	83
Meta Marie Petersen, født Frost...	25	Ejendommen Bjørnemose set fra Landevejen ...	84
Helene Wilhelmine Petersen født Pamperin ...	25	Bjørnemose set fra Præstegaardshaven ...	85
Jørgen Petersen i 35 Aars Alderen	25	Ulkebøl Præstegaard, tegnet af Hjulser og Danebrogsmand Jørgen Iversen, Bjørnemose, den 22. September 1850 ...	87
Grosserer Einar Helsteen ...	26	Christen Jensen Frost (1833-1888)	89
Sigrid Helsteen, født Wedell Petersen ...	26	Louise Cathrine Frost, født Nielsen (1833-1901) ...	89
Max Helsteen ...	26	Meta Marie Petersen, født Frost som ung Pige ...	89
Konsul J. P. Baagøe Riber ...	27	Aftægthuset til Frosfs Gaard i Sundsmark, opført 1852 ...	96
Gerda Baagøe Riber, født Wedell Petersen ...	27		
Jørgen Gumme Riber ...	27		
Fabrikant Ove Irgens Hansen, 1918	28		
Valborg Irgens Hansen, født Wedell Petersen, med Datteren Ada, 1917	28		
Fabrikant Erik Bille Wiggers ...	29		
Ada Wiggers, født Irgens Hansen	29		
Valborg Susanne Wiggers og Johan Bille Wiggers ...	30		
Jørgen Petersen med Sønnen Svend	31		
Hesselgaard 1938 ...	37		
Hesselgaard fra Syd ...	39		
Hesselgaard set fra Nord ...	41		

Frigaarden i Sundsmark, nuværende Ejer Herman Lawaetz	100	Erik Kristiernsen til Steensgaard 1494, Vaabenskjold tegnet af J. Raben	165
Frigaarden i Sundsmark (Ejere: Anetavle Nr. 10 og 20)	101	Det gamle Møllested ved Steensgaard	167
Egelykke i Vollerup (Johan Enevoldsen), i Baggrunden Hans Brocks Gaard (Ejere: Anetavle Nr. 14, 28, 56, 112, 224 og 448; endvidere Nr. 34, 66, 68, 132, 136, 186, 264, 272 og 372)	104	Forpagterboligen ved Gammelgaard i Ketting Sogn	169
Spang Kro, (Ejere: Anetavle Nr. 30 og 14-15)	105	Kort over Kegnæsgaard i Udskiftningstiden 1794	171
Enevoldsens Gaard i Vollerup med Møllen, opført 1902, fjernet 1912	106	Smedestedet i Kær (Ejere: Anetavle Nr. 94)	185
Smedestedet i Vollerup (til højre paa Billedet) omkring 1917 (Ejere: Anetavle Nr. 18, 36, 72 og 144) ...	107	Smedestedet i Kær. Stuehuset, Juli 1937	185
Frigaarden i Sundsmark (gennem Porten ses Chr. Rasmussens Hus)	112	Smedestedet i Kær. Smedien i Niels A. Dues Tid	186
Frigaarden i Sundsmark omkring 1905 med den daværende Ejer Peter Petersen	113	Bondegaard i Vollerup (nuværende Ejer: Jacob Wrang) Ejere: Anetavle Nr. 98, 196; 134 og 138 ...	189
Mølstedgaard i Ulkebøl Vestermark, nuværende Ejer: Laust Christensen (Ejere: Anetavle Nr. 22, 46, 92 og 184)	116	Elholm i Kær-Vestermark, til vestre Jørgen Kocks, til højre Rasmus Christensens Gaard. Ejere: Anetavle Nr. 102, 190, 204; 214 og 254	190
Nicolai Clausens Gaard i Bagmose (Ejere: Anetavle Nr. 26, 52 og 104)	118	Elholm, Jørgen Kochs Stuehus set fra Syd	191
Spang Kro, ældre Billede	120	Indkørslen til Gaarden Elholm, Vinterbillede	191
Johan Enevoldsens Gaard i Vollerup med det gamle Stuehus, 1928	122	Vibækgaard i Ulkebøl Nørremark (Bertel Chr. Wilhelmsen). Ejere: Anetavle Nr. 106 og 212	195
Stødager ved Sønderborg (Ejere: Anetavle Nr. 44 og 88)	132	Fiskebækgaard, Ulkebøl Vestermark (Peter Petersen). Ejere: Anetavle Nr. 110	199
Gaarden Engelshøj ved Sønderborg, efter en Tegning af J. Raben 1907. (Ejere: Anetavle Nr. 54, 108, 216 og 432)	140	Jørgen Kæstels Gaard i Ulkebølskov (Ejere: Anetavle Nr. 120 og 240)	209
Saxgaard, Ulkebøl Nørremark, opført af Jørgen Jensen efter Branden d. 29. Maj 1892 (Ejere: Anetavle Nr. 58, 116, 232 og 464) ...	142	Vællinghøj i Ulkebølskov, Stuehuset	209
Frørupgaard paa Langdeel, Ejere: Anetavle Nr. 62, 124, 248, 496 og 992	147	Abildgaards Stuehus set fra Gaardspladsen (Vinterbillede). Ejere: Anetavle Nr. 126, 252, 504 og 1008	217
Bokegegaard i Ulkebølskov, udflyttet fra Ulkebøl 1795 (Ejere: Anetavle Nr. 70, 114, 228, 318 og 486)	153	Abildgaards Have	217
Bokegegaard i Ulkebølskov, Stuehuset set fra Haven	155	Haven ved Abildgaard, flyttet med fra Vollerup 1795	219
Steensgaard i Tandslæt Sogn, nuværende Ejer Frederik Bladt (Ejere: Anetavle Nr. 82 og 164)	162	Bondegaard i Vollerup (Seidemann), Billede fra 1905. Ejere: Anetavle Nr. 130, 502 og 46-47 d)	224
Steensgaard med Møllen	164	Lindegaard, udflyttet fra Kær, nedbrudt 1943. Ejere: Anetavle Nr. 142	231
		Attemosegaard i Mjang (Jacob Jacobsen). Ejere: Anetavle Nr. 154 og 308	235

Vranglandgaard i Ulkebølskov (Hans Iversen). Vinterbillede. Ejere: Anetavle Nr. 158 og 316 ...	243	Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Nord, 1934 ...	291
Erik Kristiernsens Vaaben. Efter en Tegning i Rigsarkivet af Dr. phil. M. Mackeprang (til Steensgaard)	246	Klansager, Stuehuset set fra Haven	293
Bondegaard i Sundsmark (Forpagter: Jes Petersen). Ejere: Anetavle Nr. 194 ...	255	Klansager, udflyttet fra Vollerup 1795. Ejere: Anetavle Nr. 472 ...	293
Stenbjergkær (Nis Kock), udflyttet fra Sundsmark. Ejere: Anetavle Nr. 202 ...	257	Andersens Gaard i Bagmose (Hans Herm. Jørgensen). Ejere: Anetavle Nr. 498 ...	295
Hans Karstensens Gaard i Kær, opført efter Branden 1864. Ejere: Anetavle Nr. 218 og 438 ...	267	Bagmose, Stuehuset, opført 1866 ...	299
Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Syd, 1923. Ejere: Anetavle Nr. 436 og Nr. 116-117 b ...	289	Andersens Gaard i Bagmose, ældre Bygninger ...	299
Iversens Bondegaard i Ulkebøl, set fra Vest, 1937 ...	289	Kort over Als Sønderherred: Anefamiliernes Bopæl (til Jørgen Petersens Anetavle) ...	313
		Kort over Als Sønderherred: Anefamiliernes Bopæl (til Meta Marie Frosts Anetavle) ...	316
		Ti Bomærker til Slægternes Historie ...	318
		Kapellan Esben Jacobsens Underkrift i Stiftsbogen fra 1690 ...	328

INDHOLDSFORTEGNELSE

I. Indledning	7
II. Jørgen Andresen Petersen. Levnedstegning og Efterslægt ...	9
III. Hesselgaards Historie fra 1650 til Nutiden	33
IV. Frost's Gaard i Sundsmark fra 1533 til Nutiden	67
V. Søstrene Sigrid, Gerda og Valborg Wedell Petersens Anetavle med Oplysninger om de enkelte Familier og Ejendomme	97
VI. Nogle Oplysninger til Anetavlen	309
VII. Nogle Bemærker til Slægtens Historie	318
VIII. Fortegnelse over Aktstykker til Slægtens Historie	319
IX. Kilder og Litteraturfortegnelse	323
X. Nogle Aktstykker til Slægtens Historie	327
XI. Navneregister	341
XII. Billedfortegnelse	361

64	Anders Petersen, død før 1757	v. 1711	64
65	Kiesten Christensdatter 1691--1773		65
66	Niels Jacobsen 1694--1754	v. 1726	66
67	Karen Christensdatter 1701--1784		67
68	Niels Jacobsen 1694--1754	v. 1726	68
69	Karen Christensdatter 1701--1784		69
70	Esben Clausen død før den 6. Februar 1749	v. 1735	70
71	Kiesten 1710--1793		71
72	Christian Frantzen 1706--1778	v. 1727	72
73	Anna 1699--1778		73
74	Niels Nielsen 1714--1784	v. 1744	74
75	Marie Andreasdatter død før 1757		75
76	Jørgen Matzen 1710--1782	v. 1739	76
77	Maria Thomasdatter 1716--1753		77
78	Christian Petersen Kyd 1722--1792	v. 1749	78
79	Cathrine Christensdatter 1724--1799		79
80	Jørgen Jebsen, Synsmand i Ertebjerg		80
81			81
82	Jørgen Jebsen paa Stensgaard død før 1758	v. 1711	82
83	Anna		83
84	Johan Carstensen død 1774	v. 1721	84
85	Mette Margrethe 1688--1774		85
86	Jørgen Brodersen 1659--1734		86
87	Martha 1680--1753		87
88	Hans Jensen	v. 1703	88
89	Karen Hansdatter		89
90			90
91			91
92	Hans Hinrichsen død før den 24. November 1744	v. 1712	92
93	Karen Jacobsdatter født 1697, død før 1757		93
94	Jørgen Hansen Smed død før 1757	v. 1722	94
95	Magdalene Petersdatter født 1700, død før 1757		95
32	Peter Andresen 1717--1783	v. 1754	32
33	Kiesten 1730--1824		33
34	Jacob Nielsen 1737--1785	v. 1762	34
35	Anna Dorothea 1739--1778		35
36	Christian Christiansen 1733--1803	v. 1771	36
37	Kirstine Marie 1745--1804		37
38	Mads Jørgensen 1741--1783	v. 1774	38
39	Johanne Margrethe Kyd 1754--1829		39
40	Jacob Jørgensen 1697--1772	v. 1730	40
41	Dorothea 1712--1787		41
42	Nicolai Carstensen 1722--1804	v. 1749	42
43	Eleonora Elisabeth Brodersen død før 1781		43
44	Claus Hansen Beck 1708--1773	v. 1748	44
45	Cathrine 1712--1795		45
46	Hans Hansen Jendresen 1723--1792	v. 1752	46
47	Sophie Auguste 1724--1785		47
16	Andreas Petersen 1771--1850	v. 1796	16
17	Anne Marie 1772--1819		17
18	Christian Christiansen 1774--1848	v. 1803	18
19	Cathrine 1779--1849		19
20	Christian Jacobsen 1744--1833	v. 1779	20
21	Martha Margrethe Carstensen 1755--1840		21
22	Jørgen Clausen Beck 1755--1832	v. 1792	22
23	Anne Sophie 1756--1839		23
8	Peter Andresen 1799--1832	v. 1827	8
9	Marie Kirstine Christiansen 1804--1882		9
10	Hans Christian Jacobsen 1789--1885	v. 1817	10
11	Sophie Cathrine Beck 1797--1882		11
4	Andreas Petersen 1830--1909	v. 1853	4
5	Cathrine Marie Jacobsen 1827--1881		5
2	Jørgen Andresen Petersen 1859--1928		2

